

తిరునామములు -

సమగ్ర పరిశీలనము

Forwarded Free of Cost and with the
Compliments of the Department
Education Govt. of India New Delhi

డా॥ కిడాంబి నరసింహాచార్య

శ్రీ
నా
మ
మ
య
-
ప
మ
గ్ర
సరి
తి
ల
ప
మ

गुरुकुल कांगड़ी विश्वविद्यालय
कृपया पुस्तक के ऊपर कोई निशान आदि
न लगायें ।

पुस्तकालय**गुरुकुल कांगड़ी विश्वविद्यालय, हरिद्वार**

वर्ग संख्या.....आगत संख्या.....

पुस्तक-वितरण की तिथि नीचे अंकित है। इस तिथि सहित २० वें दिन तक यह पुस्तक पुस्तकालय में वापिस आ जानी चाहिए। अन्यथा १० पैसे के हिसाब से विलम्ब-दण्ड लगेगा।

DONATION

తిరునామములు - 00674g

సమగ్ర పరిశీలనము

శాశ్వత విశ్వవిద్యాలయమువారిచే

పి.హెచ్.డి. పట్టమును పొందిన

నిదాంతవ్యాసము

డా॥ కిజాంబి నరసింహాచార్య

STUDIES IN TIRUNĀMAMULU (A Doctoral thesis)

by Dr. Kidāmbi Narasimha Charya

Lecturer, College, ARMOOR - 503 224.

అక్టోబరు 1984

ప్రతులు - 1000

సర్వహక్కులు రచయితవి

వెల రు. 20-00

ప్రచురణ :

శ్రీమతి కె. పద్మ

.ఇం.నెం. E.W.S. 208

న్యూ సంతోష్ నగర్ కాలనీ

ప్రైదరాబాదు.

ప్రతులకు :

డా॥ కె. నరసింహాచార్య

తెనుగు ఉపన్యాసకులు

ప్రభుత్వ కళాశాల

ఆర్మూరు, జి. నిజామాబాదు-503 224

This book is Published with the financial assistance
of Director of cultural affairs, A.P Hyderabad.

ముద్రణ :

పద్మావతి ఆర్ట్స్ ప్రింట్స్

3-5-850, ప్రైదర్ గూడ,

ప్రైదరాబాదు - 1 (అం. ప్ర)

This book is Published with the financial assistance
of Tirumala Tirupati Devasthanams, under their sch-
eme 'aid to Publish Religious books.'

ముందు మాట

నేను సంకల్పితము చేసిన 'తిరునామముల' సంపుటమును 1983 లో ప్రచురించినాను. ఈ గ్రంథము శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ చిన్న జీయరుస్వామి వారి కరకమలములచే ఆవిష్కరింపబడినది. ఈ సంకల్పిత వాఙ్మయమునకు పరిశీలనాత్మకమైన ప్రస్తుత గ్రంథము 'తిరునామములు-సమగ్ర పరిశీలనము'ను ఇప్పుడు వెలువరించుచున్నాను.

అన్నమాచార్యుల కీర్తనలవలె ఈ 'తిరునామములు' శ్రీ విష్ణు తత్వమును ప్రతిపాదించునవి. ఇట్టి, మతపరమైన కీర్తనలను సేకరించినవారు ఆరుదు. ఇట్టి వానిని పరిశోధనాంశముగా స్వీకరించినవారు గూడా ఆరుదే. ఆ కారణమున ఈ పరిశోధనలో, నా ఆలోచనా విధానమే నాకు విషయ విభజనయందు, లక్షణ నిరూపణయందు ప్రమాణమైనది. వీని ప్రాచీనతకు ఇప్పుడున్న ప్రమాణము కూచిమంచి తిమ్మకవి చెప్పిన "తిర్నామములో" (పే. 28) అన్నమాటలే. ఐనను కృష్ణమాచార్యుల 'సింహగిరివచనములు' కూడా విష్ణు తత్వ ప్రతిపాదక కీర్తనలే ఐనందున తిరునామముల ప్రాచీనతను కృష్ణమాచార్యుల పూర్వమునుండి కూడా పరిగణింపవచ్చును.

'విషయ వివేచన' అను ప్రకరణము 'తిరునామముల'లోని విషయ పరామర్శకు చెందినది. దానికి ఉపోద్ఘాత రూపమైనవి "వైష్ణవ ధర్మము" "భక్తితత్వము" అను అంతకుముందు ప్రకరణములు.

"కవితాసౌందర్యము" అను ప్రకరణమును వింగడించుటకు ధనకుధరం వరదాచార్యులవారి 'ఆశ్వాసులు - దివ్య ప్రబంధములు' అను గ్రంథము ఎంతో ఉపకరించినది.

"పరిశిష్టము"న తిరునామకర్తల గూర్చి, గాయకుల గూర్చి, సేకరణ కర్తల గూర్చి, సేకరించవలసిన వానిని గూర్చి క్లుప్తముగా తెలిపినాను.

ఈ 'తిరునామములు-సమగ్ర పరిశీలనము' అను గ్రంథమున సూచించిన తిరునామములు వాని ప్రక్కనున్న సంఖ్య నా 'తిరునామములు' అను సంకలన గ్రంథములోని పుట సంఖ్య.

ఈ సందర్భమున ఒక విషయమును మనవి చేయవలసి యున్నది. కన్నడ దేశమున "హరిదాస" సాహిత్యాభివృద్ధికి ఒక శాఖ మైసూరు యూనివర్సిటీలో ఏర్పరుపబడినది. వైష్ణవ సాహిత్య పరిశోధనకై తత్వశాస్త్ర విభాగమున ఒక శాఖను మదరాసు యూనివర్సిటీలో నెలకొల్పినట్లు పత్రికలలో చూచుట జరిగినది. కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీవారు "వైష్ణవ పదావళి" అను పేరుతో బెంగాలు సాహిత్యమందలి వైష్ణవ భక్తి గీతముల సేకరించి ప్రకటించి నారు. అట్లే ఆంధ్ర దేశమునను యూనివర్సిటీలు కాని సాహిత్య అకాడమీ వారు కాని ఈ "తిరునామ" సాహిత్యమును సేకరించి ప్రకటించు ప్రయత్నము చేయ వలెను. ఈ సాహిత్యమును పరిరక్షించు బాధ్యతను అకాడమీ వారు చేపట్టుట ఎంతో యుక్తము.

ఈ పరిశోధనకు అమూల్యములైన, అలభ్యములైన శ్రీ వైష్ణవ ద్రావిడ సంప్రదాయ గ్రంథముల (కందాడై శేషాచార్య, దాశరథి వేంకటాచార్యుల) ఆంధ్రానువాదములను అందించిన రామచంద్రాచార్యులు (కొండాపురం, వరంగల్ జిల్లా), ఈ పరిశోధనలో ఆయా సందర్భములందు సహకరించిన యస్. యల్. నరసింహాచార్య (విశ్వేశ్వర కళాశాల, వరంగల్), యం. జగన్నాథాచార్య (పంచతన్ జూనియర్ కళాశాల, వరంగల్), భార్గవ రామశర్మ (దుర్గేశ్వర కళాశాల, వరంగల్), డా॥ బి. నరసింహాచార్య (రీడరు, సైపాబాదు, పి. జి. కళాశాల, హైదరాబాద్) మొదలగు మిత్ర వర్గమునకు, ఎప్పుడూ ప్రేమతో ఆదరించిన రాయమ్మ, సీతమ్మ (వరంగల్) డి.పి. యాదగిరాచార్య (హైదరాబాదు) మొదలగు బంధువర్గమునకు కృతజ్ఞతలు.

ఈ పరిశోధనలో పర్యవేక్షకులైన ఆచార్య కోవెల సుప్రసన్నాచార్యుల వారికి, ఈ సిద్ధాంత గ్రంథమును పిపేచ్.డి. పట్టమునకు అర్హముగా ఆమోదించిన ఆచార్య బిరుదురాజు రామరాజు, డా॥ తంగిరాల వెంకట సుబ్బారావుగారి లకు, అప్పటి తెనుగు శాఖాధిపతి ఆచార్య అమరేశం రాజేశ్వరశర్మగారికి, ఈ

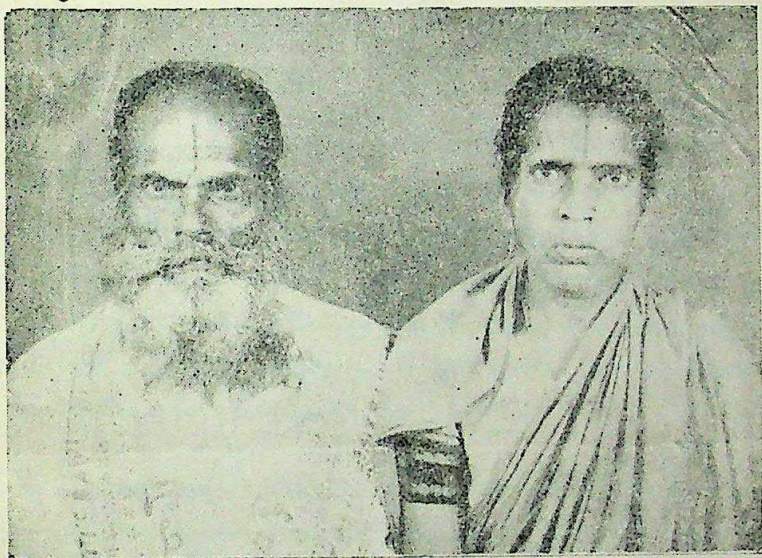
పుస్తక ప్రచురణ కనుమతించిన కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయము వారికి నమో వాకములు.

ఈ గ్రంథమునకు ఆర్థిక సహాయ మందించిన తిరుమల - తిరుపతి దేవ స్థానము వారికి, దైరెక్టరు సాంస్కృతిక శాఖ ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము వారికి వినమితాంజలి.

తమ పీఠిక ద్వారా ఈ పుస్తకము నలంకరించిన ఆచార్య లక్ష్మణమూర్తి గారికి 'దిగ్దర్శక' నందించిన శ్రీమాన్ న. చ. రఘునాథాచార్యులగారికి, 'తొలి పలుకు' లందించిన శ్రీమాన్ కందాళ (చిక్కుడుగాయల) రంగాచార్యులగారికి నమస్సుమాంజలులు.

ఎంత సవరించినను అటనట దోషములు ముద్రణలో దొరలక పోలేదు. కొంతవరకు సవరణలు చూపబడినవి. ఐనను అప్రాధాన్యము (పే 280) బదులు ప్రాధాన్యము అని అచ్చెన్నది. ఇట్టి వింకను మరీ అసంగతములైన దోషములున్న సవరించి చదువుకోగలందులకు ప్రార్థించుచున్నాను.

చక్కగా ముద్రించి సకాలమున కందించిన పచ్చావతీ ఆర్ట్ ప్రింటర్స్ వారికి, మిత్రులు నల్లీగె శ్రీనివాసాచార్యులుగారికి, ఈ కృషికి సహకరించిన మిత్రులు, పెద్దలు అందరికి వందనములు. నా తొలి పుస్తకము 'తిరునామము' లను ఆదరించినట్లే ఈ పుస్తకమును కూడా ఆదరించి ప్రోత్సహింతురని ఆశించుచున్నాను.

శ్రీమాన్ యామునా చార్యులు శ్రీమతి కమలమ్మ గారలకు
నా మాతా పితరులకు
ప్రేమతో

అంకితము

KAKATIYA UNIVERSITY

DR. S. LAXMANA MURTHY
Dean faculty of Arts
Professor And Head

Department of English
Vidyaranyapuri
WARANGAL-506 009

Date : 15-8-1984

My friend Dr. Kidambi Narasimha charyulu has had a good scholarly training in the traditional Sanskrit schools. this study of Sri Ramanuja's philosophy has led him to undertake research into the long neglected area of "Tirunamams" under the supervision of Professor Suprasannacharya.

"Tirunamams" have an important place in the oral tradition devoted to the spread of Sri Vaishnava school of philosophy. The Tirunamams have been confined to Sri Vaishnava sampradaya circles. They deserve to be popular. Like the *Divyaprabandhas* in Tamil, the Tirunamams in Telugu have carried Sri Vaishnava philosophy to the masses in a charming style of poetry, explaining in simple terms the important tenets of Sri Bhashya of Sri Ramanuja and the *Rahasya Granthas* of Pillai Lokacharya, a great exponent of *Visistadwaita* school. The "Tirunamams" have employed Symbols and images to employ a suggestive mode. The poetic merit and the popular style have rendered Tirunamams a valid means to popularise the Sri Vaishnava doctrine.

The musical method adopted to Tirunamams is unique and significant. However, the method is now practically entirely lost as quite a few talented singers have begun to use the popular light music scores for Tirunamams.

Just when the whole tradition of Tirunamams was about to be lost, the research scholar Sri Narasimha charyulu and the supervisor Professor Suprasannacharya have made a systematic study and brought a privileged academic status to Tirunamams. They deserve our gratitude and congratulations.

ది గర్భిక

ఇది శ్రీ వైష్ణవ సంప్రదాయమునకు చెందిన ఆంధ్రభాషలో నిబద్ధములైన 'తిరునామములు' అను విషయముపై సమగ్ర పరిశీలనాత్మకముగా వెలువడిన గ్రంథము. జిజ్ఞాసువులైన పాఠకులకు ఇది ఆసక్తికరమైన విషయము.

శ్రీ వైష్ణవ సంప్రదాయమునకు పరమప్రమాణములు రెండు: పరాశర-పారాశర్యాదిమునిదృష్ట సంస్కృతవేదాన్ని భాగమొకటి. శ్రీ శతకోపమునీస్థాది పరిదృష్ట ద్రవిడవేదాన్ని భాగము మరొకటి.

ఇందు రెండవది ఆంధ్రమున తిరునామ రచనా ప్రక్రియావతరణకు మూలము. భగవత్స్వరూప-రూప-గుణ విభవాదులను తనివిదీర ననుభవించి తదనుభవ పరీహాస రూపముగా ప్రపన్నజన కూటస్థులైన ఆళ్వారులచే ప్రసాదింపబడినవే ఆ ద్రవిడ భాషామయ ప్రబంధములు. తాళ లయాన్వితములై గేయరూపములైన ఆ ద్రవిడ ప్రబంధములు గూడ తిరునామములే. ఆ సంప్రదాయరేఖ నుండి అణుమాత్ర మతిక్రమింపక విషయానుబంధముచే, తచ్ఛాయాపన్నములైనవే ఈ ఆంధ్ర భాషామయ తిరునామములు.

ఆళ్వారులలో ప్రముఖులైన శ్రీ శతకోపమునీస్థులు రచించిన ప్రథమ ప్రబంధమైన "తిరువిరుత్తం" అను గ్రంథములో 84 వ పాశురమున చివరకు "తిరునామ చొల్ వత్తనమే" అని ఈ తిరునామ శబ్దము వాడబడి యున్నది. భగవంతుని గూర్చియో ఆళ్వారాచార్యులను గూర్చియో రచింపబడిన "వాళ్ తిరునామము" లన్నియు ఆంధ్రభాషలో వినబడు మంగళహారతులే.

అన్నమాచార్యుడు- త్యాగరాజు- రామదాసు- వేంకటాద్రి స్వామి నాయుడు మొదలగు భక్తాగ్రేసరులు రచించిన భక్తి రసభరితములైన కీర్తనలు గూడ ఈ కోవకు చెందినవే యైనను, శ్రీ వైష్ణవ సంప్రదాయ విషయ ప్రతిపాదన ముద్ర వాటిలో కానరాదు. కనుకనే ఆ కీర్తనల కంటే ఈ తిరునామములే

శ్రీ వైష్ణవగోష్ఠిలో ఉపాదేయతమములైనవి. ఇట్టి వైలక్షణ్యమును తెలుపుట కొరకే వీటికి తిరునామములు అని ప్రత్యేక నామకరణము చేయబడినది.

వీటిని రచించిన వారు విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతమును సాంప్రదాయక విషయమును సంపూర్ణముగా నెరిగినవారనుటకు వీటిలో గల విషయ ప్రతిపాదన పద్ధతియే సాక్షి. ఆ సిద్ధాంత సాంప్రదాయ విషయముల యందు ప్రగాఢ పరిచయము లేనివారు ఈ తిరునామములకు అర్థమును చెప్పజాలరు. కర్తృభేదమును బట్టి కర్తలలో గల వైద్యుష్యమును బట్టి వీటిలో కొన్ని తిరునామములు శబ్దప్రాధిమ్యము మరొకొన్ని విషయప్రాధిమ్యము కలిగి యున్నవి. కనుక అందలి రహస్యగ్రంథులను విడమరచి చెప్పుట శబ్దార్థ తత్త్వమర్మ జ్ఞానములేని వారికి అసాధ్యము.

శ్రీ వైష్ణవత్వసిద్ధికి సాంప్రదాయానుసారముగా పంచ సంస్కారముల నొందుట అవశ్యకము. ఆ ఐదు సంస్కారములేనో నేటికాలమున శ్రీ వైష్ణవ కుటుంబములలో జన్మించిన వారికే తెలియరావు "తాపః పుణ్యైః తథానామ-మస్త్రైః యాగశ్చ పంచమః" ఇత్యాది ప్రమాణానుసారముగా వాటి స్వరూపమును గ్రహింపవలెను. ముముక్షువునకు వీటిని సదాచార్యుడు అనుగ్రహించును. శిష్యుని ఇరు భుజములయందు తత్త శంఖచక్ర ముద్రలుంచుటయే తాపము. శిష్యదేహమున 12 స్థానములలో తిరుమణ్ అనబడు శ్వేతమృత్తికతోను హరిద్రా మార్జముతోను ఊర్ధ్వ పుండ్రముల నుంచుట రెండవది. ఆనాటి నుండి భగవద్భాగవత దాస్యమును వృత్తిగా స్వీకరించునట్లు తెలుపు ఒక నామధేయమును అతనికి రామానుజదాసుడనియో కృష్ణదాసుడనియో రంగదాసుడనియో ఆచార్యుడు పెట్టుట మూడవ నామ సంస్కారము. అష్టాక్షరి- ద్వయ- చరమ శ్లోకములనబడు మూడు మహామస్త్రములను ఉపదేశించుట నాల్గవది. శ్రీ పాద తీర్థ వణికను శ్రీ పాదద్వయ ముద్రగల వస్త్రమును లేక సాలగ్రామాది భగవన్నూర్తిని ఇచ్చి నిత్యము ఆరాధించుకొనుమని ఆదేశించుట యాగమును చివరి సంస్కారము. వీటిని నల్లాన్ చక్రవర్తి శింగర గురువర్యులు తనకు ప్రసాదించి తనను ఉజ్జీవింప జేసినట్లు ఈ క్రింది తిరునామమున ఒక భాగవతుడు తెలుపుకొనుచున్నాడు.

“కలకంఠి! నే నొక్క కలగంటినమ్మా -
 కలలో నే నాచార్యులను గంటినమ్మా॥
 పలుకుల నమృతము నొలుక నను బిలిచి,
 తలపు లోపలి చింత తొలగించ గంటి॥
 ఇరు భుజముల ముత్ర లిడగా కలగంటి
 తిరుమణి తిరుచూర్ణం దిద్ద కలగంటి
 తిరుమంత్ర వైభవ మెరిగించ గంటి
 చరమ శ్లోకార్థము సాయించ గంటి॥
 ఆర్థకామాదులు వ్యర్థమని గంటి
 ఆర్థ పంచకమనే స్వార్థము గంటి
 మూర్ఖము ధరమోపి మ్రొక్క కలగంటి
 ఆర్థివై శ్రీ పాద తీర్థము గంటి॥
 వరదుడే సల్లాను వంశ వర్ధనుడు
 వరచక్రవర్తి శింగర గురువరుడు
 సరగున తమ దాస్య సంగతి దెలిపి
 కరుణించి నన్నేలి దరిజేర్చ గంటి॥”

ఇది సలక్షణమై శబ్దార్థ సౌందర్యముతో నొప్పు చతురస్రమైన తిరునామము.
 పంచ సంస్కార స్వరూపమిందు విశదీకృతమైనది.

శ్రీ వైష్ణవునికి ఉండవలసిన ప్రధాన లక్షణము సహనము. ఇతరులు
 తన నామాంబు చూచిగాని తన చేష్టలను చూచిగాని పరిహసించినా, నిందించి
 అవమానించినా, ఎదురాడక, వివాదమునకు దిగక నిగ్రహముతో సహించి
 యుండుటయే శ్రీ వైష్ణవ లక్షణము. అట్టి సహనము ఒక మహాగుణమని శాస్త్ర
 ములు ఉద్ఘోషించినవి. తోటి శ్రీ వైష్ణవుల పట్ల ఆ సహనము అత్యంత ముఖ్యము.
 ఈ క్రింది తిరునామములలో కొన్ని ఉదాహరణములతో మనోహరముగా ఆ
 సహనగుణము నుపదేశించుట గమనార్హము.

“ధన్యోస్మి యని నీవు తలయొగ్గెదవు గాక
 అన్య భాషణముల నాడకే మనసా!

సన్మస్తభరతను స్వాములు నీపైని
అన్యాయములు చాల నల్లుచుందురు వేగ॥
పెరియనంది బహిష్కరణము జేసిన
గురులతో నేమైన కోపించినారా!
గరళము జేర్చి రంగని తీర్థమొసగు శ్రీ
కరులతో యతిపతి కలహించినారా!

... ..

ఉమిసి నిందించు ధన్యుని జూచి నందిళ్ళ
సమయము దప్పి ప్రసంగించినారా!

... ..

తలవాకిటను చెప్పుదార్చు మహాత్ముల
సల వేదాంతాచార్యుల దలించినారా! ॥
నడురేయి మతమగ్ని నిడు కృపాఘరతో వెం
బడి పెరియ జీయరు భాషించినారా!
చెడక నృసింహదేశిక - వేంకటాచార్యుల
కడకంటి చూపు చక్కగ మనకుంటె చాలు'' -

ఓ మనసా! తోటి భాగవతులు నీపై అన్యాయముగ నిందలేవైన మోపి
నను, నీవెదురాడక ధన్యోస్మి యని తలయొగ్గి యుండుము. అప్పుడే నీవు
వైష్ణవుడవగుదువా కావా యను పరీక్షలో నెగ్గిన వాడవగుదువు సుమా! ఇందు
లకు కొన్ని ఉదాహరణములను చూడుము.

1. శ్రీ రామానుజుల కాచార్యులైన బ్రాహ్మణోత్తములు పెరియనంది
గారు తమ సచ్చాత్రులైన అంత్యకులజులైన భాగవతోత్తములగు మార్నేర్ నంది
గారికి తాము స్వయముగా బ్రహ్మమేధ సంస్కార మొనరించిరి. అప్పుడు ఇతర
బ్రాహ్మణోత్తములందరును వర్ణవ్యవస్థను చెడగొట్టితివని నిందను మోపి పెరియ
నందిగారిని బహిష్కరించిరి. అప్పుడు వారిపై నందిగారు కోపగించిరా?

2. శ్రీ రామానుజులు దేవాలయములలోని అక్రమములను తొలగించు
టకు కొన్ని కఠినములైన సంస్కరణలను తలపెట్టినప్పుడు శ్రీరంగ దేవాల

యార్చకులే వారికి విషము కలిపిన తీర్థమును ఇచ్చిరి. అది గమనించిన రామానుజులు వారితో నేమైన కలహించినారా!

3. విద్యా ధనాభిజన జన్మ మదములతో నిండిన తోడప్పర్ అను వైష్ణవులు తమ శిష్యులను నంబిళ్ళగారు ఆకర్షించిరను అసూయతో వారి ముఖమున ఉమ్మివేసి చుర్చాషలాడిరి. అట్టివారిని నంబిళ్ళగారు ఏమియు పల్లెత్తు మాటయనకపోగా తమవల్ల అపచారమేమైన జరిగినచో షమింపుడని వారినే బ్రతిమిలాడిరి. నంబిళ్ళగారి ఈ ఆత్మ గుణోన్నతికి చకితులైన ఆ తోడప్పర్ వారు స్తబ్ధమనస్కులై పశ్చాత్తాపముతో నంబిళ్ళగారిని “మీరే నిజముగా జగదాచార్యులు” అని ప్రశంసించిరి. చూచితివా! నంబిళ్ళగారి సహనమెట్టిదో!

4. శ్రీ వేదాంత దేశికులవారి వైభవమును సహింపజాలని వైష్ణవులు కొందరు వారిని అవమానపరచుటకై తెల్లవారుజామున వారి (గృహ) ముఖ ద్వారమున చెప్పల తోరణమును కట్టిరి. ప్రొద్దుననే దానిని చూచిన శ్రీ దేశికుల వారు “కర్మావలంబినాః కేచిత్-కేచిత్ జ్ఞానావలంబికాః; వయంతు హరిదాసానాం పాదరక్షావలంబికాః” అను శ్లోకముతో తమ వినయమును ప్రకటించుకొనిరిగాని వారితో ద్వేషింపలేదుగదా!

5. శ్రీ వరవర మునీంద్రులపై అసూయతో కొందరు వైష్ణవులు వారి మతమునకు నిప్పుపెట్టిరి. అట్టివారిని ప్రభువు దండింపదలచినపుడు, శ్రీ వరవర మునీంద్రులే అడ్డుపడి వారిని షమించిరి గదా!

ఇట్టి చారిత్రకాంశములు తెలియనప్పుడు-ఈ తిరునామము లర్థముకావు. తిరునామములోని భోగ్యత ఇట్టిదనుటకు-ఈ నా సంగ్రహ వివరణము దిగ్గర్భిక. వీటిపై ఎంతో పరిశ్రమించి పరిశీలనమును సమగ్రముగా జరిపి ఈ గ్రంథము నావిష్కరించిన శ్రీ కిళాంబి నరసింహాచార్యులు గారి ఉద్యమము ఫలేగ్రహియైనదని భావించును. శ్రీ వైష్ణవ సమాజము వీరి కృషిని అభినందించుటయే గాక తప్పక కృతజ్ఞతాబద్ధమై యుండగలదని భావించును.

ఈ పరిశీలనమున కొన్ని చిన్న పొరపాట్లు ఆచ్చటచ్చట దొర్లినవి. వాటిని సహృదయులు సరిదిద్దుకొనగలరు. శ్రీ వరవర మునీంద్రులు శ్రీ వేదాంత

దేశికులకంటె ప్రాచీనులన్నట్లు గ్రంథమున నొకచోటనున్నది. ఇది వాస్తవము కాదు. శ్రీదేశికులవారే వరవర మునీంద్రులకంటె సుమారు 100 సంవత్సరములు ప్రాచీనులు. అట్లే తిరునామములను ప్రకటించిన గ్రంథమునకు చివర అనుబంధములో అష్టదిగ్గజములని ప్రస్తుతింపబడు శ్రీ ప్రతివాది భయంకర అజ్ఞాన్ మొదలగు ఎనమండుగురు విద్వాంసులను శ్రీ వైష్ణవ మత ప్రచారమునకై శ్రీ రామానుజులు నియమించినారని వ్రాయబడియున్నది. ఇదియు అవాస్తవమే. ఈ అష్టదిగ్గజములను నియమించిన వారు శ్రీ వరవర మునీంద్రులుగాని, శ్రీ రామానుజులవారు కారు. ఆ అష్టదిగ్గజ పండితులు వరవరమునుల శిష్యులే తిరునామ గ్రంథములో చివర అనుబంధమునందే జీవేశ్వరులకు గల సవవిధ సంబంధములలో మొదటిది విశేషణ విశేష్య భావ సంబంధమని వ్రాయబడినది. ఇది పొరపాటు. “పితాచ రక్షకశ్శేషీ”- ఇత్యాది ప్రమాణానుసారము “పితా పుత్ర సంబంధ” మని యుండవలెను. దోషము లెచ్చటనైన నుండుట ప్రకృతి సిద్ధమే. అందులకు సంకోచమునో ఆశ్చర్యమునో చూపనవసరములేదు. అవి లేకున్నపుడే ఆశ్చర్యపడవలెను. గుణగ్రహణ పారీణులు-ఈ పరిశీలన గ్రంథములో ఆవశ్యకానేకా పూర్వాంశములను సిద్ధాంతపరమైనవాటిని గ్రహింపగలరు.

8-9-84

న. చ. రఘునాథాచార్య

ఉపన్యాసకులు

ఓరుగల్లు-2

శ్రీ విశ్వేశ్వర సంస్కృతాంధ్ర కళాశాల.

తొలి పలుకు

సంప్రదాయము, అనాదియైన వైష్ణవ సిద్ధాంతము అను ఈ రెంటి వ్యాప్తికి దోహదకరములగు అన్ని విషయములలో నొకటి 'తరునామాలు' అను విషయమును గూర్చి II వ ప్రకరణముతో విపులముగా చటాక్షించియున్నారు గ్రంథకర్తగారు.

I. (a) వైష్ణవ సిద్ధాంతమనాది- అదియే రామానుజ దర్శనము:

వైదిక సత్యములో ఆర్థ సిద్ధాంతములైన ప్రమాణ, యుక్తి, అనుభవ, ఉపపత్తి, సుసంపన్నమునై శిష్టపరిగృహీతమై యతిశయాభివృద్ధి రామానుజులచే అన్ని విధములతో కల్పించబడినందున అనాది వైష్ణవ సిద్ధాంతమునకు రామానుజ దర్శనముని పేరు శ్రీరంగనాథునిచే ఏర్పాటు చేయబడినదని ఉపదేశ రత్నమాలతో గలదు. దానిని రామానుజులచే వేదార్థసంగ్రహమున దర్శనత్వసిద్ధితై చూపిన కారణములీ క్రిందివి “భగవద్దోదాయనటంక ద్రమిద గుహదేకపద్మిభారుచిప్ర భృత్యవిగీత శిష్ట పరిగృహీత పురాతన వేద వేదాంత వ్యాఖ్యాన సువ్యక్తార్థప్రతినికర దర్శితోయం పంథాః” అనియు “వేదాంత వేద్యబ్రహ్మ సాక్షాత్కారక్షమ భగవత్ ద్వైపాయన పరాశర నామ్నీకి మను యాజ్ఞవల్క్య గౌతమాపస్తంభ మునిగణ ప్రణీత పురాణేతిహాస ధర్మశాస్త్ర ఉపబృంహిత పరమార్థ భూత అనాదినిధనా విచ్ఛిన్న పాత సంప్రదాయ ఋగ్యజుస్సామాధర్వ రూపానస్త వేద శాఖం వేదంచా భ్యుపగచ్ఛరాంకిం నసేత్స్వతి, భేదోవా అభేదోవా ద్వాత్మకతావా వేదాంత వేద్యః కౌయమర్థః సమర్థితోభవతి. సర్వస్య వేద వేద్యత్వాత్. సర్వం సమర్థితంభవతి” అన్నియు వేదాంత వేద్యములగు నర్థములే శిష్టపరిగృహీతములై నట్లు వారి వారి ఉపబృంహణము (ఆర్థ ప్రకాశకము)లగు గ్రంథములు ఆర్థములుండుటచే శిష్టులైన బోధాయనాదులు పరిగ్రహించుటచే “యదార్థం సర్వవిజ్ఞాన మితి వేదవిదాం మతం” వేదార్థవేత్తలగు ఋషులు వ్యాఖ్యాతలేకాక నాథయాము నాదులచే తెలియబడి జ్ఞానజ్ఞేయములు సత్యములే అని నుడివివారు భాష్యకారులు. విష్ణువే పరతత్వము, కర్మచక్షున స్వీకృత శరీర ప్రయుక్తభేదము సర్వాం

ii)

తర్వామియై, సర్వకల్యాణగుణ రూపభేదముగల్గి సర్వశాస్త్రయగు స్వామి ఒకడే వాని నంటియున్న చేతనాచేతన శరీరియగు విష్ణువాకడే యనుటలో అభేదము, వస్తుస్వరూప స్వభావవైలక్షణ్యము అసాంకర్యము గలవని సిద్ధాంత గ్రంథము లలో సమర్థించుటచేత విశిష్టాద్వైతము సర్వసమ్మతము. విశిష్టము

ప్రమాణములు :- సంస్కృత ద్రవిడ వేదాస్త్రములును, స్మృతి తిహాసాదులు, 2) ప్రమేయమైన చిదచిద్విలక్షణమై చిదచిదంతర్వామియై అనంత కల్యాణగుణ విలక్షణ దివ్యమంగళ విగ్రహ శ్రీభూనీశా సమేతుడైన నిత్యనూరి సేవ్యుడైన శ్రీరంగనాథుడు శ్రీరంగమున, 3) ప్రమాతలగు ఋషులును ఆశ్వాద్ధు ఆచార్యులును జయము, ఏ అరిష్టములేక నొందియుండుటచే ప్రత్యక్షీకరింపబడు చున్నారు.

1. శ్రుత్యంతేషు శ్రుతం = వేద వేదాస్త్రములలో వినబడినది.
2. భాష్యేమతం = శ్రీభాష్య (రామానుజకృత)ములో పునఃపఠ చేయబడినది.
3. ధ్యాతం హృదంబుజే = నా హృదయ కమలమున ధ్యానము చేయబడినది.
4. అక్షిపతిం ప్రపద్యేహం దృష్టం శ్రీరంగధామని = శ్రీరంగమున లక్ష్మీ విశిష్టనిగా చూడబడిన స్వామిని నేను ప్రపత్తి చేసెదను అనునట్లు శ్రీరంగాది క్షేత్రములు విజయ పీఠములు.

వైష్ణవ సంప్రదాయ మనాదియేకాక రామానుజుల తరువాత కూడ, విష్ణు పారమ్యము, ప్రమాణ ప్రమేయ సత్యత ముద్రిత వైష్ణవ చిహ్న ఊర్ధ్వపుండ్ర ధారణాది సంప్రదాయములుగల మధ్య నింబార్క వల్లభ రామానంద శ్రీకృష్ణ చైతన్య మతములను పంచ వైష్ణవ సంప్రదాయములే (సిద్ధాంతములే) ముందుకు సాగినవి. వీటిలో పరస్పరము కొద్ది భేదములే కలవు. ఇంతెందుకు, భారతదేశము స్వరాజ్యమైన పిదప మొదటి రాష్ట్రపతి స్థానీయులైన ఆధ్యక్షులు శ్రీమాన్ చక్రవర్తి రాజగోపాలాచార్యులగుట వారి రాష్ట్రపతి నిలయము శంఖచక్రధారణ విశిష్టతగల కుటుంబముతో విరాజిల్లుట సంప్రదాయ ప్రావేశిక సౌభాగ్య సంపత్తికి నిదర్శనము. ఈ స్థితి కల్గునని 5 సంవత్సరములకు ముందే వైష్ణవుడై మైచ్చ స్వరూపమున నున్న వ్యక్తిచే సూచింపబడినది. "యూయంహిత ప్రతనవః భారత శ్రవణేరతాః" భారతీయులు శంఖచక్రధారణ విశిష్టలే భారత శ్రవణాధి

కారులని ప్రమాణము ఆతనిచే సూచింపబడినది. మరియు శ్రీమాన్ పూజ్య సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణులు గారు రాష్ట్రపతిగా నున్న సమయములో శాలువ కప్పుకొని పాంకోళ్ళు లోడుక్కున్న పరమభాగవత విభాషణయిగు శ్రీ ఉ.వే. శ్రీమాన్ కందాళశతగోప రామానుజాచార్యుల వారిని సత్కరించు సౌభాగ్యము నాకు ఈ రాష్ట్రపతి నిలయమునకు పవిత్రత లభించినదని నుడివినారు.

II. అందుబాటులోనున్న భాషలలో వ్యాప్తి :

ఇక తెలుదేశమని భాస లెస్సయని నుడివిన శ్రీకృష్ణదేవరాయ చక్రవర్తి తన రచనకు ఆముక్తమాల్యదా (విష్ణుచిత్రియమను) అండాళ్ పెరియాళ్వార్లు అను వారి చరిత్రను స్వీకరించి రచించుట, ఆది పంచతాప్యములలో సుత్రమమగుట సంప్రదాయ విశిష్టతకు తార్కాణము. వైజయంతీ విలాసము, పాండురంగ మాహాత్యూడి గ్రంథరచనయు దాన్ని బలపరచినదేయైనది. శ్రీవైష్ణవ(రామానుజ) సంప్రదాయము అన్ని రకాల బహుళవ్యాప్తి నందినది. రామానుజులవారికి కాశ్మీరమలలోని శారదాపీఠమున భాష్యకార నామము లభించుట, ఢిల్లీ విజయము, వేంకటేశునికి ఆచార్యత్వము సిద్ధించుట జగద్గురుత్వ విశిష్టతకు తార్కాణము. కేవలాంధ్ర ద్రవిడ దేశములలోనేకాక శ్రీ ఉ.వే. శ్రీమాన్ బృందావనం రంగా చార్యస్వామి, గాధీ అనంతాచార్యస్వామి, చిన్నకలయన్ స్వామి, శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ టీయర్ స్వామి అను వారిచే మార్వాడీలలో, ఉత్తరదేశమున నేపాలులో అనేక విధములుగా శ్రీవైష్ణవ (రామానుజ) సంప్రదాయము గట్టిగా పాదుకొనియున్నది. వెయ్యేల, బ్రాహ్మణులు మొదలు నిత్యులను హరిజనులలో వ్యాప్తి నందినది. ఇంకను వెల్మ దొరలు పరవస్తు చాత్రిన వారు దర్జి బోగము భట్రాజు నాయుడు మొదలగు జాతులు మొత్తము శ్రీవైష్ణవ సంప్రదాయానికి అంకితములైన మూలస్తంభాలవంటివి. శైవ సంప్రదాయానికికేమాత్రం సంబంధములేనివి. మిగతా జాతులలో రెండు సంప్రదాయములు వ్యాపించినవి. ఈ సంప్రదాయానికి ద్రావిడము, మధ్య సంప్రదాయానికి కన్నడము, శ్రీకృష్ణ చైతన్యమతానికి గౌడభాష, వల్లభమతానికి గుజరాత్ భాషలు సంప్రదాయ విస్తరణ భాషలు. ద్రవిడ వేదమనిన కొంతమంది సందేహించి ఏవగించుకొందురు కాని, భారతము పంచమ వేదమైనట్లు ఆయుర్వేద ధనుర్వేదములన్నట్లు ద్రావిడము వేదమగుట ఏల తగదు? “అనంతా వైవేదాః” అన్నారు పెద్దలు. ఇదికాక ఋషి వ్యాకరణముగల సంస్కృతంతో సమానముగా ఋషి వ్యాకరణ

xx

యుక్త ఆత్మప్రాచీన భాష. ఇది అనాక్షేపణీయము. ఉత్తరాదిన పుట్టి దక్షిణాదితో వియ్యమంది ఉభయదేశవర్తయగు ఆంధ్రదేశములోని తెలంగాణ ప్రాంతములోని త్రిలింగభాషతో సంప్రదాయము మిళితమై శ్రీవైష్ణవ సంప్రదాయము వ్యాపించి మహావైభవము నందుటకు కారణము ఆ ప్రాంతపు ప్రభువులు, వారిచే స్థాపింప బడిన దేవాలయములు వారికి ప్రచారకులగు మహాచార్యులు, పండితులు పాల్గొన్న ముఖ్య కార్యక్రమాలు, న్యవసాయ విశేషములు.

అట్టి కార్యక్రమాలలోని చందనగోష్ఠులు, తిరునామ కాలక్షేప విశేషములు మంగళహారతులు అన్ని జాతులవారికి సంప్రదాయాన్ని అందించెడి సరళాకర్షక రచనలు. కాలక్షేపాతిశయములు ప్రధాన సంపదలు.

కోర్కొండ, గద్వాల, వనపర్తి, ఆత్మకూరు వంటి సంస్థానములు ఈ విషయాలను పెంపొందించ మైలవరం, పిఠాపురం, శీర్షవల్లి, భీమారం, చలిగల్లు, చన్నూరు, లింగాపురం, ఆర్మూర్, కంభం వంటివి తిరునామాలు ఉత్పత్తికి కారణములు. జగ్గయ్యపేట, మునగాల వంటి చోటులలో వెల్మదొరలు, రెడ్డిదొరలు, దేవాలయములు ప్రాంతీయ సంప్రదాయవ్యాప్తి నిదానములు. దక్షిణాదిన దివ్యదేశము భగవద్వైభవానికిని, చరమమైన ఆచార్య భాగవత వైభవానికి గని వంటిది తెలంగాణము. ఈ రచనలో మరింగంటి వారి రచనలు బహుళములు, ఆకర్షకములు, మిన్నలు.

III. తెలంగాణంలో రచనా విశిష్టత:

తిరునామముల రచనకు (సృష్టికి) ఒక రకమైన కారణము భాషా కావ్య రీతులతో నున్న పరంపరాస్థితి యని గ్రంథకర్త తెలిపినాడు. గద్య పద్య జానపద గేయాత్మక రచనలు శృంగారముతోపాటు నీతి వైరాగ్య భక్త్యాదులలో వచ్చిన మార్పులు జరిగినట్లు తెల్పినారు గ్రంథకర్త.

సంప్రదాయము, సిద్ధాంతము ద్రావిడ సంస్కృత గ్రంథ పేటికతో నిబద్ధమైయుండ విశ్వవ్యాప్తి గల్గి పామరులచే నాకర్షింపబడి నిష్ఠానుష్ఠానములుగా రూపొందుటకు ఈ రచనలు బాగుగా తోడ్పడినవి. చందనగోష్ఠి సత్కారానికి

తోడ్పడి శోభను, ప్రత్యేక పవిత్రతకు దోహదములైనవి. సంప్రదాయ సిద్ధాంతార్థ సులభ బోధన జరిగినది. రాగతాళ సంబంధము, సుస్వరగానము, పరమాకర్షకములుగాన ఆనాటి దొరలు, శ్రీమంతులు ఉత్సవాలలో చేయించిన తిరునామ కాలక్షేపము తదీయారాధనాంగమైనందున తెలంగాణానికి ప్రత్యేకతను సంపాదించినది. కాని శైవ సంప్రదాయాచల సంప్రదాయానికిని ఈలాటి రచనలున్నను భిక్షాటనమున ప్రబోధమునకుగా పాడినందున సత్కారమే లక్ష్యమైనది. క్రమము పవిత్రత బావనాప్రాప్తి విశిష్టత తక్కువేయైనది. సమయము, కార్యక్రమము, వినువారి శ్రద్ధ, ఆకర్షణ తక్కువే.

IV. ఇక సంప్రదాయములోని విశేష విషయములు :

(అ) సంస్కారములు :- (1) శంఖచక్ర లాంఛనాలు భుజముల వేయించు కొనుట (ద్రువునికి శంఖ స్వర్ణచే జ్ఞాన వక్తృత్వములు లభించినట్లు భాగవతము ప్రమాణము; చక్రస్వర్ణ మొసలికి శాప విమోచకము.) పుండ్రము ఊర్ధ్వగతిగా నుండుట సాత్వికతకు, వైష్ణవత్వ చిహ్నమునకు భగవద్గీత పాంచరాత్రము ప్రమాణములు. మంత్రపుండ్రధారణ త్రిమతాలవారికేకాక శైవశాక్తేయులకు సమానమే. యాగము (ఆరాధన)ను గీతాదులు చెప్పుచున్నవి. తక్కిన మతముల వారిలో ఆచార్యులు ఒకరే మంత్ర మొకటికాక తండ్రి కొకటి, తనయునికొకటి పెండ్లమునకు వేరు అన్నట్లు అనుష్ఠానము ఫలసిద్ధి వేరు. ఉపదేశము మాత్రమే ఆర్థమేమని అడుగదు వివరించి చెప్పదు ఆచార్యులు. జపానికే, శక్తిసంపాదనకే. ఈ సంప్రదాయంలో ఆచార్యులకు శిష్యులకు ఆడ మగ, చిన్న పెద్ద అందరి కొకే మంత్రము. ఆచార్యుడే ఆర్థవివరణమే, అనుసంధానమే ప్రయోజనము. ఉపాస్యదేవత ఫలసిద్ధి అందరి కొకటే. అష్టాక్షరి వివరణములు ద్వయ చరమ శ్లోకములు. ఐతిహాసిక పౌరాణిక వైదికములు. అధ్యవసాయానుష్ఠాన సంపద బ్రాహ్మణాది అన్ని వాతులకు సమానమే. ఆడ మగవారికి పుండ్రములు భిన్నములు సంప్రదాయము భిన్నము కాదు. పతివ్రతా సంప్రదాయము.

(1) మంగళసూత్రము (పుసై) అష్టాక్షరి మంత్రము 8 దారములవలె అక్షరములు, పేటల వంటివి. 8 పదములు కట్టినవాడు శ్రియఃపతి. పురోహితుని వంటివాడు ఆచార్యులు. సుమంగలి చిహ్నమువలె చిహ్నము. ఉరస్సు (హృదయము)తో ధరించదగినది.

(2) గాజులు కమ్మలు మట్టెలవంటిది భుజములలో గుర్తు వేయించుకొన్న శంఖ చక్రధారణము.

(3) పుండ్రము పసుపు కుంకుమల వంటిది.

(4) అత్తవారి పేరువలె దాస్య నామము.

(5) భర్త, భర్త సుబంధుల సేవ వంటిది, భగవద్భాగవతాచార్య సేవ. భర్త తప్ప మరొకరిని చూడదు అడగదు కోరదు వ్యభిచరించదన్నట్లు దేవతలు వేరేవారు వేరే మంత్రములు ఉపాయములు, ఫలములు వైష్ణవునకు కోరరాదు చూడరాదు వ్యభిచరించరాదు. అట్టి భక్తి కావాలంటాడు శ్రీకృష్ణస్వామి పతి వ్రతవలె ఉండాలి వైష్ణవుడు. ముత్తవలె ఐదు లక్షణాలు గలవాడు వైష్ణవుడు. పీఠి (భక్తి) ప్రపత్తి అరునవే భగవంతునిపై తర భర్తయందువలె ఉండాలి.

ఆచార్యుల పుట్టుక, పరమపదించుట నిత్యము చదువుకొనుట మొదలగు వాటికి ఒక శ్లోకము ఆచార్యుని గూర్చి ఉండుట శిష్యుడు చదువుకొనుట శాస్త్రీ యమే. కొడుకువంటివాడు దాసుడైనవాడు శిష్యుడు, (1) పద్యము (శ్లోకము) తనియన్, అని (2) అంగుళి విచ్చేదము వ్రేలుత్రెంచి ఇచ్చుట (వికలవ్య ద్రోణ చరిత్రలో స్పష్టము) (3) ఉరోవిన్యస్తమక్షరం = చాతిపైన అక్షరాలు (పేరును తెల్పు) గల బిళ్లను ధరించుట (ప్రభుత్వ భటులలో బ్యాడ్జీలలోనున్న విష యమే) (4) తన్నామ గ్రహణం ఆతని పేరు చెప్పుకొనుట అడియేన్ రామా నుజదాసన్ అను అలవాటు ప్రకారము దాసత్వమేతచ్ఛతుర్విధం. ఎవనికి దాసుడో ఉపయోగపడువాడో మరొకరికి ఉపయోగపడడో ఆతనికుండు లక్షణాలివి (4) విధములు. అవియే సంప్రదాయంలో కట్టుగా ఏర్పాటు చేయబడినవి. ఇవి శాస్త్రీయములే ఆచార్య పాద తీర్థమును గ్రహించుట అన్ని సంప్రదాయాలలో నున్నదే.

(అ) భగవన్నిష్ఠ బుద్ధ సంప్రదాయంలో (ధర్మం శరణం గచ్ఛామి) అనియు. (ఆ) బుద్ధం శరణం గచ్ఛామి. (ఆచార్యనిష్ఠగా) (ఇ) సంఘం శరణం గచ్ఛామి (భాగవత నిష్ఠగా) కలవు గదా! శరణం గచ్ఛామి అనుట ప్రపత్తియే

కదా! ఇతర సంప్రదాయాలలో ఉన్నవే శాస్త్రీయములు ఔచిత్యముగలవిగా, వైదిక సంప్రదాయానాది సిద్ధములుగా ఆశ్వాదాచార్యులచే ఎక్కువ ప్రసిద్ధికి తేబడి అనుష్ఠేయములుగా తీర్చిదిద్దబడినవి వేదాది ప్రమాణములలో చూపబడినవి.

పురుషకారము రికమెండేషన్ (సిఫారస్) ఇతర భాషలలో వాడబడున దని తెలియగా, కార్య సాధనలో ఇది ముఖ్యమని లోకిసులుగూడ ఒప్పుకొనక తప్పదని ద్వయ మంత్రముతో తెల్పి అనుష్ఠింపబడుచున్నది. తగినవారు తగిన వారికే చేయాలి ఫలము తప్పదని వేదరామాయణాలలో బహుళముగా గన్నడును.

ఆచార్య తళిగై ప్రసాదము బస్సిష్టానికెగబడిన ఈ రోజులలోని లోకి కులు కూడ ఒప్పుకొనునట్లుండ తల్లి కొడుకులు ఆచార్య శిష్యులు భార్యాభర్త లకేకముగా నుండుట అంత ఏవగించరానిదే శేషత్వ పారతంత్ర్యాలు, భార్యా భర్తలకు తల్లితండ్రులు కొడుకు బిడ్డలకు ఆఫీసర్లకు బంట్రోతులు వెయ్యేల ఇష్ట మైన వారిని గూర్చి ఏ పనియైన చేయుట ఏ విధంగానైన మేలగుటను చూడ, భగవద్భాగవతాచార్యులకు చేయు సేవ (కైంకర్యము) అంతనీచమనిపించదు చూచుచేయు వారికి ప్రియమైనదే.

V. తిరునామ రచనావశ్యకత :

సంప్రదాయములో పలు రకాలై పై విషయాలవంటి వాటిని పలు రకము లైన గ్రంథములలోనుండు వాటిని (18) రహస్యములుగా ఎత్తిచూపి సాయింబిన పిన్నై లోకాచార్యుల వారు మఱి ఎందఱో దయాళువులై గ్రంథములను ద్రవిడ భాషలో రచించగా ఆవి ఆచార్య ముఖతః విని తెలియదగినవిగానున్నందున పామరులకర్థమగునట్లు చేయవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడినందున తెలంగాణములో ఆ ప్రయత్నమవశ్య కర్తవ్యమైనది, చేయబడినది తెలంగాణపు ఆచార్యులు సంప్ర దాయజ్ఞులై తాము మాత్రమే బాగుపడిన సంతోషించు స్వార్థపరులు కాక, సంప్రదాయ విజ్ఞానంతో సామాన్యులకు ముముక్షుత ఆచార్య సమాశ్రయణా పేక్ష భగవద్భాగవతాచార్య నిష్ఠను కల్గించుచు భవన నిర్మాణానికి పునాదులవలె ఆరోగ్యానికి ప్రథమ చికిత్సవలె ప్రథమ రంగాన్ని సిద్ధము చేయుచు సంప్రదాయ ప్రచారమును సాగించిరి. ఇది మొదటి ముఖ్యమైన సంప్ర దాయ ప్రచార ప్రయత్నము. ద్రవిడ దేశీయాచార్య సహాయ కారకము

దక్షిణాది ఆచార్య పురుషులు సమాశ్రయణము చేసి వెదలిన పిదప అధ్యవ సాయానుష్ఠాన సంపత్తికై గ్రంథ కాలక్షేపములు ఉత్సవాలు ఆచరణ చేయ పురికొల్పు తిరునామ కాలక్షేపములుగల చందస గోష్ఠి పద్ధతిని చేర్చి ఏర్పఱచిరి. అన్ని జాతులవారిని ఆకర్షించి అనుష్ఠింపజేసి అధ్యవసాయాన్ని పెంచి దిద్దు పఱచునది. రెండవ ప్రయత్నము, తెలంగాణంలో సంప్రదాయ మావిధముగా గట్టిపడినది. అధ్యవసాయానుష్ఠానములు బ్రాహ్మణాది సమస్త జాతులలో స్థిర పడి (ముదురునట్లు) ఆదర్శ స్థితి నందినవి. ఈ వైభవము ఆంధ్ర ప్రాంతములలో కొంత ప్రాకినది.

ఆ తరువాత ఉత్తరాదిలో శ్రీమాన్ గాధి అనంతాచార్య స్వామివారు, శ్రీమాన్ బృందావనం రంగాచార్య స్వామివారు శ్రీశ్రీ చిన్నకలియన్ స్వామి వార్లచే ఇటులనే మార్వాడీలలో, నేపాలువారిలో సిద్ధము చేయబడినది. సంప్ర దాయము దానికి సంబంధించిన ఆధ్యవసాయానుష్ఠాన సంపత్తి పెరిగినది. కాని దక్షిణదేశంలోని భగవద్వైభవ దర్శనము భగవన్నిష్ఠను కల్గించినను చరమ పర్యములైన భాగవతాచార్య నిష్ఠలు దుర్లభములు కదా! తెలంగాణంలో అవి సహజములైనవి.

VI. గ్రంథ సంకలన కర్త వైలక్షణ్యము :

అట్టి అధ్యవసాయానుష్ఠాన సంపత్తిగల ఆచార్య తిరుమాళిగలో అవత రించిన మన శ్రీమాన్ దొంతి నరసింహాచార్య స్వామివారు అందఱివలె M.A. ఉత్తీర్ణతతో సామాన్య సాంఘిక సాహిత్యాదులలో Ph D. చేయదలపక అపూర్వముగా సంప్రదాయేతర విషయములపై కూడ కొక తెలంగాణ ప్రత్యేక ప్రతీకలతో శాశ్వత విజ్ఞానాన్ని అదునాతన విజ్ఞాన సంపన్నులకు కల్గించ కృష్ట దేవరాయంవలె “తిరునామములు” అను శీర్షికను స్వీకరించి అపూర్వ కృషి చేసినారు సఫలులైనారు. ఆ తిరునామములను సంప్రదాయ ప్రకారమే భగవత్, లక్ష్మీ ఆండాళ్ అశ్వాద్ధు అచార్యులు భాగవతులు అను విషయ క్రమముగనే విభజించి సంప్రదాయ గ్రంథముల గూర్చిన వాటిని చేర్చినారు. ఇది చాలా ఉచిత పద్ధతి. వారి సంప్రదాయ విజ్ఞాన సౌష్ఠవసాధ్యము. దానికి తాము మొదట వివరించిన అవతారికలోని వివరడాంశములలోని కూలంకష విషయ సంస్కర్మ అర్థములో కనుపర్చినట్లు ప్రత్యక్షీకరించుటచే స్పష్టానందాన భవస్ఫోరకము.

కావున వాటినిగూర్చి నా ప్రయత్న మనవసరమని పిష్టపేషణమని వదలివేయ బడినది. అవసర విషయములే నివేదించబడునవి.

VII. ముందుతరాని కందిచవలసిన విధులు :

అన్ని జాతులలోని పెద్దలు కలసికట్టుగా, వేయేల రామానుజ స్వామివారి త్యాగానుష్ఠానాలపై ఆదరాభిమానము గలవారు ఈ సంప్రదాయ రక్షణకై తరు వాతివారి కలవడవలసిన అధ్యవసాయానుష్ఠానాలకై ఈ తిరునామ కాలక్షేపాన్ని నిలబెట్టుటకై నాకు తోచిన కర్తవ్యాలను సూచించుచున్నాను. ఆదరించండి ఆచరించండి. తను మనోధనాలను వెచ్చించండి.

1) తిరునామ కాలక్షేపం చేయగల సుస్వర సంగీత జ్ఞానం గలవారిని ప్రోత్సహించి ఉత్సవాలలో దేవాలయాలలో సంప్రదాయ కార్యములలో ప్రత్యేక కార్యక్రమంగా నేర్పబడి సంఘంలో విజ్ఞానం ఆనందం అధ్యవసాయానుష్ఠాన ములు గల్గించు కృషికై ప్రాంత ప్రాంతాలలో అట్టి వ్యక్తులను సిద్ధముచేయుట, నిత్యులు (హరిజన వైష్ణవులు) వాయిద్యం (వారికడ అనాదిగా వచ్చునదొక రకంగాన్నది) వాయిచుచు తిరునామ కాలక్షేపము చేయు నేర్పు పరంపరగా వచ్చుదానిని నశింపచేయకుండుటకై ఆయా కార్యక్రమాలలో ప్రత్యేకముగా నేర్పుబడుట, వారిని సన్మానించుట, ప్రమాణ పత్రమిచ్చుట, ఆయా ప్రాంతాలలో అందుబాటుకై ఉండునట్లు ఏర్పాటుచు జరగాలి. ఇది సంఘాలద్వారా ధనికుల ద్వారా ఏర్పడాలి. ఈ నిత్యులలో ధనుర్మాసంలో తెల్లవారుజామున మేలుకొలుపు పాటలు పాడుతూ లేపు అలవాటున్నది మరుగునపడినది, దానిని ప్రోత్సహించి ఆయా ప్రాంతాలలో అభివృద్ధి చేయాలి. ఆ కళను ఆచారమును చెడకుండ కాపాడాలి. అనర్థిని వారిలో పెంచాలి. నిత్య వైష్ణవ సంఘం చాలా గట్టిగా ప్రయత్నించాలి.

VIII. మంగళాశాసనము :

ఇక మన గ్రంథకర్తగారు ఇంకను ఎన్నో తిరునామాలను క్రొత్తవాటిని సేకరించుటయేకాక కొంగ్రొత్త విశేషాలను తెచ్చుతూ లోకోపకార సంప్రదాయ సేవచేయాలి. వీరి కృషి ఉత్తరోత్తర ఫలదాయకము కావాలి. ఇట్టి ప్రయత్నశీలర ప్రోత్సహించి శ్రీశ్రీ చినజీయర్ స్వామివారు వైష్ణవ సంఘాలు మరెవరైన ధని

కులు నవయువకులు ఉత్సాహంతో కలసికట్టుగా పనిచేయాలి. శ్రీమాన్ గ్రంథ కర్తగారికి ఆయురారోగ్యైశ్వరాలు కలిగి మణి క్రొత్త రకమైన సంప్రదాయ సేవచేయు కార్యక్రమ దీక్ష ఫలసిద్ధి లభించి అల్మారీలలో యూనివర్సిటీలలో చేయబడిన కృషి మరుగుపడినట్లు బంధింపబడక జగత్ప్రసిద్ధి ప్రచారము ఏర్పడి ఆచంద్రతారార్కముగా లభించునట్లు వీరికి ఆదర్శ స్థితి లభించునట్లు కృషి ఫలసిద్ధి జరుగునట్లు భగవద్భాగవతాచార్యులను మనసా వాచా కర్మణా ప్రార్థించుచున్నాను.

ఇట్లు

కందాళ చిక్కుడుగాయల రంగచార్యులు

ఉభయ వేదాంత విద్వాన్

విశిష్టాద్వైత వేదాంత శిరోమణి

తెల్ల విద్వాన్ హిందీ భూషణ

విశ్రాంతిపాద్యాయుడు

5-8-84

ప్రైదరాబాదు.

అర్థపంచకముగల అష్టాక్షరి

(అయిదు మాటలు కలిసిన ఎనిమిది అక్షరములు)

I.	వైష్ణవ సిద్ధాంతమనాది (రామానుజ దర్శనము)	I
II.	అందుబాటులోనున్న భాషలలో వ్యాప్తి	
III.	తెలంగాణలోని రచనా విశిష్టత	II
IV.	ఇక సంప్రదాయములోని విశేష విషయములు	
V.	తిరునామ రచనావశ్యకత	III
VI.	గ్రంథ సంకలన కర్త వైలక్షణ్యము	IV
VII.	ముందుతరానికందించవలసిన విధులు	V
VIII.	ఘంగళాశాసనము	

రచయిత పరిచయము

పుట్టిన తేది

2-7-1948

అభిజనము

దొంతి (నర్సాపూర్ తా|| మెదక్ జి||)

తలిదండ్రులు

శ్రీమతి కిడాంబి కమలమ్మ

శ్రీమాన్ కిడాంబి యామనాచార్యులు

విద్యాస్థానము

లక్ష్మీనృసింహ సంస్కృత పాఠశాల,
యాదగిరిగుట్ట;

వేదాంతవర్ధిని సంస్కృత కళాశాల,
సీతారాంబాగ్, హైదరాబాదు.

గురువులు

శ్రీ కేరళ సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి,

శ్రీ మరింగంటి శ్రీరంగాచార్య

శ్రీ వేదాల నరసింహాచార్య

(మరెందరో పెద్దలు)

ఆర్హతలు

బి. ఓ. యల్. (సంస్కృతము)

ఎం.ఏ. (తెనుగు) పిహెచ్.డి.

ఉద్యోగం

ఉపాధ్యాయుని నుండి ఉపన్యాసకుడు

వివాహము

శ్రీమతి పద్మతో 1959

సంతానము

నళిని, శ్రీనివాస్, శ్రీదేవి, గోపాలకృష్ణ.

రచనలు

తిరునామములు 1983

విమర్శనాత్మక వ్యాసములు (స్రవంతి,
సప్తగిరి, ఆంధ్రప్రభ, ఆంధ్రభూమి
మొ|| పత్రికలలో)

అభిరుచులు

సాహిత్యపఠనం, విమర్శ.

ప్రశంసలు

నా 'తిరునామము' లను సంకలన గ్రంథమును గూర్చిన, పెద్దల అభిప్రాయములు కొన్ని:-

అ) సంప్రదాయం దేనికి చెందినదైనా దాన్ని పరిరక్షించటం, ప్రచారం చేయటం అత్యవసరం. పాటలు మత సంప్రదాయంలో విడదీయరాని భాగం. పాటలు ప్రచారమున కనువైన ముఖ్యసాధనం. నేటివరకు మౌఖికంగానే 'తిరునామము'లుగా ప్రచారములోనున్న వైష్ణవ భక్తి గీతాలను డా॥ కిదాంబి నరసింహాచార్యులు గ్రంథముగా ప్రకటించారు. ఈ పాటల్ని క్యాసెట్ల రూపంగా కూడా రికార్డు చేసి ప్రజల్లోకి తీసుకొనిరావాలి. జాతి మత భేదము లేక పాడుకొనబడు ప్రేమ, భక్తి భరితములైన ఈ పాటల సేకరణకు మీరు సాగించిన కృషి మిగుల ప్రశంసనీయము.

జనవరి '83

శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి

శ్రీమన్నారాయణ రామానంద

చిన్నజీయరు స్వామివారు.

ఆ) 'తిరునామములు' చమత్కారంగా, ఎన్నో వైష్ణవ మత రహస్యాల కాలవాలంగా ఉన్నాయి. సామాన్య భాష. జాతీయ ఛందం. ప్రతి వ్యక్తికి సుబోధకమైన శైలిలో ప్రసన్నంగా వాళ్ళెలా చెప్పారో! ఆ సంప్రదాయమును డా॥ నరసింహాచార్య చాలా చక్కగా గ్రంథస్థం చేశారు.

21-4-83

అచార్య తుమ్మపూడి కోటిశ్వరరావు

అనంతపురం

ఇ) సంగీత త్రిమూర్తుల సంగీత సంప్రదాయం, అన్నమాచార్య పద పద్ధతులు ప్రకాశంలోనికి రానికాలంలోనే శ్రీ వైష్ణవ సంప్రదాయంలో "తిరునామా" లనే పేరుగల తెలుగు గేయాలున్నాయి. ద్రావిడ పూర్వాచార్యులు

ప్రసాదించిన ప్రబంధాలలోని సారం అంతా తిరునామాలలో సవిస్తరంగా ప్రతి పాదించారు. అర్థమహిమ, తగిన సంగీత వస్తువు, తాళవిన్యాసాలు, పదబంధంతో నేర్పయిన కూర్పు, అంత్యప్రాసాది కవితా సౌందర్యాలు అన్నీ వీటిలో ఉన్నాయి. సాహిత్యపరంగా అన్నీ మేలుబంతులే. ఈ మధ్యనే వీనిని సేకరించి ముద్రించిన కిడాంబి నరసింహాచార్యుల కృషి ప్రశంసనీయము.

31-7-83

శ్రీ నల్లాన్ చక్రవర్తుల కృష్ణమాచార్య

విజయవాడ

ఈ) తమిళనాడులో పేశేష వ్యాప్తిలో నుండి తమిళ దివ్య ప్రబంధముల వలె తెలుగుదేశంలో తెలుగులో ఎక్కువ భాగం ముఖ్యంగానే వ్యాప్తిలో యుండి నవి “తిరునామములు.” వీనిని మొదటి సారిగా అచ్చులోకి తెచ్చిన సంపాదకుల కృషి ప్రశంసనీయము.

10-7-84

శ్రీ చ. రాజేశ్వరశర్మ

(ఆంధ్రపత్రిక)

ఉ) ‘తిరునామములు’ జనసామాన్యానికి అర్థమయ్యే రీతిలో తెలుగులో వేదాంత రహస్యాల్ని బోధిస్తున్నాయి. వీనిని సేకరించిన నరసింహాచార్యులు అభినందనీయుడు.

జనవరి '83

శ్రీ మరింగంటి శ్రీరంగాచార్య

సీతారాంబాగ్

ఈ) ఒకనాడు దేశాన్ని పాలించిన సంకీర్తనా పద సంప్రదాయంలో ఒక మేలిమి భాగాన్ని ‘తిరునామములు’ అను ఈ గ్రంథం ఆవిష్కరించినదన దంతో సందేహం లేదు. ఆ కష్టభరిత కృషికి బాధ్యులైన సంకలన కర్త నరసింహాచార్య అభినందన పాత్రులే.

ఆగస్టు '83

శ్రీ సోమసుందర్ (భారతి.)

విషయ సూచిక

1.	తిరునామములు - ప్రవేశిక	1	లక్షణములు	8
	కీర్తనలు - స్వరూపము	11	ప్రాచీనత	22
2.	వైష్ణవ ధర్మము - వేదములు	30	ఆశ్వాదాచార్యులు	84
	ద్రవిడ సాహిత్యము	40	చారిత్రకము	41
3.	భక్తి తత్వము - భక్తి	47	ప్రపత్తి	60
	అచార్యాభిమానము	66	భాగవత సేవ	71
	ఉభయ వేదాంతము	72	విశిష్టాద్వైతము	74
4.	విషయ పేషచన - గురుపరంపర	80	భగవత్ పరములు	83
	శ్రీపరములు	89	ఆశ్వాదులు	93
	శ్రీరామానుజులు	97	మణవాళ మహామునులు	115
	ఆచార్య ప్రశంస	117	స్వాచార్యకములు	120
	భాగవతులు	123	శ్రీవైష్ణవులు	129
	గ్రంథప్రశస్తి	134	క్షేత్రదర్శనము	138
	మనస్సంబోధన	147	అనూదిత విషయములు	152
5.	కవితాసౌందర్యము	195	అలంకారములు	209
	నాయికలు	224	నవవిధ భక్తులు	228
	కాంతాసక్తి	230	భక్తుల లక్షణములు	232
6.	సంగీత రీతులు	236	దేశి సాహితీ	241
	చందస్సు	247		
7.	భాషావిశేషములు	251		
8.	ప్రాచీన కావ్య ప్రభావము	261		
9.	సాంఘిక విషయములు	271		
10.	పరిశిష్టము	281	ఉపయుక్త గ్రంథసూచి	285

అఖిల భువన జన్మస్థేమ భంగాదిలీలే
వినత వివిధ భూతవ్రాత రక్షకదీక్ష
శ్రుతి శిరసి విదీప్తే బ్రహ్మణి శ్రీనివాసే
భవతు మమ పరస్మిన్ శేముషి భక్తిరూపా ॥
(శ్రీ భాష్యమ్.)

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
सर्वं कर्माणि भगवते नमस्कृत्य
सर्वं कर्माणि भगवते नमस्कृत्य
सर्वं कर्माणि भगवते नमस्कृत्य
(३३३)

తిరునామములు - ప్రవేశిక

నిర్వచనము

భావములోన బాహ్యమునందును
 గోవింద గోవింద అని కొలువవో మనసా ॥
 హరి అవతారములే ఆఖిల దేవతలు
 హరిలోనివే బ్రహ్మాండంబులు
 హరి నామములే అన్ని మంత్రములు
 హరి హరి హరి హరి హరి యనవో మనసా ॥
 విష్ణుని మహిమలే విహిత కర్మములు
 విష్ణుని పొగడెడి వేదంబులు
 విష్ణు డొక్కడే విశ్వాంతరాత్ముడు
 విష్ణువు విష్ణువని వెదకవో మనసా ॥
 ఆచ్యుతుడితడే ఆదియు సంత్యము
 ఆచ్యుతుడే అసురాంతకుడు
 ఆచ్యుతుడు శ్రీ వేంకటాద్రిమీద నిధే
 అచ్యుత అచ్యుత శరణనవో మనసా ॥

(అన్నమాచార్య)

ఏ సాహిత్యమునకైనను ఆరంభము మానవుని ఆవేశముల ఆవిష్కారము. తీవ్రమైన అనుభవము ఆశ్చర్యమో ఆనందమో శోకమో ఉత్సాహమో కలిగించును. ఈ అనుభవముల ఆధార పీఠముగా మానవుని అవచేతననుండి ఉద్గమించునది కవిత్వము. ఈ కవిత్వము సాధారణముగా సర్వజనులలోను లయాన్నితమైన గీతరూపమున నుండును. అవ్యక్తమైన మనస్సులోని అనుభవము వాగ్రూపమున వ్యక్తమగుటకు ఒక ఆపూర్వగతిని ఒక అతిసుందరమైన భావను ఒక విచిత్రమైన వాక్యనిర్మితిని కూర్చుకొనును. అది కవిత్వారంభము.

“రమ్యాణి వీక్ష్య మధురాంశనిశమ్య శబ్దాన్
 పర్యుత్స కోభవతి యత్సుఖితోపిజంతః
 తచ్చేతసా స్మరతి సూనమ వోధపూర్వం
 భావస్థిరాణి జననాంతర సౌహృదాని”॥

అని శాకుంతలములో కాళిదాసు నుడివినట్లు, అందమైన వస్తువులను చూచిన పృథు మధురమైన నాదములను వినినపుడు సుఖజీవితమైన వాడుగూడా తెలియని ఏదో అనుభూతిని పొందును. ఆ అనుభూతికి కారణము ఇదియని నిర్ణయించ లేము. జన్మజన్మాంతర సంస్కారముల సంపుటిచేత కలిగిన ప్రేరణ అది. అది హృదయ స్పందనకు కారణమైనది. అట్లే ప్రకృతికి మూల కారణమైన తత్వము నన్వేషించుటలో కలిగిన విశిష్టానుభూతి మానవునకు దివ్య తత్వానుభవము కలిగించినది. భగవద్విశ్వాసముతో ఆరంభమైన మతమునకు ఈశ్వరడు ప్రధాన బిందువు. భగవదభినివేశముతో తన్మయుడైన భక్తుని హృదయము నుండి వెలువడు గీతములను భక్తిగీతము లందురు. భక్తులు భిన్న భిన్న మార్గములలో భగవంతు నుపాసించుదురు. కొందరు నిగ్గణోపాసకులైన కొందరు సగుణోపాసకులు. గుణములకు ముగ్ధులై కీర్తించువారు కొందరైన రూపాకర్షితులు కొందరు, పూజా సక్తులు కొందరు భగవంతుని భర్తగా ఆరాధించు వారు కొందరైన పుత్రునిగా లాలించువారు కొందరు¹. వీరందరు ఉపాసనా విషయమున భిన్నులైనను భక్తులే. వీరందరు తమ్ముతాము భగవంతున కర్పించు కొని తద్విరహమున గలిగెడి బాధను భరింపలేనివారే. ఉపాసనవలెనే దైవము ననుసరించియు భక్తులు భిన్నముగ కన్పించ వచ్చును. శైవులు, వైష్ణవులు, కౌమారులు, శాక్తులు, గాణాపత్యులు మొదలగువారు. వీరు తమ దైవతము లందుగల పరాత్పరత్వ భావముతో తమ అనుభవమును ఇతరులతో పంచుకొన వలెనని భావముతో తమ తమ దేవతల రూపగుణ విభవ లీలా విభూతులను గానము చేయుదురు.

తెలుగు సాహిత్యమున భక్తి గీతముల ఆవిర్భావమునకు ప్రధాన మతములైన శైవ, వైష్ణవములే ప్రధాన కారణములుగా గానవచ్చు చున్నవి. పాల్కురికి సోమన శ్రీశైల యాత్ర సందర్భమున భక్తులు గానముచేయు కొన్ని గీతములను పేర్కొనెను. కాని అవి లిఖితములు కాకపోవుటచేత వాని స్వస్వరూపమున నేడు లభించుట లేదు. తెలుగు సాహిత్యమున మనకు లభిం

చిన తొలి భక్తిగీతములు కృష్ణమాచార్యులు రచించిన “సింహగిరి పదనములు.” పిదప తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు, పెదతిరుమలాచార్యులు, షేత్రయ్య, త్యాగరాజు వంటి ఎందరో మహానుభావులు ఈ సంకీర్తన సాహిత్యమును సమృద్ధ పరచిరి. వీరందరి రచనలు విష్ణుదేవతా మహిమా ప్రతిపాదకములే. వీరిలో నందరును రామానుజీయ శ్రీ వైష్ణవ సంప్రదాయమునకు చెందకున్నను ప్రధానముగా విష్ణ్వారాధకులే. అందరిలోనను తొలిసంకీర్తన కర్త అన్నమయ్య శ్రీ వైష్ణవ సంప్రదాయమునకు చెందినవాడు. ఆయన సంకీర్తనలు అవియొక ప్రత్యేక సాహిత్యమనదగినంత విస్తృతములు. అన్నమయ్య సాహిత్యాన్ని గూర్చి అరుద్రగారు ఇట్లనిరి:

“వైష్ణవాన్ని అన్నమయ్య పద కవిత్వంగా రూపొందించారు. విశిష్టాద్వైతమతాన్ని స్వీకరించి నందువల్లనే ఈ సాహసం చేశారు. పద కవిత్వమంటే పండితుల కిసడింపు. ద్రావిడ వేదాంతంతో తమిళ కవిత్వంతో ప్రత్యక్ష సంబంధమున్న విశిష్టాద్వైతాన్ని స్వీకరించిన అన్నమయ్య ఆ భాషలోని మధుర భక్తిసంతా అనుభవించి తత్తుల్య గేయాలను తెలుగులో చేశారు.”²

ఈ విధముగా శ్రీవైష్ణవమే తెలుగుభాషలో సంకీర్తన సాహిత్యమునకు కారణమని చెప్పవచ్చును అన్నమయ్యయు తనకన్న పూర్వుడుగా, పదకర్తగా కృష్ణమాచార్యుని మాత్రమే పేర్కొనెను. ఆళ్వారుల దివ్యప్రబంధములు 11 వ శతాబ్దికే తెలుగునాట ప్రవేశించినవి.³ రామానుజు లేర్పరచిన ఆచార్య పురుషులు తెలుగుదేశమునకు వచ్చి ద్రావిడ ప్రబంధములలోని భావములను సామాన్యుల కందించుచుండిరి. అవియే అనేక భక్తిరచనముల రచనకు ఆధారము. ఇవి ప్రజల నాలుకలకే ఆకులుగా ప్రచారమందినవి. శ్రీవైష్ణవ సంప్రదాయ విశేషములను పెల్లడించుచు, ఆళ్వారుల ప్రబంధములలోని మాధుర్యమును, పూర్వాచార్యుల రహస్య గ్రంథములలోని తత్త్వవిశేషములను వెల్లడించుచు ప్రత్యేక గోష్ఠులలో కీర్తనము చేయబడుచున్న అనేక రచనలు ఈ ప్రేరణతో వెలువడినవి. లిఖితరూపముగా లేకపోవుటచే ఇవి ఎన్ని రచింపబడినవో, ఏ కాలమందు రచింపబడినవో, కర్త లేవరో వివరింప వీలుగాకున్నది. ఈ గేయములు తెలంగాణమున ఇతరాంధ్రమునను హెచ్చుతగ్గులుగా ప్రచార

మందినవి. ఈ గేయములచే సంకీర్తన సాహిత్యము మరికొంత సమృద్ధమైనది. పీనికే “తిరునామము”లను పేరు. పదములు, సంకీర్తనలు మొదలైన నామముల కన్న విలక్షణముగా నేర్పడినవి.

తిరు అనగా శ్రీప్రదము.⁴ శ్రీప్రదముగా భావింపబడు కొన్ని శబ్దములకు తిరుశబ్దమును జోడించుట శ్రీ వైష్ణవ సంప్రదాయమునందెక్కువ.⁵ అంతేకాక ఈ సంప్రదాయము “శ్రీ సంప్రదాయ”మనియు పిలువబడును.⁶ శ్రీ సంప్రదాయ మనబడుటకుగల కారణములివి :-

పాంచరాత్రాగమమందలి వాసుదేవసంహిత యందలి ఈ శ్లోకము ననుసరించి-

“శ్రీ విష్ణులోకే భగవాన్ హరిర్నారాయణః స్వయం
ప్రోక్తవాన్ మంత్ర రత్నా దీన్ శ్రియైతా పాది పూర్వకం”

విష్ణువు తత్వక్రాంతన పూర్వకముగా శ్రీ వైష్ణవులకు జీవభూతములైన మంత్రరత్నాదులను⁷ తొలుత శ్రీదేవికి ఉపదేశించెనని తెలియును. ఆమె ద్వారా ప్రవృత్తమైనందున తత్సూచకముగా శ్రీ సంప్రదాయ మనిరి.

శ్రీ వైష్ణవమున ప్రతిపాదింపబడు తత్వములు మూడు. జీవుడు, ప్రకృతి, ఈశ్వరుడు. ఈశ్వర సంకల్పమున సృష్టింపబడిన జీవుడు కర్మవాసనా బద్ధుడై సంసార చక్రమున పరిభ్రమించుచుండును. ఈతని విముఖతను గమనించిన ఈశుడు ఉపేక్షాభావమును వహించుచుండును. ఈశ విముఖుడైన జీవుని, జీవప్రపృత్తిని సరిదిద్దక ఉపేక్షవహించు ఈశుని వీరుభయులను పరస్పరము అనుకూలురుగా చేయుటకు శ్రీదేవి ప్రయత్నించును. ఈ ప్రయత్నమునే పురుషకారమందురు.⁸ ఈ పురుషకారమునకుగల ప్రాముఖ్యమును గమనించి ఆమె నామముతో “శ్రీ సంప్రదాయ”మని వ్యవహరింపబడును.

భగవద్రామానుజులు శరణాగతిగద్యలో తొలుదొలుత శ్రీదేవికే శరణాగతులైరి. “అఖిల జగన్మాతరం ఆస్మన్మాతరం.....శరణమహంప్రపద్యే.” తరువాత పూర్వాచార్యులు శ్రీదేవికిగల ప్రాముఖ్యమును పలువిధముల

ప్రశంసించిరి. శ్రీ వేదాంతదేశికులవారు చతుశ్లోకిలోని తొలి శ్లోకమును వ్యాఖ్యానించుచు “శ్రీమతయేవ సర్వవిభూతి శేషిత్యం” శ్రీవిశిష్టుడే సర్వశేషి యనిరి. చతుశ్లోకిలోని చతుర్థశ్లోక వ్యాఖ్యానమునందు “అత్రలక్ష్మ్యా ఆపిసత్తా భగవదధీనా. భగవతస్తు వైభవం రత్నప్రభాపుష్పపరిమళ న్యాయేన లక్ష్మ్యాయత్తం” భగవద్వైభవమును గూడా లక్ష్మ్యధీనమనిరి.⁹

“రామానుజంశ్రీః స్వీచక్రేమధ్యాచార్యం చతుర్ముఖః” అనునొక శ్లోకము ననుసరించి ఇది శ్రీసంప్రదాయమని సర్వసిద్ధాంత సౌరభమున గలదు.¹⁰ శ్రీ రామానుజ భాష్యమునకు శ్రీ భాష్యమనియు నామము గలదు. ఈ వాడుక కల్యాణగుణవిశిష్టుడైన శ్రీనివాసుడైన పరదైవమును ప్రతిపాదించుట చేతను, శ్రీదేవి ద్వారా ప్రవర్తించుట చేతను ఏర్పడిన వసుట సమంజసము.

విష్ణువు నిగ్రహానుగ్రహపరుడు. శ్రీదేవి అనుగ్రహపరురాలు మాత్రమే.¹¹ శరణన్న వారిని మాత్రమే రక్షించెడి స్వామికన్నను అనని వారిని కూడా రక్షించెడి దయా సముద్రురాలు శ్రీదేవి.¹² ద్వయమంతము¹³ శ్రీ విశిష్టుడైన విష్ణువును ప్రతిపాదించుటయే శ్రీ ప్రాధాన్యమును విశదీకరించు చున్నది. పై కారణములచే శ్రీ వైష్ణవ సంప్రదాయము “శ్రీసంప్రదాయ” మనబడినది. శ్రీ సంప్రదాయ ప్రవర్తన సూచకముగా దేశ్య విశేషణమై “తిరు” శబ్దమును వాడిరి.¹⁴ ఆ తిరుశబ్దమే తిరునామములలోని తొలిపదము.

రెండవది “నామ” శబ్దము నామ శబ్దము వైదిక కాలమున సకలేతర విలక్షణతను తెలుపుటకు ఉపయోగింపబడెను¹⁵ అని మేడేపల్లి వరాహ నరసింహ స్వామి తెలిపిరి. సకలేతర విలక్షణుడు భగవంతుడొక్కడే. శ్రీ రామానుజులు శరణాగతి గద్యయందు “సకలేతర విలక్షణ” “అర్థికల్పక” అని అఖిల జగత్స్వామిని సంబోధించిరి.

నామ శబ్దమునకు “ప్రాకాశ్యం” ఎరిగింప దగినదని యర్థము.¹⁶ ఎరిగింప దగినది లేదా ఎరుగ దగిన దొక్కటే. ఆ భగవంతుడే. అందు వలననే ఉద్ధాలకుడు శ్వేతకేతువు నుద్దేశించి “తమాదేశమప్రాక్ష్యోయేనా శ్రుతం శ్రుతం భవతి” అని అడిగి చివరకు “సచేవసోమ్యేదమగ్ర ఆసీదేకమే వాద్వి

తీయం”¹⁷ అని తెలుసుకోదగిన ఆ ఒక్కని గురించి వివరించెను. అందువలన ఎరుగదగిన లేదా ఎరిగింప దగిన వాడు నామ శబ్దవాచ్యుడు భగవంతుడు మాత్రమే.

ఒక కాలమున కీర్తనలను దివ్యనామములని పిలిచెడివారని¹⁸ శ్రీ విస్సా అప్పారావు నుడివిరి. నానుశబ్దమే భగవద్వాచకమైనను స్పష్టత కొరకు దివ్య నామములని యుండవచ్చును. లేదా వైదికకాలమున నామ శబ్దము భగవత్పరమే. తరువాతికాలమున స్తోత్రములను నామ విభక్త్యంతములుగా ముగించుట కలదు.¹⁹

“శ్రీమన్నారాయణా సింహగిరి సరహారీ” - ప్రథమావిభక్తి

“కల్యాణ గుణగణాం పద్మవనాలయాం” - ద్వితీయావిభక్తి

“అవికారాయశుద్ధాయ నిత్యాయ” - చతుర్థీవిభక్తి

అందుచే నామ శబ్దము నామ విభక్త్యంతములుకానివానిని గూడా గ్రహించుటకు స్ఫోరకముగా దివ్యనామములని యుండవచ్చును. ఏమైనను నామ శబ్దము భగవద్వాచకమే.

కావున తిరునామములనగా శ్రీ సాంప్రదాయకమైన భగవత్పరమైన గీతములు. కీర్తనలను మాట తేకున్నను కీర్తనలను దివ్యనామములనెడి వారని తెలిసినందున నామశబ్ద సామ్యమున తిరునామములను గూడా కీర్తనలనుటలో విప్రతిపత్తిలేదు.

కీర్తనలు దివ్యనామములు ఒకటైనందున ఈ సంప్రదాయమునకు చెందిన వానినే పరిమితముగా గ్రహించుటకు దివ్యశబ్దమునకుబదులు తిరుశబ్దమును చేర్చి తిరునామములనిరేమో! “అర్థమాత్రాలాఘవేన పుత్రోత్సవం మన్యంతే వైయాకరణాః” అనిగదా ఉక్తి! ఆ కారణమున తొలిదశలో దివ్యనామ సంకీర్తనము తిరునామ సంకీర్తనము అని పిలువబడినప్పటికిని కాలాంతరమున సంకీర్తన శబ్దమువినా దివ్యనామ, తిరునామ శబ్దమాత్రమున ఇవి కీర్తనలు అను ఆర్థములో రూఢమైనందున దివ్యనామములు, తిరునామములు అని మాత్రమే వాడబడుచు భగవత్పరమైన శ్రీ సాంప్రదాయకములైన గీతములు అనుసర్థమును అందించుచు వచ్చినవి.

ఈ తిరునామ శబ్దమునకు ఉత్పత్తి స్థానమును మరొక రకముగా ఊహింపవీలున్నది. ద్రావిడ ప్రబంధపఠనమును, భగవద్భాగవతాచార్య సంబంధమైన ఉత్సవములను ఆయా “వాడి తిరునామ” పఠనములతో ముగింతురు. వీనినే మంగళా శాసనమందురు. “వాడ్ తల్” అనగా స్తోత్రము, సుఖము, అనుకూలము చేయుట ఆర్థములు.²⁰ ఈ వాడి తిరునామములందు ఎవరినిగూర్చి పాడుదురో వారి స్తుతి, వారికి సంబంధించిన అంశములుండును. “అట్టివారు సుఖముగా చిరకాలముండవలెనని, వారు మాకు అనుకూలులగుదురు గాక” యని ఆశంసతో ముగింపబడును. ఇవి ఉత్సవ కార్యక్రమపు ముగింపు సందర్భమున పాడబడును. “మంగళాదీని మంగళమధ్యాని మంగళాంతాని శాస్త్రాణి” అన్నట్లు ద్రావిడప్రబంధముల, ఉత్సవాదులచివర చేయబడు మంగళాశంసనమిది. ఉదాహరణకు—

“పార్ పుగడ్ కమలై వాడి పరన్దామన్ పదంగళ్ వాడి
శీర్ తిగడ్ పూదూర్ పన్దతిర వెతిరాశన్ వాడి
ఆరియ రెవరుంవాడి యాడ్ వార్ పన్నిరు వర్ వాడి
వారిశూడు లగముయ్య వైష్ణవక్కు డాంగళ్ వాడి”

“భూమియందలి సమస్త చేతనులు కొనియాడదగిన, పుష్ప పుత్రిక యైన పెరియపిరాట్టి (శ్రీదేవి) కొరకు నిత్య మంగళంబు గలుగుగాక. సర్వేశ్వరునియొక్క తిరువడిత్రామరలకు (శ్రీ పాదపద్మములకు) నిత్యమంగళంబు గలుగుగాక. సర్వేశ్వరునియొక్క కల్యాణ గుణములయ్యే నిరంతరము ప్రకాశించుచుండేటి శ్రీ పెరుంబూదూరునందు పరమ పదమునుండి వేంచేసిన పరాక్రమశీలురైన ఎంబెరు మానారులకు నిత్య మంగళము. తిరుముడి సంబంధులైన పూర్వాచార్యులకు. తిరువడిగళ సంబంధులైన చతుస్సప్తతి సింహాసనాధిపతులైన ఆచార్యకోటికి నిత్య మంగళము. పన్నిద్దరాళ్వారులకు నిత్య మంగళము. వారి సమూహముచే చుట్టబడి యుండేటి లీలా విభూత్యందలి సమస్త చేతనులున్న జ్ఞాన సమృద్ధిజెంది ఉజ్జీవింప వలయుగాక. శ్రీ వైష్ణవుల ప్రసిద్ధి కెక్కియుండేటి ప్రపన్న జనుల యొక్క సమూహములకు నిత్యశ్రీ నిత్య మంగళ ముగుగాక!”²¹

ఈ ఓదాహరణలో శ్రీ వైష్ణవమున ప్రధానులైన వారందరికి మంగళ మాకాక్షించబడినది. పీనిని దృష్టినిడుకొనియు ఈ తిరునామ శబ్ద ముద్భవించి యుండును. ఈ తిరునామములందును ఆయా ఆళ్వారాచార్యుల స్తుతి, వారు మాకు అనుకూలురుగా లేరే, అనుకూలురయ్యే దెన్నడో, వారికి దూరమై సంసారమందు చిక్కుబడితి మనెడి బాధ కన్పించును. ఈ కారణమున “వాడి తిరునామముల” నుండియు ఈ తిరునామ శబ్ద ముద్భవించినదని భావించుటకు ఎక్కువ పీలు కనపించు చున్నది.

లక్షణము

వైష్ణవ మత సంబంధమైన గీతములు తెలుగునాట 13వ శతాబ్ది నుండి కన్పించు చున్నవి. కృష్ణమాచార్యులు తొలి విష్ణు సంకీర్తన కర్త.²² అన్నమాచార్యులు వేంకటేశుని సన్నిధి కీర్తనలు చెప్పినట్లు రుజువు కన్పించినది. పెద తిరుమలాచార్యులు తిరుమలేశునిపై కొన్ని కీర్తనలు నుడివెను. శ్రీత్రయ్య ముప్పగోపాలుని హావభావ విలాస చేష్టితములను బహుభంగుల కీర్తించెను. ల్యాగరాజు శ్రీరాముని మనసా ఆశ్రయించి స్తుతించినాడు. భద్రాచల రామదాసు కోదండరాముని సమాశ్రయించి సీవుతప్ప నాకు మరోతోడు లేదనినాడు. ఇవన్నియు విష్ణువును స్తుతించు వైష్ణవ గీతములే కాని వీనికిని తిరునామములకు ఎంతో భేదమున్నది. వైష్ణవులు శ్రీ వైష్ణవులు వీరిద్దరిలో గల అంతరమే వైష్ణవ గీతములకు తిరునామములకును గలదు. విష్ణు పారమ్యము నంగీకరించువారు వైష్ణవులు. శ్రీ సంప్రదాయము అనగా శ్రీ భాష్యమందు ప్రతిపాదించ బడిన విశిష్టాద్వైత సంప్రదాయమునకు చెందిన వైష్ణవులు శ్రీ వైష్ణవులు.²³ కనుక వీరిగీతములందలి భావసంపదయు ప్రాధాన్య వివక్షయు భిన్నముగానే యుండును.

పైవారిలో విష్ణువే పరదైవమని అంగీకరించు వారున్నను శ్రీరామానుజీయ విశిష్టాద్వైతమునే నమ్మినవారు అందరుకారు. శ్రీరామానుజులు తమ శ్రీ భాష్యమున నిట్లు వివరించిరి: — ఈశ్వరుడు చిదచిద్విశిష్టుడు. చిత్తనగా జీవుడు, ఆచిత్తనగా ప్రకృతి. ఈ రెంటితో ఈశ్వరుడు సర్వదా అవినాభుతుడు, స్థూల సూక్ష్మ (స్థితిలయములు) దశలందును ఇవి ఆతనిని వదలి ఉండలేవు. మనుష్యునకు శరీరాత్మలవలె ఈశ్వరునకు జీవుడు శరీరము, సర్వేశ్వరుడే ఆత్మ.

జీవేశ్వర సంబంధము శరీరాత్మ (శరీరి) సంబంధము. కనుకనే శ్రీభాష్యమునకు శారీరక మీమాంసాభాష్యమని పేరు. ఈశుడు చిదచిద్విశిష్టుడని ప్రతిపాదించబడి నందున శ్రీరామానుజ సిద్ధాంతము విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతమైనది. పైనుదహరించిన సంకీర్తన కర్తలలో చివరి ముగ్గురు విష్ణుపారమ్యమును కీర్తించిన వారేకాని ఈ సిద్ధాంతమునకు బద్ధులు కారు. పైవారు సంపూర్ణముగాకాక కొంతవరకే, కొన్ని గీతములలో మాత్రమే ఈ సిద్ధాంతము ననువదించిరి. తత్త్వత్రయ ప్రతిపాదక మైన ఈ సిద్ధాంతమునకు బద్ధమై యుండుట ఈ తిరునామములలోని తొలి లక్షణము.

మోక్షసాధనములు కర్మజ్ఞాన భక్తిప్రపత్తులు. కర్మము ఫలనిరపేక్ష ముగా ఆచరింపబడిన ముక్తిహేతువనిరి. అట్లుకాక కర్మము జ్ఞానమున కంగము కావలెను. జ్ఞానమే ముక్తిహేతువనిరి. కర్మజ్ఞానములకన్నను భక్తియే ప్రధాన సాధనమని భాగవతము ప్రశంసించినది. ఈ భక్తియందలి పరాకాష్ఠదశను సాధ్యభక్తియందురు. సాధ్యభక్తియే ప్రపత్తి, శరణాగతి అను నామములతో పిలువబడును. ప్రపత్తియనునది వైదిక కాలమునుండి మోక్షసోపానముగా చెప్పబడినది. తైత్తిరీయారణ్యకమున ఆత్మోద్ధరణ సాధనములలో న్యాసమే ప్రధానమనబడినది. ఆ శరణాగతినే మోక్షసాధనముగా ఈ గీతములు కీర్తించినవి. మోక్షసాధనమునకు ఈ ఉపాయమునే ప్రధానముగా ప్రతిపా దించుటచే ఇవి ఇతర గీతములకన్నను విలక్షణమైనవి. వీనియందలి ద్వితీయ లక్షణమిది.

శరణాగతిని ఆచార్యునిద్వారా యొనర్చుట ప్రశస్తమనిరి. కనిపించని దైవముకన్నను కనిపించే ఆచార్యుడు ఉత్తముడని, సాక్షాత్కరించిన హరి యనియు కీర్తించిరి. “ఆచార్యోహి హరిస్సాక్షాత్” ద్రావిడ ప్రబంధములలోని “కణ్ణినున్ శిరుత్తాఁబు” ఆచార్యులైన నమ్మాళ్వారులను మధురకవి యాళ్వారులు స్తుతించిన ఫలమే శ్రీ రామానుజులను స్తుతించుచు కూర్చబడిన “రామాను శనూత్తందాది” ఆచార్యవైభవమును ప్రకటించునట్టిదే. ఆచార్య వైభవమును అభిమానమును అతివేలముగా కీర్తించుట వీని తృతీయ లక్షణము.

ఆష్టాక్షరియందు వివరింపబడినట్లు శ్రీమన్నారాయణుని మాత్రమే పరదైవముగా ఈ గీతములు అనువదించును. అతనికి ఈ జగత్తు జీవజాల

మంతయు శేషభూతమని చెప్పట దీని తాత్పర్యము. ద్వయమంత్రమందు నారాయణుడు శ్రీవిశిష్టుడే. శ్రీదేవీచే వినాభూతుడై నారాయణుడు రక్షకుడు కాదనియు ప్రతిపాదించబడినది. ఆ మిథునమే భక్తునకు సదాసమాశ్రయణీయము అష్టాక్షరి ప్రతిపాదించు సర్వశేషియైన నారాయణుని, ద్వయము ప్రతిపాదించెడి పురుషకార స్వరూపురాలైన శ్రీదేవితోకూడిన నారాయణుని ఈ గీతములు కీర్తించును. ఇది నాల్గవ లక్షణము.

స్తుతి పలురకములు భగవద్రూప వర్ణనము. గుణగణ వర్ణనము, లీలావిభూతి వర్ణనము, ఆవతారవైభవ కీర్తనము మొదలగునవి. ఈ విభాగము లన్నియు యీ స్తుతిగీతములందు గలవు. శ్రీమన్నారాయణుడు అర్చారూపమున వెలసిన శ్రీ రంగాది దివ్యక్షేత్ర మాహాత్యము, క్షేత్రపు రూపురేఖలు కనులకు గట్టినట్లు ఈ గీతములందు వర్ణింపబడినవి. నిత్యసూరులైన అనంత విష్ణుకృష్ణ నాదుల గుణవైభవ వర్ణనము, అవతారమూర్తులైన ద్వాదశ సూరుల మహాత్వాభి వర్ణనము, ద్రావిడ ప్రబంధ ప్రాశస్త్యము మొదలగు అంశములు గలవిగా నుండుట వీనిలోని ఐదవ లక్షణము.

విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంత వ్యాపకులై, అపరశేషావతారులని కీర్తింపబడు శ్రీభగవద్రామానుజుల యామున మణివాళ మాహామూర్యాది ఆచార్య పరంపరను బహుధా ప్రశంసించు గీతములివి. ఆచార్య పరంపరతోగూడి, స్వాచార్యులను గూడ కీర్తించుట వీరి (ఈ సంప్రదాయము వారి) ఆచార్యాభిమానమునకు సూచకము. ఇందు శ్రీరామానుజ స్తుతిని విశేషముగా కలిగియుండుట వీని ఆరవ లక్షణము.

ఆచార్యులనే కాక భాగవతకోటిని శ్రీవైష్ణవ బృందమును గూడా ఆచార్యాచార్యముగా స్తుతించుట ఇందు విరివిగా కన్పించును.

ప్రతి కార్యమునకు తొలుతనే ఆలోచింపవలసిన అంశములు ఐదు. ఎదుటివాని శక్తి, తన శక్తి సామర్థ్యములు, సాధించవలసిన కార్యము, అందుకు సాధనములు, ఫలప్రాప్తికి గల అడ్డంకులు వీనికే అర్థ పంచకమందురు. భగవంతుడు శ్రీ విశిష్టుడు, స్వతంత్రుడు, పరవ్యూహాది పంచావస్థల నొందిన వాడు. సర్వశేషి. జీవుడు భగవంతునకే దాసుడు, శేషభూతుడు, ఆస్య తంత్రుడు. జీవుడు ఈశ్వరునితో నిత్యానపాయి. కర్మవాసనా బద్ధుడు. శ్రీదేవి

వీరుభయుల మధ్య పురుషకారిణి భగవత్సన్నిధికి శరణాగతియే సరియైన మార్గము. భగవత్పద ప్రాప్తి ఫలము. “నేను” అను అహంకార బుద్ధియే భగవత్సన్నిధాన ప్రాప్తికి విరోధి. ఈ ఆర్థ పంచకాంక్షములను ఆయా ద్రావిడ ప్రబంధములలో, అష్టాదశ రహస్యములలో వివరించిన అంశములను విడివిడిగను సమాహారముగను అనువదించుట ఈ గీతములలోని ఏదవ లక్షణము.

దేవతాంతర, మంత్రాంతర, సాధనాంతరముల పరిత్యాగమును ఇవి ప్రతిపాదించుట ఎనిమిదవ లక్షణము.

ఈ లక్షణములన్నియు ఈ గీతములలోని ప్రధానాంశములు. ఇవియే ఇతర గీతములకన్న పీని ప్రత్యేకతను రుజువుపరచుచున్నవి. అన్నమాచార్యులు మొదలైన సంకీర్తనకారుల గీతములు ఈ లక్షణములకు పరిమితములు కావు. క్వాచిత్కముగా ఈ లక్షణములలోని అల్పాంశములు ఏకదేశముగా వారి కీర్తనలందుండవచ్చును. ఇంతేకాక వీరి రచనలయందు ఇతరాంశములు కూడా హెచ్చుగా గోచరించును. అందువలన వీనిని తిరునామములలో చేర్చుటలేదు.

కీర్తనలు - స్వరూపము

తిరునామముల గూర్చి తెలిసికొనుటకుముందు ఈ గేయ సాహిత్యమునకు ముందు ప్రచారముగా వ్యాప్తిలోనుండిన భగవద్భక్తి తత్వబోధకములైన భారతీయ సంగీతశాస్త్ర పరిణామ ప్రవాహరూపములైన పదములు, కీర్తనలు మొదలగు వానిని గూర్చి తెలిసికొనవలెను.

భరతుడు నాట్యశాస్త్రమున ధ్రువాధ్యాయమందు ప్రబంధరీతులను వివరించెను. ప్రబంధ పదబంధ శబ్దములను పర్యాయపదములుగా వాడినందున ప్రబంధమునకు పదమను వ్యవహారము నాడే ఉన్నట్లు తెలియుచున్నది.²⁴

పదములు నిబద్ధములు, అనిబద్ధములని ద్వివిధము. నిబద్ధములలో వృత్త పదములు చేరును. “వృత్తబద్ధముకానిది అక్షర నియతిలేనిది అనగా అనిబద్ధ పదమును అర్థాపేక్షతో కూర్చబడిన అక్షరములుకలదియు చూర్ణమనబడును.”²⁵ అనిబద్ధపదములను చూర్ణమని భరతుడు వ్యవహరించెను. ఈ చూర్ణము తరువాతి

కాలమున గద్యయనబడెను. “గద్యయనగా గణ యతి ప్రాసలు నియమిత లక్షణములు లేనట్టిది. నిర్ణీత గణములు లేనందున అక్షరనియతిలేనిది. ఒక భావమును వ్యక్తీకరించుటకు కూర్చబడిన అక్షరములు గలది.”²⁶ ఈ గద్యము వామనుని కాలమునకే మూడు భేదములనందినది. వృత్తగంధి, చూర్ణము, ఉత్కలికా ప్రాయము. “పద్యభాగవత్ వృత్తగంధీ” పద్యభాగము గలది వృత్తగంధి. వృత్తగంధి యనుటచే ఆ పద్యము గణ యతి ప్రాసలతో సలక్షణముగా ఉండ నక్కరలేదని తేలినది. “అనావిధలలిత పదం చూర్ణం” జటిల దీర్ఘ సమాసములేని లలిత పదములు గలది చూర్ణము. “విపరీత ముత్కలికా ప్రాయం” దీర్ఘ సమాసము గలది ఉత్కలికాప్రాయము. ఈ భేదముచే గద్యమున అల్ప సమాసములు, దీర్ఘ సమాసములు, పద్యగంధులుండవచ్చునని తెలియుచున్నది. సాహిత్య దర్పణకారుడైన విశ్వనాథుడు గద్యమును నాలుగు విధముల విభజించెను. ఈతని విభజనలో ముక్తకమును విభాగ మెక్కువగా కలదు. “వృత్త బంధోఽస్థితం ముక్తకం” అల్ప సమాసములు కూడ లేనిది ముక్తకము.²⁷ హరి పాలుడు గద్యను ఆరు విధములుగా విభజించెను. వృత్తగంధి, చూర్ణము. ఉత్కలికా, ఖండ, లలిత, చిత్రములు. శార్దూల దేవుడు సంగీత రత్నాకరమున ప్రబంధమును మూడు విధముల విభజించెను. సూధ ప్రబంధము, ఆశి సంశ్రయము, విప్రకీర్ణము. ఇందు ఆశి సంశ్రయ భేదములందు గద్యయను మరొక భేదము. ఇది ఆరు విధములని హరిపాలుడు విభజించినట్లే విభజించెను. హరిపాలుడు వీనికి నిర్వచించిన లక్షణము ఇది :-

“తత్ గద్యం యదపద్యం స్యాత్ సుశ్లిష్ట పదబంధనం
 జోధా నిరూప్యతే తచ్చ వృత్త గంధ్య ధ చూర్ణకం
 తథై వోత్కలికా ఖండ లలితం చిత్రమిత్యపి
 పద్య గంధానుసారం స్యాత్ యద్ గద్యం వృత్త గంధితత్
 పదైః వ్యసైః సమసైశ్చయత్ బంధః చూర్ణకం హితత్
 శబ్దాదంబర యుక్తం చ తత్ స్యాదుత్కలికాభిదం
 యదాత్రి భంగ సంయుక్తం తత్ గద్యం ఖండముచ్యతే
 యత్ పంచశైః పదైః బద్ధం సమసైః లలితం హితత్

చిత్రాది బహు భంగీభిః గద్యం చిత్రం నిగద్య తే
 ఏతేషాంగాన సమయే భవేత్తాలో యథోచితః
 ద్రష్టవ్యాగాన వైచిత్రీ స్వరాణామపి నైపుణి
 అథోగసమయే గాతుః నామనేతుశ్చ గీయతే''

పద్యమునకుగలట్టి నియమనిబంధనలు లేక చక్కని పద సంయోజన గలది గద్య. ఇది ఆరు విధములు. పద్య గంధానుసారి గద్య వృత్త గంధి యనబడును. సమాసములు కలిగియు, సమాసములు లేకయు నుండునది చూర్ణక గద్యము. దీర్ఘసమాసములు గలది, జటిల సమాసములు గలది ఉత్కలికా గద్యము. ఐదు ఆరు పదములకు మించని సమాస పదములు గల గద్య లలితము. చిత్ర కవిత్వము గల గద్యము చిత్రము. త్రిభంగ సంయుక్త గద్య ఖండమునబడును. త్రిభంగము అనగా రెండు లఘువులు, రెండు గురువులుగల ఒక తాళము. "త్రిభంగి నామ్ని తాళేతు లఘుద్వంద్వం గురు ద్వయం." త్రిభంగమనగా మరో విధముగా కూడా చెప్పవచ్చును.

“భిన్న వృత్తైః త్రిభిః పాదైః స్వరపాదసమన్వితైః
 తాలత్రయ నిబద్ధశ్చైత్ త్రిభంగిరభిధీయతే”

అని చెప్పినట్లు మూడు పాదములుగల భిన్నవృత్తములు గలది, స్వరసహిత మైనది, తాలత్రయము గలది యగుట త్రిభంగి యనబడును. దీనిచే ఖండ గద్యము పద్యభాగము, స్వరతాళము గలిగినట్టిది గావలెనని స్పష్టము. ఈ గద్యలన్నియు పాడునపుడు ఆయా సందర్భములతో తాళము గలవి అని చెప్పి నందున ఈ గద్య భేదములు సంగీత శాస్త్రానుగుణముగా విభజించినట్లు తోచును. చివరకు పాడెడివాని పేరు అనగా గీతకర్త పేరు, అంకితమైన దేవతా నామ ముండవలెనని స్పష్టమైనది.²⁸ ఈ ఆరింటి క్రమపరిణామము నిట్లు చెప్ప వచ్చును: తొలుత వ్యస్త, సమస్త పదములుగల చూర్ణకము. ఆపైన ఐదు, ఆరు పదములు మించని సమస్త పదములుగల లలితము రెండవది. చిత్ర కవిత్వము గలిగిన చిత్రము ఆ తరువాతి రూపము. పద్యగంధముగల వృత్త గంధి న్నాల్గవ రూపము. గానానుకూలమైన ఉత్కలికా ఐదవది. స్వరతాళములు గలిగిన ఖండము చివరి రూపముగా తోచును. హరిపాలుడు ఆరు విధములైన

గద్యలకు లక్షణము మాత్రమే వివరించగా, శార్ద దేవుడు వీనికి రసములు, ద్రవతములు, వృత్తిరీతులు, గతులను కూడ నిర్ణయించెను.

1. ఉత్కలిక	వీర రసము	రుద్రదైవతాకము	గౌరీతి	ఆరభదీవృత్తి	ద్రుతగతి
2. చూర్ణకము	శాంతరసము	బ్రహ్మ దైవము	వైదర్భి రీతి	సౌత్వతీవృత్తి	విలంబిత గతి
3. లలితము	శృంగార రసము	మదన దైవతము	పాంచాలి రీతి	తైశివృత్తి	మధ్యగతి
4. వృత్తగంధి	శాంతో విభము	ముని దైవతము	పాంచాలి రీతి	భారతీవృత్తి	ద్రుత మధ్యగతి
5. ఖండము	ఆరంభ హాస్యము	(పద్యభాగ మిశితమైనది) గణేశ దైవతము	వైదర్భి రీతి	సౌత్వతీవృత్తి	ద్రుత విలంబగతి
6. చిత్రము	శృంగార రసము	విష్ణు దైవతము	వైదర్భి రీతి	చిత్రతైశివృత్తి	మధ్య విలంబగతి

ఇవికాక చూర్ణక వృత్త గంధులు మిశ్రమై ఉండెడి వేణీ గద్య ఒకటని, ఈ ఆరు భేదములు మిశ్రమై ఉండెడి వేణీ గద్య మరొకటని మరో రెండు విధముల కొందరు సంగీత కారులు విభజించిరి.²⁰

సూర, అశిసంశ్రయ, విప్రకీర్ణములుగా త్రిధా విభక్తమైన ప్రబంధ మునకు శార్దదేవుడు లక్షణము నిట్లు వివరించెను: “సంగీత శాస్త్రములో భరతాది లక్షణకారులచే ప్రోక్తములై, దేశభాషలలో పరివ్యాప్తములైయున్న శాస్త్రీయ సంగీత రచనా రూపములు ప్రబంధములు.”²⁰ ఈ లక్షణముచే నాడు గద్యయనునది శాస్త్రీయ సంగీత రచనా రూపముగల దేశ భాషలోని గీత మని తెలియుచున్నది.

ఇట్టి గద్య గీతములను కన్నడ సాహిత్యమున “వచనము” అను పేర పిలుచు చుండిరి. క్రీ.శ. 11 వ శతాబ్దికి కన్నడ సాహిత్యమున శైవమత సంబంధమైన ఈ వచనములు ప్రచార మందజొచ్చినవి. దేవర దాశమయ్య “రామనాథా” యను మకుటముతో వచనముల రచించెను. క్రీ.శ. 12 వ శతాబ్దిని బసవేశ్వరుడు కాలజ్ఞాన వచనముల రచించెను. అక్కమహాదేవి, అల్లమప్రభువు మొదలగు భక్తులందరూ ఈ వచనముల రచించిరి. ఈ శైవమతముచే ప్రభావితుడై తెలుగున పాల్కురికి సోమనయు గద్యముల రచించెను. అక్షరాంక గద్య, నమస్కార గద్యవంటి పంచప్రకార గద్యలు ఇతని రచనలు. కాని ఈతడు వీనిని వచనములని యనక గద్యలనియే పిలిచెను. ఆ కాలమునకే శ్రీరామానుజుల గద్యత్రయము ప్రచార మందియుండెను. కన్నడ వచనములచే శ్రీరామానుజుల, సోమనలయొక్క గద్యలచే ప్రభావితుడై కృష్ణమాచార్యులు “సింహగిరి వచనము”ల రచించెను. ఈతడు తన వచనములను సంకీర్తనలని ఎక్కువ చోట్ల చెప్పుకొన్నను ఒకచోట వచన శబ్దమును కూడా వాడెను. “అప్పుడు కృష్ణ మాచార్యులు దండెయు చిరుతాళముల సంధించుకొని పౌతకమూరి భాగవతుల సన్నిధిని యడియేని విన్నవించుతునని యాలాప వర్ణనలతో నమోనారాయణాయని (విష్ణు) నామగుణ కథలు వచన భావంబున కీర్తించెను”⁸¹ అనుచోట వచన శబ్దముచే కృష్ణమాచార్యులు వీనిని వచనములనినట్లు తోచును. ఈత డనేకమార్లు వాడిన “చాతుర్లక్ష గ్రంథ సంకీర్తన” మనుచోట కీర్తన శబ్దము సామాన్యార్థకమే తప్ప, అన్నమాచార్యుల కాలమునకేర్పడిన, నియమబద్ధమైన కీర్తనార్థకముగాదు. “దివ్య నామ సంకీర్తనము” “భగవద్గుణ కీర్తనము” అనుచోట భగవద్గుణ గానమనునదే అర్థము తప్ప ‘కీర్తన’ అను ప్రత్యేక ప్రక్రియ ఉద్దిష్టముకాదు. వచనములందలి కీర్తన శబ్దముకూడా సామాన్యార్థకమే. “భగవద్గుణమును కీర్తించు వచనములు” ఇవి అని కృష్ణమాచార్యుడు భావించినట్లు తోచును. అన్నమయ్యయు వీనిని చూర్ణములని తాళ గంధులని తన సంకీర్తన లక్షణ గ్రంథమున నుడివెను. చిన్నన్న దానిని తెనిగించిన విధమిది :-

“ధర కృష్ణాచార్యాదిక

పరి కల్పిత పదము తాల బంధచ్ఛందో-

విరహితమై చూర్ణాఖ్యం

ఐరగునది నిరుక్త నామ భాసిత మగుచున్.

ఛందోగణముల నియతిం-

బొందక తాళ ప్రమాణమున కడు చెలువై

కొందరిచే, తచ్చార్థం

బందముగా తాళగంధియన పొగడొందున్.'''⁸²

తాళబంధ విరహితమైన కృష్ణమాచార్యుల పదములు చూర్ణములనబడును. కొందరు ఈ చూర్ణములనే తాళము కలిగిన తాళగంధులందురనెను. కాని వీనిని సంకీర్తనలని కాని కీర్తనలని కాని వివరించలేక పోవుటచే ఇవి 'వచనము'లనియే భావించినట్లు తోచును. ఇదే కాలమువాడగు అనంతామాత్యుడుగూడా అది శేషునివలె బహుముఖములు గలిగి పాదరహితమైన గద్యమే వచనములని స్పష్టముగా వివరించెను.

“కనుగొన పాదరహితమై,

పనుపడి హరిగద్దెవోలె బహుముఖ రచనం-

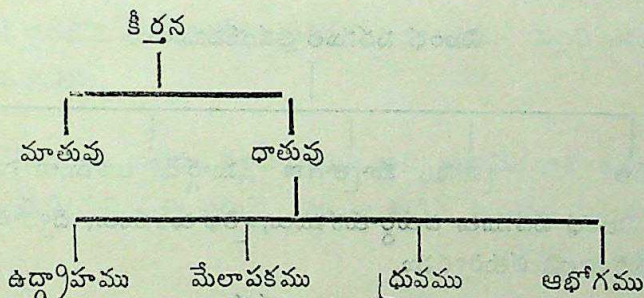
బున మెరయు గద్యమది దా,

తెనుగు కృతుల వచనమనగ దీపించుకడున్.'''⁸³

కనుక కృష్ణమాచార్యుల కీర్తనలు, వచనములు. ఈ వచనముల దృష్టి నిడికొనియే పొత్తపి వెంకట రమణ కవి తన “లక్షణ శిరోమణి”లో గద్యను ఐదు విధముల విభజించెను. “గద్య, బిరుదు గద్య, చూర్ణిక, వచనము, విన్నపము.”⁸⁴ ఈ విభజన సాహిత్య ప్రక్రియలను దృష్టినిడికొని చెప్పినది కాని, సంగీతపరముగా చెప్పినట్లు తోచదు. ఈ వచనమనబడు గద్యకు సంగీత శాస్త్రకారులు నిర్వచించిన లక్షణమిది :-

“తాళపర్జితమై స్వరగమకాలతో, మాతువుతో కొంతనడచి తాళంబులో రెండు పాదంబులు నడచి తర్వాత విలంబగతిలో సాగుతుంది. తర్వాత, తాళయుక్తంగా పర్లం అంకితం చేయబడిన నాయకుని పేరు, రచించిన వాగ్గేయకారుని పేరు విలంబగతిలో పాడి, నాయకుని పేరు తిరిగి ఇంకొకసారి విలంబగతిలో పాడి, విలంబగతిలోనే ముగిస్తు గద్యయని చివర చేర్చాలి.”⁸⁵

గద్యయందు మాతృపు అనునదొక యంశము. ధాతువనునదొక యంశము. ప్రతిగీతమందును ఈ రెండు అంశములుండును. “వాజ్ మాతృరుచ్యతే, గేయం ధాతురిత్య భిధీయతే.”⁸⁶ అన్న శార్ణదేవుని లక్షణముననుసరించి మాతృవనగా పాటకు కూర్చబడు మాటలు. ధాతువనగా మాటలకు కూర్చబడు సంతగీపు బాణి. పాటలలోగల అంశములు రెండు. కవిత్యము, సంగీతము. కవిత్య సంబంధి మాతృపు. సంగీత సంబంధి ధాతువు. దీనిననుసరించి పైగద్య కొంత దూరం తాళం లేకుండా మాతృపుతో సాగి అని ఆభిప్రాయము. ఆపైన “పర్వం అంకితం చేయబడిన నాయకుని పేరు” ఉండాలి అన్నది మరో అంశము. ఇది గూడా ధాతు సంబంధి. ధాతువనగా ప్రబంధ అవయవము అని కూడా అర్థము. ఇది నాలుగు విధములు. ఉద్ఘాహము, ధ్రువము, మేలాపకము, ఆభోగము⁸⁷. ఉద్ఘాహము ప్రబంధపు మొదటి భాగము, ధ్రువము ముగింపు భాగము. మేలాపకము ఉద్ఘాహ ధ్రువములను కలుపునది. ఆభోగము ప్రబంధ రచయిత నామమో, అంకితమిచ్చిన దేవతా నామమో ముద్రగా కలిగిన తుది భాగము.

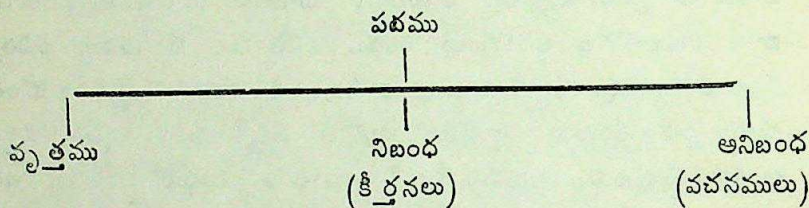

గద్యయనగా తాళరహితముగా కొంతదూరము సాగి, ఆపై తాళ యుక్తముగా నాయకునిపేరు పాడి గద్యయని చెప్పబడునది గద్య లేదా వచనము. సింహగిరి వచనములు తాళ రహితముగా, సహితముగా నడచును. వచనముల చివర “సింహగిరి నరహరీ నమో నమో” అని నాయకముద్ర గలదు.

ఈ విధముగా సంస్కృత మందలి అనిబద్ధ పదము, గద్యములుగా మారి దేశీయముగా వచనమై కన్నడ సాహిత్య ప్రభావమున తెలుగుపాట ప్రవేశించినది.

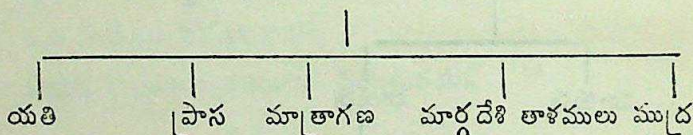
2)

పవనములు అనిబద్ధ పదములైన నిబద్ధ పదములు కీర్తనలు. తాళ్ళ పాకవారి సంకీర్తన లక్షణమున, సంకీర్తనము లేదా పదమనబడు గేయ రచన పృత్త, నిబంధ, అనిబంధ పదములని ముతైరంగులుగా విభజింపబడియున్నది.

ఇందు అనిబంధ పదములను “ధర కృష్ణాచార్యాదిక పరికల్పిత పద” మనియు, నిబంధ పదమును “తాళ్ళపాక అన్నయ గురూక్తిన్ లోక విఖ్యాతమై తిలమాద్యక సుధారస రుచిస్పితంబులై చెన్నగునది”⁸⁸ యని వివరించిరి. నిబద్ధ పదములు యతి, ప్రాస, మాత్రాగణ, మార్గదేశితాళ, ముద్రలను బదంశములు గలవి.

నిబంధ పదముల అవయవములు

నిబంధ పదములు చతుర్ధాతుకములు, త్రిధాతుకములు, ద్విధాతుకములు, ఏకధాతుకములని చతుర్విధము.

ప్రబంధ ధాతువులు

		ఉద్ఘాహము	ద్రువము	ఆభోగము	మేలాపకము
1) చతుర్ధాతుకము	ఉద్ఘాహము	ద్రువము	ఆభోగము	మేలాపకము	పల్లవిగలది
2) త్రిధాతుకము	ఉద్ఘాహము	ద్రువము	ఆభోగము	—	—
					పల్లవిగలది
3) ద్విధాతుకము	ఉద్ఘాహము	ద్రువము	—	—	—
		(ఇందే ముద్ర)			పల్లవిగలది
4) ఏకధాతుకము	ఉద్ఘాహము	—	—	—	—
					పల్లవిగలది ⁸⁹

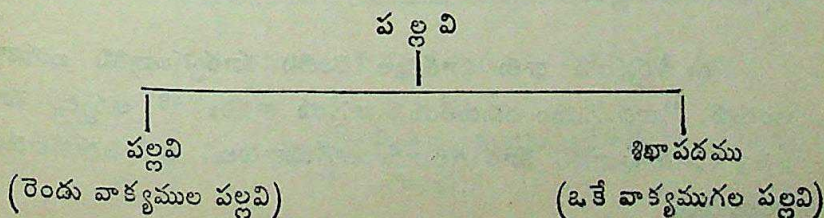
నిబంధపడములే కీర్తనలు.⁴⁰ ఇవి త్రిధాతుకములు. ఉద్గాహద్రువా భోగములు కలవి. కీర్తన లక్షణమును “సర్వేశ్వర నామ సంకీర్తనకై ఒక ధాతువు తైలి ననుసరించి వ్రాయబడిన సాహిత్యము కీర్తన” అని గాన భాస్కర మందు శ్రీనివాసయ్యంగారు నుడివిరి.⁴¹

సుబ్బరామ దీక్షితులు సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శినిలో నుడివిన కీర్తన లక్షణమిట్లున్నది: “మాతువు దేవతాస్తుతిగాను, పల్లవి అనుపల్లవి, చరణాలతోను మొదటి చరణపు కడపటి భాగము, అనుపల్లవి యొక్క ధాతువు ననుసరించి తక్కిన రెండు చరణాలు మొదటి చరణ ధాతువు ననుసరించి ఉంటాయి పల్లవి ఒక ఖండమైతే అనుపల్లవి రెండు ఖండాలు. యతి ప్రాసలు, అంకితమైన దేవతానామముండును. సంకీర్తనపై రాగము పేరు మాత్రముండును.”⁴²

కీర్తనలోని భావము దేవతాస్తుతిపరము గావలెను. పల్లవి అనునది కీర్తనలో ఉండవలెను.

“పదముల అర్థము పల్లవి వదలక అన్నిటికి నేకవాక్యతజేయన్
గుడిగ్రుచ్చినట్లు తగులై, పదము తుదిన్ మరియు మరియు
పల్లవి అమరున్”⁴³

అనునది పల్లవి లక్షణము. నాల్గేసి పాదములుగల పదములన్నిటికి ఏక వాక్యత గూర్చునది పల్లవి. దీనినే ద్రువమందురు. అదియే తద్భవమున దరువైనది⁴⁴ పల్లవి ద్వివిధము. పాదయుగ్మము కలది పల్లవి. ఒకే పాదము కలది శిఖా పదము.⁴⁵

“క్రితనలు అనుపల్లవి, పల్లవి, చరణములతో గూడి ఉండాలి. యతిప్రాసలు, పల్లవి ఒక ఖండము. అనుపల్లవి రెండు ఖండాలు, చరణములు నాలుగు ఖండాలుగా ఉంటాయి. కాని తాళ్ళపాక వారి క్రితనలలో పల్లవి రెండు ఖండాలుగా ఉండి, అనుపల్లవి అనేది లేకుండా నాలుగేసి పాదాలుగల మూడు చరణాలుంటాయి.”⁴⁶

అని బాలాంత్రపు రజనీకాంతరావుగారు వ్రాసిరి. అనుపల్లవి అన్నమయ్య క్రితనలలోనే ఆరంభమైనదని శ్రీ రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మగారు “వాగ్గేయ కార చరిత్ర” మను గ్రంథ పీఠికలో వ్రాసిరి.

క్రితనల తరువాతి రూపమే పదము. “పదము యొక్క మాతువు శృంగార నాయకా నాయక లక్షణ వ్యవహారాదులతో పల్లవి వెంట, అనుపల్లవి చరణ మాతుప్లేలు బిలంబకాలముగా పాదతగినవి. అనుపల్లవిలోను, మూడవ చరణమందును నాయక ముద్రలుండవలెను. మొదటి చరణ ధాతువు ప్రకారమే రెండవ మూడవ చరణములు గూడా ఉండవలెను.”⁴⁷ అని సుబ్బరామదీక్షితులు పదమును నిర్వచించిరి. దీనిచే మాతువు శృంగారపరమైన పదమనియు, దేవతా స్తుతి పరమైన క్రితనమనియు తెలియుచున్నది. పదమునకు ఈ ప్రత్యేకార్థము శ్లేత్రయ్య కాలమున కేర్పడినది. ప్రబంధమే పదమని తొలుత చెప్పిన దానిని బట్టి నాటి పదము సామాన్యార్థము. “ధర కృష్ణాచార్యాదిక పరికల్పిత పదము” అనుచోట వచనములకు వాదబదిన పదము సామాన్యార్థము. గానము చేయబడు నది పదము అని అర్థము. అన్నమయ్య పద కవితా పితామహుడు. దీనిచే క్రితనలకు పదములనియే పేరు అని స్పష్టమైనది. శ్లేత్రయ్య నాటికి పదములనగా శృంగార పదములని మాత్రమే ఏర్పడినట్లు లక్షణముచే స్పష్టము. ఈనాటికి పల్లవితో అనుపల్లవి, రాగముతో తాళము గూడా ఏర్పడినవి.

ఈ క్రితనలకు ధాతు మాతువుల రెండిని కూర్చగలవారిని బయకారు లందురు. “వాచంగేయం చకురుతేయస్సవాగ్గేయ కారకః”⁴⁸ అన్నట్లు మాటలను, సంగీత పుబాణిని కూర్చగలవారు వాగ్గేయకారులు. వారే ఉభయకారులు, బయకారులు.

ఈ రకముగా పదములు వచనములుగా, కీర్తనలుగా, తిరిగి ప్రత్యేకార్థమున పదములనియు మార్చిడినందినవి. ఈ పరిణామము నధ్యయనముచేసినపుడు వచనములు, కీర్తనలు, పదములు ఈ మూడును వాని యంత స్తత్వ మొక్కటియే యైనను విశిష్టమైన ప్రత్యేక లక్షణములతో అవి ప్రకాశించుచున్నవి. తిరునామములు పీని పరిణామక్రమమున వస్తు విషయమున ఒకానొక డిశలో వాని వాని లక్షణములను ప్రత్యేకతలను గ్రహించుచు తమదైన విలక్షణతచేత ఒక ప్రత్యేక ప్రక్రియగా రూపొందియున్నవి.

1) వామనుని గద్య విభజన

వృత్తగంధి చూర్ణము ఉత్కలికాప్రాయం

2) సాహిత్య దర్పణకర్త విశ్వనాథుని గద్య విభజన

వృత్తగంధి చూర్ణము ముక్తకము ఉత్కలికాప్రాయము

3) హరిపాలుని గద్య విభజన

వృత్తగంధి చూర్ణము ఉత్కలిక లలితము ఖండము చిత్రము

4) శార్లదేవుని విభజనము

ప్రబంధము

నిబద్ధము

అనిబద్ధము

సూధ ప్రబంధము

ఆశి సంశ్రయము

విప్రకీర్ణము

గద్య (ఆశి సంశ్రయము అనేక భేదములతో గద్య మొకటి)

తిరునామముల ప్రాచీనత

ఈ తిరునామముల రచయితలలో ఒకరిద్దరి చరిత్ర మాత్రమే స్పష్టముగా తెలిసినది. ఆ చరిత్రనాథారము చేసి వీని ప్రాచీనతను కొంతవరకు నిర్ణయింప వచ్చును. ఎంత ప్రాచీనమైనవో తెల్పుట కష్టము కాని, ఈ కాలమునకు తరువాతవి మాత్రము కావని చెప్పవచ్చును.

1) నేను సేకరించిన తిరునామములలో 140 తిరునామములు వరంగల్లు నందు నివసించుచున్న ఆసురి మరింగంటి మణవాళాచార్యుల వద్దవి. వారి తాత గారు మరింగంటి నరసింహాచార్యులు. తండ్రిగారు లక్ష్మణదేశికులు. వీరు జన గామ తాలూకా యందలి పాలకులై గ్రామవాసులు. (మల్లంపల్లి నివాసులు). వీరు యతిరాజుల పేర ఆష్టోత్తరశత నామముల రీతి 108 తిరునామముల రచించిరి. అదికాక ముప్పది రెండు తిరునామములు శ్రీ భగవత్ ఆచార్యుల పరముగా రచించిరి. వారి కుమారులు సీతారామాచార్యులు, మణవాళాచార్యులు, వెంకటప్ప లాచార్యులు, ఆశహ సింగరాచార్యులు నలువురు. ఈ తిరునామములకు జగ్గయ్య పేట వాస్తవ్యులైన ముడుంబ శ్రీనివాసాచార్యులు స్వరకల్పన చేసిరి. వీనిని వెంకటప్పలాచార్యులు, ఆశహ సింగరాచార్యులు ఉభయులును జంటగా గానము చేసెడివారు. ఈ విధముగా ఈ వంశమున లక్ష్మణ దేశికులచే రచితములైన ఈ తిరునామములు మణవాళాచార్యుల ద్వారా లభించినవి. వీరు శతవృద్ధులు. వీరి కుమారులు నలుబది సంవత్సరముల పైచిలుకువారు. ఈ చరిత్రచే ఈ తిరునామ ములు 70-80 సంవత్సరముల ప్రాచీనమైనవని తేలినది.⁴⁹

2) మరొక ఆచార్యుల చరిత్ర బొప్పన రఘురామదాసుచే సంకలితము చేయబడిన 'తిరునామములు' అను గ్రంథమాధారముగా లభించిన శ్రీరంగం నల్లాన్ చక్రవర్తివారి (వంశవృక్షము)ది. రామదాసు గురువులు కందాళ శింగర దేశికులు, వీరు గుడివాడ తాలూకా మోటూరుగ్రామ వాస్తవ్యులు. శ్రీవత్సగోత్రులు. వీరి తరువాత (సింగరాచార్యులు) రాఘవాచార్యులు, వారి తరువాత శ్రీనివాసా చార్యులు ఉదయించిరి. వీరి పూర్వాచార్యులు శ్రీరంగం నల్లాన్ చక్రవర్తివారు. వీరు మూడుపాయలుగ చీలిపోయిరి.

వీరిలో ఒకరు మోటూరియందే ఉండిపోయిరి. ఈ మోటూరునకు శ్రీగోదా పురమని మరియొక పేరు. వీరిపేరు చిన్నతిరుమలాచార్యులు. వీరినే చిన్నాయన

గారని పిలిచెడివారు. వీరు శా.శ. 1780 (అనగా క్రీ.శ. 1858) న సిద్ధార్థివత్సరమున రామాలయ ప్రతిష్ఠ మోటూరియందు చేసిరి. వీరి తరువాత తాతాచార్యుల అయ్యవార్లు, వెంకటాచార్యులు, సింగరాచార్యులు. (తాతాచార్యుల వారి కుమారులు శేషాచార్యులు).

వీరి వంశమున ఒకరు భీమవరం తాలూకా పెన్నాడ అగ్రహారమునందు నివసించిరి. వారు శ్రీనివాస రామానుజాచార్యులు. పుత్రపౌత్ర సమేతులు. వీరి అనుజులు శ్రీనివాస వరదాచార్యులు, దేశికాచార్యులు, తాతాచార్యులు గూడా పెన్నాడయందుండిరి.

భువనగిరి సర్కార్, మన్నెరామన్న పేట పోస్ట్ ఇలాకా పారుపల్లె సుద్దపల్లె అగ్రహారీకులు వీరిలో మూడవ పాత్ర. వీరు శ్రీనివాస వరదాచార్యులు. వీరు తిరుమలాచార్యుల పినతండ్రి. వీరికి ఇద్దరు పుత్రులు. వీరికి సువాయి ఇలాకా యందు అగ్రహారములున్నవి.

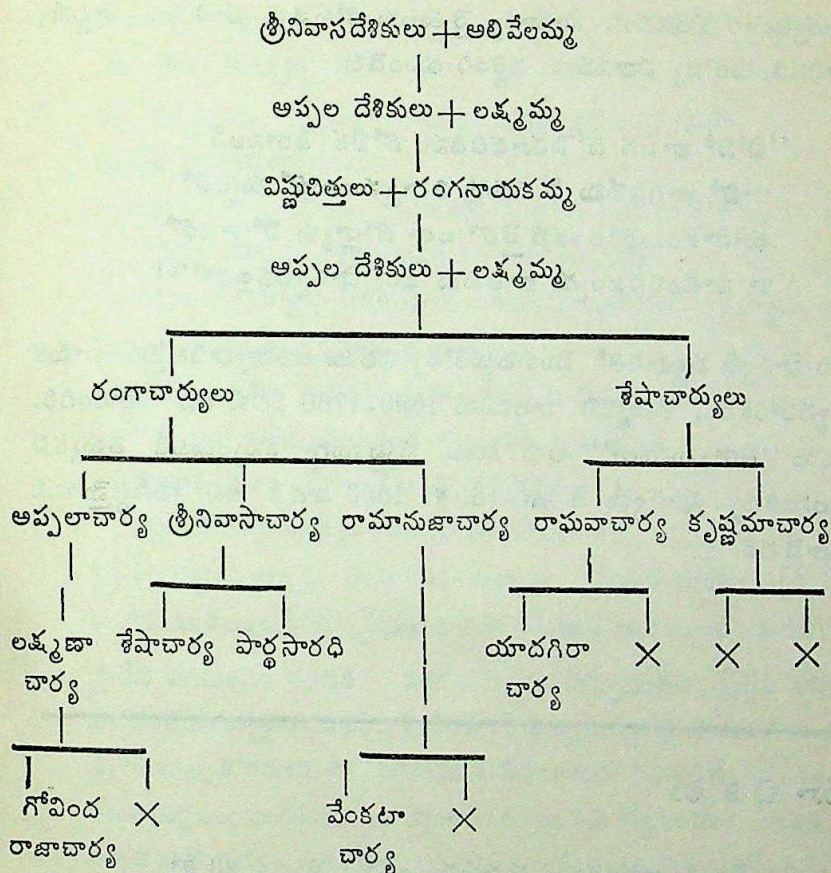
మోటూరు, పెన్నాడ, పారుపల్లె వీరందరికి పెనుమర్తి, పెన్నాడ, గుడివాడ తాలూకా గుంటకోడూరులలో విజయనగరం, మొగిలితుణ్ణు రాజావారలిచ్చిన ఇనాములున్నవి.

మొదట పేర్కొనబడిన లక్షణ దేశికులు తిరునామ కర్తలు. ఇందు పేర్కొనబడిన సింగరదేశికులు తిరునామ కర్తలొనో కాదో తెలియదు. కాని తిరునామముల ప్రాచీనతను తెలుపుటకు ఈ విషయ ముపకరించును. క్రీ.శ. 1858 నాటికి ఇవి ప్రచారములో నున్నట్లు ఈ గ్రంథము సాక్ష్యమిచ్చుచున్నది.⁵⁰

3) మరొక ఆచార్యుల చరిత్ర తిరువడందం పోరెత్తి అప్పలాచార్యుల వారిది. తిరువనంత పురవాసియైన శ్రీనివాస దేశికులు 'పోరెత్తి' గృహనామము గలవారు. శ్రీవత్సగోత్రులు. వారి భార్య అలివేలమ్మ. అలివేలమ్మకు గర్భవారణ జరిగిన కొలది కాలమునకే భర్త మరణించెను. ఆమె తన తండ్రిగారి ఇల్లగు శ్రీవిల్లిబుత్తూరునకుచేరి ఏడవ మాసమున ఒక పుత్రునిగనెను. వారే అప్పలదేశికులు. మూడు నాలుగు సంవత్సరముల తరువాత సోదరులతో సరిపడక అలివేలమ్మ అప్పల దేశికులతో పాటు దేశాటన చేయుచు చివరకు నిజాం రాజ్యములో నున్న

రాయపురము చేరెను. అచటి ప్రభువైన రాయుడు పంతులు ఆమె నాదరించెను. ఆ కారణమున ఆమె ఆ గ్రామమందున్న ఆంధ్ర వైష్ణవులైన షష్ఠినమ్మాళ్వారులను ఏకాంగుల ఇంటిలో నివసించెను. ఒకనాడు ఎవరో మహానుభావులు తటస్థపడి అప్పల దేశికుల యందలి వాత్సల్యముచే వీరికి లక్ష్మి ఆరాధన అనుగ్రహించిరి. తత్ప్రభావమున అప్పల దేశికులకు దైవభక్తి, భాగవత భక్తి, భూతదయ, దేశభక్తి మిక్కుటమయ్యెను. వీరికి ఒక సన్నిధి అవసరమై ఆ గ్రామమందున్న వేణుగోపాలస్వామి సన్నిధికి ఎదురుగా ఒక చిన్న గర్భగుడి ఏర్పరచుకొని అందు ఆండాళును ప్రతిష్ఠించి ధూపదీపనైవేద్య తిరునక్షత్ర ఉత్సవాదుల జరిపించుచుండిరి. తరువాత కొన్నాళ్ళకు వీరు స్వదేశమునకు (దక్షిణాదికి) వేంచేసి రంగమన్నారు ఆండాళు విగ్రహములదెచ్చి ఇచ్చట ప్రతిష్ఠ జేసిరి. ఇంతకు ముందున్న ఆండాళు సన్నిధి బాగాలేదని, ఆలయమునకు పశ్చిమ దిశలోనున్న గరుడాద్రి అను స్థలములో సన్నిధికావలెనని ఆండాళు స్వయముగా కలలో కన్పించి చెప్పినందున, ఆ గరుడాద్రిపై ఆండాళు రంగమన్నారుల ప్రతిష్ఠ చేసి మంటప ప్రాకారాదుల నిర్మింపదలచిరి. ఆండాళు ధనవంతుల స్వప్నమందును కన్పించి వీరికి సహకరించమనెను. ధనవంతుల సహకారముతో వీరు ఆలయ ప్రాకారాదుల నిర్మించిరి. వీరి పేరు ప్రతిష్ఠలు నలుదిక్కుల వ్యాపింప సాగినవి. దక్షిణ దేశీయులైన వైష్ణవులు కొందరు వీరి ప్రఖ్యాతి విని ఇక్కడికి రాగా వారికి తమ గ్రామమందు, ఇతర గ్రామములలో నివాస మేర్పరచిరి. ఆయా ఉత్సవ కాలములందు వారందర నాహ్వానించి గౌరవించుచు భగవత్ కైంకర్యపరులై కాలము వెళ్లబుచ్చిరి.

వీరి భార్య లక్ష్మమ్మ. కుమారులు విష్ణుచిత్తులు. వీరి భార్య రంగనాయకమ్మ. కుమారులు అప్పల దేశికులు. వీరి భార్య లక్ష్మమ్మ. కుమారులు రంగాచార్యులు, శేషాచార్యులు. వీరిలో రంగాచార్యుల వారి కుమారులు ముగ్గురు. అప్పలాచార్యులు, శ్రీనివాసాచార్యులు, రామానుజాచార్యులు. శేషాచార్యుల వారి కిద్దరు కుమారులు. రాఘవాచార్యులు, కృష్ణమాచార్యులు. అప్పలాచార్యుల కుమారులు లక్ష్మణాచార్యులు. వారి కుమారులు గోవిందరాజాచార్యులు. వీరి వంశ వృక్ష మిట్లుండును.

ఈ వంశ చరిత్రము ననుసరించియు ఈ తిరునామములు క్రీ.శ. 1850 కి పూర్వమే ఉన్నవనియు, అప్పల దేశికులు క్రీ. శ. 1820 ప్రాంతమువారై యుండవచ్చుననియు తెలియుచున్నది.

ఈ ముగ్గురు ఆచార్యులు తిరునామములందు పేర్కొనబడిరి. స్వాచార్యులు అను ప్రకరణమున ఈ ఆంశము కొంత వ్రాయబడినది. తిరునామముల ద్వారా కాక, సేకరించిన ఆంశములిందు పొందుపరుచబడినవి. దీనిచే తిరునామములు క్రీ. శ. 1800 పూర్వము నుండియే ఉండినవనుట నిరూపితము.

ఈ చరిత్రలే కాక గ్రంథస్థమైన ఆధారమున ఈ తిరునామములు క్రీ.శ. 1650 ప్రాంతమునకే ప్రసిద్ధమైనట్లు తెలియుచున్నది. కూచిమంచి తిమ్మకవి

పార్వతీశ్వర శతకమున సామాన్య రైతులకు లోకువైన పండితుల పాట్లను, వారీసడించుకొన్న విధానమును వర్ణించి యుండెను.

“పోపో బాపడ దోసెడూదలిడినం బోలేక పేరాసలన్
వాపో జాగితివేమి నీ నదువు తిర్నామంబులో సుద్దులో
భూపాశంబులొలంకన తైలో బలా బొల్ల్యావు పోట్లాటలో
కా పాటెంపనటండ్రు బాలికులు భర్గా పార్వతీవల్లభా”⁵¹

అని పార్వతీ వల్లభునితో మొరపెట్టుకొన్న విధము అతిస్వాభావికమైన పామర వ్యావహారికము. తిమ్మకవి కాలమును 1890-1780 వరకు అని నిర్ధారించిరి. ఇందు “తిర్నామములా” అను మాట స్పష్టముగా కన్పించుటచే తిమ్మకవి కాలముకన్న పూర్వమే అనగా క్రీ. శ. 1650 నాటికే ఇవి ప్రసిద్ధమైనవని రుజువైనది.

సూ చి క లు

1. a) శ్రీమద్ భాగవతము, సప్తమస్కంధము 5 సర్గ 23 శ్లో.

“శ్రవణం కీర్తనం విష్ణోఃస్మరణం పాదసేవనం
వందనం ఆర్చనం దాస్యం సఖ్యమాత్మనివేదనం.”

b) నారద భక్తి సూత్రములు—సూత్రము 82.

2. ఆరుద్ర—సమగ్రాంధ్ర సాహిత్యము. (సంపు. 6) పుట 160.

3. విజ్ఞాన సర్వస్వము. సం. 3. పు. 584.

4. సీతారామాచార్యులు - బహుజనపల్లి, శబ్ద రత్నాకరము. పు. 347
సం॥ 1969 చెన్నపట్టణము.

5. ఆనందమూర్తి - వేటూరి. తాళ్ళపాక కవుల పద కవితలు పీఠిక
రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ.

6. నారాయణాచార్యులు - పుట్టపర్తి. చైతన్య లహరిలో వ్యాసము పే. 150 (1972).
7. మంత్రరత్నము :- శ్రీమన్నారాయణ చరణాశరణం ప్రపద్యై శ్రీమతే నారాయణాయనమః.
ఆదిశబ్దముచే అష్టాక్షరి (ఓం నమో నారాయణాయ) చరమ శ్లోకమును —
“సర్వ ధర్మాన్ పరిత్యజ్యమామేకం శరణం ప్రజ
అహంత్యా సర్వపాపేభ్యోమోక్ష యష్యామి మాశుచః” గ్రాహ్యములు
8. వేదాంత దేశికులు - రహస్యత్రయసారము.
a) పురుషకారిణిగా శ్రీదేవి నిర్వహించు పనిని వివరించిరి.
“శ్రయతీం శ్రీయమాణాంచ శృణ్వతీం శృణతీమపి
శృణాతినిఖిలం దోషం శ్రీజాతి చగుణైర్జగత్
శ్రీయతేచాఖిలైర్నిత్యం శ్రయతే చ పరంపరం.”
b) శ్రీ శబ్ద వ్యుత్పత్తి రెండు విధములు :- శ్రయత ఇతిశ్రీః (భగవంతుని ఆశ్రయించునది) శ్రీయతే ఇతిశ్రీః (జీవులచే ఆశ్రయింపబడునది)
9. శ్రీదేవి పరిమళము వంటిది. పరిమళములేని పుష్పమువలె శ్రీదేవి లేని భగవంతుడు వ్యర్థుడనరాదు. శ్రీదేవికే ప్రాధాన్యమిచ్చినట్లు తలంపరాదు. శ్రీ గుణరత్నకోశమున ఈ విషయమునే వివరించుచు “కాంతిచే రత్నము విలువ నిర్ణయింపబడును. ఆ కాంతి రత్నమునకు స్వంతము. అంత మాత్రమున రత్నము గుణహీనము కాదు, ఆస్వతంత్రము కాదు” అని అనిరి. కావున శ్రీదేవి పరిమళము వంటి దన్నంతలో భగవంతునకు న్యూనత లేదు.
స్వతః శ్రీః త్వంవిష్టోః త్వమసితత ఏ వైష భగవాన్
త్వదాయ త్తర్కిత్యై ప్యభవదపరాధీన విభవః
స్వయాదీప్యారత్నం భవదపి మహార్హంసవిగుణం
న కుంతస్వాతంత్ర్యం భవతిచనచాన్యాహితగుణం”
సరసింహాచార్య, కె. టి. యల్. శ్రీ గుణరత్నకోశము (రత్నయుగళి అనువాదము) శ్లో. 31.
10. అనుభవానంద స్వామి - సర్వసిద్ధాంత సౌరభము సం. 7. పు. 179 (1962)

11. యవత్వాదౌతుల్యే ప్యపరవశతా శత్రుశమన
స్థిరత్వాదీన్కృత్వా భగవతి గుణాన్ పుంస్త్యసులభాన్
త్వయి శ్రీ త్వైకాన్తాన్మదిమ పతిపారార్థ్య కరుణా
క్షమాదీన్వాభోక్తుం భవతి యవయోరాత్మనిభిదా ॥
శ్రీగుణ రత్నకోశము - శ్లో॥ 34
12. మాతర్మైథిలి రాక్షసీస్త్యయితదై వార్దా పరాధాస్త్యయా
రక్షన్త్యాపవనాత్మ జాల్గముతరా రామస్యగోష్ఠీ కృతా
కాకంతంచ విభీషణం శరణమిత్యుక్తి క్షమారక్షతః
సానస్సాన్ద్య మహాగసః సుఖయతు షాన్తిస్తవాకస్మిక్తి ॥
శ్రీగుణ రత్నకోశము - శ్లో॥ 50
13. ద్వయమే మంత్రరత్నము. రెండు వాక్యములుండుటచే ద్వయమైనది.
శ్రీ విశిష్టదైవ విష్ణువును (లక్ష్మి, ఈశుల జంటను) ప్రతిపాదించుటచే
ద్వయమైనది.
14. దోణప్ప - తూమాటి. తెలుగులో కొత్త వెలుగులు. ప్రథమ భాగము
పు. 108 (1973).
“వేంగడ శబ్దానికి పూర్వం శ్రీశబ్ద భవమయిన తమిళ ‘తిరు’ శబ్దాన్ని
చేర్చగా తిరువేంగడం ఐనది.” తదృశమని వీరి భావము.
15. పరాహ సరసింహ స్వామి - మేడేపల్లి. విజ్ఞాన సర్వస్వము సం. 7.
పే. 487.
16. అమరసింహుడు - అమరకోశము (గురుజాల ప్రబోధికాసహితము)
పు. 859. (1915) వావిళ్ళ.
17. ఛాందోగ్యోపనిషత్తు 6-2-1.
18. అప్పారావు - విస్సా. విజ్ఞాన సర్వస్వము సం. 4, పే. 1070.
19. ఆష్టోత్తరశతనామ, సహస్రనామముల వంటివి.
20. శేషాచార్యులు - కందాళ. సంప్రదాయ అకారాది పే. 120. (1939)
21. రామానుజాచార్యులు-టీకానిత్యానుసంధానము పే. 72, (1883 ఫిబ్రవరి)
విజయవాడలో ముద్రాక్షరశాల.
22. ‘ధరకృష్ణాచార్యాదిక పరికల్పిత పదము’ అనుటయే ప్రమాణము.

23. శేషాచలనాయుడు-మర్నం. వైరాగ్యసూక్ష్మదయము (ఆంధ్రీకరణము) పే. 19. (1927).
24. రజనీకాంతరావు - బాలాంత్రపు. వాగ్గేయకార చరిత్ర. పే. 56.
- 25-27. కులశేఖరరావు - వచన వాఙ్మయ వికాసము. పే. 7.
28. రామకృష్ణకవి - మానవల్లి. భరతకోశము, పే. 167. (1951)
- 29-30. రజనీకాంతరావు-బాలాంత్రపు. వాగ్గేయకార చరిత్ర. పే. 59, 65, 66, 51
31. కులశేఖరరావు (పరిష్కర్త)-సింహగిరి వచనములు. పే. 33. (1968)
- 32-34. కులశేఖరరావు - వచన వాఙ్మయవికాసము. పే. 23, 22.
- 35-37. రజనీకాంతరావు-బాలాంత్రపు. వాగ్గేయకార చరిత్ర. పే. 66, 47, 57
38. ఆనందమూర్తి-వేటూరి. తాళ్ళపాక కవుల పదకవితలు పే. 14
- 39-40. ఆనందమూర్తి-వేటూరి. తాళ్ళపాక కవుల కృతులు పే. 438, 440
- 41-44. రజనీకాంతరావు-బాలాంత్రపు వాగ్గేయకార చరిత్ర పే. 77, 75, 127, 78
45. ఆనందమూర్తి-వేటూరి. తాళ్ళపాక కవుల కృతులు
- 46-47. రజనీకాంతరావు-బాలాంత్రపు. వాగ్గేయకార చరిత్ర పే. 78, 76
48. ఆనందమూర్తి-వేటూరి. తాళ్ళపాక కవుల పదకవితలు పే. 2
49. సంపత్కుమారాచార్య-కోవెల. మన రచయితలు-పండితులు, కవులు.
- 50.a) రామదాసు-బొప్పన. మంగళహారతులు-తిరునామములు పీఠిక (1948)
కళ్యాణి ముద్రాక్షర శాల (గుడివాడ)
- b) రామానుజాచార్య కె.కె. స్వయముగా తయారుచేసిన నల్లాన్ చక్రవర్తుల
వారి పంశవృక్ష లిఖిత ప్రతి.
- 51.a) సుందరాచార్య-కె.వి. అచ్చతెనుగురామాయణములో భాషా విశేషములు
(అముద్రితము) పే. 10 (1976)
- b) గోపాలకృష్ణారావు-కె. భర్గశతకము (అథిశేషశతకములు) పద్యం 94,
93, 95 పే. 32 (1982) ఆం.ప్ర.సా.అకాడమి.

వైష్ణవ ధర్మము

వేదములు

వైదిక కాలమునుండియు విష్ణుపూజ, వైష్ణవమతము ప్రచారమందున్నట్లు నిదర్శనములు గలవు.

“శృణోతు మిత్రో అర్యమాభగో”¹ ఇత్యాదిగా వేదములందు భగదేవతా నామము కన్పించుచున్నది. భగదేవత, శుభాశీర్వాదనప్రదాత. ఈ భగశబ్దమునకు శ్రేయశ్శక్తి యను భావము పెంపొంది క్రమముగా నట్టిశక్తిగలవాడే భగవానుడని తలపబడెను. భగవదారాధనతో కూడిన మతమే భాగవత మతము. భాగవత మతమే వైష్ణవమతము. పీరు విష్ణువును భగవానునిగా గ్రహించిరి. ఈ భాగవత మతమే సాత్త్విక వాసుదేవమతము². భగశబ్దమందలి భకారము భర్త, సంభర్త పోషించువాడు అని అర్థమునిచ్చునది. గకారము సర్వమున కాధారమైన వాడు అని సూచించును.³ వాసుదేవ శబ్దము కూడా జగత్తున కాశ్రయమైనవాడు, జగత్తు నందుండువాడు⁴ (రక్షణ రూపమున ఆశ్రయమైనవాడు. ఆహార రూపమున సర్వప్రాణిగతుడు) అను నర్థములనిచ్చును. కాన భాగవతమతమే వాసుదేవ మతము. వాసుదేవ మతమే వైష్ణవ మతము.

ఋగ్వేదమున విష్ణుపూజకుల వర్గమున్నట్లు కలదు. కొన్నిచోట్ల విష్ణువే దైవముగా చెప్పబడెను. విష్ణువు చైతన్య స్వరూపుడు. విష్ణువును శివవిష్ణుడనిరి. అనగా కిరణములను ధరించినవాడని యర్థము. విష్ణువు తన కిరణములతో భూమిని ఆవరించి యున్నాడు. ఆ కారణమున, విష్ణువును సూర్యునియొక్క అనేక రూపములలో ఒక మూర్తిగా భావించిరి. విష్ణుచక్రము సూర్యచక్రముగా వర్ణింపబడెను. సూర్యుడు రెక్కలుగల దేవతాపక్షిగా చెప్పబడెను. విష్ణువాహనము గరుడుడుగాన విష్ణాధికృతము గమనార్హము. విష్ణువు ఆదిత్యునితో గూడియు వర్ణింపబడెను. విష్ణువు గోరక్షకుడుగా చెప్పబడెను. విష్ణు ప్రశంసయందు కుచర శబ్దము వాడబడినది. కుచరయే కృష్ణుడు. కృష్ణుడే విష్ణువు. భూమియం దవత రించుటచే ఆ పేరేర్పడినది.⁵ విష్ణువు ప్రాణికోటి రక్షకుడు. ఋగ్వేదమున

“ఇదం విష్ణుర్విచక్రమేత్రేదానిదధే పదం” “త్రీణిపదావిచక్రమే విష్ణుర్గోపా ఆదాభ్యః” అను మంత్రములు విష్ణుప్రశంసతోపాటు ఆతని త్రివిక్రమముల సూచించినవి. విష్ణువు గొప్పతన మెవ్వరికి తెలియరానిది. “నతే విష్ణోజాయమానో నజాతోదేవ మహమ్నః పరమంతమాప”⁸. ఋక్ సంహితయందు విష్ణు వర్ణనలు కలవు⁷ పై ఋగ్వేద ప్రశంసలు విష్ణువునకుగల ప్రాచీనత్వమును, దైవత్వమును, శక్తి సామర్థ్యములను ఊహించుట కుపకరించు నంశములు.

కృష్ణ యజుర్వేదమున “తత్కేశవాయ విద్మహేనారాయణాయధీమహీ తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్” అని విష్ణుగాయత్రి కన్పించుచున్నది.

బ్రాహ్మణములలో ఐతరేయ బ్రాహ్మణమందు విష్ణువు ఇంద్రునకు స్నేహితుడుగా ఉండి యుద్ధములో సహకరించెనని గలదు. “అగ్నిరైదేవానామ వమః, విష్ణుః పరమః” అని విష్ణువు అధికుడుగా అగ్ని తక్కువవాడుగా చెప్పబడెను.⁸ శతపథ బ్రాహ్మణమందు విష్ణువు సర్వదేవతాధిక్యతను గాంచినట్లు గలదు⁹ అందు వామన ప్రశంస కలదు. ఈతని త్రివిక్రమములను పలు రకములుగా వర్ణించిరి. సూర్యోదయ, మధ్యాహ్న అస్తమయములుగా ఒకచోట గలదు. మరొకచోట పృథివిపై, అగ్నిపై. వాతావరణమున వెలుగుగా ఆకాశ మందు సూర్యునిగా ఈ త్రివిక్రమములు వర్ణింపబడినవి.¹⁰ స్వర్గవాసులు, రోదసి అధిపతులు, భూదేవతలని దేవతలను మూడు రకములుగా యాస్కుడు తన నిర్వక్తమందు విభజించెను. ఈ మూడు మూర్తుల సమాహారమే త్రివిక్రమము. ఇది సర్వదేవతాధిక్య సూచకము.

ప్రధానోపనిషత్తులందు బృహదారణ్యకము విష్ణ్వాధిక్యమును వివరించును. స్వర్గద్వారమునకు విష్ణువు ప్రధాను డనిరి. గతించిన వారికి వాసము విష్ణుపదము. మైత్రేయోపనిషత్తు యందు విష్ణువునకు ఆహారముగా సర్వప్రాణికోటి వర్ణింప బడెను. “నామైషాతనూః భగవతో విష్ణోః యది దమన్నం.”¹¹ తైత్తిరీయారణ్యకమందలి నారాయణోపనిషత్తునందు “నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయధీమహీతన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్” అనునది విష్ణు గాయత్రిగా చెప్ప బడెను. విష్ణు గాయత్రిలో వచ్చిన మార్పిడి. కఠోప నిషత్తుయందు ఆత్మజ్ఞానాభి పృద్ధి విష్ణువుయొక్క పరమ పదమునకు త్రోవగా చెప్పబడెను. “విజ్ఞాన సార

ధిర్యస్తు మనః ప్రగహవాన్నరః సాధ్వనః పారమావీర్షితి తద్విష్ణోః పరమం పదం.”¹²

తైత్తిరీయ సంపాత “విష్ణువునకుగల ప్రత్యేక గుణములు రెండు రక్షించుట, రక్షించుట యందుగల ఆతురత. ఈతని పేర యజ్ఞము చేసిన సమస్త కామములు నెరవేరగల”వని తెలిపినది.¹⁸ ఈ విధముగా వేదములందు, బ్రాహ్మణములలో, ఉపనిషత్తులందు, సంహితలలోను అనుస్మృతముగా వర్ణింపబడిన విష్ణువు, వైష్ణవము, విష్ణ్వారాధకులు అనాదియని ప్రమాణీకరించుచున్నవి.

వేదముల తరువాత ప్రమాణ గ్రంథములు ఇతిహాసములు. రామాయణము విష్ణ్వవతారములైన, అందు ప్రసిద్ధములైన దశావతారములందు రామావతారమును గూర్చి వివరించును. దుష్ట శిక్షణ శిష్టజన రక్షణమే ప్రధానాంశముగా, కార్యార్థమై భగవంతుడు పొందు రూపము అవతారము. రావణ సంహారము రామాయణ ప్రయోజనము. రాముడు విష్ణ్వవతారమగుట విష్ణు ప్రాశస్త్య ప్రతిపాదక గ్రంథమైనది. ఈ అంశము పుత్రకామేష్ఠి సందర్భమున, విష్ణువు దేవతలకు వరము లిచ్చునపుడు, శ్రీరామచంద్రుడు జటాయువునకు మోక్షము ప్రదానము చేయు సందర్భమున, రావణ సంహారము తరువాత బ్రహ్మదులు స్తుతించు సందర్భమున వాల్మీకి సూచించెను. ఇంకను ఉత్తర కాండమున ఈ అంశము విపులముగా విస్తరింపబడినది.

కృష్ణావతార తత్వము, భగవన్నాహాత్మ్యమును సర్వాంతర్యామియగు వాసుదేవ (విష్ణు) తత్వమూలకమును ఐనది భారతము. ఇందలి శాంత్యశ్యమేధ పర్వములు విష్ణు ప్రశంసాకములు. మహాభారతము వాసుదేవ ప్రశంసాత్మకమైనది. “భగవాన్ వాసుదేవోత్ర కీర్త్యతేత్ర సనాతనః” అని దానిని గూర్చి చెప్పబడినది. గ్రంథము “నారాయణం నమస్కృత్య” అని ప్రారంభింపబడినది. శాంతిపర్వమందలి మోక్షధర్మ పర్వమునగల “నారాయణీయము” భాగవత మతమందలి “పాంచరాత్ర ప్రకరణము”నకు వ్యాఖ్యారూపమై యున్నది. విశిష్టా ద్వైత సిద్ధాంతమునకు ఆకరములైనవానిలో పాంచరాత్రమొకటి. వైదిక కాలము నుండియు బీజప్రాయముగా నున్న పాంచరాత్రము ఈ నారాయణీయ ప్రకరణముతో మహా వటవృక్షమైనది. మహా భారతమందలి భగవద్గీత శ్రీ వైష్ణవ

మునకు మరొక ఊతకర భగవద్గీత యందు చివరగా చెప్పబడు మోక్షోపాయము శరణాగతి. సర్వాత్మనా భగవంతునకు అత్మ సమర్పణమే శరణాగతి. విశిష్టా ద్వైతమున భగవద్పురణారవింద ప్రాప్తికి ఉపాయముగా చెప్పబడినది ఇది యొక్కదే. దీనిని భగవద్గీత యందు ప్రతిపాదించువాడు కృష్ణావతార రూపుడైన విష్ణువు.

భాగవతము భగవంతుని ఏకవింశత్యవతారములను, సర్వాంతర్యామిత్యమును, సృష్టి స్థితి, లయకారకత్వమును ప్రతిపాదించునది. హరివంశము కృష్ణ తత్వమును నిరూపించునది. ఈ రెండును—

“ఇందు గల దందులేడను

సందేహము వలదు చక్రి సర్వోపగతుండని” శంఖ-చక్రలాంఛనుడైన విష్ణుతత్వమును విపులముగా విశదీకరించునవి.

పురాణములలో విష్ణుపురాణము తన నామములోనే తన ప్రయోజనము నిమిద్దుకొని నట్టిది. ఇది విష్ణుపారమ్యప్రతిపాదకమైనది. శ్రీ యామునులు దీనిని గూర్చి—

“తత్వేన యశ్చిదచిదీశ్వర తత్స్వభావ

భోగాపవర్గ తదుపాయ గతీరుదారః

సందర్భయన్నిరమిమీత పురాణరత్నం

తస్మై నమో మునివరాయ పరాశరాయ” అని విష్ణుతత్వ ప్రతిపాదనకు కాక తత్వత్రయమును, ఆర్థపంచకమును బోధించుటచేత పురాణరత్నమైనదని పేర్కొనిరి. ఇదికాక బ్రహ్మాండ, భవిష్యత్, మార్కండేయ, వాయుపురాణములు విష్ణువును ప్రశంసించినవి.

పరాశరగృహ్యసూత్రమున వివాహప్రసక్తియందు సప్తపది సందర్భమున వరుడు వధువుతో “విష్ణువు నీతో ఉండుగాక” అని యనెడి వాక్యము విష్ణువు యొక్క రక్షకత్వశక్తిని, సర్వవ్యాప్తిత్వశక్తిని వివరించినది.¹⁴ బోధాయన ధర్మసూత్రము గరుడుడు విష్ణువునకు నిత్యానపాయయని విష్ణువును గూర్చి చెప్పినది. అష్టాధ్యాయయందు “వాసుదేవార్జునాభ్యాంపుత్రో” అను సూత్రము గలదు.

3)

భాష్యకారుడు పతంజలి దీనిని వ్యాఖ్యానించుచు, ఇచటి వాసుదేవశబ్దము దైవ నామమని ప్రతిపాదించెను. కథాసరిత్సాగరమున నరవాహనదత్తుని కథయందు విష్ణుప్రసక్తి గలదు.¹⁵ కాళిదాసు మేఘసందేశమున “గోపవేషస్యవిష్టోః” అని విష్ణువును ఉపమానముగా నుడివెను. ఈ విధముగా వేదములు, ఇతిహాసములు, పురాణములు, సూత్రగ్రంథములు, లౌకికవాఙ్మయము అన్నింటను విష్ణువు ప్రసక్తుడైనాడు. విష్ణువు రక్షకుడు, యజ్ఞాధిపతి, యజ్ఞభోక్త, త్రివిక్రముడు, సర్వవ్యాపకుడు (విష్ణువ్యాప్తౌ) చివరిగమ్యమైన మోక్షము గూడా అతడే అని రుజువగుచున్నది.

ఆళ్వారులు - ఆచార్యులు

భాగవత పురాణమందలి వాక్యములచే తామ్రపర్ణి, కృతమాల, పయస్విని, కావేరి నదీ తీరములందు విష్ణు భక్తులుండెడి వారని తెలియుచున్నది.¹⁶ భాగవత మాహాత్యమునందు ఒక కథ గలదు. భక్తి ఒక దుఃఖ భాగిని, ఆమె ద్రావిడ దేశమున జన్మించెను. కర్ణాటక, మహారాష్ట్ర దేశములకు చేరి, చాల బాధతో గుజరాత్ ఉత్తరముల మీదుగా ప్రయాణించి బృందావనము చేరెను. ఆమెకు జ్ఞాన వైరాగ్యములు సంతానము. సంతానము మరణించెను.¹⁷ ఈ కథ భక్తికి దక్షిణ భారతము జన్మస్థానమని చెప్పుచున్నది.

ఉపనిషత్తుల కాల మందలి భక్తి, జ్ఞాన కర్మల వలన తెగిపోగా, దక్షిణ దేశమున భక్తి తిరిగి ఆరంభమైనదని తెలియుచున్నది. ఆయా నదీ తీరములందు జన్మించిన విష్ణుభక్తులే ఆళ్వారులు. నమ్మాళ్వారులు, మధురకవులు తామ్రపర్ణి నదీ తీరమున జన్మించగా, పెరియాళ్వారు, అండాళు కృతమాల (వైగై) తీరమందు జన్మించిరి. కావేరి తీర మందు తొండరడిప్పొడి, తిరుప్పాణి, తిరుమంగయాళ్వారులు జన్మించగా, పయస్విని (పాలార్) తీరమందు పొయిగ, పూదత్త, పేయాళ్వారు, తిరుమడి శైయాళ్వారులు జన్మించిరి. కులశేఖరులు మహానద దేశమందు జన్మించిరి.

ఆళ్వారు అనగా భక్తి పరవశుడు. భగవద్గుణములతో ఈడు పడినవాడు. ‘అళిదళి’ శాసించుట యని యర్థము. వారే ఆళ్వారులు. తమ భక్తితో లోకము నంతను శాసించగలిగిరి. భగవంతుని సైతము శాసించగలిగిరి. ఆళ్వార్ అనగా

మగ్గుమగ్గుట యని అర్థము. భగవద్భక్తియందు మగ్గుమైసవారు కాన ఆళ్వారులు.¹⁸ ఆళ్వారు అనగా ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన సంపన్నుడు. అతడు ధ్యాన సిద్ధుడు.¹⁹ వైష్ణవ మతమును ప్రపత్రింపజేసిన ఋషితుల్యులను ఆళ్వారులని వ్యవహరించిరి. వీరు భక్త్యుద్యమమును లేపదీసిన వారు. భక్తితో ప్రజల భాష యందు భగవంతుని గూర్చి గానము చేసిరి. వీరి హృదయము ప్రేమకు నెలవు. వీరికి శ్రీమన్నారాయణుడే దైవము. అతనిని శరణాగతి రూపమున ఆశ్రయించిరి.

ఆళ్వారులెంత మంది? మణవాళ మహామునులు రచించిన ఉపదేశ రత్న మాలలోని నాల్గవ పాఠరమందు ఆళ్వారులయొక్క పేర్లు క్రమముగా ఇవ్వబడినవి. ఇందు పదుగురుళ్వారుల పేర్లే కలవు. వారు వీరు: పొయిగ, పూదత్త, పేయాళ్వారులు, తిరుమడికై, నమ్మాళ్వారులు, కులశేఖరులు, పెరియాళ్వారులు, తొండరడిప్పొడి, తిరుప్పాణి తిరుమంగ యాళ్వారులు. ఈ సంప్రదాయము తరువాతి కాలమున ఆళ్వారులు పన్నెండుమందిగా నిర్ణయించినట్లు గోచరించుచున్నది. పదుగురికి మధుర కవులను, అండాళును చేర్చిరి. ఈ పన్నిద్దరాళ్వారులను సంప్రదాయము పదునేనవ శతాబ్దివాటికే ప్రాచుర్యములోనికి వచ్చినట్లు తాళ్ళపాక చిన్నన్న పరమయోగి విలాసము ననుసరించి పేర్కొనవచ్చును. అట్లే రాయల ఆముక్తమాల్యదలో పన్నిద్దరు సూరుల ప్రసక్తి కానవచ్చుచున్నది. పన్నిద్దరాళ్వారులలో మధుర కవులను కాదని రామానుజులను చేర్చుట కలదు. నిత్యాను సంధేయమున “భూతం సరశ్చ” ఇత్యాది శ్లోకమున మధురకవుల ప్రసక్తిలేదు. దీనియందు స్పష్టముగా రామానుజులు పేర్కొనబడిరి. గరుడవాహన పండితుని దివ్యసూరి చరిత్ర మందుకూడ మధురకవుల చరిత్ర నమ్మాళ్వారుల చరిత్రతో భాగముగా చెప్పబడి, రామానుజ చరిత్రము విశేషముగా వర్ణింపబడినది. దీని ననుసరించి పదుగురాళ్వారుల సంప్రదాయము ప్రాచీనమైనదనియు, పన్నిద్దరాళ్వారుల సంప్రదాయ మర్వాచనీయమైనదనియు, వీరిలో మధురకవుల బదులు రామానుజుల చేర్చుట తరువాత జరిగినదనియు భావింపవచ్చును. (భగవద్వైభవమును ప్రకటించిన వారు పదుగురు. అండాళ భూదేవి అవతారము. ఆచార్య ప్రాధాన్యము వివరించిన వారు మధురకవులు. మతోద్ధారకులు రామానుజులు. వీరందరు ప్రాతరనుసంధేయులనుట అభిప్రాయము)

వీరి కాల విషయమున గురు పరంపర దివ్యసూరి చరిత్రము ఇట్లు తెలుపును: తొలి ముగ్గురు అనగా పొయిగ, పూదత్త, పేయాళ్వారులు ద్వాపర

యగమువారు. తిరుమడిశయాళ్వారులు ద్వాపరాంతము, నమ్మాళ్వారులు కలియుగాదితో (5 వేల సంవత్సరముల పూర్వము) వారు. మిగిలినవారు (మధురకవి, కులశేఖరులు, పెరియాళ్వారులు, అండాళు, తొండరడిప్పొడి, తిరుప్పాణి, తిరుమంగై ఆళ్వారులు) క్రీస్తునకు పూర్వము వారేయని భావించినది. (మొత్తము మీద ఈ కాలము క్రీ.పూ. 4200నుండి క్రీ.పూ. 2700 వరకు అని సంప్రదాయము సూచించుచున్నది.)

ఆధునిక చరిత్రకారులు²⁰ ఆళ్వారులు క్రీ.శ. రెండు, ఏడు శతాబ్దముల మధ్యవారని నిర్ణయించిరి. వైయా పురిపిత్తై ఆళ్వారులు ఏడు, తొమ్మిది క్రీస్తుశబ్దముల నాటి వారనిరి. నమ్మాళ్వారులు, వారి పూర్వము వారును క్రీ.శ. ఏడవ శతాబ్దికి పూర్వమువారు. మిగిలినవారు ఎనిమిది తొమ్మిది శతాబ్దముల వారని నిర్ణయించిరి.

వీరి రచనలే దివ్య ప్రబంధములుగా పిలువబడుచున్నవి. ఇందు నమ్మాళ్వారులు వ్రాసిన నాలుగు ప్రబంధములు ద్రావిడ వేదములుగా భావింపబడుచున్నవి (తిరువిరుత్తం, తిరువాళిరియుం, పెరియతిరు వన్నాది, తిరువాయ్ మొడి). నాలాయిరములలోని యంశములు కొన్ని ఇవి: త్రివిక్రమావతారమును, కృష్ణ లీలలను, నారాయణ మాహాత్మ్యమును బోధించినవి²¹ పోయిగ యాళ్వారుల ముదల్ తిరువన్నాదియందు భక్తితత్వము వర్ణింపబడినది. (తిరు అనగా పవిత్రమైనది. లక్ష్మి, కాంతి, సుందరము మొ॥నవి అర్థములు). అన్నాది ఛందస్సు అనగా ముక్తపద గ్రంథము పూదత్తాళ్వారుల రచనయందు భగవద్వైభవము, శరణాగతిప్రాశస్త్యము వర్ణింపబడినవి. తిరుమడిశ ఆళ్వారుల రచనలందు విష్ణ్వాధిక్యము, వైష్ణవ ధర్మము వర్ణింపబడినవి. నమ్మాళ్వారుల రచనలందు తిరువాయిమొడి సామవేదముగా ప్రశస్తిగాంచినది. (భగవద్గీతయందు “వేదానాం సామవేదోస్మి” అని చెప్పబడినది గదా!) తిరువాయిమొడి అనగా మహనీయుని ముఖము నుండి వెలువడిన దివ్యవాణీయని అర్థము. ‘వాయిమొడి’ అనగా ‘వేదము’ అను నర్థమిచ్చు శబ్దముగా ప్రాచీన తమిళమున ప్రయోగింపబడినది. ఈ ప్రబంధమునందు ఆచార్య ప్రభావము, భక్తి ప్రపత్తులు మిక్కుటము. భక్తివలన సుఖము స్వర్గ సుఖముకన్న మిన్నయైనట్టిది.²² “నేను నాదను భావముల్ పూనక విశ్వస్వరూపు దేవ దేవుని శ్రీహరి తెలిసికొనుము ఆత్మకద్దియగాదె గమ్య స్థలమ్ము” అని

నమ్మాళ్వారులు జీవిత ప్రయోజనమును వివరించిరి. “పృథివ్యప్రేక్షోవాయు రాకాశాలను పంచభూతములందు నీవున్నావు. ఈ పంచభూతముల సంయోగ వియోగమువలన ఏర్పడుచున్న ప్రతి వస్తువునందు నీవున్నావు. అట్టి నిన్ను నేనెట్లు భజితును” అని తిరుమడిశయాళ్వారులు భగవంతుని సర్వ వ్యాపిత్యము, తన ఆశక్తత చక్కగా తెలిపిరి.²³ పెరియాళ్వారుల రచనలందు వాత్సల్య భక్తి కన్పించును. మధుర కవుల రచన ఆచార్య ప్రాశస్త్యమున కేర్పడినది.²⁴ ఆళ్వారుల రచనలలోని సారమిది. విష్ణువే పరదైవము. అతడే శ్రీమన్నారాయణుడు. వైష్ణవుడుగా జీవుని స్వరూపముండవలసిన పద్ధతి యిది. ఆచార్య సమాశ్రయణమున భగవత్సన్నిధి లభింపజేసికొని, శరణాగతి ఒక్కటే ఉపాయముగా భగవదనుగ్రహమును పొంది, భగవద్వైభవమును గాంచుట.

ఆళ్వారుల రచనలు ప్రధానముగా భగవద్భక్తిని ప్రతిపాదించును. ఈ భక్తి భాగవతాది గ్రంథములయందు వర్ణింపబడిన రామకృష్ణాద్యవతారముల లీలా విశేషములను వివరించుచున్నది. అంతేకాక, ప్రత్యక్షోపాస్యమైన అర్చావతారము నకు సంబంధించినది కూడా! అందువలననే వీరి రచనల యందు శ్రీరంగాది దివ్య స్థలముల యందు నెలకొనియున్న స్వామి మరల మరల కీర్తింపబడి శరణాగతి చేయబడినాడు. ఈ అర్చావతారమునందు భగవదనుభవము నింత ప్రత్యక్షముగా పొందిన మధుర రచనలు ఆళ్వారులవి. ఇవి భారతీయ సాహిత్య మున ప్రత్యేక స్థానము గలవి. అర్చావతారమున శరణాగతినందుటకు అందరు అర్హులే. కులవివక్షలేక ప్రపత్తిద్వారా భగవత్సమాశ్రయణమును బోధించినవారు ఆళ్వారులు. వీరి రచనలు మాతృభాషలో నుండుటచేత ద్రావిడ దేశమున జన సామాన్యమున ప్రసిద్ధిచెందినవి. ప్రజల భాషకు సాహిత్య గౌరవము లభించెను. ఇవి గానానుకూలమైనవి. శ్రీమన్నారాయణుడే పరతత్వమని ప్రతిపాదించుటచే వీరు వైష్ణవ మత వ్యాప్తికి చేసిన సేవ ఎనలేనిది. వైష్ణవ ధర్మ చరిత్ర యందు వీరి ప్రశంస అవశ్యంభావియగును.

ఆళ్వారుల తరువాత వైష్ణవ మత వ్యాప్తికి కడంగినవారు ఆచార్యులు. ఆళ్వారులు భక్తి మార్గమును బోధించిరి. వారు ముముక్షువులు. ఆచార్యులు సిద్ధాంత ప్రతిపాదనకై నడుము కట్టిరి. వీరు ప్రవర్తకులు. ఆచార్య పరంపరతో మొదటివారు నాథమురులు. వీరు నమ్మాళ్వారుల ప్రబంధములను తిరిగి సాధిం

చినవారు. ఇట సాంప్రదాయక కథ గలదు. నమ్మాళ్వారుల తిరువాయిమొడి పతన మాత్రమునకే సద్యోముక్తిదాయకమై పఠించినవారు పరమ పదమున కేగ సాగిరి. అందుకు భయపడి ఆ గ్రంథమును తాళపత్రములందు తిరిగి వ్రాయ కుండిరి. వ్రాసిన పత్రములు ఖలమైనవి. కొన్నాళ్ళకు ఆ ప్రబంధము అలభ్యమైనది. నాథమునులు పరదేశాగతులైన వైష్ణవుల నోట ఖలముకాగా మిగిలిన బండు రెండు పాశురములను (సంస్కృత శ్లోకముల వంటివి) విని సంతసించి పూర్తిగా వినిపింప వేసెను. వారు తమకు ఇంతకన్న తెలియదనియు, మధుర కవుల “కణ్ణిరున్ శిరుత్తాంబు” పన్నెండు వేల మార్లు జపించిన తిరిగి నమ్మాళ్వారులద్వారా అది లభించుననియు మార్గము జూపిరి. అట్లే చేసి నాలాయుర ప్రబంధముల సాధించి, పతన పాతనములలో నుండునట్లు చేసిరి. పతన మాత్రమున కాక అంత్య కాలమున ముక్తి లభించునట్లు నమ్మాళ్వారుల వేడి కృతకృత్యులైరి.²⁵ ఈ విధముగా ఖలమైన ద్రావిడ వేదము తిరిగి సాధించిన నాథమునులు ఆచార్య పరంపరలో తొలివారైరి. వీరు పాంచరాత్ర తంత్రముల ఆధారముగా ప్రపత్తిని ప్రతిపాదించి వైష్ణవమునకు క్రొత్త దారి చూపిరి.²⁶

వీరి తరువాతివారు యామునులు. వీరికే ఆశవందారులని పేరు. తాత గారగు నాథమునుల శిష్యుల ద్వారా ప్రబంధములను, వైదిక విష్ణుతత్వమును అవగాహన చేసుకొని, విశిష్టాద్వైత తత్వమును బీజప్రాయముగా తమ రచనల ద్వారా వ్యాపింప జేసినవారు. రామానుజులకు మార్గదర్శకమైనవారు యామునాచార్యులు. వీరి స్తోత్రరత్న మొక్కటియే చాలు, విశిష్టాద్వైత తత్వమును ప్రతిపాదించిరనుటకు చక్కని ఉదాహరణము.

వీరి తరువాతివారు శ్రీ రామానుజులు. వీరు ప్రపంచమునకు చాటి చెప్పినదే విశిష్టాద్వైతము. వీరు స్థాపించినదగుటచే ఇది రామానుజీయ సిద్ధాంతమైనది. దేశ సంచారము గావించి వైష్ణవాలయముల పునరుద్ధరించిరి. ఆసేతుహిమా చలము పర్యటించి, సర్వేతర మతముల ఖండించి, విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతమును స్థాపించిరి. విష్ణ్వాలయముల ద్రావిడ ప్రబంధ పతనమును, అశ్వారాదుల ఆలయ ముండునట్లును గావించిరి. వాసుదేవ తత్వమును నారాయణ తత్వముగా ప్రకటించిరి. అదే విష్ణు తత్వము. అశ్వారాదుల భక్తితత్వమును, భగవద్గీత యందలి భక్తి శరణాగతులను, పాంచరాత్ర వాసుదేవ తత్వమును, నారాయణీయ విష్ణు

తత్వమును వీటన్నిటిని మేళవించి విశిష్టాద్వైత తత్వముగా ప్రతిపాదించిరి. వీరి శ్రీభాష్యము విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంత ప్రతిపాదకము. వీరు మత ప్రచారమునకై ఏడు వందల యతులను పన్నెండు వేల ఏకాంగులను డెబ్బదినాలుగు పీఠాధిపతులను ఏర్పరచిరి. ఆధునిక వైష్ణవమునకు ఆచార్యులే కారణము. వీరు తమ కాలముననే భాష్య, భగవద్విషయ (ద్రావిడ ప్రబంధములు) మంత్ర, మంత్రార్థ ప్రచారములకై ఆచార్యుల విడివిడిగా నేర్పరచిరి.

వీరి తరువాత పేర్కొనదగిన వారు పిళ్ళలోకాచార్యులు. అష్టాదశ రహస్యములని నుడువబడు పదునెనిమిది రహస్య గ్రంథముల రచించిరి. అవి అష్టాక్షరి, ద్వయ, చరమ మంత్రములకు వ్యాఖ్యానములైనవి. ఆచార్య ప్రభావమును భాగవత లక్షణమును వివరించు గ్రంథములు. వైష్ణవ లక్షణములు, విష్ణులోకావాప్తి సాధనములు ఈ గ్రంథములందు చక్కగా వివరింపబడినవి. ఇవి నేటికిని పఠన పాఠనములందుగల గ్రంథములు. ప్రబంధములకు వేదతత్వమును ప్రతిపాదించిన వారు వీరు.

వీరి తరువాతి వారిలో మణవాళ మహామునులు పేర్కొనదగినవారు. వీరు పిళ్ళలోకాచార్యుల వారి గ్రంథములకు వ్యాఖ్యానము రచించిరి. ద్రావిడ వేదమునకు వేదతత్వమును సిద్ధాంతీకరించిరి.

వీరి తరువాత వేదాంత దేశికులు దృఢించిరి. వీరికి వేంకట నాథుడని మరో పేరు. హయగ్రీవోపాసకులు వీరు. మాయావాదుల జయించి అనేక వేదాంత గ్రంథముల రచించిరి. శతమాషణి, తత్వముక్తా కలాపము, స్తోత్ర గ్రంథములు (పాదుకా సహస్రము) నాటకములు మొదలగు 120 గ్రంథములు రచించిరి. శ్రీ రామానుజ సిద్ధాంతమును నిలబెట్టిన వారు వీరు. వీరి కాలమునకు వైష్ణవ మున రెండు తెగలేర్పడినవి. ద్రావిడ వేదమునకే ప్రాధాన్య మిచ్చువారు, వైష్ణవమును వైదికము చేయవలెననువారు. వైష్ణవమును వైదికము చేయవలెనను వారికి వేదాంత దేశికులార్యులైరి ఇతరులకు పిళ్ళలోకాచార్యులార్యులు. ఈ కాలమున వైష్ణవమువదలగల తెంగల భేదముతో విడివడినది. ఈ రకముగా ఆర్యాదుల తరువాత ఆచార్య పరంపర వెలసి, వైష్ణవ ప్రచారమునకు దోహదమొనర్చినది.

ద్రవిడ సాహిత్యము

ద్రవిడ సాహిత్యమాధారముగా వైష్ణవము ప్రచారముననున్నట్లు తెలిపెడి అంశములిందు పొందుపరచనైనది. రెండవ సంగకాలమునకు చెందిన తొల్కాప్పియము అను గ్రంథము క్రీ.పూ. 5 వ శతాబ్ది నాటిది. ఈ గ్రంథకర్త తొల్కాప్పియనార్. ఈతడు తమిళ దేశమును భౌగోళికముగా ఐదు భాగముల విభజించెను. అందుముత్తై ప్రాంతమున కధిదేవతగా మాయోన్ అనగా తిరుమాలై పేరు చెప్పబడెను. తిరుమాలై అనగా విష్ణువు. తిరుమాలినై అనగా శ్రీదేవి. తిరుమాలై అనగా సర్వ జీవరాసులను సంరక్షింప గలవాడని తొల్కాప్పియమే వివరించుచున్నది.

క్రీ. పూ. రెండవ దశతాబ్దికి చెందిన మూడవ సంగకాల మందలి సాహిత్యము మూడు విధముల విభజింపబడినది. ఇందు మొదటిదగు ఎట్టు తొగై భాగమందలి నట్రినై భాగమున తిరుమాల గాధ గలదు. కవి ఇందు సృష్టి నే తిరుమాలగా భావించెను. కపిలర్ అను కవి ప్రకృతియందు తిరుమాలను సందర్శించెను. ఉల్లొచనార్ అను కవి నీలమేఘ వర్షుని (మాయోన్, తిరుమాలను) పర్వతపంక్తులలోని సెలయేరులలో దర్శించగలిగెను. కడువన వేయనార్ అను కవి విష్ణువును బహుధావర్ణించెను. ఆకించనత్వమును. శేషత్వపారతంత్ర్యములను, భగవన్నాహృత్యమును ఉద్బోధించెను. కలిత్తొగై అను భాగమున వైష్ణవసన్యాసుల మాహాత్యము వర్ణింపబడెను. మూడవ విభాగమునకు చెందిన తిరుక్కురల్ గ్రంథకర్త తిరువచ్చువర్ తిరుమాల తత్వముచే ఆకర్షింపబడెనని ఆతని కావ్యమే సాక్షి. సంగ కాలమున నప్పిన్న సహితుడైన కృష్ణుడు (కణ్ణన్) తమిళులచే పూజింపబడుచుండెను.

క్రీ. శ. మూడవ శతాబ్దికి చెందిన మణిమేఖలై శిలప్పదిగారములలో కృష్ణ గాధలు, కురవై కూత్తు నృత్యము వర్ణింపబడినవి. దేవాలయములో అర్చనలు పాంచరాత్రాగమ పద్ధతిన, వైభానస పద్ధతిన జరుగుచుండెడివి. పెరియ తిరుమొడి (గరుత్మంతుడు) ఉండెడిది. చూడామణి యందు కథానాయకుని గుణములకు కణ్ణన్ గుణములతో పోలిక వర్ణింపబడినది. సేవికలార్ అను కవి పెరియ పురాణమందు తిరుమాల ప్రాశస్త్యమును వివరించెను.²⁷ కావేరీ పూం పట్టణ

ములో విష్ణులయముండెడిది.²⁸ ఈ పై అంశములు విష్ణు దేవతా ప్రాచుర్యమును తెలియజేయుచున్నవి.

చారిత్రకము

చారిత్రకముగా వైష్ణవమతమును గూర్చిన ఆధారములివి. శాతవాహనులు భాగవత మతమును ఆదరముతో చూచినవారు. వారి శాసనములలో సంకర్షణ, వాసుదేవ, గోపాలనామములు కనబడుచున్నవి. గాధా సప్తశతీ యందు కృష్ణుడు మధు మధనుడని, దామోదరుడని చెప్పబడినది. యశోద గోపికల ప్రస్తావన, రాధపై గోపికలకు గల అసూయను కొన్ని గాధలు తెల్పుచున్నవి. హాలుని నాటికి తెలుగునాట వైష్ణవము వ్యాపించినది.²⁹ శాతవాహనులలో కొందరు పరమ వైష్ణవ బిరుదాంకితులు.³⁰ యజ్ఞశ్రీ శాతకర్ణి విష్ణు భక్తుడు. క్రీ. శ. రెండవ శతాబ్దికి పల్లవ విష్ణు గోపవర్మ విష్ణు భక్తుడుగా ప్రసిద్ధిగాంచెను. క్రీ. శ. నాల్గవ శతాబ్దికి గుంటూరుజిల్లా యందు నారాయణాలయము నిర్మింపబడినది.³¹ క్రీ. శ. నాల్గవ శతాబ్దికి ధాన్యకటకమును పాలించు యువరాజు బుద్ధవర్మ భార్య చారు దేవి దాలూరులో కూళి మహాతరకుడు నిర్మించిన భగవంతుడగు నారాయణుని దేవకులమునకు కొంత భూమిని దానము చేసెను. రాజ తటాకము క్రింది నాలుగు నివర్తనముల భూమిని దేవభోగము చేసి దానమిచ్చెను. పల్లవులలోని యువ మహారాజు విష్ణు గోపవర్మ ఉరువుపల్లిలోని రెండు వందల నివర్తనముల భూమిని కందుకూరిలో విష్ణువర్మ సేనాపతి నిర్మించిన విష్ణుహార దేవకులమునకు దేవభోగము చేసి దానము చేసెను.³² క్రీ.శ. ఐదవ శతాబ్ది నాటి కదంబులు విష్ణువును స్తుతించిరి.³³ వీరి తగర శాసన మందు వరాహస్తుతి గలదు.³⁴ శాలంకాయనులు వేగీపురము రాజధానిగా క్రీ. శ. నాలుగైదు శతాబ్దులలో రాజ్యము చేసిరి. వీరిలో చండవర్మ పుత్రుడు నందివర్మ తన ధర్మయశోభివృద్ధికి త్రిలోక నాథుడైన విష్ణుగృహస్వామికి తన రాజ్యములోని వేరువేరుగ్రామములలో కొన్ని హలముల భూమిని దేవహలము చేసిదానము చేసెను.³⁵ క్రీ. శ. ఆరవ శతాబ్దికి చెందిన నాదామి చాళుక్యుల యందు మంగళేశుడు కార్తీక ద్వాదశిని ఉపవసించి విష్ణుదేవుని పూజించి కుండివాటక గ్రామమును దానమొనర్చెను. ఈతని అన్నయగు కీర్తివర్మయు విష్ణ్వారాధకుడు. సతారా(కుజ్జ) విష్ణువర్ధనుడు విష్ణుదేవునకు బలిచరువై శ్వదేవ అగ్ని హోత్ర హవన పంచమహాయజ్ఞ ఉత్సర్ప

ఛార్మముగా గ్రామదాన మొనర్చెను.³⁶ వీరికాలమున శేషతల్పశాయి పాదసం
వాహనము చేయుచున్న లక్ష్మి ఒక గుహలో చెక్కబడెను.³⁷ కళింగ దేశమును
పాలించిన గంగ వంశజులలో హస్తినర్మ, గాంగ శకము కరువది తొమ్మిదవ
సంవత్సరమున భగవంతుడును, సప్తార్ణవశాయయు సప్త సామోపగీతుడును,
సప్తలోకైక నాథుడును ఆయిన నారాయణునకు బలిచరు సత్ర
ప్రవర్తన నిమిత్తము, ఖండస్ఫుటిత సంస్కార నిమిత్తమును రోహణకి
గ్రామమున ఆరు హలముల భూమిని దానము చేసెను. ఈతడు క్రీ. శ.
ఆరవ శతాబ్దివాడు. ఈతని తరువాత తొమ్మిది సంవత్సరములకు ఇందు
పర్మ భగవంతుడైన రామేశ్వర భట్టారకునకు బలిచరుసత్ర, ప్రవర్తన నిమిత్తము
ఖండస్ఫుటిత సంస్కారము నిమిత్తము క్రోష్ఠకవర్తినీ, విషయముతోని హరిభట
గ్రామములో రెండు హలముల భూమిని దేవాగ్రహారము చేసి దానము చేసెను.³⁸
క్రీ. శ. 750 ప్రాంతమున రాష్ట్ర కూట దంతిదుర్ధని కాలమున ఎల్లోరా దశావ
తారాలయమున శేషశయనుని మూర్తి గలదు.³⁹ రాష్ట్రకూటులలోని మొదటి
అమోఘ వర్ధుని కాలమున దేవాలయములందు నృత్య సంగీతములు ఉచిత భోజన
వసతితో నేర్పబడుచుండెడివి. దేవాలయము లాధారముగా అన్ని కళలు అభి
వృద్ధి చెందినవి. దేవాలయముల పేరిట ఎన్నో దానములు జరిగెడివి⁴⁰ క్రీ. శ.
ఏడు వనిమిది శతాబ్దులలో చాళుక్యులు పరమ భాగవతులమని చెప్పుకొనిరి. వారి
నాణెములపై వరాహముద్ర గలదు. వారి శిల్పముల వరాహ నారసింహ వామన
శేషశాయి మూర్తులు గలవు.⁴¹ క్రీ. శ. 1040 సంవత్సరములనాటి బళ్ళారిలోని
మైలారు శాసనము నందు రెండు వందల వైష్ణవుల ప్రసక్తి గలదు.⁴²

చాళుక్య రాజ్యస్థాపకుడైన విష్ణువర్ధనుడు వైష్ణవ ధర్మావలంబి. క్రీ. శ. 11వ
శతాబ్దికి తిరువాయి మొడి ప్రసిద్ధ విష్ణ్వాలయముల యందు పాడబడినది. ఇది
పాడబడుటకు నిబంధములు కూడా చేయబడినవి. పరివారదైవతములకు గృహము
లేర్పడినవి.⁴³ ఆంధ్ర పూర్ణులను వారు రామానుజులకు స్నానకైంకర్యమున
ఏర్పరువబడినవారు. గోపాలము గూడ నెరవేర్చుచుండిరి.⁴⁴ వీరు శ్రీరామాను
జుల దేశసంచారమున వారితో గూడి దక్షిణదేశమును చేరిన ఆంధ్రులై యుండురు.
ఈ కారణమున వైష్ణవము నాటికి విరివిగా వ్యాపించినట్లు తెలియుచున్నది పన్నిద్ద
రాళ్ళారుల మూర్తులు ఆలయములందు వెలసినవి. శ్రీకూర్మము, సింహాచలము
ప్రసిద్ధి వహించిన విష్ణుక్షేత్రములు. ఈ ఆలయములు నాడు మహావైభవము
ననుభవించినవి స్వామి పూజా పురస్కార భోగాదుల నిమిత్తము,

ఊడిగము చేయు పరివారక బృందమును సానుల మానుల నిబంధముల నిమిత్తము, దీపదానము నిమిత్తము, మహారాజులు మొదలైనవారు కట్టడముల చేసి మాన్యము లిచ్చిరి.⁴⁵ కాకతీయుల కాలమున ఆహున్యశయన వ్రత, లక్ష్మీనారాయణ వ్రతాది వ్రతములు కల్పసూత్రప్రకారముగా విరివిగా సాగెడివి. కరీంనగర మందలి పేదంపేట యందు విష్ణ్వలయము ఈ కాలమున నిర్మింపబడినది.⁴⁶

క్రీ. శ. 13 వ శతాబ్దికి వైష్ణవ మత వ్యాప్తికి ఆచార్యులు నియమింప బడినట్లు తెలియుచున్నది. నెల్లూరు మండల శాసనము వలన తెలిసిన ఆచార్యులు శ్రీ మతుమార్గము పహిండిముక్కల వీరతిరువేంగళకుమారులు, వేదాంత దేశికుల వారి కుమారులు, నైనారాచార్యులు, రాచకొండ సంస్థానమున సర్వజ్ఞసింగమ నాయనికి వైష్ణవ మత మిచ్చి మత వ్యాప్తికి పునాది వేసిరి.⁴⁷ వీరు శాకల్య మల్లభట్టు నోడించి వైష్ణవము స్థాపించిరి. నెల్లూరు చోళుల ఆచార్యులు భట్టరు కందాళ తిరుమలవారలు. పరాశరభట్టరునకు కోరుకొండ సంస్థానాధిపతి ముమ్మడి నాయకుడు కొలాలపురమును దానముగా నిచ్చెను. తరువాత కందాళ వారి శిష్యుడై శ్రీరంగవర్ధన నామధారి యయ్యెను. గుంటూరు జిల్లా రొంపిచెర్ల యందలి ఎపిగ్రాఫికల్ కలక్షన్ నంబరు మూడు వందలు, తిరుమల నల్లందివారి శిష్యుడగు రామదాసును తెలియజేయుచున్నది. రెడ్డిరాజుల యందు కుమారగిరి కాటయవేములు వైష్ణవులు. కందుకూరి రాజులు వైష్ణవులు.⁴⁸ సంగమ వంశ మందలి మొదటి విరూపాక్షరాయలు వైష్ణవుడు.⁴⁹ మల్లికార్జునుడు ఏటూరి గురువుల ప్రేరణచే వైష్ణవమును స్వీకరించెను. హోయసలులు వైష్ణవులు.⁵⁰ సాళువ నరసింగరాయలు పరమవైష్ణవుడు. ఈతని కాలమునుండి తిరుపతి వైష్ణవ మునకు ప్రధాన కేంద్రమైనది.⁵¹ అచ్యుతరాయలు వైఖానస పద్ధతిని గోవింద రాజు పూజకై చిదంబరమున ఐదు వందల బంగారు నాణెముల నిచ్చెను.⁵² రెండవ దేవరాయలు శ్రీవైష్ణవుడు. చిక్కరాయల కాలమున వైష్ణవ గ్రంథములు రచింపబడెను.⁵³ ఆరవీటి రాజులు వీరవైష్ణవులు.

పడగల తెంగల మతములు పదునారవ శతాబ్దిని తిరుపతి, కర్నూలులలో ప్రాచుర్యము పహించినవి. అహోబిలమత స్థాపకుడు ఆదివణ్ శతగోపస్వామి, నృసింహుని పేరుతో మత ప్రచారకుల నియమించెను. నిమ్మజాతుల వారికి దేవాలయముల అవకాశము కల్పింపబడెను. కదిరి మున్నగుచోట్ల కొండజాతుల

వారిని ఉద్ధరించ అహోబిల దాసరు సేర్పరచెను. స్వామి ముందు వారి నాట్య మేర్పరచి వారిని పవిత్ర వస్తువులతో సత్కరించెను. వీరి తరువాత తోళప్ప వైదిక సార్యభాముడని పేరు గాంచెను. పరాంకుశ జియ్యరు విజయనగర రాజులచే గౌరవమందెను. తాతాచార్యులు గూడా గౌరవమందినవారు.⁵⁴ కర్ణాటా ధీశ్వరులు ఆచార్యపురుషులకు వైష్ణవ సంఘమందు సమావేశములందు ప్రథమ గౌరవము నెరపవలెనని, వైష్ణవాలయముల తీర్థప్రసాద వినియోగమున మొదటి స్థానము ఆచార్యుల కీయవలెనని కట్టడి చేసిరి. శ్రీవైష్ణవులు మత సాంఘిక విషయముల దుర్మడవడిక గలిగిరేని వారిని దండింప ఆచార్యపురుషుల కధికార మిచ్చిరి.⁵⁵ అద్దంకి పీఠమువారు పంచములు, ఎరుకలు, ఏనాదులు, రాజులు సమస్త జాతులవారికి వైష్ణవ మిచ్చిరి. మతమును బోధించు అధికారము అన్ని జాతులవారి కీయబడినది. అన్నమాచార్యుల శిష్యులు సాలెవారు. శూద్రకాఖిల వైష్ణవులందరకు హవ్యకవ్యములలో, మత గోష్ఠులలో అధ్యక్షత వహించువారు చాత్రాద వైష్ణవులు. శూద్ర దాసరులు, మాల దాసరులు, మాదిగ దాసరులు తమ కులములో మతము బోధించుటకు, హవ్యకవ్యముల నిర్వహించుటకు ఏర్పరుప బడిరి.⁵⁶ ఈ విధముగా వైష్ణవము వైదిక కాలమునుండి నేటివరకు అభివృద్ధి నందినది.

సూచికలు

1. అనుభవానందస్వామి - సర్వ సిద్ధాంత సౌరభము. భా. 7. పే. 42 (1962)
2. వెంకటేశ్వరులు - బులుసు (అనువాదకులు)-భారతీయ తత్వశాస్త్రము. భా. 5 పే. 279, 280 (1961)
3. అనుభవానంద స్వామి - సర్వసిద్ధాంత సౌరభము. భా. 7. పే. 45 (1962)
4. వాసుదేవ:- 'వసంత్య స్మిన్నితి', 'జగతి వసతి ఆయమితి'
5. ది కల్చరల్ హెరిటేజ్ ఆఫ్ ఇండియా - భా. 4. పే. 108, 111 (1975) రామకృష్ణ మిషన్

6. అనిమ సేన్ గుప్త-ఎ క్రిటికల్ స్టడీ ఆఫ్ ది ఫిలాసఫీ ఆఫ్ రామానుజ. పే. 8, 9 (1967)
7. విజ్ఞాన సర్వస్వము - భా. 6. పే. 175. మద్రాసు.
8. ది కల్చరల్ హెరిటేజ్ ఆఫ్ ఇండియా భా. 4. పే. 110, 111 (1975)
9. భండార్కర్, ఆర్. జి - "శైవిజం అండ్ వైష్ణవిజం" పే. 84 (1965)
- 10-12. ది కల్చరల్ హెరిటేజ్ ఆఫ్ ఇండియా భా. 4. పే. 109, 111 (1975)
13. అనిమ సేన్ గుప్త- "ఎ క్రిటికల్ స్టడీ ఆఫ్ ది ఫిలాసఫీ ఆఫ్ రామానుజ" పే. 9. (1967)
14. ది కల్చరల్ హెరిటేజ్ ఆఫ్ ఇండియా - భా. 4. పే. 111 (1975)
15. భండార్కర్, ఆర్. జి- "శైవిజం అండ్ వైష్ణవిజం" పే. 92 (1965)
16. శ్రీమద్ భాగవతము- 11 స్కంధము. 5 అ. 38-40 శ్లో.
17. శ్రీమద్ భాగవత మాహాత్యము - 1. అ48-50 శ్లో.
18. వరదాచార్యులు, ధనకుధరం - "ఆళ్వారులు - దివ్య ప్రబంధములు" పే. 62, 63 (1970)
19. రామకృష్ణ శర్మ, గడియారం - తమిళ సాహిత్యము (దక్షిణ భారత సాహిత్యములు)
20. వరదాచారి, కె. సి- "ఆళ్వారాన్ ఆఫ్ సౌత్ ఇండియా" పే. 9 (ఉపోద్ఘాతము) (1966)
21. విజ్ఞాన సర్వస్వము- భా. 3.
22. వరదాచార్యులు, ధనకుధరం - "ఆళ్వారులు - దివ్య ప్రబంధములు" పే. 73, 74, 76, 80, 81, 99 (1970)
23. రామకృష్ణశర్మ, గడియారం - తమిళ సాహిత్యము (దక్షిణ భారత సాహిత్యములు)
24. వరదాచార్యులు, ధనకుధరం - "ఆళ్వారులు - దివ్య ప్రబంధములు" పే 89, 84 (1970)
25. వెంకట పాపయ్య, సూకల - "గురు పరంపరా ప్రభావ సంగ్రహము" పే. 9. 10 (1932)
26. విజ్ఞాన సర్వస్వము - భా. III
27. వరదాచార్యులు, ధనకుధరం - 'ఆళ్వారులు - దివ్య ప్రబంధములు' పే. 19, 25, 27, 29, 30, 34, 36, 39, 43, 45, 49, 55.

28. రామకృష్ణశర్మ, గడియారం - తమిళ సాహిత్యము (దక్షిణ భారత సాహిత్యములు)
29. విజ్ఞాన సర్వస్వము - భా. 3
30. యాజ్ఞాని - దక్కన్ హిస్టరీ (1960)
31. 'ది కల్చరల్ హెరిటేజ్ ఆఫ్ ఇండియా' - భా. 4. పే 123
32. విజ్ఞాన సర్వస్వము - భా. 3.
33. 'ది కల్చరల్ హెరిటేజ్ ఆఫ్ ఇండియా' - భా. 4.
34. "క్లాసికల్ ఏజ్" - భా. 3. 'భారతీయ విద్యాభవన్' పబ్లికేషన్
35. విజ్ఞాన సర్వస్వము భా. - 3.
36. యాజ్ఞాని - దక్కన్ హిస్టరీ
37. భండార్కర్, ఆర్. జి - శైలివిజ్ఞానం - వైష్ణవిజ్ఞానం. పే. 44
38. విజ్ఞాన సర్వస్వము - భా. 3.
39. భండార్కర్, ఆర్. జి - శైలివిజ్ఞానం - వైష్ణవిజ్ఞానం
40. యాజ్ఞాని - దక్కన్ హిస్టరీ పే. 45
41. క్లాసికల్ ఏజ్ - భా. 3. భారతీయ విద్యాభవన్.
42. యాజ్ఞాని - దక్కన్ హిస్టరీ
43. విజ్ఞాన సర్వస్వము - భా. 3.
44. — రామానుజ - పే. 315
45. విజ్ఞాన సర్వస్వము - భా. 3
46. యాజ్ఞాని - దక్కన్ హిస్టరీ
47. విజ్ఞాన సర్వస్వము - భా. 3
48. సోమశేఖర శర్మ. మల్లంపల్లి - రెడ్డి రాజుల చరిత్ర.
49. విజ్ఞాన సర్వస్వము - భా. 3
50. 'ది కల్చరల్ హెరిటేజ్ ఆఫ్ ఇండియా' - భా. 4. పే 47.
51. విజ్ఞాన సర్వస్వము - భా. 3.
52. 'ది కల్చరల్ హెరిటేజ్ ఆఫ్ ఇండియా' - భా. 4. పే. 161.
53. రామకృష్ణ శర్మ, గడియారం - తమిళ సాహిత్యము (దక్షిణ భారత సాహిత్యములు)
54. ది కల్చరల్ హెరిటేజ్ ఆఫ్ ఇండియా - భా. 4 పే. 182
55. విజ్ఞాన సర్వస్వము - భా. 3
56. బాపిసీడు - ఆంధ్ర సర్వస్వము.

భక్తి తత్వము

భక్తి

జీవన పరమార్థమైన ముక్తి భగవత్ప్రాప్తి రూపమైనది. వేదములనాటి నుండి ఈ ముక్తిని పొందుటకు అనేక సాధనములు, ఉపాయములు చెప్పబడుచు వచ్చినవి. ప్రధానముగా కర్మ జ్ఞాన భక్తి మార్గములు భారతము నందలి భగవద్గీతలో విశిష్టముగా పేర్కొనబడినవి. ఈ మార్గములు కాక యోగము, తంత్రము మొదలైన ఇతర సాధనములు కూడా కానవచ్చుచున్నవి.

కర్మ జీవునకు అనాదిసిద్ధమైనది. అనేక జన్మలకు కారణమై, పుణ్య పాప లోక ప్రాప్తికి హేతువై, సుఖదుఃఖములు కలిగించునదియై, జీవునితో పాటు కర్మ కూడ వెంటబడివచ్చుచున్నది. “నహికశ్చిత్క్షణ మపి జాతుతిష్ఠత్య కర్మకృత్”¹ అని కర్మ జీవితమందెట్లు అపరిహార్యమో చెప్పబడినది. ప్రవృత్తి రూపమైన కర్మను కర్మగను, భావరూపమైన కర్మను జ్ఞానముగను వివేచించినపుడు కర్మ జ్ఞానములు వేరువేరుగా వింగడింపబడినవి. కర్మను ప్రధానముగా ప్రవచించు వేద పూర్వ భాగము (పూర్వమీమాంస) పునరావృత్తి రహితమైన మోక్షప్రాప్తిని చెప్పలేకపోయినది.² “కర్మజైవహిసంసిద్ధిమాస్థితా జనకాదయః”³ అన్నచోట ఏవకార్థము కేవలము లోకప్రవృత్తి రూపమైన కర్మమును మాత్రమే చెప్పక భావ రూపమైన కర్మతో దీనిని సమన్వయించినది. భావము తత్వ జ్ఞాన రూపము కాగా ప్రవృత్తి లోక విహితమైన కార్యాచరణము కాగా ఈ రెంటికి సమన్వయ మెట్లు సాధింపవచ్చును? అని ప్రశ్న పుట్టును. ప్రత్యక్షమైన లోక విహిత కార్యము నందు ప్రవర్తించుచును, మానసికముగా భగవదావేశమును పొందినయెడల ఈ కర్మదివ్యత్వమునందును. ఈ దివ్యమైన కర్మకు పుణ్యపాపరూపమైన ఫలప్రదాన యోగ్యత కలగదు. దీనిని నిష్కామకర్మయని భగవద్గీత విపులముగా వ్యాఖ్యానించినది. ఈశావాస్యోపనిషత్తు “అవిద్యయా మృత్యుంతీర్త్యా విద్యయా అమృత మశ్నుతే”⁴ అన్న వాక్యమున ఈ అంశమునే ఇంకను స్పష్టముగ చెప్పెను. విద్య

యనగా జ్ఞానము. భావరూపమైనది. అవిద్య యనగా ఈ భావరూపమైన జ్ఞానము కానిది. అనగా ప్రపత్తి రూపమైన కర్మ. ఈ కర్మ సంసారమునకెట్లు కారణ మగుచున్నచో, దానియందు దివ్యమైన పరివర్తనము జరిగినపుడు అది సంసారార్థవం తరణ హేతు వగుచున్నది. భావము దృఢమైన అధ్యవసాయమును కల్గించుచున్నది. అందువలన ఆ భావరూపమైన సాధనము ఈశ్వరప్రాప్తి హేతు వగుటలో ఆశ్చర్యము లేదు. ఈ విధముగా కర్మ జ్ఞానములు రెండును పరస్పర పూరకములై పరమార్థ సాధనకు హేతువులగుచుండగా కేవలము జ్ఞానమే మోక్షసాధనమని భావించినారు. లేకపోయిన “జ్ఞాన నిష్ఠా ఏవ ఆత్మావలోకన సాధనం. కర్మనిష్ఠా తస్య నిష్ఠాదికా”⁶ ఇట్లాది వాక్యములలో చెప్పబడిన జ్ఞాననిష్ఠైక ప్రామాణ్యము కర్మను తిరస్కరించుటను చెప్పుదు. అది తిరస్కరించెడి కర్మ బంధహేతువైనది. జనకాదులు సాధించిన యోగరూపమైన కర్మను వారు జ్ఞానస్థితోనే ఒకటిగా భావించిరి. ఈ దృక్పథములలోని భేదము వలననే పూర్వోత్తర మీమాంసలకు ఏక శాస్త్రత్వ విషయమున శంకర, రామానుజులకు భిన్నాభిప్రాయములు కలిగినవి. రామానుజులు కర్మ సహకృత జ్ఞానమే ప్రధానమని శ్రీభాష్యములో చెప్పిరి.⁷ ఇట్లు కర్మ జ్ఞానములు రెండు రెండుగా కన్పించుచుండగా, భక్తియన్న మూడవ యంశము మరియొకటి. ‘భజసేవాయాం’ అను ధాతువు సనుసరించి ఇది సేవారూపమైనది. కర్మగనే గోచరించుచున్నది. “సాత్త్వి స్మిన్ పరమ ప్రేమరూపా” అన్న నారదుని నిర్వచనము సనుసరించి ఇది అవ్యాజమైన పరమ ప్రేమరూపమై భావముగా చెప్పుటచేత జ్ఞానముకూడా అగుచున్నది. ఒక విధముగా భక్తి, కర్మ జ్ఞానములను తరమటచేత కలిగినట్టి ఫలము. గీతభక్తిని విపులముగా చర్చించినది. “యేతు సర్వాణి కర్మాణి మయి సన్యస్య మత్పరః, అనన్యే నైవయోగేన మాంధ్యాయంత ఉపాసతే తేషామహం సముద్ధరామృత్యు సంసార సాగరాత్ భవామినచిరాత్ పార్థమయ్యావేశిత చేతసాం.”⁷ సర్వకర్మలను ఈశ్వరునియందు సన్యస్తములు కావలెను. అది ఒక అనన్యమైన యోగము. దానికి పూర్వము వారి మనస్సు ఈశ్వరుని యావేశము పొందియుండవలెను. ఇది ఒక విధముగా -

“కమలాక్షు సర్పించు కరములు కరములు, శ్రీనాథు వర్ణించు జిహ్వా జిహ్వా” అను పద్యములో వర్ణింపబడిన స్థితివంటి స్థితి. ఈ స్థితియందు జీవేశ్వరులకు భావనాయోగము మాత్రమే కాక ప్రకృతియందును ఈశ్వరానుభవము సిద్ధించును.

“అత్మాత్వం గిరిజామతిః సహచరాః ప్రాణాః శరీరం గృహం
పూజాతే విషయోపభోగరచనా నిద్రా సమాధిస్థితిః
సంచారః పదయోః ప్రదక్షిణవిధిః స్తోత్రాణి సర్వాగిరః
యద్యత్కర్మ కరోషి తత్తదఖిలం శంభోతవారాధనం.”

ఇట్టి భక్తునికి లోకమున ఎల్లెడలను ఈశ్వర సాక్షాత్కారము కలుగును. భాగవతములోని గోపికలకు బృందావనములో, ప్రహ్లాదాదులకు ఎల్లయెడలను, హిరణ్యకశిపుడు మొదలైనవారికి తమ చుట్టును వ్యాప్తముగా ఈశ్వరతత్వము సాక్షాత్కరించును. భావన ప్రవృత్తుల భేదమునుబట్టి సఖ్య, వాత్సల్య, దాస్య, శృంగార, వైర భేదములచేత భక్తి అనేక విధములుగా విభజింపబడినది.

భక్తిని ఒక శాస్త్రముగా భావించుట ఉపనిషత్తుల కాలముననే ప్రారంభమైనది. “శ్రోతవ్యో మంతవ్యో నిధిధ్యాసితవ్యః” (బృహదా. ఉపని) “అత్మానమేవలోకం ఉపాసిత తమేవైక మాత్మానం ధ్యాయత.” తరువాతి, తరువాతి కాలమున భగవద్గీత బ్రహ్మ సూత్రములు ఈ విషయమును వివేచించినవి. ఉపాసనగా తొలుత పేర్కొనబడిన ఈ భక్తియోగము తరువాతి తరువాతి కాలమున శ్రవణ కీర్తనాదులైన అనేక విధములుగా విభజింపబడినది. భాగవతము భక్తి సిద్ధాంతమునకు ప్రమాణ గ్రంథముగా రూపొందినది. నారద శాండిల్యాదులు దీనినే ప్రత్యేక శాస్త్రముగా రూపొందించి సూత్రరచన చేసిరి. చైతన్య సంప్రదాయ ప్రవర్తకులైన రూపగోస్వామి మొదలైనవారు భక్తిని రసముగా నిరూపించుచు “ఉజ్జ్వల నీలమజి” మొదలైన గ్రంథముల రచించిరి.

ఇంతకును ‘భక్తి యనగానేమి’ అనునది మిగిలిన ప్రశ్న. “సాత్వస్మి పరమ ప్రేమరూపా” అని నారదాదుల నిర్వచనము. ప్రేమ యనగా ఒక వస్తువు నందు లేదా వ్యక్తియందు కలిగెడి అనురాగము. లౌకికముగా భార్యా పుత్రాదు లందును ఈ ప్రేమ కలుగును. అట్టిదే భగవంతునిపై కలిగిన భక్తి యనబడును. “యా ప్రీతిరస్తి విషయేష్య వివేకభాజాం, సైవాచ్యుతే భవతి భక్తిః” అని ద్రవిడోపనిషత్సార సంగ్రహమున చెప్పబడినది. విషయములందు కలిగెడి అను

రాగము క్షణికమైనది. భగవంతుని యందు గూడ ఆట్టి ప్రేమయేనా అని శంకించుచుండునట్లు “ధారావాహిక తాంగతా” యని మధుసూదన సరస్వతి వర్ణించెను. భగవంతునందేర్పడెడి ప్రేమ తైలధారవలె అవిచ్ఛిన్నమైనదిగా ఉండవలెను. పరమ శబ్దముచే ఆ ప్రేమను భగవంతుని యందు తప్ప ఇతరులందుంచ కూడ దని నారదులు సూచించిరి. “తస్మిన్ననన్యతా”⁸ అనినట్లు ఆ ప్రేమ ఇతరవస్తు విషయముగాక భగవద్విషయకము మాత్రమే కావలెను. ఆ ప్రేమయు “నిరవధి కానంతానవద్య కల్యాణ గుణత్వ జ్ఞాన పూర్వకః, అంతరాయ సహస్రేణాపి అప్రతిబద్ధః ప్రేమ ప్రవాహః” అని రామానుజులు వివరించిరి. భగవంతుని స్వరూప జ్ఞానము, సర్వకర్తృత్వ, సర్వజ్ఞత్వ, వాత్సల్య, సౌశీల్య, సౌలభ్యాది విలక్షణ గుణముల జ్ఞానమేర్పడిన తరువాత కలిగిన ప్రేమ నిరంతరము ఎన్ని ఒడుదుడుకులనైనను ఎదిరించుచు అవిచ్ఛిన్నముగా భగవంతుని యందు నిలిచి యుండవలెను. అదియే భక్తి. “సా నకామయమానా”⁹ అన్నట్లు ఆ ప్రేమ ఇతర మైన కోరికలను పొందుటకేర్పడినట్టిది కారాదు. నిష్కామము గావలెను. నిష్కామముగా, నిర్లేతుకముగా భగవంతునియందు పరస్వరూప జ్ఞానానంతర మేర్పడిన నిరంతర ప్రేమ భక్తి. కపిలుడు భాగవతమందు భక్తుని లక్షణములను వివరించుచు ఇట్లనెను:

“సాలోక్యసార్వభౌమీ సామీప్య సారూప్యైకత్వ మప్యుత

దీయమానం నగృహ్లాన్తి వినా మత్యేవనంవినా.”

భక్తుడు భగవంతుని వాసస్థానమందుండుట, భగవచ్ఛక్తుల ననుభవించుట, భగవంతుని దగ్గరుండుట, భగవద్దూప సామ్యమందుట, భగవద్దీన మగుటవంటి కోర్కెలను గూడ వదలి భగవత్సేవ మాత్రమే కోరుకొందురనెను. వాటన్నిటి కన్న సేవ ముఖ్యము. సేవా భావము లోకమున దుఃఖప్రదము కావచ్చును కాని భగవత్సేవ ఆనందప్రదము. ఆ ఆనందము వర్ణింపరానిది. “అమృత స్వరూపా” “యల్లభ్యాపుమాన్ సిద్ధోభవతి అమృతోభవతి, తృప్తోభవతి” “నకించిద్వాంఛతి”¹⁰ ఇవన్నియు భగవత్ ప్రేమ యందలి ఔన్నత్యమును చాటుచున్నవి. ఇతర వాంఛలే కలగవు. అంత ఆనందప్రదమైన ప్రేమ భగవంతుని యందు కలుగుటకు చేయవలసిన ప్రయత్నములు కొన్ని గలవు. వానినే సప్రాంగము లందురు. “వివేకవిమోక అభ్యాస అనవసాద అనుద్ధర్ష క్రియా కల్యాణాః” వివేకమనగా ఆహార శుద్ధి. గంజాయి వంటి పదార్థము జాతిచేతనే దుష్టమగుటచే

భుజింపరాదు. నిందితుల పాతకులవద్ద ఆహారము ఆశ్రయ దుష్టము. వెంట్రుక కలిగిన భోజనము, శ్రాద్ధాది భోజనము నిమిత్త దుష్టము. ఈ త్రివిధ దుష్ట భోజనము రజస్తమోగుణ వర్ధకము. కాన భుజింపరాదు. సత్వగుణాభివర్ధక ఆహారమునే భుజించుట వివేకమనబడును. భోగములందు అనురాగము వ్యసన రూపముగా లేకుండుట విమోక మనబడును. భక్త్యాంబునమగు భగవద్విగ్రహమును మాణిమాణికిని పరిశీలించుకొనుట అభ్యాసము. ఎల్లప్పుడు ఉత్సాహ పంతుడుగా నుండుట అనవసాదము. అతి సంతోషము లేకుండుట అనుద్వర్షము. యథాశక్తి పంచ మహాయజ్ఞాచరణము క్రియ అనబడును. దేవయజ్ఞ, బ్రహ్మయజ్ఞ, పితృయజ్ఞ, మనుష్యయజ్ఞ, భూతయజ్ఞముల ఆచరణయే క్రియ. సత్కార్యవదయాదాన అహింసలు పరద్రవ్యాసభిలాష కల్యాణ మనబడును.¹¹

ఇవి భక్తికి అంగములు, సాధనములు అనుటకన్న మానవుని మహాన్నతునిగా మార్చెడి సాధనము లనవచ్చును. “సహవాసతో దోషగుణాభవన్తి” అని నట్లు సహవాస మాత్రముననే దుర్జనుడు సజ్జనుడుగా, సజ్జనుడు దుర్జనుడుగా మారును. కీటోపి సుమనస్సంగాత్ ఆరోహతి సతాంశిరః” పూలతోపాటు పురుగునకు గూడ తలపైకెక్కెడి అదృష్టము సజ్జన సహవాసముచే కల్గినది. సహవాసమే ఇంతటిదైన శరీరమందు జీర్ణముకాదగిన ఆహారము ఎంత పరిశుద్ధమైనదైనచో మనము ఉన్నతులము కాగలమో యోచింపవలెను. భుజించిన ఆహారపు ఫలితము మనపై నుండును. తదనుగుణముగా ప్రవర్తించుము. ఆహారము చెడ్డదైన నడవడిక చెడ్డదగును. కాన ఆహార శుద్ధి తొలుత చెప్పబడినది. ఆశ్రయదుష్టము చెడ్డవాని చేతి ఆహారము అన్యాయార్జితమైనదికావచ్చును. దుర్జనాశ్రయణముచే ఆ ఆహారము మనలోను దుర్మార్గులపు ఆలోచనలే కలిగించును. “కథాపి ఖలు పాపానాం అలం అశ్రేయసేయతః” అని పాపుల కథాప్రసక్తియే వద్దని మాఘదనెను.¹² కాన ఇట్టి దుష్ట ఆహార వర్జనము చేయవలెను. న్యాయార్జితమైన, సద్బుద్ధిని, సాధుతను కలిగించెడి ఆహారము స్వీకార్యము. కోరికలకు దాసుడైన మనషి పతనావస్థకు దగ్గరివాడు. కోరిక లీడేర్చుకొనుటకు వాడు చేయని పని యుండదు. దుఃఖకారణము కోరికలు. వానిని విడుచుటయే విమోకము. పరిమితమైన తన కోరికల నెరవేర్చుకొనుటకు ప్రయత్నించవలెను. ప్రయత్నింపకయే నెరవేరవలెననుకొనుట అత్యాశ. భర్తృహరి “అరంభింపదు నీచ మానవులు” అన్నట్లు వీరు నీచులై తమ్ముతాము గురైరుగనివాడు. “యత్నే

కృతేయది నసిద్ధగతి" అన్నట్లు న్యాయమైన కోరికలకై తగు విధమున ప్రయత్నించుట అభ్యాసము. ప్రయత్నముచే కార్యము యొక్క సమగ్రరూపము అవగతమై కార్యము సులభమగును. ఎల్లప్పుడు ఉత్సాహమునగా కార్యము విఫలమైనను నిరాశ చెందక ప్రయత్నించుమనుటయే ఆనవసాదము. గర్వమునకు లోసుగాకుండుటయే అనుద్దేశము. కోరికలు నెరవేరుటకై అసత్యము చెప్పట అత్యవంచన నటన ఆరంభమగును. స్వార్థముతో మనిషి దిగజారిపోవును. స్వార్థ త్యాగము ఋజువర్తనకు సత్య భాషణమునకు దారితీయును. "సర్వేషామేవశౌచానాం అర్థశౌచం పరంస్మృతం" పరద్రవ్యానభిలాష ఉత్తమమైన శుచి లక్షణము. ఇవి కల్యాణ గుణములు. క్రియ అనగా యజ్ఞము. యజ్ఞము "యజ్ఞోదేవపూజా" అని దైవపూజ. దైవము పంచ విధము. అర్చామూర్తిని దైవముగా భావించుట మొదటిది. ఆ భగవద్రూపమును ప్రతిపాదించు వేదాధ్యయనము రెండవ యజ్ఞము. ఒక ఉన్నత శక్తిని గుర్తించగలిగిన మనో వికాసము కలవారినిగా మనలను తీర్చిదిద్దిన పితృ దేవుల పూజ మూడవది. తోటి ప్రాణిని గౌరవించగలిగినంత మనో వికాసమేర్పడుట నాలుగవ పూజ. ఇదే మానవ సేవ మాధవ సేవ యనబడును. మాధవుని మానవునిలో చూడగల్గుట. ప్రాణికోటి ఆరాధన ఐదవ యజ్ఞము. "సర్వభూతస్థమాత్మానం" అన్న గీతా వాక్యమును ఒంట పట్టించుకొన్న వ్యక్తి చేయు పని "ఇంచుగల డందులేడను" సందేహము మాని భగవంతుని సర్వవ్యాపిత్యమును, అంతర్యామిత్యమును, సర్వప్రాణిగతత్యమును గుర్తెరిగి చేసెడి పూజ చివరిదగు భూతయజ్ఞము. తనను శుద్ధిపరచుకొనుటతో ఆరంభమై, సర్వాంతరాత్మగతుడైన భగవంతుని గుర్తించుటతో ముగిసెడి ఈ సప్రాంగములు మానవుని మహోన్నతుని జేసెడి యంశములు. ఆనాచర జీయములు, సదాచరజీయములు గుర్తెరిగి ఆ భూతకోటిని భజించుమనుటయే వీని పరమార్థము.

భక్తులు ఆర్తుడు, జిజ్ఞాసువు, ఆర్థార్థి, జ్ఞాని అని నాలుగు రకములు. ఆర్తుడు, ఆర్థార్థి ఇద్దరును ఐహికైశ్వర్యకాములే. జిజ్ఞాసువు ఆత్మస్వరూపమును తెలుసుకోదలచినవాడు. జ్ఞాని భగవంతుని పొందదలచినవాడు. ఈ నాలుగు దశలను భగవత్ప్రేమ కలవారియందలి తారతమ్యమును చూపినవి. భగవంతుని పొందదలచిన జ్ఞాని మాత్రమే ఉత్తమ భక్తుడు.

సప్తాంగములచే సత్వబుద్ధి కలిగి భగవంతుని యందు ప్రేమను ప్రకటించుటకు భక్తులెన్నుకొను మార్గములు పలు రకములు. “పూజాదిష్వసురాగః, ఇతి పారాశర్యః కథాదిషు ఇతిగర్గః”¹⁸ భగవత్పూజయందే ప్రేమయని వ్యాసుడనగా భగవత్కృతా శ్రవణ పఠనాసక్తి యని గర్గడనెను. నారదుడు “తదర్పితాభిలా చారతా తద్విస్మరణే పరమ వ్యాకులతా” సర్వక్రియలు భగవదభిముఖములు గావలెననెను. త్రికరణములచే, తదితరములచే చేయబడు కర్మలన్నియు భగవంతుని కొరకే. భగవత్సంబంధములేని కార్యాచరణమే లేదు. ప్రజ గోపికలు ప్రతి పదమున కృష్ణునే స్మరించిరి. “తామన్మనస్కాః మత్ప్రాణాః మదధ్యేత్యక్త దై హికాః” అని భాగవతమున కృష్ణుడనినట్లు సర్వకాల సర్వావస్థలయందు భగవన్ని వేళిత చేతస్కులు భగవదర్పిత సకల వ్యాపారులు. ఆ మార్గము శ్రేష్ఠమని నారదుడు నుడివెను.

భాగవతము భక్తిని నవ విధముల విభజించెను. నారదుడు ఏకాదశ విధముల విభజించెను. దీనినే రసపరముగా పంచ విధములని తరువాతి ఆలంకారికులు విభజించిరి. వాని స్వరూపము ఈ క్రింది పట్టికలో చూపబడినది.

భాగవతము^{14a} నారద భక్తిసూత్రములు^{14b} ఆలంకారిక రసపరము

1. శ్రవణం	1. గుణ మహాత్మ్యాసక్తి	
2. కీర్తనము		
3. స్మరణము	2. స్మరణాసక్తి	
4. పాద సేవనము	3. రూపాసక్తి	
5. వందనము		
6. అర్చనము	4. పూజాసక్తి	
7. దాస్యము	5. దాస్యాసక్తి	1. దాస్య(రసము)భక్తి
8. సఖ్యము	6. సఖ్యాసక్తి	2. సఖ్య(రసము)భక్తి
9. ఆత్మనివేదనము	7. ఆత్మనివేదనాసక్తి	
	8. వాత్సల్యాసక్తి	3. వాత్సల్య(రసము) భక్తి
	9. కాంతాసక్తి	
	10. పరమ విరహాసక్తి	4. మధురభక్తి
	11. తన్మయతాసక్తి	5. శాంతభక్తి

శ్రవణము భగవద్గుణ మహిమలు వినుట కీర్తన గుణ గానము. స్మరణ సర్వవ్యాపకత్వాదుల స్మరించుట. పాదసేవ, నమస్కారము, భగవత్పూజ. ఆజ్ఞాపాలనము దాస్యము, నిస్సాన్నిధ్యముగా స్నేహము చేయుట సఖ్యము. ఆత్మ నివేదనయే శరణాగతి.

పీనినే నారదుడు హెచ్చు తగ్గులుగా చేసి ఏకాదశ విధమునెను. శ్రవణ కీర్తనలు గుణ మాహాత్మ్యాసక్తి. పాదసేవ వందనముల రూపాసక్తి యనవచ్చును. స్మరణ పూజాదాస్య సఖ్యములు ఉభయత్ర సమానమే. ఒక్క ఆత్మనివేదన పంచ విధములైనది. ఆత్మనివేదన శరణాగతి. భగవంతుని పుత్రునిగా లాలించుట వాత్సల్యాసక్తి. భగవంతునకు తన్ను భార్యగా భావించుకొనుట కాంతాసక్తి. భగవద్విరహమును సహింపలేకుండుట పరమ విరహాసక్తి. కాంతాసక్తి, పరమ విరహాసక్తులే మధుర భక్తి యనబడును. వాత్సల్యాసక్తియే వాత్సల్య భక్తి. ద్యానమందు నిమగ్నమగుట తన్మయతాసక్తి. దీనిని శాంత భక్తి యనవచ్చును.

తొలుత నుడివినట్లు భక్తి కర్మజ్ఞానముల నుండి ఉద్భవించిన ఫలము. పై విభజనలో కీర్తనము పాదసేవనము పూజాదాస్యములు కర్మను సూచించినవి. ఆచరణ రూపములు. స్మరణము భావ సంబంధి. జ్ఞాన రూపము. అతివేలమైన భక్తిలో భక్తుడు భగవద్భక్తిలో తన్మయుడగును. అతని వియోగమును భరింపని వాడుగును. తన ఉనికిని మరచి భగవంతుని బాలునివలె లాలించ ప్రయత్నించును. ఇవి భక్తిలోని పరాకాష్ఠ దశలు.¹⁴⁰ అట్లే దాస్యభక్తి కర్మను, శాంత భక్తి జ్ఞానమును, మధుర వాత్సల్యములు భక్తి పరాకాష్ఠ దశను సూచించును. ఆర్ర ఆధార్థులు కర్మను ఫలాపేక్షతో ఆచరించువారు. జిజ్ఞాసువు జ్ఞానయోగ బ్యాసి. జ్ఞాని భగవత్సన్నిధిని కాంక్షించు భక్తిలోని ఉన్నత స్థాయివాడు. కావున కర్మ జ్ఞాన భక్తులు భగవత్సన్నిధి చేరుటలో ఉత్తరోత్తరము ఉత్తమమైనవి. పరస్పరము సహకారాలు గూడా.

కాని భక్తి “సాతుకర్మ జ్ఞానయోగేభ్యోఽపి అధికతరా”¹⁵ అన్న నారదుల వారి అభిప్రాయము, “మోక్ష సాధన సామగ్ర్యాం భక్తిరేవ గరియసి” అన్న శంకరుల అభిప్రాయము కర్మజ్ఞానములకున్న నియమ నిబంధనలు భక్తికి లేవని తెలుపుటయే. నారదుడు “నాస్తి తేషాం జాతి విద్యా రూపకుల ధనక్రియాది భేదః”¹⁶

అని అనెను. భక్త్యావరణలో జాతిచే విద్యా సంబంధముచే ధనవంతుడగుటచే ఆర్హతానర్హతలు నియమింపబడలేదు. భక్తికి భగవంతుని యందు ప్రేమ ప్రధానము. ఆ కారణముననే ప్రజగోపికలు వ్యాసనారదులు శ్రీపురుష భేదము లేక సమానముగా నిరూపింపబడిరి. శ్మత్రియుడైన జనకుడు ఇతరుడైన సూతుడు బ్రాహ్మణుడైన సుదాముడు ఒకే స్థానమందుంచబడిరి. భక్తిలోని సౌభక్యము నిరూపించుటకే భక్తి అధికమని చెప్పబడినది.

భక్తిని రస స్థాయికి చేర్చినవారు భక్తి రసాయనకారులు. కర్మల ద్వారా అంతఃకరణ శుద్ధి ఏర్పడి, నిర్వేదము కలిగి, చిత్తము ద్రవీభూత మగును. ద్రవీభూత చిత్తము గల మానవునకు భగవత్కథా శ్రవణము ద్వారా భాగవత ధర్మముపై భక్తి కలుగును. ద్రుత చిత్తములో భగవంతుని మాత్రమే చూడగలిగినవాడు ఉత్తమ భక్తుడు. వీని హృదయమున ఏర్పడిన వినాశరహిత మైన భగవద్రూపమే స్థాయియైరసముగా పరిణమించును. భగవంతుడు ఆలంబన విభావము. తులసిదళాదులు ఉద్దీపన విభావము. నేత్ర విక్రియాదులనుభావము. నిర్వేదాదులు సంచారి భావము. హృదయమం దేర్పడిన భగవద్రూపము స్థాయిమై రసముగా పరిణమించును. “దృతే చిత్తే ప్రవిష్టాయా గోవిందాకారతా స్థిరా సాభక్తిః” అని భక్తిరసమును నిర్వచించిరి.

రూప గోస్వామి రచించిన “హరిభక్తి రసామృతసింధు” వను గ్రంథము ననుసరించి భక్తి విభజన యిట్లున్నది: భక్తి మూడు విధములు. సాధనభక్తి, భావభక్తి, ప్రేమభక్తి ఈ మూడు రకముల భక్తియు షడ్గుణయుక్తము. ఆ గుణములు క్లేశమ్మి, శుభదాయిని, మోక్షలఘుతాకృత, సుదుర్లభా సాంద్రానంద విశ్లేషాత్మా భగవదాకర్షిణీ అనునవి. వివేకాదులవలె ఇవి భక్తికి దోహదకారులు. భక్త్యావిర్భావ దశలో భక్తుని యందలి లక్షణములివి. ఇంతి అన్వర్థకాలత్వము, మానశూన్యత, విరక్తి, ఆశాబంధము సముత్కంఠ నామగానరుచి గుణకథానక్తి భగవచ్చివాస స్థానప్రీతి.

మొదటి భేదమైన సాధన భక్తి వైది, రాగానుగ అని ద్వివిధము. కాస్త్రాసు గుణభక్తి వైదిభక్తి. రాగానుగభక్తి రాగాత్మిక భక్తి నుండి వచ్చినది. రాగాత్మిక యనగ.

“ఇష్టేస్వారసికో రాగః పరమావిష్టతా భవేత్

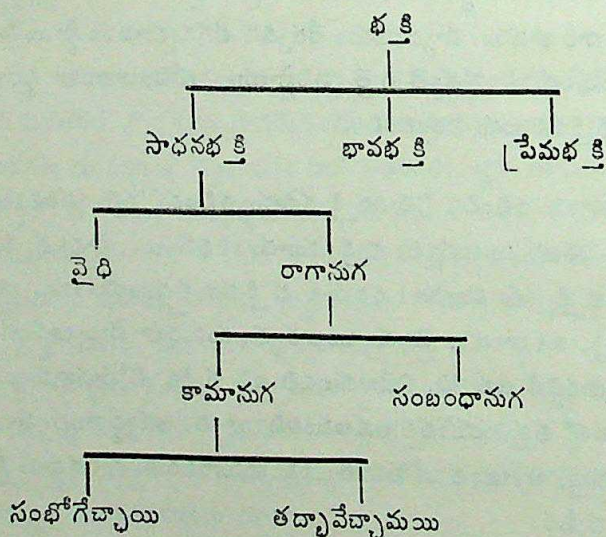
తన్మయీ యాభవేత్ భక్తిః సాత్రరాగాత్మికోదితా”

ఇష్టమైన వస్తువు నందలి అనురాగము రాగము. అది ఎక్కువై, భగవత్పరమైన భక్తియనబడును. రాగముతో కూడినదిగాన రాగాత్మిక భక్తి యనబడెను.

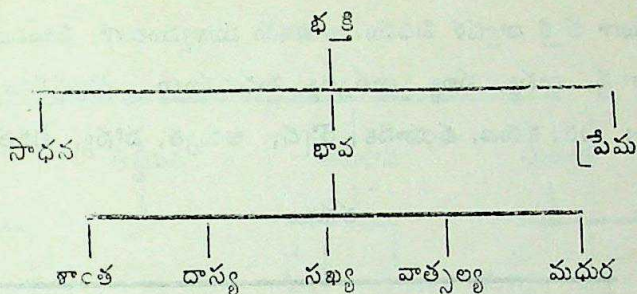
“విరాజంతీ మభివ్యక్తం ప్రజవాసిజనాదిషు

రాగాత్మికా మనుస్మృతాయాసారాగానుగోఽవ్యతే”

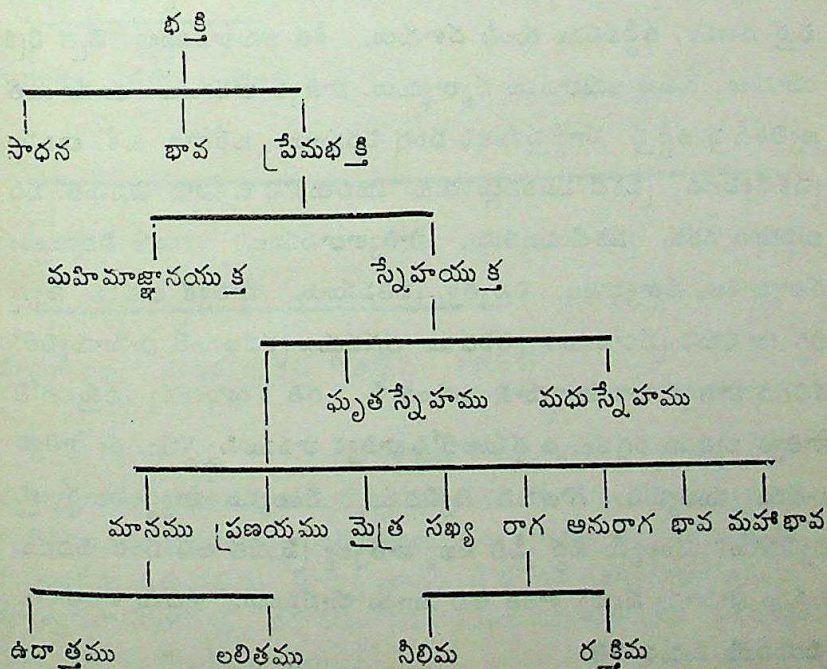
రాగాత్మిక ననుసరించినదే రాగానుగ భక్తి. ఈ రాగానుగ రెండు రకములు. కామానుగ, సంబంధానుగ. కామానుగ మరిరెండు రకములు. సంభోగేచ్ఛామయి, తద్భావేచ్ఛామయి. రాగము భార్యాభర్తృ రూపమైన సంభోగేచ్ఛామయి. ఇదే మధురభక్తి. బంధుపరమైన వాత్సల్య సఖ్యరూపము. సంభోగము కావలెననెడి భావనా మాత్రము తద్భావేచ్ఛామయి. ఇది సాధన భక్తి. దీని స్వరూప మిట్లుండును:

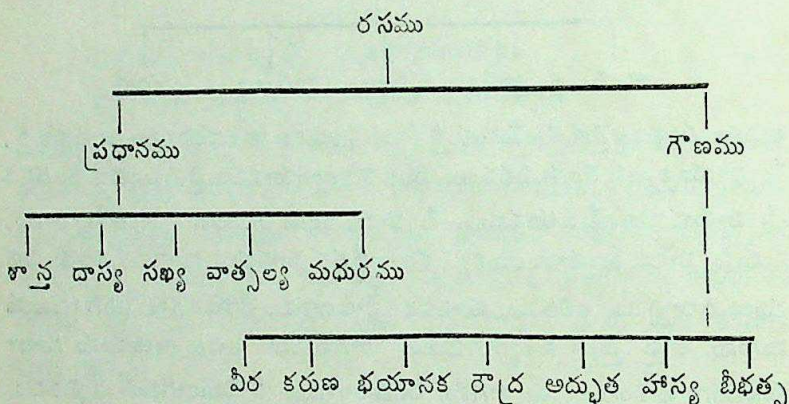
భావభక్తి అనుకూలాకాంక్ష. ప్రేమతోని తొలిదశ. భావము అపరిపక్వము. భావ భేదముచే ఇది పంచవిధము. శాంత, దాస్య, సఖ్య, వాత్సల్య, మధుర భావములు.

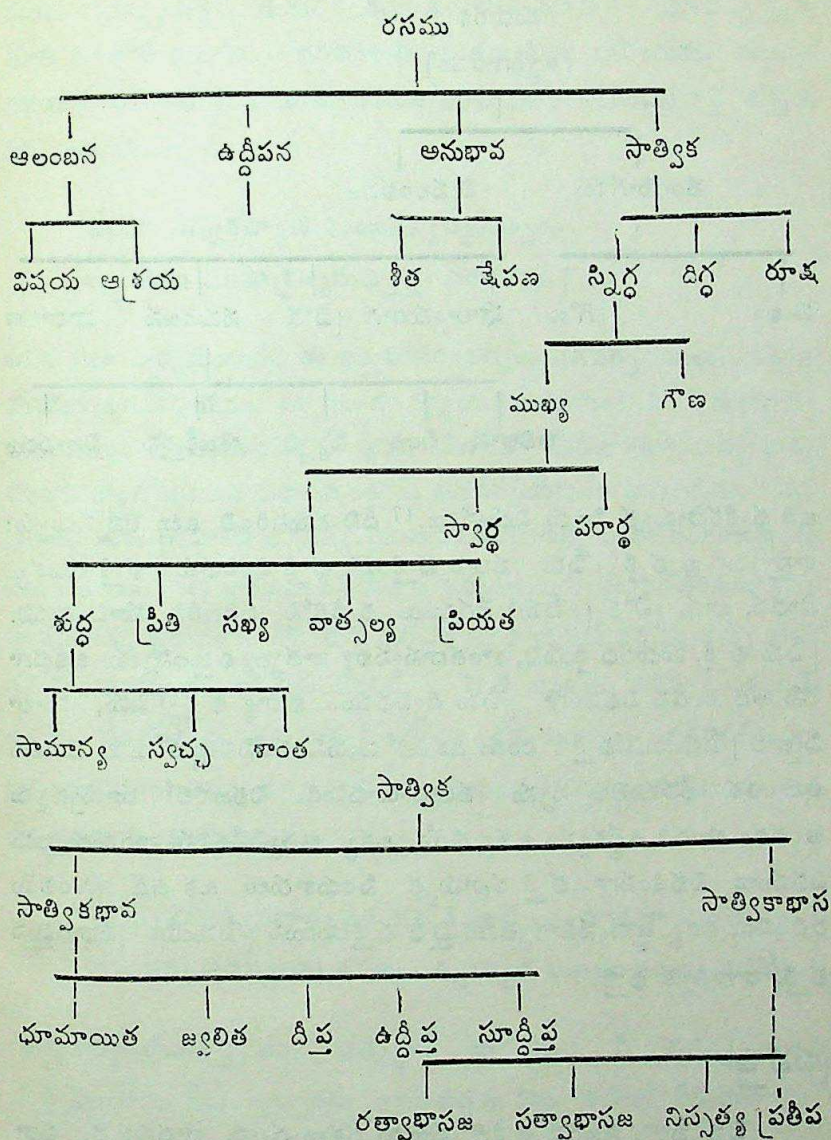
భావము పరిపక్వమైన “ప్రేమభక్తి” యనబడును. ఇది మహిమా జ్ఞానయుక్త, స్నేహయుక్త అని రెండు విధములు మొదటిది జ్ఞానరూపము, వైధివంటిది. రెండవది స్నేహరూపము (ప్రేమరూపము). స్నేహము రెండు విధములు. ఘృతస్నేహము, మధుస్నేహము. స్నేహముయొక్క పరాకాష్ఠదశ మానము. మానము రెండు విధములు. ఉదాత్తము, లలితము. మానము ప్రాణదానము చేయువరకు పెరిగి ప్రణయమగును. అపై మైత్ర సఖ్యరాగములు. రాగమనగా ఇచట దుఃఖమును గూడా సుఖముగా భావించుట. ఈ రాగము నీలిమరాగము, రక్తిమరాగమని ద్వివిధము. రాగము, అనురాగము భావము, మహాభావములుగా పరిణమించును.

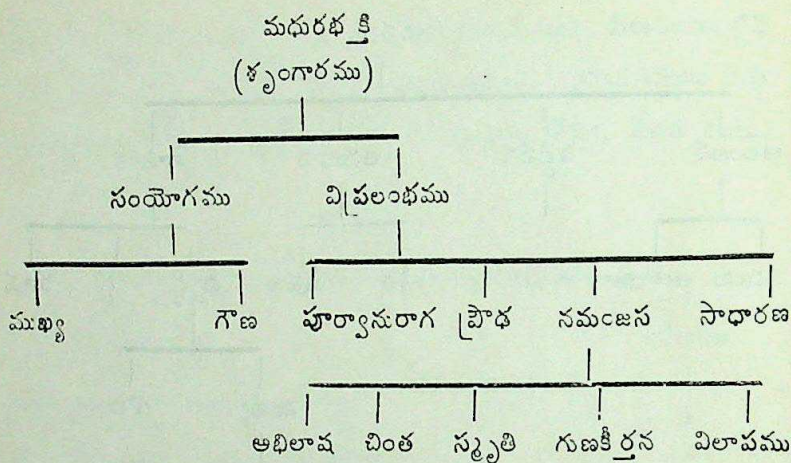
రసపరముగా భక్తి ద్వాదశ విధము. ఇందు ముఖ్యములుగా పిలువబడునట్టివి ఐదు: శాస్త్ర, దాస్య, సఖ్య, వాత్సల్య, మధురములు. గౌరవములు ఏడు రకములు: వీర, కరుణ, భయానక, రౌద్ర, అద్భుత, హాస్య, బీభత్సములు.

ఈ భక్తి రసమునకు విషయాలంబనము భగవంతుడు. ఆశ్రయాలంబనము భక్త గణము. ఉద్ధీపనము తులసి దళాదులు. శీత అనుభావములు నేత్ర విక్రియాదులు. జేషణ అనుభావము నృత్యాదులు. సాత్విక భావములు ధూమాయిత జ్వలితదీప్త ఉద్ధీప్త సూద్ధీప్తములని పంచ విధములు. ఒకేసారి ఒకే భావము ప్రకటింపబడి ప్రకటింపబడనట్లుండుట మొదలుకొని ఒకేసారి ఎనిమిది, పది భావముల వరకు ప్రకటింపబడును. సాత్వికాభాసములని నాలుగు విధములు: రత్నాభాసజ, సత్వాభాసజ, నిస్సత్వ, ప్రతీపములు. సాత్విక భావము స్నిగ్ధ దిగ్ధ రూక్షమని ప్రధానముగా త్రివిధము భగవద్గుణ శ్రవణముచే సామాన్యునిలో కలిగెడి సాత్విక భావము రూక్ష మనబడును. రతి కలుగుచున్న భక్తులలోని సాత్విక భావము దిగ్ధము. ఉత్తములలోని సాత్విక భావము స్నిగ్ధము. ఈ సాత్విక భావము ముఖ్యమని, గౌరవమని ద్వివిధము. ముఖ్యము సార్వథ పరార్థ అని ద్వివిధము. ముఖ్యమే శుద్ధ ప్రీతి సఖ్య వాత్సల్య ప్రీయత అని పంచ విధము. శుద్ధము సామాన్య స్వచ్ఛ శాంత అని మూడు రూపములు. శుద్ధమే శాంతరతి. ప్రీయతయే మధుర రతి.

భక్తి సంయోగ వియోగ రూపమున ద్వివిధము. సంయోగము గౌణ ముఖ్యములని ద్వివిధము. స్వప్నమందలి ఆలింగనచుంబనాదులు గౌణము. ఇతరము ముఖ్యము. విప్రలంభము చతుర్విధము. పూర్వానురాగ, ప్రేధ, సమంజస, సాధారణములు పూర్వానురాగము స్వప్న దర్శనము. సమంజసము ఐదు విధములు. అభిలాష, చింత, స్మృతి, గుణకీర్తన, విలాపము.

ఒక భక్తిరసామృత సింధు విభజనము.¹⁷ దీని ననుసరించి కట్టు చెప్పవచ్చును: శాస్త్రానుగత భక్తి ప్రేమ ప్రధాన భక్తియని భక్తి ద్వివిధము. భక్తి యొక్క సాధన, భావ, ప్రౌఢ (ప్రేమ) భేదములు భక్తిలోని పరిణతినే సూచించునవి. ప్రేమ భక్తి, మధురభక్తియని, శాంతదాస్యసఖ్య వాత్సల్య భక్తులన్నియు ఒకటిగా చేసి అది రెండవ విధముగా ప్రేమ ద్వివిధము. భార్య భర్త ప్రేమ, మాతా పిత్రాది ప్రేమయని భక్తిని రెండు దిశలలో పయనింపజేసినట్లు తోచును. మిగిలిన అవాంతర భేదములెన్నున్నను ప్రధాన రూపమిది. విభజనలో మార్పున్నను అంతతః అందరి ఉద్దేశ్యము ఒక్కటియే. ఒక్క ఆత్మనివేదనను నారదుడు ఐదు విధములు విభజింపగా భక్తి రసామృత సింధుకారులు ఒక ఉద్ గ్రంథమే రచించిరి. కర్మ జ్ఞాన సహకృతము వైధీ భక్తియయిన ప్రేమయే ప్రధానమైన భక్తి, రాగాత్మిక భక్తి.

ప్రపత్తి

పైన పేర్కొనబడిన భక్తిలో మూడు దశలు గలవు సాధనభక్తి, పరాభక్తి, పరమాభక్తి యని వానిని వ్యవహరింతురు.¹⁸ సాధన దశలో భక్తుడు శమ దమాదుల నలవరచుకొని, తనను గూర్చిన, భగవంతుని గూర్చిన యధార్థ జ్ఞానమును సంపాదించును. భగవత్కర్మాచరణ మందు మనస్సును సమాయత్త పరచును. శమ దమాదుల వలన మనస్సు పరిశుద్ధమై, నిరంతరము భగవద్ధ్యాన

మండు మనస్సులగ్నమగుటయే రెండవ దశయగు పరాభక్తి భగవచ్చక్ర్యను భూతి తనలోనే కలుగును. భగవంతుని అంతర్యామిగా భావించును. మూడవ దశయగు పరమాభక్తియందు భగవంతుని విరహమును సహింపనివాడై భక్తుడు పిచ్చివాడగును.¹⁹

“చేతసా సర్వకర్మాణి మయిసన్యస్యమత్పరః

బుద్ధియోగ ముపాత్రిత్యమచ్చిత్తః సతతంభవ”

అనిన గీతా వాక్యమందువలె ఈ భక్తుని సర్వకర్మలు భగవత్పరములు. ఈతని మనస్సు భగవన్మయము. సర్వము భగవన్మయముగా భాసించును. “ఈశావాస్య మిదంసర్వం చేతనాచేతనాదికం” అనిన వేదాంత దేశికుల ఈశా భాష్య వాక్య ముననుసరించి జడాజడ పదార్థమంతయు భగవన్మయముగా భాసించును. తన అల్పత్వమును గ్రహించి భగవత్కృప నాకాంక్షించి ఆత్మను భగవంతునియందు సమర్పించును. ఆ కారణముననే నిశ్చేప రహస్యమందు వేదాంతదేశికులు కర్మ జ్ఞానమునకు, జ్ఞానము భక్తికి, భక్తి భగవత్సన్నిధి యందు భక్తుడు తన్ను తాను సమర్పించుకొనుటకు దారితీయవలెననిరి.²⁰ భక్తి యొక్క పరిపక్వ దశ ఇది. ఇదియే పరమాభక్తి. పరమాభక్తి దశలో భక్తుడు తన్ను భగవదధీనునిగా భావించుకొనును. తన్ను భగవంతుని సన్నిధియందు సమర్పించుకొనును. తన ఆశక్తతను వెల్లడి చేయును.

“సధర్మనష్టోస్మిసచాత్మవేది నభక్తిమాన్ త్వచ్చరణారవిందే

అకించనః అనన్యగతిః శరణ్యః త్వత్పాద మూలం శరణంప్రపద్యే.”

‘ధర్మకార్యవరణాసక్తి లేదు. ఆత్మజ్ఞాన శూన్యమైనది. నీ పదపద్మములందు భక్తి సయితము లేదు. అల్పమైనది, అగతికడను నిన్ను శరణు వేడుచున్నాను.’ అనే యామునాచార్యుల స్తోత్రరత్న వాక్యము నందలి భావము పరమా భక్తిని సంపూర్ణముగా వివరించినది. దీనినే ప్రపత్తి యని యనవచ్చును. కాని ప్రపత్తిని పాంచరాత్ర సంహితలు వేరొక మోక్షసాధనముగా ప్రతిపాదించి, ఇది భగవత్సాన్నిధ్యమునకు సులభమార్గమనినవి. దీని స్వరూపమిది:

“స్వాభావికోన్య సంబంధో వుంసోయం పరమాత్మనః” బీవేశ్వర సంబధము సహజసిద్ధమైనదని గ్రహించుట తొలిదశ. “నహిప్రసాదనం విష్ణోః ఆన్యదాత్మార్పణాదృతే” ఈశ్వరుని చేదుటకు ఆత్మార్పణ వినా మరో మార్గము లేదు. “అయమాత్మభరన్యాసః ప్రపత్తిః” ఈశ్వరుని యందు ఆత్మ సమర్పణయే ప్రపత్తి యనబడును.

ఆత్మార్పణకు పూర్వము ఆతని సర్వశక్తి మత్పాదుల జ్ఞాన మవసరము “నిశ్చితే అనన్యసాధ్యన్య పరత్రేష్ఠన్య సాధనే” తన్ను రక్షించువాడు ఆతడు తప్ప మరొక శక్తిమంతుడు లేడను దృఢాధ్యవసాయము కావలెను. అట్టి వానిని విశ్వాసముతో శరణు వేడవలెను. కావున ప్రపత్తియనగా ఈశ్వరునకు జీవునకు గల సంబంధమును విడదీయరానిదిగా గ్రహించి, ఆతడు తప్ప రక్షకుడు లేడని గుర్తించి విశ్వాసముతో ఆతని నాశ్రయించుటయే. జ్ఞానయోగముచే భగవచ్చక్తిని గ్రహించి ఆతనిని ప్రేమించుము. అది నిరంతరమై భక్తిగా మారును. చివరకు ఆతడు వినా నిలువలేని దశ భక్తునకు కలుగును. అతనినే నమ్ముకొని “నీవే తప్ప ఇతఃపరం బెరగ” అను దశకు భక్తుడు చేరును. ఇదే పరమాభక్తి. ఈ పరమాభక్తి, ప్రపత్తులకు నామభేదమున్నను స్వరూప మొక్కటియే. బ్రహ్మ విద్యలుగా భావింపబడు వానితో వ్యాసమొక్కటి యని శ్రీభాష్యము నుడుపు చున్నది.²¹ ఈన్యాస విద్యయే ప్రపత్తి యనబడును. అత్మభరన్యాసము భగవంతుని యందు చేయుటచే ఆపేరేర్పడినది. ఆత్మనివేదనముగా నవ విధ భక్తులలో చెప్పబడినది ఈ ప్రపత్తియే. కాంతాసక్తి, పరమ విరహాసక్తిగా నారద భక్తి సూత్రములందు చెప్పబడినదియు ఈ ప్రపత్తియే. కావున భక్తి యొక్క చివరి దశయే ప్రపత్తి యనబడినది.

మహాభారతమందలి శాంతి పర్వములోని నారాయణీయము ప్రపత్త్యు సాయమును విస్తృతపరచినది. ఆశ్వురులు భగవంతుని ప్రియునిగాను ఇతర విధములను ప్రేమించి శరణు వేడిరి. “భగవన్ భక్తి మపి ప్రయచ్ఛమే” “అహమపిత వైవాన్మిపాభరః” అని యామునులు తమ్ము భక్తునిగా చేయ మనిరి. ప్రపన్నునిగాను భావించిరి. రామానుజులు గీతా భాష్యమందు భక్తిని, శరణాగతి గద్యయందు ప్రపత్తిని ముక్తిమార్గముగా భావించినట్లు తోచును. వేదాంత దేశికులు అదే అభిప్రాయమును శరణాగతి గద్య భాష్యమందు వివ

రించిరి. “భక్తిరతే ప్రపత్తిరపి ప్రసాధన విశేషః” వేదాంత దేశికులు పరమా భక్తిరూప ప్రపత్తిని ఆచరించుచు విశిష్టాద్వైత మందలి ప్రపత్తిని గూర్చి వివరించిరి.²²

ప్రపత్తి కర్మ జ్ఞాన భక్తులకన్నను ప్రత్యేకమనుటలోగల కారణమిది. అంతకు ముందున్న బౌద్ధ, జైన, నిర్గుణ బ్రహ్మ వాదములచే విచలితమైన జన సామాన్యమునకు ఊరట నివ్వగల్గిన ప్రేమైకమూర్తి ఆవశ్యకమైనది. దాని ఫలితమే సగుణోపాసన, భక్తి భక్తి కర్మజ్ఞాన సహకృతమై సామాన్యనకు అంద రానిదైనది. జాతి సమైక్యతకు అందరికి అనువైన విధముగా, భక్తికన్న సులభ సాధనముగా ఏర్పడినదే ఈ ప్రపత్తి. భక్తికివలె దీనికి విమోచాదులను అంగము లుగా చేర్చలేదు. భక్తికి కర్మజ్ఞానాదు లవసరము. దీనికి ప్రేమ, ఆత్మసమర్పణ చాలుననిరి. భక్తి యోగమునకు బాహిరమైన సాధన అవసరమైనట్లు దీనికి ఏ సాధనము అవసరము లేదని ప్రపత్తిని సామాన్యనకు గూడా అందుబాటులో నుంచిరి. ఆ కారణమున ఇది ప్రత్యేక మోక్షసాధన మార్గముగా భావింపబడినది. నిష్కామ ప్రేమ, భగవద్విశ్వాసము. ఆత్మ సమర్పణ అనునవి ప్రధాన లక్షణ ముగా గల ప్రపత్తిని ప్రతిపాదించిరి. ఈ ప్రపత్తియే న్యాయము, శరణాగతి. ప్రపత్తికి ఆరు అంగములను ప్రతిపాదించిరి.

“అనుకూల్యస్యసంకల్పః ప్రతికూలస్యవర్జనం
రక్షిష్యతీతి విశ్వాసః గోప్యత్వవరణంతథా
ఆత్మనిశ్చేపకార్యణ్యే షడ్విధాశరణాగతిః..”

అనుకూల్య సంకల్పమనగా “నాధత్వత్సేవైకాంతధీః స్వాం” అనినట్లు భగవత్సేవ చేసేడి బుద్ధిని ప్రసాదింపు మనుటయే. బుద్ధి భగవత్సేవకు అనుకూల మగుట ఇది. ప్రతికూల వర్జనమనగా “త్వదపచరణ తస్మన్నివృత్తః”²³ భగవ దపచారముచేసేడి ఆలోచనలనుండి విరమణము ప్రాతికూల్య వర్జనముచే ఆతని యొక్క సత్తను ఆధిక్యతను గ్రహించినట్లగును. రక్షించగలదను దృఢ విశ్వాసము తరువాతది. నీవే రక్షకుడవని ఆశ్రయించుట గోప్యత్వవరణము. తన్నుతాను భగవంతున కర్పించుకొనుట ఆత్మ నిశ్చేపము. దీనియొక్క రూప పరంపరలే కాన్తభావ, గోపీభావ, రాసోత్సవభావ, రాధాభావాదులు.²⁴ నేను అల్పు డను, ఆశక్తుడనను భావన కార్యణ్యము. ఇవన్నియు శరణాగతుని లక్షణములు. ఈ ఆరు అంగములలో ఆత్మ నిశ్చేప రూప న్యాయమే ప్రపత్తి కనుక ఐదే

అంగములనిరి. ఆనుకూల్య సంకల్ప. ప్రతికూల వర్జనము ప్రతి కార్యమందును అనుసరించ తగినవి కాన అవి ఇందు అంశములు కావు. దీనిదై విశ్వాసముతో, నీవే రక్షకుడవనుట ప్రపత్తి యనిరి. ప్రపత్తి యనగా" భగవత్ ప్రవృత్తి విరోధి స్వప్రవృత్తినివృత్తి" అని నిర్వచించిరి. స్వప్రవృత్తి భగవత్ప్రవృత్తికి విరోధి. మనము సాధించగలముకొను దశయందు భగవంతుడు చేయుత నివ్వడు. 'నేను' అను అహంభావము నివృత్తమైననే భగవంతుడు ఆదరించును. కనుక మన ప్రవృత్తి భగవత్ప్రవృత్తి విరోధి తన్నివృత్తియే (స్వప్రవృత్తి ని వృత్తియే) ప్రపత్తియనిరి. నా సర్వకర్మలు నీ యధీనములే.

“యాః కాశ్చన శృతయోమమ భగవతి, నమమ, మమతా స్తి తాసు
భగవత ఏవతాః అమమోహం భగవతి అహమపి నమమ

భగవత ఏవాహ మస్మి” అని స్తోత్ర రత్నభాష్యమున వేదాంత దేశికులు నుడివినట్లు “నే చేసెడి క్రియలు నావి కావు. అవన్ని భగవదధీనములు. నేను నా వాడను కాను. నేను భగవంతునివాడనే” అన్న భావన కావలెను. ఈ అహంకార నివృత్తియే, కార్పణ్యమే శరణాగతి ముఖ్య లక్షణ మనిరి. “ఆత్మ నిశేషము, న్యాసము” అనగా భగవంతునియందు తన్ను తాను సమర్పించు కొనుట, అహంభావమును విసర్జించుట ఇందు ముఖ్యము. విసర్జనమే ముఖ్యము గాన స్వీరింప తగినది లేనందున అంగములే లేవనిరి.²⁵ లేవని చెప్పినను తనకు రక్షకునిగా భగవంతుని నమ్మి, తన ఆకించినత్వబుద్ధితో భగవంతు నాశ్రయించుటే ప్రపత్తి యనబడును.

ప్రపన్నులు ద్వివిధము. ఆర్తులు, దృప్తులు. భగవద్విరహమును భరింప లేక వెంటనే మోక్షమొందవలెనని కాంక్షించు వారు ఆర్త ప్రపన్నులు. “ఆర్తా నాం ఆశుఫలదా సకృదేవ కృతాహ్యసౌ” ఒక్కసారి ప్రపత్తి చేసిన ఆర్త ప్రపన్నులు ఫలితము వెంటనే పొందుదురు. భగవద్విరహమును భరించగల వారు దృప్త ప్రపన్నులు²⁶ వీరికి జన్మావసానమున మోక్షము గల్గును. “దృప్తానా మపి జంతునాం దేహాంతర నివాసీ.” వీరికి మోక్షము కన్న భగవత్సత్కంకర్యమే మిక్కిలి ఉష్ణమైనది. భగవదానందమునకై కైంకర్యమొనర్చును. స్వాత్మానందము ప్రధానము గాదు. ఉన్నంత కాలము భగవత్సత్కంకర్య మాచరింతురు. భగవన్ముఖోల్లాసమే వీరి ధ్యేయము. ప్రపత్తిలోని దృప్తునకు ఈ మూడు దశ

యిందును లాభత్యాగ, భారత్యాగ, స్వరూప త్యాగములు. అధ్యాత్మిక జ్ఞాన త్యాగమే లాభత్యాగము. “నేను ప్రపత్తిని చేయువాడను” అను భావము లేకుండుట భారత్యాగము. నాకు అధికారి, నాయకుడు, రక్షకుడు, ఆశ్రయమైనవాడు అతడే అని భగవంతుని యందు ఆత్మ సమర్పణ స్వరూప త్యాగమనబడును. జ్ఞానము, కర్తృత్వము, రక్షకత్వము అన్నింటిని భగవంతునందర్పించి, ‘భగవదాజ్ఞయా భగవత్కైంకర్య’రూపముగా భగవదానందమునకై కర్మ నాచరించువాడే దృఢ ప్రపన్నుడు. ప్రపన్నునిలో కలిగెడి మార్పు ఇటులుండును. తొలుత ప్రపన్నుడు అతత్వ, అహిత, అపురుషార్థముల వదలి, తత్వహిత పురుషార్థముల సంపాదించి ధార్మికుడగును. భగవదధీనుడై, భగవచ్ఛక్తి నెరిగి భాగవతుడగుట రెండవ దశ. పరతత్వజ్ఞాన మెరిగి, పురుషార్థము గురైరిగి అనన్య ప్రయోజనుడగుట మూడవ దశ. అనన్య సాధకుడగుట నాల్గవ దశ. భగవంతునే సాధనముగా భావించు దశ. వీటన్నిటిచే భగవంతుని యందు ప్రేమ అధికమై, నిత్యకైంకర్యపరుడగును. అదియే ప్రపత్తి.

“ప్రకృత్యాత్మ వివేకాత్ ధార్మికః, పరావరతత్వ వివేకాత్ భాగవతః పరావర పురుషార్థ వివేకాత్ అనన్య ప్రయోజనః, స్వపరాధికార వివేకాత్ అనన్యసాధనః, పూర్వోక్తాత్ ‘అస్తుతే’ ఇత్యనుగ్రహ విశేషాత్ ప్రమితానుష్ఠితభరన్యాసః, తతశ్చమయా స్వీకృతభరః నిత్యకింకరోభవేతిద త్తవరశ్చ త్వం ముక్తప్రాయోసితి.”

ఈ శరణాగతి గద్యభాష్యము వాక్యములచే నిత్య కింకరుడైన భగవద్భక్తుడు మోక్షార్హుడనుట స్పష్టమైనది.²⁸

మనోవాక్కాయములచేతను సత్వ రజ స్తమో గుణముల చేతను ప్రపత్తి నవ విధములు. సాష్టాంగ ప్రణామము, శంఖ చక్ర ఊర్ధ్వపుండ్రధారణాది చిహ్నములు గలిగి గుర్వధీనమయినది కాయిక ప్రపత్తి. మూగవాని కాయిక ప్రపత్తి శ్రీరామానుజుల యనుగ్రహముచే ఫలించినది. మంత్రార్థము తెలియక గుర్వధీనులై మంత్ర ముచ్చరించువారు వాచిక ప్రపత్తి గలవారు. వాల్మీకివంటి

5)

వారు. కాయక చిహ్నములతో మంత్రార్థమెరిగి ఆచార్య నుపాసించుటయే మానస ప్రపత్తి. ఆత్మ ప్రతికూల ఫలంబుల గోరుట తామస ప్రపత్తి. అనేక కోరికలతో శరణు వేడుట రాజసప్రపత్తి. కోరికల వదలి భక్తితో హరిదాస్యరుచితో ప్రపత్తి చేయుట సాత్విక ప్రపత్తి. ఇదే నిజమైన ప్రపత్తి. “మనవివ మను ష్యాణాం కారణం బంధమోక్షయోః” అనినట్లు మనస్సే ప్రధానము. “సత్వజామానసీత్యేకా తత్రముఖ్యతమామతా” సత్వగుణ పూర్ణమైన మనస్సుతో చేసెడి ప్రపత్తి ఉత్తమ ప్రపత్తి. భగవంతుడు భక్తుని చేరుటకు చేసెడి ప్రయత్నము దయ లేదా కృపయైన భక్తుడు భగవంతుని చేరుటకు చేయు ప్రయత్నమే ప్రపత్తి. ప్రపన్నుడు “స్వయం నిర్భరస్సన్ అంతఃపుర పురంధ్రీన్యా యేన అనన్యో వర్తేత” అని వేదాంతదేశికులు నిశ్చేపరక్ష యను గ్రంథమున నుడివినట్లు అంతః పుర శ్రీ భర్తను వినా మరొక్కని తలచనట్లుండవలెను.²⁰ ప్రపన్నుడు ఎట్లు ప్రవర్తించవలెనో ఈ క్రింది చైతన్యుని శ్లోకము చక్కగా వివరించినది.

“పరవ్యసనినీ నారీ వ్యగ్రాపిగృహకర్మసు

తదేవాస్వాదయంత్యస్తః నవసంగరసాయనం.”⁸⁰

మిక్కిలి వ్యసనము గలిగినది, గృహకర్మలచే షణ్ణము తీరికలేనిది ఐన గృహిణి వ్యసనముల మరచి గృహకర్మల లక్ష్యపెట్టక భర్తతో గలిగిన తొలి సమాగమమునే మనస్సులో మాటిమాటికి తలుచుకొనుచు ఆనందపడుచున్నది. ఈ పనులు కాని ఈ వ్యసనములు కాని ఆమె మనస్సును బాధించలేకపోయినవి. ప్రపన్నుడు గూడా సంసారమందు వ్యగ్రుడైనను, ఎన్ని అవాంతరము లేర్పడి నను భగవచ్చింతనరూప అమృతమును ఆస్వాదించుచుండవలెను. “అంబుజోదర దివ్యపాదారవింద చింతనామృతపాన విశేషమత్ర చిత్తము” ఇతరమును మరచును. ఇతరములు ఆ మనస్సును బాధించలేవు. అట్టి చిత్తము గలవాడే ప్రపన్నుడు.

ఆచార్యాభిమానము

స్తోత్రరత్న భాష్యమందు వేదాంత దేశికులు ఇట్లు వ్యాఖ్యానించిరి :

“ఈశ్వరకృపాహి, అనాదిరపి ఆచార్య కృపామపేక్షతే. లీలారస సహచరితాచ. ఆచార్యకృపాతు తన్నిగ్రహ మపిశమయతి అను

గ్రహై కరసాచ. “ఈశ్వరస్యకర్వచిదథో నిశీషాపివ ర్తతే అసాధు
కారయితృత్వంచ. ఆచార్యస్యతు సర్వత్ర ఉన్నినీపైవ. ససాధ్యేవ
కారయతి. భగవతో దైత్యాదిషు విపరీతోపదేశోఽప్యస్తి. అస్యతు
సర్వత్ర యథార్థవాదిత్వమేవ ఆత్మాది వైషమ్యమును సంధేయం.”²¹

అనాదియైన ఈశ్వర కృప కూడా ఆచార్య కృప నపేక్షించును. ఆచార్యుడు
అనుగ్రహించినవానినే దైవ మనుగ్రహించును. భగవత్కృపతోపాటు భగవత్ప్రీతి
గూడా ఉండును. కనుక అనుగ్రహపాత్రుల మగుదుమో, నిగ్రహపాత్రులమగు
దుమో తెలియదు. ఆచార్య కృప భగవన్నిగ్రహమును శమింపజేయును. ఆచా
ర్యుడు శ్రీదేవి వలె అనుగ్రహరూపుడే. మనతో చెడ్డవనుల చేయించి అధః పతి
తుని జేయును భగవంతుడు. ఆచార్యుడు అట్లుగాక మనతో మంచి పనులనే
చేయించి ఉన్నతునిగానే చేయును. భగవంతుడు రాక్షసుల విషయమున చెడు
ఉపదేశించెను. కాని ఆచార్యులు అంతటను సత్యవాదులు. ఈ రకముగా భగవంతు
నకు ఆచార్యున కెంతో భేదమున్నది అనిరి. ఇది ఆచార్య ప్రభావమును వివ
రించినది.

“యస్యదేవే పరాభక్తిః యథాదేవే తథాగురౌ” అనిన శ్వేతాశ్వతరోపని
షద్వాక్యము పరాభక్తిని దేవుని యందు వలె ఆచార్యుని యందును ఆచరించ
మనుటచే ఆచార్యుడు భగవంతునంతటివాడని తెలుపుచున్నది. “మంత్రే తద్దేవతా
యాంచ తథా మంత్రప్రదే గురౌ” అని మంత్ర మందలి శబ్దముల మీదున్న
శ్రద్ధ మంత్రవాచ్యుడైన భగవంతునియం దుండవలెను. భగవంతుని యందున్న
భక్తి మంత్రోపదేశ్యమైన ఆచార్యునం దుండవలెనని ఆ వాక్యము తెలుపుచున్నది.
మంత్రము, తద్దేవత, తదుపదేశ్యయగు ఆచార్యుడు ముగ్గురును ఒక్కచే యని,
సమాన ప్రతిపత్తి గలవారని సూచించినది. ప్రపత్తి యందలి ‘గోప్రత్యవర
ణము’ అను చోట రక్షకుడవు నీవే అని భగవంతుని నమ్మినట్లు ఆచార్యునిగూడా
నమ్మవచ్చును. ఆచార్యుని రక్షకునిగా పరించుటలో గల లాభమును వేదాంత
దేశికుల ప్రైవాక్యములు స్పష్టపరచినవి. ఆ కారణమున శ్రీవైష్ణవమున ఆచార్యాభి
మానము ప్రధానమనిరి.

“గుర్వధీనాహిభవతి ప్రపత్తిః కాఱికి” కాఱికి ప్రపత్తి గుర్వధీనమయినది. గురు కృపచేతనే సిద్ధించునని భరద్వాజ సంహిత నుడువుచున్నది. వాచిక ప్రపత్తి గూడా గుర్వధీనమైనదే. వాచిక ప్రపత్తిలో ఆనుకూల్య సంకల్పము గురువధీనమైనది.

“పశుర్యసుష్యః పక్షిచయేచ వైష్ణవ సంశ్రయాః
తేనైవతే ప్రయాస్యంతి తద్విష్ణోః పరమం పదం”

ఆచార్యుని ద్వారానే వాచిక ప్రపత్తి ఫలించును. కాన ప్రపత్తియందు ఆచార్య ప్రాధాన్యము స్పష్టము. ప్రపత్తికి ఆచార్యుడు ప్రధానము. ఆచార్యుడు వినా ప్రపత్తి చేయరాదనిరి. కారణ మేమన ప్రపత్తి చేసినవారినేకాక తత్సంబంధులను గూడా తరింపజేయును. వేదాంత దేశికులు-

“భుంక్తే భోగానవిదితస్య సేవకస్యార్పకాదిః
పంగుర్నైకాకుహరనిహితోనీయతే నావిశేన”

అను చక్కని శ్లోకముతో ప్రపత్తి సంబంధ సంబంధుల గూడా ఎటుల రక్షించునో వివరించిరి. రాజైవడో తెలియకనే సేవకపుత్రుడు భోగముల ననుభవించును. సేవకుని పుత్రుడగుటయే కారణము. అట్లే ఆచార్య సమాశ్రయణమున ఆచార్యునితోపాటు మనము గూడా తరింతుము. కాన ఆచార్య సమాశ్రయణ మవసరము. “అడియేన్ రామానుజ దాసోహం” అనుటలోని భావ మిదియే. తద్దాసుల మనుకొనుటయే ముక్తి హేతువగును.

“భగవచ్చరణారవింద శరణాగతిర్యథావస్థితా అవిరతాస్తుమే” అని శ్రీ రామానుజులు శ్రీదేవిని కోరిరి. అమె “అస్తుతే తయైవసర్వం సంపత్స్యతే” అని అనెను. రామానుజులకు భగవచ్చరణాగతిచే లభించు పుణ్యలోకములు మనకు గూడా తద్దాసులమగుటచే లభించును. ఆచార్య సమాశ్రయణ ముట్టిది. ఆచార్యునే నమ్మిన శిష్యుడు ఆచార్యునిచే అభిమానింపబడిన శిష్యుడు ఉభయులు తరింతురు (ఏకలవ్య, ఉదంతాదులవలె). కావునఆచార్యాభిమాన మవసరము.

“సప్రసీదతివై విద్యావినాస దుపదేశతః” అనినట్లు గురూపదేశములేక విద్య ఫలించదు కనుక “తద్విజ్ఞానార్థం సగురుమేవాభిగచ్ఛేత్” అని విద్య నెరుంగుటకు గురువు నాశ్రయించవలెను.

“యదృచ్ఛయాశ్చతో మంత్రోబలేనాభవ్యతేనవా
పత్రేక్షితోవావ్యర్థస్యాత్ ప్రత్యుతానర్థదోభవేత్”

ఒకవేళ గురువు లేకున్నను ఎక్కడో విని, లేదా బలవంతముగానో మోసముతోనో సంపాదించి, లేదా కాగితములందు చూచియైనా నేర్చుకొందుననుకొన్నచో అది ఫలించదు. పైగా విపరీత ఫలితము నిచ్చును గాన, ఆచార్యుడు అవశ్యము అనుసరణీయుడు. ఇక ఆచార్యుడనగా-

“అచినోతిహిశాస్త్రార్థాన్, ఆచారేస్థాపయత్యపి
స్వయమాచరతేయస్తు సఆచార్య ఇతిస్మృతః”

శాస్త్రార్థజ్ఞానముకలిగి ఆచారమునందు ఉంచుచు, స్వయముగా ఆచరించినవాడే ఆచార్యుడు. విషయము తెలుసుకొని, పదిమందిని ఆచరింపజేస్తూ స్వయమాచరించెడి ఆచార్యుని అభిమానము శ్రేయోదాయకము.

“మస్త్రనిరతంప్రాజ్ఞం హిత వరంభుచిం
ప్రశాస్తంనియతం ద్విజవరంగురుం భజేత్”

మస్త్ర పుడు, మస్త్రార్థమెరిగినవాడు, స్వపరహితపడుడు, ద్రవ్యాశాది అశుద్ధి లేనివాడు, శాస్త్రుడు, సదాచార సంపన్నుడు ఆచార్యుడు. అట్టి ఆచార్యుని సేవించవలెననిరి. “శ్రోత్రియం బ్రహ్మనిష్ఠం” బ్రహ్మజ్ఞానమందే నిష్ఠగలవాడాచార్యుడు. అట్టివారినే “అచార్యోహిహరి స్సాక్షాత్ చరరూపీ నసంశయః” ఆచార్యుని ప్రత్యక్ష హరిగా భావించిరి అత్య ప్రేరణను మరో అత్యనుండి పొందుచు పుస్తక పఠనము ధీశక్తి పెంపొందుట కుపకరించును. అత్య ప్రేరణను గురువు అవసరము. అట్టి గురువులు అరుదు. ఆ కారణమున కథోపనీతు “ఆశ్చర్యోవక్తామళలోన్యంధా” అట్టి ఆచార్యులు సులభసాధ్యులు కారని చెప్పినది. ముదకథోపనీతు వ్యతిరేక పద్ధతిని ఆచార్యులు కానివారిని గూర్చి చెప్పినది.

“అవిద్యాయా మంతరేప రమానాః
 స్వయంధీరాః పండితమన్యమానాః
 జంఘన్యమానాః పరియాంతి మూఢాః
 అంధేనై వనీయమానా యథాంధాః”

అజ్ఞానవశవద్దులై తమ్ముతాము పండితులమని భావించుకొనుచు మూఢులుగా సంచరించు ఆచార్యమృన్ముల ననుసరించుట గ్రుడ్డివాని ననుసరించిన గ్రుడ్డివాని దశవంటి దనెను. వీరు ఆచార్యులు కారు. వాగైవ్యునియు రీవాఖ్యాన కౌశలము ఆచార్య లక్షణము కాదు. ధర్మాచరణకు ఆతురతపడువాడు ఆచార్యుడు పండ్ల తీపి నెరిగినవా డాచార్యుడు. స్వయముగా భగవదనుభూతిని పొందినవాడే ఆచార్యుడు కాగలడు. అందుకే “శ్రోత్రియో అవృత్తినో అకామహతో బ్రహ్మ విత్తమః” అని ఆచార్యుని శ్రోత్రియుడై, పాపరహితుడై, బ్రహ్మజ్ఞాన సంపన్నుడు కావలెననిరి. ‘బ్రహ్మవిత్తమః’ అని తమ ప్రత్యయము చేర్చి అందరను ఆచార్యులు కాదగినవారు కారని సూచించిరి. బ్రహ్మవేత్తయైనవారే ఆచార్యులు. భగవంతుడు ఆచార్య ప్రాధాన్యమును చూపుటకో అనినట్లు భగవద్గీతయందు స్వయమాచార్యుడై అర్జునునకు గీత నుపదేశించెను.

భగవంతునకు ఐదు స్థితులేకాక (పరవ్యాహాది) ఆచార్య రూపమైన ఆరవ స్థితికూడా యున్నది.

“ మమస్వరూపం సర్వస్మాత్ పరస్య జగదీశితుః
 షడ్విధం పరిపూర్ణతత్సేనేశ పరిపత్యతే
 పరత్వం పూహ విభవావస్తర్యామిత్యమేవచ
 అర్చాచార్యావతారౌ ద్వాషాడ్విధ్యంమే ప్రకీర్తితం”⁸²

పరుడనైన నా రూపము అరు విధములు. అందు ఆచార్య రూపము కూడా కలిపి ఆరు విధములు అని భారద్వాజ సంహితకు తిలక వ్యాఖ్యానమందు చూపబడినవి శ్లోకములు. ఆచార్యుడు గూడా భగవద్రూపమనియే తెలియుచున్నది. అ కారణ మున బ్రహ్మవిత్తముడైన ఆచార్య సమాశ్రయణము భగవత్సమాశ్రయణము కన్న ఉత్తమము, శీఘ్రఫలకారి. అవశ్యఫలకారి. ఆచార్యాభిమానము లేక ముక్తి లేదని వైష్ణవము చాటుచున్నది. భగవత్సమాశ్రయణమునకు ముందు ఆచార్యాభి మానము సంపాదించుతగినది,

భాగవతసేవ

ఆచార్య సమాశ్రయణము కన్నను ముందుగా భాగవత సమాశ్రయణము ముముక్షువునకు ప్రధానమైనది. శరణాగతి యందు ప్రధానమైన లక్షణము కార్పణ్యము. కార్పణ్య మనగా దేశికులు, ఇతరులైన పెద్దల సేవయే.

“సతాం దేశిక ముఖ్యానాం సేవాకార్పణ్యముచ్యతే”

సేవాభావము అస్థిగతము కావలెను. సర్వ వైష్టవ జనాళికి తాను దాసుడను భావ మేర్పడవలెను. అదే శేషత్వమునకు దారి తీయును. సర్వశేషి భగవంతుడు. అతనికి జీవుడు శేషభూతుడు. ఆ భావము జీర్ణమగుటకు భాగవతసేవ ప్రధాన మని భావించి, భాగవత సేవను ఆచరణీయముగా నిర్ణయించిరి. నారద భక్తి సూత్రములందు భక్తి లభించు మార్గముల వివరించుచు “తస్మిన్ తజ్జనే భేదా భావాత్” అని వివరింపబడెను. భగవంతుని యందు ప్రేమవలె భగవద్భక్తుల యందును ప్రేమ అవసరమనిరి. భక్తునకు భగవంతునకు అభేదమనిరి. కనుక భాగవత సమాశ్రయణము భగవత్సమాశ్రయణమునకు దారి.

“క స్తరతి మాయాం? యోమహానుభావం సేవతే”³³ అని భాగవత సేవ భగవత్సన్నిధికి సులభమైన దారి యనిరి. అందులకే ఆన్నమాచార్యులు-

“సహజ వైష్ణవాచార వర్తనుల సహవాసమే మా సంధ్య
పరమ భాగవత పద సేవనమే సరవినెన్న మా సంధ్య” అని భాగవత సేవను తన నిత్య కైంకర్యముగా వర్ణించెను. ఆ కారణముననే కులశేఖరులు-

“త్వద్భృత్య భృత్య పరిచారక భృత్య భృత్య
భృత్యస్యభృత్య ఇతిమాంస్మరలోకనాథ” అని

తనను భగవద్దాసాను దాసునిగా భావించమనిరి. శ్రీరామానుజులు బిషావరణము అవశ్యకరణీయమనిరి. అది అహంకార నివృత్తికి దోహదకారి. అహంకార నిరసనమే కార్పణ్యము. స్వస్వరూపానుసందానమునకు కార్పణ్యమే లక్షణము. “శేషత్వమే అల్మావుక్కు స్వరూపం” అనిరి. ఆ దాస భావమే భాగవత సమా

శ్రయణమున లభ్యమగునది. పంచ సంస్కారములలో (తాపః, పుండ్రః, తథా నామ, మన్తో, యాగశ్చపంచమః) నామధారణము అనగా భగవన్నామమునే తన పేరుగా ఏర్పరచుకొని, చివరికి దాసుడను అని చెప్పుకొనవలెననిరి (రామానుజ దాసుడు). ఇదియు కార్యణ్యమునకు దారి తీయును.

“సిద్ధిర్భవతి వానేతి సంశయోఽచ్యుతసేవినాం

నసంశయో స్తి తద్భక్త పరిచర్యారతాత్మనాం” అనిన విధమున

భగవత్సేవ ఫలించకపోవచ్చును. కాని భాగవత సేవ ఫలించియే తీరును. ఆ కారణమున భాగవత సేవ ప్రధానము. భగవత్సేవ ఫలించకపోవుటకు కారణము అతని స్వతంత్రమే. ఆచార్యుడు, భాగవతులు స్వతంత్రులైనను అనుగ్రహ పరులు మాత్రమే. పురుషకార స్వరూపులు. కాన శ్రీదేవివలె దయాపరులు మాత్రమే. పదుగురి యెదుట చెప్పవలసిగది స్వఆచార్య వైభవము. తన నైవ్యము అని శ్రీవచన భూషణము నుడువుచున్నది. తన నైవ్యమును తాను దాసుడనను భావమున్నపుడే చెప్పుకోగలుగును. అందుకు భాగవత సేవ ముఖ్యము. శ్రీరామానుజుల బోధనలలో “భగవద్భక్తుల పరిచర్యచేయుట” అనునదొక ప్రధాన బోధన. భాగవత సేవయే భగవత్సేవ భగవంతుని సర్వాంత ర్యామిగా భావించి భాగవత సేవ చేయవలెనని వారి ఆశయము.

“భాగవతాభిమానవసతిః శ్రేయస్సతాం

శిష్యాన్ ప్రాహ యతీశ్వరః”

పై వివరణముల ననుసరించి భాగవతాభిమానము అవశ్యమని తేలును. తీగ చెట్టు పైకి ప్రాకుటకు పట్టు అవసరమైనట్లు ఆచార్యాభిమాన పాత్రుడగుటకు భాగవత సేవ, భాగవత కైంకర్యము, అభిమానము తొలి మెట్టని శ్రీవైష్ణవమున నిర్ణయించిరి.

ఉభయ వేదాంతము

వైదిక సాహిత్యము సంహితలు, బ్రాహ్మణములు, ఆరణ్యకములు, ఉపనిషత్తులని నాలుగు విధములుగా అభివృద్ధి చెందినది.⁸⁴ ఇందులో చివరివి ఉపనిషత్తులగుటచే వేదాంతము అనగా ఉపనిషత్తులనియే అభిప్రాయము. వేదముల

యొక్క అంతములు ఉపనిషత్తులు. ఉపనిషత్తులు తాత్విక విషయములను బాగా చర్చించినవి. నిరంతరము ధ్యానము చేసి సాధించిన భగవద్వైభవమును, శక్తిని, ఉపనిషత్కర్తలు ఆయా ఉపనిషత్తులందు వివరించిరి. తార్కిక శక్తికి అతీతమైన ఆలోచనా పరంపరలు అందు ప్రకటింపబడినవి.⁸⁵ ఇందలి మొదటి ఆశయము సర్వశక్తిమంతుడు, శాశ్వతుడు సర్వనియామకడు, ప్రాణికోటికి సృష్టిస్థితి లయకారకుడు ఒకడు ఉన్నాడని ప్రతిపాదించుట. కర్మలచే జన్మ పరంపర కలుగును. ముక్తి నందుటయే పరమార్థము. ముక్తి నందుటకు బ్రహ్మజ్ఞానము, ధ్యానము కారణములు. శరీరముకన్న భిన్నమైనది ఆత్మ యనునది కలదు. పరమాత్మతో సామ్యమందగలిగినదీ ఆత్మ. నిరంతర ధ్యానముచే జీవాత్మలు పరమాత్మలో చేరగలవు.⁸⁶ ఇవన్నియు ఉపనిషత్తులలోని విషయములు. మానవ ధ్యేయము, సర్వమతముల ధ్యేయము ఒక్కటే. అతీత శక్తి ఒకటి జగత్తునకు కారణమైనది. అతని చేరవలెననియే బోధించును. మానసిక వికాసమునకు, ప్రేమకు ప్రాధాన్యము ఇచ్చి, ఆ శక్తిని చేరమనుట, యజ్ఞ యాగముల కన్నను ఇది ఉత్తమ మార్గమనుట ఉపనిషత్తుల ఉద్దేశ్యము.

వీని తరువాత ఏర్పడినవి ఆగమములు. వీనిలో బీజాక్షర ప్రాధాన్యముండుట ఒక లక్షణము.⁸⁷ ఆగమములందు చెప్పబడిన దైవార్చనపద్ధతి మూడు విధములు. జప హోమ తర్పణములు.⁸⁸ అందు జపమునకు బీజాక్షరములతో కూడిన మంత్ర ముండును. హోమము వైదిక కాలమందలి యజ్ఞము వంటిది. తర్పణము దేవాలయములందు చేయబడు పూజాధికము. ఆగమములు మూడు విధములుగా విభజింపబడినవి. శైవాగమములు, శాక్తాగమములు, వైష్ణవాగమములు. అందు వైష్ణవాగమములతో కొన్ని పాంచరాత్రాగమములని పిలవబడును. ఈ పాంచరాత్ర ఆగమములు విష్ణువేదైవమని బోధించునవి.

తరువాత సమ్యాఖ్యారులు రచించిన నాలుగు ప్రబంధములు, తిరువిరుత్తం తిరువాళరియం, పెరియ తిరువ్నాది, తిరువాయిమొడి నాలుగు వేదములుగా ప్రతిపాదించబడినవి. ఇందు చెప్పబడిన అంశములు ఆత్మ సమర్పణచే భగవంతుని చేరుకొనుట, జీవేశ్వర వివేకము కలిగి ప్రవర్తించుమని మానవుని ఉద్బోధించుట.

ఉపనిషత్తులో ప్రతిపాదించబడిన అంశమే ఆగమములందు, ద్రావిడ ప్రబంధములందు గలదు. ఉపనిషత్తులతోపాటు ఆగమములకు, ద్రావిడ వేదములనబడు ప్రబంధములకు సమాన ప్రతిపత్తిని కల్పించదలచి ఉభయ వేదాంతమును దారిని కల్పించిరి. వేదప్రామాణ్యముతోపాటు ఆగమప్రామాణ్యమును గూడా గుర్తింపజేయదలచి ఉభయ వేదాంతములని ప్రతిపాదించిరి. రామానుజుల కాలము నుండియు భాష్య, భగవద్విషయ (ద్రావిడ వేదములు) ముల రెంటిని ప్రచారము చేయు పీఠము లేర్పడినవి. ప్రపత్తి మార్గమును బోధించి, వైష్ణవమును సులభతరముచేసిన ఆగమములకు, ప్రపత్తిని ఆచరించి తరించగల్గిన ఆశ్వారుల ప్రబంధములకు, ఉపనిషత్తులకు సమాహారముగా ఇడిన పేరు ఉభయ వేదాంతము. ఉపనిషత్తులవంటివే ఈ ప్రబంధములు.

విశిష్టాద్వైతము

శ్రీ రామానుజులచే ప్రతిపాదించబడిన సిద్ధాంతమే విశిష్టాద్వైతము. విశిష్టాద్వైతమనగా “విశిష్టస్య విశిష్టరూపేణ ఆద్వైతం” అని న్యాయ సిద్ధాంజనమందు వేదాంతదేశికులు వ్యుత్పత్తి చెప్పిరి. చిదచిద్విశిష్టుడైన ఈశ్వరునకు చిదచిత్తులకు శరీర శరీరి రూపముతో, ప్రకార ప్రకారి భావముతో అభేదము చెప్పుటయే విశిష్టాద్వైతము. (ప్రకారమనగా ఒక ద్రవ్యమునకు విశేషణముగా మాత్రమే ఏది ఉండునో, అది ఆ ద్రవ్యము నుండి అపృథక్సిద్ధము. (వేరుకానిది) అట్టిది ఆ ద్రవ్యమునకు ప్రకారము.) ఈ సిద్ధాంతమున ప్రధానమైనవి మూడు అంశములు. ఆవి చిత్, అచిత్, ఈశ్వరుడు. ఈశ్వరుడు నిత్యుడు స్వతంత్రుడు లక్ష్మీశత్య సృజన శక్తులు గలవాడు. నిర్వికారి, కల్యాణ గుణాశ్రయుడు. చిత్ అనగా జీవుడు నిత్యుడు. కాని అస్వతంత్రుడు ఈశ్వరాధీనమైనవాడు. స్పష్ట్యాదులలో అనమర్థుడు అచిత్ అనగా ప్రకృతి జడపదార్థము త్రిగుణాత్మకము పరతంత్రమైనది ఈశ్వరుడు చిదచిత్ విశిష్టుడు. శరీరమునకు ఆత్మచరె ఈ జీవప్రకృతులు ఈశ్వరునకు శరీరము. ఈశ్వరుడు ఆత్మస్వరూపుడు. శరీరమునకు లక్షణమిది.

“యస్యచేతనస్య యద్ధృవ్యం సర్వాత్మనా స్యాత్థే నియంతుం
ధారయతుంచ శక్యం యచ్చేషతైక స్వరూపం తత్తస్య శరీరం”

ఏ ద్రవ్యము ఒక చేతనునకు అన్ని విధముల నియమింపబడి, ధరింపబడి అతనికి అదీనమై యున్నదో అది ఆ చేతనునకు శరీరము. అతడు దానికి శరీరి. జీవునకు స్వశరీర విషయమున ఈ లక్షణము అన్వయించినట్లే ఈశ్వరునకు జీవ ప్రకృతులు శరీరమని చెప్పినప్పుడును ఈ లక్షణము అన్వయించును.

“దాసభూతాః స్వతః సర్వేహ్యత్మానః పరమాత్మనః” అని చెప్పటచే జీవులు ఈశ్వరునకు శేషరూపులు మాత్రమే. శేషమనగా “యథేష్ట విని యోగార్హః” భగవదీచ్ఛాను గుణముగా ప్రవర్తింపదగినవారు. అందుచే ఈశ్వరునకు శరీర భూతులు వీరు. ఈశ్వరుడు శరీరి కావున జీవేశ్వర సంబంధము శరీర శరీరి సంబంధము. (శేషశేషి సంబంధము). ఇదియే విశిష్ట ఆద్వైతము. ఈ బంధము నిత్యము. సృష్టికి పూర్వము ఆ బ్రహ్మము సూక్ష్మ చిదచిద్విశిష్టము. సృష్ట్యనంతరము స్థూల జగత్తుగా మారెను. బ్రహ్మము ఈ సృష్టికి నిమిత్త కారణము, ఉపాదాన కారణము గూడా. “బహుస్యాం ప్రజాయేయేతి” అని ఏకత్వావస్థగల ఈశుడు జగద్రూపమగుటకు సంకల్పించి నందున నిమిత్త కారణము. ఈశుడే జగత్తుగా మారుట ఉపాదాన కారణము. (కారణమే కార్య మగుట ఉపాదాన కారణము). మట్టిముద్దయే ఘటశరావాదులుగా పరిణమించినట్లు భగవంతుడే జగత్తుగా మారెను. స్థూలదళయందు జగత్తుగా కన్పించునది సూక్ష్మ దళయందు చిదచిద్విశిష్ట బ్రహ్మము. కావున సూక్ష్మ చిదచిద్విశిష్ట బ్రహ్మమే స్థూలదళయందు జగత్తుగా మారినందున జగత్తునకు బ్రహ్మము ఉపాదాన కారణము గూడా. శరీరమునకు బాల్యాది భేదమున మార్పు జరుగును. కాని ఆత్మకు మార్పు లేదు. అట్లే భగవచ్చరీరులైన చిదచిత్తులకే మార్పు. కాని భగవంతునకు మార్పు లేదు. అతడు నిర్వికారుడు. భగవంతునకు జీవుడు శరీర మైనట్లే జీవునకు ప్రకృతి శరీరము. జీవుని మార్పు జ్ఞానసంకోచ వ్యాకోచ రూప మైనది. పురాకృత కర్మ ననుసరించి జ్ఞానసంకోచ వ్యాకోచము లేర్పడును. ఆ కర్మ అనాది. భక్తి ప్రపత్తులవలన త్రివిధ రూప కర్మఫలము (ప్రారబ్ధ సంచిత అనాగత) నష్టమై నిర్భేతుక భగవత్కృతాక్షమున మోక్షము సిద్ధించును. మట్టి పండు బీజములోని అణువులు మహాపట వృక్షమునకు కారణమైనట్లే బ్రహ్మము లోని చిదచిత్తులు జగత్తునకు కారణము. మట్టిలోని విత్తులను గుర్తింపలేనట్లు ఈశ్వరునిలోని సూక్ష్మ చిదచిద్రూపముల గుర్తింపలేము. ప్రభా సూర్యులవలె ఈశ్వర చిదచిత్తులు విడదీయరానివారు ఇదే విశిష్టాద్వైతము.

భగవంతుడు సర్వాంతర్యామి. ఎట్లైన అతడు తొలుత తేజోరూపుడు. పిదప ఉదక రూపుడు, పృథివీ రూపుడుగా మారెను. పృథివి నుండి ఆహారము. ఆహారము వలన శరీరము. కావున ఆహార మూలము పృథివ్యుదకములు. తన్మూలము తేజస్సు. తేజోరూపుడు భగవంతుడు కావున జీవులు పరమాత్మ మూలకములు. బ్రహ్మము సర్వ జీవాంతర్యామి.

ఈ భగవత్స్వరూపము పరవ్యూహవిభవ అంతర్యామ్యరూపమున ఐదు స్థితులు గలదని ఆగమములు తొలిసారిగా నుడివినవి. పరుడనగా జ్ఞానబలై శ్వర్య శక్తి వీర్యతేజస్సులనెడి ఆరు గుణములతో కూడిన పరవాసుదేవుడే, వైకుంఠవాసి నారాయణుడే పరుడనబడును. వ్యూహమనగా సృష్టియొక్క మూలపదార్థము. వ్యూహము సృష్టి స్థితి లయముల నిర్వహించుటకు బుభుక్షువులైన సంసారులను అనిష్టమనుండి రక్షించుటకు, మముక్షువులకు తన సాన్నిధ్యమును కల్గించుటకు ఏర్పడినట్టిది. ఇది సంకర్షణ ప్రద్యుమ్నానిరుద్ధరూపమైనదని పరత్వాది పంచక స్తుతియందు గలదు. సంకర్షణుడు జ్ఞానబలములను గుణములగలిగి సృష్టి కారణమైనవాడు. ప్రద్యుమ్నుడు ఐశ్వర్యవీర్యములతోగూడి స్థితికారకుడైనాడు. శక్తితేజస్సులగలిగి అనిరుద్ధుడు సంహారకారకుడైనాడు. సంకర్షణుడు జీవ తత్వము. ప్రద్యుమ్నుడు మనస్సు. అనిరుద్ధుడు ఆత్మవివేకము ఈ సంకర్షణ ప్రద్యుమ్నానిరుద్ధులకు మూలము క్షీరసాగరవాసియైన, దేవతల మొర నాలకింప చేర్చిన వ్యూహస్వరూపము. వీటికి అధివాసము వాసుదేవుడనియు కొంద రందురు.

పాంచరాత్రము వ్యూహములు వాసుదేవ సంకర్షణ ప్రద్యుమ్నానిరుద్ధ రూపమున చతుర్విధమనుచున్నది. వాసుదేవుడు తెలివి. సంకర్షణుడు చైతన్యము. ప్రద్యుమ్నుడు ప్రేమ. అనిరుద్ధుడు ఉత్సాహమందురు. వాసుదేవుడు జ్ఞానాది షడ్గుణములు కలవాడు. సంకర్షణుడు భరణ సర్వజ్ఞత్వములు కలవాడు. ప్రద్యుమ్నుడు అపరివర్తనము, నియామ్యత్వలక్షణములు గలవాడు. అనిరుద్ధుడు సృష్టికారకుడని యందురు.

విభవము సజ్జన రక్షణార్థము దుర్జన శిక్షార్థము భగవంతుడై త్రిన అవతార రూపములు. అంతర్యామిస్వరూపము చేతనాచేతనములతో నియామకమై వ్యాపిం

చిన రూపము. అర్చారూపము ఆయా దివ్యస్థలములలో భక్తులు సేవించుటకు, అర్పించుటకు అనువై, భక్తాభీష్టానుసారమైన రూపము.

జీవులు బద్ధులు ముక్తులు నిత్యులని మూడు విధములు. అనాది కాలము నుండి జనన మరణముల నొందుచుండువారు సంసారబద్ధులు, బద్ధులు. ముక్తి దశను పొందిన వారు ముక్తులు. (ముక్తిదశను చేరి భగవత్ప్రాప్తిలేక సంసారమునకు రాక ఆత్మానంద మనుభవించుచు కైపల్యమందుండువారు కేవలులని ముక్తులలో మరొకరు గలరు). మొదటినుండియు భగవత్కైంకర్య మందుండు వారు అనంతగరుడాదులు నిత్యులనబడుదురు.

బద్ధుడైన జీవి మోక్షేచ్ఛగలవాడైనప్పుడు కర్మ జ్ఞాన భక్తి ప్రపత్తుల నాశ్రయించి భగవదనుగ్రహ పాత్రుడై ముక్తుడగును. కర్మ జ్ఞానములు భక్తికి సహకరించగా భక్తి ద్వారా భగవత్ప్రేమకు పాత్రుడగును. భక్తిగాక ప్రపత్తియు భగవత్ప్రాప్తి హేతువనిరి. ప్రపత్త్యాచరణకు అర్చారూపమే ప్రధానము. పరము ఆవిరి జలమువంటిది. వ్యూహము పాల సంద్రజలము వంటిది. వేసవి యందు వర్షాకాలమందలి ప్రవాహజలమును కోరుట వంటిది విభవావతారము నాశ్రయించుట. అంతర్యామి భూమిలోని జలము వంటివాడు. అర్చావతారము మడుగులోని స్వచ్ఛ జలము వంటిది. దాహము తీర్చుట కనువైనది మడుగులోని స్వచ్ఛ జలము వంటి అర్చా రూపము మాత్రమే. అదియే ప్రపత్త్యాచరణకనువైనది.

మానవుడు జీవేశ్వరుల స్వరూప స్వభావములు, ఈశ్వరస్వరూప సాక్షాత్కారమునకు విరుద్ధము లైనవాని స్వరూపము, భగవత్ప్రాప్తి సాధనమును, పురుషార్థ స్వరూపమును తెలుసుకొనవలెను. భగవంతుడు సర్వశేషి. కల్యాణ గుణాశ్రయుడు అనునది పర స్వరూపము. జీవుడు శేష భూతుడు, దాసుడు, అణు స్వరూపుడు. చైతన్య స్వరూపుడనునది స్వ స్వరూపము. భగవత్ప్రాప్తియే పురుషార్థము. అందుకు భక్తి ప్రపత్తులే ఉపాయము తాను స్వతంత్రుడని భావించుట. తాను ఈశ్వరునకు శరీరమను విషయము మరచుట జీవునకు విరుద్ధ లక్షణములు. వీనినే అర్థపంచక మని హారీత సంహిత నుడువుచున్నది. వీనినే హితమనిరి. తత్వము సూక్ష్మ చిదచిద్విశిష్ట పరబ్రహ్మయే జగత్కారణము. ఆతడు సర్వాంతర్యామియని తెలుసుకొనుట, అర్థ పంచకము నెరుగుట హితము. భగవత్ప్రాప్తియే పురుషార్థము. ఈ తత్వహిత పురుషార్థముల తెలియజేయుటయే విశిష్టాద్వైత తత్వ పరమ ప్రయోజనము.

సూ చి క లు

1. భగవద్గీత-3 అ. 5 శ్లో.
2. "పరీక్ష్యతోకాన్ కర్మచితాన్, బ్రాహ్మణోనిర్వేద మాయాత్"-మం. 11
రఘునాథాచార్య. న. చ. ముండకోపనిషత్తు. పే. 70 (1973).
3. భగవద్గీత-3 అ. 20 శ్లో.
4. ఈశావాస్యోపనిషత్తు 11.
5. అనిమసేన్ గుప్త-ఫిలాసఫీ ఆఫ్ రామానుజ. పే. 143 (1967).
6. ,, ,, ,,
7. భగవద్గీత-12 అ. 6, 7 శ్లో.
8. నారదభక్తి సూత్రములు-సూత్రము 9
9. ,, ,, 7
10. ,, ,, 3, 4, 5
11. రఘునాథాచార్య, న. చ. - ముండకోపనిషత్తు. (వ్యాఖ్య) పే. 129-131
(1973).
12. మాఘడు - శిశుపాల వధ ద్వి. స. 41 శ్లో.
13. నారద భక్తి సూత్రములు-సూత్రము 16, 17.
- 14 a) భాగవతము - సప్తమస్కంధము. 5 సర్గ. 23 శ్లో.
b) నారద భక్తి సూత్రములు - సూత్రము 82.
c) తొలి మూడు జ్ఞాన సంబంధి. తరువాతి మూడు కర్మ సంబంధి. తరు
వాతి మూడు భక్తి సంబంధి-యని.
సత్యవ్రతసింగ్. డా॥ వేదాంతదేశిక. పే. 379 (1958).
15. నారద భక్తి సూత్రములు-సూత్రము 25
16. ,, ,, ,, 72
17. భువనేశ్వరనాథ మిశ్ర - రామభక్తి సాహిత్యమే మధుర ఉపాసన.
(ఒకటి రెండు ప్రకరణములు)

18. “దర్శనం పరభక్తి స్సాన్ పరజ్ఞానంతు సంగమః
పునర్విశ్లేష భీరుత్వం పరమాభక్తి రుచ్యతే” - యామునాచార్యులు.
వెంకటరామరెడ్డి, దొడ్ల - నారద భక్తిసూత్రములు. పే. 21 (1971)
శ్రీరామకృష్ణ మతము - మద్రాసు.
19. అనిమసేన్ గుప్త-ఫిలాసఫీ ఆఫ్ రామానుజ. పే. 147, 148 (1967).
20. సత్యవ్రతసింగ్ - వేదాంత దేశిక. పే. 375 (1958).
21. అనిమసేన్ గుప్త - ఫిలాసఫీ ఆఫ్ రామానుజ. పే. 149.
22. సత్యవ్రతసింగ్ - వేదాంత దేశిక. పే. 377.
23. న్యాసవింశతి - శ్లో. 18.
24. సత్యవ్రతసింగ్ - వేదాంత దేశిక. పే. 391.
25. కుమార తాతాచార్యులు, అద్వంకి తిరుమల - భరద్వాజ సంహిత (తిలక వ్యాఖ్య) పే. 8 (1929) శ్రీ వైష్ణవ ముద్రణాలయము.
- 28-31. సత్యవ్రతసింగ్ - వేదాంత దేశిక. పే. 384, 393, 394, 392, 393, 389.
32. కుమార తాతాచార్యులు, అద్వంకి తిరుమల - భరద్వాజ సంహిత (తిలక వ్యాఖ్య) పే. 35 (1929)
33. నారద భక్తిసూత్రములు - సూత్రము 46.
- 34-38. కల్చర్ ల్ హెరిడేజ్ ఆఫ్ ఇండియా - భా. 4. పే. 33, 34, 445, 460.

తిరునామములు - విషయవివేచనము

ఇంతవరకు తిరునామ లక్షణము, వైష్ణవ ధర్మ ప్రాచీనత చెప్పబడెను. శ్రీ వైష్ణవమున భగవద్భాగవతాచార్యులకుగల ప్రాధాన్యము చూపబడెను. భగవత్సన్నిధికి ప్రధానమైన శరణాగతి ఉపాయము, దాని లక్షణము వివరింపబడినది. శ్రీ రామానుజులు ప్రతిపాదించిన విశిష్టాదైత్య తత్వము, శ్రీ వైష్ణవమున (శ్రీ సంప్రదాయమున) నాలాయిత ప్రబంధములకు గల ప్రాధాన్యము చూపబడినది.

ఈ ప్రకరణమున తిరునామములను, విషయము ననుసరించి విభజించి సోదాహరణముగా నిరూపించుదును. పై ప్రకరణ మందలి లక్షణములకు లక్ష్యములను ఈ ప్రకరణమున గమనింపవచ్చును.

గురుపరంపర

“లక్ష్మీనాథ సమారంభాం నాథాయాముర మధ్యమాం

అస్మదాచార్య పర్యంతాం వందే గురుపరంపరాం” (కూరనాథులు)

శ్రీమన్నారాయణునితో ఆరంభమైన గురుపరంపర స్వాచార్యుని వరకు అవిచ్ఛిన్నముగా కొనసాగుచు వచ్చినది. ఈ గురుపరంపరకు నమస్సులు అని ఆచార్య వందనముతో నిత్యానుష్ఠానము ప్రారంభ మగుచున్నది. ఇది అన్ని సంప్రదాయములకు సామాన్యమైన ఆంశము. ఆచార్యుని వద్ద చక్రాంకితులైన వారు ఆచార్యుల నుండి స్వాచార్య పర్యంతమైన కొన్ని శ్లోకములను ఉపదేశ మందురు. వానినే తనియ లందురు. అందు లక్ష్మీనాథుని నుండి ఆరంభమై స్వాచార్య పర్యంతమైన ఆచార్య పరంపర సుడువబడును. ఈ గురుపరంపరను ప్రధానముగా మూడు భాగములుగా విభజింపవచ్చును. మొదటిది శ్రీమన్నారాయణుని నుండి రామానుజులవరకు. రెండవది రామానుజుల నుండి మణవాళ మహామునుల వరకు. మూడు మణవాళ మహామునుల నుండి స్వాచార్య పర్యంతము.

మొదటి పరంపర శ్రీ వైష్ణవ సంప్రదాయములోని సర్వులకు సామాన్యమైనది. రెండవ పరంపర తెన్గులై సంప్రదాయము వారికి సామాన్యమైనది తరువాతి పరంపర మాత్రము దాదాపు ఎవరిది వారిదిగా నుండును.

మొదటి పరంపర

శ్రీయఃపతి - శ్రీదేవి - విష్ణుకేసరులు - సమ్మాళ్వారులు - నాథమునులు - పుండరీకాక్షులు - శ్రీరామ మిశ్రులు - యామునులు - మహాపూర్ణులు - శ్రీ రామానుజులు.

మంత్ర, మంత్రార్థ, శ్రీభాష్యభగవద్విషయము - ఈ నాల్గింటికి ఈ మొదటి గురు పరంపర సమానము.

రెండవ పరంపర

శ్రీ రామానుజులు - ఎంబారులు (గోవిందులు) - పరాశర భట్టర్ - నంజీయర్ (వేదాంతజియ్యర్) - నంబిళ్ళై (కలివైరిదాస) - వడక్కు తిరువీధి పిళ్ళ (శ్రీక్రిష్ణపాద) - పిళ్ళలోకాచార్య - తిరువాయి మొడిపిళ్ళ (శ్రీకైలేశులు) - మణివాళ మహా మునులు (వరవరమునులు).

తెన్గుల సంప్రదాయము వారికి ఆశ్రయణగురు పరంపర, శ్రీభాష్య, భగవద్విషయ, రహస్య గ్రంథగురు పరంపరయు ఈ రెండవ పరంపరయే. శ్రీకృష్ణ పాదులనుండి వడగల, తెనగల సంప్రదాయ పరంపర మారినది. పిళ్ళలోకాచార్యులు తెనగలవారికి, వేదాంతదేశికులు వడగలవారికి ప్రధానులైరి “గురు పరంపరా ప్రభావము” వరవరముని పర్యంతము ఆయా ఆచార్యుల గూర్చి విస్తరించి పేర్కొనుచున్నది. తరువాతి ఆచార్యులను గూర్చి కూడ “ఉత్తర గురుపరంపర” అన్న గ్రంథము విరచింపబడియున్నది. ఇది ఒకానొక ఆచార్య పరంపరను వివరించునది.

ఈ గురుపరంపరానుసంధానము నిత్యానుష్ఠేయ మైనది. శ్రీవచనభూషణ మందును ప్రపన్నదినచర్యను గూర్చి వివరించుచు “జప్తవ్యం గురు పరం

పరైయుం ద్వయముం” అనుసంధించవలసినది గురు పరంపరయును, ద్వయమును అని నుడివిరి. ఆ కారణమున నిత్యాన్యుష్టేయమైన గురుపరంపరను తిరునామము లందు నుడివిరి. వానిలో-

“గురు పరంపరతలుతు నే గొలుతు” (పే. 1. “తిరునామములు”)
అను తిరునామమందు విష్వక్సేనులను, నమ్మాళ్వారులను, నాధమునులను, పుండరీకాక్షులను, శ్రీరామమిత్రులను, యామునాద్యులను, మహాపూర్ణులను, శ్రీరామానుజులను, వేదాంతదేశికులను, స్వాచార్యులైన శతగోప దేశికులను స్మరించిరి. పై నుండి ఆవరోహణక్రమమున ఆచార్య పరంపర నుడువబడినది.

“వాచాతైంకర్యమే యాచరించెదను.....

ప్రాచుర్యముగ నస్మదాచార్యుల పరమాచార్యుల
సకలాచార్యుల గూర్చి” (పే 1) అని ఆరంభింపబడి-

శ్రీరామానుజులు, శ్రీరామమిత్రులు, నాధమునులు, శతగోపులు, విష్వక్సేనులు, శ్రీశ్రీయః పతియైన రంగేశులు ఇందు నుడువడిరి. ఇందు ఆరోహణ క్రమమున క్రింది నుండి పైవరకు ఆచార్యపరంపర గలదు.

మరొక తిరునామమందు ఆరోహణ క్రమమునవే ఇంకొందరి ఆచార్యుల నామములు అధికముగా చెప్పబడినవి.

“సేవించెదను నిత్యము చరమశేషినస్మద్గురుణి

స్వామి రామానుజుంబిళ్ళ” (పే 2) అనువారితో ఆరంభమై శతారి, శతగోపులు, ఆళహప్పయ్య, ఆత్తాన్ అయ్యవారు, రామానుజుంబిళ్ళ, వానమామల రామానుజులు, మణివాళ మహామునులు (పెరియజీయర్), తిరువాయి మొడిప్పిళ్ళ, పిళ్ళలోకాచార్యులు, వడకుక్కత్తిరుప్పిడి పిళ్ళస్వామి, నంబిళ్ళై, నంజీయరు, పరాశరభట్టర్, కూరేశులు, ఎంబారులు, ఎంబెరుమానారులు అని రామానుజులు, వారి తరువాత వచ్చిన షోడశ ఆచార్యుల నామములు నుడువబడినవి. పై తిరునామముల యందు పేర్కొనబడిన గురుపరంపరతోపాటు మధుర కవుల నామము, పదుగురాళ్వారుల నామము గూడా ఇందు పేర్కొనబడినది. ఈ తిరునామమందు ఆత్తాన్ అయ్యవారు పేర్కొనబడిరి. మణివాళ మహామునులు శ్రీ వైష్ణవ మతప్రచారమునకు అష్టదిగ్గజము¹ లనబడు జీయర్లను (శ్రీ వైష్ణవ

సన్యాసులు) యేర్పరచిరి. వీరు కాక గృహస్థులుగా ఉండియు మతప్రచారకులుగా ఉండునట్లు ఇద్దరిని నియమించిరి. వీరే ఆత్మాన్ వారు, కందాళ వారు. పైన తిరు నామమున పేర్కొనబడిన ఆత్మాన్ అయ్యవారు గృహస్థులై మత ప్రచారమునకు తోడ్పడువారు. ఈ గృహస్థులను మరియు జీయర్లను మణివాళమహామునులు శ్రీ వైష్ణవ సంప్రదాయ ప్రచారమునకు నియమించిన కారణముననే తెంగల శాఖ ప్రచారమందినది మొదటి ఉదాహరణమున వేదాంత దేశికులను స్మరించుటచే వడగల సంప్రదాయమునకు చెందిన శిష్యుడెవరో ఈ తిరునామమును వ్రాసినట్లు తోచును. వేదాంత దేశికుల వారి కుమారులు తెలుగు దేశమున మత ప్రచారము నకు విచ్చేసిన తొలి ఆచార్యులు-ఇట్లు చెదురుమదురుగా ఉదాహరణములున్నను, తెంగలశాఖయే వ్యాప్తిగాంచినట్లు, తెంగలశాఖవారి వ్యాప్తియే నిదర్శనము.

శ్లోక గురు పరంపర పేర ²ఒక శ్లోకము వాక్య గురు పరంపర ³అను నవి కలవు. “అస్మద్దేశిక మస్మదీయ పరమాచార్యాన్” ఇది శ్లోక గురు పరం పర. “అస్మద్గురుభ్యోనమః, అస్మత్పరమ గురుభ్యోనమః.....” మొదలుగా వాక్య గురు పరంపర- “గురు పరంపర తలతు” అను తిరునామమున రామానుజుల నుండి పైపైకి చదువుచుపోయిన శ్లోక గురు పరంపరలోని వారందరి నామములిందు కన్పించును. “శ్రీమద్గురు పరంపర తలతు” అనుచోట శ్రీశ్రీమత్ ఉభయులను ఆన్వయించుకున్న ఈ తిరునామము శ్లోక, వాక్య గురు పరంపరలకు గేయ రూపమగును.

ఈ విధముగా గురు పరంపర మూడు తిరునామములందు నుడువబడినది. ఈ గురు పరంపరాస్మరణము సంప్రదాయము యొక్క ఆనుస్థానిని కాపాడు టకు ఏర్పరుపబడి యుండవచ్చును. మంత్రమంత్రార్థ ప్రదాతలైన గురువులను స్మరించుట కృతజ్ఞతాపూర్వకముగా చేయబడినది. అంతేకాక, ఆచార్యాభిమాన మన్న ఉపాయమునను సరించి ఆచార్యుడే ప్రత్యక్ష మోక్షప్రదాయయన్న భావముకూడా దీనియందు బలముగా చెప్పబడినది.

భగవత్ పరకములు

శ్లోక, వాక్య గురు పరంపరలు ఆరోహణక్రమమున ఆచార్య పరం పరను తెలిపినవి. ఇవికాక విడివిడిగా శ్రియః పతి నుండి స్వాధ్యాయ పర్యంత

ముగా ఒక్కొక్కరిని గూర్చి ఒక్కొక్క శ్లోకము గలదు. ఈ శ్లోకములు అవరోహణక్రమముననున్నవి. అందు మొదటి శ్లోకము శ్రియఃపతిని గూర్చినది. అదే క్రమమున తిరునామములందును భగవత్పరమైన వానిని తొలుత గ్రహింతును.

భగవద్వృత్తివాచ్యుడు తిరుమంత్రద్వయ చరమములందు ప్రతపాదితుడు శ్రీ విశిష్టుడైన నారాయణుడు. ఈతడు పరమ్యాహుడి పంచావస్థలను పొందినవాడు. కాని తిరునామములందు అర్పారూపుడైన భగవంతునకే ప్రాముఖ్యమిచ్చిరి. అర్పా విగ్రహమునకు గల ప్రత్యేకత, విభవమునందు వలె కాల నియమము లేకుండుట (విభవము అవతారము ఒక కాలమందు మాత్రమే భగవంతుడు గ్రహించిన రూపము; రాముడు) భక్తుని వాంఛాపరిపూరితై ధరించురూపము అర్పారూపము. ఏకాలమందైన, ఏరూపముగానైనను అర్పామూర్తి ఆవిర్భవింపవచ్చును. పరవాసుదేవునకు వలె దేశనియమములేదు. అంతర్యామికి లేని రూపసంపద ఈతని కున్నది. అర్చకాధీనుడు అర్పామూర్తి. ఈ సౌలభ్యము పరమ్యాహు విభవ అంతర్యామిలో లేదు. రుచిని పుట్టించు సౌందర్యము, ఆశ్రయణ సౌలభ్యము, అన్ని లోకములను దరిజేర్చుకొనగలవాడగుట, అనుభవయోగ్యుడుగా నుండుట ఇవన్నియు అర్పావతార మందలి విశేషగుణములు. సకలాత్మలకు స్వామియైనవాడు అర్పారూపమున ఆత్మలకే తాను స్వాధీనుడైనాడు. అర్చకుడు కోరినప్పుడు భుజించుచు, స్నాన పానముల నిర్వర్తించుకొనుచుండును. అర్చకాధీనుడై భక్త పరతంత్రుడై స్వామిత్వమును వదలుకొనుటయే అర్పామూర్తిలోని సౌలభ్యము, ఆధికత్యత. ఆ కారణమున తిరు నామములలో అర్పారూపములనే ప్రణుతించిరి.

వానిలోను “శ్రీరంగము, తిరుపతి, కంచి క్షేత్ర దైవతములలో ఇతర అర్పామూర్తులు సరిరారు.” అని శ్రీ రామానుజులు ముదలియండానుకు సాయించి నట్లు వారా మాల యందు గలదు. ఈ మూడు దైవతములలో శ్రీరంగమును ఇశ్వాక్రకు వంశస్థులు మొదలుగా పూజించిరి. అశ్వాదులు తమ నాలాయిర ప్రబంధములలో తిరుపతి శ్రీనివాసుని, శ్రీరంగనాథుని, వరదరాజస్వామిని మిక్కిలి ప్రశంసించిరి. ఆ కారణముననే ఈ క్షేత్ర దైవతములకు ప్రాశస్త్యము పెరిగినది. శ్రీరంగము వేంకటాచలము కాంచీపురము శ్రీరామానుజుల అధీతి బోధాచరణ ప్రచారములకు స్థానములు. వారు ఎక్కువకాలము శ్రీరంగముననే

నివసించి, అక్కడి ఆలయ మర్యాదలను తీర్చిదిద్దినారు. తిరుపతి, రామానుజులు శ్రీవైష్ణవమునకు స్వాధీనము చేసికొన్న శ్మేతము. గద్యత్రయములోను, శ్రీభాష్య ఆరంభ శ్లోకమందును వారు ఈ మూర్తులకు శరణాగతి చేసినారు. తరువాతి ఆచార్యపురుషులు చాల మంది ఈ శ్మేతములందు తమ కార్యక్రమములను నిర్వహించి, ఈ మార్గమునకు మూలస్తంభములుగా నిలచినవారు. ఆ కారణమున ఆర్చారూపమైన రంగనాథుడు, వేంకటేశ్వరుడు ఈ తిరునామము లందు నుతింపబడిరి.

“మన్నారు రంగని కన్న రక్షకులెవ్వరున్నారు” (పే. 13)

“రక్షించగలవాడు రంగడు, రక్షించతగినవాడను నేను, ఆతడు దోషభోగ్యుడు. నన్నుమించిన దోషాకరులులేరు. ఆతడు వాత్సల్యసుగుణాబ్ధి. తన కృపకన్నదిచే రక్షించగలవాడు సంసారిని సుఖానుభవములేక నన్యాసినై భగవదనుభవముగూడా లేక ఉభయభ్రష్టుడనైన నన్ను పరవ్యాహాది పంచాపస్తలు గల ఆతడే రక్షించగలవా”డని నమ్మినభక్తుడు —

“శ్రీ వేంకటేశ మోక్షము జెందే కొరకు సేవలేమిజేతు నేను” అని స్వామిని ప్రశ్నించుచు ఇట్లనెను :

“నుతులైన చేసెదనంటె

మునులందుకే పుట్టినారు.

పానుపయ్యెదనంటె

ఫణిరాజు గాబియున్నాడు

వాహనమయ్యెదనంటె భగనాయకుడున్నాడు” (పే 3)

సేనాధిపత్యమునకై విష్యక్తేసులు, పాదములొత్తుటకై భూనీళలు, పాడుటకు ఆశ్వారాదులు, హితవు చెప్పుటకు ఎంబెరుమానారు, అందరన్నిటికి యున్నారు. మరి మోక్షాకాంక్షినిగూ నేనేమి సేవజేతును? శరణాగతత్రాణ బిరుదాంకితుడనైన నీవు నా రక్షకుడవు. నీవుతప్ప శరణ్యులులేరు వేంకటేశ!” అని పలికి ఇదివరలో రక్షింపబడినవారిని గుర్తుకు తెచ్చుచున్నాడు. “శ్రీపతి పాపిననుచు నన్నుబ్రోవవా నరహరే” (పే. 4) ఖాద్రసతిని గూడిన పరాశరుని, అహల్యా జారు

దైన ఇంద్రుని, గురుద్రోహియైన చంద్రుని వారివారి దోషముల లెక్కింపక రక్షించలేదా, నన్నుగూడా రక్షించమనినాడు.

“జాతిలేని గుహునిడాయవా

కోతిని కపిరాజు సేయవా

రాతినాతి జేసినావు

జాతిమాలినట్టి నన్ను ప్రబలుజేసి విడువతగునా

ఏమి సేయదలచితివని” (పే. 19) ప్రశ్నించినాడు.

“శ్రీయఃపతీ తగవగునా...నీకిది

భావ్యమగునా” (“పే. 10) “మూలనున్నవానినన్ను” ముంగిటిలో

బడవేసి శ్రీంచుట నీకు తగదు. పూర్వకర్మమనెడి నెపముచే నన్ను శిక్షించ తగదు. మూర్తాండునిరాకచే చీకటితొలగినట్లు నీ దయచే నా ఇక్కట్లు తొలగించ తగదా? మిత్రుడివై చేయగల ఉపకారము నన్నిట్లు వేధించుటయేనా? నీ సన్నిధి విని అతిగా నేను నిన్ను వేదినదేమి? సన్నిధినిప్పించతగదా? మీరిట్లు ప్రవర్తించుట తగునా?” యని శ్రీయః పతిని ప్రశ్నించి, “నీ సంకల్పము దెల్పవయ్యా (పే 11) అని మనసులోనిమాట వివరించమనినాడు భక్తుడు. నారాయణుడనని ధరించిన నామమునకు సార్థక్యము లేదు. నన్ను నీ దరికి చేర్చుకోకుండుటయే నిదర్శనము. నన్ను దరిజేర్చుకొని నారాయణత్వమును సార్థకపరచుకొనుము. కాకముకన్న నేను హినుడనా? నన్ను రక్షించి పతిత పావనుడన్న బిరుదును నిలబెట్టుకొనుము. నా దోషములను సహింపకున్న “కల్యాణగుణామృతోదధే” అన్న నీ బిరుదు వ్యర్థము. మనిద్దరికి గల స్వస్వామిభావ సంబంధమును⁴ మరచితివా? స్వసౌఖ్యమందు నేనొకడనుగానా? “నారాయణ” “పతితపావన” “కల్యాణగుణామృతోదధే” మొదలగు అనేక యోగ్యతలచే రక్షకుడనై న నీవు నన్ను రక్షించుటలేదు. నీ సంకల్పమేమి?” యని ప్రశ్నించినాడు “నీ కృప నాపై సందించు” (13) “ఓ దయాసముద్ర పరాభవమొందలేను ఇందిరేశ బ్రోవుమని” (14) వేడుచున్నాడు. “భారమైతిగనేనే” (పే. 15) అని వాపోవుచున్నాడు.

“సీతాసమేత చిన్ననాటిమాట మరువకుమి

కిటివై నిరుపమకరుణను ధరణి హరిణనయనకు

‘నయామి’ యనిన యానాటిమాట మరువకుమి” (పే. 21)

“స్థితేమనసిసుస్వస్థే శరీరే సతియోనరః

ధాతుసామ్యేస్థితేస్మర్తా విశ్వరూపంచమామజం

తత స్తం మ్రియమాణంతం కాష్ఠపాషాణసన్నిభం

అహంస్మరామి మద్భుక్తంనయామి పరమాంగతిం” (వరాహచరమము)⁵ అని వరాహావతారమందు భూదేవితో, మరణమునకు సిద్ధముగానున్న నా భక్తుని నేను గుర్తించి ఉత్తమగతికి చేర్చుదునని పలికినమాట ప్రకారము రక్షించుమనినాడు.

“పతితదశవదన పరుషిత తదనుజ

హితమతి కృతి స కృదేవ యనినమాట” మరువకుమి

“సకృదేవ ప్రపన్నాయ తవాస్మీతిచయాచతే

అభయం సర్వభూతేభ్యో దదామ్యేతత్ ప్రతంమమ” (రామచరమము)⁶

అని విభీషణునకు మేలుచేకూర్చదలచి ఒక్కసారియైనను నీవాడనని శరణున్న వానికి అభయమిచ్చువాడనని రామావతారమున పలికిన మాటను గుర్తుచేసినాడు.

“సుచరిత గోపీసుతరతి ధార్మిక

రుచినరునకు మాశుచ యని పలికిన నాటిమాట” మరువకు.

“సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్యమామేకం శరణంప్రజ

అహంత్వా సర్వపాపే భ్యోమోక్షయిష్యామిమాశుచః (కృష్ణచరమము)⁷” అని ఆర్జునునితో యుద్ధరంగమందు, నన్ను శరణు పొందిన పాపవిముక్తిని చేయుదు నని కృష్ణావతారమున పలికిన మాట మరచితివా అని, ఆడినమాట తప్పురాదని గుర్తుచేసినాడు. (“సీతాసమేత” యన్న తిరునామము స్వామి శరణాగతరక్షణ సేయుదునన్న ప్రతిజ్ఞలను స్మరింపజేయునది. ఇక్కడ ఆరంభమున సీతా సమేతతో సంబంధము ఆమె పురుషకార స్వరూపమును, అత్యంతము కృపాశుభ్రమును సూచించును. ఈ విధముగా దీనిలో వరాహ, రామ, కృష్ణ చరమశ్లోకములు స్మరింపబడినవి. సీతాసమేతత్వముచేత సీతాచరమ శ్లోకము గూడ గూఢముగా భావింపబడినది.)

ఈతని ప్రార్థనంన్నియు వమ్మైనవిగా భావించి విసిగి ఒక ఆచార్యుని ఆశ్రయించినాడు. ఆచార్య సమాశ్రయణము చేసిన వీనిని పరుడుగూడా అదరించ

మొదలిడినాడు. అంతకు ముందెన్ని విధముల ప్రార్థించినను కనికరించనివాడు హఠాత్తుగా సమాధరించుటెరిగి భక్తుడు హఠితో వాదించుచున్నాడు.

“నన్ను నీవేదెన్నమాట ఇప్పుడెన్నగూడునా శ్రీహరి!

గురుని సొమ్మునైన గురుతుదెలిసి నీవు

దరిజేర్చగల యట్టి దొరననుచు

మరి మరి తిరిగేవు పరమపదమునా

గురుని సొమ్ముయింక మరి నీవే మిచ్చేవు.” (పే. 5)

ఇది పరకు నేను యిడుములబడుచు జన్మపరంపరల వశమైననా డేమైనావు? నన్ను ఉపేక్షించలేదా? నేనిప్పుడు గురువు నాశ్రయించితిని. ఒక స్త్రీకి ఒకే పతివలె నాకు గురువే భర్త. నీ సహవాసమువలదు. పతివ్రత కిది తగదు.

“ఓరి శ్రీహరి మేరగాదుర

కలవాడనని అన్యకాంత ననకభ్రమసి

వెలయాలినటర నా వెంబడి తిరిగేవు.” (పే. 8)

ఎంతటి ధనవంతుడైనను పరశ్రీ ననుగమింప తగదు. నేను వేళ్ళను కాను. నన్ననుసరించ వలదనినాడు.

“పోరా నా జోలేమి నీకు ప్రొద్దుబోదా శ్రీహరి!

మున్నెవ్వరినైన తిన్నగ కడతేర్చినావా

అతిసాధ్వియైన సీతమ్మ నడవిలోకి పంపినట్టి

మితిలేని కఠినుడ నీవు

ఇక నిన్ను యాచించవస్తే యీసుమానక

సకలబాముల బెట్టి సాధించజూతువు.” (పే. 9)

ఐనా నిన్ను నమ్మరాదు. ఎవ్వరినీ సులభముగా దరికితీయవు. సీతమ్మనే కష్ట పెట్టినవాడవు. ఒకవేళ నిన్ను సమీపించిన పాతపగ తీర్చుకోజూతువు. గురుడే నాకన్ని విధముల రక్షకుడు. నీ పొండు వలదని నిరాకరించినాడు.

కాని గురు నన్నగ్రహముచేత పార్యంతికమైన భగవదనుభవమును పొంది, ఇక భగవంతుని గూర్చి కలవరించ నారంభించినాడు. శ్రీయఃపతిని కలలో చూచి-

“ఎంత ధన్యుడనైతి నెలమి నా కలలోన

చెంతజేరిన హరిని సేవించగంటి” (పే. 6) అని స్తుతింప మొదలైనాడు. లక్ష్మీదేవి, శేషుడు, గరుడుడు, విష్ణుకేసులు, పదుగురాళ్వారులు, వైష్ణవాళితో గూడిన స్వామి కన్పించినాడు. స్వామి దర్శనముచే తన్ను తాను ధన్యునిగా భావించినాడు. ఈ రకముగా భగవంతుని గూర్చిన భావనలు యీ తిరునామము లందు సాగినవి.

శ్రీ ప ర ము లు

భగవంతుని తరువాత నిత్యానపాయనియై భగవంతు నాశ్రయించిన, పురుషకార స్వరూపిణి శ్రీదేవి పేర్కొనదగినది. ఈమె విభూతి విశేషమే ఆండాళు. ఆండాళ్ను చూడికుడుత, గోదా యను నామములతో పిల్లరు. ఆండాళ్ అనగా పరిపాలించు అధికారి అని అర్థము.⁸ (ఆండు + ఆల్).

“వరనర పురుషీకరణురాలవని యెంచి

చరణంబులనే వరియించితినే” (పే. 82)

జీవేశ్వరులకు మధ్యవర్తియై ఉభయులను అనుకూలపరచునట్టి పురుషకార మీమె కృత్యము. ఈ కృత్యముచే చేతనులను పరిపాలించుచున్నది.

“దేవాదిదేవం తవదివ్య ప్రభాహిదేవ

జీవదోషం విస్మృత్య స్వీకర్తృకంకరోషి

పాపని మామపి భర్తృ వీక్షణాధీనం కురు” (పే. 95)

ఈశ్వరుని తన సౌందర్యముచే ఆకర్షించి జీవుల దోషముల విస్మరించి ఈశ్వరుడు వీరిని రక్షించునట్లు చేయును. రాక్షస శ్రీలచే ఎంత బాధింపబడినను తిరిగి వారిని రక్షించినది. ఇతరులచే శిక్షింపబడకుండ చూచినదియు శ్రీదేవియే ఇది ఈమె కృపకు, అధికారి కృత్యమునకును చిహ్నము.

“కాక ఏకాక్షి ప్రముఖ క్రూర పైన

నీ తెటువలె హృదయ మలరె నిజము దెల్పు చానా!” (పే. 93)

రామాయణమందు, పద్మపురాణమందు నుడువబడినట్లు కాకాసురుని విషయమున ఈమె చూపిన కృప అపారము. దీనిని చూచి ఆశ్చర్యపడిన భాగవతుడు “నీ తెటువలె హృదయ మలరె” అనుచున్నాడు. ఈమె భగవంతుని సమీప మందున్నను, విడిచియున్నను తను పురుషకారకృత్యమును మరువలేదు. అధికారి కుండవలసిన దయాగుణ మిట్టిదై యుండవలెనని నిరూపించినది. ఈ కారణము ననే ఆండాళ్ అని పిలువబడినది.

ఆశ్వాసులలో ఒక రైగా ఎన్నికగన్న ఈమె —

“పొందుగ కర్కాటపూర్వ ఫల్గుని

యందు తులసికాననంబు

నందు బొడమి విష్ణుచిత్తుని

నందని యయిన”ది. (పే. 26)

కర్కాటక మానమున పూర్వఫల్గుని నక్షత్రమునాడు తులసి వనమందు పెరియాళ్వారు అనబడు విష్ణుచిత్తులకు లభించినది. విష్ణుచిత్తులు శ్రీవిల్లిబుత్తూర నున్న దేవాదిదేవుని అనునిత్యము పూలతో తులసి మాలలతో అర్పించువారు. వారి కూతురగు ఈమె—

“వీంత వీంత వీరులు చామంతులు

బంతులు జాజులు తానె

లంతుక కొప్పున ముడిచి

కాంతున కంపిన యెంతో వయ్యారి.”

తండ్రి కూర్చిన మాలను ధరించి విడిచిన, వానినే తెలియక పెరియాళ్వారులు ఆ దేవున కర్పించువారు. చూటికుడుత్ర యను పేరు తాను మొదలు ధరించి ఇచ్చుటచేతనే ఏర్పడినది. గోదాశబ్దము కోత్రేశబ్దమునకు సంస్కృతీకరణమని తోచును. ఈ శబ్దమునకు మాల, శ్రీ, శ్రీకొప్పు అను నర్థములు గలవు. ఇది గూడా చూడికుడుత్ర శబ్దమువలె ఈమె చేసిన చేష్టనుండి ఏర్పడవచ్చును. ఈ

చూడికుడు త్ర చేసిన పనిని ఒకనాడు పెరియాళ్వారులు చూచి, నాడు వటపత్ర శాయికి మాల సమర్పించలేదు. స్వామి స్వయముగా ఆమె ధరించి వదలిన మాలనే తెమ్మని పెరియాళ్వారుల నాదేశించిరి. గోదాదేవికి గూడ నానాటికి రంగ నాథునిపై ప్రేమ ఆధికమాయెను. ఆ కోరిక నెరవేరుటకు-

“మాటి మాటి కలర ధను

రూసమునను నోముద్రావిడ-

పాటలు ముప్పది పాడినపుడు

కైటభారికి శేషపడినది”

ధనురూసమున నెల రోజులు వ్రతమాచరించినది. రోజు కొకటిగా ముప్పది పాశురముల నుడివినది. అవే “తిరుప్పావు”గా మారినవి. ఆ విరహ దశయందె “నాచ్చియార్ తిరుమొడి” అనబడు నూటనలుబది పాశురములను గూడా నుడివినది.

ఈమె తన కోరిక నెరవేరినచో సుందర బాహుస్వామికి నూరు వెన్న భాండములను, నూరు శర్కరపొంగలి ఘటములను నైవేద్య మిడుదునని మ్రొక్కెను.

“నాటునటుం పొడిల్ మాలిరుంశోలై నంబిక్కునాన్

నూటు తడావిల్ వెణ్ణెయ్ వాయ్నేర్న్ద పరావివై త్రేన్

నూటుతడానితైన్ద వక్కారవడిశిల్ శొన్నేన్

ఏటు తిరువుడై యానిన్దు వన్దివై కొళ్ళుంగొలో”

(నాచ్చియార్ తిరుమొళి 9 తిరుమొళి 8 పాశురం)

“పరిమళభరిత పుష్పవన పరివేష్టితమైన యా దివ్య క్షేత్రమందలి స్వామికి (తిరుమాలిరుంక్షోల) నేను నూరు గంగాశముల వెన్నను, నూరు గంగా శముల అక్కార వడిశిల్ (శర్కర పొంగలి) అను ప్రసాదమును నా కోరిక తీర్చినచో ఆరగింపు సమర్పించునని మ్రొక్కుకొన్నాను. మహా సంపన్నుడగు శ్రియఃపతి యిచటికి విచ్చేసి, నా కోరిక తీర్చి యా ప్రసాదమారగించుగాక.”⁹ అని ప్రార్థించినది. కాని ప్రసాద నివేదన చేయకమునుపే కోరిక నెరవేరుటయే

తడవుగా రంగనియందు ఐక్యమైనది. ఆ తరువాత శ్రీ రామానుజులు ఈమె బనులుగా సుందర భావస్వామికి ఈమె యిచ్చిన వాగ్దానమును నెరవేర్చిరి.

“తనదు తంపు దెలిసి యీదే
ర్చిన మహానుభావుని యోగి-
ఘనుని కోవిలణ్ణయనగ
దనరబల్కిన నారీ శిరోమణి.”

ఆ కారణమున శ్రీ రామానుజులను “అన్నా” అని పిలిచినది. ఈ విధముగా గోదా చరిత్రను, ప్రసిద్ధమైనకథను తిరునామములందు అటనట పొందుపరచినారు. ఇట్టి చరిత్ర గల గోదాదేవీ-

“నామనవి చేకొమ్మా నీదయనాపై రా
నిమ్మా ఇమ్ముగ నీ పద పద్మములెనా
నెమ్మడిలో నెరనమ్మిన వాడను” (పే. 29)
“నను బ్రోవవమ్మా” (పే. 30)
“నిన్నే నమ్మితిని” (పే. 31)
“నీవే శరణము” (పే. 38) అని పరిపరి విధముల ప్రస్తుతించినాడు.

“రాగదే అండాళూ నను చే-

కోగదే” (పే. 23) అని ప్రార్థించినాడు. ఆమె కలలో కన్పించినది.

“కలగంటినమ్మా అండాళునే కలగంటినమ్మా” (పే. 24) అని ఆనంద పడినాడు. “శ్రీరమ్యనగరి వాసినని (నమ్మాళ్వారుల జన్మస్థలమందున్నానని) తెల్పిన గోదాదేవిని” కలలో మాత్రమే చూడగల్గితినిని తపించు ఈతనిపై దయ చూపినది గోదాదేవి. చివరగా-

“భక్తకోటికి బంగారు కోటయైన”

“మాటల నమ్మతంపు లేట”యైన

“రంగమన్నారు మణికల్పవల్లిని” (పే. 25) కన్నులారగాంచి ధన్యత నందినాడీ భాగవతుడు. భక్తితో, ఆర్తితోపాటు చరిత్ర చర్వణము గూడా ఇందు కన్పించును.

ఆశ్వాసులు

శ్రీ శ్రీయః పతుల తరువాత గురు పరంపరయందు నమ్మాశ్వాసులు పేర్కొనబడిరి. ఈ తిరునామము లందు ఆశ్వాసులందరిని సామూహికముగా స్తుతించిన తిరునామ మొకటిగలదు. విడిగా నమ్మాశ్వాసులను స్తుతించిన తిరునామ ములుకొన్ని గలవు.

“ఎంచ వశమౌనా ఆశ్వాసుల గాంచవశమౌనా” (పే 39) అని ఆశ్వాసుల మహిమ వాక్కుల కతీతమైనది. ఆశ్వాసులందరును-

“జీవులు చేయు దుస్తర సంచితార్థము లెల్ల

తామెడలించి మము రక్షించి రహహ” అనినట్లు జీవులకు గల సంచిత ప్రారబ్ధ పాపములనుండి విముక్తి మార్గమును చూపించిరి. అటులే “శ్రీరమా విభుడే పరత్వముగాంచి మము రక్షించి రహహ” శ్రీయః పతియే పరతత్వ మని నిర్ణయించి అతని చేరుటే లక్ష్యమని ఆచరణద్వారా చూపించిరి.

“మూటి నైదింటితో నర్థమును తేటపడగను

అంఘ్రికింకర కోటికిని కృప జేసి రహహ”

చిదచిదీశ్వర రూపమైన తత్వత్రయ స్వరూప స్వభావములను, అర్థపంచక స్వరూపమును జీవకోటికి వివరించి ముక్తి తెరవును ప్రసాదించిరి. నాలాయిత ప్రబంధముల ద్వారా వారొచ్చిన ఉపకృతి ఎనలేనిది. అట్టి ఆశ్వాసులను కాంచ గల భాగ్యమున్నదా? వారిని కీర్తించుట నా తరమా అని సుడుపుచున్నాడు.

నమ్మాశ్వాసులు

ఆశ్వాసులలో నమ్మాశ్వాసులు ప్రధానులు. వారి జీవిత చరిత్రను అనుసంధించుచు వారిని స్తుతించిన గీతములు ఈ క్రిందివి. నమ్మాశ్వాసులు-

“ధరపాండ్య దేశమున బరగు తామ్ర పర్ణిదరిని

కురుకాపురిలోన సురుచిరకారి సతినాథ నాయకి

గర్భకుక్తి మౌక్తికము గను
 వరుస కలియుగాదిప్రమాదివత్సరము వైశాఖ విశాఖాయను
 గురు తరంబుగ భాను వారము గూడి దినమున కటక మందున
 పరమ పద సేనాధినాథుని ప్రబలమగు కళ నవతరించిరి.” (పే. 45)
 కారి, నాథనాయకి దంపతులకు తిరుక్కురుగూరుయందు విష్వక్సేనులయంశగా
 జన్మించిరి. పుట్టినదాది తల్లిదనుబాలు త్రాగుట మానివేసిరి.

“కానుపు మొదలుగా కన్నులు దెరువక స్తన్యపానమె నిరసించి”

“ప్రాకృతము లాదియందె రోసి శతద్వేషియనగ పేరుగాంచి” (పే. 51)
 ప్రకృతి సహజమైన వానిని నిరసించుట చేతనే శతకోపులని పిలువబడిరి.
 సామాన్య బాలకులవలె సందరింపని ఈతనిని చూచి తలదండ్రులు -

“దీనత హరి సన్నిధి చేర్చిన

చింత మానులో ప్రవేశించి మానులై యుండిరి” (పే. 46)

బాధపడి హరిసన్నిధిని చేర్చి వెడలి పోయిరి.

“పూని పదునారు యేళ్ళ వరకు భుజగశయనని భజనసేయుచు,

దానవారి కటాక్షమున వేదాంత శాస్త్ర ప్రపీణులైరి.”

వీరు పదునారేళ్ళు నివసించిన చింత “అనంతావతారమగు చింత”. (పే. 58)
 అందుండి విష్ణువును పదునారేళ్ళ వరకు ధ్యానించిరి. తీర్థయాత్రకై వెడలిన
 మధుర కవులను భక్తుడు ఉత్తర దేశమందుండగా దక్షిణ దిశలో ఒక వెలుగును
 చూచెను. ఆ తేజస్సేమిటో తెలుసుకొనదలచి రాత్రి పూట ప్రయాణించుచు
 నమ్మాళ్వారులున్న పురికి చేరిరి. అవట వీరిని దర్శించి వీరితో సంభాషించిరి.

“వన్నెమీర మధుర కవుల వారి శ్రీ సూక్తులు విని

కన్నులు దెరచి తమరున్నతంపు మాటలాడిరి” (పే. 44)

పుట్టినదాది నోరు తెరచి పలుకని ఆళ్వారులు మధుర కవుల ప్రశ్నలకు సమాధాన
 మిచ్చిరి. అప్పుడు మధుర కవులు నమ్మ + ఆళ్వారులనిరి. (నా ఆళ్వారులు)
 అదే ప్రహతమైనది.

ఆ విదప నమ్మాళ్వారులకు విష్ణువు ప్రత్యక్షమయ్యెను. నమ్మాళ్వారులు
 భగవద్భక్తి ప్రేరితులై నాలుగు ప్రబంధములు రచించిరి. అవి తిరు విరుత్తం,
 తిరువా శిరియం, పెరియ తిరువందాది, తిరువాయి మొడి.

“కూరిమిగా చతుర్వేదములతో అర్థసారములన్ని జేర్చి
ఆరూఢి నాలుగు ప్రబంధములని జేసి ఆత్మల కడతేర్చిరి” (పే. 48)
చతుర్వేద సారమైన ఆ నాలుగు ప్రబంధములే పై నాలుగు.

“ఉద్గీర్ణాఖ్యను వేయి గాథలచే
ఆరాధన సేయగ” (పే. 59)

సామవేద మందలి ఒక భాగమునకు ఉద్గీర్ణలని నామము. తిరువాయిమొడి
సామవేదముగా పరిగణింపబడినది. “వేదానాంసామవేదోస్మి” అని భగవద్గీత
యందు శ్రీకృష్ణుడు తాను సామవేద స్వరూపుడనని చెప్పెను. సామవేదమువలె
తిరువాయిమొడియు సమ్మాళ్వారుల ప్రబంధములతో ప్రధానమైనది. అందలి
పాశురములు వేయిగలవు. ఆ తిరువాయిమొడి.

“పన్నుగ ద్రవిడ వేదము పరమ ప్రపన్నులకు భక్తిసారము
ఘనము జీవనము” (పే. 44) అని ద్రావిడ వేదముగా పరిగణితమైనది.
ప్రపన్నులకు జీవన రూపమైనది. నాలుగు ప్రబంధములను జీవులకందించి
సమ్మాళ్వారులు అవతారమును చాలించిన పిదప తిరువాయిమొడిని పఠించిన
వారు పఠన మాత్రమున తత్క్షణమే ముక్తులగుచుండిరి. ఇతరులది చూచి
భయపడుచు, చివరకు తిరువాయిమొడినే చదువుట మానివేసిరి. కొన్నాళ్ళకా
ప్రబంధము భిలమైనది. నాథమునుల కాలమున నాథమునులు తిరువాయిమొడి
యందలి ఒక పాశురమును దూర ప్రాంతముల నుండి వచ్చిన ఒక భాగవతోత్త
ముని నోట వినిరి. మిగిలిన గ్రంథము తెలియదని ఆ భాగవతుని నోట విని
సంపూర్ణ గ్రంథమును సంపాదించుటకు నాథమునులు ప్రయత్నించిరి. నాథ
మునులకు సమ్మాళ్వారులు తమ ప్రబంధముల ఆశరీరవాణితో ఉపదేశించిరి.

“అండబాయకను నాథమునులకు నిగమార్థమంతయు
దెలుపు సమ్మాళ్వారులే” (పే. 45)

ఈ విధముగా సమ్మాళ్వారుల చరిత్ర మీ తిరునామములందు నిక్షిప్తమై
సామాన్యుల కందించబడినది.

సమ్మాళ్వారులు “తెన్నరంగం పొన్నడి” (పే 48) అని పిలువబడుదురు. అనగారంగ నాథునకు పాదుకాస్థానీయులని అర్థము. విష్ణ్వలయములందు భగవత్పాదు కలను శతకోపమందురు. భగవత్పాదుకాస్థానీయులు శతకోపులని యర్థము. వీరికి పదుగురాళ్వారులు ఆయా అవయవస్థానీయులుగా వర్ణింపబడిరి.

“శ్రీరమాపతిశేషి, యతనికి తీరుగల విగ్రహము” (పే. 51) సమ్మాళ్వారులు “ముదలాళ్వారులు శిరము, భక్తి సారలే స్తనయుగంబు భట్టనాథవర్మలు రము, యోగివాహనులె కంఠదేశము కులశేఖరులన్న మీకరములట, పరకాలులే మిన్నయో యుదరమట భక్తాంఘ్రి రేణులెన్నగా నూరుపులట, మధురకవులు పాదపద్మములట శ్రీరామానుజులు పాదుకలు మీకట, కారిమారికుమరామీ కంటె ఘనులిక నెవ్వరయ్యా”¹⁰ అని.

సమ్మాళ్వారులకు పాదుకాస్థానీయులు శ్రీరామానుజులు సమ్మాళ్వారుల చరిత్ర వర్ణనతోపాటు, సమ్మాళ్వారులను దర్శించవలెననెడి ఆర్తి కూడా ఇందు కన్పించును.

“వన్నెమీర శతగోపుల వైభవ మెన్నతరమోనా?” (45) అని ఆశ్చర్య పడిన భక్తుడు-

“సతులు ధనధాన్య సంతతులు సుతులును
హితులు గతి యనుచునున్న దుష్కర్మ నన్ను
రక్షణసేయు తండ్రి” (పే. 53) సమ్మయాళ్వారే
“నన్నెట్లు కాపాడి దరిజేర్చెదవో” (పే. 54) నన్ను రక్షించుటకు
“కారిమారి కుమారా! మీకంటె ఘనులిక నెవ్వరయ్యా” (పే. 51)
“నిన్నెట్లు పాసియుందురా” (పే. 42)
“తెన్నరంగం పొన్నడి నన్నేలుకోవే” (పే. 48)
“నిన్నెన్నడు సేవింతు నా కన్నులు చల్లబడన్” (పే. 54)
“శతకోపస్వామి రావే” (పే. 56) అని బాధపడుచు చెలినంపుచున్నారు సమ్మాళ్వారుల రప్పించుటకు.

“కారిమారి కుమారుల తోడుక నారీమణి రావే” (పే. 44)

“పాయలేనే సద్గురు నెడబాయలేనే” (పే. 41)

“తాళగలనా నిముషము పాయగలనా” (పే. 45) కనుక వెంటనే వారిని వెంట నిడుకొనిరమ్మని చెలినంపుచున్నారు. ఈ విధముగా శతకోపులు ప్రస్తుతించబడిరి.

ఆచార్యులు - తిరుక్కచ్చినంబి

ఆచార్యుల పిదప ఆచార్యులు పేర్కొనదగినవారు. వారిలో తిరుక్కచ్చి నంబిగారిని గూర్చిన తిరునామ మొకటి గలదు.

కాంచీపూర్ణులని పిలువబడు వీరు వరదరాజస్వామికి వింజామర కైంక ర్యము చేయుచు జీవితము గడిపిరి. వీరు శ్రీ రామానుజుల పంచాచార్యులతో ఒకరు.

“తిరుక్కచ్చినంబీ మిమునే జెందితి కృపావలంబీ !

విరుద్ధానుభవ విరుద్ధుండనే

విరాజ ధ్వజు డరాతిమ్ముడు

ఆర్రగుండు మీకరాంతస్తుడని” (పే. 60)

ఆర్చిని తొలగించగల విరాజధ్వజుడు (గరుత్మంతుని ధ్వజమందుగల విష్ణువు) పరదుడు వీరి స్వాధీనమైనవాడు. పరదుడు ప్రార్థించుటయే తదవుగా తిరుక్కచ్చినంబిగారికి ప్రత్యక్ష మయ్యెడివారు. స్వామిని ప్రత్యక్షీకరించుకొను, శక్తిగల ఓ తిరుక్కచ్చినంబీ మిము నే ఆశ్రయించితిని అని వేడుచున్నాడు.

శ్రీ రామానుజులు

“వైష్ణవ సిద్ధాంతము స్థాపనజేసిన ధీమతులు”. (191) విష్ణువును పర దైవముగా విశిష్టాద్వైత తత్వమును పునరుద్ధరించి ప్రచార మొనర్చినవారు రామా

నుజులు. విశిష్టాద్వైతమునకు వారు చేసిన సేవను పురస్కరించుకొనియే శ్రీ వైష్ణవము రామానుజ మతమైనది. తిరునామములు ఆధారముగా పీఠి సమగ్ర జీవితమును వివరింతును.

శ్రీ మహావిష్ణువు ఎన్నో అవతారము లెత్తియు, తన యంశచే ఎందరినో నిత్యసూరులను అవతరింపజేసియు ఈ చేతనులను తనకు ఉన్ముఖులుగా చేసుకొనలేకపోయెను. చేతనులు భగవద్భక్తులు కాలేకపోయిరి. ఆ కారణమున చింతలో నున్న విష్ణువును ఆదిశేషుడు సమీపించి, మీ చింతాపేతువెద్ది యని ప్రశ్నించెను. విష్ణువు తన వ్యాకులతకు కారణము వివరించి, ఈ చేతనులను రక్షించ నీవే సమర్థుడవని ఆదిశేషుని ఇలపైకి పంపెను. బ్రహ్మాండ పురాణమున

“మన్నియోగాత్ భూతపుర్యాం అహీనా మీశ్వరః కలౌ

శ్రీరామానుజ రూపేణ జనిష్యతి”¹¹ అని గలదు. ఆ విషయమే “పరవాసుదేవునితో పంతగించి ధరణి లోపల వేంచేసిన” (81) వారు “పరమ పదమున శేషుడైన వారే” (85) అని తిరునామమున చెప్పబడినది. వారే “ఇల ప్రబలె భూతపురంబున” భూతపుర మనబడు పెరుంబూదూరున జన్మించి “పతిత రక్షణకు యాక్షితి నవతరించిన భావ్యకారులు” (80) వీరు. వీరే-

“మొదటి యుగము ననంతుడై ముదమొదవగా పెంపొదవగా

నదయ రెండో యుగము లక్ష్మణ స్వామిగా బహుప్రేమగా

వదలకను ద్వాపరమున బలభద్రుడై పెంపారగా

తుదను కలియుగమందు శ్రీ రామానుజాయని పేరుగా” (86) కృతయుగమున అనంతులు, త్రేతా యుగమున లక్ష్మణస్వామి, ద్వాపరమున బలరాముడు, కలియుగమున శ్రీ రామానుజులు. భార్గవ పురాణమందు ఈ విషయమే ఇట్లు చెప్పబడినది-

“అనంతః ప్రథమోదేవః ద్వితీయో లక్ష్మణస్తథా

తృతీయో బలభద్రస్తు కలౌకశ్చిద్భవిష్యతి”¹² అని-

భక్తులు-“శేషోవా సైన్యనాథోవా శ్రీపతిర్వేతి సాత్వికైః

వితర్కాన్ని మహాప్రాజ్ఞ భాష్యకారాయ మంగళం''¹⁸

రామానుజులు విష్వక్సేనాంశయా, శేషాంశయా, భగవదంశయేనా అను విషయమును వింగడింపలేక పోయిరి. కేవలము శేషాంశయే కాదనియు విష్వక్సేన భగవదంశలు కూడా కలవనియు పేర్కొనిరి.

శేషుడు “మించి ఆనిత్య విభూతి నుంచి

ఆసూరి కేశవతనూజుడు”గా (పే. 70) అవతరించెను. వీరిని “సుతునిగా గన్నట్టి కాంతిమతి యేమి ప్రతము జేసెనో” (72) చెప్పరాదు. లోకోత్తర చరితుడైన ఈ ఒక్క పుత్రుని జన్మచేతనే ఆమె చరితార్థమైంది. విద్యాభ్యాస కాలమున రామానుజులు అద్వైతియగు “యాదవు వద్ద శాస్త్రము చదువుకొన” (85) వుండిరి. ఆ కాలమున చోళరాజు పుత్రికను బ్రహ్మరాక్షసి బాధించుచుండెను. వీరి గురువైన యాదవ ప్రకాశులు బ్రహ్మరాక్షసి బారినుండి రాచ కూతురును రక్షింప ప్రయత్నించి విఫలులైరి. శ్రీ రామానుజుల శ్రీపాదతీర్థ, పాద స్పర్శచే రాక్షసి నుండి రాచకూతురు విముక్తయ్యెను. ఇట్లు “బ్రహ్మరాక్షసిని హతము జేసితిరి” (73) “మీరు రాజుబిడ్డను రక్షించ భామ యే భాగ్యము జేసెనో” (72) చెప్పరాదు అని భక్తుని ఆశ్చర్యము.

యాదవ ప్రకాశులకు ఇది కోపకారణ మయ్యెను. (తన శిష్యునిచే తాను అవమాన మొందుట) ఇదిగాక ఒకనాడు “కప్యాసంపుండరీకమేవ మక్షిణీ” అను శ్రుతికి, కప్యాస మనుచోట కోటిపిర్ర అను నర్థమును యాదవ ప్రకాశుడు చెప్పెను. రామానుజులు భగవన్ముఖమును కోటిపిర్రతో పోల్చుట అనౌచిత్యముగా నున్నదని, ఆ శబ్దమునకు “కంజలంపిబతీతి కపిః” అని కపి శబ్దమునకు సూర్యుడు అని అర్థము. చెప్పి కప్యాసం అనగా సూర్య కిరణములచే వికసించిన అని వివరించగా యాదవుడు క్రుద్ధుడయ్యెను. ఈ కోపము అసూయగా పరిణమించెను. యాదవుడు రామానుజుల చంప ప్రయత్నించి తీర్థయార్థకై బయలుదేరెను. యాత్రలో రామానుజుల పధించవలెనని యాదవుని ఆలోచన. కాని రామానుజుల పినతల్లి పుత్రుడగు గోవింద మిత్రుడు గూడా యాత్రకై బయలుదేరెను. దారిలో రామానుజులకు గోవింద మిత్రుడు యాదవుని దుష్ట ప్రయత్నమును వివరించెను. రామానుజులు ఆ గుంపునుండి విడిపోయిరి. తిరిగి కంచికి

ప్రయాణమైరి. ఒంటరిగా ప్రయాణించలేక దైవమును వేడుకొనిరి. కంచి వరద రాజస్వామి పెరుండేశితో కూడి కిరాతదంపతుల రూపమున కనుపించెను. వారితో పాటు రామానుజులు రాత్రిపూట ప్రయాణము సాగించిరి. దారిలో ఆ దంపతులు జలము కావలెననగా తెచ్చుటకై రామానుజులు వెదలి వచ్చునంతలో ఈ దంపతులు మాయమైరి. తెల్లవారి న పిదప అది తాను నివసించు కంచి యనియే గ్రహించెను. ఆ దంపతులు మరెవరోకాదు “పెరియ పెరుమాళ్ళైన వరదుని ప్రేమచే మహిమందున” (పే. 85) రామానుజులు నిలువగలిగెను. ఆ వరదుడే తన్ను రక్షింప ఆ రూపమెత్తెనని ఆనందపడెను.

“వేడుకతోడను కంచి యా వరదుని సన్నిధిగాంచి” (పే. 70) నాటి నుండి వరదునకు తీర్థ కైంకర్యము చేయుచు రామానుజులు కాలము గడుపుచుండిరి.

రామానుజుల కన్న పూర్వమే శ్రీ వైష్ణవమును ప్రచారమందుంచిన వారు యామునాచార్యులు. వారు తమ తరువాత మత ప్రచార మొనర్చుట కనువైన వారెవ్వరాయని వెదకుచు, ఒకనాడు కంచి వరదరాజ స్వామి సన్నిధికి శ్రీరంగము నుండి వేంచేసిరి. (తీర్థ యాత్రలో తన ప్రమేయము లేకయే రామానుజులు మరణించెనని ఆనందించుచు యాదవ ప్రకాశుడు కంచికి చేరెను. కాని రామానుజులను ప్రత్యక్షముగా చూచి ఏమి ఎరుగనట్లుండెను. రామానుజులు తిరిగి యాదవ ప్రకాశుని వద్ద శిష్యునిగా నుండసాగిరి.) గురువుతోపాటు ఎరదరాజస్వామి ఆలయ ప్రదక్షిణమాచరించు రామానుజులను యామునాచార్యులు చూచి ఈతని ముఖవర్చస్సును గమనించి ఈతడే తన తరువాత విశిష్టాద్వైత తత్వ ప్రచారమునకు యోగ్యుడని యెంచి శ్రీరంగమునకు వెదలిపోయిరి. తమ అంత్యదశలో యామునులు రామానుజులను రప్పించి, మత ప్రచార కార్యమును అప్పగించ దలచి మహాపూర్ణులను కంచికి పంపిరి. వీరుభయులు శ్రీరంగము చేరునరికి యామునులు పరమపదించిరి. యామునులు తమ ప్రాణోత్క్రమణమునకు పూర్వమే తమ చేరి మూడువేళ్ళను ముడిచియుంచిరి. యామునులు ఏవో మూడు కార్యములను తలపెట్టి నెరవేర్చలేకయే ఆ వేళ్ళు ముడిచి పరమపదించిరిని, అవి నెరవేర్చ సూచించిరిని రామానుజులు భావించిరి. ఆ మూడు కార్యములేవియో ఇతరుల నడిగి తెలుసుకొనిరి.

- 1) వైష్ణవ మతోద్ధరణము అందరకు పరమ పదప్రాప్తి నందించుట.
- 2) విశిష్టాద్వైత పరముగా శ్రీభాష్య రచన.
- 3) పరాశరుల నామమును మరొకరికుంచుట.

ఈ మూడు కార్యముల నెరవేర్చునని ప్రతిజ్ఞచేసి యామునుల ముడిచిన “మూడం గుఱుల వింతగా విడిపించిరి” (73) (పై మూడు ప్రతిజ్ఞలు ప్రపన్నామృత మందలివి. ఆచార్య సూక్తి ముక్తావళి, గురు పరంపరా ప్రభావములలో మూడవ ప్రతిజ్ఞ శతగోపులనామ మొకరికి యుంచుట అని గలదు 14.)

తిరిగి శ్రీరంగము నుండి కంచికి చేరి వరదరాజస్వామి సన్నిధిని గల తిరుక్కచ్చినంచి యను ప్రపన్నుని ఆశ్రయించిరి. ఈ నందికి వరదరాజస్వామి ప్రత్యక్షమయ్యేవారు. తనకుగల సందేహములను వరదరాజస్వామి నడిగి, తనకు సందేహ విచ్ఛిత్తి చేయుమని రామానుజులు నందితోయనిరి. తరువాత తిరుక్కచ్చి నందిద్వారా-

“సామజాచలాధివాస సంజ్ఞాపిత ఆగమాధ్యులైరి”. (161)

“తిరుక్కచ్చినందితో ఆరువార్తలు ముచ్చటలాడిరి” (177)

ఆ కరిగిరివాసుడైన వరదరాజస్వామి తెల్పిన ఆరు అంశములు, రామానుజుల డిగిన ప్రస్థం సమాధానము లెవ్వియన —

“అహమేవ పరంబ్రహ్మ జగత్కారణ కారణం

జేత్రజ్ఞేశ్వరయోర్భేదః సిద్ధ ఏవమహామతే

మోక్షోపాయోన్యాస ఏవ జనానాం ముక్తిమిచ్చతాం

మద్భక్తానాం జనానాంచ, నాంతిమ స్మృతిరిష్యతే

దేహావసానేభక్తానాం దదామి పరమం పదం

పూర్ణాచార్యం మహాత్మానం సమాశ్రయగుణాశ్రయం”

- (1) జగత్కారణ భూతుడైన పరాత్పరుడను నేనే (వైష్ణవే జగత్కారణము).
- (2) జీవేశ్వరులకు నిశ్చయముగా భేదము గలదు.
- (3) ముక్తికి మార్గము ప్రపత్తి.

- (4) అంతిమస్మృతిలేకున్నను భక్తునకు మోక్షప్రాప్తికి బాధలేదు.
 (5) దేహావసానమున నా భక్తులకు ముక్తి నిత్తును.
 (6) మహాపూర్ణుల నాచార్యులనుగా పరిగ్రహింపుము. 15

కరిగిరి వరదుని యాజ్ఞననుసరించి పెరియనందిని (మహాపూర్ణులను) ఆచార్యునిగా భావించి వారిని తమ గృహమున కాహ్వానించిరి. ఒకనాడు మహాపూర్ణుల భార్యయు రామానుజుల భార్యయు నీరు తెచ్చుటకై ఒక బావివద్ద కేగిరి. మహాపూర్ణులభార్య నీరు చేదునప్పుడు కొన్ని నీటి తుంపురులు రామానుజుల భార్యపై బడినవి. ఆమె తన జాత్యైన్యత్యమును, మహాపూర్ణుల జాత్యధమత్వమును (బ్రహ్మచరణులు) 16 సూచించుచు నిందించెను. ఈ విషయమెరిగి మహాపూర్ణులు భార్యతోసహా శ్రీగంగమునకు వెడలి పోయిరి. తన భార్య కారణముగా మహాపూర్ణులు వెడలిపోయినందుకు రామానుజులు చింతించిరి.

మరొకమారు రామానుజులు ఒక వైష్ణవుని తన ఇంటి కరిగి తన భార్యను భోజన మడిగికొమ్మనిరి. ఆమె ఆహారమున్నును లేదని అబద్ధమాడెను.

ఒకనాడు కాంచీపూర్ణుని (తిరుక్కచ్చినంది) రామానుజులు భోజనమున కాహ్వానించిరి. వారి రాక తెలిసి చూచుచు వారికెమలేగి ఆహ్వానింపవలచి ఒక మార్గమున రామానుజులు కాంచీపూర్ణునింటికి బయలుదేరిరి. కాంచీపూర్ణులు మరొక మార్గమున రామానుజుల ఇంటికి చేరి రామానుజుల భార్యనడిగి భోజనము పెట్టించుకొని భుజించిపోయిరి. కాంచీపూర్ణులు వైఘ్యలగుటచే వారికి వంటగది బయటనే రామానుజుల భార్య వడ్డించినది. వారు భుజించిన విస్తరిని ఎత్తిపారవేసి స్నానము చేసినది. కాంచీపూర్ణులు భుజించివెళ్ళినారని తెలిసి వారి భుక్తశేషము తనకు లభింపలేదని రామానుజులు భార్యపై కోపగించిరి. (కాంచీపూర్ణులకు వరదరాజ స్వామి ప్రత్యక్షదైవము. ఆ కారణమున రామానుజులు వారి భుక్తశేషము నాశించిరి.)

ఈ పై మూడు సందర్భములందు భార్య ప్రవర్తనను గమనించిన రామానుజులు ఆమెకు వదలి సన్యసింపటయే ఉత్తమమని యెంచిరి.

ఈ విధముగా రామానుజులు “అబల నొదిలె నెపత్రయంబున” (86) ఆపై సన్యసించిరి. సన్యసించి వాసికెక్కిన కూరేశకురుకే శాది దేశికమణులకు దేశికులై (86) విలసిల్లిరి కూరగ్రామవాసియైన కూరేశు లనబడువారు, వీరి (రామానుజుల) మేనల్లుడగు దాశరథి యనువారు వీరి నాశ్రయించిరి.

రామానుజులు యాదవ ప్రకాశుని వదలి వైష్ణవమత ప్రచారమునకు పూను కొన్న పిదప వీరికి రిక్తి, జ్ఞానసంపత్తికి, మృదుమధుర భాషణములకు లబ్ధియై యాదవ ప్రకాశుని తల్లి తన పుత్రునిగూడా రామానుజుల నాశ్రయింపుమని వేడెను. వదరరాజస్వామియు, నీకు ఆశ్రయణీయుడు రామానుజులే అని కలలో గన్పించి చెప్పిరి. యాదవ ప్రకాశుడుగూడా చిన్ననాటినుండి రామానుజుల మేధాసంపత్తి నెరిగినవాడగుటచే భగవదంశగా గ్రహించి రామానుజులను తన ఆచార్యునిగా భావించి ఆశ్రయించెను. ఈ విధముగా రామానుజులు-

“గురువునకు గురురూపుడాయెను గురుతర ప్రభావము” (87)

వైష్ణవ దర్శన స్థాపనాచార్య పదవియందు రామానుజుల నుంచదలచి శ్రీరంగమందలి వైష్ణవులందరు వరరంగార్యులను వారిని కంచికి పంపిరి. వారు రామానుజులను శ్రీరంగమునకు తీసుకొనిపోయిరి. రంగనాథుడు రామానుజుల రాకకు సంతోషపడి చేతనుల నుజ్జీవింపజేయుట కనువుగా రామానుజులకు ఉభయవిభూతి నాయకత్వమును ప్రసాదించెను.

“ఎలమితో శ్రీరంగేశ్వరుడిచ్చిన ఉభయ విభూతులు గైకొన్న” (88) వారు రామానుజులు. ఉభయ విభూతులనగా ఒకటి నిత్యవిభూతి. ఇదియే పరమ పదమందలి యైశ్వర్యము. దీనికే త్రిపాద్విభూతియని పేరు. రెండవది లీలా విభూతి. భూలోకమందలి ఐశ్వర్యము. ఈ రెంటికి నాయకులు రామానుజులే యైరి. వారనుగ్రహింపనిదే ముక్తిలేదు.

వైష్ణవమత ప్రచారకులైన రామానుజులు తొలుతగా తమ పినతల్లి కుమారుడైన గోవిందమిత్రుని వైష్ణవునిగా మార్చదలచిరి. యాదవ ప్రకాశునితో యాత్రకువెళ్ళిన గోవింద మిత్రునకు గంగాస్నాన సందర్భమున నొక లింగము లభించినది నాటినుండి యాతడు శివభక్తుడయ్యెను కాళహస్తియందు వసంప

దొడగెను. అతని దగ్గరకు శ్రీశైల పూర్ణుని వారిని పంపి వైష్ణవునిగా చేయ దలిచిరి. శ్రీశైలపూర్ణులు అచటికేగి తమ వాక్కుటిమచే గోవిందమిత్రుని శ్రీవైష్ణవునిగా చేసిరి. అతనికి ఎంబారులని పేరిడిరి. ఈ విధముగా “సోదరుని అభిముఖునిగ జేసినవారు” రామానుజులు (66).

ఆ పిదప రామానుజులు మహాపూర్ణుల నాశ్రయించి శ్రీ వైష్ణవులకు ప్రధానమైన అష్టాక్షరీమంత్ర, మంత్రార్థముల నుపదేశింపుమని వేడిరి. వారుద్యయ మంత్రముయొక్క విశేషార్థముల బోధించి, అష్టాక్షరీ మంత్రార్థమును తిరుక్కోటి యూరను గ్రామమందున్న గోష్ఠీపూర్ణుల నాశ్రయించి సంపాదించుమనిరి. గోష్ఠీపూర్ణులు రామానుజులకు గల మంత్రార్థ పరిజ్ఞాననిష్ఠను పరీక్షించదలచి పదునెనిమిది పూరులు తిప్పకొనిరి. చివరకు రామానుజుల శ్రద్ధను గమనించి త్రిదండయజ్ఞోపవీతధారివైన, నీకు మంత్రార్థ ముపదేశింతుమనిరి. వీరు త్రిదండ యజ్ఞోపవీతములకు బదులు కూరేశ దాళరథుల వెంటనిడుకొని పోయి వీరిద్దరు నా త్రిదండ యజ్ఞోపవీతములని చెప్పిరి. రామానుజుల పరోపకారబుద్ధికి గోష్ఠీ పూర్ణులొందపడి రామానుజులకు తిరుమంత్రార్థ ముపదేశించి, ఎవ్వరితో చెప్ప కుండునట్లు ప్రతిజ్ఞ చేయించిరి.

“మంత్రమునకు పొంచి పడెన్నిది మారులనుసరించి

వింతగ తిరుక్కోట్టూరి పవిత్రు లుపదేశించినను మీ

చంత కూరేకులకు ఉపదేశించి ప్రకటముగను జేసితిరి, మీరె” (82)

చరమ మంత్రమును కూరేకునకు ప్రాధేయపడుటయే తడవుగా రామానుజు లుపదేశించిరి. ఆ పిదప రామానుజులు తిరుక్కోట్టి యూరునందలి నృసింహ స్వామి ఆలయ శిఖర మధిరోహించి ఈ మంత్రోపదేశ మంద దలచిన వారందరిని వెంటనే ఆలయమునకు రావలసినదని ఆహ్వానించిరి. వచ్చిన వారందరకును తిరుమంత్రార్థ ముపదేశించిరి. గోష్ఠీపూర్ణులీ విషయమెరిగి రామానుజుల విలిపించి గుర్వాజ్ఞ నుల్లంఘించిన వారికి శిక్ష యేమనిరి. నరకమని రామానుజులు జవాబిచ్చిరి. ఇది తెలిసియు నీవు మంత్రార్థమును ఎందులకు వెల్లడించితివని గోష్ఠీపూర్ణులడిగిరి. నేనొక్కడను నరకమునకేగి ఇందరుతిరుమంత్రముచే తరించిన నాకు కాపలసిన దింతకన్న మరొక్కటి లేదనిరి. చేతనులు తరించుచే

నా ఆశయమిది. రామానుజుల నిస్వార్థబుద్ధికి, పరోపకార తత్పరతకు ఆనందపడి ఎంబెరుమానారే అని సంబోధించి కొనిించుకొనిరి. (నా దైవమా అని సంబోధించిరి) ఈ విధముగా రామానుజులు-

“గోపురము పైకెక్కి తిరుమంత్రము కొల్లలుగ వెదజల్లి” (66)

“గురుని యాజ్ఞకు మీరిమించెను.” (67)

గోష్ఠీపూర్ణులు తమ కుమారుని రామానుజులకు శిష్యునిగా జేసిరి. “నుతుని మహిమలు తెలియగా గురు సుతుల నేలిన” (68) వారు రామానుజులు.

రామానుజులవద్దకు దాశరథి వచ్చి తనకు చరమార్థ ముపదేశింపుమని వేదెను. గోష్ఠీపూర్ణులు అభిజాత్యమదము లేనివారికే ఉపదేశింపుమనిరి. ఆ కారణ మున దాశరథియొక్క అభిజాత్యమదమును రామానుజులు పరీక్షింపదలచిరి. మహా పూర్ణులకు అత్తక్కాయ్ ఆను పుత్రిక గలదు. ఆమెకు వివాహ మొనర్చి అత్తవారింటికి పంపిరి. ఆమె అత్తవారింటిలో సాయంత్రము పూట నీళ్ళు తెచ్చుటకు ఏటికి వెళ్ళవలసియుండెడిది. ఒంటరిగా నీరు తెచ్చుటకు ఏటికి వెళ్ళలేనని ఆమె అత్తగారితో అనెను. అత్తగారు నీ పుట్టింటి నుండి దాసి జనమును తెచ్చుకొమ్మని పలికెను. అత్తక్కాయమ్మ ఈ విషయమును తండ్రితో చెప్పెను గోష్ఠీ పూర్ణులు రామానుజులతో చెప్పిరి. వారు దాశరథి యొక్క అభిజాత్యమదమును పరీక్షింపదలచి ఆమె వెంట పంపిరి. అతడు దాస్యమును చక్కగా నిర్వర్తించెను. ప్రసంగ వశమున దాశరథి పాండిత్యమును గ్రహించిన అత్తక్కాయమ్మ అత్తగారు తన్ను శ్రమింపుమని దాశరథిని వేడి రామానుజుల వద్దకు పంపెను. ఈ విధముగా రామానుజులు గురు పుత్రికయగు, సోదరీ సమానురాలైన అత్తక్కాయమ్మకు దాస్యములేకుండ జేసిరి. “సోదరీకృత దాస్యముడిపెను.” (68)

రామానుజులు ద్రావిడ వేదమగు తిరువాయి మొడిని సవ్యాఖ్యానముగా అధ్యయనము చేయదలచి మాలాధరార్థుల నాశ్రయించిరి. వారు తిరువాయి మొడిలోని మూడవ తిరువాయి మొడియందలి మూడవ పాశురమును వ్యాఖ్యానించుచు ఒక అర్థమును వివరించిరి. రామానుజులు భంగ్యంతరముగా మరొక అర్థము చెప్పిరి. ఆ యర్థమును గురువులగు యామునార్థుల వద్ద మాలాధరా

ద్యులు విననందున, రామానుజులు వివరించినదానిని అంగీకరించక కోపగించి గ్రంథ పాఠమును ఆపివేసిరి. గోష్ఠిపూర్ణులు ఒకనాడు మీ తిరువాయిమొడి పాఠ ప్రవచనము జరుగుచున్నదాయని మాలాధరులనడిగిరి వారు, విపరీతార్థముల బోధించు రామానుజులకు తాము బోధించుట మానినామని జరిగిన కథను వివరించిరి. ఆ పైన గోష్ఠిపూర్ణులు ఈ యర్థము యామునాచార్యులవారు బోధించినట్టిదే. ఆ అర్థ వివరణ సందర్భమున మీరు వేరొక పని మీద యుంటిరని మాలాధరులతో యనిరి. ఆ తరువాత మాలాధరులు యథా ప్రకారము రామానుజులకు తిరువాయి మొడి తాత్పర్యమును బోధించిరి. ఈ విధముగా రామానుజులు. "గురుని భావార్థములె తెలిపిరి." (87)

రామానుజులు శ్రీరంగ మందుండు సందర్భమున వీరి శ్రీ వైష్ణవ మత ప్రచార ప్రళస్తిని విని యజ్ఞమూర్తియను శైవ విద్వాంసుడు వీరితో వాదించ సిద్ధపడెను. వీరి వాద పటిమను గ్రహించి, అపర శేషులే వీరని యెంచి రామానుజులకు ఈతడు శిష్యుడై శ్రీ వైష్ణవుడయ్యెను. "అరుణాశ పెరుమాళెం బెరు మానార"ను నామమును ధరించెను.

"ప్రజ్ఞతో వాదించ బోయితే సుజ్ఞానమేమొ తెలిపితిరి

యజ్ఞమూర్తిధన్యుడాయెనో!" (72) రామానుజు తెలుపుమని తన కట్టి ధన్యత లభించవలెనని అడుగుచున్నాడు ప్రపన్నుడు.

రామానుజులు దేశసందారము చేయుచు ఒకనాడు అష్టనహస్రమును గ్రామము చేరిరి. ఆ గ్రామమందు యజ్ఞేశుడను ధనవంతుడు కార్యాసా రామ వరదార్యులను దరిద్రుడు నివసించుచుండిరి. యజ్ఞేశుడు ధన గర్వముచే రామానుజుల నాదరించలేదు. దరిద్రుడైన వరదార్యుల ఇంటికి విచ్చేయగా వరదార్యుల భార్య "పరిత్తిక్కొల్ల" మాత్రమే ఇంటి యందుండెను. దారిద్ర్యవశమున జీర్ణ వస్త్రమును ధరించిన యామె వీరికి కన్పించుట కిష్టపడక చేతులు మాత్రము కన పడునట్లు చేసి తలుపు చాటున నుండి నమస్కరించెను. ఈమె దీన దశను గ్రహించి రామానుజులు తమ శిరోవస్త్రమును ఆమెకిచ్చి రక్షించిరి.

"పత్తిక్కొళ్ళ పొలితి యింటికి వేంచేసి విందులారగించి

తిరుముడి వేష్టము మీకొసగితిరి" గదా (82)

“కొల్లలుగా బహుపుల్లసముగా జేసిన పత్తికుళ్ళి
యేమూల్య మందెనో” (72) తెలియదాయె నాకు తెలియజేయుము
ఓ రామానుజా అని భాగవతుని ఆరాటము.

రామానుజులు తిరుమల యందు ఒకనాడు శిష్యగణమునకై పెరుగును
ఒక గొల్ల శ్రీయొద్ద కొనిరి. ఆమెకు డబ్బివ్వబోగా ఆమె, పరమ పదమునకు
వేంచేయునట్లు గ్రహించు మనెను. రామానుజులు వేంకటేశ్వరునకొక లేఖ
వ్రాయగా, ఆమె దానిని గ్రహించి భగవత్సన్నిధికేగగా ఆమెకు ఆ వైకుంఠ
నాథుడు పరమపద మిచ్చెనట.¹⁷ రామానుజా, మీరు-

“గొల్లచెలిని చూడగలేద
పరముకై చీటినివ్వగ లేదా” మరి నన్నేల అనుగ్రహింపరని ప్రశ్నించు
చున్నాడు.

రామానుజులు తమ ప్రతిజ్ఞలలో ఒకటగు భాష్య నిర్మాణ కార్యక్రమమును
నెరవేర్చుటకు బోదాయన వృత్తి అవసరమయ్యెను. దానికై కాశ్మీర దేశమునకు
కూరేశునితో గూడి ప్రయాణించి ఆగ్రంథమును సంపాదించిరి. కూరేశుని మేధా
సంపత్సహాయమున కూరేశులు లేఖకుడుగా రామానుజులు శ్రీ భాష్య రచన పరి
సమాప్తి నందించిరి. వారు కాశ్మీరమందలి శారదా పీఠమును దర్శించిన సందర్భ
మున సరస్వతి శ్రీ రూపిణిగా కానుపించి వీరిద్వారా “కప్యాసాది” శ్రుతులకు అర్థ
ములను విని వీరిని “శ్రీభాష్యకారులని” సంబోధించినది.

“ప్రాపనుచు శ్రీ భాష్య మీధర లోపలను ప్రకటించి” (66)

“ఇందరిలో శ్రీభాష్య ముద్ధరించి”న రామానుజా మిమ్ము. (74)

“శ్రీ భాష్యకారు అంటిగాని” (75) మరేమనలేదుగదా అని అడుగు
చున్నాడు ఒక తిరునామమున.

రామానుజులు తాము రచించిన భాష్య ప్రచారమునకై బయలుదేరి కురంగ
నగరమును చేరిరి అచ్చటనున్న కురంగనగర పూర్ణుడను దైవమును దర్శించిరి.
ఆ స్వామి రామానుజులతో రామానుజా ! నేను ఎన్ని అవతారములెత్తినను నా

యందు భక్తిలేని మనుష్యులు నీ యందింత ప్రేమ జూపుటకు కారణమేమని యడిగిరి. అందులకు తమ పద్ధతిగల మంత్రశక్తియే కారణమని రామానుజులు తిరుమంత్రద్వయ చరమములను కురంగనగరపూర్ణున కుపదేశించిరి. భగవంతుడు సహితము ఆచార్య ప్రాధాన్యమును, రామానుజుల యందు లోకులకు ప్రతిపత్తిని కల్పించుటకో యన్నట్లు తానే శిష్యుడాయెను. “కురంగాధి నాయకద్వయ ప్రదా” (166) రామానుజా మీకు నమశ్శతములు.

రామానుజులు యాత్రచేయుచు జగన్నాథ శ్రేత్రమును దర్శించిరి. అచట స్వామికి పాంచరాత్రాగమ పద్ధతికి విరుద్ధముగా అర్చన సాగుచుండెను. పాంచరాత్ర పద్ధతిని అర్చన గావించనలెనని రామానుజులు పట్టుబట్టిరి. అర్చకులు ఎదురుతిరిగిరి. నాటి రాత్రి రామానుజులను భగవంతుడే స్వయముగా మోసి జగన్నాథ శ్రేత్రమునుండి శ్రీ కూర్మ శ్రేత్రమునందు దింపివేసెనట. తన పట్టుదల భగవంతురకు కూడా ఆనభిప్రేతమని భావించి రామానుజులు పాంచరాత్ర పద్ధతిని జగన్నాథ శ్రేత్రమున ప్రవేశపెట్టలేదు.

“పంతుగ పురుషోత్తముని వాహనముగ నెక్కిన

పంచమేమే పలుకరించవే” (72) రామానుజా యనుచున్నాడు.

ఆ తరువాత రామానుజులు సింహాచల శ్రేత్రమును దర్శించిరి. కృష్ణమాచార్యులను నొక వైష్ణవుడు సంగీత విద్వాంసుడు. తన గానముచే హరిని ప్రసన్నుని చేసి ప్రత్యక్షీకరించుకొనెను. అతడా శ్రేత్రముందే వసించుచు తనను మించిన విష్ణుభక్తుడులేదని విర్రవీగెడివాడు. రామానుజులీతని గర్వమడపదలచి కృష్ణమాచార్యునితో మీకు సింహాద్రినాడును ప్రత్యక్షమే కదా, ఆ స్వామిని, రామానుజులను యరికి పరమ పదము లభించునా లేదా యడిగి తెలుసుకొని తెలుపుమనిరి. రామానుజులడిగినట్లు కృష్ణమాచార్యులు సింహాద్రి నారసింహుని ప్రశ్నించగా ఆ నారసింహుడు ఇట్లనెను. నేను ఇదివరకే విభూతిద్యయమును రామానుజుల కిచ్చితిని. చేతనుల కెప్పురికైనను అతడనుగ్రహింపక పరమ పదములేదు. అట్టి తరి ఆతనికి పరమ పదము గలదా యనుట అవివేకము. నీకును పరమ పదమివ్వగలవాడు ఆ రామానుజులే యని యనగా కృష్ణమాచార్యుడు భయపడి, తాను ఇంతవరకు రామానుజులను ఉపేక్షించినందుకు పశ్చాత్తాపపడి తన గర్వమును వీడెను.

“ఎలమితో ఉభయ విభూతులు మీరిష్కక లేవనుచు” (193) పల్కిన నారసింహులే మీ మహిమ తెలియగలవారు ఓ రామానుజా ! అని అనుచున్నాడు.

రామానుజులు ఆపై తిరుమల శ్లోత్రమును దర్శించిరి. అప్పటికే తిరుమల వేంకటేశ్వర స్వామి తన శంఖ చక్రములను తొండమాన్ రాజున కర్పించెను. వక్షస్థలమున లక్ష్మిలేదు. ఆ కారణమున శైవుల స్వామిని శివునిగా నారాధించ సాగిరి. వైష్ణవులు విష్ణువుగా భావింపసాగిరి. శైవ వైష్ణవులకు ఇది వాదోప వాదములకు హేతువయ్యెను. రామానుజులు దీనిని నివారింపదలచి శైవులతో ఇట్లనిరి. త్రిశూలదమరుకములను మీరు, శంఖ చక్రములను మేము ఆలయ మందుంచి కోవెల తలుపులు మూయుదము. స్వామి వేనిని స్వీకరించిన నాబింబ ముగా నిశ్చయింపమనిరి. తెల్లవారుసరికి వేంకటేశ్వరుడు శంఖ చక్రముల ధరించుటచే విష్ణు దైవమయ్యెను. ఈ అనుమానము తిరిగి రావండుటకు రామాను జులు వేంకటేశ్వరుని వక్ష స్థలమందు లక్ష్మిదేవిని ప్రతిష్ఠించిరి.

“ఫణిగిరినాథుని చెట్ట చక్రము చేర్చిన ధీరా” (175) రామానుజా వంద నములు మీకు.

దిగ్విజయ యాత్ర ముగించి రామానుజులు శ్రీరంగమును చేరిన పిదప ఒకనాడు శ్రీరంగ పురవీధిలో, తను కామించిన యువతికి ఎండ తగలకుండ గొడుగుపట్టుచున్న ధనుర్దాసను యువకుని చూచిరి. ఆతడు మల్లయోధుడు. బహిః ప్రపంచమునకు భయపడక బాహుటముగా పత్నీ సేవకు పాల్పడిన ఆతని గాఢ ప్రేమకు ఆశ్చర్యపడి రామానుజులు ఈతని దృష్టిని భగవంతునివైపు మరల్పదలచిరి. ఆతనికి, ఆతని భార్యకన్న అందమైన రంగనాథుని చూపించిరి. నాటినుండి ధనుర్దాసుని మనస్సు భగవంతుని వైపు మరలెను. ఈతనికే పిళ్ళ వెళుంగా దాసరియని మరొక పేరు.

“శేషావతార మీరిపుడు చేసిన పిళ్ళవెళుంగా

దాసరి యే దాస్యముచేసి (73) మీకృపకు పాత్రుడయ్యెనో తెలియజేయు మనుచున్నాడు. ధనుర్దాసుతోపాటు ఆతని భార్యయగు కనకాంగియు (పొన్నాచ్చి తమిళనామము) శ్రీరంగనాథునివై మనసు మరలించి జీవించసాగెను. రామాను జులు ఈ దంపతులపై ఇతర శిష్యులపై కన్నను ఎక్కువ ప్రేమ చూపసాగిరి.

ఇతర శిష్యులకిది అసూయా హేతువయ్యెను. శిష్యులకు ఈ దంపతుల నిస్సృహత్వము తెలియజేయదలచెను. ఒకనాడు శిష్యులు దండెముపై ఆరవేసిన వస్త్రములను చించిరమ్మని ఒక శిష్యుని పంపెను. అతడట్లే చేసెను. వారు చూచుకొని పరస్పరము దోషారోపణము చేసుకొని నిందించుకొనిరి. ఆ పిదప ధనుర్దాసులేని సమయమున నిద్రించియున్న కనకాంగి శరీరమందలి ఆభరణములు తెమ్మని శిష్యుల కొందరిని పంపిరి. వారట్లేపోయి ఆమె శరీరమందలి ఒకవైపు ఆభరణములు తీసుకొనిరి. ఆమె మరో ప్రక్కకు ఒదిగెను. ఆమె లేచినదనుకొని వారు పారిపోయిరి. ఆ పిదప ధనుర్దాసు ఇంటికి వచ్చెను భార్య, జరిగిన వృత్తాంతమును భర్తకు నివేదించెను. భార్య కదలుటచే వారు మిగిలిన ఆభరణముల తీసుకొనలేక పోయినందున “భాగవతాపచారము చేసితివి, స్వస్యాతంత్ర్యమున్నదని ఇట్లు చేసితివా” అని భార్యను విడిచి పెట్టుదుననెను. ఆమె రామానుజులకు తన పరిస్థితిని నివేదించెను. రామానుజులు తామాడిన నాటకమును, ఈ దంపతులందుగల నిస్సృహత్వమును శిష్యులకు చూపించి తాను వారిని ప్రేమగా చూచుటకు కారణమును వివరించెను.

ఈ విధముగా “ఒకరి వసనములపహరించి

ఒకరినందరి మైల వసనము లునుమజేసిన” (67) రామానుజా మీ భావమెరుగశక్యమా అనుచున్నాడు.

నిరంతరము రంగనాథుని సేవించు ఒక మూగవానిని అనుగ్రహింపదలచి వానికి తమ పాదముల జూపి ఇవియే రక్షకములని రామానుజులనిరి. వాడు ఆ పాదసేవచే తరించెను.

“ఏవునను మూగకును మోక్షముజూపి భ్యాతిని మించిన (68)

“వింత, నేవెంటినిగద గోరంత” (70)

మూకయే మూల్యమునొందెనో” (78) గదా భాష్యకారా! అనుచున్నాడు.

క్రిమికంటుడనురాజు శైవమతాభిమాని. రామానుజుల విష్ణుపరాయణత్వమును సహింపక పట్టితెండని భటుల పంపెను. రామానుజులు దుష్టుడైన రాజునకు దూరముగా మరో దేశమునకు పోదలచిరి. భటులు రామానుజులనుసరించిరి.

వారి బారినుండి రక్షణకై ఇసుకను అభిసుంధ్రించి సైనికుల వైపు చల్లిరి. వారు ఆ పరిధిని దాటి రాలేకపోయిరట. “ఎల్లాగల వుసుక ధరపై చల్లి వెలుపల చాత్తిరే” (66) రామానుజా మీరు అనుచున్నాడు.

రామానుజులు కులోత్తుంగుని ధాటికి వెరచి యాదవాద్రికి పయనమైరి. దారిలో వారు ఒక గ్రామమందు ఆ గ్రామ యజమాని ఇంట విడిది చేసిరి. అతని భార్య పేరు కొంగు పిరాట్టి. రామానుజులకు చాలా కాలము క్రితమే శిష్యురాలై నది. ఆమె చేసిన అతిథి మ్యూదలకు రామానుజులు సంతృప్తులైరి. ఆమె తన భర్తను గూడా రామానుజులకు శిష్యునిగా నొనర్చెను.

“కొంగు దేశాన కతివేడ్కగాను, దండిగను వేంచేసి
బ్రాహ్మణ తరుణియింటను నెలవు జేసుకొ వుండితిరి” (82)

కొంగుపిరాట్టికి మీరు అంగుగా పాదుక లొసగిన
అంగన యే సంగతి గనెనో” (72) గదా రామానుజా అని అనెను.

ఆ పిదప విఠల రాజును జైన ప్రభువును రామానుజులు దర్శించిరి. అతని కూతురు నావహించిన బ్రహ్మ రక్షస్సును తొలగించి ఆ రాజును విష్ణుభక్తునిగా నొనర్చి విష్ణువర్ధనుడని నామమిడిరి. రాజు వైష్ణవుడయ్యెనని జైన బౌద్ధులు రామానుజులపై దాడి జరిపిరి. రామానుజులు -

“పాషండ చార్వాక బౌద్ధమతములన్ని
శేషావతారమై చెలగి వధించి తమ
దాసానదాసుల దయతో బ్రోచిరి.” (73)

“నిజకృప గల్గి విఠలనాథుని ఋజుణి నేలగలేదా” (180)

“భుజగాకృతిని మీరు విజయము గొనలేద” రామానుజా! అనుచున్నాడు.

రామానుజులు ఈ విష్ణువర్ధనుని సాయమున తిరునారాయణ పురమనుచోట విష్ణుమూర్తిని ప్రతిష్ఠించిరి. స్వామి బ్రహ్మాత్మవ సందర్భమున ఉత్సవ విగ్రహము కావలసి వచ్చెను. యాదవాద్రినాథుడు (తిరునారాయణ పుర దైవము) కలలో రామానుజులకు కన్పించి అట్టి ఉత్సవ విగ్రహము ఢిల్లీ ప్రభువుల వద్ద కలదని చెప్పి అంతర్ధాన మందెను.

“ధిల్లికిని వేంచేసి తురకల వల్లభునితో వాదించి

శల్వ పిళ్ళను దెచ్చి యదుగిరి నిల్లు నిలిపిన తండ్రులు” (86) రామానుజులు. ధిల్లీయందు అంతఃపురమందున్న రామప్రియు డనబడు భగవంతుని ప్రేమతో పిలువగా చిన్న పిల్లవానివలె భగవంతు డొచ్చి రామానుజుల తొడపై కూర్చుండెనట. భగవంతుడు “సుతుడనన తా నిర్వహించిన వారు” (86). రామానుజులు. ఆ దైవమునకు సంపత్కుమారుడని పేరు. ఈ ప్రయాణ మందు సహకరించిన నిమ్మజారుల వారికి ఆలయ ప్రవేశమును రామానుజులు కల్పించిరి.

తరువాత తిరుమాలిరుంశోలైలోని సుందర బాహుస్వామికి అక్కారడి శిలి యను పాయసమును నైవేద్యము చేయించి ఆండాకు చేసిన ప్రతిజ్ఞను నెరవేర్చిరి. గోదాదేవి తాను రంగనాథుని ప్రేమించెను. తన కోరిక నెరవేరినచో అక్కారడి శిలి యను పాయసమును నైవేద్య మిత్తునని సుందరబాహు స్వామితో చెప్పెను. ఆమె తన మాటను నెరవేర్చకయే రంగనాథుని యందు అంతర్భావమందెను. ఆమె చేసిన ప్రతిజ్ఞను రామానుజులు నెరవేర్చి గోదాభీష్టపూరకులై నారు. ఆమె శ్రీవిల్లిబుత్తూరునకు వేంచేసినపుడు రామానుజులను “కోవెల్జ్జా” అని సంబోధించినది. “శ్రీరంగ వానియైన ఓ అన్నా” అని రామానుజులను తన సోదరునిగా భావించినది. ఈ విధముగా రామానుజులు “సోదరీతల పమరజేసిరి” (86).

రామానుజులు యామునాంగుళి మోచన సందర్భమున చేసిన ప్రతిజ్ఞలలో శతగోపుల నామమును ఒక వ్యక్తికి నుండుట యనునదియు గలదు. ఆ కారణమున తిరుమల సంలిగారి కుమారులకు కురుకేళులని నామకరణ మొనర్చి తమ ప్రతిజ్ఞ నొక దానిని నెరవేర్చిరి. ఇందుకు నమ్మాళ్వారులు రామానుజులకు స్వప్రాదుకాస్థాన మొసగిరి. రామానుజులు—

“వకుళ భూషణులంఘ్రులై హరి పంశజుల మన్నించిరే (86)

“శతకోపం పొన్నడి” (169)

“హరికి విశిష్టాంగమగు మునిచరణ మయ్యడు” (86) అని సుతింపబడిరి.

రామానుజులు ఆత్వారు తిరునగరియందు దారి వెంట జనుచు ఒక బాలికను తిరుప్పళింగుడి ఇచటి కెంత దూరమని యడిగిరి. ఆమె మీరు తిరువాయిమొళి చదువలేదా? అందు ఇక్కడికి తిరుప్పళింగుడి కూతవెట్టు దూరమని చెప్పబడినది గదా యని యనెను. ఆ బాలికకు తిరువాయిమొళి సతాత్పర్యముగా కంఠస్థమగుటకు రామానుజులొప్పుపడి, ఆమెను కురుకేళలకు వివాహము కావించిరి.

“తిరునగరిటకు యెంతనిన మీ దివ్య సూక్తులకు
మురియుచును తిరు వీధి లోపల మురసియాడెటి పిన్నకూతురు
స్థిరముగ కూతవెరున” (82) ఆశ్చర్యపడిన యతి రాజచంద్రా ఎంబెరు
మానారే అనుచున్నారు.

తిరుప్పలింగుడియందు ఒక అస్పృశ్య స్త్రీ ఎదురై నప్పుడు రామానుజుల శిష్యులొకరు ఆమెను ప్రక్కకు తొలగుమనిరి. విశ్వమంతా భగవన్నివాసమే ఐనపుడు ఏ ప్రక్కకు తొలగిన మైలపోవునని ప్రశ్నించినది. రామానుజులు శిష్యునితో ఈమె నీకు వైష్ణవంలో ముఖ్యాంశాన్ని బోధించుచున్నదనిరి 18. ఈ విధముగా “అబలచే గురునర్థమొకరికి అమరజేసిన” (67) రామానుజార్యా, ప్రతి అడుగునను తెలుసుకోవలసిన అంశమెంతో ఉన్నదని తెలుపుటయేనా ఇందలి భావము అనుచున్నారు.

తనయుడై నట్టి (తనయప్రాయుడు) కురుకేళనునిచే శరారి సూక్తులకు టిక నధికితుష్టి శ్రీయతీంద్రుడు చేయించిరాడు. “సుతునిచే యాడుద్ధరించిన” (66) రామానుజా! యతీంద్రా! అని పేర్కొనబడిరి.

కూరేళులు రంగనాథుని స్తుతించగా రంగనాథుడు ప్రసన్నుడయ్యెను. కూరేళులు, ప్రకృతి సంబంధమును పోగొట్టి నీ సంతతానుభవమును ప్రసాదించు మని రంగనాథుని వేడిరి. రంగనాథుడు నీకేగాక నీ సంబంధ సంబంధులకు గూడా పరమపదమిచ్చిననెను. ఈ మాటలను దూరము నుండియే వినిన రామానుజులు ఆనందముచే, తమ శరీరముపై నున్న శాడిని ఎగురవేసిరి. ఇదియే “ఎడవేసిన చరమశ్లేశాటి” (180) యని పేర్కొనబడినది.

౬)

రామానుజులు తమ తరువాత దర్శన స్థాపకునిగా పరాశర భట్టార్యుని నియమించిరి. వైష్ణవులకు ఆచరింపవలసినదిగా 72 వార్తలు అందించిరి. 74 పీఠాధిపతులగు ఆచార్య పురుషులను మతవ్యాప్తికి నియమించిరి.

ఏవరగా రామానుజుల మహత్వమును తెలియజేయు నొక తిరునామము నుదహరింతును.

“రామానుజ నిను విరుతింప మేమెంత వారమయ్యా
స్వామీ ! నీకృపనేలుము సరసిజనదన యోగోదానామ॥
గరిమమీర నీరెండు విభూతులు గాతువనుచు రంగనికే తెలుసును
సురుచిరమగు మీకైంకర్యము కరిగిరి వరదునకే తెలుసును
గురుతరంబగు దయగలదని యల గోష్ఠీపూర్ణునికే దెలుసును
హరిదర్శన సంస్థాపకుండవని యామునమునికే దెలుసును॥
జీవకోటి సంజీవనామ ప్రభావము కూరాధిపునకే తెలుసును
తావకావతారకారణం బల దాశరథులకే తెలుసును
దేవ నీసేవ మంత్రఫలమని మా వరమునికే దెలుసును
నీవాచావైభవము వరదరామానుజునికే దెలుసును
అవిరళ ఆగమాంత హృదయవేద్యుడవగుట శారదకే తెలుసును” (169)

“అదిగాక జగదేకాచార్యుడవని అరసి మీ హస్తమున వి
విధముగా శంఖచక్రములందిన వేంకటేశ్వరుడెరుగు
అదనున మీ ఆది అధ్యవసాయము నన్నియుదలపోసి
మదినుంచి మీరు కుమారుడననుకున్న యదు గిరిశుడెరుగు
కడువేడ్క పరమదయాళుడవని భాష్యకార మీసన్నిధిని
వొడబారియిప్పుడు మును పడసిన తిరుక్కురుంగురినంబెరుగును
పుడమిలో చరమశేషి వారలని శ్రీ పెరుంబూదూరి నిలయమిమ్ము
వడహ నంబికూర శింగరార్య వరవరమును లెరుగుదురు.” (193)

రంగనాథుడు రామానుజుల శక్తిని గుర్తెరిగియే ఉభయ విభూతులను చేతనులకిచ్చెడి అవకాశమును వీరికి కల్పించెను. రామానుజుల దయాగుణమునకు తిరు మంత్రమును గోపురమెక్కి చాటుటయే నిదర్శనము. దర్శన స్థాపకులు

రామానుజులు కాగలరని తొలుత గ్రహించినవారు యాముసులు. ఆగమ హృదయవేద్యుడని సరస్వతి యెరిగినది. ఈ విధముగా ఆగమార్థముల వివరించి, దర్శనస్థాపకులై, దయాగుణమున మించి, ఉభయ విభూతులకు నాయకులైన రామానుజుల వినుతింప ఎవరి తరము? ఈ విధముగా తిరునామము లందు చెప్పిన వారి జీవితచరిత్రము ఇందు చూపబడినది.

కూరనాథులు

రామానుజుల పిదప ఆచార్య పరంపరతో కూరనాథులు స్తుతింపబడిరి.

“కూరనాథులె ముద్దుగుమ్మా

బద్ధులగావ ధారుణినవతరించినమ్మా” (207) యని చేతనోజ్జీవనార్థము భూమియంద వతరించిన వారు కూరనాథులు. ఈ ఒక్క విషయముతప్ప వారిని గూర్చిన ఏ విషయము ప్రస్తుతింపబడలేదు. శ్రీరామానుజులకు భాష్య రచనతో సహకరించినవారు, క్రిమికంఠుని వద్దకు శ్రీరామానుజులకు బదులుగా వెళ్ళి శిక్ష ననుభవించినవారు ఈ కూరనాథులే. తనకు ద్రోహముచేసిన నాలూరాను అను వానికి వరదరాజును ప్రార్థించి పరమ పదము నిప్పించిన ఉదారహృదయులు కూరనాథులు.

మణవాళ మహామునులు

కూరనాథుల పిదప మణవాళ మహామునులు పేర్కొనబడిరి. వీరినే వరపరమునులనియు, రమ్యజామాతయనియు పిలుతురు. వీరు తిరువాయిమొడి ప్పిళ్ళ యొద్ద నాలాయర దివ్య ప్రబంధములు సేవించిరి. తిరువాయిమొడిప్పిళ్ళ (శ్రీశైలేశులు) ఆజ్ఞననుసరించి ద్రావిడ ప్రబంధములకు వీరు వ్యాఖ్యానమొనర్చిరి. పిళ్ళలోకాచార్యులు రచించిన తత్వత్రయాది రహస్య గ్రంథములకును వ్యాఖ్యాన మొనర్చిరి. వీరిని-

“పందే కృపా సాంద్రం వరమౌనీంద్రం

మందస్మితాననయుత సుందర జామాతరం దురితేతరం” (210) అని తిరునామములందు స్తుతించిరి. వీరు, రామానుజుల పిదప రామానుజుల యంత వారని, శేషాంశ సంభూతులని, “భువన భవన వహనాయత భోగాభోగినం”

అనుచోట తిరునామమున సూచింపబడినది శతగోపకౌత్తి యను శ్రీ వీరిని
ఒంటరిగా నున్నప్పుడు తలుపుదాటు నుండి చూచెను. ఆమెకు ఆదిశేష స్వరూ
పము కన్పించినదట.

“ద్రవిడాగమ మధురసలోలు”రు వీరు.

“భోగమంటపాదినాథుడీ గురునెడ ద్రావి
డాగమాంతము చదివెను” (209)

“పొంగుచు ఉత్తమ పూర్ణు డీతని గొల్చు
సంగతి జగము లెరుంగును.” (210)

ద్రావిడ వేదములనిన వీరికి పరమ ప్రీతి. భగవదాజ్ఞననుసరించి వీరు
ఉత్తమనంబికి భగవద్విషయమును ఒక సంవత్సరము కాలక్షేపము చేసిరి.
(తిరువాయిమొడికిగల “ఈడు” అను వ్యాఖ్యానమును భగవద్విషయమందురు.
దీనినే ముప్పత్రాయారప్పడి యందురు.) వీరి వాగ్వైఖరికి ముగ్ధులై చివరి రోజున
శ్రీరంగనాథులే బాలునివలె విచ్చేసి-

“శ్రీశైలేశదయాపాత్రం ధీభక్త్యాది గుణార్ణవం

యతీంద్ర ప్రవణం వందేరమ్య జామాతరం మునిం” అను తనియను
సాయించిరి. భగవన్ముఖతః వెలువడినందున ఈ పై శ్లోకము దివ్య ప్రబంధ పఠన
కాలమున మొదట పఠింపబడును. ఈ విధముగా వీరికి ద్రావిడ ప్రబంధములనిన
అపార ప్రేమ. వ్యాఖ్యానముచే రహస్యత్రయము మొదలగు గ్రంథములను
లోకమున చిరకాలము మనునట్లు చేసిరి.

“యతి నాయక శేవాధారం” (210) “యతీంద్ర ప్రవణం”ని (212)
రామానుజ పొన్నడి యని వీరినందురు. రంగనాథులకు నమ్మాళ్వారులు, నమ్మా
ళ్వారులకు రామానుజులు, రామానుజులకు మణివాళ మహామునులు పాదస్థానీ
యులు. ఆ కారణమున రామానుజ పొన్నడి (అడి అనగా పాదము) అనబడిరి
వీరు.

“పరాంకుశ నాలూరను వెలసిరి” (211) బలి వాణరాయుడు అనునతడు
మణివాళ మహామునులు సన్మసింపిన పిదప వారి కైంకర్యమునకై ముత్తరశన్

అను గ్రామమును భక్తితో సమర్పించెను. అ గ్రామమే “అశగియ మణవాశ నాలూరని” ప్రసిద్ధి నందినది. వీరికి శతకోపజీయరని సన్యసించిన పిదప నామము. ఆ కారణమున ఆ గ్రామము పరాంకుశ నాలూరనియు చెప్పబడినది. భగవద్విషయములనబడు ద్రావిడ ప్రబంధములను కాలక్షేపము చేయుచు మత ప్రచారకులై శ్రీరంగమందు పరమపదించిరి.

ఆచార్య ప్రశంస

కొన్ని తిరునామములు వ్యక్తిగతమైన ఏ నామము లేక, ఆచార్య కోటిని మాత్రమే నిర్దేశించినవి. అన్ని తిరునామములందువలెనే వీని యందును చివర స్వాచార్య నామముండును. కాని స్వాచార్య నామముతోనే ఇవి అరంభము కాకుండుటచే ఆచార్యపరమైనవిగా పరిగణింపబడినవి. ఆచార్య ప్రాధాన్యమును నిర్దేశించుట వీని ముఖ్య లక్షణము.

“వెలుగులేని త్రోవయాలా
మరుగులేని ఇల్లు యాలా
గురువులేని వాని జన్మాము యతి రామానుజ
మోక్షమెట్లు దొరక బోవును” (81)

వెలుగు లేని త్రోవయందు ప్రయాణము కష్ట సాధ్యము. రహస్యములేని ఇంట నివాసము నుంచిదిగాదు. దొంగలకు చిక్కకుండ వస్తువులను దాచుకోగల ప్రదేశము ఇంటియందు ఉండుట అవసరము. అటులనే రహస్యార్థజ్ఞానమిచ్చు గురువులేనిదే మోక్షమరాదు. గురువులేని వాని జన్మ వ్యర్థమైనది.

“కొండలెక్కి చూచితేను
కానరాదు పరమ పదవి
చరమ కొండలెక్కి చూచితె యతి రామానుజ
చేరవచ్చు పరమ పదవియు.” (82)

పరమ పదము చరమ కొండలెక్కితె కానబడును. చరమ మనగా చివరిది. చివరి ఉపాయము (కర్మ జ్ఞాన భక్తి ప్రపత్తి ఆచార్యాభిమానములతో)

ఆచార్యాభిమానమే చరమకొండ ఆచార్యాభిమానమే. ఆచార్యాభిమానముగల వానికి పరమపదము కరతలామలకము. ఆచార్య ప్రాధాన్యమును గూర్చియే శ్రీవచన భూషణము అధికముగా వివరించినది. భగవంతుడు గూడా ఆచార్య పదవికై ఆశపడునట. విభీషణునకు అభయమిచ్చుట, గీతాచార్యుడగుట, ద్వయ మంత్రమును లక్ష్మీదేవి కుపదేశించుట-ఇవన్నియు ఆచార్య ప్రాధాన్యత తెల్పుటకే.

ఆచార్య కైంకర్యము చరమ పర్వ మెట్లగునని ప్రశ్నించుకొని ఇట్లు సమాధానించిరి: ఆచార్యున కిష్టమైనది భగవత్కైంకర్యము. భగవంతున కిష్టమైనది భాగవతకైంకర్యము. భాగవతులకిష్టమైనది భాగవతులందరి కైంకర్యము కన్నను, ఒక్క ఆచార్యుని కైంకర్యమే (సమాశ్రయించుటే). కాన, చరమ పర్వము ఆచార్య కైంకర్యము.

“యోదధ్యాత్ భగత్ జ్ఞానం కుర్యాద్ధర్మోపసేవనం
కృత్వాన్వా పృథివీం దధ్యాత్ నతత్తుల్యం కథంచన.”

భగవత్ జ్ఞానమును ప్రసాదించు ధర్మమార్గము ననుసరించు ఆచార్యునకు భూమినంతయు సమర్పించినను ఆ ఋణము తీరదు. ఆచార్యునిచే ఉభయ విభూతులు ఈశ్వరసాన్నిధ్యము లభించును. అట్టి గొప్ప వస్తువులను ప్రసాదించిన ఆచార్యునకు తిరిగి ఇవ్వగలిగిన, పైవాటిని మించిన మరో వస్తువు లేదు. కనుక ఆచార్యుని ఉపకారము ప్రత్యుపకృతి చేయ వీలులేనిది. ఈశ్వర సంబంధము బంధమునకు మోక్షమునకు రెంటికిని కారణము. ఆచార్య సంబంధము మోక్ష మునకే కారణము. ఈ విధముగా ఆచార్య సంబంధము ఎనలేనిదగుట గమనార్హము. ఆ ఆచార్యుకోటిని స్తుతించుట వీనిలోని అంశము.

“పురుషకారి కటాక్షించి కోరిక దీర్చేటి గురునిసన్నిధి”(218) కేగుమనుచున్నాడు. తన పురుషకారము ద్వారా శిష్యుని భద్రవత్సాన్నిధ్యమునకు తీసుకపోగలవారా చార్యులు. దోషములను మరుగగునట్లు చేసిభగవదుమ్మఖునిగా శిష్యుని చేయగలవారా చార్యులు. అతనిని సులభముగా కటాక్షించువాడు భగవంతుడు.

“చరమ పర్యంబనెడు పరమనిధి దొరకె సో
 దరులార రండు ప్రదక్షిణము సేయ
 తనదు నభిమానమె దలచి నాలూరాను
 వెనుదీక రక్షింపవేయటన్న
 ఘనుని కూరేశ్వరుని గారవించి తదీయ
 జనులందరికి మోక్షం బిత్తుననె శౌరి.” (224)

ఆచార్యానుగ్రహము చెప్పరానిది. శ్రీ రామానుజుల కాలమున చోళ దేశమును పాలించు రాజొకడుండెను. ఆతడు శివభక్తుడు. నాలూరాన్ ఆతని మంత్రి. ఆ రాజు శివమతేతరుల రప్పించి ఒక కాగితముపై “శివాత్పరతరం నాస్తి” అని వ్రాయించి సంతకము చేయమనెడివాడు. అట్లు చేయని వారిని శిక్షించెడివాడు. రామానుజులనే రప్పించదలచెను. కాని ఆ సమయమున రామానుజులు ఇంటిలో లేనందున, చోళుచే రామానుజులకు రాజోపు ప్రమాదము నూహించి కూరేశులు రామానుజుల కాషాయవస్త్రముల ధరించి బయలుదేరిరి. భటులకుగాని, రాజునకుగాని రామానుజులెవరో కూరేశులెవరో తెలియదు. కాషాయవస్త్రముల ధరించిన కూరేశుని రామానుజులనుగా భావించి రాజు “శివాత్పరతరం నాస్తి” అని వ్రాసి సంతకము చేయుమనెను. కూరేశులు “ద్రోణమస్తితతఃపరం” అని వ్రాసి సంతకము చేసిరి. శివమనగా ఒక కొల పాత్ర. ద్రోణమనగా దాని కన్న మరో పెద్ద కొల పాత్ర. శివుని కన్న మరో దైవములేదని రాజు అభిప్రాయము. శివము కన్న మరో పెద్ద కొల పాత్ర గలదని కూరేశుల అభిప్రాయము. రాజు మండిపడి, కూరేశుల కన్నుల నూడ బెరుకుమని ఆజ్ఞాపించెను కూరేశులే స్వయముగా కన్నుల నూడబెరుకుకొనిరి.

చోళరాజు కూరేశులను బంధించుటకు నాలూరాన్ కారకుడు. ఆ నాలూరాన్ మీద దయ జూపమని కూరేశులు వరదరాజు స్వామిని ప్రార్థించిరి. తన కన్నుల నూడబెరుకుటకుకారకుడై, తనను దయనీయ స్థితికి దిగజార్చిన నాలూరాన్ పై దయజూపమన్న కూరేశులు ఆచార్య కోటిలో ఉచ్చస్థితిలో నున్నవారు. నాలూరాన్ చేసిన పుణ్య కార్యముల చూచి కాక, కూరేశులు తాను చేసిన పుణ్య కార్యముల చూచి నాలూరాన్ ను రక్షింపమని వేడుచున్నారు.

రంగనాథుని సన్నిధియందు కూరేపలు ప్రార్థన చేయుచుండగా రంగనాథుడు వారికి ప్రత్యక్షమయ్యెను. రంగనాథుడు వరము కోరుకొమ్మనగా “ఈ ప్రకృతి సంబంధమును విడగొట్టి నీ దయకు పాత్రునిగా చేయు మని వేడెను. నీవే కాక నీ సంబంధ సంబంధులకు గూడా ఈ వరమిచ్చితినిని రంగనాథుడనెను. గోపుర మెక్కి అందరికి తిరుమంత్ర ముపదేశించి నరకమును కొనితెచ్చుకొన్న రామానుజులు గూడా ఈ కూరేపలకు గల వరముచే పరమపదమునకు యోగ్యులైరి. ఆచార్య సంబంధము, శిష్యునేకాదు తత్సంబంధ సంబంధులను గూడా తరింపజేయునట్టిది. ఈ విధముగా ఆచార్య సంబంధ ప్రభావము కీర్తింపబడినది.

స్వాచార్యకములు

ఆచార్య కోటి తరువాత స్వాచార్య ప్రశంసాకములైన తిరునామములను వివరింతును. ప్రతి తిరునామమందు స్వాచార్యుల నామముండును. కర్త పేరు లేకున్నను ఆచార్యనామముండును. నామముతోపాటు స్వాచార్యులను గూర్చిన వివరణల నివ్వగల తిరునామములనే ఇందు చేర్చుట జరిగినది. ఇవి స్వాచార్యుల నామముతోనే ఆరంభింపబడినవి.

1. “కలికి అప్పలగురుకాంతుడు నాపయిని

అలుగ కారణమేమో అడిగిరావమ్మా” (239) అని ఆచార్యుని సన్నిధికి చెలిని పంపుచున్నదొక నాయిక. “ఎదులాబాద”కు నీవేగుము పోరెత్తి అప్పలగురు”ని కొనిరమ్మని పంపుచున్నది.

“మును విష్ణుచిత్తమునిరూపధారుడవై చిన్ని గోదా నామ కన్నియను
కన్న రీతిని రాయపురి నెలకొన్న చక్కని చూడికుడుతను
చెప్పుగా నుదయింప జేసిన శ్రీమదప్పలదేశికా” (289) మీ

“శ్రీ పాదములు నాదుశిరమున కృపజేసి చేపట్టి రక్షించరే” అను చున్నాడు మరోచోట. ఈ తిరుపదందం పోరెత్తి అప్పలాచార్యులవారు రాయపురి అనుచోట తొలుత గోదాదేవిని ప్రతిష్ఠ చేసిరి. వీరు “కస్తూరి రంగార్య పాదాబ్జ భృంగము”లట. వీరి గురువులు కస్తూరి రంగార్యులు కావచ్చును, లేదా వీరి దైతము కస్తూరి రంగడు కావచ్చును. ఎదులాబాదలోని ఆలయ ప్రాంతమునకే

పూర్వము రాయనిపురమని పేరున్నట్లు జనశ్రుతి గలదు. రాయపురి అప్పలా చార్యులు రాసురాసు ఎదులాబాద అప్పలాచార్యులైరి. ఇంతకన్నను వీరిని గూర్చిన వివరములేదు.

2. మరొక ఆచార్యులు నల్లాన్ తాతాచార్యులు.

“సార సాక్షి నల్లాన్ తాతాచార్యులను దేవే” (237) పీరు

“సమయోద్ధండంబనియే బిరుదు వహించినరే”

“తిరుమల గురువరునకు సత్పుత్రులైనవారే”

“శ్రీవత్స గోత్ర సంభూతులైనవారే”

“ఊరు పెన్నవడ అగ్రహారమున ఒప్పియున్నవారే”

“నా తిరురంగం నల్లాన్ వంశమునందుదయించినరే

భ్యాతిగ నౌభళి చక్రవర్తి శ్రీ తాతాచార్యులు వీరే”

ప్రీతిగ వేముల వేంకటదాసుకు బోధ తెలిపినారే”

ఆవేంకటదాసే స్వాచార్యులను గూర్చిన ఈ తిరునామమును రచించెను.

3. శ్రీరంగం నల్లాన్ చక్రవర్తుల తాతాచార్యులవారి కుమారులు, శ్రీవత్స గోత్రోద్భవులు, పెన్నాడ అగ్రహారీకులు తిరుమాలాచార్యుల వారొకరు ఒక తిరునామమందు ప్రస్తుతింపబడిరి. (242)

4. చక్రవర్తి వంశసంజాతులై, తిరుమలాచార్యుల కుమారులైన చిన సింగర గురులొకరు. పీరు పెన్నాడ యందుండినట్లు మరొక తిరునామమందు గలదు. (242)

5 వేంకట గురుపుత్రులైన తిరుమల తాతాచార్యులొకరు గలరు. వీరిది శతతైరి గోత్రము. వీరి శిష్యుడైన వేదాంతదాసు చెప్పిన “శ్రీశైల తాతయా చార్య” అన్న తిరునామముచే ఈ మాత్రము వీరిని గూర్చి తెలియును. (238)

6. పరవస్తు జియ్యంగారు మరొక ఆచార్యులు. పీరు రామానుజులకు నాలుగవ అవతారము పీరు సర్పమును రక్షించినట్టివారు. పరవస్తు శబ్దమునకు “పరునికన్న అధిక ప్రభావమేవో చెల్లెలా” అని పరుడే వస్తువుగా గలిగి యుండుట, స్వాధీరమైన పాత్పరుడు గలవారని అర్థము వివరించిరి. పరునికన్న

ప్రధానమైన వారు వీరు. కేశవ పట్టణములో పగవస్తు వారి మతముండెడిది. అచట భాష్యకార లక్ష్మణ మునులనబడు వీరాంగులు నివసించెడి వారు. వారు సర్వరూప మున మార్పాక యనుచోట దర్శనమిచ్చెడి వారని సంప్రదాయజ్ఞులనిరి.¹⁹ (240)

7. a) మాధ్గల్యాంబుధి చంద్రులైన పుల్లారి నరసింహార్యులు. (259)
- b) చక్రవర్తి తిరుమలాచార్యుల శిష్యులైన నల్లబల్లి వేదాంతాచార్యులు. (278)
- c) ఇందిరాలవాసులై, వాధూల గోత్ర సంభవులైన కందాళ శల్వ గురులు. (267)
- d) నీలాచలకుల సింధులు, గోవర్ధనం వరదాచార్యులగారి శిష్యులు వరదాచార్యులు. (268)
- e) భారద్వాజ గోత్రులు, శతగోపాచార్యుల కుమారులైన వరదాచార్యుల గారి శిష్యులు వరదాచార్యులు. (269)
- f) స్తంధాద్రి (ఖమ్మం) పట్టణమందు కృష్ణమ్మ పేట నివాసియైన రామానుజాచార్యులు (సృష్టముగా చెప్పబడలేదు). వీరు వైద్యులు గూడా. (274)
- g) కొంస్తుభాచార్యులవారి కుమారులు కుమార రామానుజాచార్యులు. (266)
- h) కొనప్పాచార్యులగారి కుమారులు శ్రీనివాసాచార్యులు. (263)
- i) ఉర్లుగొండవాసి అప్పలాచార్యులు. (271)
- j) ఆళ్వారాచార్యులవారి కుమారులు ఆత్తాన్ వారి సంబంధులు వరదాచార్యులు. (267)
- k) కొమాండూరి శ్రీనివాసాచార్య మొదలగువారినిగూర్చి ఈ మాత్ర పరిచయమే ఈ తిరునామములందు గలదు. (234)

నామమాత్రముగా తిరునామముల చివర నిర్దేశింపబడిన ఆచార్య పురుషుల నామములెన్నియో గలవు. స్వాచార్య నామము మాత్రము గలవి ఎక్కువ. స్వాచార్యులను గూర్చి ఒకటి రెండు వివరములందివ్వగలవి కొన్ని స్వాచార్యులను గూర్చి సంపూర్ణ వివరము లందివ్వగలవి వేళ్ళ మీద లెక్కపెట్ట తగినవి మాత్రమే. వీని ఆధారముననే స్వాచార్యుల సంబంధమైన పై విషయములు కూర్చబడినవి. ఆచార్యులను గూర్చి విరహము, దూతిక సంపుట, ఆచార్యుని యెడ

కృతజ్ఞత మొదలగు అంశములు ఇందు గలవు. ఆచార్యుల సంబంధమైనవైనను, స్వాచార్య సంబంధమైనవైనను, వానిలో ఆచార్యత్వమునకే ప్రాముఖ్యము. ఆ కారణముననే వీనిని ఇతర ఆచార్యుల శిష్యులు గూడా పఠించుట జరుగును.

భాగవతులు

స్వాచార్యుల పిదప భాగవతపరమైన తిరునామములు పేర్కొనతగినవి. “తదీయ పదసేవ భవదు స్తరాంబుధికి నావ” (275) భాగవత సేవ సంసారసము త్రరణమునకు సాధనము. ఈశుడు స్వతంత్రుడుగాన ఆతని సమాశ్రయణము కన్నను భాగవత సమాశ్రయణము నిరపాయమైనది.

“శ్రీశునకు స్వాతంత్ర్య శీలమెటులో యని ద
యాశరథులై చేతనాశి కడతేర్చున్
వాసిగను శ్రీమహా దేశికుల తిరువడి ఘ
శే శరణమని బోధజేసి యేలితిరొ.” (276)

భాగవత సమాశ్రయణముచే యోగ్యుడగు ఆచార్యుని ఎన్నుకొనుటకు మార్గము సుకరమగును. ఆ కారణమున భాగవత సమాశ్రయణ మవసరము. కావున-

“మతిలేని నా వంటి పతితులను బ్రోవన్
గతిమీరె శ్రీభాగవతవర్యులారా!”

చందన గోష్ఠియని జరిగెడిది. అందు భాగవతులనందరిని కూర్చుండ నియమించి చందనముతో, తులసి మాలలతో, ఫలపుష్పాదులతో భాగవతార్చన జరిగెడిది. ఆ సందర్భముననే తిరునామ కాలక్షేపము జరిగెడిది.

“ముందు చిత్రకంబళము నందు వేంచేసి, దివ్య
చందనమలది మేనులందు
సుందర తరమగు సుమమాలికలిం
పొంద దాల్చి తాంబూలము వేయగ” (277)

“వ్యంజనములు గొని సౌఖ్య జననముగ వీచెడి” (288) వారు భక్తులు భాగవతులకు. “భాగవతార్చన కన్నను భాగ్యములేదు” (271) చరమోపాయపరులకిది ఆత్మోజ్జీవనము. “తదీయా రాధన పరులదే సార్థక జీవనము” ఆచార్యాభిమానమును కాంక్షించు వారి ఆత్మోజ్జీవనకు హేతువు భాగవత సేవ. భాగవతార్చన సేయనివాని జన్మము నిరర్థకము.

భాగవత దూషణకు సిద్ధపడిన వారు మానవ రాక్షసులట.

“భాగవతానుభవము మది గానక

వారి మార్గముల నెంచెటివారు

మానవ రాక్షసులమ్మా” (278)

“వారి కొదవ లెంచెటివారు

పిరాట్టి దాసుల నపహసించెటివారు

తత్సస్పృధ్ధి కోర్వని వారు

తద్వంచక మనీషులగువారు

మానవ రాక్షసులమ్మా

అనుమానము లేదే వో కొమ్మా!” అనుచున్నారు.

భాగవతాపచార మెంతటి దుష్కృత్యమో సోదాహరణముగా వివరించుచున్నారు.

“జయ విజయులు దైత్యవరులై పుట్టుటకు అపచారమేమి” (279) జయవిజయులు ద్వారపాలకులుగా నుండి విష్ణు దర్శనాభిలాషులైన భాగవత బృందము నడ్డగించినందుకు శపింపబడి రాక్షసులైరి. భాగవతాపచారమే వారి పతనమునకు హేతువు.

“రయమున విసతనందను రెక్కలూడ కారణమేమి?”

భాగవతాపచారమే. విశ్వామిత్రుని వద్ద సమస్త విద్యల నభ్యసించిన గాలవుడను ఋషి గురువునకు దక్షిణనివ్వదలచెను. విశ్వామిత్రుడు వలదన్నను ఏదైన కోరుకొమ్మని గాలవుడు బలవంతపెట్టెను చెవి మాత్రము స్వల్పనై శరీర మంతయు తెల్లనైన ఎనిమిది వందల గుఱ్ఱముల నిమ్మని విశ్వామిత్రుడు గాలవునితో ఆనెను.

గాలవుడు తన మిత్రుడైన గరుత్మంతుని సహాయమున లోక సంచారము చేసి ఇట్టి అశ్వము లెచ్చట కలవో వెదకనారంభించెను. అలసిన వీరు విశ్రమించ దలచి పశ్చిమ సముద్రతీరమందలి ఋషభమును పర్వతముచేరి, శాండిలి యను భాగవతోత్తమురాలిని దర్శించిరి. విశ్రమించు సమయమున గరుత్మంతుడు ఇంత జ్ఞానాధికురాలైన ఈమె ఒక విలక్షణ దేశమున ఉండలేదే, ఈమెను ఒక దివ్య దేశమునకు గొనిపోయెదనని ఆలోచించుచు నిదురించెను. ఆమె నివసించిన ప్రదేశమును హీనమైన స్థలముగా భావించినందున గరుత్మంతుని రెక్కలూడెను. తరువాత ఆమె అనుగ్రహముచే గరుత్మంతుడు తిరిగి రెక్కలను పొందెను. గరుడుని రెక్కలూడుటకు భాగవత నివాస స్థలమును న్యూనముగా భావించు టయే. వారెక్కడున్న అదియే దివ్యస్థలము. అట్లు భావింపకుండుట భాగవ తావచారము. తత్ఫలమే గరుడుని రెక్కలూడుట.²⁰

“భయం తపస్వి దూర్వాసులు తరుముళ్ళబడినదేమి”

అంబరీషుని కోపగించబోయి విష్ణు చక్రమునకు గురియైన దూర్వాసుడు భాగవతావధారియైనాడు.

“శ్రుత్యాశయము చెప్పక నుపరిచరవసు ధర గూలిచావనేమి”

ఉపరిచరవసు ఋషుల కన్నను దేవతల కన్నను జ్ఞానాధికుడు. ఒకనాడు ఒక ధర్మసందేహముతో వారుభయులు ఉపరిచర వసువు నాశ్రయించి తమ సందేహమడిగిరి. వ్రీహులతో హోమము చేయవలెనని ఋషులు, పశువుతో హోమము చేయవలెనని దేవతలు అభిప్రాయపడిరి. దేవతల యందలి పక్షపాతముచే పశువుతో హోమము చేయవలెనని రాజునెను. ఋషులు కోపగించి, పక్షపాత బుద్ధితో నీవు ఈ మాట పల్కిన యెడల నీ ఆకాశగమనము పోయి పాతాళ పతితుడవగుదువు. ఒకవేళ నీ మాటే వేదవాక్యానుకూలమైన మేము పాతాళమునకు పోదుమనిరి. ఆ రాజు వెంటనే పాతాళ పతితుడయ్యెను. ఇది జన్మాదులచే ఉత్కృష్టమైన ఋషుల యెడ అపకృష్టమైన రాజు చేసిన అపచార ఫలితము. జ్ఞానాధికుడయ్యు పక్షపాతబుద్ధి వహించినందున కలిగిన ఫలితము. ఉపరిచరవసువు నేల గూలెను.²¹ అపచారము చేయువారికి వారి ఉత్కృష్ట అపకృష్ట జన్మములు

ఉపకరింపవు. అపచారము అపచారమే. భాగవతాపచార ఫలితము అధఃపతితు డగుటయే.

“అరయగ గజమై జన్మించె ప్రద్యుమ్నుడనెడివాడు”

ప్రద్యుమ్నుడనెడి ద్రావిడ దేశాధిపతి మహర్షియైన అగస్త్యుని విషయమున అపచారము చేసి గజముగా మారెను.

“ధృతిమీరి రావణ కంసాదులు చెడిరెందుచేతను, శత

ధృతి ముఖాదులకు విరూపులుగాగల్గె యెందుచేతను” ఎరిగికొని, అపచారపదక “చెలువుగా భాగవతుల కిష్టకృత్యములు సేయవమ్మ. పాలుమాలితి నైన వారియందు అనిష్టము మానవమ్మ.” భాగవతోపచారము నాచరింపు మని నాడు.

“ఎంత దయాళులు భాగవతోత్తము లేమని వినుతింతు

సంతత రాగద్వేష విరహిత స్వాంతుల సేవించు

బలవదళుల చేతన దేహాత్మభ్రాంతి నివారకులు

కలుషసముదయాస్పద సంసృతి సాగర సంతారకులు

సలలితనిగమాంతోక్తి సరణి శ్రీశమతోద్ధారకులు

అలఘుతర ధృతి సాపరాధజనతాపన భారకులు ॥

రూఢిగ ప్రపదనపరులకు ప్రాప్యవిరోధి నిరోధకులు

గాఢ విరక్తిని తత్వత్రయ మార్గ సమారాధకులు

గూఢ రహస్యత్రయ పర్వత్రయ గుణగణ బోధకులు

మూఢజన మనోమోహ మమత్వవిమోచన సాధకులు ॥

అధిగత పరమార్థత భువి పరతత్వార్థ సమర్థకులు

మధు మధన సుధా మధురతర కథాకథన స్వార్థకులు” (280)

ఇందు భాగవత ప్రాశస్త్యము చక్కగా నిరూపింపబడినది. రాగద్వేష విరహితై సాపరాధ జనతను రక్షించుచే పనిగా గలవారు భాగవతులు. మూఢ జనుల మమత్వబుద్ధిని తొలగించుచే వారి నిత్యకృత్యము. అందుకనువుగా తిరుమంత్ర ద్వయ చరమార్థములను, భగవద్భాగవతాచార్య ప్రాశస్త్యమును, ఆశ్చర్యకరము వివరించుచే నిత్యకృత్యముగా గలిగి యుండుదు. ఆమృతముకన్న

శ్రీయనైన శ్రీమని కథలను చెప్పచే వారి స్వార్థము అంతకన్న స్వ ఆర్థము మరొక్కటి వారికి లేదు. సంస్కృతి సాగరపతితుల నుద్ధరించుచే వారి కృత్యము. అట్టి భాగవతులు నిజముగా దయాళులు. వారిని నుతింప నా వశమా అనుచున్నాడు.

“దీని ప్రభావము దెలిసి భక్తపదరేణుముని తదభిధానము గనెనట”
(283)

విప్రనారాయణులకు గల పేరు భక్తాంఘ్రిరేణువులు. వారు భాగవత ప్రాశస్త్యమెరిగి భక్తాంఘ్రిరేణువని నామమునే పొందిరి. (భక్తాంఘ్రిరేణువును తలదాల్చుట పాపహరమైనందున పాదరేణువు ధరించుటకు బదులు తమ పేరునే భక్తాంఘ్రిరేణువుగా మార్చుకొనిరి). భాగవత సేవ అంత ఉత్కృష్టమైనది.

“హరికన్న వీరలే ఘనులనుచు
నిరంతరము పరకాలముని పూజనమిడుచు
పరిణయాప్త శ్రీహరులదోచి భా
స్వర భాగవతార్చనము చేసిరట.”

భాగవతార్చనతో పేరుగన్నవారు తిరుమంగై ఆళ్వారులు. వీరినే పరకాలు లందురు. భాగవతార్చనకై తమ ఆస్తిని వెచ్చించిరి. ప్రభువైనందున వచ్చిన ప్రజాధనమును గూడా వెచ్చించిరి. దొంగతనములు, దారిద్ర్యపిడుగుల గూడా చేసి, భాగవతారాధన మొనర్చిరి. ఒకనాడు అది దంపతులైన శ్రీ మహావిష్ణువులు సామాన్యులైన నవ దంపతులవలె రాగా, వారినిగూడా దోచుకొని భాగవతార్చన గావించ దలచిరి. వారి భాగవతార్చన నిష్ఠ అట్టిది. భాగవతులు-

“ఊరికే మంత్రరత్నము పరింపుచు నుందురోయమ్మ
శౌరి కథామృత సారము గ్రోలుచు భూరికృపాతి శయంబున
నుందురు” (289)

“మంత్ర రత్నానుసంధాన సంతత స్మరితాధరం
తదర్థ తత్వ నిధ్యాన సన్నద్ధపులకోద్గమం” అని పూర్వ దినచర్య-
యందు చెప్పబడినట్లు భాగవతులు మంత్రరత్నానుసంధానము చేయుచు,

భగవత్కృపామృత సారము ఆస్వాదించుచుందురు. అపార దయామృత సింధువులు వారు.

“పాపిని నన్ను బిడాలశిశుగతి బాయకబ్రోతురు”

భాగవతులు, మార్జాలము తన శిశువును రక్షించినట్లు పాపులను రక్షించుదురు. మర్కటము శిశువును రక్షించు బాధ్యతను వానికే అప్పగించును. కోతిపిల్ల, తల్లి కడుపును గట్టిగా పట్టుకొన్నపుడు అది ప్రయాణించును. ఒకవేళ దారిలో వదలిన పిల్లదే బాధ్యత పిల్లి తన శిశువును తానే నోటకరచుకొని బయలు దేరును. పిల్ల బాధ్యత తల్లిదే ఇవట. అట్లే భాగవతులుగూడా మార్జాలమువలె తామే బాధ్యతను స్వీకరించుదురు. ఆశ్రయించిన వారికిది సులభము. దీనినే మార్జాల కిశోరన్యాయ ముందురు. ఇట్టి భాగవతులకు అపచారమాచరించిన-

“భాగవతాపచారము కన్న నెన్నగ పాపము లేదమ్మా

నాగళాయితానె నక్షమామియని

బాగుగ ధరతోడ బల్కె-గాదె మున్ను” (288) భగవంతుడు శ్లమించనని భూదేవితో అనెను.

“మద్భక్తంశ్వపచంవాపి నిందాంకుర్వంతి యే నరాః

పద్యకోటి శతేనాపినక్షమామి వసుంధరే !”

ఓ భూదేవి ! నా భక్తులు ఛండాలురైనను వారిని నిందించు నరుని కోట్ల కొలది సంవత్సరములైనను శ్లమింపను అని మాహావతారమందు పల్కెను. కాన భాగవతాచారము తగదు. చివరగా చెప్పదగినది-

“భాగవతోత్తములను సేవించి అపార మహిమగనుమా మనమా-

ఈగతి భాగవత్సేవము చేసిన ఇహపర ధనము సుమా మనమా॥

పారమలేని కృపాపరతను పరిపాలించెదరు సుమా॥

ముక్తిపదము కాన క్రిజెంది హరిభక్తులగుగొనుమా

భక్తితటియార్చన గావించుట భవవిమోచనము సుమా!” (388)

భాగవతుల కృపాపరత, మహత్వములచే సాధ్యమైనది భవవిమోచనము, ముక్తిమార్గము. ఇంతకన్న కావలసినది జీవకోటికి మరొక్కటి లేదు.

శ్రీవైష్ణవులు

భాగవతుల తరువాత శ్రీవైష్ణవులు పేర్కొనతగినవారు. శ్రీవైష్ణవులెవరనగా -

“తల్లిమాకు శ్రీయిందిరా కన్నతండ్రిగావలెను శ్రియఃపతి

ఎల్లభాగవతులు ఇంపైన బంధువులు

కల్లగాదు మా ఇల్లు పరమపదము” అని భావించువారు.

“గురు పరంపర మా వంశము

కామక్రోధము లణచుటాచారము

చరమశ్లోకార్థమె విరివిగ మా జపము

గురుడె శ్రీహరి యానె గురుతు మాకు వ్రతము” అని అనుకొనువారు

శ్రీవైష్ణవులు.

“దాసత్వమే మాకులము

దాసదాస కైంకర్యమె ధనము

ఈ సచరాచరమెల్ల తృణప్రాయము

వాసిగ వైష్ణవదాసులకు దాసులము”

గురుచరిత్రమె శ్రీభాష్యము మాకు

పరతంత్రములెల్ల దూష్యము” (294) అని పరతంత్రముల దూషించుచు శ్రీభాష్యమునను సంధించువారు శ్రీవైష్ణవులు. కామక్రోధము లణచుకొని కర్మ లన్నిటిని భగవదర్పణ బుద్ధితో నాచరించుచు శ్రీశ్రియఃపతుల నాశ్రయించి సుఖ దుఃఖాతీత సాత్వికగుణ సమాశ్రితుడై భగవంతునే రక్షకునిగా భావించు వాడు శ్రీవైష్ణవుడు. గురుపరంపరానుసంధానము, భాగవత సేవ, వైష్ణవ కోటికి దాసుడననే నిరహంకార బుద్ధి, తిరుమంత్ర, ద్వయ, చరమార్థముల అను సంధానము శ్రీవైష్ణవ లక్షణము.

“యతి పదిపద పద్మములసేవ వదలకుండెడి వారికి

ఇదుగోనమ్మా పరమపదము” (302)

పరమపదమును కాంక్షించుచు, రామానుజుల దాసులైనవారు శ్రీవైష్ణవులు.

9)

“నచేత్ రామానుజేత్యేషాచతురా చతురక్షరీ

కామవస్థాం ప్రపద్యతైజస్తవో హస్తమాదృశః”²²

రామానుజా యనెడి చతురక్షరి లేకున్న నావంటి వారు ఏ దశ నొందెడివారో
యని నుడివినట్లు-

“పుణ్యాంభోజ వికాసాయ పాపధ్వాంత క్షయాయచ

శ్రీమానావిరభూద్భూమౌ రామానుజ దివాకరః”²³

పాపపంకిల మగ్నులైన జీవుల నుద్ధరింప రామానుజు లుదయించిరి. వారి సేవ
మోక్ష హేతువు. రామానుజులు శరణాగతి గద్యయందు శ్రీదేవిని శరణు వేడిరి.
ఆమె వారితోపాటు తత్సంబంధు లందరికిని ముక్తిని ప్రసాదించినది.²⁴ ఆ కార
ణమున “శ్రీమతే రామానుజాయనమః” అను వారికి పరమ పదము సులభము.
కిదాంబి యాచ్చాన్ అనువారు రంగనాథు నెదుట-

“అపరాధ సహస్రభాజనం

పతితం భీమ భవార్థ వోదరే

అగతిం”²⁵ అని శ్లోకమును ఇంకను చదువబోగా, రంగనాథుడు స్వయం
ముగా ఇట్లనిరట: రామానుజులుండగా “అగతిం” అని అనవలసిన పనిలేదు
అని. దీనిచే రామానుజులు వైష్ణవకోటికి పరమపద మందివ్వగలవారు. కావున
రామానుజ పరాయణులైన వారే శ్రీవైష్ణవులు.

“ఏలాగు దొరికేని ముక్తి నీకు యేల సంసార మానక్తి

పంచసంస్కారివి గాకను దురిత

సంచయ మేలాగు మానును

వంచనలేక శ్రీవైష్ణవ సంబంధ

మించుక దొరకున యంచు దలచకున్న” (295)

శ్రీ వైష్ణవుడు పంచ సంస్కారపేరుడు గావలెను.

“తాపఃపుండ్రః తథా నామమంత్రో యాగశ్చ పంచమః

అమీతు పంచసంస్కారాః పరమై కాంతి హేతవః.”²⁶

శంఖ చక్రములను భుజములందు ఆచార్యుల ద్వారా ధరించుట, ఊర్ధ్వపుండ్ర దారణము, దాస నామము ధరించుట (నరసింహదాసుడు), అష్టాక్షరి మంత్రము, తిరువారాధనము (దేవపూజ) - యీ ఐదు పంచసంస్కారములు. ఇవిలేక ముక్తి లేదు. ఇవి గలవాడు శ్రీవైష్ణవుడు.

“భగవద్భాగవతాచార్యుల నెడబాయకుండవలెను” (298)

పర్వత్రయ మనబడు పీఠాలు లేక ముక్తికి తెరవులేదు. వీరిలో ఉత్తరోత్తరము బలీయము. వీరిని ఆశ్రయించినవాడు శ్రీవైష్ణవుడు.

“దినదినమష్టాక్షరి మంత్రంబె దివ్య జపము మాకు
తిరుమంత్రద్వయ చరమార్థములే తెరదీయుట మాకు
అరుదుగ నాళ్వారాదుల చరితము లాగమములు మాకు
ఓనరిన మాధవ సంస్మరణంబె ఉద్యోగము మాకు
ఆరూఢిగ రామానుజ మతమే ఆధారము మాకు
చలమగు తిరుమణి శ్రీచూర్ణంబులె శృంగారము మాకు
అల సుదర్శన శంఖముద్రలే చిహ్నంబులు మాకు.
అరయగ శ్రీ వైష్ణవదాస్యంబె అతిభోగ్యము మాకు” (303)

ఇందు సుదర్శనశంఖ ముద్రలు (తాపము), తిరుమణి శ్రీచూర్ణంబులు (పుండ్రః), దాసత్వము (నామము), తిరుమంత్రద్వయ చరమార్థములు (మంత్రము), మాధవ స్మరణము, మాధవ సమారాధనము (యాగము) అను పంచ సంస్కారములు వివరింపబడినవి. ఇవి శ్రీవైష్ణవమునకు చిహ్నము. ఇదియే రామానుజ మతము.

“ఇతర దైవములు హితవుగావని శ్రీ

శ్రీయశ్వతుల నిద్దరిని సేవించేము” (309)

వైష్ణవ శ్రీ వైష్ణవములలోని అతరమిది. సీతారాములను, రాధామాధవులను, గోపికా పరివృత గోపాలుని, విష్ణుదైవమును పూజించు వారందరు వైష్ణవులే. కాని శ్రీవైష్ణవులు శ్రీనివాసదైవ రామము మాత్రమే దైవముగా భావించు వారు.

“పంతంబుతో అర్థపంచక జ్ఞానంబు ప్రాప్యంబనె తలచెవారము
మంచిగ తత్వత్రయాది రహస్యములు మోక్షసాధనం బనియేము.”

అర్థపంచక (స్వస్వరూప, పరస్వరూప, పురుషార్థోపాయ స్వరూపములు
విరోధిస్వరూపమును) సారమెరిగినవారు, (చిద చిదీశ్వరరూప) తత్వత్రయ
జ్ఞానమెరిగినవారు, సాధనమైన భక్తి ప్రపత్త్యాచార్యాభిమానముల స్వరూప
మెరిగిన వారు, నిష్కామముగా భగవన్నుభిషికాసమునకై సేవ చేసెడివారు;
నేను స్వతంత్రుడను కాను, భగవదభిన్నుడననుకొను వారు శ్రీ వైష్ణవులు.
ఇవియే తత్వహిత పురుషార్థములని చెప్పబడినవి. తత్వత్రయ, అర్థపంచకముల
నెరిగి, ఆచరించుచే శ్రీవైష్ణవము.

“కులగోత్రములు విద్య కలదని గర్వించి
తెలివిమాలి బ్రమసి తిరుగకను
ఇలలోను సూతుండు ఏ జాతివాడౌట
తలపోసి భాగవత దాసదాసిననుచు”
“ధరలో శ్రీభాగవతవరులకు శేషత్వ
పరులైన వారి సంబంధులను
గురిగలిగి వారల కులశీలమెన్నక
చరణాబ్జ సంసేవ పరమ భాగ్యమని” (811)

తాను ఉన్నత వంశ సంజాతుడనని గర్విండుట శ్రీవైష్ణవుని లక్షణము
కాదు. భాగవతుల కులగోత్రము లెంచకుండుట శ్రీవైష్ణవము. విద్యామద,
ధనమద, అభిజన మదములకు ఆతితుడైన వాడే శ్రీవైష్ణవుడు. ధనుర్దాసు
చరిత్ర ద్వారా రామానుజులు తెలియజేసిన అంశము ధనమదము పనికిరాదనియే.
కోయవారి చిచ్చిన ఆహారమును భుజించి, వారి ఆతిథ్యమును స్వీకరించి, అభిజన
మదము ఉండకూడదని చూపించిరి. అస్పృశ్య స్త్రీ ఎదురైనపుడు శిష్యుడు
ఆమెను తొలగమనెను. విశ్వమంతయు భగవన్నివాసమే గదా, ఏ ప్రక్కకు
తొలగవలెనని ఆమె ప్రశ్నించినపుడు రామానుజులు, ఆమె మాటలలోని అంత
రార్థము గ్రహించావా అని శిష్యుణ్ణి హెచ్చరించుటలో విద్యామదము, అభిజన
మదము పనికిరాదని చూపించిరి. “బాలాదపి సుభాషితం” “గుణాః పూజా
స్థానం గుణిషునచలింగం నచ వయః” అన్న సూక్తిని గుర్తుకు తెచ్చిరి. చిన్న

పిల్లలు ఆటలో చేసే నైవేద్యాన్ని గూడా ప్రసాదముగా స్వీకరింతునందురు. జాలిక తిరుక్కురుగూరు ఎంత దూరమో తెలియజేసినపుడు, ఆమెకుగల ప్రబంధ జ్ఞానమునకు మురిసిపోదురు. శ్రీలై నను భగవద్భక్తి పూర్ణులైనవారిని రామానుజులు సమాదరించిరి. మారనేర్పంచి అస్పృశ్యుడు. అతనికి రామానుజులు స్వయముగా సేవ చేసిరి. ఇవన్నియు మదత్రయమును విడుపుమని చెప్పుచున్నవి. “సూతుడు ఏజాతివాడు” సూత శబ్దము జాతిని సూచించు చున్నది. ఐనను భాగవతులలో చేరెను. కాన భక్తి ప్రధానము. జాతి ప్రధానముగాదు. “దైవాయత్రం కులేజన్మ మదాయత్రంతు పౌరుషం” అనినట్లు దైవాయత్రమైన జాతిని పరిగణించక వ్యక్త్యధీనమైన గుణములను మాత్రమే గౌరవించుమని, గుణవంతులైన భాగవతుల జాత్యాదులతో నిమిత్తములేదని అట్టి భాగవత సేవను ముఖ్యముగా భావించువాడే శ్రీవైష్ణవుడని తెలుపుచున్నారు. ఈ విధముగా శ్రీ వైష్ణవ లక్షణములు విశదముగా పేర్కొనబడినవి.

పీఠాధిపతులు

శ్రీరామానుజులు తమ తదుపరి విశిష్టాద్వైత ప్రచారమునకై చతుస్సప్తతి పీఠస్థుల నియమించిరి. వారి పేర్లు ఆచార్య సూక్తి ముక్తావళి యందు చెప్పబడినవి. ఆ పేర్లలో కొన్ని ఒక తిరునామ మందు కూర్చబడినవి.

“భామలార రారె శ్రీమహాభాగవతులు వీరె

స్వాములగు చతుస్సప్తతి సింహాసన గురువుల గనరే” (317) అని ఆరంభమైనదీ తిరునామము. ఈ తిరునామమున పీఠస్థుల నామములను తెలియజేయుటకు ముందు రామానుజుల గూర్చిన వర్ణన గలదు.

“మనకా తిరునాటి యిప్పటికి సేవనము లేదెదోటి

కనవే పూర్ణచంద్రుని నడుమను లక్ష్మణమౌని కిరీటి”

ప్రొద్దు పొడము రీతి భూచక్రములో బోల్గొడుగుల భాతి

మొద్దులకైనను మోక్షవివేకము దిద్దు సుమ్ము నాతి ॥

పదవే నే జెల్లా యిక మన పాపముల యునికికల్ల

చదలనదె వినవె చెవికింపగు శ్రీచిహ్నాధ్వనులెల్ల ॥

పదతి యేమి వింత నలు దిక్కుల ప్రబలె గొప్ప సంత
 ఝణ తకిణాం ధిమి ఝం తక్కిట యను పణనంబులు కొంత ॥
 కలికి నీ తోడు కన్నుల కరువుదీరజూడు
 అలముందు హళాహళి నడిచెడి జియ్యరులవందలేడు ॥
 తనువు ఫలము చాలు తదేకత గనుగొను మిమ్మేలు
 పనివిని రా వెంజడి యేకాంగులు పదియురెండు వేలు ॥
 పరికింపు మిటారీ నిడు దండెల పల్లకిల తేరీ
 దురితకదళులను దొలుచు దిక్కురుల వరుస వచ్చు దారి॥

పరమ పదమునకు పోయినను ఇటువంటి దర్శనము లభించదు. రామానుజులను చూడమనుచున్నది. వారు చుక్కలలో చంద్రుని వలె వెలిగి పోవుచున్నారు. మూర్ఛనకై నను తమ ప్రతిభచే సన్మార్గము చూపగలవారు వీరు. మోక్షమునకు అర్హునిగా తీర్చిదిద్దగలవారు. శ్రీ చిహ్న ధ్వనులు వినిపించుటలేదా. వారి దర్శన మున మన పాపములు పటాపంచలు కాగలవు. ఎటు జూచినను తూర్యనాద మోషముల సందడియే. వాద్యములు ముందు చెలరేగ ఆ వెనుక జియ్యరులు సడచుచున్నారు. ఆ మధ్య రామానుజులు వేంచేయుచున్నారు. వెనుక బాగమున వన్నెండు వేల ఏకాంగులు సేవక జనులుగా అనుసరించుచున్నారు. పల్లకిలు బారులు తీరినవి. ఏనుగు అరటి చెట్టును కూల్చినట్టు మన పాపముల నదల్చగల్గిన గజ సన్నిభులు ఈ సింహాసనస్థులు వేంచేయుచున్నారు. “మరి కూరత్తాళ్వార్ అడుగో మాడటూషి యాళ్వార్” అని చతుస్సప్తతి పీఠాధిపతుల నామములు ఆరంభింపబడినవి. ఇందు నలుబది ఎనిమిది నామములు మాత్రమే తెలుపబడినవి.

శ్రీ వచన భూషణ ప్రాశస్త్యము

ఒక తిరునామమున శ్రీ వచనభూషణమున గ్రంథము యొక్క ప్రశస్తి కలదు. పంచమోపాయమే పరమపద ప్రాప్తికి అనువైన సాధనమని నిరూపించు గ్రంథమిది. అష్టాదశ రహస్యములందు ఈ గ్రంథమొకటి.

“అన్ని శాస్త్రముల వంటిదిగాదమ్మ శ్రీ వచన భూషణ
 మన్ని శాస్త్రముల మించినదోయమ్మ
 ఎన్ని శాస్త్రములనైన తన యెదురు నిలువనివ్వదు” (820)

ఈ గ్రంథ మందు ప్రతిపాదించబడు అంశములు ఒక శ్లోక రూపముగా కూర్చబడినవి.

“పురుషకార వైభవంచ సాధనస్య గౌరవం
తదధికారికృత్యం అస్యసద్గురూప సేవనం
హరిదయా మహేతుకిం గురోరుపాయతాంచ యో
వచన భూషణేవదత్ జగద్గురుంతమాశ్రయే.”

ఈ శ్లోకమందలి విషయములే తిరునామమందును —

“పురుష కారోపాయ వైభవము అధికారికృత్య
సరణి సద్గురుసేవాక్రమము
హరిదయామహిమ ఆర్యసాధనత

వరుసతో దెలిపిన పరమగోప్యమిది” అని తెలుపబడినవి. ఈ గ్రంథ మున పురుషకార వైభవము, ఉపాయ వైభవము, అధికారి లక్షణము, సద్గురు సేవ, భగవంతుని ఆకారణ ప్రేమ, ఆచార్యుడు ఉపాయమగుట, అను నంశములు గలవు. శ్రీ వచన భూషణమునకు సంబంధించిన రెండవ తనియ శ్లోకమిది—

“సాంగాఖిల ద్రవిడ సంస్కృత రూప వేద
సారార్థ సంగ్రహ మహారస వాక్యజాతం
సర్వజ్ఞలోక గురునిర్మిత మార్యభోగ్యం
పందె సదా వచన భూషణ దివ్యశాస్త్రం”

దీని అనువాదము తిరునామమున ఇట్లున్నది:

“సాంగాఖిల ద్రవిడ సంస్కృత రూప
వేదార్థ సార సంగ్రహ రహస్య మిమిది
పొంగి లోక గురు పుంగ వోక్తులెసగంగ
నార్య భోగ్యంబై వెలసిన శాస్త్రమిది.”

ఈ గ్రంథమందలి విషయములు గూడా ఇందు చెప్పబడినవి:

“పర్ణా శమజన్యా హంకృతుల శ్రీ హరిదాసుల
పర్ణాదులెన్నేవారి ధృతిని

తూర్థముగను బహుతునియలు జేయుచు
 దీర్ఘ మహిమగల దివ్యశాస్త్రమిది''
 పరదార ధనేచ్చవద్దనె నే ఆహంకార
 పరనిందా స్తుతులు మాను మనెనే
 పరనిరోధన మభిష్య భక్షణ
 సరణి గూడదని చాటు శాస్త్రమిది
 భోగేచ్చ యించుక వద్దనెనే విహిత విషయ
 త్యాగము జేసేదే విధియనెనే
 ఆగమార్థములు అన్ని యేకమై
 బాగుమీర శ్రీపతియై వెలసిన
 విడుపె అంగమయ్యున్నదనుచు విలక్షణులకు
 అడిమి చేసేదే విధి యనుచు
 ఈడు దెలిసి బలుఱోడుగూడి యిపు
 దాడి పాడుచును అతిశయించుచును."

శ్రీవైష్ణవుని జాతిని, కులమును చింతించరాదు. వారి యెదుట తమ జాత్యాది
 అహంకారములు ప్రదర్శించతగదు. భాగవత దాస్యమును ఆచరించుచే ఉత్తమ
 మార్గము.

"ప్రకట ప్రాభవ శాస్త్రమనుచు తెలియరు మిగుల
 ఒకమారు అర్థమిట్టిదనుచు
 అకలుష మతియగు అనుష్ఠాతయని
 యొకానొకరు ఉర్విపై నరుదుగ".

ఇట్టి శ్రీపదసభూషణ శాస్త్రమును ఎరుగరు. ఇందలి విషయము లెరిగి అనుష్ఠించు
 వారు లోకమందొకరైనను లభించుట దుర్లభము. అందుకే "అన్ని శాస్త్రముల
 వంటిదిగాదు" అని పొగడ్త కెక్కినది.

"ఇంత కృపగల గురుని సన్నిధిచెంత బాయగజాలనే" (220) అను
 మరో తిరునామమున క్లుప్తముగా ఇవే విషయములు ప్రస్తుతమైనవి. కాకను
 "భాగవతులకు సిరివరుడు సమతూగడని తొలిజెప్పిరే" అని భగవంతున

కన్నను భాగవతులే శ్రేష్ఠులను విషయము ఇందు అధికముగా, పై గ్రంథమందలిది చెప్పబడినది. ఈ విధముగా ఇందలి విషయములు, అష్టాదశ రహస్యములలో ఈ గ్రంథప్రాశస్త్యము తెలుపబడినది.

ద్రావిడ వేద ప్రాధాన్యము

వేదములు ఋగ్వజ్జుస్సామాధర్వణములని చతుర్విధములు. ఆశ్వారులది వ్యవ్రబంధములను ద్రావిడ వేదములనుగా పరిగణించిరి. వేదములు పరబ్రహ్మ ప్రతిపాదకమైనట్లే ఇవియును పరబ్రహ్మనుసంధానమునకు, పరబ్రహ్మ ప్రాప్తికిని అనువైనవి. వేదములు యందు పరబ్రహ్మను గూర్చికాక ఇతర సుఖకాములైనవారికి గూడా తగినట్టి ఆయా మార్గములు తెలియజేయబడినవి.

“జ్యోతిష్టోమేన స్వర్గకామో యజేత”

“శ్యేనే నాభి చరన్య జేత”

పూర్వ మీమాంసయందలి పై వాక్యములు స్వర్గాది ఫలముల నుద్దేశించి చెప్పబడినవి. వీనిచే వేదములు అల్పములైన సుఖములను అంశించుటకు గూడా మార్గము నిర్దేశించిన వనవచ్చును. ఉత్తర మీమాంస మాత్రమే బ్రహ్మ జిజ్ఞాసాత్మకమైనది. ఈ ద్రావిడ వేదములు పరమాత్మానుసంధానమును వినా ఇతరముల చర్చించవు. అందువలననే ఇది-

“అన్ని వేదముల వంటిది గాదమ్మా

ద్రావిడ వేదము

ఎన్ని వేదములనైన తానెదిరించి నిగ్రహించు ॥

శేనయాగాది విధి వాక్యసంతతి నిహ

భోగానుసరణ బోధమాని

పూని శాశ్వత సదానుభవంబిది

తానాత్మేకుని దాన్యరూపమనె” ॥ (822)

తాను పరమాత్మకు దాసుడు. అస్వతంత్రుడు. అతని దాన్యమాచరించి శాశ్వత సుఖమునుభవించుము అని పరమాత్మ సాన్నిధ్యమును జేరు మార్గమును మాత్రమే ఈ వేదములు బోధించును,

“విహిత విషయ మవస్యముగను కర్తవ్యమును విషమిశ్ర భోజనోక్తిమాని
 బహిరంతర కృద్భరన్యాసమున నహికులేశ్వరున కనన్యాప్తులనె
 త్రైగుణ్య విషయరూపమగుచు బ్రహ్మాంద్రాది సాధారణ స్వీకరోక్తిమాని
 శ్రీ గురువర సంభోగవిభవులౌ భాగవతులె తగు ప్రాపుదాపనియె
 భాగాద్వికరముల చేత కర్మాది పదవిభాగాను వర్తనోక్తిమాని
 భోగిశయనుడతి పూర్ణుడతనికె సాగి మ్రొక్కుమని చాటి దెలిపెనిది.
 ఆధికార సాపేక్షకమౌదనరి విప్రత్యధర్మకథన సాధనసూక్తిమాని
 అధిక్పత్రైక వర్ణస్పదమై సత్ప్రథిత హేమఘట పటిమదనరినది ॥
 స్వర్గాది భోగాదిమేలనుచు జ్యోతిష్టోమముల భర్గాది పూజనోక్తిమాని
 సర్గాది ప్రతిసర్గములను సంసర్గ మెడలు నపవర్గము మేలనె ॥

విషమిశ్ర భోజనము వంటి ప్రమాదకారి మాటలను (స్వర్గాదులను) ఈ వేదములు
 బోధించక - ప్రపత్తి యొక్కచే అనువైన మార్గము, ఆ భగవంతునకు నీవు
 అనన్యార్థ శేషభూతుడవను విషయమును మాత్రమే బోధించినవి. అనేక మార్గ
 ముల నిర్దేశింపక భాగవతానుసరణమే ముక్తి హేతుమని చక్కగా నిర్దేశించునవివి.
 పూర్వోత్తర విభాగములు లేక ఒకే భాగముగా చెప్పబడి అందు ఆ భోగిశయ
 నుని సేవే ఉత్తమ మార్గమని తెల్పునవి ఇవి. వేదముల నభ్యసించ బ్రాహ్మణాది
 జాతులు మాత్రమే అర్హులు. ద్రావిడ వేదవరన పాఠనములకు జాత్యాశ్రితమైన
 ప్రతిబంధకములు నిర్దేశింపబడలేదు. శ్రీ శూద్రాదులు అందరును అర్హులే.
 స్వర్గాది క్షణికఫలములకాక అపవర్గ రూపమైన శాశ్వత ఫలమును మాత్రమే
 నిర్దేశించిన దీవేదము. ఆ కారణమున -

“అన్ని వేదముల వంటిది గాదమ్మ

ద్రావిడ వేదము

ఎన్ని వేదములనైన తానెదిరించి నిగ్రహించు” నట్టిది. ఆచార్య
 హృదయ²⁷ మందలి విషయములను స్వీకరించి ద్రావిడ వేద ప్రాశస్త్యము
 చక్కగా ఇందు వివరింపబడినది.

క్షేత్రదర్శనము

ఈ తిరునామములందు క్షేత్ర దర్శన అభిలాష, ఆ యా పుణ్యక్షేత్రముల
 వర్ణనము గలగు. శ్రీరంగమును దర్శించిన ఒక భాగవతుడు ఆ క్షేత్రమునుగూర్చి
 ఒక తిరునామము నందు వివరించెను :

“సేవించ గలిగె శ్రీరంగము

కావేరీ అహరీ సంకలితాంత రంగము” (823)

కావేరీ నదీ తరంగములచే చుట్టబడినది శ్రీరంగము.

“దొరికెను రంగనాథుసేవ

పీని ముఖము జూచి నుతింప

పరుగులెత్తుచును పాపములెల్ల బోవగ”

రంగనాథుడు శ్రీరంగ శ్మేత దైవము. ఆతని దర్శనముచే పాపములెల్ల బోవును.

“చంద్ర పుష్కరిణి ప్రతీరము జూడ

సయ్యన నరకము జేరము

సాంద్ర సప్త సంఖ్య గల్గు ప్రాకారము”

ఈ శ్మేతము సప్త ప్రాకార పరివృతము. ఇచట చంద్ర పుష్కరిణి యను కొలను గలదు. అందు స్నానమాడినవారికి నరకము రాదు. మరొక భక్తుడు —

“రంగపురీ కనుగొంటిని అంగజ జనకుడుండె

బంగరు విమానములను పరిజనములను

రంగుగ ఉభయ కావేరి చెలంగుచు మధ్య

రంగమునందు అంగరంగ వైభోగములతో చెలంగుచు కోర్కె

తొసంగెటి” (824)

రంగపురిని గాంచినాడు. బంగరు విమానములు, రెండు వైపుల కావేరినదీ ప్రవాహము గలది శ్రీరంగము.

“ప్రాకారము లారు నొకటి ప్రబలమంటపములు కోటి

ఆకాశము నొరయు గోపురము లెన్నగ నిరవై నాలుగు ||

తిరుపతులును నూచెనిమిది పరశీర్థములును తొమ్మిది

తిరుత్తేరులు నాలుగు బహు దివ్యతరముగా నున్నది.

గరుడాశ్వాదుల సన్నిధి మన ధ్వజ స్తంభమే యున్నది

దొర రంగని పీఠము తొలకరి మెరుపై యున్నది

కరులను నాల్గును గంటిని తురగము ఒకటనగ వింటి

వరుసతో జయ విజయులున్న వైభవములు గనుగొంటిని
 పరవాసుల శరణంటిని వరకుకరవములు వింటిని
 పురమేలే ఆమరసింహు పుత్రిక కైవిశక్కుగంటి ॥
 సుందరమగు శేషశయ్య పొందికచే ప్రణమిల్లితి
 మందహాస వదనుని ఆరవిందలోచనుని గాంచితి
 అందరివలె గాక రంగని యందే నా మది నిల్పితి
 కందర్ప జనకుడైన కస్తూరి రంగని వేడితి ॥
 వరుసతో పన్నిద్దరు యాళ్వారుల నే సేవించితి
 ఆరయరు గీతములు పాడగ విని నే నిను సంస్తుతించితి
 సరసులు శ్రీవత్సాంగుల సాహసమే కనిమెచ్చితి
 గురుతరముగ కొలఱుసి కొల్వొండగ కేల్మిగిచితి ॥
 పహల్పత్తాత్మవమును నేబడి యత్నము సేవించితి
 భగవంతుని వయ్యారపు పరుపులకే దండమిడితి
 మగువల ఆట జూచితి మర్యాదల కేల్మిగిచితి
 సొగసగు బంగరు గొడుగుకు సొంపుగ జోహారులిడితి ॥
 శ్రీశుని రాపత్తాత్మన చిత్రము నేనేమనఁదు
 భూసురులచే వేద ఘోష పొందికచే వినుచుంటిని
 కేశవ సతి రంగనాయకికి సదా వందనములిడితి
 వాసిమీర రామానుజ దాసుని బ్రోవుమటంటిని ॥

రామానుజదాసు అనబడు తిరునామకర్త తాను జూచిన రంగపురి విశేషములను
 సవివరముగా కళ్ళకు గట్టిసట్టు చిత్రించినాడు. కావేరీ నది నుండి బయలుదేరి
 నల్ల ప్రాకారముల మధ్యనున్న రంగనాథుని చేరువరకు మధ్యయందు గల
 విశేషములనన్నిటిని వివరించినాడు.

మరొక తిరునామమున “భోగశయాశుడై” పవ్వళించిన రంగపతిని
 సేవించితి భాగ్యవంతుడనైతి” నన్నాడు తామరపువ్వు ముద్దులపట్టి ఎడపై
 నివ్వటిలి”న రంగని సేవించినాడు. “తెల్లవారగ స్వామురెల్ల కొల్లడమున
 చల్లగనీరాడి” రంగని సేవింప వత్తురు. మూడు వైపులను కావేరీనదిచే పరివృత
 మైనది శ్రీరంగము. ఒకవైపున నున్న కావేరీనదికి కొల్లడమని పేరు.

“ఏరే కావేరి యా ఊరే శ్రీరంగము”

“త్యాగమంట పమనె నగరిని వెలసిన”

“పుష్ప మంటపమనె తిరుపతిపై తానిలిచిన”

“భోగ మంటపమందు”ను వేంచేసిన రంగపతిని సేవించినాడు. “అతి సారములు” “శతవిధ అపూపములు” ‘ఘృతయుత ఓగిరములు’ నారగించుచు-

“శ్రీతజనులు మొరలాడుక చెవినిడి

కుతుకమున, కను జతను మూయు” (329) రంగని సేవించినాడు. మరొక తిరునామమున-

“పాతకములు దీర్చె భాష్యకారుల జూచి

కోతుల గుంపుల కోట్ల కొల్లలుగాను చూచి

రంగని సేవించితి మనసు దీర

శృంగారములె జూచితి” నన్నాడు.

“వేయి కాళ్ళ మంటపము”

“వయ్యారముగ రంగ డొచ్చెటి ద్వారములో

పయిడి చిత్ర రూపాలు”చూచి

“పొన్నల తరువు క్రింద రంగని

చిన్ని పాదములే కల యింపొంద పూజించి”నాడు. చివరకు అనుచున్నాడు-

“దేశ దేశము జూచిన శ్రీరంగ నివాసుని సరివొత్తరా”

“అంగన లిద్దరు అతిమోదమున గూడి

చెంగట నివసించి చెలగి పాదము లొత్త

రంగని సేవించ”వలెను

“తను వెత్తి యా దివ్యస్థలము సేవించని మనుజులేటికే” అని -

“దరిజేర్చుటకు యిది పరమ పదంబనె

కరువు దీరగ రెండు కనుల పండు గగను

రంగని సేవించ”(331)మని నుడువుచు తన జన్మ సార్థక్యతతోపాటు మన జన్మల సార్థకపరచుకొనమనినాడు. ఇంతవరకివి రంగనాథ వర్ణన పరమైనవి.

శ్రీవిల్లిబుత్తూరు యందలి అండాళును సేవించిన భాగవతురాలు ఒక తిరునామమున ఆ శ్లోకమును వర్ణించినది:

“మెల్లన సేవించితి శ్రీవిల్లిబుత్తూరనున్న

తల్లి అండాళును వటపత్రళాయిని.” (928) పెరియాళ్వారులకు తులసి వనమందు లభించి, రంగనాథుని పొందుగోరి ధనుర్మాస వ్రతమారంభించి, తోటి శ్రీలను గొల్లవారినిగా జేసిన అండాళును సేవించితినిని చెప్పినది-

“గొల్లకొప్పువుంచి మంచి పల్లకెక్కి తిరువీధుల్

మెల్లన వేంచేయుము నీరాటున మంటపమున.” అక్కడి అండాళు అందము వర్ణన కతీతమైనదట.

“కెంపుమణుల, మంటపమున సంపెంగా తైలమంటి

సొంపారగ చిక్కుదీసి సిఖముడేసి

ఇంపుతో సింహాసనమున సొంపుగ కూర్చున్న తీవి

సొంపు సేవించ అజుని శక్యముగానట్టి తల్లిని”

చూచినది.

“మరుని తల్లి తిరుమంజనమును సురలకు సేవించ తరమ

తిరువీధులను గూడిన తిరుకొలను చెంతను తడివొత్తి, పట్టు

వీరకట్టి రవికతోడిగి ముత్యపు యుంగరమిడి

ముత్తీకములల పొంగుచు నిటు తొంగిచూడగా.”

పాపిట బొట్టును భవరెలు పౌజులు కమ్మల జుంకిలు

జంపులపై పొగడగొలుసు చంద్ర సూర్యులు

అంగుళ్యమున వుంగరములు, కొంగు బంగారొడ్డాణములు

చెంజారంగా సరిగా కొంగు వల్లెవాటమరా.

“చంద్రముఖి చిరునవ్వును అందము కస్తూరితిలకం

కందుని కమలాక్షి కన్నుల కాటుక దీర్చెన్

హంసయాన చేత పంచెవన్నె చిలుకయున్న

ఎంచరాని కళలతో మరుమించబోటున్న వీటికి” (937).

పట్టువీర, పట్టురవిక, ముక్కుకు ముంగర, పాపిటలో, వేశ్యకు, నడుమునకు ఆయా ఆభరణముల నమర్చి, నొసట కస్తూరితిలకము, కన్నుల కాటుక, చేతిలో

రామచిరకతో అందముగానున్న అండాశును వర్ణింపతరమా ! భేరి నగారాలు సన్నాయి మేళములు వాయించ ఆట పాటలతో తేలియాడు అండాశును వార కొంత లిరువురు వింజామరలతో సేవించుచున్నారు. రంగనిపై మరులుగొన్న ఈమె ధనుర్మాసవ్రత సమాప్తి కావించినను ఆమె మనోనాథుడెవ్వరో తెలియక చెలులు సోది చెప్పించి రంగని వలచినదని గ్రహించిరి. కస్తూరి రంగనికి, అండాశునకు వైభవముగా వివాహము పరిసమాప్తమైనది. ఈ విధముగా శ్రీవిల్లి బుత్తూరి అండాశు వైభవము వర్ణించినది ఒక భాగవతురాలు. ఈమెను మాచంపాటి శ్రీనివాసాచార్యులనువారు విల్లిపుత్తూరునకు తోడ్కొనిపోయిరి.

“దాసురాలికాచార్యులైన మాచంపాటి శ్రీని

వాసాచార్యులకు కృప చూడికుడుత సేవదొరికెను.” ఈ భాగవతురాలు అక్షర రూపమున ఆచార్యులకు కృతజ్ఞత తెలిపినది.

మరొక తిరునామమున గోదాదేవి సేవ ఊరేగింపుగా బయలుదేరుట వర్ణితము.

“స్వారివెడలెనిదుగో గోదానాంచారు

కల్లగాదు భాగవతాశిరుదెస పల్లాండుబాడగ॥

నాణెముగా సురనగర దుందు భులు

ధణాంధణాంధాం ధణాంధణయనగ॥

అక్కర దాసుల హస్త తాళములు

తక్కిట కిటకిట తక్కిట కిటయన॥

సాధన సాధ్యసుసాధన మార్దళ

తోధిమి తోధిమి తోధిమి ధిమియన॥

భాసుపురీ గోపాలుని వలపుల

శ్రీసృసింహ గురుసూక్తి ప్రసక్తి” (332).

స్వారి వెడలిన గోదాదేవి కిరుదెసల భాగవతులు తిరుప్పల్లాండు ప్రబంధాను సందాన మాచరించుచున్నారు. దుందుభులు, హస్తతాళములు, మద్దెలలు ముందుగా వాయించుచున్నారు. అట్టి గోద వాహ్యానికి వెడలినదని వర్ణితమైనది. “భాసుపురీ” అనుటచే ఇది సూర్యాపేట యందలి గోపాలస్వామి ఆలయమున గల గోదాదేవి ఉత్సవ విశేషముగా తోచుచున్నది.

మరొక తిరునామమందు గూడా అండాళు శుక్రవారపు వేడుక వర్ణితమైనది.

“చూడికుడుతయు నేడు వేడుక శుక్రవారము కొలువై యున్నది

చూడరమ్మా కోర్కెలు వేడరమ్మా॥

చీరకుచ్చెలిసెరల పావడపై రచించగ

విరులు దురిమి కస్తూరిమన్నారు పరునిజేరిన యమ్మనన్నిధికి

దొరలు పరిచరవరులు యిటునటు తరుణులిరుగడలందు గొలువగ ॥

కెంపులకమ్మలను ఆ చెంగటను వజ్రాలభవిరెలు సారెకల్లల నాడుచును

తనరంగ పాపిటబొట్టు నీటమరంగ కెమ్మొమునకు ముత్యపు

ముంగెరన్నిటికన్న ముద్దుచెలంగ॥

ఘల్లుఘల్లున గిలుకు మద్దెలు పల్లవంబును బ్రోచుపదములు

తెల్లముగ ధరియించు జిగిబిగి అల్లికల మొలనూలు కడు శో

భిల్లు రత్నపు తొమ్మవలె రంజిల్లుచును” (325) కొలువై యున్నది చూడికుడుత. ఆమెను చూడరమ్మా అనుచున్నారు. కాని ఈ వేడుక ఎక్కడిదో తెలుపలేదు.

తిరువూరు వరదరాజ స్వామి ఉత్సవ వేడుక ఒక తిరునామమందు వర్ణితము.

“చూడగంటి వరదుని వేడుకొంటి” (326)

“మల్లె మొల్లలు మంచి పొన్నలు మరువము

యెల్లవానిని జొప్పు వట్టివేళ్ళు

చెలయ దివ్యవిమానమెక్కి వీర

చెల్వకుంద మురహరి శౌర్యమణి జను

తెల్లపొగడగ యెల్లనేవేంచేసి

కరిగిరియు వరములొసంగు దేవుని॥

పరమభావతో త్రములు యతిపతులు సన్నిధి

పరిజనంబులు కరితురగములు తేరులు

దోర్బలాధ్యులు పీఠభటులును

సరగజంబులు భేరికాహళనాగ

సరములు పెక్కువాద్యము

లిరుదిశల దివిటీలచారులనేక

గొడుగుల నీడ వరదుని॥

ఆయవారికుంటను స్వర్గమణిమయ మంటపమున

అరిశెలు దోశలు రసాన్నము నానబాలును తేనెలాదిగ

వరసమీరగ ఆరగించిన వరదుడై కొలువున్న దేవుని॥

మాటికిని నడబావిలోపల మంటపంబున వేద ఘోషయు

నీటుగా వేంచేసిన నెలతలాడగ సంధ్యవేళల

ఆటనాట మరాట ద్రవిడాంధ్ర దేశాధిపులు పొగడ

కోటి కన్యాదానమిచ్చిన గురువరేంద్రుని గుంట చెంతను॥

అన్ని దిశలను బాణపందిశృంగణితంబుగ పగలుపత్తులు

చెన్నమీర వసంతయుతువున చైత్ర పౌర్ణమి రాత్రివేళల

ఉన్నతపు పాలేటిలో తిరువూరలను వేంచేయు వరదుని ॥చూడగంటి॥

పూలతో నలంకరించుకొని వాహ్యాళికి వెడలిన వరదుని చూడగల్గిన భాగ్య
ఫలమే ఈ తిరునామము. భాగవతులు, యతులు, వీరభటులు, కరితురగములు,
భేరికాహళ వాద్యములు, దివిటీలు, గొడుగులు ఇవన్ని వాహ్యాళికి వెడలిన వరదుని
ఆశ్రయించిన వస్తునముదాయము. వరదుడు ఒక కొలనుయందలి మంటపమున
విడిది చేసినాడు. రకరకాల భోజ్య వస్తువులతో అతనికి ఆచట నైవేద్యమిడినారు.
పగలు వేదఘోష, సాయంత్రపు వేళల దేవ నర్తకిల నాట్య విశేషములు.
చూచుటకు వచ్చిన పలువులు దేశాధిపతులు ఆ మంటపమున నున్నారు. పగలు
పత్తాత్సవ సందర్భమున వసంతర్తువందలి చైత్రమాస పూర్ణిమ రాత్రి వేళలో
పాలేటి సమీపమున తిరువూరు వరదుని ఉత్సవ వేడుక ఇది.

తిరుపతియందు జరిగిన అష్టోత్తర శతక్రతు సందర్భమును వివరించు
ఈ తిరునామము అత్యాధునికమైనది.

“రండి తిరుమలకొండకు వేగ ఓ ఆర్యులారా!” (227) అను ఆహ్వానముతో
ఆరంభమైనది ఈ తిరునామము. ఇందు క్రతు విశేషములతోపాటు, క్రతు నిర్వా
కులైన శ్రీశ్రీ త్రిదండి శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ జీయర్ స్వామివారి వృత్తాం

10)

తనుగూడా తెలుపబడినది. ఆ త్రమూరుయందు చూడాంబ, వేంగళార్కుల పుత్రులై, శ్రావణమాస మందు జన్మించిరి. విశిష్టాద్వైత మత ప్రచారమే పరమావధిగా గలిగినవారు. వీరికి గోపలాచార్యులగారు తోడు. యజ్ఞవిశేషములలో నాలాయర దివ్యప్రబంధ పారాయణము, వేదపారాయణములు, భాష్యభగవద్విషయకాలక్షేపములు జరుగును. అష్టోత్తరశత క్రతువులలో ప్రతిచోటను క్రతు సమాప్తికి చిహ్నముగా ఒక స్తంభమును నిలుపుట నియమము. ఈ క్రతు సందర్భమున వజ్రకిరీటముతో, వేళ్ళకు ఉంగరములతో, కాలి అందియలతో, గరుడ వాహనారూఢుడైన భగవానుని చూతము “రందీ తిరుమల కొండకు” అని ఆహ్వానించినారు.

ఈ విధముగా శ్రీరంగాది శైత్రములతోపాటు, తమ పరిధిలోని భగవత్ శైత్రములనుగూడా వర్ణించుట వీనియందు కన్పించును.

74 వార్తలు

శ్రీరామానుజులు తమ చరమ దశయందు కొన్ని ముఖ్య విషయములను శిష్యులకు బోధించిరి. వానిని వార్తలనిరి. ఆవి డెబ్బది నాలుగని ఒక తిరునామమందు చెప్పబడెను.²⁸ ఆ వార్తలేమో తెలుపుటకై గూడా ఈ తిరునామము ప్రయత్నించినది.

“వినుడు మా యతి సార్వభౌములు వివరించుమాట
మనులపాలికి బంగారు కాసుల మాట”. (334)

ఈ వార్తలు “వార్తామాల” యందలి వార్తల క్రమమున లేవు. ఇందు మొదటి చరణ మందలి మూడవ పాదమున “నేవేళ నింద్రియాసక్తి ధీవిడువ వలయు” అని గలదు. ఇది తిరునామక్రమమున 8 వ వార్త కావలయును. వార్తామాల యందు ఇది తొమ్మిదవ వార్త. “నిరంతరము ఇంద్రియకైంకర్యపరులై యుండవలదు” అని²⁹. 55 వార్తల వరకా వార్తామాలయందలివి తిరునామ మందలివి పోలియున్నవి (వరుస క్రమము మాత్రము సరిపోదు.) చతుస్సప్తతి వార్తలను తెలుపుచే ఈ తిరునామ ప్రయోజనము.

మనస్సంబోధనాత్మకములు

కొన్ని తిరునామములు మనస్సంబోధనాత్మకములు. వీనిని ఈ క్రింది విధముగా వర్గీకరింపవచ్చును.

అ) ఆనుకూల మార్గమును అనుసరించి కడలేదుమని ఆత్మను, మనస్సును సంబోధించునవి.

“లక్ష్మణయోగి పాదములు పట్టి కడతేరవే మనసా” (౪౪౪)

శేషత్వమున స్వామి శ్రీపాద సంబంధ సీమలో చేరవే	మనసా
అనుదినము ఉడయవరు దాసానుదాసులకు అడిమవయ్యుండవే	,,
వరవరముని కూరవరసింగరాద్యులవలన ప్రియములు సేయు	,,
అరసిచేసిన ఆదియ తనదుయిష్టముమాని ఆతని యిష్టము సేయు	,,
నిరతమును అతని తిరునామములు బాడుచును నిర్భరుడవై యుండు	,,
చరమశేషైన శ్రీభాష్యకారుల కృపకు చరమావధైయుండు	,,

శేషత్వము నాశ్రయించి, భాగవత కైంకర్యము చేయవలెను. అదియు భాగవతులకు ప్రీతిపాత్రముగా ఆచరించవలెను. లక్ష్మణార్జునుల (రామానుజుల) నామ సంకీర్తనము, పాదసేవ కడతేరు మార్గములు. తిరుమంత్రద్వయచరమములు ఆనుసంధింపతగినవి. స్వస్వరూపానుసంధానము ఆపశ్యక్తమైనది. ఇవి అనుకూల విషయములు.

అ) ప్రతికూలాచరణము తగదనుట కొన్నిట గలదు. మంత్రాంతరముల నాశయించకుము. సృష్టాంత్రము తగదు.

‘సోహమనుచుననకు, కుమతపుసుద్దులు వినబోకు

మోహజలధిబడకు పరసతిపొందుకోరబోకు

పరధన వాంఛ సేయబోకు నాదిది యనుకోకే (351)

‘‘రోషించి పరుల మర్కములిట్టి చోటనుచు రూపింపబోకువే మనసా

దోషమున కొడిగట్టి దోహివై వైష్ణవుల చూపించి చెడిపోకు”

“ఆత్మ నాశనమున కొడిగట్టకు” (339) “కులము కారణమని నిక్కకు” (344). అనునట్టి అననుకూల విషయములు నిషేధింపబడినవి.

ఇ) రామానుజులు, భగవత్ భాగవతాచార్యులు, శ్రీవైష్ణవులు వీరిలో ఒకరిని ఆశ్రయించి కడతేరుమని బోధించుచున్నారు.

“లక్ష్మణయోగి పాదములు పట్టి కడతేరవే మనసా” (339)

“యతి పతి నుతియించవె ఓ మనసా” (346)

“వంచనలేక శ్రీ వైష్ణవోత్తములకు అంచితముగ దాసివైయుండవే మనసా” (340)

“రంగని మరువకె ఓ మనసా” (345)

“పరమ భాగవత సేవ దొరికితె ముక్తికి త్రోవ” (344)

“తదీయతే పరగతి యనుకొనుమా” (354) అని రామానుజులు, శ్రీవైష్ణవులు, రంగడు, భాగవతులు వీరిలో ఒకరిని చేతనోత్తరకునిగా భావించి తరించుమనినారు.

ఈ) పై వారిని ఆశ్రయించిన కలుగు లాభము తెలుపుచున్నాడు.

“భవబంధములుపాయనే తాపత్రయదవపహ్నిచల్లారునే

భువిలో యిక నీకు పుట్టుక లేకుండు

అవిరళముగ పరమానంద మబ్బును

మదమత్స్రములు మానునే సంసారాబ్ధికిది నావ దరి జేర్చునే

వదలక యెప్పుడు మదిలోన దలచితే

సదమలమైనట్టి పదవి దొరకు నీకు

యతిపతి నుతియించవె మనసా” (346)

ఉ) ఈ లాభమును కల్గింతురనుటకు దృష్టాంతము నిరూపించుచున్నారు.

“పతితులనెల్ల నేలిరే దాసులకెల్ల

హితము ప్రసాదించిరే వైష్ణవ ధర్మ

మతులితమైన సద్గతికి తెరవనుచు

మత ముద్ధరించి మించిరే

పరమ పావనులై నారే చేతనులకు

పరకల్ప తరులై వెలసిరే రక్షించేమని

బిరుదు పక్కాణించి ఇరువుగ

తిరుమంత్రము గరిమెతోడుత చాటిరే
రామానుజా యనవె ఓ మనస
రామానుజ యని నామము దలచి పరం
దామము చూరగొనవె" (347)

ఉ) సంసార అనిత్యతను ఒకచోట గుర్తుచేయుచున్నారు.

"తలిదండ్రులు భవమ్ములు దబ్బర
చుట్టములు మిత్ర జనంబులు దబ్బర
సంసారము దీని నమ్మతగదు." (345)

ఎ) మనస్సును నాతి కఠినముగా మందలించినారు.

"దోసకారి మనసా ఏల తోచదే నీకు
భాసురముగ రామానుజ దాసులె రక్షకులనుచు
గురుదైవమనుచు ననెడి గురి నమ్మితె పరమపదము
పెరటి కల్పతరువనుచు గరిమతో శ్రుతులు చాటగా
దోసకారి మనసా ఏల తోచదే నీకు" (348)

"చిత్తమా నీవెంతటి చెడుదానవే

మత్తవృత్తి వలదంటె మాననేరవదేమే" (366)

"దొంగని పలికిన దోసమచే" (369)

"మానమేలనే దురభిమానమేలనే" (370)

ఏ) మందలించి, పెద్దంతో ఎదురాడక, తలవంచి నడుపుచుని చెప్పుచున్నారు.

"ధన్యోస్మి యని నీవు తలయొగ్గుదువుగాక

అన్య భాషణముల నాడకే

సన్యస్త భరతను స్వాములు నీపైని

అన్యాయములు చాల నల్లుచుందురు వేగ"

గరళము చేర్చి రంగని తీర్థ మొసగు శ్రీ

కరులతో యతిపతి కలహించినారా

నడురేయి మఠమగ్ని నిడు కృపాశులతో వెం

బడి పెరియజీయరు భాషించినారా" (349)

రామానుజులు విషమిచ్చిన వారిని గూడా నిందించలేదు. మణవాళ మహామునులు, తన మతమును దగ్ధ మొనర్చువారితో దుర్భాషలాడలేదు. భాగవతులు అకృత్యము లాచరించినను తలవంచుకొనుచే నీకు యుక్తము. “ఎదురాడకే ఓ మనసా” అని అత్త వారింటికేగు కూతురికి తల్లివలె నీతిబోధ గరపుచున్నారు.

“దాసోహంబనవే మనసా

దాసోహంబనవే

దాసోహంబని దాస్యమె ధనమని

వానికి నెక్కిన వైష్ణవులను గని” (350)

బ) ఆత్మజ్ఞాన ప్రాప్తికి సిద్ధపడిన తాను, తన దుర్మడవడికకు కారణమైన మనస్సును నిందించినారు.

“నీతో పొందుజేయబట్టి నీచ జన్మము లెత్తించి

రోతకూట తనువందున రుచిబుట్ట జేసితివయ్యో

నాది నేను యనుకొనేది నీ మాయచేతనే కదా

నే నెవ్వరో నాది లేదు నీ కృత్రిమము దెలిసె

ఛీ ఛీ పొమ్మన్నా పోవేమే సిగ్గుమాలిన పామరమా” (349)

“మన ఏవ మనుష్యాణాంకారణం బంధమోక్షయోః” అన్నట్లు బంధపేతువైన మనస్సును నిందించినారు.

ఓ) పెద్దల సేవ, పెరుమాళ్ళ సేవ చేయవలెననెడి కాంక్ష గల్గియు చేయలేని అశక్తతను వెల్లడించినారు.

“సంతతంబు నుడయవరుల

చెంతనుండవలెనటంచు

కొంత కొంత దెలిసియుండి కోరి కొలువలే నైతి

హృదయమైతె మంచిదే సుమీ

అదట గుణములేకుంటె యోగ్యతముడనౌదుగాని

కొదమకోటి చండివాడను మాయలకును

ముదిమి నక్క-చండివాడను పెద్దలయందు

కొదువలెన్నుకొనుచు యింత

బెదురు లేక కారితనయ

పదసరోజ భృంగమనగ బరుగు మిమ్ము యెరుగనైతి" (352)

ఓ) అజ్ఞతను తెలియజేయుచున్నారు.

“చిన్నదాననమ్మా ఎన్నడే మెరుగనిదానా

పురుషకారులు తెలిపిన బోధలు వినుమనేరు

పరమ భాగవతుల సేవ మదిని నటియించు మనేరటమ్మా” (394)

నేను చిన్నదానను, ఎరుగని దాననని అజ్ఞతను తెలిపినారు.

ఔ) తనలోని పరివర్తనమును తెలుపుచున్నారు.

“దాసులమైనామమ్మ మేము-ఎంబెరుమానారు

దాసులమైనా మమ్మ” (417)

క) తనకు కలిగిన జ్ఞానమును ఇతరులకెరుక పరచుచున్నారు.

“ఇది మాయ నమ్మరాదు సంసార

మిది మాయ నమ్మరాదు

ఇది మాయ సంసార మెందుకును భ్రమపొంది

తుది ముట్టలేవు సుమి దోషముల కాలయము

తలపోయ దార సుత ధనము లన్నియు నీకు

కలనంటివని తెలుసుకో

తలపు శ్రీయతిరాజు దాసదాసుల పాద

తలములందున నుంచుమీ గట్టిగా” (351)

బంధు ప్రీతి తగదనినారు.

“అడుగడుగుకు ధన మవసరమెరుగక యాశింతురు మనసా

తడయక నొసగిన ధర్మరాజు వని

బడి బడి స్తుతి సంభాష మొనర్తురు

బాధింతురుగాని లేక మైన బోధింపరు మనసా

దేహబంధువు లతీశ్రయులనుకొని మోహించకె మనసా” (371)

అని తోడివారిని హెచ్చరించినారు.

“ధీయుతుడు దాశరథి భాగినేయులుండగా
 జాయక తన ప్రియ సోదరు లెంబారులుండగా
 వేయుస్వాముల నడుమను యతి నాయకుండు విదాయకంబుగ
 హేయదగు పిళ్ళ వరంగునిచే కాయశుద్ధిని చేయ గోరదే
 ఊరకే చదువుచు తలయూచ నేటికే యోమూఢచిత్తమా” (371)

ఉత్కృష్ట జన్ముడనని గర్వించకు. “గుణాఃపూజాస్థానం” అన్నట్లు
 గుణములే ముఖ్యమని గ్రహించమనుచున్నారు. ఈ విధముగా మనసునకు తగి
 నన్ని రీతుల, తగు విషయముల బోధించినారు.

అనూదిత విషయములు

ఆయా గ్రంథముల నుండి ఈ తిరునామములందు అనూదితములైన విష
 యములను ఇచట చూపింతును.

శ్రీవైష్ణవులకు ప్రధానమైన గ్రంథములలో అష్టాదశ రహస్యము లను
 నవి కలవు. అందు అర్చిరాది ఒక రహస్య గ్రంథము. ఇందు ముక్తిసాంద
 టకు ఆర్జమైన ఆత్మలు పయనించెడి మార్గము ఫలము చెప్పబడినది. లీలావిభూతి
 యందున్న ఆత్మ (ఇహమునందున్న) నిత్య విభూతిని చేరుటకై ప్రయత్నిం
 చును. ఆ ప్రయత్నము ఫలించి ఈతడు అర్చిరాది మార్గము ద్వారా పరమపద
 నాభుని జేరును.

‘పరమార్థ స్తుతి’ యను పేర రెండు శ్లోకములలో అర్చిరాది మార్గమున
 పయనించి పరమపదము చేరుటకు కావలసిన యోగ్యతలు, అర్చిరాది మార్గము,
 ఫలము నుడువబడినవి. ఆ శ్లోకము లివి:

“సత్సంగాద్భవ నిస్సృహో గురుముఖాత్ శ్రీశంప్రపద్యాత్మవాన్
 ప్రారెణ్ణం పరిభుజ్య కర్మశకలం ప్రక్షీణ కర్మాంతరః
 న్యాసాదేవ నిరంకుశేశ్వరదయా నిర్ఘానమాయాన్యయో
 హోర్ద్రానుగ్రహలబ్ధ మధ్యథమని ద్వారాద్భహిర్నిర్గతః
 ముక్తోర్నిర్దిన పూర్వపక్ష షడుదంగా సాబ్ధ వాతాంశమ
 ద్దౌవిద్యుద్వరుణేన్ద్రో ధాతృమహితస్సిమాన్త సిన్ధ్యాప్తక

శ్రీ వైకుంఠముపేత్య నిత్యమజడస్మిన్ పరబ్రహ్మణః
సాయుజ్యం సమవాప్యనంతతి సమంతే నై వధన్యః పుమాన్.

సజ్జన సహవాసముచే సంసార వ్యామోహ ముడుగును. ఆపై భగవద్ద్యాస కలిగి ప్రార్థన కర్మల ననుభవించి, భగవంతుని శరణు వేడును. ఆపై ప్రాణోత్క్రమణము జరుగును. అర్చిరాది మార్గముగా పయనించి వైకుంఠ మందలి విష్ణుమూర్తి సాయుజ్యమందును.

“అర్చిర్” అనునది పరమపద మార్గమున తొలిమెట్టు ఆ మార్గమున లీలావిభూతికి, త్రిపాద్విభూతికి సరిహద్దు వంటిది విరజానది. ఆ విరజానది స్నానము ముక్తి నందబోవు ఆత్మకు లభించును. అర్చిరాది రహస్యమందు-

“విరజాజలస్సర్వత్రాలే తిరోధాయక మాన
సూక్ష్మ శరీరం ఉంకడయ పెరుగ యాలే
ఐన్నూరు దివ్యాప్సరస్సుక్కళుం
నిత్యసూరిగళ్ ఎదిరెవన్తు.”

“విరజానది స్నానముచే సూక్ష్మ శరీరము నశించి దుర్నిరీక్ష్యమాణ తేజోదిమడుగా ముక్తాత్మ మారును. ఈతనిని అప్సరస స్త్రీలు నిత్యసూరులు ఎదుర్కొందురు” అని చెప్పబడినది.

సంక్షిప్తముగా అర్చిరాది మార్గమును వివరించు ప్రమేయ శేఖరమను రహస్య గ్రంథమందు-

“విరజాస్నాన ముండామ్,
అనంతరం సూక్ష్మశరీర విశ్లేషముండాం
దివ్యాప్సర స్సత్కార ముండాం
సూరి పరిషత్ప్రత్యుద్గమన ముండా” అని నుడువబడినది. ఈ విషయమే తిరునామ మందు-

“సాగి విరజానది స్నానమ మమరున్
ఆది పుణ్యాంగనలు అప్సరసలను” (380) మనకు స్వాగతము పలుకుదురు. నమ్మాళ్వార్వుల నామము ఉచ్చరించగదే ఓ మనసా అని చెప్పుచున్నారు. ఆ తరువాత-

“పెరు నైరువాలే యుళ్ళే పుక్కు
తిరుమామణి మంటపత్తెచ్చెన్ను కిట్టి
నిత్యము క్తర్ శొల్లగిల శెవిక్కినియ
శెంజొర్కళాలే”

పెద్ద మార్గము వెంట లోనజేరి అనినట్లు అర్చిరాది మార్గమున ప్రయాణించి శ్రీవైకుంఠము చేరును. తిరుమామణి మంటపమును సమీపించును. నిత్యము క్తుల మధుర వాక్యములను చెవులతో వినుచు ముక్తాత్మ ప్రయాణించును. అర్చిరాది యందలి ఈ విషయమే ప్రమేయ శేఖరమందిట్లు గలదు :

“రాజమార్గ గమన ముండాం
దివ్య మంటప ప్రాప్తి యుండాం
దివ్య పారిష్రాప్తి యుండాం.” ఆ భావమే ఇందుగలదు.
“ఎంచి తిరు పీఠులకు వేంచేయగా గల్లు
అరు మణి మంటపము నందుండ గల్లున్
వెలయ నిత్యముక్తి సేవ చేయుట గల్లు
అలరు నమ్మాళ్వారు లనగదవె మనసా”

ఆ పిదప-

“కంఠారక్కండు సమస్త పరివారాయ
శ్రీమతే నారాయణాయనమః ఎన్ఱు
అంకే భరతమారోప్య ఎన్గిరపడియే
మడియిలే వైత్తు
విమ్మప్పాయ్ గిరస్తస్యత్రాలే యుడం బెంగుం
న నైంబడి యజైత్తు”

“కంఠార సేవించి సమస్త పరివారాయ శ్రీమతే నారాయణాయ నమః అని ఆనందముతో పలికి (న పిదప), తొడయందు భరతు నెక్కించుకొని యనునట్లు శ్రీమఃపతి వడిలో నుంచుకొనును. ఆ పిదప ఈ ముక్తుని లక్ష్మీదేవి చేతి కందిచ్చును ఆమె కంసుని చంపిన తరువాత కృష్ణుని చూచిన దేవకీదేవివలె చేపులకు వొచ్చి ప్రవహించు పొలచే దేహమంతయు తడయు నట్లాల్రింగన మొనరించును” అని అర్చిరాది నుకువగా, ప్రమేయ శేఖరము దీనినే.

“సపత్నిక సర్వేశ్వర దర్శన ముండాం
(పాదపీఠ పర్యంకారోహణ ముండాం)
భగవదుత్సంగ సంగముండాం” అని చెప్పెను. తిరునామ మందు-

“రెప్పవేయక హరిని ఒప్పి చూడగ గల్గు
గుప్పించి హరి తొడల గూర్చుండ గల్గున్
చప్పరింపుచు లక్ష్మీస్తన్య పానము గల్గు” అని అనువదించబడినది. ఈ
విధముగా నాల్గు ప్రకరణము లందు విశదముగా అర్చిరాదియందు చెప్పబడిన
అంశములు, ప్రమేయశేఖరమందలి సంక్షిప్తాంశములు ఈ తిరునామమందు
అటనట స్ఫులింపబడినవి.

ప్రపన్న పరిత్రాణము

ప్రపన్న పరిత్రాణ మొక రహస్య గ్రంథము. సర్వేశ్వరుడు వినా
ఇతరులు రక్షకులు కారనునది ఇందలి ప్రధాన విషయము. ఇందలి విషయమే-

“ఎవరు రక్షకులు తెలుపవే
ఓ మాయ మనస, నీకు” (౪౨) అను తిరునామమందు వివరింపబడినది.

“సర్వేశ్వరనై యొడియ వేరొక రక్షకరిత్రై” అని, నారాయణుడే రక్షకు
డుగా ప్రపన్న పరిత్రాణమందు ప్రతిపాదించబడగా, తిరునామకర్తలు-

“శ్రీ పెరుంబూదూరు ఉడయవరులకన్న మిక్కిలి
ఎవరు రక్షకులు” అని ఆచార్యులను పరమాత్మ కన్నను ఉత్తమ రక్షకు
లనిరి. ఇక మిగిలినవారు రక్షకులేగారో, ఆచార్యులే రక్షకులనుట యెట్లో వివ
రించుచున్నారు.

“మాతా పితాక్కళ్ రక్షకరల్ల రెన్నుమిడమ్
కై కేయి పక్కలిలుం, హిరణ్యన్ పక్కలిలుం కాణలాం
మాతా పితాక్కళ్ ఔమకాలం పందవాటే
విలై కూటి విత్తల్”

తలిదండ్రులు రక్షకులుగారు. అందులకు కై కేయి, హిరణ్యకశిపులు
ఉదాహరణము. భరతుని కిష్టమైన రామకైంకర్యమును భరతునకు లభింపకుండ

తైక రాము నరణ్యమునకు పంపినది. ప్రహ్లాదుని హిరణ్యకశిపుడు దండించెను. ఆదిగాక -

“తల్లిదండ్రులనుచు నమ్మితె ఒక షామమునకు
ఎల్లజనుల కమ్ముకుందురు.” కాన తల్లిదండ్రులు రక్షకులు కారని పై
ద్రావిడ వాక్యములందలి చివరి రెండు వాక్యములే ఇచట ఆంధ్రీకరింపబడినవి.

“కల్లబాంధవులు సుతులు కలిమిబలిమి కలిగినపుడె
ఎల్లపనులు జెప్పి వారు ఇల్లు వెళ్ళగొట్టెదరు” అని ప్రపంచానుభవము
గూడా ఇచట కూర్చబడినది.

“బ్రాతాక్కో రక్షకరల్ల రెన్నుమిదం
వాలి పక్కలిలుం రావణన్ పక్కలిలుం కాణలాం”

“అన్నదమ్ములనుచు నమ్మితె సుగ్రీవునిల్లు
అన్న వాలి యెల్లగొట్టడా
మిన్నుమన్ను యేమి యెరుగ
కున్న రావణుడు దన్నితె
చిన్నబోయి విభీషణుడు శ్రీహరిని చేరి బ్రతికె.”

అన్నదమ్ములు రక్షకులు కారనుటకు వాలి, రావణులు నిదర్శనము.
సుగ్రీవ విభీషణులు అన్నలచే బాధపడిరిని తిరునామమందు స్పష్టమైనది.

“శ్రీ గళుక్కు భర్తాక్కో
రక్షకరల్ల రెన్నుమిదం
ధర్మ పుత్రాదిగో పక్కలిలుం
(నళన్ పక్కలిలుం) కాణలాం”

“సతికి పతే గతని నమ్మితే అం ద్రా
పతిని సాటివారు భంగపరచగా
చతురులైదుగురు పతులు
సతిని జూచుచుండిరి గాని
మతిని పూహించి వొకరు మాన్పలేరైరి తుదని”

బదుగురు పతులు చూచుచుండగా ద్రౌపదిని దుశ్శాసనుడు ప్రస్తావహరణ మొనర్చెను. ద్రౌపదిని భర్త లెవ్వరును రక్షింపలేదు. కావున స్త్రీకి భర్త రక్షకుడు గాదు.

“పుత్రర్థం రక్షకరల్ల రెన్నుమిడం
రుద్రన్ పక్కలిలుం”

“పురవిదారి నమ్మబోయితే మహాత్ముడైన
భృగుని శాపమునకు జిక్కడా
వెరపులేక తండ్రియైన విధిని శిరము ద్రుంచినట్టి
హరుని బ్రహ్మ సకరుణ ఆదరించి పోదోరెవారు”

రుద్రుడు తండ్రియైన బ్రహ్మయొక్క తలను సరికి వేసెను. కాన
పుత్రులు రక్షకులు కారు.

“చన్ద్రాదిత్యర్గం రక్షకరాగకుతై
యెన్నెనిల్ తాంగళినినై త్రబడి
సంచరిక్క పెత్తాదే”

“ప్రకటముగను సూర్యచంద్రుల నమ్మబోయితే
పగలు రాత్రులనక తిరుగగా
అఖరులైన రాహుకేతుల నెటువారు అడ్డపడితే
వకకలైన లేక తుదిని వదిలి భయము నొందిరిగద”

తమ యిచ్చవచ్చినట్లు తిరుగ వీలులేని, అస్వతంత్రులైన, ఈశ్వరాజ్ఞా
బద్ధులైన సూర్యచంద్రులు రక్షకులు గారు. రాహు-కేతుల చేతిలో వీరు బాధ
పడుదురు గదా!

హిరణ్య రావణాదిగళ త్రైయ్యితే యగపట్ట
అవర్గళుక్కిడి తొడిల్లైదు తిరివార్”

హిరణ్యకశ్యప రావణాదుల చేతిలో చిక్కి, వారలకు నీచముగు చాకిరిచేసి
తిరుగు ఇతర దేవతలు రక్షకులు కారు.

“దేవతుల నమ్మబోయితే ఒక వేళ పూర్వ

దేవతుల పూజ జేతురు

కావరించి మకరికరిని కాలుబట్టి యాడ్వగనే

కావుకావు మనిన యెవరు కావలేరైరి యొకరు”

గజేంద్రుని రక్షించుటకు ఏ ఒక్కరు ముందుకు రానందున దేవతలు రక్షకులు కారు.

“వింద్రదనుం ఎప్పోదొనం పదం

నడివప్పుగు గిరదు.”

ఇంద్రుడు గూడా యెప్పుడో నాస్థానము జారిపోనున్నది యని భయపడును.

“అల్ల చతుర్ముఖుని నమ్మితె శతమానమునకు ఆ

ఖిల ముడిగి పరిణమించునూ.”

నూరు సంవత్సరములకు ఇంద్రుడు గూడా పదభ్రష్టుడగును. “క్షీణే పుణ్యే మర్త్యలోకం విశంతి” యనినట్లు పుణ్యము క్షీణించిన ఇంద్రపదవి గూడా పోవును. కాన ఇంద్రుడు రక్షకుడుగాడు (బ్రహ్మ పదవియు అట్టిదే).

“తెల్లముగను బ్రహ్మాది దేవతుల సుద్దులన్ని

అల్లశాస్త్రములు చదివి ఉల్లములో నమ్మబోకు”.

బ్రహ్మాదిదేవతల గూర్చి శాస్త్రములందు చదివి, వారు నిజముగా రక్షకులని భ్రాంతి నొందకు. వీరెవ్వరును రక్షకులు కారు.

“నారాయణత్య ప్రయుక్తమాస

పుదరితరిప్పాలే అగవాయిలే నిన్ను

సత్తెయై నోక్కికొండు పోరుగై యాల్

ఇవనే యెల్లార్కుం రక్షకన్.”

నారాయణత్యముతో గూడుకొనిన గర్భసంబంధముచేత మనలోపల నిలిచి, మన జీవితమును కాపాడుకొనుచుపోవుటచే ఆ నారాయణుడే అందరికిని రక్షకుడు అని, ప్రపన్నపరిత్రాణము నారాయణుడే రక్షకుడని నిర్ణయించగా-

“మంచిదని రమేళ నమ్మితే స్వకీయమైన మా
యచే సృజింపజేసెను
అందితముగ రామె రక్షించవలెను ఉదయవరులె
ఇంచుకైన పాపముల ఎంచక రక్షించేవారు” అని.

ఈ తిరునామమందు నారాయణుని గూడా నమ్మరాదనిరి. తన మాయచే
భ్రమింపజేసి ‘పునరపి జననం పునరపి మరణ’ మను సంసార చక్రమందు
తిప్పుచున్నాడు. అందువలన నారాయణుని కన్నను ఉదయవరులే రక్షకులు.
“ఇంచుకైన పాపము లెంచక రక్షించేవా” రాచార్యులు. ఆచార్య లక్షణమును
వివరించుచు శ్రీవచనభూషణము-

“ఆచార్య నుక్కు శిష్యున్ పక్కల్ కృపైయుం, స్వాచార్యన్
పక్కల్ పారతంత్ర్యముం వేణుం” అని నుడివినది.

ఆచార్యునకు శిష్యునియెడ కృప అవసరము. శిష్యుని పాపముల లెక్కించు
వాడు ఆచార్యు డనతగడు. శిష్యుని ఉజ్జీనింపజేయ కృపామాత్రపరుడు గావలెను.
కృపామాత్రపరతయే ఆచార్యుల ప్రధాన లక్షణము. భగవంతుడు గూడా
ఆచార్యు డనుగ్రహించినప్పడే అనుగ్రహించుచును. లేకున్న పీలై సంతవరకు
తన లీలకు లోనుగా జేయుచు. కాన నారాయణునికన్న ఆచార్యుడే ప్రధాన
రక్షకుడని ప్రపన్నపరిత్రాణముకన్నను ఈ తిరునామము ఒక అడుగు ముందు
నకు వేసి ఆచార్య నిష్ఠను ప్రతిపాదించినది.

ప్రపన్నుని ముఖ్య లక్షణము “నీవే రక్షకుడవు, ఇతరులెవ్వరు రక్షకులు
కారు” అని భావించుటయే. “నీవే తప్ప ఇతః పరంబెరుగ” అనెడి భావన
ముఖ్యము. కావుననే ఒక తిరునామమందు-

“కావు మనుచు మీ మరుగుజొచ్చున్నడ మీ భారమేను.” (3)

“పరమాత్మ మిమ్మిక విడనాడితే వేరే

ప్రాపు మా కెక్కడలేదు” (4) అని దృఢాధ్యవసాయముతో నీవే రక్ష
కుడవనుచున్నాడు. ఇదియే అనన్యగతికర్తవ్యము. ప్రపన్నపరిత్రాణమందు చెప్ప
బడిన అంశమిదియే. ఈ విధముగా “ఎవరు రక్షకు” అను తిరునామము ఎక్కువ
భాగము ప్రపన్నపరిత్రాణ గ్రంథమును వివరించినదనుట స్పష్టము.

ముముక్షుప్పడి - యాదృచ్చికప్పడి

అ) “ఇతరులకాత్మశేష పరచేనా” (64)

ఆత్మ నారాయణునకు తప్ప ఇతరులకు శేషముగాదు. ఈ విషయము ముముక్షుప్పడియందు, యాదృచ్చికప్పడియందు వివరింపబడినది. ఈ రెండు రహస్య గ్రంథములు తిరుమంత్ర ద్వయ చరమముల అర్థవివరణ రూపములు.

తిరుమంత్రమే అష్టాక్షరి. ‘ఓం నమో నారాయణాయ’ అనునది. ఇందు ‘ఓం’ అను ప్రణవమందు మూడక్షరములు కలవు. అ, ఓ, మ్, అనునవి.

“ముదల్ పదమాన ప్రణవం మూన్సుపదమాయరుక్కుం ఆదిల్ ప్రథమ పదమాన అకారమ్.....సర్వాత్మాక్కైయుం రక్షిత్తుక్కొండు, పోరుగిర, సర్వేశ్వరునుక్కు శేషమెన్నిరదు ఇరండాంపదమాయ్ అవధారణార్థ మాన ఉకారమ్ వేణి శిరుక్కు శేష మున్వెన్నిఅదు. మూన్దాంపదమాయ్ ఇరువత్తం జామక్షరమాయ్ జ్ఞానవచ్చియు మాయరున్దుళ్ల మకారం కీడ్చొన్న అన్యార్థ శేషత్వత్తుక్కాశ్రయం దేహాది విలక్షణమాన ఆత్మవస్తువెన్నిఅదు” - ప్రణవమునకు అర్థవివరణమిది యాదృచ్చికప్పడి లోనిది.

“ప్రథమ పదమైన అకారము సర్వాత్మలను రక్షించుకొనుచు పోవుచున్న సర్వేశ్వరున కుపయోగించు ననినది. రెండవపదమైన అవధారణార్థమగు ఉకారము భగవద్విఘ్నలగు మరెవ్వరికిని యాయాత్మ ఉపయోగపడునది కాదనినది. మూడవపదమైన ఇరువదైదవ యక్షరమైన జ్ఞానమునకు పేరైయుండిన మకారము క్రిందట చెప్పినట్లు యితరుల కర్హముగాక భగవంతున కుపయోగింపదగిన గుణము కలవాడై దేహేంద్రియాదులకన్న విలక్షణమగు నాత్మవస్తు వనినది.”

ముముక్షుప్పడి యందు ఉకారార్థ వివరణ మిట్లున్నది:

“ఇత్రాలే పిఱర్కుశేషమన్వెన్ గిఱదు పెరియపిరాట్టి యార్కు శేష మెన్నిఅదెన్దుమ్ శొల్లువర్గళ ఆదిలుం అన్యశేషత్వం కడిగైయే ప్రధానం దేవర్గ భుక్కు శేషమాన పురోదాశతై నాయ్కిడు మాపోలే ఈశ్వరశేషమాన ఆత్మ వస్తువై సంసారిగభుక్కు శేషమాక్కుగై భగవచ్చేవత్వత్తిలుం అన్యశేషత్వం కడిగైయే ప్రధానం.”

“ఉకారమునకు (సర్వేశ్వరునికే ఆత్మ శేషభూతము) ఇతరుల కుపయోగించదని యొక యర్థము. (అకారమున విష్ణువుతోపాటు నిత్యానపాయయైన లక్ష్మిని గూడా గ్రహించవలెను భగవత్సేనాపతి మిత్రుల ననుసరించి) లక్ష్మికి గూడా ఆత్మ శేష భూతమైన నియు అర్థము వివరించిరి. శ్రీ శ్రీయఃపతుల కాత్మ శేషభూత మనుటకన్న ఇతర దాస్య నివృత్తియే ప్రధానము. దేవతల కుపయోగించు పురోడాశమును కుక్కకిడునట్లు నీశ్వరునకు శేషమగు నాత్మ వస్తువును సంసారులకు శేషముగా జేయుట. భగవంతునకు దాసుడగుటకన్న నితరుల దాస్యము పోగొట్టుటయే ప్రధానము.” పై రెండు గ్రంథముల వివరణ ననుసరించి ఉకారమునకు ఆత్మ శ్రీ శ్రీయఃపతులకు తప్ప ఇతరులకు శేషపదదాదను అర్థము లేలినది. ఆ విషయమే తిరునామమందు “ఇతరుల కాత్మ శేషపరచేనా” అని నుడువబడినది.

ఆ) “ఆయపదముగల అర్థము రుచిగని
యాయతముగ పూర్ణార్థుల గొలిచితె” (218)

ఇచట నుడువబడిన ఆయపదము అష్టాక్షరియందు నారాయణ + ఆయ అనుచోటి చతుర్థీవిభక్తి. ఈ ఆయశబ్దమునకు “ఆయ ఎగ్గిరెల్లాల్ ఎల్లా అడిమై కళుం శెయ్యవేణుం ఎన్ను అపేక్షిక్కిఅతు” అని “సర్వకైంకర్యములను చేయవలయునని అపేక్షించబడును” అని ముముక్షుప్పడి యందు అర్థము నుడువబడినది.

యాదృచ్ఛికప్పడి యందు “ఇదిల్ చతుర్థి సర్వదేశ సర్వకాల సర్వా వస్త్రైగళిలం సర్వప్రకార కైంకర్యం గళైయుం కొండరుళ వేణుమెన్లు ప్రార్థిక్కుంబడియై చొట్టెక్కిఅదు” అని చతుర్థీవిభక్తికి సర్వవిధ కైంకర్యమే అర్థముగా నుడువబడినది.

ద్వయమంత్ర మందుగూడా చతుర్థి కలదు. “ఇన్దచతుర్థి కైంకర్య తై ప్రకాశిప్పిక్కిఅదు.” ఇదియు కైంకర్య ప్రార్థననే నుడుపుచున్నది. ఇపుడు “ఆయపదముగల అర్థము రుచిగని” అను వాక్యమునకు కైంకర్య రుచిని పొంది

అని ఆర్థము సిద్ధించును. ఈ తైంకర్యము ఎవరికి చేయవలెను అని ప్రశ్నించుకొని సమాధానముగా శ్రీవచన భూషణమందు “ప్రపన్న దినచర్య” ప్రకరణమున “కర్తవ్యమాచార్య తైంకర్యముం భగవత్తైంకర్యముం” అని నుడివెరి. ఆచార్య తైంకర్యము, భగవత్తైంకర్యము చేయతగినది. ఆచార్యుడు భగవంతునకు, మనకు మధ్య బంధమును కల్పించిన మహోపకారకుడు. కావున ఆచార్య తైంకర్యము నెరిగి “ఆయతముగ పూర్ణార్థుల గొలిచితె” అని తిరునామకర్త యనుచున్నాడు.

“మోక్షోపాయమిదే వోకోమ్మ, సదాచార్య క
టాక్షమునగాని లేదే మాయమ్మ.”

ఆచార్య తైంకర్య పరుడైన వానికే మోక్షము. కావున ఆయవదమున కర్తమైన తైంకర్యమును ఆచార్యులైన పూర్ణార్థుల యందాచరించి మోక్షమునందవలెనని నుడుపుటయే ఈ వాక్యార్థము.

ఇ) “భగవద్భాగవతాచార్యుల నెడబాయకుండవలెను
ఆచార్య భాగవతాచ్యుత దాస్యంబుమరి యుండవలెను
అనిశము అచ్యుతాచార్య భాగవత ఐక్యతగనవలెను” (296)

ఈ తిరునామ పాదములందు భగవత్ భాగవతాచార్య శబ్దములు మార్చి మార్చి వాడబడినవి. ఇవి పైకి వైచిత్రిని కల్గించుటకు మార్చబడినట్లు తోచును. కాని తొలివాక్యము ఆచార్య నిష్ఠను, రెండవది భగవన్నిష్ఠను, మూడవది భాగవత నిష్ఠను తెలియజేయును.

జీవుని విలక్షణునిగా జేసి సర్వేశ్వరుడనుగ్రహించుటకు తగినవానినిగా జేయువాడు ఆచార్యుడు. కనిపించని, స్వతంత్రుడైన భగవంతునికన్న ఆచార్యుడే స్థులభతరాశ్రయణీయుడు. కాన ఆచార్యనిష్ఠ తొలివాక్యము.

ఆచార్యునిద్వారా చివరకు ఆశ్రయింపతగినవాడు భగవంతుడే అగుట, మోక్షదాయి అచ్యుతుడే అగుట భగవన్నిష్ఠను తెలియజేయునది రెండవ వాక్యము.

మూడవది భాగవత నిష్ఠ. మముక్షుప్పడియందు సమశ్కబ్ధమును మూడు విధముల అన్వయించిరి. ఈ త్రివిధాన్వయము స్వరూప, ఉపాయ, పురుషార్థముల తెలియజేయును. ఆత్మ ఆత్మ సంబంధిగాదు. ఈశ్వర్య సంబంధి. సమ స్కార్యుడైన ఈశ్వరుడే ఉపాయము. ఈశ్వరుడే (నారాయణుడు) ఫలము. భగవచ్చేషత్వమును ఈ త్రివిధాన్వయము బోధించును. భగవచ్చేషత్వముతోపాటు భాగవత శేషత్వమును గూడా అనుసంధించుకోమనిరి.

“ఉత్త దుమున్నడి యార్కడిమై” ఎన్నెయాలే ఇదిలే భాగవత శేషత్వముం అనుసంధేయం తగినది నీదాసులకు దాస్యము అనుటచేత దీనియందు భాగవత శేషత్వమును సంధింపతగినది.

ఈ భాగవత శేషత్వము అన్వయించుట ఆకారమునందని కొందరు, ఉకారమునందని కొందరును అందురు. ఆకారమందలి చతుర్థి భగవచ్చేషత్వమును, భగవచ్చేషత్వమునకు చరమావధియైన భాగవత శేషత్వమును గూడా బోధించుననిరి. ఈపై వివరణచే భాగవత నిష్ఠ కూడా అవసరమని బోధించినట్లు ఋజువైనది.

ఈ త్రివిధ నిష్ఠలనే ప్రథమ పర్య, మధ్యమ పర్య, చరమ పర్యము లందురు. తొలిది భగవన్నిష్ఠ, తరువాత భాగవత నిష్ఠ, చివరిది ఆచార్య నిష్ఠ. పై తిరునామమున ఈ మూడు నిష్ఠలును తెలియజేయబడినవి.

సవవిధ సంబంధం-విలక్షణమోక్షాధికారి నిర్ణయము

జీవునకు భగవంతునకుగల సంబంధము తొమ్మిది విధములని చెప్పబడినది. ఈ సంబంధముల వివరించు రహస్య గ్రంథము “సవవిధ సంబంధం.” ఆ సంబంధములివి.

(1) విశేషణ విశేష్య (2) రక్ష్య రక్షక (3) శేషశేషి (4) భర్తృ భార్య (5) జ్ఞాతృ జ్ఞేయ (6) స్వస్వామి (7) శరీర శరీరి (8) ధార్య ధారక (9) భోక్తృభోగ్యములు.

“పతితపావనులయ్ని యతి పతి సతి నేను
వ్రతమిదెమాకు మీ హితవుకూడదింక” (5)

ఈ పై చరణమున యతి పతికి తనకు గల సంబంధము భర్తృ భార్య సంబంధమని చెప్పబడినది. భగవంతునకు భక్తునకు గల్గెడి ఇట్టి భర్తృ భార్య సంబంధమునే మధురభక్తియందురు. భర్తృ భార్య సంబంధమును గూర్చి నవవిధ సంబంధమున ఇట్లు గలదు:

“భర్తృ భార్య సంబంధమావదు ఉకారార్థసిద్ధమాయ్ విభక్త్యర్థ శోధక
మాయ్ స్వరూపప్రాప్తమాయరుప్పదొస్త” భర్తృ భార్య సంబంధమనగా ఉకారార్థ
సిద్ధమై విభక్త్యర్థమును శోధించునదై, స్వరూపమునకు తగినదై యుండునది
ఒకటి.

“ఉకార సిద్ధమాగైయావదు ఉకారార్థమాన అవధారణార్థమాయుదిక్రై-
అదావదురక్షకనాన పురుషోత్తమనుక్రై రక్ష్యమాన ఆత్మస్వరూపం
అత్తుతీర్ నిరుక్కు యెన్నుతోత్తుగై.”

“ఉకార సిద్ధమగుటనగా ఉకారార్థమగు యేవకారార్థమై యుదయించుట
యట్టగా రక్షకుడగు పురుషోత్తమనకే రక్షింపదగునాత్మ స్వరూపము
తప్పక సంబంధించినదై యుండునని తోచుట.”

ప్రణవ మందలి ఉకారము అవధారణార్థమునే తెల్పును. జీవుడు భగ
వంతునకే శేషభూతుడని తెలుపును.

“విభక్త్యర్థ శోధక మాగైయావదు పతివ్రతయైనదై శేషత్వమనన్యార్థ
మా యిరుక్కుమా పోలే లుప్త చతుర్థ్యర్థమానభగవచ్చేషత్వము మనన్యార్థ మెట్లు
మరుక్కై నిగై.”

“విభక్త్యర్థ శోధకమగుట యనగా పతివ్రతయొక్క శేషత్వమన్యుల
కర్తవ్యముగాక యుండినట్లు లుప్తచతుర్థికర్తవ్యమగు భగవచ్చేషత్వము అనన్యార్థ
మని మాలిన్య నివృత్తిచేయుట యాయాత్మభగవద్విన్నుల కనర్హమని యర్థము.”

ప్రణవము అకార ఉకార మకార మిశ్రమము. ఇవికాక అకారమందు
ఒక చతుర్థియుండి, అది లోపించినదని ముముక్షుప్పడియందు చెప్పబడినది.

“ఇదిలేచతుర్థి యేరిక్కరియుం చతుర్థి యేరిన పడియెన్నెన్నిత్ నారాయణ పదత్తుక్కు సంగ్రహమాయరుక్మై యాలే ... ఇత్రా లీశ్వరసుక్కు శేష మెగ్గిరదు.”

ఈ ప్రణవము నందలి విషయమే నారాయణాయ అను పదమందును వివరింపబడినది. ఇచట ఆయ అను చతుర్థి విభక్తి కన్పించుచున్నందున ఈ నారాయణాయ అను పదమునకు సంక్షిప్త రూపమైన ప్రణవమందును చతుర్థి విభక్తి ఉండి తోపించినది. ఈ లుప్తచతుర్థిచే భగవచ్చేషత్వము మాత్రమే ప్రతి పాదితము.

“స్వరూప ప్రాప్తమాగైయావదు భర్తృత్వ భార్యాత్వంగళ్ళ పుంశ్రీ త్వత్తుక్కిడా మాబోలే భర్తృభార్యా సంబంధం స్వాతంత్ర్య పారతంత్ర్యం గతుక్కిడాగై అనన్యార్థ ప్రసంగా సహమింద సంబంధం.

“స్వరూప ప్రాప్తమగుట యనగా భర్తృభార్యా సంబంధములు పుంస్త్వ మునకు శ్రీత్వమునకు తగియుండినట్లు, భర్తృభార్యా సంబంధము స్వాతంత్ర్య పారతంత్ర్యములకు తగియుండుట యెప్పుడును భార్యా స్వరూపము పార తంత్ర్యమే. అట్లే భర్తృ స్వరూపమెప్పుడును స్వాతంత్ర్యమే యగునని తాత్ప ర్యము. యితరులకర్హమను ప్రసంగమును సహింపనిదీ సంబంధము.”

పై వివరణ యందు మూడంశములు గలవు. ఉకారార్థము, విభక్తిర్థము. స్వరూపప్రాప్తము. “శేషత్వమే ఆత్మావుక్కు స్వరూపం, శేషత్వమిల్లాదబోదు స్వరూపమిత్తై” అని ముముక్షుప్పడియందు నుడివినట్లు జీవునకు శేషత్వము స్వరూపము. ఈశ్వరునకే శేష భూతుడు అని ఉకారార్థము నిర్ధారించినది. భగవంతునితోపాలు ఇతరులకు గూడా శేషభూతుడు కావచ్చునేమో అను శంకకు తావు లేకుండ ఈ శేషత్వము ఇతరుల కర్హము గాదు అని లుప్తచతుర్థి చెప్పినది. కావున జీవుడు భగవంతునకే అనన్యార్థ శేషభూతుడు అని లేలినది.

భార్యాభర్తృ సంబంధమునగూడా భార్య భర్తకే అనన్యార్థ శేషభూతురాలు. ఇచట పారతంత్ర్యమే ప్రధానము. జీవునకు శేషభూతుడగుటయే స్వరూపమైనట్లు భార్యకు భర్తృ ధీనత్వమే ముఖ్యము. భర్తృ ధీనమైన భార్య పరపురుష సాంగ

త్యము కోరుట నిందితము కనుకనే జీవేశ్వర సంబంధము భార్యాభర్త సుబంధ మనబడినది.

జీవేశ్వర సంబంధమును గురైరుగుటకు గురువు నాశ్రయించవలెను. “తద్విజ్ఞానార్థంసగురుమేవాభిగచ్ఛేత్” అని శ్రుతి నుడువుచున్నది. ఆచార్యుని వరించుట రెండు విధములు. ప్రథమ పర్య నిష్ఠ కలుగుటకై ఆచార్య నాశ్రయించుట. ఆచార్యులుపదేశించిన విధమున భగవంతుని కెక్కువ పరతంత్రులై, వాని యందే ప్రీతి కలవారై యుండువారు ప్రథమ పర్య నిష్ఠులు. భగవద్విషయ వైలక్షణ్యమును బాగుగా గురైరిగి, ఆచార్యు లొనర్చిన మహాపకారమును దలంచి, బదులుగ వేరొక్క విషయము నెరుగనివారై మధుర కవులవలె ఆచార్య నిష్ఠులై యుండువారు చరమపర్యనిష్ఠులు.

ఆచార్యునే నమ్ముకొని యుండుటలోగల సౌలభ్యము నిట్లు వివరించిరి: తెలుసుకోదగిన జ్ఞానము, అనుష్ఠించదగిన శక్తి లేనట్టి మూకాదులకు గూడా ఫలము నివ్వగల వారాచార్యులు. భగవంతునివలె శాస్త్రములచే కాక ప్రత్యక్షముగా ఎరుగదగినవారగుటచే ఆచార్యులు సులభసాధ్యులు. జీవుడు శాస్త్రానుగుణముగా ప్రవర్తించిన భగవంతుడు వానిని తన భోగమున కుపయోగపరచుకొనును. శాస్త్రము నతిక్రమించి చెడుదారిన పోయిన జీవుని లీలయందుపయోగపరచుకొనును. కాని ఆచార్యులు చెడు దారిన పోవువానిని దిద్దుబాటుజేసి సర్వేశ్వరాభిముఖునిగా చేయుటచే భగవంతునికన్న శ్రేష్ఠులు. కావున చరమ పర్య నిష్ఠయే ప్రధానము.

“సిద్ధిర్భవతి వానేతి సంశయోచ్యుత సేవినాం

ససంశయోస్తి తద్భక్త పరిచర్యారతాత్మనాం.”

భాగవత పరతంత్రులకు ఫలసిద్ధి తప్పదు. భగవంతుడు నిరంకుశ స్వాతంత్ర్యము కలవాడగుటచే ఫలసిద్ధి సంశయాస్పదము. ఆచార్య కృత్యము చేతనుని భగవంతుని భోగమునకు ఆర్హునిగా తీర్చిదిద్దుటయే. కావున ఆచార్య నిష్ఠయే (చరమ పర్య నిష్ఠయే) ప్రధానము.

ఆచార్యత్వము రెండు విధములు ఘటకత్వము ఉపాయత్వమని. పరమార్థులైన జీవులగని వారిని భగవంతునితో చేర్చి స్వరూపానురూపముగ నడచుకొను

నట్లు శిక్షించుట ఘటకత్వము. జ్ఞానానుష్ఠాన శక్తి హీనులగు మూకాదులు భగవన్నిర్దేశిత కటాక్షమున పరమార్థులైన వారికై ఆచార్యులే స్వయముగా శరణాగతి చేయుట, తమ తీర్థ ప్రసాదములచే వారిని ఉజ్జీవింపజేయుట ఉపాయత్వమన బడును. బిడ్డ బాధను తొలగించుటకై తల్లియే ఔషధము సేవించుట వంటిది. ఇది ఆచార్యుల ప్రత్యేకత. ఇట్టి సౌలభ్యముండుటచే చరమ పర్వనిష్ఠ శ్రేష్ఠమనిరి.

ఈ తిరునామములందు చరమపర్వనిష్ఠయే అధికముగా కాన్పించును. చరమ పర్వనిష్ఠ అధికమై భగవంతునిగూడా ఎదిరించెడి శక్తి జీవునకు కలిగినది.

“నన్ను నీవేలెదనన్నమాట యిప్పు

దెన్నగూడున శ్రీహరీ!

గురుని సొమ్మునైన గురుతుదెలిసి నీవు

దరిజేర్చగల యట్టి ధొరననుచు

మరిమరి తిరిగేవు పరమపదము నా

గురుని సొమ్ముయింక మరిసీవేమిచ్చేవు

క్షితిలోన వకసతికి పతులిరువురుగలరా

అతి విరుద్ధపు మాటలనదగుదురా

పతితపావనులయ్ను యతిపతిసతిసేను

ప్రతమిదె సుమ్మి మాకు నీహితవుకూడదొక.”

చివరి చరణములందు జీవేశ్వరులకుగల భార్యాభర్త సంబంధము ఆచార్య - శిష్యనిష్ఠమైనది. ఆచార్యులు రామానుజులు (యతిపతి), వారి సతిని నేను నన్ను నీవిప్పుడు రక్షింతునని ఆదరించుట తగదు. ఇతః పూర్వము నేను నీచ జన్మలందు బుట్టిననాడు నీవు మిన్నకుంటివి. ఒకరి సతినైన వెనుక నాపై కన్నువేయుట తగదు. పతిభక్తి నా ధర్మము. భర్తృనురాగము పొందిన స్త్రీకి కొరతలేదు. ప్రతహీననై నిన్నా శ్రయించ వీలులేదు. గతకాలమందే నీ కరుణ తెలిసినది. ఉభయ భ్రష్టనౌదును. పరసతినైన నాకు పతిభక్తివినా ఇతర శేషత్వము తగదు. నేను పరతంత్రురాలను అని ఈ తిరునామము భార్యాభర్త సంబంధమును ఆచార్యపరముగా ప్రతిపాదించినది.

నవరత్నమాల

తొమ్మిది విషయములను గూర్చి భావించవలసిన విధమును తెలియజేయు గ్రంథమే నవరత్నమాల. ఆత్మ, దేహము, బంధువులు, సంసారులు, ఇతర దేవతలు, శ్రీవైష్ణవులు, ఆచార్యులు, శ్రీ, శ్రీయఃపతి-వీరిని తలంచవలసిన విధమును ఇందు తెలిపిరి.

అ) “అవనైయే ఫలమాగవుడైయనాయరుక్కు మెస్టు ఎన్నై నినైప్పాన్”

వాని కైంకర్యమే ఫలముగా గలవాడై యుండునని ఆత్మను తెలుసుకొనదగినది.

ఆ) “ఆత్మజ్ఞానతైయుం..కులైత్తు, దేహాత్మాభిమానతైయుం...వికైప్పిత్తు పాపమడి యాగవస్తు అనర్థతై పృణ్ణువార్ గళెస్తు దేహతైప్పత్తివ రుంబంధుక్కలై నినైప్పాన్.”

ఆత్మజ్ఞానమును చెడగొట్టి, దేహమే యాత్మ యనెడి యభిమానమును గలిగించి పాప మూలముగా వచ్చి అనర్థము చేయువారలని దేహమునుబట్టి వచ్చిన బంధువులను తెలుసుకొనదగినది.

ఇ) “భగవత్కైంకర్యత్తుక్కు విరోధిగళాయ్ సంసారవర్థకరాయరు పార్గళెస్తు సంసారిగలై నినైప్పాన్.”

భగవత్కైంకర్యమునకు విరోధులై సంసారవర్థకులై యుండువారలను సంసారులని తెలుసుకొనదగినది.

ఈ) “భగవద్భక్తిక్కుం వర్థకరాయ్ శేషిగళాయ్...ప్రాప్యత్తుక్కు ఎత్తై నిలమాయరు ప్పార్గళెస్తు శ్రీవైష్ణవర్గలై నినైప్పాన్”

భగవద్భక్తికి వర్థకులై ప్రభువులై భగవన్ముఖ వికాసమునకు వీరి కైంకర్యమే చివరిదియై యుండువారలని శ్రీవైష్ణవుల తెలుసుకొనదగినది.

ఉ) “సర్వేశ్వరన్ కైకొళ్ళుగైక్కు యోగ్యనాంబడిపణ్ణి... మహోపకారక వెన్ఱు ఆచార్యనై నినైప్పాన్.”

సర్వేశ్వరుడు పరిగ్రహించుటకు తగినవాడనగునట్లుజేసి, మహాపకార కులని ఆచార్యులను తెలుసుకొనునది.

ఈ పై వివరణము ఆత్మను, బంధువులను, సంసారులను, శ్రీవైష్ణవులను ఆచార్యులను తలచవలసిన విధమును తెలుపును. వీని సారమా అనునట్లు ఈ క్రింది తిరునామము కన్పించుచున్నది:

“కైంకర్యమే ముక్తి కారణమని మదిశంకలేక సేయవే
అహంకారమున ఆత్మ హాని సేయునని ఆణిగి సంచరింపవే.”
“అన్నదమ్ములు తనయులన్న మాత్రమేగాని ఆభాస బంధువులే.”
“దూషకులకు ముక్తి దూరమనుచు నమ్మి రోష ముడిగి తిరుగవే.”
“ధరలో శ్రీభాగవత పరుల సేవకన్న పరమార్థమిక నేడిదే
గురిగల్గి వారల చరణ సేవజేసి విరజ దాటగోరవే
పన్నుగ ధరలో ప్రపన్నులెఘునులని యున్నమాట నమ్మవే.”
“ఆత్మసంరక్షకు లాచార్యులని వారి నాశ్రయించవే యీ
ఆత్మ కడలేరుటకని వారినెదనమ్మి అడిమసేయవే.” (294)

పై వివరణమును ఈ తిరునామమును పోల్చి చూచినపుడు బింబ ప్రతి బింబముగా తోచును. అష్టాదశ రహస్యములలో ఈ నవరత్నమాల యొక్కటి. దాని ప్రభావమే ఈ తిరునామమని తోచును.

అర్థపంచకము

అ) “అన్యశేషము తదీయాపచార క్రొర్యమాత్మ నాశనమంద చిలుకా” (412)
అర్థపంచకమును రహస్య గ్రంథమందు చేతనునకు కావలసిన అయిదర్థముల గూర్చిన యథార్థజ్ఞానము చెప్పబడినది. ఆ అయిదర్థములు జీవస్వరూపము, భగవత్స్వరూపము పురుషార్థ స్వరూపము, ఉపాయ స్వరూపము, విరోధి స్వరూపము. ఇందు ఒక్కొక్కటి ఐదు విధములు. వీనిలో చివరిదైన విరోధి స్వరూపమందుగల ఐదు భేదములలో మొదటిది స్వరూప విరోధి.

“స్వరూప విరోధి యావదు దేహాత్మాభిమానముం, అన్యశేషత్వముం, స్వస్వాతంత్ర్యముం.”

“స్వరూప విరోధియనగా దేహమే ఆత్మయను నభిమానము, ఇతరుల కుపయోగించుట, నాకు నేనే స్వతంత్రుడ ననుకొనుట. ప్రాప్తివిరోధి మరొక భేదము. ప్రాప్తి విరోధియనగా ప్రారబ్ధ శరీర సంబంధమై సంతాపము లేనిదియై, పెద్దదియై స్థిరమైయుండిన భగవదపచార భాగవతాపచార అసహ్యపచారములు. వీటికన్నిటికిని విరోధియని పేరు గాగలదు. అన్నదోషము జ్ఞానమునకు విరోధి కాగలదు. సహవాసదోషము భోగమునకు విరోధి కాగలదు. అభిమానము శేషత్వ స్వరూపమునకు విరోధి కాగలదు.”

ప్రణవమందలి ఉకారము భగవదన్యశేషత్వ నిరాసకము. భగవద్విన్నులకు శేషభూతుడ ననుకొనుట స్వస్వరూప విరోధి. పై తిరునామ మందు “అన్య శేషత్వ” ప్రసక్తి గలదు. స్వస్వరూప విరుద్ధమైన అన్యశేషము తగదని ఆత్మ చిలుకకు బోధించుచున్నాడు.

అట్లే ప్రాప్తి విరోధియందు భగవదపచార, భాగవతాపచార, అసహ్యపచారములు, జ్ఞానవిరుద్ధమైన ఆహార దోషములను, సహవాస దోషములను పేర్కొనినాడు.

“ధన్యుడై దుష్టచిత్రాపహారియునైన దాశరథియుండగా చిలుకా
అన్యశేషంబుగా నాభాస మృగమునందపేక్ష పుట్టుటయు చిలుకా॥
చెప్పరానట్టి పనిజెప్పి పంపింపను శ్రీమతికి జెల్లునా చిలుకా
అప్పుడే భగవాను నంపించుచే భగవదపచారమాయెగా చిలుకా॥
మరిది ననరానట్టి మాటలన్నను వారి మనసు నొచ్చెనుగాని చిలుకా
సరస భాగవతాపచారంబు సిద్ధించె సౌమిత్రి నొవ్వగా చిలుకా॥”

ప్రాప్తివిరోధియయిన భగవద్భాగవతాపచారములను ఇట పేర్కొనెను. ఈ విషయములు శ్రీవచన భూషణమందు విపులముగా చర్చింపబడినవి.

“స్వాతంత్ర్యముం అన్యశేషత్వముం వన్దేతి
భగవచ్ఛేషత్వ విరోధి తదితర శేషత్వం”

“స్వాతంత్ర్యము అన్యశేషత్వము అగంతుకములు. భగవచ్ఛేషత్వము సహజగుణము.” అన్యశేషత్వము వదలవలెను.

ఆచార్యానుగ్రహము లభించుటకు చేయవలసిన వాటిని ప్రపన్నదినచర్యా ప్రకరణమున వివరించుచు ప్రతికూల సహవాసము తగదనిరి. ప్రతికూలు లెవ్వరనగా దేహాత్మాభిమానులు, స్వతంత్రులు, అన్యశేషభూతులు మొదలుగా గల వారని వివరించిరి. ఈ ముగ్గురు భగవన్నిగ్రహమునకు విషయము. వీరి కర్మము అనుభవము వలననే నశించును. ఉపాయాంతర నిష్ఠులు, స్వప్రయోజనపరులు అను ఈ ఉభయ ప్రతికూలురు భగవదనుగ్రహ విషయభూతులు. వీరి కర్మ ప్రాయశ్చిత్తముచే పురుషకారముచే నశించుననిరి. పై ముగ్గురు తరువాతి ఇద్దరి కన్న క్రూరులని చెప్పబడినది. మరొకచోట ఆచార్య ప్రీతికై భగవద్ద్రవ్యాపహారము గూడదనిరి. అనగా అన్యశేషము, స్వస్వాతంత్ర్యము తగదనిరి. ఈ విధముగా అన్యశేషము తగదనుచు పలురకములుగా పలుచోట్ల బోధించిరి.

భాగవతాపచారము ఒకచోట వివరముగా సోదాహరణముగా చర్చించబడినది. ప్రపన్న దినచర్యా ప్రకరణమున నిషిద్ధమని చెప్పబడినది. అహంకార అర్థికామముల మూలమున శ్రీవైష్ణవులతో విరోధము తెచ్చుకొనుట భాగవతాపచారమనిరి. ఈ అన్యశేష భాగవతాపచారములు ఈ తిరునామమందు సోదాహరణముగా తగవని చెప్పబడినవి.

సీతాదేవికి ఆభాస మృగమునం దపేక్ష పుట్టినది. అందులకై శ్రీరామునంపినది. భగవంతుని యందుకాక సామాన్య విషయమం దపేక్ష గల్గుట అన్యశేషము. భగవంతుడగు శ్రీరాముడే ఎదుటనుండ మృగమునం దపేక్ష కల్గినది. అది దోషము. అవతారముల యందు మనుష్య సామాన్య బుద్ధి వహించుటయే భగవదపచారము. నిషిద్ధానుష్ఠానము భగవద్భాగవతాచార్యాగ్రహ హేతువు.

సీత మృగము ననుసరించిన శ్రీరాముని వెదుకి లక్ష్మణుని పంపించెను. పోననిన లక్ష్మణుని తీవ్రమైన మాటలచే నొప్పించెను. ఈ దూషణమే భాగవతాపచారము. వారామాల యందలి 273 వ వార్తయందు వాగ్దోషము నాచరించి భాగవతాపచారమునకు పాల్పడిన సీతా వృత్తాంతమే ఉదహరింపబడినది. ఆ వార్తకు ఇది తిరునామ రూపము.

ఈ భగవదపచార భాగవతాపచారముల నుండి నిష్క్రూతి లేదు. అనుభవించుటయే. కావుననే సీతాదేవి చెరలో బాధ ననుభవించవలసి వచ్చినది. దీనిని

ఎంతవారలైనను తప్పించుకోలేరు. నీవు మనుష్య మాత్రుడవు. అపచారములచే నరకయాతనకు గురికావలదని ఆత్మ చిలుకకు హిత ముపదేశించుచున్నారు.

అ) అర్థపంచక మందు పర స్వరూపము ఐదు విధములని చెప్పబడినది. అవియే పరవ్యూహ విభవ అంతర్యామి అర్చారూపములు.

“నారాయణా దుగ్ధవారిధి శయనా వ
తా రాంతర్యామ్యర్చాకార విస్తారా” (13)

ఐదు విధములైన పర స్వరూపము నామ మాత్రముగా సూచింపబడిన దిచ్చట.

ఇ) “మీరెరుగు దేమి మణివాళయోగింద్రా మేటి దయాంభోనిధే
తల్లి బొషడమును ద్రావి శిశువు నొప్పి తప్పింపదా అయ్యయో” (212)
ఈ ఉపమానము అర్థ పంచకమందలిది. ఉపాయ స్వరూపము కర్మ జ్ఞాన భక్తి ప్రపత్తి ఆచార్యాభిమాన రూపమున ఐదు విధములు. ఆచార్యులు-
స్తనందయ ప్రకైక్కు వ్యాధియుండానాల్ అదుతన్కురై యాగనినైత్తు
బొషడ సేవైయై సణ్ణమ్మాతావైప్పోలే.”

“చండి బిడ్డను వ్యాధి గలిగినది తన కోపముగా తలచి మందుతిను తల్లివలె” యీ చేతను గొరకై తానుసాయనుష్ఠాపము చేసి రక్షించును.

జ్ఞానసారం

అరుణాశప్పెరుమాళ్ ఎంబెరుమారులు సాయించిన జ్ఞాన సారమను పాశురములకు పూర్వాచార్యులు శ్లోకముల కూర్చిరి. అందలి శ్లోకమిది-

“ప్రసన్నాన్ మాధవస్వర్వాన్ దోషేణ పరిగృహ్యతే
అద్యజాతం యథావత్సం దోషేణ సహవత్సలా”

ప్రపన్నులు దోషయుక్తులైనను మాధవుడు స్వీకరించును. అవు అప్పుడే పుట్టిన బిడ్డను మాలిన్యముతో సహా స్వీకరించినట్లు అనిరి. వాత్సల్య శబ్దమునకు చెప్పిన అర్థము ఇదియే. ఈ భావములు తిరునామమందు-

“కని చూడపై నున్న కలుషంబు నాకి
కనికరమున పాలుగల యాజేపుచు దాని దనిపి
దుష్ట మృగములు జేరని పనికి పాల్పడు ధేనుకై వడి
అనిశమ్ము నన్ను యేలుకోగలరని మనంబున నమ్మియుంటి”

పరమ భాగవత వర్ణలార వినుడి అని (202) విశదీకరింపబడినది.
ఇందలి మరో శ్లోకము ఈ క్రిందిది-

“యాచితోపి సదా భక్తైః నా హితం కారయేద్ధరిః
బాలమగ్నో పతంతంతు మాతాకింసనివారయేత్”

“భక్తులు కోరినప్పటికిని హరి, అహితమును భక్తులకు అచరింపరాదు.
అగ్నిలో పడుచున్న బాలుని తల్లినివారింపకుండునా” అనిరి. దానికి తిరునామ
మున రూపమిట్లున్నది:

“తల్లి సుతుండు చపలబుద్ధిచే నగ్నిపై జను అపరవృత్తిని మాన్చి
గైకొను ఉపమరీతిగ గాచి సహించుడి”

మరొక తిరునామమున బాలుడు అగ్నిలో పడుటకు బదులు బావిలో పడుట
అని ఉపయుక్తమైనది.

“కూపము దండనా పాపదడగి తల్లి చూపట్టకుండినను
రాపైన పెనునింద ప్రాపించు జననికి ఆ పాట తలపోయగా
నా పాలివరయోగి నా పాపముల చేత నశియించి పోవగను
కాపాడకున్నను కలుగు మీ కపకీర్తి కన్న సంబంధమున” (212)

బావిలో పడిన కొడుకును రక్షించని తల్లికి అపకీర్తి నిశ్చయము. నన్ను
రక్షించకున్న మీ కపకీర్తి ఓ వరయోగివర్యా! అనుచున్నారు. పై జ్ఞానసార శ్లోక
ప్రభావమా అనినట్లున్నది.

తిరుప్పల్లాండు

పెరియాళ్వారులు పాండ్యరాజు సభయందు పరతత్వ నిర్ణయ మొనర్చి
విజయము సాధించిరి. విజయ సూచకముగా గజారోహణం బొనర్చి నగర
ప్రదక్షిణ మొనర్చునప్పుడు, విష్ణువు స్వయముగా తన భక్తుని చూడదలచి ఆకాశ

మున ప్రత్యక్షమయ్యెను. శ్రీధరుని సౌకుమార్య లావణ్యాదులకు కలిదోషంబులు వాటిల్లనని యెంచి పెరియాళ్వారులు శ్రీధరునకు మంగళాశాసనము చేసిరి. అదియే తిరుప్పల్లాండు.

“పల్లాండుపల్లాండు పల్లాయి రత్తాండు పలకోడి నూరాయిరముం
మల్లాండాదింకోళమణి వణ్ణావున్ శేవడి శెవ్వితిరుక్కాప్ప.”

చాఱారముష్టికులు మొదలుగాగల మల్లలను జయించి స్వాధీనముగా జేసిన దృఢమైన బాహువులుగలవాడా, అనేక సంవత్సరములు నీ పాదములకు రక్షకమగుగాక.

“వడివాయ్నిన్ వలమార్ పినిల్ వాడికిన్న మంగైయుం పల్లాండు
శుడర్ అడియుం పల్లాండు...”

అప్పించ శన్నియముం పల్లాండే”

నీ వక్షస్థలమున వాసము చేసెడి శ్రీ మహాలక్ష్మియు కాలముండు పర్యం
తము మీతో కూడియుండుగాక. ప్రకాశముగల చక్రాయుధంబును, ఆ శంఖమును
మీతో నిత్యముగా నుండవలెను.

ఈ పల్లాండును స్ఫురింపజేయు తిరునామమొకటి కన్పించుచున్నది.

“దండామని చెప్పరే నా స్వామిని దయపుంచమని యడుగరే
దండామని తమ దాసహృత్కమల మందుండి రక్షించ బ్రహ్మాండ
నాయకునకు॥

ఇద్దరు భార్యలకు పెద్దైన మా యిందిర యను బాలకు
ముద్దు మొగంబున ముదమొప్పగాను దిద్దిన కస్తూరి తిరుమణి రేఖకు
ఉరగతల్పంబునకు ఆతడెక్కెటి గరుడ వాహనమునకు
అరదుగ వన్నిద్దరాళ్వారులకెల్ల శరణని చాలగ సిరిలివ్వుమని దూరె॥
చారుభుజంబులకు మెత్తైన శ్రీ శంఖ చక్రంబులకు
హారకుండల మణిహార శృంగారశరీర సద్భక్త మందార

భుజంబునకు (21)

రక్షకమనుటకు బదులు దండమను మాట వాడబడినది. మిగిలిన రచనా
రీతి పల్లాండు పాశురములను తలపింపజేయుటచే ఆ ప్రభావ ఫలమిది యన
వచ్చును.

వారామాల - తిరువాశిరియం

అ) “భాగవతుల నెల్ల పరిభవించి నే బ్రతుకలేనే
అతి చలమున వైష్ణవ సముద నటనుచు నే మెలగలేనే
సారెకు అనధికారి యిందల్లోనే దూరలేనే.” (76, 77)

పై తిరునామ వాక్యము లందలి భావము శ్రీ రామానుజులు సాయించిన
(వారామాల యందలి) 82 వార్తలలోని 40, 46, 90 వార్తలకు సమానముగా
నున్నది.

“శ్రీవైష్ణవులు దాసుండనని చెప్పితే వారిని పూజింపక అనాదరణ చేయుట
మిక్కిలి అపచారము.

తాను భాగవతులతో సమానుండనని తలపరాదు.

తాను ఆత్మయాత్రకుగాను విశేషముగ పాటుపడక, తన దేహయాత్రకు
గాను విశేషముగ సంసారుల యిందకు పోయి, వారి పేరు ముందు తన పేరు
వెనక పెట్టుకొని ఆయ్యా, ఆమ్మా అని ఆశ్రయించుచు దిరుగుట స్వరూపహాని
గనుక అట్టి వృత్తిని మానివేయునది.” వారామాలలోని వార్తలివి. పోలికలు
స్పష్టము.

సమ్మక్కార్వరుల తిరువాశిరియం అను ప్రబంధమందలి మూడవ పాశుర
మును వ్యాఖ్యానించుచు పెరియవాచ్చాన్ పితై గారు భాగవతులతో తనను సమా
నముగా భావించుట తగదనిరి.

“మాత్రైయ్ వత్తడియవర్ క్కినినామాళాకవే

ఇళైయంగోల్ ఊడిదోరూడి యోవాతే.”

సమ్మక్కార్వరులు ఈ పాశురమందు “సర్వేశ్వరునికి దాసులైన శ్రీవైష్ణ
వులకు ఇకపైన మనము ప్రతికల్పమందు ఎడతెగక దాసుల మగునట్లు సమ్మ
తింపు”మని వేడుచున్నారు. దీని వ్యాఖ్యానమందు పెరియవాచ్చాన్ పితై గారు
ఇట్లు సుడివిరి:

“భాగవతర్గళత్తైయ్, పెరుమై యతీయాతే, యివర్గళుం, నమ్మోడొక్క,
అన్నపానాది గళాతే, ధరియా నిన్నార్గళ్, ఆకిల్, నమ్మిత్తాట్టల్,

వాశియేన్ ఎన్ఱు, సజాతీయబుద్ధి పట్టి, సంసారిగళ, నర్థప్పడు కిఱ పడికండు.”

“భాగవతుల యొక్క అధికత నెరుగక యీ భాగవతులును మనతో సమానముగా అన్నపానాదులచే ప్రాణధారణము చేయుచున్నారు. అట్లైన మన కన్న నెక్కువేమియని కుల మొకటి యను బుద్ధి పెట్టి యజ్ఞానుల నర్థపడెడి విధమును చూచి భగవంతుడు స్వయముగా ఆవతరించుచున్నాడు” అని వ్యాఖ్యానించిరి.

భాగవత సముదననుకొనుట తప్పని 46 వ వార్తయు ఈ వ్యాఖ్యానమును స్పష్టపరచినవి. ఆ విషయమే తిరునామమందును-

“వైష్ణవ సముదనటనుచు నే మెలగలేనే” అని తెలుపబడినది.

ఆ) “సంసారాంబుధిలో పడద్రోయకు చాల నమ్మినాను

యీషణత్రయమనె పాముచె కాటుబడితి నేను

మీ తిరుమంత్రంబనియె మర్మము కృపజేసి.” (219, 220).

వార్తామాల యందలి 136 వ వార్తయందు” సంసారమనెడి పాముకరచి విషమెక్కిన వానికి ద్వయానుసంధానము భౌషధమ”ని మణ్కాల్ నంబిగారు సాయించినట్లు గలదు. పై తిరునామమున ఆ భావమే కొంచము మార్చబడినది. సంసారము ఈషణత్రయమైనది. ద్వయము తిరు మంత్రమైనది. సర్పముతో పోలిక మరోవార్త (11) యందునుగలదు. ఈ పోలిక వార్తామాలా ప్రభావమే.

ఇ) పిన్నదకియ పెరుమాళ్ జియ్యరుగారు సంపాదించిన “వార్తామాల” యందు 442 వ వార్తయందలి విషయమిది:

“ప్రపన్నుడు మోక్షేచ్ఛగలవాడైన తనను చెరలోనున్నవానిగాను, దరి లేని సముద్రమందున్నవానిగాను, అంధునిగాను, పాముకరచినట్టివానిగాను ఆను సంబంధించుకొనునది. ఆనుసంబంధించుకొనుట యెట్లనగా-

“సంసారమును చెట్టుగాను, శరీరమును పుట్టగాను, ఇంద్రియములను దారి రంధ్రములనుగాను, విషయములను పాములనుగాను, వాటితో జేరుటను విషమును గాను, వాటితో యేకాంతముగానుండుటను పాముకరచుటనుగాను, ఆనుభవమును

వ్యాప్తిగాను, మోహమును మూర్ఛనుగాను. తనను పాముకరచినట్టి వానినిగాను, సర్వేశ్వరుని విషము పోగొట్టునట్టి మందునుగాను అనుసంధించుకొనునది.”

ఈ పై విషయమునకు ఈ తిరునామమునకును సామ్యమును గన్గుడు:

“తెలియుడీ యర్థంబు తేటపరిచెదను
వలనొప్పమోక్షేచ్ఛగలుగు చేతనులు॥
అతిఘోరసంసార మడవిలోపలపొద
పతితదేహంబందు బలువైనపుట్ట
జతగూడు విషయపంచకమందు విషయుక్త
మతమైన సర్పంబు మహితముగ నెలుగు॥
ఆలరు నంతఃకరణలవి పుట్టకూశ్శనగ
ఇలను పంచేంద్రియముల సాంద్రవిషము
కలిమిభోగమె పాముకాటు సన్నిహితమై
కలకాలమనుభవమె గరళ వ్యాపకము॥
ముమ్మారు మోహమనె మూర్ఛమునిగినవాని
కిమ్మహిని మాంత్రికుండెవ్వడనిన
సమ్మతిని యతిపతి చరణములె శరణమని
నమ్ముకొను దుర్దోషనైల్యంబు తొలగు” (422)

“సంసారము పొద, విషహరణ సమర్థములు యతిపతి చరణము”లను మార్పుచేసి ఈ రెండికి మరేమార్పు కన్పించదు. ఈ తిరునామములు ఆచార్య నిష్ఠకు ప్రాధ్యాన్యమిచ్చున వగుటచే తిరునామము చివర ఆ మార్పు జరిగినది.

ఈ) వారామాల యందలి 186 వ వార్తయందు “ద్వయానుసంధానము దరిద్రునకు ధననిధి దొరికినట్లని పెరియ ముతలియారుగారు సాయించుదురని” కలదు. ఈ భావము ఇచట కలదు:

“నిందుకొని కలి కలుషనివహమౌ దారిద్ర్య
మండలము నెడబాపు మహిమాతిశయము

12)

భండద్వయంబనే కనకంబు నార్జింపు
చుండుమని నార్య శ్రీ సూక్తి ప్రాభవము” (428)
ఇది వార్తమాల ప్రభావమనుట స్పష్టము.

ఉ) “అడవిచిచ్చుచిక్కినట్టి మృగమురీతి ఈ
పుడమిలో విషయాల కొడబడియున్ననే” (183)

ఇందలి ఉపమానము వార్తమాల యందలి 267 వ వార్తయందు కలదు.
కురంగీ పంచకమందలి “అగ్రేవ్యాధః కరధృతధనుః పార్శ్వయోః జ్వాల
మాలాః, పృష్ఠేపహ్నిః జ్వాలతిచపునః సన్నిధౌసారమేయాః, ఏణీగర్భాదల
సగమనాశాబక్తైః పాదలగ్నైః, చింతాక్రాంతానిగదతి మృగీకింకరోమిక్వయామి”
అనిన శ్లోకము వెంటనే స్ఫురించును.

ఆచార్య హృదయము

“ఒమ్ము నా మనస విషయమ్ములిక నీకు
నమ్మి నాచార్యునకు సొమ్మైనవెనుక యిత
రమ్ములకు శేషమై దిమ్మెర పొయ్యెదవు.
ఆకుదిను కీటకము నమరభృంగముదెచ్చి
చేకొని తనరూపుజేసి విడిచినను
తేకువతోనది పువ్వుతేనెలానునుగాని
ఆకొని మునుపటి పసరుకాశించునటవె॥” (341)

భ్రమరకీట న్యాయము ఇట ఉదహరింపబడినది. ఈ విషయము ఆచార్య
హృదయమునుండి గ్రహింపబడినది.

అడకియ మణివాళప్పైరుమాళ్ నాయనాల్లు “ఆత్మకు అచిత్సంబంధము
మూలముగ నాశము గలుగును. ఈశ్వర సంబంధ మూలముగ సత్య గలుగును”
అని వ్రాయుచు, “వేట్టువెళానుంబోలే” “కంఠిరీగవలెనున్న” అని వ్రాసిరి. ఇది
భ్రమరకీట న్యాయము.

“కీటఃపేశకృతారుద్ధః కుడ్యంతరమచింతయన్
సంరంభ భయయోగేనవిస్తతే తత్స్వరూపతాం”

“కీటకము తన ద్వారము మూయబడి వేరొక్క కంఠ యెద్దియు తోచక భయముతో తనను గొనివచ్చిన దానిని చింతించుచు దాని సామ్యము గలది యగును.”

కందిరిగ జాతిలో చేరిన ఒక పురుగు (భ్రమరము) ఒక కీటకమును గొనివచ్చి, దానినొక తావునవుంచి చుట్టును మట్టితో గూడుకట్టి దానికొక సన్నని బెజ్జ ముంచి యా బెజ్జముగుండా పూచుచుండును. అట్టి సమయమున నా కీటకము యేవైపునకు పోజాలక భయముతో తనను అచటకు గొనివచ్చిన పురుగునే మనస్సున ద్యానించుచు తుదకు దానివంటిదే యగును. పురుగు భ్రమరముగా మారును. మణివాళ మహామునులు ఆచార్య హృదయ వ్యాఖ్యానమున వివరించిన విషయమిది.

ఆయన సంబంధముచే నారాయణుడు చేతనులను గూడా తనంతవారినిగా జేయును అనునది ప్రకృతాంశము. తిరునామమందు కీటకము భ్రమరముగా మారిన పిదప పూదేనెలకొక మరొక్కదాని కాశించనట్లు ఓ మనస ఆచార్యుల సొమ్మైన పిదపను ఇతర శేషత్వమున కాశపడుచుంటివి ఇది తగునా అని మనస్సును మందలించిరి. ఈ ఉపమానము ఆచార్య హృదయమునుండి గ్రహింప బడినది.

శ్రీ వచన భూషణము

అ) “శ్రీ వైష్ణవ జాతి చింతించే యధముల జేరలేనే
ఏ వేళ యేతూరు మాతృయోని పరీక్షించలేనే” (77)

భాగవతా పచారమును సహింపలేకనే భగవంతుడు అవతరించి అతి మానుష కృత్యముల జేసెనని నంజీయరు నుడివిరి. భాగవతాపచారము అంతటి క్రూరమైనది. ఈ భాగవతాపచారము పలు రకములు. జన్మ నిరూపణము, జ్ఞాన నిరూపణము, వృత్త నిరూపణము, ఆకార నిరూపణము, బంధ నిరూపణము, వాస నిరూపణము అని.

భాగవత జన్మ నిరూపణ మెట్టిదో శ్రీ వచన భూషణమందు వివరించిరి.

“ఆత్మమాతృయోని పరీక్షయో డొక్కు

మెట్టు శాస్త్రం శోల్లం”

అది మాతృయోని పరీక్షతో సమానమైనదని శాస్త్రము చెప్పుచున్నది.

“అర్చావతారోపాదాన వైష్ణవోత్పత్తి చింతనం

మాతృయోని పరీక్షాయాః తుల్యమాహూర్మనీషిణః”

అర్చావతార విగ్రహము జేసిన లోహమును గురించి గాని శ్రీవైష్ణవుల జన్మను గురించిగాని యోచించుట మాతృయోని పరీక్ష వంటిది అని పిళ్ళలోకా చాచ్చులవారు అర్చా విగ్రహ ద్రవ్య నిరూపణకన్న భాగవత జన్మ నిరూపణ క్రూరమని భావించిరి. ఈ శ్రీ వచన భూషణ భావమే పై తిరునామమందు నుడువబడినది.

ఆ) “గురుమంత్ర దేవతల పరిభవించుచు నెపుడు

సరణి భాగవతాపచారములె శేతు”

గురు మంత్ర దేవతా పరిభవమును గూర్చి శ్రీ వచన భూషణమున సచ్చివ్య లక్షణములను నుడువుచు ఇట్లనిరి:

“గురుపరిభవమావతు : కేట్టవర్ధతిన్బడి యనుష్ఠియా తొడికైయుం,
అనధికారికకుక్కుపదేశిక్రైయుం.

మన్త్రపరిభవమావతు : ఆర్థతిల్ విస్మృతియుం విపరీతార్థ ప్రతిపత్తి
యుం.

దేవతాపరిభవమావతు : కరణత్రయతైయు మప్రాప్త విషయంగళిలే
ప్రవణమాక్కుకైయుం, తద్విషయతిల్ ప్రవణమాక్కు తొడికైయుం.

గురు పరిభవమనగా తెలిసికొనిన ప్రకారము నడచుకొనక పోవుటయు అధికారులుకానివారి కుపదేశించుటయును. మంత్రపరిభవమనగా ఆర్థమును మరచిపోవుటయు విపరీతార్థముల గల్పించుటయు; దేవతాపరిభవమనగా మనో వాక్యములను స్వరూప విరుద్ధము లగు వాటి విషయమున ప్రీతిగల వాటి నిగా జేయుటయు, భగవద్విషయమున ప్రీతిలేనివాటినిగా జేయుటయును.”

నిషిద్ధానుష్ఠానములను వాటియందు భాగవతాపచారమునిట్లు వివరించిరి:

“భాగవతాపచారమావతు :- అహంకార అర్థకామంగళడియాహ శ్రీవైష్ణవర్కశుక్కు-పృణ్ణం విరోధం”

“భాగవతాపచారమనగా అహంకారార్థకామముల మూలముగ శ్రీవైష్ణవులతో విరోధము తెచ్చుకొనుట.”

తిరునామమున, నేనిన్ని అపచారముల చేసితిని. ధరణి నావంటి పాతకి లేడు, చూడ” అని వాపోవుచున్నాడు.

“నా సరణినెన్నగ కర్మచండాలుడ” ననుచున్నాడు.

ఈ చండాంత్యమును గూర్చియు శ్రీవచన భూషణమందు గలదు. జాతి చండాలుడు, కర్మచండాలుడు అని ద్వివిధము. జాతిచండాలునకు కాలాంతరమున భగవద్బుక్తుడగుటకు యోగ్యత కలదు. కర్మచండాలునకు ఆ యోగ్యత లేదు. త్రిశంకు మహారాజు కథ ఇందుకుదాహరణము.

“ఇత్వాకు వంశ్యుడైన త్రిశంకువు తన కులగురువైన వసిష్ఠుని యొద్దకు వచ్చి, తన శరీరముతో స్వర్గము పొందునట్లు తనతో ఒక యజ్ఞము చేయింపు మనెను. తనకు శక్యముగాదని మహర్షి పలికెను. రాజు వసిష్ఠుని పుత్రులను గూడా ఇదే కోరికను కోరెను. వారు నిరాకరించిరి. అప్పుడు త్రిశంకువు మరియొక గురువును చూచుకొనుటకై వెళ్ళెదననెను. అప్పుడు గురుపుత్రులు కోపించి చండాలుడ పగుడువని శాపమిచ్చిరి.

“అథరాత్ర్యాం వ్యతీతాయాం రాజాచండాలతాంగతః

నీలవస్త్రధరోనీలః పురుషోధ్వస్త మూర్ధజః

చిత్రమాల్యాంగరాగశ్చ ఆయసాభరణోభవత్”

నల్లనివాడై నల్లనివస్త్రముల ధరించి వెంట్రుకలు లేనివాడై కఠినమైన ఉక్కు ఆభరణములు కలవాడుగా మారెను” అని త్రిశంకువు కర్మచండాలుడుగా మారిన పృతాంతము ఉదాహృతమైరది. కర్మచేత చండాలుడగుట కర్మచండాంత్యము. భాగవత, గురుమంత్ర దేవతాపరిభవముచే నేను గూడా కర్మచండాలుడనై తినని తిరునామమందు వాపోవుచున్నాడు.

ఇ) “ఎందుకే వైష్ణవ ద్వేష మెందుకే
దోసములు నుడువ వైష్ణవము
సదలి యెంతవాడైన యిడుములబడుననియు
తదవు జెందక దగ్ధపటము వడువునను తన
మెడను జిన్నిద మెడతెగని పశుచర్మమగునని
తొడరి పక్కిన సూక్తిని విని విని” (801)

భాగవతాపచారమును గూర్చి వివరించుచు శ్రీ మల్లోకాచార్యులు శ్రీ వచన
భూషణమందు -

“త్రిశంకువైప్రోలే కర్మచండాలనాయ్ మార్విలిట్ట యజ్ఞోపవీతం తానే
వారాయ్ విడుం.”

“త్రిశంకువు పలెనే కర్మచండాలుండై మెడలో వేసికొనిన యజ్ఞోపవీతము
తొలైపోవును” అని చెప్పిరి.

ఇచట వ్యాఖ్యానించుచు మణవాళ మహామునులు -

“దగ్ధపటంబోలె నష్ట కల్పనాయురుండు”

“దగ్ధపటము పలెనే నశించినవాడుగా నుండి” యని యనిరి.

పై తిరునామమున శ్రీ వచన భూషణమందలి ఈ విషయము “దగ్ధ
పటము” “జిన్నిద మెడతెగని పశు చర్మము” అని నుడువబడుటచే ఇది
ఆ గ్రంథ ప్రభావమనవచ్చును.

ఈ) భాగవత నింద తగదు. ఈ విషయమున భారతమండి శ్లోకము కన్పించు
చున్నది:

“మద్భుతం శూద్ర సామాన్యాత్ అవ మన్యంతియేనరాః
నరకేష్వవతిష్ఠంతి వర్షకోటిర్నరాధమాః”

“నా భక్తుని శూద్ర సామాన్యునిగా భావించి నిందించు నరులు నరక పతి
తులగుదురు” అని. ఈ శ్లోకమును శ్రీ వచన భూషణ వ్యాఖ్యానమందు ఉట్టం
కించిరి. ఆ భావమే -

“మనుజుల తదీయులను మానుషాధములని మదినెన్నబోకువే మనసా
వినతనందను వార్త విని మనంబున చాల వెరపుగలిగుండవే మనసా”
(340)

పై తిరునామ చరణములందు గలదు. గరుత్మంతుడు రెక్కలు పోగొట్టు
కొనిన శ్రీ వచన భూషణ వ్యాఖ్యానమందలి అంశము గూడా ఇచ్చట ఉండుటచే
ఇది శ్రీ వచన భూషణ ప్రభావమనియెతలపవచ్చును.

ఉ) “హేయమగు చర్మంబు గోయదందెటియినుము
చాయజెడి పరుసమున స్వర్ణమైనను
శ్రీయతాభరణము సేయనోపునుగాని
హేయమగు చర్మ ఖండన కోర్చునటవే” (341)

శ్రీ వచన భూషణమందు “విలక్షణులతో సంబంధము మనకు విలక్షణ
తను కల్గించునా అని శంకించి

“వేతక ప్పొన్నోలే ఇవర్ కళొద్దై సంబంధం” “వేధక బంగారము
వంటిది వీరితో సంబంధము” అనిరి. వేధకమనగా స్పర్శవేది యగు బంగారము.
అది స్పర్శ మాత్రమున ఇనుమును బంగారముగా జేయును. అట్లే విలక్షణులతో
సంబంధము వైలక్షణ్యమును మనలో కల్గించునని వ్యాఖ్యానించిరి.

ఈ తిరునామమందు స్పర్శవేదిచే బంగారముగా మారిన ఇనుమును తిరిగి
చర్మ ఖండనకు ఉపయోగించక ఆభరణములకై వినియోగించినట్లే, ఆచార్యుల
సొమ్మైన వెనుక ఇతర శేషత్వము తగదు. ఆచార్యులనే నమ్మి యుండుట తగు
ననిరి. తిరునామమందు ఈ ఔపమ్యమునకు మూలము శ్రీ వచన భూషణమే.

ఉ) “మత చోరకులతో పొందు అయితె మానవలెను భూమియందు
జిత్తులు నేర్చిన వాని పూని స్పర్శ చేయవద్దు పోని
నిత్యము పెద్దల నిందించె వానికి సత్యమేడిది మంచి సహవాసమేడిది
పరమ భాగవతులతోను యెదురు భాషించు వారల ఇలను
నరుడనరాదు వానరుడింతెకాని” (373)

గురుమంత్ర దేవతాపరిభవము కావించు వారు మత చోరకులు. గురువుచే తెలుసుకొన్న విషయములను ఆచరింపనివారు, అనధికారుల కుపదేశించువారు, మంత్రమునకు విపరీతార్థము కల్పించువారు, స్వరూప విరుద్ధముల ప్రేమించు వారు, శిష్యోజ్జీవనమునకై కాక స్వార్థపరులై ఆచార్యత్వము వహించువారు- పీరందరు మత చోరకులే. వీరితో సహవాసము తగదు.

అహంకారముచే ప్రతికూల సహవాస ప్రీతి కలుగును. ప్రతికూల సహవాసము తగదు. భాగవతాపచారము చేసెడివారి సహవాసము వలదు. భాగవతులు ఆచార్య లాభమున కుపకారకులు. వారిని నిందించరాదు. ప్రతికూల సహవాసము తగదనుటయే ముఖ్యంశము. ఇది శ్రీ వచన భూషణ మందలి విషయము.

భాగవతము

భాగవతమునందు ఎవడు అగ్రజన్ముడు? ఎవడు నీచుడు? అని ప్రశ్నించి సమాధానము చెప్పబడినది.

“శ్వపచోపి మహిపాల విష్ణుభక్తో ద్విజాధికః

విష్ణుభక్తి విహీనస్తు యతిశ్చశ్వపచాధమః”

“విష్ణుభక్తి గలిగిన ఛండాలుడు గూడా బ్రాహ్మణునికన్న శ్రేష్ఠుడు. విష్ణుభక్తిలేని యతిగూడా ఛండాలునికన్న హీనుడు.” జాతి నిమిత్తమైన ఆధిక్యము రక్షకముగాదు. విష్ణుభక్తి ప్రధానము అని భాగవతము వివరించుచున్నది. ఇదే శ్లోకము శ్రీవచన భూషణ వ్యాఖ్యల యందును ఉదాహృతమైనది. ఆ భావమే ఇట కలదు-

“అండజగమనుని దాసుల నెరుగని

అగ్రజన్మమయ్యి వొల్లము” (84)

విష్ణుభక్తులభక్తుడు కానివాని జన్మనిరర్థకమని మార్చబడినది. భగవద్భక్తి కన్న భాగవత భక్తి శ్రేష్ఠమనుట ఇట అభిప్రేతము.

స్తోత్ర రత్నము

యామునాచార్యులు రచించిన స్తోత్ర రత్నమందలి కొన్ని శ్లోకముల, శ్లోక పాదముల ఛాయలు ఈ తిరునామములందు కన్పించుచున్నవి.

“ననిందితం కర్మతదస్తిలోకే సహస్రశో యన్నమయావ్యధాయ”
 “తదహం త్వద్భుతేననాధవాన్ మద్యతేత్వం దయనీయ వాన్నచ్చ”

“పితాత్వం మాతాత్వం...

గురురసి గతిశ్చాసి జగతాం...

త్వద్గతి రహం ప్రసన్నశైవం సత్యహమపి

తవైవాస్మిపాభరః” అను శ్లోకముల ఈ పాదచ్ఛాయలు-

“ఎంచితె నావంటి వంచకులిక లేరు”

“అతి పాతకిని నాకు గతి యెవ్వరయ్యా శ్రీ భాష్యకారా
 మీరు పతిత రక్షణకు యీ షితి నవతరించిన శ్రీ భాష్యకారా” (81)

పరమాత్మ మిమ్మిక విడనాడితె వేరెప్రాపు మాకెక్కడలేదు
 శరణాగత త్రాణ బిరుదు గలిగితె మమ్ము సర్వత్ర విడనాడరాదు
 తరిగొండాధిప మిమ్ము మరగిన మనసిక తప్పించు నిజయెందుటోదు”(4)

నన్ను వదలినచో నీవు దయగలవాడవు కావు దయగల వాడనిపించుకో
 వలెనన్న నన్ను విడువరాదు. తిరునామమున నీకు శరణాగతత్రాణ బిరుదు
 గలిగితె నన్ను విడువకూడదని చెప్పబడినది. నన్ను విడచిన నీకా బిరుదు తగ
 దని చెప్పినట్లైనది. భావ మొక్కటైనను చెప్పెడు రీతి భిన్నము.

నీతో భరింపదగినవాడను నేను. నిన్ను వదలి ఎక్కడి కేగను? అను
 దానికి నా మనస్సు నిన్నే వరించినది. నిన్నొదిలి ఎక్కడికేగను? అను దానికి
 భేదము లేదు. యథాతథానువాదము కాక ఛాయానువాద మనవచ్చును.

“తల్లిదండ్రులివి దాత దైవము నీవే శ్రీ యతిశిఖామణీ-నా

ఉల్లము నిన్నెకా నితరమొల్లదు శ్రీ యతిశిఖామణీ” (80) అను ఈ
 తిరునామ పాదము లందును ఛాయ భాసించును. లోకమందు నే జేయనిపాపకర్మ
 లేదు. కాన నా వంటి పాతకి లేడు. పాతకినైన నాకు గతి యెవ్వరు నీవు తప్ప,
 ఓ భాష్యకారా! నాకు తల్లివి తండ్రులివి సర్వము నీవే నీవే నా గతి. నా మనస్సు
 నిన్ను తప్ప ఇతర మొల్లదు. నీవే నా భారకుడ వనుచున్నాడు.

“అపరాధ సహస్ర భాజనం.....

కృపయా కేవల మాతృ సాత్కురు.”

“అవచారములు పెక్కు లాచరించితిని శ్రీ యతిశిఖామణీ-మీ

కృపకన్న మరి వేరే పుపమ లేదు శ్రీ యతిశిఖామణీ” (79)

పై శ్లోకానువాదము వలెనున్నవీ తిరునామ పాదములు. ఇట్లే అటనట స్తోత్రతత్వ భావచ్ఛాయలు భాసించును.

ధాటి పంచకము

రామానుజుల స్తుతి పంచ శ్లోక పరిమితమై ‘ధాటి పంచక’మను పేర పిలవబడున దొకటి గలదు. ఆ శ్లోకములకు అనువాదమువలె ఒక తిరునామము గలదు. ఆ శ్లోకములను, తిరునామమును ఒకదాని తరువాత నొకటిగా చూపింతును.

“పాషండద్రుమషండ దావదహనః చార్వాకశైలాశనిః

బౌద్ధద్వాన్త నిరాసవాసరపతిః జై నేభకంతీరవః”

“గురుతర పాషండద్రుమకోటికి కారుచిచ్ఛయితడూ

ధారుణి చార్వాకాకులగిరులకు దంభోశీయితడూ

స్ఫురణింపగ జై నేభకోటులకు పురుషసింహ మితడు.” (83)

జై నుల ప్రసక్తితోపాటు బౌద్ధుల ప్రసక్తి ఉండవలసినది. కాని అనువాదమున లేదు.

“మాయావాది భుజంగ భంగ గరుడః”

“మోరమయ్యు దుర్మాయావాదులకు గుండె దిగులు యితడూ”

సర్పమునకు గరుడునివలె మాయావాదులకు రామానుజులు భయంకరులు అను భావము అనువాదమున మారినది. “గుండెదిగులు” అని మరో పదము వాడబడినది.

ధాటి పంచక మందలి ఇంతమాత్రమునకే పోలికలు కన్పించుచున్నవి. మిగిలిన స్తోత్రభాగమునకు తిరునామమునకు పోలిక లేకున్నను ఈ స్తోత్రపు ప్రభావమే ఈ తిరునామమునుట సృష్టము.

రామానుజ చతుశ్లోకి

రామానుజ సంబంధి నాల్గు శ్లోకముల స్తోత్రమొకటి గలదు. అందు—

“జయ మాయమతాన్థకారభానో

జయభావ్య ప్రముఖాఽపీకృశానో” అని రామానుజులు స్తుతింపబడిరి.

“ప్రకట భాగవత పరిభవజనులకు ప్రళయభానుడితడు

అలఘుత రాశిత వైరిదృష్టులకు అగ్నిపిడుగు యితడా” అను తిరునామ చరణములందు శ్లోకమందలి భాను, కృశాను శబ్దములు ప్రళయభాను, అగ్ని పిడుగులుగా మారినవి. ఇదియు స్తోత్రప్రభావముననే వ్రాయబడినది.

రామానుజ ఆష్టోత్తరశతనామ స్తోత్రము

“యదాంధ్రపూర్ణేన మహాత్మనేదం స్తోత్రం

కృతం సర్వజనావనాయ

తజ్జీవభూతంభువి వైష్ణవానాం

బభూవ రామానుజ మానసానాం.”

శ్రీ రామానుజ సంబంధమైన ఆష్టోత్తర శతనామ స్తోత్రము చివర ఈ శ్లోకము గలదు. ఈ స్తోత్రము ఆంధ్రపూర్ణునిచే రచింపబడినది. “రామానుజ మానసులైన వైష్ణవులకు ఈ స్తోత్రము జీవభూతము” అని చివరగా చెప్ప బడినది. ఈ స్తోత్రము గూడా తిరునామములందు అనుకరింపబడినది. రెంటికి పరస్పరము పోలికలు కన్పించుటకు కారణము విషయ మొక్కటియే (రామానుజ సంబంధము) యైనది.

స్తోత్రమందు రామానుజుల జీవితము జన్మాదారభ్య జీవిత పరిసమాప్తి పర్యంతము స్పృశింపబడినది. రామానుజ సంబంధి తిరునామములందును కొన్నిట జీవిత వృత్తాంతమే సుడువబడుటచే రెంటికి పోలిక ఏర్పడినది.

అ) “కాన్తిమత్యాత్మజః శ్రీమాన్ లీలామానుషవిగ్రహః
శ్రీ భూతపురనాయకః”

“మతోద్ధారక మిమ్ము సుతునిగా గన్నట్టి

కాంతిమతి యేమి ప్రతము జేసెనో” (72)

“మించి ఆ నిత్యవిభూతినుంచి యీభూమికి ప్రవే
శించి పూదూరను అవతరించి.....” (70)

- అ) కేశవానంద వర్ధనః
బ్రహ్మరాక్షసమోచకః
యాదవాపాదితాపార్థ
వృక్షచ్ఛేద కుతారకః”
“గరిమ అసురి కేశవాచార్యులుగన్న వరనందనా (65)
ప్రాప్యమనియా బ్రహ్మరాక్షసిబాపి శ్రీవిలసిల్లి రే (66)
సరస యాదవువద్ద శాస్త్రము చదువుకొన వున్నందున” (65)

- ఇ) “వరదాంబు ప్రదాయకః
యామునాంగుళి మోచకః”
“నీవు వేడుకతోడను కంచియావరదుని సన్నిధిగాంచి (70)
మూడంగుటలు వింతగా విడిపిస్తీరంటినా” (78)

- ఈ) “దేవరాజకృపాఽబ్జిషడ్వాక్యార్థమహోదధిః”
“సామజాచలాధివాస సంజ్ఞాపిత ఆగమార్థ” (161)

- ఉ) “రంగేశ కైంకర్యరతః
విభూతి ద్వయనాయకః”
“ఎఱిమితో ఉభయ విభూతులు మీరివ్వక లేవనుచు
పిలిపించి మీకంపించినట్టి నందెరుమాళ్ళెరుగుదురు” (193)

- ఊ) “గోష్ఠీపూర్ణకృపాలబ్ధ మంత్రరాజ ప్రకాశకః
మాలాధరార్య సుజ్ఞాత ద్రావిడామ్నాయతత్వధీః”
“గోపురముపై కెక్కి మంత్రము కొల్లలుగ వెదజల్లి రే (66)
సంతత ద్రవిడవేద సరసుడవంటి గాని” (73)

- ఎ) “పంచాచార్య పదాశ్రయః”
“పంచపూర్ణులను వాదించు కృపాధిపూర్ణులను.” (66)

శ్లోకములు ఉన్నదున్నట్టుగా అనువదించబడలేదు. నేను ఉదహరించిన వాక్యములన్నియు ఒకే తిరునామమునకు చెందినవి కావు. కాని స్తోత్రమున ఒకే చోట రామానుజ చరిత్ర యంతయు కూర్చబడుట తిరునామకర్తకు ఉద్బోధకమైనది. ఆ కారణమున తిరునామమందు రామానుజ జీవిత వృత్తాంతమును చేర్చుట నేర్చుకొనెను. స్తుతి మాత్రమేకాక, జీవిత వృత్తాంతమును జోడించుటకు ఈ అష్టోత్తర శతనామ స్తుతి తప్పక మార్గదర్శకమైనది. తిరునామములలో రామానుజ సంబంధమైన వానిని నాల్గైదింటిని, ఈ స్తోత్రమును ప్రక్క ప్రక్కనిడి చూచినపుడు కల్గిన అభిప్రాయము ఇది. కావుననే స్తోత్ర ప్రభావము గలదని భావించినాను.

శ్రీభాష్యకార మంగళాశాసనము, శ్రీభాష్యకార ప్రపత్తి మొదలగువాని ప్రభావము గూడా రామానుజ సంబంధి తిరునామములలో కన్పించును. అన్నిటికి మూలము రామానుజుల జీవిత సంబంధి ఇతివృత్తము. కావున పరస్పరము పోలియున్నట్లు కన్పించుట సహజము.

యతిరాజ సప్తతి

“పంచేంద్రియములనియెటి భవరోగము చాలు
వ్యసనములనియెటి దేహతాపమున వేగుచునున్నాను
అరిషడ్వర్గంబనియె పైత్యాదులు మించి...తిరుగుచునున్నాను
అన్నియు మీ తళిహప్రసాదమె టొషధమని యొసగి.” (220)

ఈ తిరునామ పంక్తులు “యతిరాజ సప్తతి”లోని ఈ శ్లోకములను స్ఫురింపజేయును:

“పథ్యాని ఘోరభవ సంజ్వర పీడితానాం
శీతస్వభావ సుభగాను భవశ్శిఖావాన్
దోషావమర్దని యతోన్నతి రోషధీశః
తాపానుబంధశమనః తపనః ప్రజానాం
రామానుజో జయతి సంవలితత్రిధామా.”

అష్టశ్లోకి

తిరుమంత్ర ద్వయ చరమముల అర్థము శ్లోకరూపముగా రచింపబడినది.
ఆ శ్లోకముల ఎనిమిదింటికి 'అష్టశ్లోకి' అని పేరు పెట్టబడినది.

“దేహాసక్తాత్మబుద్ధిః యది భవతిపదం సాధు విద్యాత్పతీయం
స్వాతంత్ర్యాంధోయది స్యాత్ ప్రథమం-
ఇతర శేషత్వదీశ్చేత్ ద్వితీయం.
ఆత్మత్రాణోన్ముఖశ్చేత్ నమ ఇతిచ పదం-
బాంధవాభాసలోల, శృబ్ధం నారాయణాఖ్యం
విషయ చపల దీశ్చేచ్ఛరుద్ధీః ప్రపన్నః.”

ఈ అష్టశ్లోకి శ్లోకమునకు అనువాదమైనది ఈ క్రింది తిరునామము:

“కాయము తానని భ్రమని మాయను తా బాయకున్న
యేయడను మకారార్థ మెరుగనట్లుండు,
రక్షకాంతరముల యందు రక్షకత్వబుద్ధి యున్న
ఆక్షరత్రయ సారార్థమరయనట్లుండు,
దక్షుడై తానన్య శేషాపేక్షకుడై నిలిచియున్న
ఈ క్షితిని ఉకారార్థ మెరుగనట్లుండు,
పాయక స్వస్వాతంత్ర్య స్వపక్ష రక్షణేచ్ఛయున్న
నాయడ నమః పదార్థమబ్బనట్లుండు,
వారలెంచి ప్రాణులందు వైరము తా జేయుచున్న
నార పదార్థ మహిమ నమ్మనట్లుండు,
మేరలేని బంధు మమకారమున జేరియున్న
నారూఢి నయనపదార్థ మందనట్లుండు,
వేసారక తిరిగి తిరిగి విషయముల డాసియున్న
వాసిగలుగు నాయపదము బాసినట్లుండు
గురిజూపిన దేవరాజ గురునియంద నుండకున్న
తిరు మంత్రముతో మర్మము తెలియనట్లుండు.” (427)

నార, అయన శబ్దముల విడదీసి తిరునామమందు వివరించినాడు. మిగిలిన
దంతయు స్పష్టముగా నున్నది.

“భాసురమైన మిథునమే ప్రాప్యమని సమ్మతయున్న
తోసిగాని జేసి ద్వయము తోచనట్లుండు
చరమ పర్యమరసి సాధించ నేరకయున్న
నిరతము తానిర్చరుడై నిలువనట్లుండు” అని

ద్వయ చరమముల గూర్చియు రెండు పంక్తులు కూర్చబడినవి. మూల శ్లోకమున లేనివివి.

“మనసు తిరుమంత్రమున మరిగి యుండినగదా

ఎనసి సద్గురుడు తన నేతెనని యెరుక (433) అను తిరునామముగూడా పై తిరునామము వలె పై శ్లోకమునకు వివరణము. ఈ రెంటి కర్త ఒకడేనా అన్నట్లు రచన సాగినది.

దివ్యముని త్రయము

“ఉపశమింపక వైష్ణవుండొకడవుడె కాకంబయ్యెనని విని
అపరిమిత పాతకము దూషణకన్న లేదనె సూక్తి వినివిని” (302)

కూరత్రాళ్వారుల ప్రభావమనుచు యతిరాజు చరిత్ర యందు శ్రీ మత్తిరుమల నల్లాచక్రవర్తి సంపత్కుమార జగన్నాథ తిరువేంకటాచార్యులవారు ఈ పై విషయము వివరించిరి.

కూరత్రాళ్వారులు ఒకనాడు శ్రీరామానుజుల గృహంగణమును ఊడ్చి నీళ్ళు చల్లుచుండిరి. దారిలో పోవుచున్న ఒక ఆర్యునిపై ఆ నీటితుంపరలు పడినవి. ఆ ఆర్యుడు కూరనాథుని నిందించుచు వెడలిపోయెను. అతడు పరమ పదించి యముని దరికేగెను. యముడు భాగవతులను శిక్షించు యోగ్యత తనకు లేదని ఆ ఆర్యుని తిరిగి పంపెను. ఆ ఆర్యుని జ్ఞాతులు అతని శరీరమును దహించివేసిరి. అతడు పక్షిదేహమును ధరించెను. రంగనాథుని ఆలయ పై భాగమున నుండెను. ఒకనాడు కూరనాథుడు యతిరాజు ఇద్దరును రంగనాథుని ఆలయమునకు వచ్చుచుండగా ఆకాకము కూరనాథుని పాదములపై బడెను. యతి పతి, “జేసిన తప్పును షమించితి” ననుమనికూరనాథునితో చెప్పెను. కూరనాథుడు షమించితినిను టయే తడవుగా ఆ పక్షి దేవరూపము ధరించినాడు

“మిమ్ముల నిండించి ఈ రూపమొందితిని. తిరిగి నన్నీనాడు క్షమించుటచేత దేవ రూపమందితి” ననుచు వెడలిపోయెను.

భాగవత దూషణాపచారముచే వైష్ణవుడు కాకమయ్యెనని, దూషణమును మించిన పాతకము మరొక్కటి లేదని ఈ కథ సూచించినది.

“కూరపరుని కాకకు కాకమయ్యె తదీయ శేఖరునిజూడు” (279) అని ఇదే విషయము మరో తిరునామమునను ప్రస్తావించబడినది.

సూ చి క లు

* తిరునామముల ప్రక్కనున్న పేజీల సంఖ్య, నా “తిరునామములు” గ్రంథములోవి.

1. అష్టదిగ్గజములు :-

1. ప్రతివాదిభయంకర అణ్ణన్ 2. తిరుమలై రామానుజ జీయర్
3. పరవస్తు బట్టర్ పీరాన్ జీయర్ 4. వానమామలై జీయర్ 5. కోయిల్
కందాళ అణ్ణన్ 6. ఎరుంబి అప్పా 7. అప్పిళ్ళై 8. అప్పళ్ళాన్.

2. శ్లోక గురు పరంపర -

అస్మద్దేశిక మస్మదీయ పరమాచార్యా నశేషాన్ గురున్
శ్రీమల్లిక్ష్మణ యోగిపుంగవ మహాపూర్ణం మునియామునం
రామం పద్మవిలోచనం మునివరం నాథం శతద్వేషిణం
సేనేశం శ్రియ మిందిరాసహచరం నారాయణం సంశ్రయే॥

3. వాక్య గురు పరంపర :-

అస్మద్గురుభ్యోనమః - అస్మత్పరమ గురుభ్యోనమః, అస్మత్సర్వగురు
భ్యోనమః - శ్రీమతే రామానుజాయనమః శ్రీపరాంకుశదాసాయనమః -
శ్రీ మద్వాసుద మునయేనమః, శ్రీరామమిత్రాయ నమః - శ్రీ పుండరీ
కాక్షాయ నమః, శ్రీమన్నాథ మునయేనమః - శ్రీమతే శతకోపాయ
నమః, శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః - శ్రియైనమః-శ్రీధరాయ నమః.

4. నవవిధ సంబంధము :- 1. విశేషణ విశేష్య సంబంధము. 2. రక్ష్య రక్షక సంబంధము. 3. శేషశేషి సంబంధము. 4. భార్యభర్త సంబంధము. 5. జ్ఞాతృజ్ఞేయ సంబంధము. 7. స్వస్వామి సంబంధము. శరీర శరీరి సంబంధము. 8. ధార్యధారక సంబంధము. 9. భోక్తృ భోగ్య సంబంధము.
5. "స్థితేమనసి" వరాహపురాణము.
6. "సకృదేవ" శ్రీ మద్రామాయణము - యుద్ధకాండ. సర్గ 18 శ్లో 38.
7. "సర్వధర్మాన్" భగవద్గీత" అధ్యాయ 18 - శ్లో 66
8. శేషాచార్య, కందాళై - సంప్రదాయ ఆకారాది.
9. నరసింహాచార్య కె. టి. యల్ - శ్రీ సూక్తి సౌరభము 9 తి. 6 పా.
10. అ) లక్ష్మీనరసింహాచార్య-కోయిల్ కందాళ. నిత్యానుసందేయములు. పే. 4
ఆ) వెంకట రమణాచార్యులు-మేడేపల్లి. ఆంధ్రగీర్వాణ శతకోప సహస్రము. పీఠిక పే. 10.
- 11-12. వీరరాఘవాచార్య, తిరుమల. శ్రీరామానుజ చరిత్రము. పే. 5 (1924).
13. సంపత్కుమారాచార్య (ప్రకాశకులు) శ్రీ భాష్యకార మంగళము (స్తోత్రమాల) పే. 99 (1942)
- 14-15. వీరరాఘవాచార్య-తిరుమల. శ్రీ రామానుజ చరిత్రము. పే. 39, 42.
16. ఆంధ్ర వాచస్పత్యము.
17. సంపత్కుమార జగన్నాథ తిరువేంకటాచార్య, తిరుమల నల్లాన్ చక్రవర్తి, దివ్యము నిత్రయము-పే 100 (1977) గోదా గ్రంథమాల.
18. పార్థసారథి-ఆర్. రామానుజాచార్యులు-పే 50 (1972).
19. రంగాచార్య కందాళ. (చిక్కుడుగాయల) పరవస్తు వారిని గూర్చి చెప్పగా విన్నాను.
- 20-21. పిళ్ళైకాచార్య-శ్రీవదన భూషణము. ద్వితీయ ప్రకరణము.
- 22-23. సంపత్కుమారాచార్య (ప్రకాశకులు) వరవరముని విషయ ముక్తకము (స్తోత్రమాల) పే. 81.

24. “భగవచ్చరణార వింద శరణాగతిః ఆవిరతాస్తుమే. అస్తుతే.తయైవసర్వం సంపత్స్యతే” శ్రీ రామానుజులు-శరణాగతి గద్య.
25. యామనాచార్యులు-స్తోత్ర రత్నము క్లో. 48.
26. భరద్వాజ సంహితా పరిశిష్టము- ఆధ్యా. 2. క్లో. 2.
27. అడకియమణవాళ నయనార్-ఆచార్య హృదయము.
28. 74 వార్తలని తిరునామకర్త. 72 వార్తలని శ్రీ రామానుజ చరిత్రము. పే. 133. (1924). 82 వార్తలని వార్తామాల. పే. 354 (1926).
29. శేషాచార్య, కందాడై. వార్తామాల. పే. 357 (1926) (354-362 వరకు ఈ 82 వార్తలు కలవు.)

త్యాగమంటపము - కాంచీపురము. భోగమంటపము-శ్రీరంగము. జ్ఞాన మంటపము - మేల్కోట. పుష్పమంటపము-తిరుమల.

అష్టాదశ రహస్యములు:- 1) ముముక్షుప్పడి 2) యాదృచ్ఛికప్పడి 3) పరందప్పడి 4) శ్రియఃపతిప్పడి 5) తనిప్రణవం 6) తనిద్వయం 7) తనివరమం 8) తత్త్వత్రయం 9) తత్త్వశేఖరం 10) సారసంగ్రహం 11) సంసార సామ్రాజ్యం 12) ప్రమేయ శేఖరం 13) ప్రపన్న పరిత్రాణం 14) నవవిధ సంబంధం 15) నవరత్నమాల 16) శ్రీవచన భూషణం 17) అర్థపంచకం 18) అర్చిరాది.

Forwarded Free of Cost and with
Compliments of the Department
Education, Government of India, New Delhi

కవితాసౌందర్యము

పై ప్రకరణములలో తొలి భాగమున తిరునామములనగా నేమో, వాని లక్షణ మెట్టిదో, సంకీర్తనలకు వీనికిగల అనుబంధ మెట్టిదో వివరింపబడినది. వైష్ణవ ధర్మము యొక్క ప్రాచీనత, దానికి వైదిక కాలమునుండినేటి వరకు గల ప్రాశస్త్యము చూపబడినది. వైష్ణవ ధర్మములైన భక్తి, ప్రపత్తి, ఆచార్యాభిమాన, భాగవత లక్షణములు, వాని స్వరూపము, ఉభయ వేదాంత, విశిష్టాద్వైత తత్వస్వరూపములు వివరింపబడినవి.

తొలి భాగమునకు ఉదాహరణమైన తిరునామములలోని విషయములు రెండవ భాగమున విభజించి చూపబడినవి. తిరునామములందున్న ఆశ్వాదా చార్యుల చరిత్ర, స్వాధ్యాయచరిత్రములు, అష్టాదశ రహస్య గ్రంథములందుండి అనూదితములైన విషయములు వివరించి చూపబడినవి. భాగవత, వైష్ణవ ప్రశస్తి ఉదహరింపబడినవి.

ఈ చివరి భాగమున తిరునామములకు సంబంధించిన భాషా విశేషములు, సంగీత ఛందోరీతులు, సాహిత్య సౌందర్యము వివరింపబడును. వీనిలో చూప బడిన ఆయా సాంఘిక అంశములు, వీనిపై గల ప్రాచీన కావ్య ప్రభావము వివరింపబడును.

కావ్యము ప్రబంధము, ఖండ కావ్యము అని ద్వివిధము. ప్రబంధము రస, నీరస ఘట్టములతోకూడి, ఆద్యంతము పరస్పరము సంబంధమైయుండును. రసవత్ ఘట్టముల ప్రభావముచే నీరస ఘట్టములు కూడా రసవంతములుగా భాసించును. ఖండ కావ్యమున యేకదేశమైన కావ్య భాగము వర్ణింపబడును. ఆ కొద్ది భాగముననే రసస్ఫూర్తిని కల్గించుట అవసరము. దీనికిన్నను ముక్తక మనునది క్లిష్టమైనది. ముక్తమనగా ఏ శ్లోకమునకు అదియే ప్రత్యేకము. పరస్పరము సంబంధము ఉండదు. కావున ప్రతి గీతమును రసవంతముగా తీర్చి దిద్దవలెను. ఈ తిరునామములు ముక్తకములు. రాగబద్ధ ముక్తకములని వీనిని

పిలువవచ్చును. లేదా వీనిని గీతి కావ్యములనవచ్చును. వీనియందు భావోద్రేకము ప్రధానము. ఇవి ఆత్మ నిష్ఠములై యుండును. భక్తి భావముచే ప్రేరితుడై కర్త ఒక నామమును గానము చేయును.

భావమును సూటిగా ప్రకటించిన శుద్ధ గీతియనబడును. “ఆట పాటల మోక్షమ్మనా” (313), “వడ్డు మనసా భాగవత దూషణ” (377), “భాగవ తార్చన కన్నను మిక్కిలి భాగ్యములేదమ్మా (277)” “కంఠాంభోనిధి కన్యా మణియే కన్నతల్లి మాకు” (303), “దాసులదాసిగావలెను” (344) వంటివి.

తన భావమును ఇతరులపై ఆరోపించిన ఆఖ్యానాత్మికగీతి యనబడును. తాము నాయకలై విరహగీతములు పాడుట ఆఖ్యానాత్మికగీతి యనబడును. ఇదే మధురభక్తి యనబడును. ఇందుకు ఉదాహరణములు ముందు ముందు చూప బడును. ఇందలి భాష వ్యావహారిక సన్నిహితము. శాస్త్రీయ రాగములతో సాహిత్య సంపత్తితో కూడినవి తిరునామములు. పామర పండిత రంజకమైన గీతములివి. ఇందు శాస్త్ర పాండిత్యస్ఫోరకముగా ఒకచోట ‘పర్యుదాసనా దేశములై’ అని చెప్పబడినది. పర్యుదాసము ప్రసజ్య ప్రతిషేధము అనునవి వ్యాకరణ పరిభాష. తదనుగుణముగానే ఇందు ప్రయోగింపబడినది. మిగిలిన తిరునామములందు వారి రచనా రీతియే వారి పాండిత్యమునకు చిహ్నము. శాస్త్ర విషయక అంశములు తక్కువ. శ్రీ వైష్ణవమును గూర్చిన, ద్రావిడ ప్రబంధ ముల గూర్చిన విశిష్టా ద్వైత వేదాంత విషయకమైన ప్రస్తావన ఎక్కువ.

ఇక కవిత్యమున భావ వ్యక్తికరణ ప్రధానము. ఈ కారణముననే “వక్రోక్తిః కావ్య జీవితం” అను మాట పుట్టినది. మాటాడునప్పుడు వ్యంగ్య భరితమైనమాట (విషయ ప్రధానముగాని) మామూలు మాటకన్న ఆకర్షకముగా ఉండును. “ఉపమైశా శైలాషీ” అన్న ఉక్తియు ఉక్తిభేదమే కవిత్యమున ప్రధానమని తెలిపినది. వాచ్య లక్ష్య వ్యంగ్యములలో ఉత్తరోత్తరము బలవత్తర మగుటకు ఉక్తివైచిత్రియే కారణము. ఈ క్రింది తిరునామములోని ఉక్తివైచిత్రిని చూడవచ్చును.

- 1) రామానుజ రామానుజ మీరక్షణ లక్షణ చతురత
కేమని వర్ణింపను బ్రహ్మాండ్రాదుల వశమ॥ (183)

ఈ తిరునామము జీవుని రక్షించుటకు సర్వేశ్వరునికన్నను రామానుజులకు గల ప్రాధాన్యమును చెప్పుచున్నది. జీవుని ప్రధాన లక్షణమైన అనన్య శరణత్వము ఇచట ప్రస్ఫుటము చేయబడినది. జీవుడు అన్యధా శరణం నాస్తి అన్న స్థితికి చేరుకొని జ్ఞానభక్తి వైరాగ్యములకు మించిన ఆచార్యాభిమానరూప మైన ప్రపత్తిని ఆశ్రయించుట ఇచట వ్యక్తము. పల్లవిలో బ్రహ్మాండ్రాదులనుట చేత దేవతాంతరముల ఉపాసనయందలి వ్యర్థత్వము సూచింపబడినది. స్వామి సామజ వరదుడు. గజేంద్ర రక్షకుడు. ఈ విశేషణము నారాయణుని ఆశిత్ర రక్షణమును సృష్టికరించినది. సామజ వరదుడుకూడా తన యందలి పాపముల ఆధిక్యముచేత రక్షించలేకున్నాడు. గజేంద్రుని యందు వ్యక్తమైన పరిపాకము తనయందు లేదని చెప్పుట ఇందలి భావము. శ్రీమానిని అనుచోట లక్ష్మీదేవి పురుషకార స్వరూపము వ్యక్తమగుచున్నది.

రామానుజా ! మీకన్న రక్షకులు లేరు. శ్రియః పతికిది లీల యగుటచే అతడు రక్షింపడు. పురుషకార స్వరూపురాలైన శ్రీదేవియు నా రక్షణ విషయము జోధించి, విసిగినది. నిత్యులు అనిమిషులైనారనుటకు కారణము ఈతనిని రక్షింపలేక బిత్తరపోయినా రనుటయే. నమ్మాళ్వారులు కనులుమూసి 18 సంవత్సరములు గడిపి నదియు ఈతని బాధల నివారింపలేకయే. వారు నిరాదరించినారు. తిరుమంగయాళ్వారులు ఈతనిని రక్షింపలేక పారిపోయినారట. దొంగతనమును నెపముతో పారిపోయినారనుచున్నాడు. భాగవత, తదీయా రాధనకై ధన సేకరణకు వెడలిన వారిని ఈతడు నన్ను రక్షించలేక పారి పోయినాడనుచున్నాడు. పైవారి చేతలకు, తనకు ఎట్టి సంబంధములేకున్నను సంబంధమున్నట్లు చెప్పుట ఇచటి ఉక్తి వైచిత్రి.

2) అంతరంగమ సమయ మింతెరుంగవుగా
సంతతము రామానుజార్క చింతనసేయు॥ (339)

ఇందు “కొమరులుమిసెడు” అనుచోట లతలయందు మానవత్వారోపణ చేసి చెప్పుట ఉక్తి వైచిత్రి. శ్రీనాథుని కవితయందు ఇట్టి ఆరోపణలు చాలా కలవు. కాళిదాసుని మేఘసందేశము జడమునకు మానవత్వారోపణచే ఉద్భవించిన కావ్యమే. లతలు బుద్ధిజీవివలె ప్రవర్తించునట్లు ఉమియు శబ్దము వాడబడినది. పై తిరునామ చరణములందు రెండు ఉపమానములు గలవు.

“కారుణ్య రసపూరమీను దివ్యమైనవి.” (89) ఆ నేత్రములు కరుణా రసమును ప్రసవించునట్టివి. నేత్రములు దయను వర్షించుట సహజమైనను “ఈను” శబ్దమును వాడుట విశేషము. మానవత్వారోపణ.

“దోషములార మీత్రోప పొండి నేదాసుడనైనాను” (892) దోషములను ప్రాణికోటినివలె సంబోధించుట విశేషము. రాముడు సీతా వియోగమున చెట్టును, పుట్టను పల్కరించినట్లు గలదు. అట్లే ఇచట “దోషములార!” అని సంబోధింప బడినది.

3) “ప్రభుడెందుకిక యిందురాడే॥

రవ్వసేయక తానె నవ్వలాడుచు మూడైన

పువ్వుల బంతిచ్చినారే॥” (181) ఇచట పువ్వుల బంతిచ్చినారనుట శృంగారార్థమును స్ఫురింపజేయుచు. దీనితోపాటు విశిష్టాద్వైతమును ప్రధానమైన తిరుమంత్ర ద్వయ చరమములనే మూడైన పువ్వుల బంతికూడా స్ఫురించును. వాచ్యార్థ లక్ష్యార్థములకన్న భిన్నమై, శబ్ద శ్రవణ మాత్రమున స్ఫురించు రమణీయమైన మరో ఆర్థము వ్యంగ్యార్థము, లేదా ధ్వని. ఇచట శృంగారముతో పాటు విశిష్టమైన మంత్రత్రయము స్ఫురించుచే ధ్వని.

“రాజముఖీ కందాళశల్యగురురాయని కూర్చగడే

ప్రేమన్నవ విధములనన్నేరెడి.” (287) కందాళ శల్యగురురాయని కూర్చమని చెలిని అభ్యర్థించుచున్నది. ప్రేమన్నవ విధముల అనుచోట నూత్నమైన ప్రేమరీతులచే అనియేకాక తొమ్మిది విధములైన అను అర్థముగూడా స్ఫురించును. నవవిధ సంబంధము విశిష్టాద్వైతమున ప్రధానము. పిళ్ళలోకాచార్యుల వారి అష్టావళ రహస్య గ్రంథములలో యొకటి “నవవిధ సంబంధము.” ఆ కారణమున నవవిధములనగా నవవిధ సంబంధము స్ఫురించి సందర్భమునకు సూర్పి నిచ్చినది.

“కాంత వేదాంతార్థులనే కనులగంటిని॥

వింతగ తిరువడిపుళ్ళ చెంతనుంటినే॥

ముడి విడుమని భుజములందు ముద్రలుంచిరే

సరసమున ద్వయము నొసగి సంతసించిరే

చల్లగ కృపతోడ దాసుని కౌగిలించిరే" (272). ఇచట ముడి విడుచుట, సరసము, కౌగిలించు శబ్దములు శృంగారపరమైనవి. వైరాగ్యపరముగా సంసారాసక్తిరూపమైన ముడి విడుపుచునుట మొదటిది. పిదప ద్వయమంత్రోపదేశము చేసిరి. గురు శిష్యు లిద్దరును భగవదనుగ్రహ నిరీక్షకులై ప్రపత్తి ననుసంధించు ఆర్తులే ఐనారు. ఇద్దరిలోని భేదము వ్యావృత్తమగుటయే ఆలింగనము. విరక్తి అతివేలమైన, గురువుగారికి అనుగ్రహము దానంతటదియే కలుగు ననుటకు ఆలింగనము చెప్పబడినది. శృంగార వ్యాజ్యముగా భక్తిభావ వ్యక్తికరణము జరిగినది.

"మౌక్తిక కంచుకము" (24) గలది యాండాళు. ముత్యములతో కూర్చబడిన కంచుకము. అదిగాక ముక్తిసంబంధి, పురుషకారమే కంచుకముగా కలది అనియు స్ఫురించును. ఇహపరముల కనువైన సార్థక పద ప్రయోగము. "స్వార్థము" ఈ శబ్దము వినుటతోడనే ఏహ్య భావమును కలిగించును. పరోపకారబుద్ధి లేనివారందరు స్వార్థపరులే. "మధుమధన సుధామధురతర కథా కథన స్వార్థకులు" (280) అమృతముకన్న తీయనైన శ్రీయఃపతి కథలను చెప్పుదేమా స్వార్థము. ఇచట స్వార్థశబ్దము రూఢ్యర్థమును వదలి స్వ+ఆర్థము అను సామాన్యార్థమును స్ఫురింపజేయును. ఏహ్యభావము రాదు. శ్రీ పురుష పరమైన శృంగారము ఏహ్యమై, భగవత్పరమైన శృంగారము మధురభక్తిగా పిలువబడినట్లు, స్వార్థము భగవత్పరమై ఏహ్యర్థమును వదలినది. "ఆర్థపంచక మనె స్వార్థము గంటి." ఆర్థపంచకమే వీరి స్వార్థము.

"కావు కావు" (412) అని పలుకుచిలుకా అనుచోట కావు శబ్దము రక్షించుము అను నర్థమును, పక్షి చేసెడి ధ్వనిని రెంటిని ధ్వనింపజేయుచున్నది.

"పరవస్తు అనుటకు భావమేమే అక్కరో"

పరునికన్న అధికమేవో చెల్లెలా" (241) పరునికి చెందిన వస్తువు ఈతడు అనుట సామాన్యార్థము. పరుడే వస్తువుగా గలవారు అనుట ఇచట విశేషము. పరాత్పరుని స్వాధీనపరచుకున్నవారు అనునదియే ప్రత్యేకము.

“ఇంత కృపగల గురుని సన్నిధి” (220), “ఎంత ధన్యుడనైతి నెలమి నా కలలోన” (8) అను చోటల ఇంత, ఎంత అను శబ్దములు ఇచ్చెడి భావము అభినయపూర్వకముగా తెలుసుకోవలసినదే కాని ఒక నియమితార్థమును చెప్పలేము. “ఈ వెంట్రుకలుబట్టి యీడ్చిన యాదుస్ససేసు తను వింతలింతలు గాగ” అను తిక్కనగారి ద్రౌపది వాక్యమందును, “ఇంతింతై వటుడింతయై కడకు తానింతై” అనిన పోతనగారి వామన విజృంభణ ఘట్టమందలి పద్య మందును ఇంత శబ్దము ఊహకు మాత్రమే అందగలది. “ఈ గురువుగారి కృపయు ఇంత! నా ధన్యుత ఎంతో” “ఏ పుణ్యమందెనో” “ఏధన్యుడాయెనో” (72) అను చోటలను “ఏ” శబ్దమునకు భావము వక్రృవివక్షా, బోధృవివక్షా పరమైనదే కాని మాటలలో వివరింపలేము.

- 4) చక్కని కవిత్వమునకు ఈ క్రిందివానిని ఉదాహరింపవచ్చును:
 విరులకొప్ప పెనుచీకటిరేయు
 పది లక్షల ముఖపద్మము సేయు
 మెరుపుతీగ బంగరుతిరుమేను
 కరిరిపుగతి శృంగారపు కౌను” (42)

“కన్నులగంటి మా తల్లిని” (25) “సరసురాలవె చెలియ చతురతకు నీవు” (7) “తల్లి శ్రీచూడికుడుతమ్మా” (27).

“నా పాలిగల గోదానాయకి శరణము నీవే శేషాద్రినాయకి
 సాపరాధజన జీవనీ భవతాపతరళ రాజీవనీ ॥
 నలివు దీర్చెటి కల్పవల్లివే మన్నారు రంగణి మణి వల్లివే
 పలుకుల నమృతంపు వెల్లివే దయలొలుకు చూపుల మా తల్లివే ॥
 చల్లని వెన్నెల సోగవే వెదజల్లు తావుల పూలతీగవే
 పల్లవాస్త్రుని చేతిడేగవే వికసిల్లు కన్నుల లేటి లేగవే ॥
 పాలింపు నీలంపు మొలకవే తిరుప్పావు పాడిన ముద్దుదిలుకవే
 స్త్రీలలో ముత్యాలగొలకవే పదుగురాళ్ళాదుల కుంతిలకవే ॥
 సారంపు శృంగార గుళికవే అంధకారమణుల దీపకళికవే
 శౌరికి రత్నకంచుళికవే ముక్తి కారణరణిత కాహళికవే ॥

ఆ పెరియాళ్వారి కన్యవే అల గోపనాయకివైన ధన్యవే
 దీపింప నరసింహమాన్యవే శతగోపార్య హృదయానన్యవే" (38)

ఇందు దారాశమైన తైలి, పదముల కూర్పు, సీస పద్యము నడక గమనింపతగి
 నది. ఉపమానములు, అంత్యప్రాస, రూపకములు తిరునామమునకు అందమును
 కూర్చినవి.

5. పదముల కూర్పు :-

శౌరి "ఆటకు తగిన పూదోట" (25) అండాళు. శ్రీదేవి పూదోట.
 అందు విహరించెడి భ్రమరము శ్రియఃపతి మాత్రమే. పూదోటనుగా పోల్చుటలో
 శృంగార భావము పుష్టమైనది.

"కన్నలేమిడి" (42) ప్రసూతి దారిద్ర్యము, సంతానహీనత అనునర్థమున
 కూర్చబడిన కూర్పు ఇది. ఆకర్షకమైనట్టిది.

"సారసాక్షుల చారుచరణ పల్లవముల" "వనజాక్షుని నమ్ము." సారసాక్ష,
 వనజాక్ష శబ్దములు పురుష పరముగా వాడబడినవి. శ్రీరామానుజులు "కప్యాస"
 శబ్దమునకు భగవత్పరముగా ఇచ్చిన అర్థము ఇట స్ఫురించును.

"కలిమి వైదలి చెలికాడు" విష్ణువు; శ్రియఃపతి యనుటకు కూర్చిన
 పదముల కూర్పు.

"తామరపువ్వు ముద్దులపట్టి" శ్రీదేవికి నామాంతరమిది.

"పువ్వుల గువ్వ" వలె. గువ్వ కపోతవాచకము. కరికలభములో, కలభ
 శబ్దము స్వార్థమును విడచినట్లు గువ్వ శబ్దము ఇచట స్వార్థమును వదలి సమా
 హార్థమున పర్యవసించినది. కూర్చబడిన పూలగుత్తివలె నున్నదనుట ప్రస్తు
 తార్థము.

"మంచెగ కొప్పన బెట్టి" (28) పువ్వుల దండను తలలో మంచెవలె
 ధరించినది. చేనిలో మంచె ఎత్తుగా నుండునట్లు ఈమెతలలో పూలదండ ఎత్తుగా
 మంచెవలె ఉన్నదనినాడు. తలలో ఆమె ధరించిన పూలను, ఆ కొప్పను ఊహింప
 వలసినదే.

కన్నెడ సేయక = దృష్టిమరల్చక.

“పల్లవాస్తునిచేతి దేగ” (38) అండాకు. ఔపమ్యము గమనింప తగినది. వేటాడెడి ప్రత్యేకత తెల్పుటకు దేగతో పోల్చబడెను. దూరదర్శిత్యము దేగ ప్రత్యేకత. భక్తులను వేటాడి రక్షించుటలో ఈ ఔపమ్యము సార్థకమగును.

“ఏకసిల్లు కన్నుల లేటి లేగవే.” (38) లేడి కన్నులు అమాయకత్వము నకు నిదర్శనము. లేటిలేగ అనుటచే బాల్యావస్థలోని లేడి సూచింపబడుటచే అమాయకత, నైర్మల్యములకు ఈ చూపులు పరాకాష్ఠ యనవచ్చును.

“శ్రీధరుని నామామృతాబ్జులు చెలిమలై దనరెన్.” నామామృతము అబ్బి అనుటచే అనంతత్వము, అగాధత్వము సూచితమైనవి. ఐనను మరల చెలిమ శబ్దము వాడబడినది. నిరంతరము నీటి ఊట గలది చెలిమ. అబ్బికి నీటి కొరత రాదు. ఐనను మరల చెలిమ శబ్దము వాడబడుట విశేషము. పానయోగ్యత చెలిమకు తప్ప అబ్బికి లేదు.

తిరుమంత్రము వ్రాయబడిన ఆకును “కరుణపుయాకు” (433) అని చెప్పుట విశేషము.

“పల్లవంబును బ్రోచు పదములు.” పాదముల మృదుత్వ సౌందర్యము లకు పల్లవములతో పోల్చుట సహజము. పాదములకు గల సౌందర్యము పల్లవములకన్న మిన్నయైనదనుటకు “బ్రోచు” అని చెప్పబడినది. ప్రతిపాలంకారము ఇట్టిదే.

“చక్కలరాజును సున్న బెట్టువాడు
వేసారక దాసుల వలవేసి రక్షించు.” (416)

చంద్రుడు వర్తులముగా నుండువాడు, చంద్రుని మించిన సౌందర్యవంతుడనుట విశేషార్థము సున్న బెట్టువాడు అనుచోట వ్యక్తమైనది. “వలవేసి రక్షించు.” వేటాడువారు జంతువులను వలవేసి పట్టుకొనుట సహజము. తానై ప్రయత్నించి మూల మూలులు వెదికి రక్షించవలె ననెడి శ్రద్ధగలవారనుటకు “వలవేసి” అను

పదము ప్రయుక్తమైనది. మన ప్రయత్నము లేకయే రక్షింతురు. వలవేసి పట్టు కొనువారు సహజముగా రక్షించరు. కాని ఇచట వలవేసి రక్షించుట విశేషము.

గోరంత (70) ఓరచూపు, ఎదజల్లి (వెదజల్లి, ఎదనుచల్లి) అపచార తృటిచాలు, సరసమాడుట (297) మొదలగు పదములు చూడతగినవి.

6) వక్రోక్తి:- “మీ పంచచేరిన వారి నెంచని బిరుదా” (81) దరిజేరిన వారిని రక్షించనని ప్రతిజ్ఞా? దరిచేరిన వారిని రక్షించి, చేరినవారిని రక్షించక పోవుటే మీ ప్రత్యేకతయా? అని ప్రశ్న. దరిజేరినను, రక్షించవేమీ అని సూటిగా అడుగుటకు బదులుగా వక్రోక్తిగా ప్రశ్నించినాడు.

“నిన్ను యాచించ వస్తే యీసుమానక బాములను బెట్టి సాధించ జూతువు” (9) “వెరనొప్పు సద్గతి దారిని నీవు కరుణించి బ్రోచి తెవ్వరిని” (9) వేధించుటే తప్ప మంచిదారిన నీవు ఎవ్వరిని రక్షించలేదని ఎత్తిపొడుపు.

7) తిరునామములందు వాడబడిన ఔపమ్యములు కొన్ని :-

“కనటుడిసిన చంద్రలీల” (25) (మచ్చలేని జాబిలి)

“చిలికి చేసిన మరునికటారి” (25) (తుడిచి చక్కచేయబడిన మన్మథాస్త్రము) శ్రీదేవి వర్ణన ఇది.

“కరిరిపుగతి శృంగారపుకౌను” (42) (సింహమధ్యుడు నమ్మాళ్వారులు)

“ఉరులు దగిలిన జుక్కవల వై ఖరులు పిక్కటిలంగ” (అండాకు వక్షోజములు వలలోబడిన చక్రవాక పక్షులు)

“అప్పుల వారు ఆలుబిడ్డలు (840)

పచ్చికుండ పాటి పసలేదు యీ తనువు

పచ్చిబోయలవంటి పగవార లాగురు.” (841)

ఋణశేషము పనికిరానట్లు ఆలుబిడ్డల బోలి పనికిరానిది. వదలని బంధము పచ్చికుండ ముట్టిన నిలవదు. ముద్దయగును. అంతకన్న హీనమీతనువు. “పచ్చిబోయలు”. వాడు “పచ్చి లంగ” అనుట లోకములో నున్నది. పరాకాష్ఠ సూచకము పచ్చి శబ్దము. బోయలు దయాహీనతకు సూచన. పరమ దుర్మార్గులను

టకు పచ్చిబోయలని వాడబడినది. ఔపమ్యములు హృదయమునకు హత్తునట్టివి.
భావతీవ్రతకు నిదర్శనములు

“అజ్ఞానతిమిర త్యాగమునకు సూర్యోపమమైనవి” (89)

“పాపాటవుల కగ్నిరూపము దేశికుడు” (91)

“సాగరమానసులు” సముద్రమంత గంభీరహృదయులు.

రంగనిమేను అరుణోదయపు మెరుపువంటిది.

“నిరుపేదల కబ్బిన పెన్నిధానము”.

8) తిరునామములందలి వాక్యగత రూపక సమాసములు కొన్ని :—

“కృష్ణజలదైకచపలీమయూరి” (25) శ్రీదేవి నీలి మేఘమును చూచి
మయూరి ఆనందపడునట్లు, కృష్ణుని చూచి ఆనందపడునది ఆండాళ.

“విబుధ సమాజతారక చంద్రమా” (65) రామానుజా.

“హృద్య జంతువుల సంసరణమగు గత చంచరీకంబునకు వికసిత
చంపక ద్రుమభావ మొసగెడి” (87)

“కుమత వితాన విటపిహుతాశనా” (87) తాపత్రయదవపహ్ని. కలుష
అరణ్యము.

“గురుసుధాంబుధి పూర్ణహిమకర” (87)

దురిత తిమిర దివాకరా (87) కలిదోషాంధకార పద్మహితులు.

దుర్విషయాహి సమాగమ మృతసంజీవనము; (278) దోషాద్యశేషములు
దుష్కారవిషమిశ్ర శేషంబు.

విమతి మత తతి తత లవిత్రం.

దొంగలారుగురు జ్ఞానరత్న మపహరించియు (346)

మోహమనె చీకటిని తగిలిచెడి

ముదితలనె తప్పు దోవలను బడి

దుర్మతి శరనిధి బాడబము; దోషసముద్రము.

సంసారాబ్ధికి నావ; భవతోయధి.

“షంకజముల జూపుటకును మీరు

పంకజ మిత్రులై యిలను” పంకజములు శ్రీయఃపతి పాదద్వంద్వము. వానిని చూపగల పంకజ మిత్రులు ఆచార్యులు. స్వాచార్యులైన శ్రీశైల తాతయ్య చార్యులను పంకజమిత్రులనుగా భావించినారు. ద్వయ మంత్రమున చెప్పబడిన శ్రీమన్నారాయణ చరణములు వీరు చూపగల పంకజములు. ఇదియే రూపకము.

మృణామృత పూరము.

“గురువరు దాస్యమనె అరుదైన వజ్ర పంజరము.” దాస్యమును వజ్ర పంజరముతో పోల్చుట విశేషము.

పాదకమలము; పరవస్తు గురునిధి; దయాశరధి; ఆశ్రిత పారిజాతులు.

9) శబ్దకృత గుంఫన :-

“వాక్యేశబ్దార్థయోః సమ్యగ్రచనా గుంఫనా స్మృతా
శబ్దార్థక్రమ పర్యాయ పదవాక్య కృతాచనా.”

కావ్యమున శబ్దార్థముల కూర్పును “గుంఫన” అందురు. అది శబ్దకృత, అర్థకృత, పదగత, వాక్యగతములని భిన్నభిన్నము.

“శబ్దకృత గుంఫనా యథా :-

రామాభిషేకే మదవిహ్వలాయాః
కరాచ్ఛ్యుతో హేమ ఘటస్తరుణ్యాః
సోపానమాసాద్య చకారశబ్దం
తం తం త తం తం తత తంత తంతం॥

సేయం తం తమిత్యాదేః నిరర్థకస్య శ్లోక పాదస్య, అర్థానుగుణ్యేన వాక్యేరచిత త్యాత్ శబ్ద రచనా.” నిరర్థకమైన తం త శబ్దములతో కూడిన శ్లోకపాదము అర్థానుగుణముగా వాక్యమందు రచితమైనది. ఇది శబ్ద రచన అని సరస్వతీ కంఠాభరణ కర్త నుడివెను. ¹తిరునామము లందు ఇట్టి శబ్దకృత రచన గలదు.

“స్వారి వెడలె నిడుగో గోదా నాంచారు॥

నాటెముగా సురనగర దుందుభులు

ధణాం ధణాంధాం ధణాం ధణ యనగ॥

అక్కర దాసుల హస్త తాళములు
 తక్కిట కిట కిట తక్కిట కిటయన॥
 సాధన సాధ్యసుసాధన మార్దళ
 తోధిమి తోధిమి తోధిమి ధిమియన." (382)

10) ఈ తిరునామము లందు వాకో వాక్య రూప రచన గలదు.

“ఉక్తి ప్రత్యుక్తి మద్వాక్యం వాకోవాక్యం విదుర్బుధాః।

ద్వయోః వక్త్ర్యోః తదిచ్చన్తి బహునామపి సంగమే॥”

“వాక్యంచ ఉపవాక్యంచ వాకోవాక్యం.” వాకోప వాక్యములతో కూడినది వాకో వాక్యము. ఇద్దరిలో ఒకరు ప్రశ్నించుట, మరొకరు సమాధానము చెప్పట అను నది వాకోవాక్యము. ఇదే పలువురి మధ్య గూడా కావచ్చును. ఇది ఋజుక్తి, వక్రక్తి, వైయాత్యోక్తి, గూఢోక్తి, ప్రశ్నోత్తరోక్తి, చిత్రోక్తి యను ఆరు విధములు. ఇందు ప్రశ్నోత్తరోక్తి రూపమైన వాకోవాక్యము ఈ తిరునామము లందు గలదు. ఇది రెండు విధములు. ఆభిధేయమాన హృద్య, ప్రతీయమాన హృద్య అని. మొదటిదానికి సరస్వతీ కంఠాభరణ కర్త ఇచ్చిన ఉదాహరణ శ్లోకము :

“క్వ ప్రస్థితాసి కరభోరు ఘనే నిశీధే

ప్రాణాధికో వసతి యత్రజనః ప్రియోమే

ఏకాకినీ వదబిభేషికథం న బాలే

న న్వన్తి పుంఖిత శరోమదనః సహాయః”2

“ఓ కరభోరు! కారుచీకటిలో నీ ప్రయాణ మెక్కడికి?” అని ప్రశ్న. ‘ప్రాణా ధికుడైన నా ప్రియుడున్న చోటికి’ అని సమాధానము. “ఒంటరిగా ప్రయాణించుచున్న నీకు భయము కలుగుటలేదా?” అని ప్రశ్న. “బాణము లెక్కు పెట్టిన మన్మథుడు తోడుండగా నాకేమి భయ”మని సమాధానము. ప్రేమ ఎక్కువై పోవుచున్నాను అను అర్థముకన్న వాచ్యార్థమే హృదయాకర్షకమైనందున ఇది ఆభిధేయమాన హృద్య ప్రశ్నోత్తర రూపవాకోవాక్యము

తిరునామము లందిట్టి వాకోవాక్యము లనేకములు. ఉదాహరణకు :—

“తిరుమాణి తిరుచూర్ణం తిరుమోమునందుంచి
తిరిగి చూడకపోయే తరుణి యెక్కడికే?
తిరుమంత్ర ద్వయనిష్ఠ చరమాధికారులౌ
సలలిత రామానుజార్య సన్నిధికే॥
కరమొప్పు కల్యాణ కంకణములు మెరయ
వరరత్నభూషిత వనిత యెక్కడికే?
వరయోగివరులచే వరుల మార్గముగొని
గురితప్పకుండే సద్గురుని సన్నిధికే॥
చెంగావిచీరపై జిలుగులు మెరయగ
ముంగిట నెలకొన్న ముదిత యెక్కడికే?
అంగనలిటు మంచి శృంగారము సేయ
సంగతిగా నాచార్య సన్నిధికే॥” (215)

ఇది అభిధేయమానహృద్యకు ఉదాహరణము. ఇట్టివే ఈ క్రిందివి:

సరసురాలవె చెలియ చతురతకు నీవు
అరసి చూసితె జగతి అంబుజాక్షులలోన (7)
వరమ పదానందభరితులై ఆత్మల పాలింపుచున్న వారెవ్వరో (40)
ఎన్నడూ సేవించలే దితడెస్వరేవో అక్కరో (20, 240 281)
వితగా తింతిణి చెంతను కూర్చున్న (44)
మంత్రార్థమిదె ఆచార్యాభిమానముగాదటవె. (285)

11) దౌత్యము :- ప్రియుని వద్దకు దూతికల సంపుటగూడా వీనియందు గలదు. దూతికలు త్రివిధము. సందేశహారి, మితార్థభాషి, నిస్పృహార్థభాషి. ఇందలి దూతికలు సందేశహారులు మాత్రమే. కారణమేమన, చెలిక తైలతో నాయిక పలికినట్లున్నవివి. కాని, దూతి నాయకుని వద్దకుపోయి మాట్లాడినట్లు లేదు.

కొన్ని ఉదాహరణములు :-

వరద దేశికులదెమ్మా శ్రీ అశ్వారి కొమరులో యమ్మా (287)
మగువా వేంకట వరదార్యులతో మనవి శాయపమ్మా (289)

కురులు ముడచి కొమ్మ రాగదే చిన్న
 తిరుమల గురునిందు దేగదే ॥ (236)
 కలికీ అప్పలగురుడు నా పైని
 అలాగ కారణమేమో అడిగిరావమ్మ (237)
 సారసాక్షి నల్ల్యాన్ తాతాచార్యులను దేవే ॥ (237)

12) కూట పద్యములు :- గ్రంథ గ్రంథుల పేర భారత భాగవతము లందు గలట్టివే ఈ కూట పద్యములు. ఉత్తమాధికారులకై వ్రాయబడినవి. తాత్విక విషయములు యోగ్యులకే తెలియవలెననెడి అభిప్రాయముచే కూట పద్య ములు వ్రాయబడినవి. వీనినే భావగుప్తపద్యములందురు. ఈ కూట పద్యములు తిరునామములందును గలవు. వీని అర్థ వివరణము అంత సులభముగాదు. ఐనను ఒకటి రెండు కూట పద్యముల అర్థమును వివరింతును.

లేదు మోక్షమిక బ్రహ్మాదులకునైనా
 మా దైవ మెంబెరుమానారనకగాని॥
 మూడు గుంటలబడక మొనకు నిలిచిన గాని
 మూటిలోపలి మర్మములు విడిచినగాని
 మూటి దెలిసినగాని మూటి గెలిచిన గాని
 మూటి లోపలి తత్వముడి విడిచినగాని ॥ (65)

దేవతిర్యక్ మనుష్య రూపమైన మూడు గుంటల బడక, దార ధన పుత్రిక్షణ రూప మర్మములను విడిచి, తత్వత్రయమైన చిదవిదీశ్వరులను మూటిని తెలుసు కొని, ప్రారబ్ధ సంచిత ఆగామిరూప మూడు కర్మల గెలిచి, అష్టాక్షరి ద్వయ చరమ రూప రహస్య త్రయములు అవగాహన ఐననే తప్ప మోక్షము లేదు.

పదిటి తీపుల పదిలుదయ్యుగాని
 పది రెండు వెతల తాబడకున్నగాని
 పదిట వేంకట శైలపతిని గొలచినగాని
 పది నెనమిదింటిలో బడివిడిచినగాని॥

పది అవతారముల యందు ప్రేమచు పెంచుకొని, శోక, క్రోధ, లోభ, కామ, మాన, పరాసుత, ఈర్ష్య, మోహ, విధిత్వ, కృప, అసూయ, జుగుప్స అను

పన్నెండు దోషముల పాపాదక, దశేంద్రియములతో వేంకట శైలపతిని కొలుచుచు, అష్టాదశ రహస్యము లెరిగిన వానికే మోక్షము. ఇతరులకు లేదు.

మించిన కూరాత్ముని నన్ను వంచనలేకేలుకొనిరే.

మూడు వొక్కటని తెలిపి మూటియందే దాస్యముడిపి

మూడు మూడు విడుపానతిచ్చి మూడు రెండు తామైరిలను. (216)

తత్వత్రయ మొక్కటని తెలిపి ఈషణత్రయ మందు అభిమానమును వదల్చి, అరిషద్వర్గములను కూడ విడిపించి, ఆచార్యులైన వీరు ఎంత మంచివారు! క్రూరుడైన నన్నుగూడా దూరము చేయక ఏలుకొన్నవారు. (మూడు + మూడు = ఆరు; మూడు + రెండు = ఐదు. కర్మ జ్ఞాన భక్తి ప్రపత్తి ఆచార్యాభిమానములలో ఐదవది ఆచార్యాభిమానము, ఇంకను పీనిపైన విపులములైన వివరణములుండవచ్చును. ఇట్టివే మరికొన్ని గలవు:

మోక్షోపాయమిదె వోకొమ్మా సదాచార్య క

టాక్షమునగాని లేదే మాయమ్మా॥ (217)

ఎరుగరే చెలులార ఎరుకకు యిపుడు (197)

పుడమి నెటువలె ముక్తి బడయు జడుడు. (229)

భాసురాంగిరో వినవమ్మా మన దేశికేంద్రలే ముద్దుగుమ్మా (233)

చాలు చాలు నిహ సుఖము, చాలు మానుమీ మనస (384)

చల్లినారె ఆక్క వెదజల్లినారె, గురుడు ఎంతో చల్లనివాడె (216)

ఎంచ వశమోనా ఆశ్వాసుల గాంచ వశమోనా (99)

చింత మాను తొరిచెలోన పంచవన్నె చిలుకలున్నవి. (627) పైవీని యందును భావగుప్త చరణములు గలవు.

13) అలంకారములు

అలంకరించునవి అలంకారములు. ఈ తిరునామములందున్న కొన్ని అలంకారములు ఈ క్రింద చూపబడును. శబ్దము ప్రధానమైనవి శబ్దాలంకారములు. అర్థము ప్రధానమైనవి అర్థాలంకారములు.

14)

1. శబ్దాలంకారములు:- వృత్త్యనుప్రాసము:- ఒక వర్ణమునే పెక్కు మారు లా వృత్తి చేసిన వృత్త్యనుప్రాసము.

రాగదే అండాళూ నను చే
కోగదే నీగుణములు పర
భోగములందనురాగము నిలిపి మ

దఘము లెంచక (23) 'గ' ఆవృత్తమైనది. మరొక చరణమున 'క్ష'కార మావృత్తమైనది.

మోక్షపాయమిదె కొమ్మా
అక్షర మతని విలక్షణుడై చర
మాక్షర సాక్షిగ రక్షకమని (217)

అంత్యానుప్రాస :-

కన్నుల గంటి మా తల్లిని
రంగమన్నారు మణి కల్పవల్లిని
తిన్నని మందార వల్లిని

నెలకొన్న కారుణ్యంపు వెల్లిని (25) పాదాంత్యమందు అన్నిట ఒకే రీతి అక్షరములుండుటచే అంత్యానుప్రాసయిది.

"అల దేశికుల పాదమాతని శరణ్యము
గలుగ భంగము జేయు కలుష అరణ్యము"
చంద్రపుష్కరిణి ప్రతీరము
చూడసయ్యన నరకము చేరము

సాంద్రసప్త సంఖ్య గల్గి ప్రాకారము" (323) చివరలందున్న అక్షరములు పాదములందు ఆవృత్తములైనవి.

ముత్రపదగ్రస్తము:- విడిచిన పదమును స్వీకరించుట. ముందు పాద మందు ముగించిన పదమునే తరువాతి పాదాదియందు స్వీకరించుట ముత్ర పద గ్రస్తము.

పట్టెన మీ తిరువడి ఘృశ్చ పట్టితి
 పట్టి దట్టంపు ప్రకృతి పిడగొట్టితి
 కొట్టి గట్టిగయమునికి బొమ్మగట్టితి
 కట్టి దుష్టపాషండుల నెత్తి మెట్టితి యెన్నైనగాని (64)

పట్టి శబ్దముతో ప్రథమ పాదము ముగించి ద్వితీయ పాదమును ఆ శబ్దముతోనే ఆరంభించిరి. అందుచే ముక్తపదగ్రస్తము.

II. అర్థాలంకారములు : (1) ఉపమాలంకారము : ఉపమానోపమేయము లకు సామ్యము చెప్పబడిన ఉపమాలంకారము.

యతి పతి దయ జూడగరాదా॥
 అడవిలోన దొరికిన నిధి తీరు
 అడియేటికి దేవరవారు (185)

దాసునకు మీరు అడవిలోన దొరికిన నిధి వంటివారు. యతిపతి ఉపమేయము. నిధి ఉపమానము. తీరు అనునది వాచక శబ్దము. నిధి దుఃఖ నివారకమై సుఖముల గూర్చునట్లే మీరును నా దుఃఖముల నివర్తించి నాకు సుఖమును గల్గించగల వారనునది సాధారణ ధర్మము. ఇది పూర్వోపమ.

ఈ క్రింది వానియందును ఉపమాలంకారములు చూడతగినవి.
 అంతరంగమ సమయ మింతెరుంగవుగా॥ (389)
 దీపము వెలిగించ తిమిర పుంజములకారూపు మాసిన రీతి
 శ్రీపతి భాగవతోపచారముల స్వ
 రూప మనుచు జేయ పాపములు వెలయుగ (387)
 అడవి చిచ్చు జిక్కినట్టి మృగము రీతి ఈ
 పుడమిలో విషయాల కొడబడి యున్ననే॥ (183)

ఇట్టివింకను ఎన్నియో వీనియందు గలవు.

2) అనన్యాలంకారము:-

“మీ కృపకన్న వేరె ఉపమ లేదు” (79) ఉపమానోపమేయములు రెండు ఒక్కడేయైన అనన్యయము. మీ కృపకు సాటి మరొక ఉపమానము లేదు. మీ కృపకు మీ కృపయేసాటి యనుట అనన్యయము.

8) రూపకాలంకారము :- (1) తిరునామము లందలి అలంకారములలో రూపకాలంకారము ప్రధానమైనది. ప్రకృత వస్తువునందు అప్రకృత వస్తువు యొక్క ధర్మారోపము రూపకము. రూపక మందలి “సమస్త వస్తు విషయ సావయవ రూపకము”నకు ఈ క్రింది దానిని ఉదహరింపవచ్చును.

శ్రీ రామానుజ కామధేనువిచ్చటికి వేంచేసింది సేవిందరే” (67) ఈ తిరునామమున శ్రీ రామానుజులు కామధేనువుతో పోల్చబడిరి. కామధేనువు కోరికలనున్నిటిని తీర్చగలది. రామానుజులు జీవుల కోరికలను తీర్చగల సమర్థులని తెలియజేయుటకు అట్లు పోల్చబడిరి. వీరికి శ్రియఃపతి, నమ్మాళ్వారులు శృంగప్రాయులు. ఓంకారమే వాలము. వేదములకు ప్రణవము సారభూతము. ఎత్తబడిన వాలము అనుటచే పతాకమువలె ఓంకారము ప్రధానమైనదనిరి. కూరేశ కురుకేశ గోవింద ఆండాళనువారు గిట్టల వంటివారు. విశిష్టాద్వైత దర్శన స్థాపనమే ఈ కామధేనువు యొక్క లంఘనములు. శ్రీభాష్య వాక్యములు అంభారవము. శిష్యుల కొనగడి ఉపదేశమే నురుగు. పంచనంబులను ఆచార్యులు కంచె వంటివారు. కంచె హద్దులను నిర్ణయించినట్లు ఆ యాచార్యులననుసరించి ఆ హద్దుల లోనే సంచరించిరి. ఆచార్యుని ఆజ్ఞ మీరరాదనుట ప్రస్తుతాంశము. అర్థి పంచకము ఆహారము. జీవాత్మ పరమాత్మ జ్ఞానము, పరమాత్మ సాన్నిధ్యానుగుణ మార్గాన్వేషణ చింతనయే వీరి ఆహారము. పరవాదుల సిద్ధాంతములను దిన్నెలతో ఆడుకొనుటే, ఆ దిన్నెల చిన్నాభిన్నము చేయుటే వీరి కేశి. కోలాటము సామాన్యున కానందము కల్గించినట్లు వీరికిది ఆనందము. ఆచార్యాభిమానమను పంచమోపాయ ఫలరస ఆస్వాదన వీరికి జలపానమైనది. వీరి నివాసము పర పూహాది దైవత తరువుల నీడ లందు. ద్వయమంత్రము నెమరు. “మంత్ర రత్నానుసంధాన సంతతస్ఫురితాధరం” “అనినట్లు నిరంతరము ఆవృత్తి చేయ తగినది ద్వయ మంత్రము మాత్రమగుటచే నెమరుతో పోల్చబడినది. వీరికి పర వరమునులు వత్సప్రాయులు. రామానుజ యను చతురక్షరములే స్తనములు.

చరమార్థమే క్షీరము. శరణాగతియే ప్రధాన మనిరి. మానవుల సుకృత దుష్కృతములే వారు త్రవ్వెటి ధూళి. ఈ అలంకారముచే వైష్ణవులకు ప్రధాన మైన, ఆచరింపఁగల అంశములు పేర్కొనబడినవి. శ్రియఃపతి, నమ్మాళ్వారులు, రామానుజులు అనెడి గురు పరంపర; శ్రీభాష్యము, ఆర్థపంచకము అనువాని జ్ఞానము; రామానుజ యనెడి చతురక్షరి ద్వయమంత్రము ఇవి నిరంతర స్మరణీయములు. ఆచార్యాభిమానము సంపాదించఁగలది. పంచసంస్కారములు పొందఁగలవి. ఇన్నింటిలో రామానుజులే ప్రధానమైనందున వారు కామధేనువుగా పోల్చబడిరి.

శ్రీవైష్ణవునకు ప్రధానమైన విషయములు సంసారబంధమున ప్రధానమైన కుటుంబ సమిష్టిగా పోల్చుచు ఈ రూపకమున చెప్పబడినవి.

తల్లి మాకు శ్రీ యిందిగా కన్నతండ్రి గావలెను శ్రియఃపతి
ఎల్లభాగవతులు ఇంపయ్య బంధువులు
కల్లగాదు మా యిల్లు పరమపదము. (294)

మా ఇల్లు పరమపదము. శ్రీ. శ్రియఃపతులు తలిదండ్రులు. భాగవతులు బంధు జాలము. గురు పరంపర వంశము. మా ఆచారము కామక్రోధముల జయించుట. చరమ శ్లోకము జపము గురుడే దై నము. దాసత్వము కులము. భగవద్దాసజన కైంకర్యమే మాకు ఐశ్వర్యము.

“కలశాంభోనిధి కన్యామణియే కన్నతల్లి మాకు” (303) అనునది గూడా ఇట్టి రూపకమే. అందు తిరుమణి శ్రీ చూర్ణములు శృంగారముగా, తామరతులసీ హారములు భూషణములుగా చెప్పబడినవి. వారి గుర్తులు శంఖచక్రములు. నమ్మాళ్వారుల స్మరణ వారి ధర్మము అని అధికముగా చెప్పబడినవి.

“శ్రీ రామానుజ ఘనసింహమే తెంచింది చేరి కొల్లము రారమ్మ” (409) ఈ రూపకమున రామానుజులను సింహముతో పోల్చిరి. ఈ సింహము చేసెడి నాదము, జగత్కారణభూతుడు శ్రీమన్నారాయణుడు అని చెప్పుట. ఇది సంచరించెడి వనము శ్రీభాష్యవనము. ఇట్టిదే మరొకటి —

“అదె వచ్చె రామానుజార్య మనసింహం
పదికోట్ల దినకర ప్రభల రంజితైన్” (403)

ఇచ్చట ఉభయవేదాంత ప్రచారము నాదము. పరవామలను మత్తగజములను తమ శ్రీ సూక్తులనే గోళ్ళతో చిమ్మివేయుదురు. పరవాదులను బెబ్బులులను తర్కయుక్తులను పాదములచే సంహరించు సింహము ఇది. తిరుమంగై యాళ్వారుల దివ్యప్రబంధములు వీరికి ఆహారము. కూరేశదాళ రథాదులు ఈ సింహము ననుసరించెడి కొదమ సింహములు. వీనితో కూడి పాషండాది మతముల వేటాడు నది ఈ రామానుజ సింహము. రామానుజులను సింహముతో పోల్చుట “రామాను శనూత్తందాది” యందు గలదు. “కలియిక్క తెన్నెఱ్ఱుళ నిక్కుతైయల్ కలై పెరుమాన్” అను రామానుశనూత్తందాదిలోని 3వ పాశురమందు తిరుమంగై యాళ్వారుల శ్రీ సూక్తుల ననుసంధించు శ్రీ రామానుజ మనసింహము దుర్వాది వ్యాఘ్రములను తరిమికొట్టచున్నది. వారి వైభవము నాకు స్మరణీయము అని తిరువరంగ త్రముదనారు నుడివిరి. ఈ తిరునామమునకు పాశురము మూలము. సావయవ రూపకమిది.

“వినవె చెప్పెద చరమ గొల్లల విధము.” (407) ఇందు ఆత్మలు ఆవులు, తిరుమంత్రము పశువుల దొడ్డి, మనసు పాలు, అర్థపంచకము తోడు, చర మార్థము తేరు భాండము అని ఆరోపించబడినవి. చేతనమను కవ్యముతో చిలికి శమదమములను చేతితో నిర్ణేతుకమను వెన్నదీసిరని నిత్యానుభవమైన పాలును చల్లగా చేసెడి ప్రక్రియతో పోల్చి మత విషయముల బోధించిరి. “గొల్లవారమూ సద్గురుని కృపకలవారమూ” (405) అను తిరునామ మందును ఇట్టి పోలికలే కొంత మార్పుతో చెప్పబడినవి. ఇందు రూపకము సావయవముగా స్పష్టముగా గోచరింపదు.

“జీవులనెడు పసుల మందకు దొరయైన శ్రీధరు ననుమతిచే (401) ఇందు పశువుల మందతో పోలికలు చెప్పబడినవి. జీవులు పసులమంద. దీని కధిపతి శ్రీధరుడు. దీని రక్షకుడు రామానుజులు. రామానుజులు పెద్ద గొల్ల. ఇతరా చారులు చిన్నగొల్లలు. మేత తళిహ ప్రసాదము. జలము శ్రీపాద తీర్థము. శ్రీ వైష్ణవము నివసించెడి దొడ్డి. ఇతర దైవతభక్తి యనెడి వ్యాధి రాకుండ

తిరుమంత్రముచే మంత్రించినా దాచార్యుడు పెద్దగొల్ల. అరిషడ్వర్గములు యీ మందకు క్రూరమృగములు. విషయములను వర్షములకు లోనుగాకుండ దాస్య మనెడి కొట్ట మేర్పరచెను. భగవద్భాగవతాచార్య భక్తియే ఈ పనులమంద మేసెడి బీడు. సామాన్య జనసహవాసము లేకపోవుటయే (విష్ట భక్తిహీన సహ వాసము) బందెలదొడ్డి. ఈ మందకు సాధనాంతరములు సౌమ్యరోగము. జన్మ పరంపర అడవి. పునర్జన్మ లేకుండ రక్షించుట రామానుజుల లేదా ఆచార్యుల పని. త్రివిధ కైంకర్యము పాలు (భగవద్భాగవతాచార్యులు). ఈ విధముగా పనుల మందకు వైష్ణవమునకు సంపూర్ణముగా పోలికలు ఆరోపింపబడినందున సావయవ రూపకమిది.

“తెలియుడీ యర్థంబు లేటపరిచెదను

వలనొప్ప మోక్షేచ్ఛగలుగు చేతనులు” (422)

ఇందు సంసారము పొద. దేహము ఆ పొద యందలి పుట్ట. విషయ పంచకము విషయుక్త సర్పము. అంతఃకరణము పుట్టకూళ్ళు. పంచేంద్రియములు విషము. కలిమిభోగము పాముకాటు. అనుభవము గరళవ్యాపకము. సంసార మోహము మూర్ఛ. ఈ మూర్ఛనుండి కడలేర్చువాడు యతిపతి. ఆ యతిపతి చరణములే శరణము అని మరొక రీతిలో మరొక ఉపమానము నెన్నుకొని సావయవముగా రూపకము చెప్పబడినది. “సంసారాంబుధిలో బడద్రోయకు చాల నమ్మినాను.” (219) ఈ తిరునామమందును పై ఉపమానమే కలదు. ఈషణత్రయ మనెడి పాముకాటుచే దుర్గతి యనెడి విషము ప్రవేశించినది. ఇందుకు తిరుమంత్రము విరుగుదు. మంత్రమిచ్చి రక్షించమని ఒక చరణమందు వేడినారు. పంచేంద్రి యము లనియెడి జ్వరముచే వ్యసనము లనియెడి దేహతాపము కలుచున్నది. దీనికి మీ శ్రీపాద తీర్థమే మందు. మీ పాదతీర్థ మిచ్చి రక్షించమని రెండవ చరణమున వేడినారు. అరిషడ్వర్గమునియెడి వైత్యమెక్కువై మతి చెడి, కన్నులు తిరుగుచున్నవి. వైత్యహరణ సమర్థమైనది మీ తళిహ ప్రసాదము. ప్రసాదముతో అనుగ్రహించుదనునది మూడవ చరణ మందలి రూపకము. పాము కాటు వైత్యము, జ్వరము అను మూడు విధముల వ్యాధులకు మంత్రము, తీర్థము ఔషధము అనునవి విరుగుడుగా చెప్పబడినవి. “సంసారాంబుధి” అని రూప కము చెప్పబడినను అంబుధితో పోలికలు మాత్రము ఇందు లేవు. ఇదియు సావయవ రూపకము.

“సనబోణి గురుపంక్తి యను పాలకడలి పావనమైయున్నది జూడరే

ఘనుడౌ ఎంబెరుమానారను శ్రీమన్నారాయణునకు మందిరమైనది”(402)
పాలకడలితో రూపకమిది. గురుపంక్తి పాలకడలి. ఇందు రామానుజులే శ్రీమన్నారాయణుడు. విశిష్టాద్వైతవేదాంతము ఈ పాలకడలిలోని అమృతము. సదర్థములు అలలు. శతగోపులు కౌస్తుభమణి వంటివారు. నాథమునులు మొదలగువారు ఇతర మణుల నిగనిగలు. ఇందలి ముత్యములు చతురక్షరి నిష్ఠాన్నితులు. సముద్రము ముత్యములకు (ముక్తి) ఉద్భవము, ఈ పాలకడలి ముక్తికి ఉద్భవము. ఇందలి ఘోష, తత్వహిత పురుషార్థములు. చరమ పర్యము నీటి తుంపరలు. పూర్వపక్షవాదులు ఇందలి క్రూరజంతువులు. ఇందు చేరడి నదులు సజ్జనులు. పర్యకాలమందు సముద్రస్నానము శ్రేష్ఠము. పర్యమెరిగి ఆశ్రయించు వారికి సత్ఫలితమిచ్చునది ఈ పాలకడలి. ఈ సముద్రమునకు వేల దేవరాజుర్యులు. “అచార్యోహి హరిస్సాక్షాత్” అని రామానుజులే శ్రీహరిగా చెప్పబడిరి. రామానుజులే ఈ మత్స్థులందరికి ఉత్తారకులని, విశిష్టాద్వైతులందరిని రామానుజీయులని రామానుజుల నామముతోనే ఉచ్చరించవలెననిరి. శ్రీరంగనాథుల ఆజ్ఞ ఇది. అగతికులందరికి రామానుజులే గతి యని రంగనాథులు చెప్పుటచే ఇందు రామానుజులు శ్రీహరిగా చెప్పబడిరి. సావయవే రూపకమిది.

“ఆత్మ కలుష మృగమును ద్రుంచ ఆచార్యు లిటు వచ్చిరే.” (408)

ఆత్మకలుషము ఒక మృగమైన, దానిని సంహరించువారు ఆచార్యులు. వేటాడుటతో పోల్చుట ఇందలి విశేషము. ఆచార్యులు సాత్త్విక భావమును పిడిగల (దస్త) శేషత్వమనెడి ఘరకత్తిని ధరించి ఆత్మ మృగముల వేటాడ వచ్చిరి. వారి చేతియందు తిరుమంత్రమును పాతకాలపు తుపాకి యున్నది. ద్వయ మంత్రము మందుగుండు. చరమశ్లోకము మందును కూర్చెడి సలాక. మృగములకు కన్పించకుండ తమ్ముతాము మరుగుపరుచుకొను తడ్క దాస్యము. రహస్య త్రయము రంజిక (మందు తుపాకియందు నింపినను దానికొక ఒత్తి బయటి కుండును. ఆ ఒత్తి చివర ఒక పళ్ళెము వంటిదాని యందుంచబడి, కొద్ది మందు ఆ పళ్ళెములో పోసి ముట్టించురు. ఆ ఒత్తి ద్వారా తుపాకిలోని మందుకుగూడా నిప్పంటుకొనును.) ముద్ర లనునని మెత్త (తుపాకిని భుజముపై నుంచుకొని నపుడు తుపాకి కదలిక వల్ల బాధ కలుగకుండునట్లు ఒక మెత్త ఉండును.) నార

సంబంధము గలవారందరు వేటాడబడువారు. ఈ గుంపును ఒకచోటికి చేర్చి, వేటాడువారు మృగముల చుట్టునుందురు. మృగముల దురితములు పోవునట్లు తుపాకి కాల్చెను. ఆ పిదప పారతంత్ర్యమనే కత్తితో ఛేదించి ఇతర శేషమనే దోషపు తోలు పరిహరించిరి. ఇదియు సావయవము.

“పాంచాలి నైతిసమ్మా నేను మంచి పతివ్రతనైతి కొమ్మా॥

పాంచాలివైతే నీపతులెవ్వరో తెలియపలుకవే ముద్దులుగులుకు ఓ చిలుకా” (404) వాకోవాక్య రూపమైన ఈ తిరునామమున ద్రౌపదితో తరనుతాను పోల్చు కొనుట కన్పించును. నేను పాంచాలిని. నాకు పుండరీకాక్షుడైన శ్రీమన్నారాయణుడు ధర్మరాజు వంటివాడు. నమ్మాళ్వారులు భీముడు. నిఖిల శాత్రువుల నిర్జించిన అర్జునుడు భాష్యకారులు వీరు షణ్మత ఖండనచే భ్యాతి నార్జించిరి. మణవాళ మహామునులు నకులుడు. స్వాచార్యులైన వెంకట గురువర్యులు సహదేవులు. అర్జునుని యందు ద్రౌపదికివలె నాను రామానుజులయందు ప్రీతి యెక్కువ. ఇంతమంది విభులతో వేగుటకు కారణము ప్రారబ్ధమేతప్ప విభుల తప్పిదము లేదు. ఈ రూపకమున ప్రధానులైన పంచాచార్యులు చెప్పబడిరి. శ్రీయఃపతి, నమ్మాళ్వారులు, రామానుజులు, మణవాళ మహామునులు, స్వాచార్యులు. ఇందు రామానుజులు మరీ ముఖ్యులు అని చెప్పచున్నారు. వైష్ణవుడు నమస్కరించుచు పలికెడిమాట “అడియేన్ రామానుజ దాసోహం” అనియే. నేను రామానుజ దాసుడను అని. అనగా ఆచార్యుడు, రామానుజులు అని దీనిచే రామానుజుల ప్రాముఖ్యముతెలియతగినది. ఈ రూపకము గూడా ఆ విషయమును స్పష్టపరచినది.

“ఓయి సజ్జనులార ఇరవొంద హరిపురికి పొయ్యేటి తోవలోనే” (408) అను తిరునామమున దొంగలు విచ్చలవిడిగా సంచరించెడి దారిగుండా ప్రయాణించెడి బాటసారులను హెచ్చరించినట్లు పరమ పదమునకై ప్రయాణించు వారిని హెచ్చరించుచున్నారు. హరిపురికి ప్రయాణమయ్యే ఓ సజ్జనులారా! దారిలో శత్రువులు కట్టడిట్టములు చేసినారు జాగ్రత్తగా ప్రయాణించుడి. శూరులైన వారికి ప్రమాదము లేదుగాని పిరికిపందలైనవారు మాత్రము ఈ దారిలో పయనించవద్దు. అడుగడుగున వారు చంపుటకు సిద్ధమగుదురు. జాగ్రత్త సుమా! దారిలో పాంచభౌతికమైన ఈ శరీరమనెడి ఒక పట్టణము గలదు. అందు మాయ అనే దొంగ సర్దారులున్నారు. నిజమైన శూరులు కారు. వీరికి లొంగిన మీ

ప్రయాణము ఆగినట్లే. వీరుకాక అరిషడ్వర్గమును ఆరుగురు దొంగలు సిన్ను పొడుచుటకు వేదియున్నారు. వీరి తరువాత పదిమంది శూరులున్నారు. వారి దెబ్బలకు తట్టుకోవలెను. (వారే జ్ఞానేంద్రియ కర్మేంద్రియములు). వీరి తరువాత నలుగురు వీరులున్నారు. (వీరు చతుర్విధ పాపములు మనోవాక్కాయ సాంస్కరికములు). ఆ పిదప సత్య రజస్తమోగుణ రూపములైన ముగ్గురు చమత్కారులున్నారు. ఇందరిని తప్పించుకోగలుగుట చాలా కష్టము. ఇందరు క్రూరులను తప్పించుకో గలిగినప్పడే ఆపైన దారి సులభము. ఇందరిని ఎదిరించుటకు శ్రీమన్నారాయణుడు పంపిన వజ్రాయుధము శ్రీరంగ దేశికలవద్ద నున్నది. వారు మనకిచ్చెడి అష్టాక్షరి యనెడి ఆయుధముతో శత్రు వర్గమును జయించి పరమ పదమును చేరుకోవలెను. ఈ విధముగా పరమపద ప్రయాణమున ఎదురయ్యెడి కష్టములు, వాని నెదుర్కొనెడి మార్గము వివరింపబడినవి. “పాంత భౌతిక పట్టుము” “మాయ సర్దారులు” “ఆర్థరు దొంగలు” అను రూపకములతో అలంకారము సావయవముగా నిరూపింపబడినది.

“ఆచార్యులనె జనకదాత్మయను కన్యకను హరికి పెండ్లి జేళిరే” (407) ఈ తిరునామమున వివాహముతో పోల్చిరి. ఆచార్యులు తండ్రి. ఆత్మ కన్యక. వరుడు హరి. పాణిగ్రహణ చిహ్నములు శంఖ చక్రములు. ఊర్ధ్వ పుండ్రములు ఊకకర బెల్లము వంటివి. పంచగవ్యము మధుపర్కము తిరుమంత్ర ద్వయ చరమములు మంగళ సూత్రము. మంగళ సూత్రమునకు మూడు పురులై నట్లు మూడు మంత్రములు మూడు పురులుగా చెప్పబడినవి. ఆత్మకు శ్రీపతే భర్త. అతనిని మదిలో మరువరాదు. జన్మదాత తండ్రి వలె జ్ఞానదాతయగు ఆచార్యుని గూడా జనకుడనుట గమనార్హము.

“ఇంత సత్కృపగలుగు యీ సదాచార్యులను యెలనాగ బాయలేనే” (228) ఈ తిరునామము కూడా పై రీతిలోనే వివాహ బంధముతో పోల్చబడినది. ఇచట ఆచార్యుడేపతి. కర్మయనెడు నవ వయస్సున నున్న నాదరికి జ్ఞానమనెడు దూతిక నంపినారాచార్యులు. ప్రేమయనెడు తాళి నా మెడలో కట్టి ప్రపత్తి మార్గమున తనను సేవించమనియు తానే పతినినియు సెలవిచ్చిరి. బాధా నివారకము అచార్యాభిమానమే యని రహస్యముగా బోధించిరి. ఆర్థ పంచకమనెడి పతకమును, అకారార్థమనెడి సర్పిణి ఇచ్చి బుజ్జగించిరి. విషయములనెడి ముసుగు

తొలగించి తిరుమంత్ర మనుభవనములోనికి నన్ను తీసుకొని వెళ్ళిరి. ద్వయమనెడి తల్పమందు తాము వవశించిరి. చరమార్థమనెడు కడియముల ధరించినారు. కైంకర్య మనెడు మరుకేళిలో నన్నోల లాపించినారు. ఇట్టి ఆచార్యులను ఎడదాయ లేను అని తెలుపుచున్నది. అష్టాక్షరి యందలి ఆయ పదమునకు కైంకర్య మనియే అర్థము. ఆ కైంకర్యము భగవదీష్టమునకు భాగవదేష్టమునకు అనుగుణముగా ఉండవలెను. కాని మన ఇష్టమునకు అనుగుణముగా కాదు. ఆ “ఆయ” పద అర్థమును ఇవట చివరిదైన మరుకేళితో పోల్చి చెప్పుట విశేషము. సావయవ రూపకమిది.

“యతి పతి యనె కల్పవృక్షము పుట్టింది ఎరుగరు భువిలోన” (410)
ఇందు కల్ప వృక్షముతో పోల్చి చెప్పుచున్నారు. కందాళ వెంకటాచ్యులనే వనముగా మారిన ఈ కల్ప వృక్షము భూత పురమున ఆవిర్భవించినది. అర్థ పంచక భూమిలో పంచ సంస్కారముల వేరులతో ప్రణవ మనెడి మొదలు గలిగిన ఈ కల్ప వృక్షము పుట్టినది. ఒక మొదలు నుండి పుట్టిన మూడు వృక్షములు తిరుమంత్ర ద్వయచరమములు. వైష్ణవ సంబంధము ఈ వృక్ష శాఖలు. ఆకారత్రయము వీని కొమ్మలు. మంత్రార్థము ఆకులు. ద్వయ మంత్రమునందలి పూర్వోత్తరచరణములు ఈ చెట్టునకు వచ్చిన మొగ్గలు పూలు. శ్రీ భావ్యము ఈ చెట్టు కాయలు సవవిధ సంబంధములు ఫలములు. ఈ ఫలముల నాస్వాదించు పక్షులు మణవాళ మహామును లాదిగా గలవారు. ఈ ఒక్క వృక్షము స్వాచార్యులనెడి వనముగా మారినది. అత్య పరమాత్మ జ్ఞాన రూపమైన అర్థ పంచకము భూమిగా చెప్పబడినది. అది ప్రధానము. ఆపై పంచ సంస్కారముల పొంది వైష్ణవుడగును. అర్థ పంచక జ్ఞానము గలవాడగుట ముఖ్యమని చెప్పుట ప్రధానముగా కన్పించుచున్నది. అది మూలము. రూపకము అవయవములతో గూడి నిరూపితమైనది.

“అవయవ భవరోగముల కౌషధములు

వివరించి ప్రజలు సేవించుకొను డిలలో” (409)

ఔషధముల పేర్లతో వైష్ణవ ధర్మములు పోల్చబడినవి. భాగవత సేవ చింతామణి. ద్వయము జ్వరాంకుశము. ప్రణవము మండూరము. అష్టాక్షరి సింధూరము. ఊర్ధ్వపుండ్రము చంద్రోదయము. శంఖము రసభూపతి. చక్రము ఉదయభాస్క-

రము గురుకృప ప్రాణేశ్వరము, చరమార్థము సింధూర భూషణము. దాస్యము వాతవిధ్వంసి జీడికంటి రాఘవపద జలజము సంజీవనము. మైన వివరింపబడిన సావయవరూపకములతో సులభముగా వైష్ణవ లక్షణములు తెలియ జేయబడుట ప్రధానము. సామాన్యులకు తెలిసిన విషయములతో పోల్చి చెప్పి విషయోన్ముఖుల జేయుట ఇందలి ప్రధానాశయము.

(2) ఇంతవర కుదహరింపబడినవి సమస్త వస్తు విషయ సావయవ రూపకములైన ఇది ఏకదేశవర్తి సావయవరూపకము.

“కూరనాథులె ముద్దుగుమ్మా బద్ధులగావ
ధారుణి నవతరించెరమ్మ” (207)

బంధితలను విముక్తులజేయ కూరనాథులు అవతరించిరి. తిరుమంత్రమను తాళి గట్టిరి. అరన్యార్థ శేషత్వమనెడి సొమ్ములు పెట్టిరి. ద్వయమంత్రమనెడి కర్ణాభరణ మొసగిరి. (ద్వయము రెండు వాక్యములగుటచే కర్ణములకు ఆభరణముగా చెప్పట బొచిత్వము). ఆదార్యాభిమాన మనెడి కంఠమాల నొసగిరి. పసుపు, కుంకుమ, గాజులు, కమ్మలు, తాళిబొట్టు ముతైదువ లక్షణములు. ఇందు తిరుమంత్రము తాళి, ద్వయము కర్ణాభరణము, అరన్యార్థ శేషత్వము ఆభరణములుగా చెప్పబడుటచే ముతైదువ లక్షణములు చెప్పబడినవి. అవయవియైన ముతైదువతనము చెప్పబడరందున (అవయవములు మాత్రము చెప్పబడినవి) ఏకదేశవర్తి సావయవ రూపకమైనది.

(3) కేవల నిరవయవ రూపకము:- అవయవి మాత్రమే ఆరోపింపబడిన కేవల నిరవయవ రూపకము.

చింత చిగురు గొనగదరే ఆళ్వారు
చింత చిగురు గొనగదరే || (40)

నమ్మాళ్వారులకు నిలయమై లక్ష్మణులనబడు రామానుజులే ఈ చింత చెట్టు. ముక్తి ఫలమివ్వగలది చింత పగులు రేయు బ్రహ్మను సుతించెడి చింత. రామానుజులు చింతగా పేర్కొనబడిరి. కాని అవయవములు పేర్కొనబడలేదు. అవయవి మాత్రమే పేర్కొనబడుటచే ఇది కేవల నిరవయవ రూపకము.

పెరుగోయమ్మ పెరుగు

పెరిగిన దుర్గుణ మరుగు. (57) ఈ తిరునామము కూడా ఇట్టిదే. ఈ పెరుగు పెరిగెడి దుర్గుణముల అణచగలది. కాలుని దూతల గండము తప్పించగలది. దోషాదుల బల్లలు కరిగించ గలది. తిర్ప్పగరిలో వెలసిన పెరుగిది. తెన్నరంగం పొన్నడి పెరుగు అని సమ్మాళ్వారులు పెరుగుగా చెప్పబడిరి.

(4) అశ్లిష్ట కేవల పరంపరిత రూపకము :- ఒక రూపకమునకు కారణముగా మరొక రూపకము నిబద్ధమయ్యేనేని పరంపరితరూపకము. శ్లేషలేకున్న అశ్లిష్టము. అవయవి మాత్రమే చెప్పబడిన కేవలము (పెక్కు రూపకములు లేనందున మాలా కాదు.)

“అష్టాక్షరి చౌకీలోన

చతురక్షరి వద్దెనుంచం” (61) చతురక్షరి వద్దెనుంచం అను రూపకమునకు అష్టాక్షరిచౌకి అను రూపకము హేతువు. కాన పరంపరిత రూపకము శ్లేషలేదు. అవయవి మాత్రమే చెప్పబడుటచే కేవలము.

“నీ పాదపద్మములు నెరనమ్మ” (91) “నిందుకొని కలికలుష నివ హమా దారిద్ర్య.” పీనియందును ఈ రూపకము కలదు.

(5) అశ్లిష్టమాలా పరంపరిత రూపకము :-

ఇరదేవాశ్రీ పెరుఁబూదూరు యెంబెరు మానారు

క్షితిలోన సమ్మాళ్వారుల ప్రియశిష్యులయ్యునులు. (69)

పొషండ ద్రుమములకు కారుచిచ్చు ఇరడు. ఒక రూపకము మరొక రూపకముపై ఆధారపడి నందున పరంపరితము శ్లేష లేదు. చార్వాకాకులగిరులకు దంభోశి, జై నేథుములకు పురుషసింహము. ఇవన్నియు ఒకరిని గూర్చినవే అగుటచే మాలా రూపకము.

4. ముద్రాంతకారము :-

వెలుగులేని త్రోవ యాలా

మరుగు లేని ఇల్లు యాలా

గురువు లేనివాని జన్మాము యతి రామానుజ
మోక్షమెట్లు దొరక బోవును. (81)

ప్రస్తుతార్థమిచ్చు పదములచే సూచ్యార్థ సూచనమైన యెడల ముద్రాలంకారము. ఇందు వెలుగులేని ఇల్లు వ్యర్థమనుటకు “ఏలా” అను పదము వాడబడినది. ఇది “ఏలా” అనెడి దేశీయ గీతము అని గూడా సూచింపబడుటచే ఇది ముద్రాలంకారమైనది.

5. విరోధాభాసము :- విరోధము ఉన్నట్లుగపడినను విరోధము లేకున్న విరోధా భాసమగును.

గురిని యాజ్ఞకు మీరి మించెను
గురిని భావార్థములే తెలిపెను
గురువునకు గురు రూపుడాయెను
గురుతర ప్రభావము ॥ (87)

గురుని యాజ్ఞను మీరెను గురుని భావములే తెలిపెను. ఈ రెండు అసంగతములు. రామానుజులు ఆలయమున ప్రజలందరికి ఆప్తాక్షరి ఉపదేశించి గుర్వార్జ్జను తిరస్కరించిరి. అందరికి ఉపదేశించుట గురుభావము కాదు. మరి గురుని భావములే తెలిపెను అనునది విరుద్ధము విశిష్టాద్వైత తత్వప్రచారకులై గురువు జీవుల నుద్ధరింపబూనినట్లు మంత్రోపదేశముచే వీరును జీవుల నుద్ధరింపబూనిరి. మత ప్రచార విషయము, ఆజ్ఞానులను తరింపజేయు విషయమున గురు శిష్యుల భావమొక్కటియే. ఆ కారణమున గురుని భావార్థమే తెలిపెననుట మొదటిదానికి విరుద్ధముగాదు.

6. అవజ్ఞాలంకారము:- ఒక వస్తువు యొక్క గుణమువలన మరియొక వస్తువునకు గుణముకాని, ఒక వస్తువుయొక్క దోషమువలన మరియొక వస్తువునకు దోషము కాని కలుగనియెడల అవజ్ఞాలంకారము.

పరుగెత్తి తిరుగ తన ప్రాప్తికన్నను మించ
సిరిగలదె హరునికైన

ధరణిలోపల నొకడు తాకుండ గొనిపోయి

ఉరువైన నది ముంచి విరివి సలిలము గనునె॥ (417)

నదియందు ముంచినను ఎక్కువ జలము కుండలోనికి రాదు. నదీ గుణము వస్తువునకు రానందున అవజ్ఞాలంకారము.

7. కావ్యలింగాలంకారము :- సమర్థింపవలసిన యర్థమునకు సమర్థనమును జెప్పితిమేని కావ్యలింగాలంకారము.

“దోషములార మీ త్రోవ పొండి నే దాసుడనై నాను” (912) దోషములార మీరిటురాక తొలగిపొండి, వచ్చిన హరి చిహ్నాలున్నవి సుమా, జాగ్రత్త. యతి పతి దాసులున్నారు. పరాంకుశ దాసులున్నారు. అహంకారముల విడిచిపోండి. మా వైపు రాకండి. ఇచట రాకూడదనుటకు తగిన కారణములు చెప్పబడినందున కావ్యలింగాలంకారము.

8. వ్యాజస్తత్వలంకారము :- నిందచేత స్తుతిగాని స్తుతిచేత నిందగాని తోచునట్లు చెప్పిన వ్యాజస్తత్వలంకారము.

“ఎట్టుగా వలచితి ఈ దాసరయ్యను ఏమమ్మ కమలాలయా” (27) శబరి యిచ్చిన యెంగిలిపళ్ళు తినినాడని, కలవారలతో కాక లేనివారలతో చెలిమి చేయువాడని, వికృత స్వరూపుడైన పుత్రుని గన్నవాడని నింద. కాని అరణ్యమున నివసించుచు కందమూలాశనులైన ఋషులకు మాత్రమే లభ్యుడని, ప్రాణి కోటిని సృజించెడి బ్రహ్మ ఉదయంబున కాస్పదుడని స్తుతి అంతర్గతము. కాన వ్యాజస్తత్వలంకారము

9. తోకోక్త్యలంకారము :- తోకోక్తులను చెప్పిన తోకోక్త్యలంకారము.

“కాకమానదు కర్మానుభవము కడకు ద్రోయరాదు” (345) “సిరిసంపదలు చీకటి వెన్నెల వంటివి” “కర్మానుభవము కాక తప్పదు.” “చావు పుట్టుకలు ప్రాణికి సహజము” అను ఉక్తులు ఇందు కన్పించుచున్నందున తోకోక్త్యలంకారము. తిరునామములందలి కొన్ని ఆలంకారము లివి.

ఇందలి నాయకలు

స్వీయ, అన్య, సామాన్య అని స్త్రీలు మువ్విధములు, అగ్ని సాక్షిగ వివాహమాడిన యత్తమురాలగు భార్య స్వీయ. కన్య, అన్యోధ అని “అన్య” ద్వివిధము. వివాహము కాని స్త్రీ కన్య. పరుని వివాహమాడిన స్త్రీ అన్యోధ. సామాన్యయనగా వేశ్య. వయోభేదము ననుసరించి స్త్రీలు మువ్విధములు. ముగ్ధ, మధ్య, ప్రౌఢ అని. యన్వనమున అప్పుడే అడుగిడినది. అధికలజ్జ గలది, రతి యందు వ్యతిరేకముగా ప్రవర్తించునది ముగ్ధ అధికముగా లజ్జలేనిది, వయస్సున నున్నది మధ్య. సంపూర్ణ వయస్కురాలు, సురతప్రవీణ, నాయకుని వశీకరించు కొనునది ప్రౌఢ. అవస్థాభేదమును బట్టియు స్త్రీలు ఎనిమిది విధములు. వీరినే శృంగార నాయకలందురు. (స్వాధన పతికాదులు). ఈ మూడు లక్షణములు ఒకే స్త్రీ యందుండవచ్చును. (స్వీయ, ముగ్ధ, విరహోత్కంఠిత, సామాన్య, ప్రౌఢ, అభిసారిక వంటివి). ఈ తిరునామములందలి నాయకా భేదములు సోదా హరణముగా వివరింపబడును.

1. స్వీయ - ముగ్ధ :-

కలలోన వేంచేసినారు నోముఫలము చేకొనెనమ్మ నేడు

కలకంతి వినవె వెంకట భట్టరార్యులు

జిలుగు బంగరుశాలు వలె వాచేసుకొని || (235)

ఇందు “తరుణిరో సిగ్గున తొలగియుండితి నమ్మ” అను మాట ముగ్ధకు తగినది.

ప్రథమావతీర్ణ యౌవనమదన వికారారతౌ వామా

కథితా మృదుశ్చమానే సమధిక లజ్జావతీ ముగ్ధా ||

సాహిత్య దర్పణకారుని ముగ్ధా లక్షణమిది. పై తరుణి సిగ్గుచే తొలగినదగుట ముగ్ధయగును. “బాలకుయిది యేమొ పనిబూనె తెలియదు” అనునది గూడా ముగ్ధకు తగినమాట. ప్రౌఢ రతాది వివశయైన మధ్య రతాంత వివశ. రతి కాల మందు వివశత్వము లేనిది ముగ్ధ. ఉపరతి శబ్దముచే ఈమె ప్రౌఢయని భ్రాంతి కల్గినను పై కారణములు ముగ్ధయనియే చెప్పుచున్నవి. ముగ్ధ కూడా అజ్ఞాత యౌవన, జ్ఞాత యౌవన, సవోధ, విస్రబ్ధసవోధ అని చతుర్విధము. “తమ

రమ పనిబూని మనసు రంజితెనమ్మ" అను మాటచే జ్ఞాత యౌవన అని తెలియుచున్నది. ఇందు శృంగార మతిగా కన్పించినను చివరి చరణములలో బ్రాంతి తొలగినది. "అతిరాత్రి తిరుమంత్ర ద్వయము" రాత్రి అజ్ఞానమునకు చిహ్నము. (అతిక్రాంతరాత్రి). అజ్ఞానము నశించిన పిదప తొలుత ఉపదేశింప తగినది తిరుమంత్ర ద్వయములు. "ఉపరతి వేళ చరమ నిర్ణయము". ఇచట రతి, ఉపరతి అనునట్లు కాక ఉపరతి శబ్దము ఏకపదము. పరిసమాప్తి వేళ, చివరి దశయందు, ముగింపు వేళ చరమోపాయమే ప్రధానమని చెప్పబడినది. జ్ఞాన పరిపాక దశయందు చెప్పబడునది చరమోపాయము, శరణాగతియే అని చెప్పట ప్రధానోద్దేశ్యము. కావున శృంగారము, మధుర భక్తిగా మారినది. (పైన ముగ్ధ లక్షణమున చూపిన "యిది యేమొ పనిబూనె" యను మాట ముగ్ధాత్వనిరూపణవరకే పరిమితము. శృంగారమున కుపస్థోరకమునకు గాదు).

2. ముగ్ధ-రతౌవామా-కలహంతరిత :-

"కలికి అప్పల గురుకాంతుడు నాపయిని

అలుగ కారణమేమొ అడిగిరావమ్మ" (239) ఆచార్యునికై దూతికనంపు చున్నదీ నాయిక. సిగ్గుచే, దరికి వచ్చు ఆచార్యునకు దూరముగా నిలిచినది. "రతిబంధములచే సోలించవచ్చితే మూలకు పోయినా" ననుటచే రతౌ వామా యను విషయము స్పష్టము. "వారిని వేగ తోడితెనై వడి నిండ ముత్యాలుంతు నేడు నీకు" అని దూతికకు ఆశను చూపుచున్నది. ఈమె కలహంతరితవలె తొలుత ప్రియుని దూరము చేసుకొని, ఇప్పుడు వానికై తపించుచు దూతిక నంపుచున్నది. ఇప్పుడిప్పుడే మధ్యదశయం దడుగిడుచున్నది.

3. స్వీయ:-

"నన్ను నీ వేలెదనన్నమాట యిప్పు

డెన్నగుడున శ్రీహరీ" (5) "యతిపతి సతి నేను. ఇప్పుడెన్నగుడునా శ్రీహరీ!" అను ఈమె స్వీయ యని తెలియుచున్నది. పతిభక్తిని చాటుచున్న దీమె. ఇట్టిదే మరొక ఉదాహరణము:-

ఓరి శ్రీహరి మేరగాదుర

మేరగాదుర యెంతవారికైన లోక

చారము దప్పితె దూరవచ్చు నిజము" (8) ఇందు "అన్యకాంతను" అనుటచే ఈమె స్వీయ యనుట స్పష్టము. "ప్రేమమీర నాసామి శ్రీ యతిరాజు నీమముతో నేలదేమి" అని యతిరాజునకు తనపై గల ప్రేమను చెప్పి, తనకు ఈతనిపై గల అనాసక్తతను తెల్పుటచే ఈమె స్వీయ యన చెల్లును.

4. స్వీయ-ముగ్ధ-విరహోత్కంఠిత :-

"ఏమి సేయుదునమ్మా ఇహ ఎన్నడు సేవించు గురుని" (264)

ఇందు "నను చేపట్టి" "తాళిగట్టి" అనునవి స్వీయలక్షణములు "గోలనై యుండగ, బలవంతమైన తాళిగట్టి" అనుటచే ముగ్ధాత్వము తోచుచున్నది. "ఇహ ఎన్నడు సేవించు గురుని" "విరాళిచే సృక్కితిని" "యెంతకని వేగించును" "కొస్తుభాచార్యుల కొమారుల ఎడబాసి నేనిక ఏమి చేయుదును" అను మాటలు విరహాదికృతను తెలుపుచున్నవి. ఇట్టిదే మరొక తిరు నామము ఈ క్రిందిది: "తానయ్యి చేపట్టి తాళిగట్టిన యభిమాని నేమనందునమ్మా" (266) అనునది.

5. స్వీయ - ప్రౌఢ - అభిసారిక :-

ఎంతో భోగ్యమమ్మా యతిపతిరహస్యము (187)

ఇందు "తాళిగట్టి పెండ్లాడిన" అనుటచే స్వీయమని తెలియును. తాళిగట్టిన వానినే తెమ్మనుచున్నది. "తాళలేనమ్మ, మేలైన వయసు తనపాలుజేతమని భ్రమ చెందితి, గాసికోర్వసుమ్మి" అనుటచే ప్రౌఢ యనిపించుచున్నది. "స్మర మండీకృతప్రీడా ప్రౌఢా" అనినట్లు లజ్జయనునది లేక స్పష్టముగా తన బాధను వ్యక్తపరచుచున్నది. "ఇల యాళ్వారుల చెంత జేరుదాము చెలియరో లే లెమ్మి" అని చెలితో పాటు భర్తను సమీపించుటకు సిద్ధమగుచున్నందున అభిసారిక యనబడెను.

6. అనోధ్యధ—పరకీయ :- ఇతరునిచే వివాహమాదబడియు భర్తను గాక మరొకని వలచునది అనోధ్యధ యనబడును.

ఏరితి మిము జూడగలను మీకు

మీరై నను బ్రోవవలెను (74)

ఇందు “పతి మాయలాడు” ఇంటసౌఖ్యము లేదు. రక్షించవలసినది మీరే యని పతినిగాక వేరొకని యాచించుచున్నందున ఈమె పరకీయ, పరనాయక విషయరతి గలది.

7. సామాన్య - ప్రాధ - అభిసారిక :—

తిరుమణి తిరుచూర్ణం తిరుమొమునందుంచి

తిరిగిచూడకపోయే తరుణి యెక్కడికే (215)

కాంతాభినరణశీల అభిసారిక. తిరుమణి తిరుచూర్ణముల నుదుటధరించి బయలు దేరిన ఈమె అభిసారికయే. వెడలునది, గురుని సన్నిధికి. గురుడు రామానుజ స్వరూపుడు. ఆచార్యునకు భగవంతునితో, నమ్మాళ్వారులతో, రామానుజులతోను ఆభేదము చెప్పబడినది. కరములకు కంకణములు, రత్న భూషణములు ధరించి, చెంగావి చీరకట్టి, చిరునవ్వులు చిందించుచు బయలుదేరినదీమె. నడకలో కాలి యందెలు ఇటునటు ముచ్చటగా కదలుచున్నవి. చందనపు వాసనలు విరజిమ్ముచు ఆచార్యుని సమీపించుచున్న ఈమె అభిసారిక.

“విచిత్రోజ్జ్వల వేషాతురణన్నాపురమేఖలా

ప్రమోదస్మేర, పదనా స్యా ద్వేష్యాభి సరేద్యది.”

కంకణములు, రత్నభూషణములు, చెంగావి చీర, ముఖముపై చిరునవ్వులు ఇవన్నియు వేశ్యాలక్షణములు. సామాన్య యనబడు ఈమెనే ఉజ్జ్వలాభిసారిక యనియు పిలుతురు. ఈమె సామాన్యయయ్య, చారుదత్తుని వసంతసేనవలె అనన్య సామాన్య ఆచార్యునివివా మరొక్కరిని కోరని సామాన్య. మంచి శృంగారము సేయుటకు, పొందుగోరుటకు, కోరిక తీర్చుకొనుటకు బయలుదేరిన ఈమె ప్రాధనాయక. స్వయముగానే తన అభినరణమును గూర్చి చెప్పిన ఈమె ప్రాధాదీరాయనబడును. ఇది వాకోవాక్య రూప రచన. వీరు తిరునామము లందలి కొందరు నాయకలు.

నవవిధ భక్తులు

భాగవతమందు సూచింపబడినట్టి నవవిధ భక్తులలో అష్టవిధ భక్తులను మన మీ తిరు నామములందు చూడవచ్చును.

1) శ్రవణము :- భగవంతుని నామము, మహిమ, గుణము, లీలలు శ్రద్ధగా వినుటయే శ్రవణభక్తి. “వినయముతో మీ చదువులు విననట్టి వీనులేలనే” అను యీ చరణమందు శ్రవణాసక్తి గలదు.

2) కీర్తనము :- భగవంతుని గుణములు గానము చేయుట కీర్తన భక్తి. “వాచా తైంకర్యమై యాచరించెదనూ యథోచితముగ, నాకు తోచినట్లు” (1)

“నిరతమును అతని తిరునామములు పాడుచును నిర్భరుడవై యుండు మనసా” (840)

“పగలు రేయు యతిపతి దాసులతో పాడియాడవలెను
వాచకమున ముప్పిరి ద్వయమనిశము వచియింపగవలెను
భగవద్భాగవతాచార్యుల నెడ జాయకుండవలెను (296)

వీనియందు భగవద్భాగవతాచార్యుల యొక్క ద్వయమంత్రము యొక్క కీర్తన చెప్పబడినది.

3) స్మరణము :- భగవద్లీలల స్మరించుట స్మరణభక్తి. “గురుడానతిచ్చిన శ్రీ సూక్తి మరువక మదిని మరి మరి దలచుచె మా యుక్తి”

తిరునామములందు భగవద్భాగవతాచార్యుల యెడ సమాన ప్రతిపత్తిని చూపినారు. అట్లే తిరుమంత్ర, ద్వయ చరమార్థములు ప్రధానమైనవిగా చెప్పబడినవి. పై ఉదాహరణమున ఆచార్య శ్రీసూక్తియొక్క నిరంతర స్మరణము చెప్పబడినది.

4) పాదసేవ :- భగవద్భాగవత పాదసేవ యందు మనస్సును లగ్నము చేయుట పాదసేవ భక్తి.

“శ్రీ చక్రవర్తి తిరుమలార్యగురుని పాదభక్తి
పరమార్థమనుచు మరి మరి దేశికు
చరణాబ్జములె ఇరవుగ ముక్తికి
తెరవనుకొనుచును.”

“తిరువడిఘళసేవ దొరుకు టెన్నటికో” (219)

“పరమప్రాప్యంబైన పాదాబ్జములయందు

గురిగల్గితేచాలు కొదువలన్నియు దీరు”

“ఎంబెరుమానారు తిరువడిఘళె శరణంబు మాకు నెప్పడూ” (85)

“యతిరాజ పదములపై ప్రేమ వదలనివారల పదములు సేవించు

దాసులము”

ఇందు స్వాచార్యుల, రామానుజుల చరణసేవ కోరబడినది.

5) వందనము:- విన్ముదై భగవద్భాగవతులకు ప్రణామము గావించుట
వందన భక్తి.

“అడియెడదాసుడ అపరాధి ననుచును

పుడమిపైబడి దండమిడి యేలు మనుచును”

“యతిరాజులకును యెంబారులకును

సతతము మ్రొక్కెద శతరిపులకు నే”

ఇచట ఆచార్య పరంపరకు ప్రణామము చేయబడినది.

6) అర్చనము:- భగవద్భాగవతులను శ్రద్ధాసక్తులతో పూజించుట.

“భాగవతార్చన కన్నను మిక్కిలి భాగ్యము లేదమ్మా” (277)

ఇందు భాగవతార్చన ప్రశంసించబడినది.

7) దాస్యము:- భగవదాజ్ఞను పాలించుట, తమ్ము దాసులనుగా ప్రకటించు
కొనుట దాస్యభక్తి.

“విరివిగ దాస్యమె పరమ భాగ్యమని”

“ఆచార్య భాగవతాచ్యుత దాస్యంబమరి యుండవలెను” (298)

ఇందు దాస్యము పరమోత్కృష్ట మనబడినది. “శేషభూతుడు జీవుడు” అను
విషయము జీవుని దాసత్వమునే తెలియజేయును.

8) ఆత్మనివేదనము:- ఇదియే ప్రపత్తి లేదా శరణాగతి యనబడును.

“ఎంబెరుమానారు తిరువడిమళై శరణంబు మాకు నెప్పుడూ” (85)
ఆత్మను భగవంతునకు శేషపరచుటయే శరణాగతి.

9) సఖ్యము:- తిరునామములలో సఖ్యభక్తి కానరాదు. శ్రీవైష్ణవము శేషశేషి భావసంబంధమును, భార్యాభర్త సంబంధమును జీవేశ్వరుల మధ్య నిరూపించును. ఆ కారణమున సేవ్యసేవక రూపబంధము ఎక్కువగా పెరిగినది. సఖ్య మనునది సేవ్యసేవక బంధమును కొంత తగ్గించుటచేతనే కావచ్చును, సఖ్యభక్తిని తిరునామములందు చూపలేదు. ఈ విధముగా భాగవతమందలి ఆష్టవిధ భక్తులను పీనిలో చూడవచ్చును.

కాంతాసక్తి

నారదభక్తి సూత్రములందు “ఆత్మనివేదన” యను భాగము పెరిగినది. ఆత్మనివేదన, కాంతాసక్తి, పరమ విరహాసక్తి, వాత్సల్యాసక్తి, తన్మయతా సక్తి అని ఐదు విధములు. ఇందు కాంతాసక్తి భగవంతుని పురుషునిగా భావించి, తమ్ము శ్రీలనుగా భావించుకొనుట యగును.

“కాననైతీ వారెవరో గాననైతీ” (272)

ఒక చెలి మరొక చెలిని ప్రశ్నించుచున్నది. కారిమారి సుత కరుణ గల్గినవారు, హారముతో నణియున్నవారు, వరవరార్కులట, వారెవరో నే కాననైతీ తెలుపు మని ప్రశ్నించుచున్నది. మోమున ఊర్ధ్వపుండ్రములు మెరయగా భామలను బ్రతిమాలినవారు, ఒక కాంత చెంత ఆగి, ఆమెను అనుగ్రహించిన ఆ ఆచార్యు లెవ్వరని ప్రశ్న. వారిని దర్శింప వలె ననెడి రూపాసక్తి కన్పించినది. “భామ లందరిని బ్రతిమాలువారు” అనుటచే శ్రీప్రాయమితరం జగత్తని నట్టి భావన పొడసూపినది. ఆచార్యులు మాత్రమే పురుషులుగా నుడువబడిరి. “బ్రతిమాలు, పంతముతో” అను పదములచే అనుగ్రహము, స్వాతంత్ర్యము, స్వామిత్యము నుడువబడెను కాంతాసక్తి ఆచార్యపరముగా చెప్పబడినది.

“రాజము వీ కందాళ శల్వ గురురాయని గూర్చగదే
నన్నేలు వాధూలకుల గురుండేల రాకమానె || (287)

అనుచోట నా జోడైన ఆచార్యుని తీసుకరమ్మని చెతితో అనుచున్నది. “కూర్చ
గదే” అని వేడుచున్నది. ఇది భార్యాభర్త సంబంధము. ఇదియే కాంతాసక్తి.
దీనినే మధురభక్తి యందురు.

“ఏ రీతి మిము జూడగలనూ మీకు మీరై” (74)

“కలకంఠి నేనొక్క కలగంటినమ్మా” (236) మొదలగువానియందు
ఈ కాంతాసక్తి గలదు. పైన ఉదహరింపబడిన వివిధ నాయకల భేదములు
కాంతాసక్తికి చెందినట్టివే.

పరమవిరహాసక్తి :- ఆత్మనివేదనమందలి మరో భాగము పరమ విర
హాసక్తి. భగవంతుని లేదా ఆచార్యుని విడువలేకుండుట.

“పాలుమాలి విరాళిచేతను తాళజాలక స్పృశినినే
ఏమిసేయుదునమ్మా ఇహ ఎన్నడు సేవింతు గురుని” (284)

ఇచట విరహ మోపలేకున్నాను. గురుని సేవింతు యెన్నడో అనుచు నొక
కలికి పలుకుచున్నది.

పాయలేనే సద్గురు నెడబాయలేనే (41)
అనుచోట విరహాసక్తి స్పష్టము.

వాత్సల్యాసక్తి:- వాత్సల్యాసక్తియే వాత్సల్యరసము (భక్తి) భగవంతుని
తమ పుత్రునిగా లాలించెడి దశయే వాత్సల్యభక్తి.

“ఏల శ్రీ పెరుంబూదూరనాడే యిలయాళ్వారిఁటడియెడనేనై
బుట్టనైతీ (421)

ఇందు రామానుజులు జన్మించిననాడే జన్మించనైతిని. వారి ఆలాపంబుల విని
వారికి పాలువెన్నలర్పించి, వారిని ఊయలలో ఊపి, ఎత్తుకొని, జోకొట్టి తరించెడి
వాడను. నాడే జన్మించనైతినిని వాపోయినారు పుత్రునిగా లాలించవలెననెడి
కొంక్ష ఇందు కలదు. నారదభక్తి సూత్రములందలి ఏకాదశ భక్తి భేదములలో

మిగిలిన వన్నియు భాగవత మందలి వానితో సరిపోలినవే. తస్మయతయే శాంత భక్తి యనబడును. రసపరముగా వీనిని చూచినను దాస్య, మధుర వాత్సల్య భక్తులు పైవివరణములతో సరిపోవును. సఖ్య శాంత భక్తులు ఇందు అంతగా కన్పించవు.

భక్తుల లక్షణములు

భక్తుల లక్షణములుగా ఊతి, అన్వర్థకాలత, మానహృన్యత, విరక్తి, ఆశాబంధము, సముత్క్రంత, నామగానము, గుణకథాసక్తి, భగవన్నివాస స్థాన ప్రీతి అనునవి చెప్పబడినవి.

విరక్తికి ఉదాహరణ :-

తనువు సౌఖ్యము కొరకు దారసుతాదులు

తన వారలని మమత దగలకను

మునుపటి ఋణమని మనమున దలపోసి

తనువు అస్థిరమని దారితెలిసి వేగ ॥గురుడే శ్రీహరి యని॥ (811)

“ఋణానుబంధ రూపేణ పశుపత్ని సుతారయః” అన్న వాక్యము ఇచట వివరింపబడినది. సంసార విరక్తి కన్పించుచున్నది. ఇట్టివే ఈ క్రింది ఉదాహరణములు:

“రంగని మరువకె ఓ మనసా” (845)

“ఏలాగు నన్నేలి యాడేర్చెదవో శ్రీయతిరాజ సార్వభౌమా” (93)

ఆశాబంధమునకు ఉదాహరణ :-

“ఎందుకే చింత నీవేమి తక్కువ జూడ మందమానసురాలా

నందనందనుడే యానంద మొందించ ని

ష్యందవృత్తిని బహు భాగ్య మొందెద వింక ॥ (987)

నంద నందనుడు ఆనందింపజేయ గలడనే ఆశాబంధము కన్పించుచున్నది.

సముత్కంఠకు ఒక ఉదాహరణ :-

“తిరువడిఘళసేవ దొరుకుటెన్నటికో నా కరువెల్ల దీరగను” (219)
పాద సేవయందు ఉత్కంఠ కన్పించినది.

భగవన్నివాసస్థాన ప్రీతికి ఉదాహరణ :-

ఉనికికి శ్రీ పెరుంబూదూరు కానట్టి ఊరదేలనే (297)

“సేవించగలిగె శ్రీరంగము నమ్రచేతన దుష్కృతభంగము” (323)

“రంగపురీ కనుగొంటిని” (324)

ఆచార్యవాసస్థానమైన శ్రీ పెరుంబూదూరు, భగవాన్నివాసస్థానమైన శ్రీరంగము
యందలి ప్రీతి తెలియుచున్నది. భగవన్నివాసస్థాన దర్శన ప్రీతి వ్యక్తమైనది.

నామగానము గుణరథాసక్తి పైన ఉరహరింపబడినవి. “కాలమెల్ల వ్యర్థ
మాయె” (425) కాలమును భగవన్నామస్మరణతో గడపవలెననెడి కాంక్ష విర
హియై మానహున్ముడై స్వయముగా భగవద్దర్శనాకాంక్షియై వెడలుట రక్షించ
గలడనెడి ఓర్పు మొదలగు భక్తుల లక్షణములను తిరునామములలో చూడవచ్చును.

భక్తిని వివరించు సందర్భమున భక్తి మున్విధములని చెప్పితిమి. అందు
సాధన భక్తితోని రాగానుగా భక్తితోని కామానుగా భాగము ద్వివిధము. అందు
సంభోగేచ్ఛామయీ అను దానికి ఈ క్రింది వానిని ఉదాహరింపవచ్చును:

“మకరకేతను బారికి తాళగలనా

అతివరో మా అప్పలార్యుల దెమ్మా” (271)

“రాజముఖీ కందాళ శల్వగురు రాయని కూర్చగదే” (287) అను
చోట్ల సంభోగేచ్ఛ వ్యక్తము.

భక్తి సంయోగ వియోగముల రూపమున ద్వివిధము. అందు సంయోగము
ముఖ్యగౌణ భేదమున ద్వివిధము. గౌణభేదము స్వప్న దర్శన, అతింగన,
చుంబన రూపమైనది.

“కాంత వేదాంతార్థులనే కనుల గంటిని
ముడివిడుమని భుజములందు ముద్రలుంచె
సరసమున ద్వయము నొసగి సంతసించిరే
చల్లగ కృపతోడ దాసుని కౌగలించిరే” (272) కలలో ఆచార్యుని దర్శిం
చుట, ఆచార్యునిచే ఆలింగనము ననుభవించుట చెప్పబడినది. దీనిని గౌణ
సంయోగ భక్తి అందురు. ఇట్టివే ఈ క్రింది ఉదాహరణములు:

“ఎంత ధన్యుడనైతి నెలమి నా కలలోన

చెంత జేరిన హరిని సేవించగంటి” (8)

“కలగంటినమ్మా ఆండాకు నే కలగంటినమ్మా

జిలుగు పచ్చల వన్నె వలువ ధరించియు

కలిత మౌక్తిక కంచుకము మెరయు సిరిని నే” (24) స్వప్న దర్శనము
ఇటు చెప్పబడినది.

వియోగదశయందును పూర్వానురాగాది భేదములు గలవు. పూర్వానురాగ
భేదములలో స్వప్న దర్శనమొకటి. పూర్వానురాగ మందలి సమంజస భేదము
అతిలాష, చింత, స్మృతి, గుణకిర్తన, విలాపములని పంచ విధము దర్శనాభి
లాషకు ఉదాహరణ:-

“కన్నుల జూచుట యెన్నడో నా సామిని

ఉన్నత కరుణా పెద్దెధియై నన్ను మన్నించి యేలిన” (271)

“కాననైతీ వారెవరో కాననైతీ” (272)

స్మృతికి ఉదాహరణము:-

“జోడు విడకనను గూడిన యలివరు నేకు యెటుల మరతు॥”

గుణకిర్తనకు:-

“నా పగతుల జెప్పగా, పాపి, యేలిరమ్మా॥

సొగసుకన్నుల నెనరు సొబగు యేమనిరమ్మా కిరవాణి యీ

యుగమందవతరించి యొప్పుగ వెలిసిరే కీరవాణి
పనిబూని బ్రోచిరమ్మా పూర్ణార్జులయ్యా కీరవాణి॥”

శత్రువుల బారినుండి రక్షించి యేలినవారు రక్షణయే పనిగా బూనినవారు పూర్ణార్జులని కీర్తింపబడిరి.

విలాపమునకు: —

“కడలేని భవవార్ధి గడపి రక్షించు శ్రీభావ్యకారా యీ
పుడమిలో బుట్టి నే నిడుములబడలేను శ్రీభావ్యకారా॥” (80)

ఇదుములబడలేనని విలపించుచు రక్షించమని ప్రార్థించుచున్నారు.

ఈ తిరునామములందు భక్తి ప్రధాన రసము. గౌణమైన అద్భుత రసము ఒక తిరునామమున కన్పించుచున్నది.

“హరిహరీ రామానుజా నీ మతమందు నమ్మిన హరిదాసుడ” (431)
అను తిరునామమందు ఒక శిష్యుడు గురుమంత్రమునకై గురువు నాశ్రయించెను. గురువుగారు, శిష్యుడు ప్రయాణించుచుండిరి. దారిలో గురువుగారి దప్పిక తీర్చ జలము తెచ్చుటకు శిష్యుడు యేగగా, గురువుగారు పరమపదించిరి. పరమపదించుచు నేలపై తిరుమంత్రము వ్రాసిరి. అది ఆ దారిసపోవు బోగపు స్త్రీకి లభించెను. ఆమెను వెదకుచు శిష్యుడు ఆమె యున్న పట్టణమున కేగెను. ధర్మరాజు చేసెడి యజ్ఞ వాటికను సమీపించెను. ధర్మరాజు ఈ వైష్ణవునకు స్వయంపాకము నకై పదార్థముల నిచ్చెను. ఈతడు పదార్థములతో వండుకొని భక్షించునంతలో “నాగవాసము లేనివీ గంటలు వెయ్యి గణగణా మ్రోగసాగెన్” అని వర్ణించెను. ధర్మరాజు ఆ గంటల ధ్వనికి ఆశ్చర్యపడెను. వేయి బ్రాహ్మణులకన్నను వైష్ణవుడు ఎక్కువయని కవి వైష్ణవాధిక్యమును చూపినాడు. ఈ సందర్భమున నాగవాసములు లేక గంటలు మ్రోగుట అద్భుత రసమనవచ్చును. తిరుమంత్ర ప్రాధాన్యము ఇందు చెప్పబడినది. లష్టాక్షరియాధిక్యతయను భక్తి రసమునకు ఈ అద్భుతరసము గౌణము.

ఔత్సుక్యము, మదము మొదలగు సంచారి భావములు, భావహావాది శృంగార చేష్టలు, తలచుట, గుణవినుతి మొదలగు మన్మథావస్థలు, మధుర

భక్తికి చెందిన నాయకలలోని భేదములు, వివిధ దశలు వీనియందు కన్పించును. శృంగారమునకు భక్తికి తేడా ఒక్కటియే. శృంగారమున నాయకుడు లోకికు దైన వ్యక్తి భక్తియందు అలోకికుడైన భగవానుడు. ఆ కారణమున ఈ రెంటిలో పై భేదమొక్కటి తప్ప మిగిలిన పోలికల నెన్నిటిలో చూడవచ్చును. శృంగార సంబంధమైన వివిధ రీతులను ఈ తిరునామములందు గమనింపగలము. పైన వివరించినవే కాక భక్తికి సంబంధించిన అనేకాంశములను తిరునామములలో గమనింపగలము.

సంగీత రీతులు

తిరునామములు కీర్తనల సంప్రదాయమునకు చెందినవి. కీర్తనల లక్షణ క్రమ పరిణామమును వివరించుచు ఆంధ్ర వాగ్గేయకార చరిత్రయందు చెప్పబడిన అంశము లివి : "కీర్తనలు పల్లవి అనుపల్లవి చరణములతో కూడి ఉండాలి. వృత్తములకు వలెనే యతిప్రాసలు, పల్లవులు సుబోధముగా చోదన రూపముగా ఉండును. పల్లవిలోని ఆభిప్రాయము, అనుపల్లవిలోని చరణములందును విశదముగా తెలుస్తూ తిరిగి తిరిగి పాడబడుతుండే పల్లవితో భావము వాక్యము పూర్తి అవుతూ వుంటుంది. పల్లవి ఒక ఖండముగాను, అనుపల్లవి రెండు ఖండాలుగాను, చరణములు నాలుగు ఖండాలుగాను ఉంటాయి. కొన్ని తరంగాలలో ఒక పంక్తి పల్లవి, రెండు పంక్తులు అనుపల్లవి లేదా రెండు పంక్తులు పల్లవి, రెండు పంక్తులు అనుపల్లవి, ఒక్కొక్కసారి అనుపల్లవి లేకుండా పల్లవే కొన్నిటిలో ఒక పంక్తిగాను కొన్నిటిలో రెండు పంక్తులుగాను ఉంటాయి. చరణాలు కొన్నిటిలో 8 మాత్రమే కాకుండా 4, 8, 9, 10 కూడా ఉంటూ వచ్చాయి. చివరి ఆ భోగ ఖండముతో వాగ్గేయకారుడు నిర్ణయించుకున్న నామముద్ర వస్తూనే ఉంది. తొలి రోజులలో పదము, సంకీర్తనము పర్యాయ పదాలుగా ఒకే అర్థంలో వ్యవహార ముండేది. అవి శృంగార సంకీర్తనలనీ, ఆధ్యాత్మ సంకీర్తనలనీ రెండు విధాలు, రాను రాను శ్రేత్రయ్య నాటికి శృంగార సంకీర్తనలు పదాలనీ, త్యాగరాజు నాటికి ఆధ్యాత్మ సంకీర్తనలు కీర్తనలనీ వ్యవహారం రూఢం అయింది." 4

పై వివరణము ననుసరించి పల్లవి ఒక చరణము లేదా రెండు చరణములు కావచ్చును. అనుపల్లవి కీర్తనలలో ఉండవచ్చును లేకపోవచ్చును. ఉన్నను అనుపల్లవి, పల్లవికి రెట్టింపుగా లేదా సమానముగానే ఉండవచ్చును. అటులే

చరణములు 3 గాని అంతకు ఎక్కువగాని ఉండవచ్చును. కీర్తనయందు పల్లవి, చరణములు మాత్రము తప్పవు. కీర్తన ఆరంభ భాగము ఉద్ఘాహము, ముగింపు భాగము ధ్రువము. రెంటిని కలుపునది మేలాపకము ఆభోగమనునది కీర్తనయొక్క రచయిత నామమునో, దేవతాంకిత నామమునో తెలియజేయు ముద్రభాగము. ఉద్ఘాహాధ్రువాభోగ భాగములను గల్గిన తిరునామములు విరివిగా కన్పించును. ధన్యాని ఆటతాళమున రచింపబడిన ఈ తిరునామమున పల్లవి, అనుపల్లవి, నాల్గేసి పాదములుగల మూడు చరణములు గలవు. ఉద్ఘాహా ధ్రువాభోగములు గలవు.

పల్లవి ॥ భాగవతార్చన కన్నను మిక్కిలి భాగ్యము లేదమ్మా॥

అనుపల్లవి॥ ఆగమసార విద్యారవతంసులిదేగతి యనిరమ్మా॥

చరణము 1. అతులితచరమోపాయపరులకిదె ఆత్మోజ్జీవనమూ
వితతమహాకలిదోష విదూషిత విష్ణురసాయనమూ
హితమతి దుర్విషయాహి సమాగమ మృతసంజీవనమూ
సతత తదీయారాధన పరులదె సార్థకజీవనమూ॥

చరణము 2. రాగముతో శ్రీభాగవతుల పరభాగతకొనియాడి
భీగతులౌ శరణాగతులకు మీరేగతియని వేడి
త్యాగము లై హికభోగములందు విరాగముతో గూడి
బాగుగనపురోభాగులదైన వియోగమునకె నోడి॥

చరణము 3. మానుగనాత్మాత్మీయములను తదధీనత గావించి
మానిత శేషత్వానుగుణాత్మ జ్ఞానము భావించి
మేనతిచంచలమౌననిదాస్య సమృద్ధియు గావించి
మానసమున శ్రీ శ్రీనివాస గురుమౌళిని సేవించి॥ (277)

ఇందలి మాతువు భాగవతస్తుతి. చరణముల భావము అనుపల్లవి, పల్లవుల మాతువుతో కలసి భావపరిపూర్తి నందుచున్నది. యతిప్రాసలు, (16 మాత్రల పదప యతి లేదా ప్రాసయతి) కలవు. “శ్రీ శ్రీనివాసగురుమౌళి” అనునది ఈ తిరునామ మందలి ఆభోగ భాగము. రచయిత యొక్క ఆచార్యుని

నామమిది. ఈ తిరునామములందు ఆచార్యముద్రగలిగినవే ఎక్కువ. ఏక కర్తృకములు కానందున ఈ తిరునామములలో ఆచార్య ముద్రలు కూడా బహు ముద్రలుగా కన్పించును. అనేకులైన ఆచార్యుల నామములు పీఠిలో కన్పించును. తిరునామకర్తలు తమ నామములను కీర్తనల చివర చెప్పలేదు. అందుకు ఆచార్యాభిమానమే కారణమనవచ్చును.

“రాజా ! శ్రీ భూతపురీ యతి
రాజా” అను తిరునామమున చివరకు
“మీ తిరువడిఘ్ మా
కియ్య మీ పేరిటివాడ
నయ్య నను రక్షించగద
వయ్య మా గురుడే రామాను
జయ్య రామానుజ” (71)

“మీ పేరిటి వాడనయ్య” అని కలదు. శ్రీ రామానుజుల స్తుతి ఇందలి విషయము. రామానుజులకు గల పేరులలో తిరునామ కర్తడి ఏ పేరో తెలియరాదు కర్త యొక్క ఆచార్యుల పేరు “రామానుజయ్య” లేదా అదిగూడా శ్రీమద్రామానుజుల గూర్చిన సంబోధనయేనో? దీనిచే తిరునామ కర్తలు ఒక వేళ తమ పేరు చెప్పదలచుకున్నను సూచించుటయే తప్ప స్పష్టముగా చెప్పకోలేదు. నూటికి ఒకచోట తిరునామ కర్త పేరు కన్పించును. ఆచార్య ముద్ర గలిగినవే ఎక్కువ. దైవనామము ముద్రగా గల్గినవి కూడా తక్కువయే. చరమ పర్వ నిష్ఠయే రామానుజ మతమున ప్రధానమైనందున, శ్రీ వచన భూషణము, ఆచార్య హృదయము మొదలగు గ్రంథములు, కణ్ణినున్ శిరుత్తాంబు, రామానుజనూత్తందాది, ఉపదేశ రత్నమాల వంటి ద్రావిడ ప్రబంధములు గూడా ఆచార్య నిష్ఠనే బోధించుచున్నందున ఆచార్య ముద్ర గలిగిన తిరునామములే ఎక్కువ.

ఈ తిరునామములందలి రాగములలో శ్రీరాగము వంటి ఘనరాగములు; కల్లాణి, శంకరాభరణము వంటి మార్గరాగములు; బేహాగ్, కాఫి వంటి దేశ్య రాగములు కలవు.

కల్లాణి ముఖారి మొదలగు శాస్త్ర నియమ ప్రకారము పాడబడు శుద్ధ రాగములు. అన్యరాగ చ్ఛాయలతో కలసిన రామ ప్రియ, బిలహరి మొదలగు

ఛాయాలగ రాగములు, శుద్ధ, ఛాయాలగములతో చేరిన సావేరి వంటి మిశ్ర రాగములు ఈ తిరునామములందు గలవు. కొన్ని తిరునామములకు రాగతాళములు నిర్దేశింపబడినవి. కొన్నిటికి రాగములు, కొన్నిటికి తాళములు మాత్రమే నిర్దేశింపబడినవి. సింహేంద్ర మధ్య మొదలగు జనకరాగములు, ధన్యాసి మొదలగు జన్య ఉపాంగ రాగములు వీనిలో గలవు. జన్య భాషాంగరాగములు ఖైరవి, అరాణ వంటివి కలవు. మోహన రాగమునకు గల ప్రాచీన నామము రేగుప్తి. రేగుప్తి నామము తిరునామములందు కన్పించినందున ఇవి గూడా ప్రాచీనమైనవే.

ఇందు హిందుస్తానీ రాగములైన మాండ్, బేహాగ్, కాఫి, జంయోబీ, ఘరజా, కమాసురాగములు స్వీకరింపబడినవి.

ఆధ్యాత్మిక భావాభివ్యక్తియే వీనిలో ప్రధానము. సంగీత మప్రధానము. సంగీతము కూర్చబడినను, పాఠకులు శాస్త్రీయ సంగీత జ్ఞానహున్ములైన తమకు తోచిన రాగనిర్దేశము చేయవచ్చును. పాడుటలో నున్న సౌలభ్యముచే క్రొత్త రాగము ప్రసిద్ధిలోనికి వచ్చి పూర్వమందున్న రాగము మరుగున పడవచ్చును. ఒకే కీర్తనకు రెండు ధాతువులేర్పడుట సహజము. ఏ రాగమైనను, కీర్తనయందలి భావము ఆయా రాగములలో పాడినపుడు అభివ్యక్తమగుట ముఖ్యము.

భక్తిభావ భరితులై వ్రాయు పుడు అందరి ఆలోచనా దోరణియు ఒకటిగానే ఉండును. ఆ కారణమున కీర్తనలయందు భావముల సామ్యముండుట సహజము. సంగీతజ్ఞులకు రాగముల ప్రభావము తక్కువ. అజ్ఞులకు సిద్ధమైన ధాతు ఫణితి ఆదరణీయము. తద్జ్ఞుడును రాగమందలి ప్రీతిచే పూర్వపురాగమునే స్వీకరింపవచ్చును. కనుక రాగప్రభావమును ఖచ్చితముగా నిర్దేశింపలేము.

కన్నడ భాషలో “హరి దాస సాహిత్యము”ను పరిశోధించిన డా॥టి.ఎన్. నాగరత్నగారు “అనంతరాగం”⁵ అను గ్రంథమందు వ్రాసిన వ్యాసాంశములు ఈ తిరునామములకు గూడా కొంతవరకు అన్వయించును.

హరిదాస సాహిత్యమును రచనా దృష్టితో కీర్తన, సుళాది, ఊగాభోగా లని ప్రధానముగా విభజింపవచ్చును. “కీర్తనలో పల్లవి, అనుపల్లవి, నుడి అనేవి ఉండి, చివర రచయిత పేరు ఉండును. నుడిలో నాలుగు పాదాలు ఉండును.

పల్లవిలో కీర్తనకారుడి విశిష్టమైన అనుభవము కేంద్ర బిందువై ఉండును. అను పల్లవి, నుడి ఈ భావమునకు పరిపోషకములై ఉండును." ఈ పై లక్షణమును ఏ తిరునామమందైనను చూడవచ్చును.

“సుళాది తాళ ప్రధానమైన రచన. ఒక్కొక్కతాళంతో కూడిన ఏడెని మిది నుడు లుంటాయి. నుడి చివర రచయిత పేరు ఉండును. కృతి చివర రెండు పాదాల జత ఉండును. జతలోను రచయిత పేరుండును.

ఈగా భోగము రాగ ప్రధానమైన రచన. నిర్దిష్టమైన రాగ తాళముల నియమముండదు. పల్లవి అనుపల్లవి నుడుల ఆటంకములుండవు. శివశరణుల పద నములు, సంస్కృతములోని ముక్తకములవలె ఈగాభోగాలు చిన్నచిన్న విడి రచనలు.” ఇట్టి రెండు విధములైన రచనలు తిరునామములందున్నవా అను విషయమును శోధించవలసి యున్నది.

“ఆవికాక వృత్తనామములు, దండకములు, సువ్వాళీలు హరిదాస సాహిత్యమందు గలవు వృత్త నామమనగా పల్లవి, అనుపల్లవి, ఒక శ్లోకము, ఒక నుడిగల రచన.” ఈ క్రింది తిరునామము వృత్త నామోదాహరణముగా కన్పించు చున్నది.

పల్లవి॥ అతి వేడ్కనను గావనూ - దేవరకన్న
హిత వరూలెవరీశనూ ॥

అనుపల్లవి॥ సతతమూ మీ శరణ సంబంధమే యికా-మా
గతి యాని ఘనులెన్నగా నా స్వామి ॥

పద్యము ॥ సతత సద్గుణ గణ సుధార్థప అతులి తామర కీర్తి హిమకర
చతుర చతురాక్షరి ఫలప్రద యతి కులాగ్రణి జయజయా ॥

నుడి ॥ పాప వాసనతోడనూ నే నిటుపంటి
రూపులెత్తిన వాడనూ
పాపమూలన్ని మీరు-నేడు నెడ
బాప వేంచేసినారు

పాపనికీతల్లి కూపానబడ యెత్తినా
పగిది రక్షించవా నా స్వామి ॥ (228)

ఈ తిరునామ మంతయు పద్యము, నుడి అనురీతి చివరివరకు సాగినది.
ఈ పద్యము వృషభగతి రగడ.

“గద్యానికీ పద్యానికీ మధ్యస్థంగా ఉండే రచన దండకం. సువ్వాల్లిలు
త్రిపది నడకతో ఉండే తత్వపదాలు.”

అటు హరిదాస సాహిత్యము, ఇటు తిరునామములు విష్ణు పారమ్యమును
బోధించుట కేర్పడినట్టి భక్తి రచనలు. కనుక భక్తిలో, భావ వ్యక్తీకరణయందు,
సంగీత సాహిత్య రచనారీతులందు భేద సామ్యశ్యములుండవచ్చును. భేద
సాదృశ్యములను ఇంక తరచి చూడవలసియున్నది.

దేశి సాహితీ

ఈ తిరునామములందు దేశి సాహిత్య రీతులు కన్పించును. తిరునామ
కర్తలు కర్ణాట, హిందుస్తానీ సంగీత రీతులలోనేకాక దేశి రీతులందును పీనిని
రచించిరి. ఇందలి కొన్ని దేశీయ రీతులు వివరింపబడును. ఈ దేశి కవితారీతులు
మధుర కవితా శాఖలు. చిత్రకవి పెద్దన ఆశు, మధుర, చిత్ర, విస్తరములని
తెలుగు కవితా రీతులను విభజించెను. వానిలో “మధుర కవిత్వంబన్నది నాటకా
లంకారంబులు, కళికోత్కళికలు. జయఘోష, యక్షగానంబున వెలయు పదం
బులు. దరువులు, ఏలలు, ధవళంబులు, చందమామ సుద్దులు, అష్టకంబులు,
ఏకపద, ద్విపద, త్రిపద, చతుష్పదాష్టపదులు ఇవి యాదిగాగల్గినవన్నియు” అని
లక్షణదీపికలో వివరించెను. ఈ మధుర కవిత్వంలోని ఏల, ధవళ, చందమామ
సుద్దులు, అష్టకము, చిలుక పదములు ఈ తిరునామములందు చూడగలము.

1. చందమామ పదములు:-

టక్కరి మదనుడు తలయెత్త వెరచునె చందమామ-చిలుక
పక్కెరతేజిని పారదోలువాడె చందమామ ॥

చిక్కని పల్కులు జిల్కుచుండెడివాడు చందమామ-కళల
చుక్కల రాజును సున్నబెట్టువాడె చందమామ॥ (416)

18)

2. చిలుక పదములు:-

ఎ) సత్యమే జయమనుచు సకల వేదములందు సాటిచెప్పగ వినవె చిలుకా
చిత్తశుద్ధియు బొంది చింతలన్నియు మాని స్థిరబుద్ధితో నుండు చిలుకా
(412)

బి) అన్యశేషము తడీయాపచార క్రోధమాత్మనాశనమంద చిలుకా
అన్యోన్యమైన సీతమ్మ వారికినైన హాని తప్పకసాయె చిలుకా
(412)

సి) శ్రీమతేరామానుజాయనమ యనగదవె జిహ్వాగలిగిన ఫలము చిలుకా
(414)

3. శరణ పదములు:-

పరమపావన భవవిమోచన వరగుణాకర యతివరా
గురువరోత్తమకారి తనయ శ్రీచరణ సారసషట్పదా
శరణు శరణూ హా॥

శరణు శ్రీ యతిరాజశేఖర శరణు పరమ గుణాకరా
శరణు దుర్మదవాది భీకర శరణు పరమ దయాకరా
శరణు శరణూ హా॥ (87)

4. ధవళము:-

జయకారితనయ పదసరసిరుహ మదభృంగ
జయకూరనాథ ముఖసారన వతంగా జయ జయ జయా జయా॥
జయ బౌద్ధపాషండ చార్వాకమదజైత్ర
జయ దాసవన చైత్ర సంతత పవిత్రా. జయ జయ జయా జయా॥(88)
పై రీతులలోని చందమామ, చిలుక పదములకు బదులు యతిశిఖామణి,
శ్రీభాష్యకార, శరారి వంటి సంబోధనల చేర్చి కొన్ని తిరునామముల కూర్చిరి.

నే వున్న వునికికి నాలోన నవ్వుచు భాష్యకారా-నా
భావము లోపల పరితాపమందితి భాష్యకారా॥ (75)
ఎడబాయక నన్నేలుకోవయ్య శ్రీయతి శిఖామణి-ఇంక
తడ వోర్వజాల మీ దాసదాసిగజేయు యతిశిఖామణి॥ (79)
చిన్నారి పదములు సిరమున మోపవే శ్రీ శరారి (58)

తిరుమంత్రముతో మర్కముల తెలియవలెనూ

తెలియకుంటే మోక్షమునకు తెరపులేదురా ఓరయ్యలూ॥ (422)

శ్రీనివాస గురుశేఖరు నెటు దేవ కీరవాణి (262)

వందగురుడు నన్ను పరియించినాడమ్మా చెలియలారా॥ (268)

వైరంబులుడుగుటే వైష్ణవంబు జ్ఞానవైరాగ్యనిష్ఠ శ్రీవైష్ణవంబూ (314)

కాపుకాపు మీకన్న వేరెరుగనే రామానుజాదేశికా॥ (182)

ఓరయ్యలూ, కీరవాణి, చెలియలారా, శ్రీవైష్ణవంబు, రామానుజాదేశికా అను సంబోధనలు కూడా ప్రతిపాదమందుండుటచే ఇవి వెన్నెల, చందమామ, చిలుక సుద్ధులనుండి ఏర్పడినవని తోచును.

5. ఏల పాట:-

మొదలు బుద్ధై తిరునహరిలో

తీగెబారె తిరుక్కోవహర

కాయగాచె విష్ణుకంచితో-యతిరామానుజ

పండుబండె పరమపదవితో॥ (61)

సంగీత శాస్త్రమున ప్రబంధములు సూధ, ఆశిస్కరాయ, విప్రకీర్ణములని త్రివిధము. ధవళము విప్రకీర్ణ విభాగమునకు చెందినదైన, ఏల సూధ విభాగమునకు చెందినది.

“ఏకధాతుకమైన ఖండాలు రెండైన వెనుక భిన్నధాతుకమైన మూడవ ఖండం వస్తుంది. మూడవ పాదాన్ని సంబోధనపదంతో ముగించాలి”⁶ అని కొందరు చెప్పగా, కొందరు సంబోధన లేకున్నను అంగీకరించిరి. అట్లే ఏలా భేదములు అనేక రకములు. శార్ఙ్గదేవుడు నాల్గు విధముల ఏలా భేదములు, వాని అవాంతర భేదములు కొన్నిటిని వివరించెను. అందు, దేశైలా ఐదు విధములు. అందు ఒక్కొక్కటి 40 భేదముల చొప్పున దేశైలా 2 వందల విధములు. అంద్రైలా 40 భేదములని చెప్పుటచే పైన ఉదహరించినది ఒక భేదము మాత్రమే. పై ఉదాహరణమున నాల్గు ఖండములలో, మూడవ ఖండము చివర సంబోధన ఉన్నది. కందుకూరి రుద్రకవి ఏల గూడా ఇట్టిదే.

6. ఇది తెర వెడలు దరువు. పాత్ర ప్రవేశ సందర్భమున ఇతర పాత్రలు పాడెడి పాట.

రాజా! శ్రీభూతపురి యతి-

రాజా! నిజ ఆశ్రితజన సుర-

భూజా! సన్మానిత పాదాం-

భోజా! వరనిర్మల సమధిక-

తేజా! ఆ సూరి కేశవత-

నూజా! ఘనసజ్జన హృతహృ-

త్తుజా! కుభదాయక సద్గుణ-

భాజా! పరభంజన హృతకృ-

త్రేజా! రామానుజ రామానుజ రామానుజ॥ (39)

ఇది మరొక దరువు. చివరి చరణములలో మార్పు గలదు.

గోదా! నామీద కృప-

రాదా! పద్మ సదృశ-

పాదా! పతిత ద్రావిడ-

వేద! భువనావనప్ర-

మోద! తులసీదళ స-

మౌదా! నీదు పాదములు

నాదు శిరంబున

పాదుకొలిపి నన్నాదుకో, రమ్మా॥ తల్లీ! శ్రీచూడి॥ (28)

“నీదు పాదములు” అను చోటినుండి నడక మారినది. మొదటి ఉదాహరణమున చివరివరకు ఒకేరీతి సాగినది.

7. విభిన్న దేశి రీతులు.

నిన్నెట్లు బాసియుందురా, నా చిన్ని నమ్మ నా-

యన్న నామమెట్లు పొందెరా

కన్నలేమిదై కడుపునగంటి కన్నుల లరమీ కళ గనుగొంటి

పన్నుగాను సంభ్రమముననుండి తెన్నరంగపతి పొన్నడివంటి॥ (42)

తొలి చరణములు వచనముగా సాగినవి. చివరి రెండు చరణములు గేయ రూపమున నున్నవి. నాల్గు చరణము లిట్లే సాగినవి.

పతితూ డనుచూ జూడకు-దేశికవేరే-గతి యెవ్వరడియేణికి
అతి ముదంబున వసుధలో చేతనులతతికై అవతరించియు
పతితపావన బిరుదు బూనిన యతిశిఖామణి భాష్యకారా॥ (81)

మొదటి చరణమున మంద్రస్థాయిలో సాగిన నడక, రెండు మూడు చరణములందు వేగమును పుంజుకొనినది. ఇట్టిదే మరొకటి:-

కూరనాథులె ముద్దుగుమ్మా! బద్ధులగావ
ధారుణి నవతరించిరమ్మ
సారస నయనరౌ భారకులగుచును
గారవించి మము చేరదీసిరే॥ (207)

చివరివరకు ఇదే రీతిలో సాగినవి.

మతోద్ధారకులంటిన మాయావాది
మతమె ఖండి స్తిరంటిన, బ్రహ్మరాక్షసిని
హతమె జేసితిరంటిన, మూగసుగాచి
హితపు దెల్పిన మాయిలయాశ్వా రంటిగాని॥
పంచసంస్కార పరిపూర్ణ కృపాభావ
ముంచి నూట యనమిది మేటి తిరుపతులందు
పుంచి తమ ముద్రలు పుభయ విభూతులందు
పంచిపెట్టి యేలిన శ్రీభాష్యకారులంటిగాని॥ (78)

మొదటి చరణమున సంగీత స్పర్శ యున్నది. చరణపాదము రెండు భాగములుగ కన్పించుచున్నది. రెండవ చరణము వచనమువలె సాగినది. రెండవ చరణపాదమంత ఒక సమాసముగా రచన సాగినది. 1, 3, 5, 7 చరణము లొకరీతి, 2, 4, 6 చరణము లింకొకరీతి రచన సాగుట విశేషము.

పల్లవి ఒక రీతి, చరణములన్ని ఇంకొక రీతిగా నడచిన తిరునామమిది.

సారసాక్షి నల్లాన్ తాతాచార్యులను దేవే
మేరు సమానులు కృపగలిగియు నన్నేలుకున్నవారే॥
కారణజన్ములు పరమ దయాళులు కాంతిచంద్రు లీరే
తీరుగ ద్రావిడ మంత్రార్థంబులు తేటపరచినారే
పేరుగ సమయోద్ధండంబనియే బిరుదు వహించినరే
శ్రీరమణీ చేతన సంరక్షక కాంతిచంద్రు లీరే॥ (297)

పల్లవి ఒక రీతి, ఆనుపల్లవి మరో రీతి, పాదములు మరొక రీతి సాగిన రచన ఇది.

యతిపతి నుతియించవె ఓ మనసా॥
యతిపతిని నుతియించు ఇతర చింతలు మాని
ఆతులితమైన సద్గతికి తెరవని॥
భవబంధములుపాయునే తాపత్రయ దవపహ్ని చల్లారునే
భువిలో యిక నీకు పుట్టుక లేకుండు
అవిరళముగ పరమానందమబ్బును॥ (346)

ఈ క్రింది తిరునామములు ఈ కోవలోనికి చెందినవి.

ఇది మాయ నమ్మరాదు సంసార
యిది మాయ నమ్మరాదు (351)
ఎంత రోత జన్మమాయగా (352)
అడియడను దాసుడను (418)
తడబడవలదిక అడియేణికి గతి (205)

ఆరంభమధ్య అంత్యములలో తిరునామమందు అనుసరించిన భావ వ్యక్తి కరణ పద్ధతి, సంగీత రీతి పైవానిలో ఒకే రీతిగా గలదు. పల్లవి యొకరీతి, ఆనుపల్లవి మరోరీతి, చరణము లింకొక రీతి సాగినవి. చరణములందు పాద ముల ఆరంభము మందమగా సాగి, చివర వేగము పొచ్చుట, ఒకే సమాసముగా పదముల కూర్పు ఇందలి ప్రత్యేకత.

ఎంబెరుమానారె దైవమా

పరమ భాగవతులకు బంటనూ - వారి

చరణాబ్జములు గొలుచుకుంటమూ (305)

నీ పాదపద్మములు నెరనమ్మగల భాగ్య (91)

ఇష్టములు సేయవైతి - యతిచంద్ర - యే ప్రౌఢు దేవరకును (192)

ఇవి మరొక దేశీయ రీతిలో సాగినవి. ఇట్టి భిన్న భిన్న దేశరీతులు ఇందు కన్పించును.

చందస్సు

తిరునామములందు కన్పించు కొన్ని పద్య పాదములవి.

ద్విపద:- ఇట్టిపాపాత్మునన్నెట్లు నేలెదరో

అట్టి దేవరకరుణ కవధిగన వశమే (218)

2) ముందు భవాంబుధి జెందినెకండి

ఇందున నందున యెందున మోద (ము)

3) సుందర సుగుణ మరందము చేట్రో (బ్రోవ)

4) నొందించు పాదారవిందముం (ల) జూప

5) శ్రీకరిగిరి యతిశేఖర (నను) గావ

6) రాగదే (దవె) రాగదే (దవె) రాగదే యిందు (200)

ఇనన్నియు ద్విపద పాదములే.

సీసము :-

1) "శ్రీకారినందన శ్రీపాదపంకజ"

2) "పుడమిలోపల పుట్టి పురుషార్థ మెరుగకా

నడవడి హినులా నుడువబోను

ఉడయేను దాస్యమే ఉచితమనుచూ దెలిసి

నడవడి గలవారి నాశ్రయించి."

దోఢకవృత్తము :-

"ముందు భవాంబుధి జెందినెకండి" (200) చివరి గురువు హ్రస్వమైన ద్విపద.

తురగవల్లన రగడ :- హయ ప్రచార రగడకు రెట్టింపు. 8 సూర్య గణములు పాదమునకు. 4 గణముల పిదప యతి.

“రాపులేని వేదశాస్త్ర రచన వచన సుప్రసిద్ధ
వ్యాపకుండ నంగదనరి నారు గుణము లణగద్రోవి
రూప విభ్రమాభిరామ రూఢిమించి శూద్రసతిని
పాపమనక కూడినట్టి బాపనయ్య నేలవే” (4)

మధురగతి రగడ :- 4 మాత్రల గణములు నాలుగు. రెండవ గణము తరువాత యతి.

మరగి మరగి ఇహ మరులకు జిక్కకు
వర వరమునులకు వరుసతో మొక్కర” (382)

హరిగతి రగడ :- నలభ స గగములతో ఏవైనను ఎనిమిది గణములు నాల్గిటిపై విరమము. మధురగతికి రెట్టింపు ఇది.

“వికయ విస్తోతులతో తిరువడిఘ్నో వేంచెపు చేసుకొనను సంధించర” (382)

ద్విరదగతి :- 5 మాత్రలు గలవాని నాల్గు ఆవృత్తులు కలదిది. 10 మాత్రలపై యతి.

ఎరుగరే చెలులార ఎరుకకూ యిపుడూ (మీ)
కెరిగించు దైవమూ యతిరాజ విభుడూ (197)

సరసురాలవె చెలియ చతురతకు నీవు

అరసి చూచితె జగతి అంబుజాక్షులతోన ॥ (7)

శ్రీరమామణిలోలు శ్రీతజనా పరిపాలు

కారుణ్యమె మాకు కలిత సంపదలూ ॥ (6)

పై పాదములన్నియు తిరునామములందు అటనట కన్పించినట్టివి. అంత వరకే అవి పద్యపాదములు. ఆ తిరునామమంత అదే పద్యపు సడకతో సాగలేదు. దేశి రీతులకు ఆ పద్యములకు గల దగ్గరి సంబంధముచే ఆ మాత్రము పద్య పాదములు కన్పించినవి.

కొన్ని దేశీరీతులు త్రిశ్ర, చతురశ్ర, ఖండ, మిశ్ర, సంకీర్ణ అని పిలువబడు పంచగతులలో నడచినవి. త్రిశ్ర 3 మాత్రలు. చతురశ్ర 4 మాత్రలు. ఖండము 5 మాత్రలు. మిశ్ర 7 మాత్రలు. సంకీర్ణము తొమ్మిది మాత్రలు. ఇవి తమ తమ మాత్రల 2, 4, 8 ఆవృత్తులచే భిన్నభిన్న రీతులైన పాదములు గలవి యగును. ఉదాహరణకు త్రిశ్రకు 3 మాత్రల గతి. దీనికి రెండు ఆవృత్తులైన ఆరు మాత్రలు, 4 ఆవృత్తులైన 12 మాత్రలు, 8 ఆవృత్తులైన ఇరువది నాలుగు మాత్రలు. ఒక పాదమగును. త్రిశ్ర గతి 3, 12, 24 మాత్రలతో మూడు రీతులలో నడచును. ఇందు అక్షర నియమము చెప్పలేము. 3 మాత్రలనగా 3 అమృతక్షరములు లేదా ఒక గురువు ఒక అమృతక్షరము లేదా ఒక లఘువు ఒక గురువుక్షరము $(1+1+1; 2+1; 1+2)$ చేర్చి 3 మాత్రలగును. ఆవృత్తులు పెరిగిన కొలది మాత్రలు మారకున్నను, అక్షర సంఖ్య మారుట తప్పదు. అందువలననే ఒకే త్రిశ్రగతి ఎన్నో రీతులలో కన్పించును. ద్విపదకు చూపిన ఉదాహరణములు ఖండగతికి, చతురశ్రగతికి చెందినవి. సీసము ఖండగతి. దోధకము ఖండగతి. హయ ప్రచార తురగవల్లన విజయమంగళ రగడలు త్రిశ్రగతి. ద్వైరదగతి, విజయభద్ర రగడలు ఖండగతి. మధురగతి, హరిగతి రగడలు చతురశ్రగతి హరిణగతి, వృషభగతి రగడలు మిశ్రగతి.

పై పద్యములు మాత్రలపై ఆధారపడుటచే దేశీరీతులందు ఈ పద్య పాదములు కన్పించుట సహజము. దేశీరీతులనే లాక్షణికులు గ్రహించుటచే, అవి సాహిత్య గ్రంథముల కెక్కినవి. సాహిత్య గ్రంథముల కెక్కిని లక్షణములకు తొంగని ఎన్నో దేశీరీతులు మనకు యక్షగానములందు, జానపద గేయములందు కాన్పించును.

ఈ తిరునామములు గూడా దేశీ పద్ధతుల రీతినే నడచుటచే వీనిని విభజించి చూపుట సాధ్యముగాదు. కొన్ని చందో లక్షణముగల పద్య పాదములు, కొన్ని దేశీరీతులు ఉదాహరణముగా మాత్రమే చూపుట సాధ్యము త్రిశ్ర చతురశ్రాది గతులలో నున్నట్టి తిరునామముల కొన్నిటిని చూపవచ్చును. చందమామ పదము ఖండగతి. శరణ పదము మిశ్రగతి. నాలుగేసి ఆవృత్తులు. 'వైరంబు లుడుగులే' అనునది 8 ఆవృత్తుల ఖండగతి.

1. "శ్రీరామానుజ మంత్రాక్షర రస" (198) చతురశ్రగతి (30 మా) 2 శూన్య మాత్రలు.
2. "అశయంబు దెల్పు లక్ష్మణార్య" (268) త్రిశ్రగతి 20 మాత్రలే (4 శూ. మా. ఆ పైన)
3. "గురుతర పాషం దద్రుమకోటికి" (89) 8 మా. గ. 3 ఆపై 2 మాత్రలు. (ఆపై 8 శూ. మా.)
4. "కాషాయాం బరముమేన" 6 మాత్రల గణములు 4 (3 × 8)

లక్షణమునకు లొంగనిది చిలుక పదము. 35 మాత్రలు గలది. పంచ మాత్రలు గలవి ఏడు ఆవృత్తులు. ఎనిమిది ఆవృత్తులైన ఖండగతి. కాని ఇది ఖండగతి కాదు.

ఈ విధముగా సంగీతమునకు సంబంధించిన త్రిశ్రాది గతులకు, శాస్త్రీయ మైన ఛందోరీతులను లొంగని దేశరీతులు ఈ తిరునామములందు కన్పించుచునే వీనిని విభజించబూనుట శ్రమ మాత్రమే.

"హరిదాస సాహిత్యము"ను గూర్చి నాగరత్నగారు వెలిబుచ్చిన అభి ప్రాయముల ఇట పొందుపరచును. "హరిదాస కీర్తనల బంధాన్ని పరిశీలిస్తే అది సంగీతం అనే వునాది మీదే నిర్మించబడ్డాయనేది స్పష్టమవుతుంది. వాటిలో ప్రధానంగా కన్పించేది దేశీయమైనలయ. వాటిని ఖచ్చితంగా గణ విభజన చేయటం అసాధ్యం. మూత్రాగణాలుగా కాని, అక్షర గణాలుగా కాని వీటిని విభజించటం సాధ్యంకాదు. అక్కడక్కడా సాంప్రదాయకమైన షష్పది, ఏళె, త్రిపది సాంగత్య మొదలైన లయలను మనం గుర్తించగలిగినా కట్టుబాట్లకు అతీతమైన సంగీతాన్ని ఆశ్రయించుకొన్నవి ఈ హరిదాస సంకీర్తనలు."

విభజించి చూచుట యనెడి జిజ్ఞాసవలన మనము ప్రయత్నించినా, ఈ కట్టుబాట్లను అతీతమైనవి, సంగీత మాత్ర ప్రాధాన్యము గలవి ఈ తిరునామ ములనుట ప్రస్తుతాంశము.

తిరునామములు - భాషావిశేషములు

వర్ణలోప వర్ణాగమాదులు:- తిరునామములందలి పదములలో అచ్చ హల్లుల మార్పులు ఇందు చూపబడినవి. ఇవి వ్యవహారానుగుణముగా మారినవి.

1. ఎకారము అకారమునలె ఉచ్చరింపబడినది. ఎకారము కొంచము వివృతముగా ఉచ్చరింపబడినది. ఈ మార్పు లాలవ్యముల తరువాతనే జరిగినది. చంత (3) చదరి (4) చలి (4) చలిమి (4) చారనీరు (3) చామంతి (26) చాత (91) వీడము (3) ఆయరా (43) తీరదాయ (92).

2. ఏ బదులు అకారసహిత యకారము కన్పించును. యమరక (6) యాల (61).

3. "ఓ" బదులు అకారసహిత వకారము:- వడలు, వక (5).

4. పదమధ్య గకారము చ గా మారుట:- అవుట.

5. పదమున చకారము జ, శ లుగా మారుట, ఏకారము బదులు అకారముండుటయు కన్పించును:- జేతు, శేను, శావరి (3)

6. పదమున డ ణ గా మారుట. పణతి (45) అనబోణి.

7. మకారము బదులు అనుస్వారము. రుచిరం, మధురం, మోదం, పురుషార్థం (57).

8. పదాదియకారము:- యెన్నెన్ని, యెలమితో, యిట్ల, యెన్న తరమా.

9. పదాదియకారము బదులు ఎకారము:- ఎతివరులు, ఎదుకైల, ఎతిరాజ, ఎతియే, ఎతిశేఖరుడు (85).

10. య బదులు సకారము:- చేరదీసు (8).

11. పదాది వకారము:- వున్నందున (65) వుభయ (73) వుంచి, వుబ్బు, వుండితిరి, వుత్తరించి (300) వూహించి (63) వొకరు, వోడక, వొక్క (3).

12. పదాది హల్లోపము:- ఎదజల్లి.

13. వ బదులు ఓ:- ఓమ్ము (341).

14. వ బదులు యకారము:- యెదజల్లు (342).

15. శ బదులు సకారము:- సయ్య (27).

పైన చూపబడినట్టి రూపములు శాసనములందు గూడా కన్పించినవి. తెలుగు భాషా చరిత్రయందు వీని పోలికలను చూడవచ్చును. ఎవ్వరు అనుటకు యవ్వరు, చేరక అనుటకు చారక అని వ్రాయబడినవి. “విడం” అను అకారాంత శబ్దముగూడా వాడబడినది. ఎ బదులు యె, “ఓ” బదులు వోలుగూడా కన్పించును. గ వలమార్పునకు నాలుగు - నాలుపు చూపబడినది. డ-ణల మార్పునకు కొడికి - కొణెకిగా వాడబడినది.

పదాది యవలు కన్పించును.⁷ ఎతిరాజ శబ్దము ద్రావిడ ప్రబంధముల ప్రభావమున ఏర్పడినది.⁸ పదాది హల్లోపము సామాన్యము. ఈ శాసన భాషా సామ్యము ననుసరించి నాటి వ్యవహార రూపములివియనుట యుక్తము.

సంధులు

కొన్ని రూపవిశేషములను ఇందు చూడవచ్చును.

1. సంధిలేని రూపములు:- ఎలమితో ఉభయ విభాతులు, దొడ్డ ఉచితము (424) పంచ ఆత్మలు. యడాగమము లేవా నుగాగమము రావలయును. ఈ రెండును లేవు.

2. వకారాగమము తెనుగుయందు లేదు. ద్రావిడ భాషయందు కన్పించును. వ్యవహారములోని రూపము ఇది—తిరువుళ్ళము.

3. అకారసంధిలో అకారమునకు అకారమే పరమగుట, అకారమునకు ఎ పరమగుట, సంధి యగుట కన్పించును.

హీనుడడియెడ (హీనుడ + అడియెడ) అర్థకామాదులాసలు (418) దూషణెందరు (281) సేవెందు (77) రచ్చెక్కి (350) లేకేలుకొను, వేలేకొంగులు.

4. ఇకారసంధి:- ఇ + అ = అ:- నమ్మితనవే, గతని (38) శతారందురు (41).

ఇ + ఇ = ఇ:- సద్గతికిదె, ఆనతిత్తురు, మనవీదే, భాగవతాశిరుదెస(312) చల్లనిలువై (388).

ఇ + ఉ = ఉ:- నిలిచండు, కలిగున్న, అమచున్నది (240) చొచ్చున్నది (3).

ఇ + ఎ = ఎ:- భూషించెందరు.

ఇ + ఐ = ఐ:- నిత్యానపాయైన, చరమశేషైన.

ఇ + ఒ = ఒ:- దోసిలొగ్గు.

5. నుగాగమ రూపము:- తిరునవతరించి.

6. తెలుగు పదములపై సంస్కృత సవర్ణదీర్ఘ సంధి:- ఉట్టివిచానం దము (244).

7. యదాదేశసంధి రాని రూపము:- శేషతిశయ, వాల్మీకాది (3).

8. ఆప్రేడితసంధి:- నాడునాటికి.

శాసన భాషయందును పైన జూపినట్టి, వినంది రూపములు గలవు. తమన్న, భీషేశ్వర వంటి పూర్వాచ్ఛలోప, పరస్వరాదేశరూప సంధులు కన్పించును. అకార ఇకార సంధి రూపములు పైన చూపబడినట్టివి శాసనములందును చూడవచ్చును.

సమాసములు

తిరునామము లందలి సమాసములలో కొన్ని రీతులు.

1. సంస్కృతము + తెనుగు :- బహుమంది (3) నిత్యదండము, ప్రతి యొక్క, రవిబాసలు (300) పంచరత్న ఆందియల్ (329) సకల బాములు, బహువెతలు (79) ద్రావిడ పాటలు, (28) పంచకపురి (87) అతి సడలు, ఘన కొంచెములు.
2. తెనుగు + సంస్కృతము :- దొడ్డఉచితము (424) వేలేకాంగులు (82) తిరు పెనుతర్నము, (422) తుదనిష్ఠ, ఎల్ల జనులు, చెడు కార్యులు, నెప త్రయము, కూర్పు సుందరులు, మంచి కృష్ణుడు.
3. ద్రావిడము + సంస్కృతము :- ఉడయేళుడు, తిరువారాధనము, పెరియ మంత్రము.
4. ద్రావిడము + తెనుగు:- తిరుమేను, తిరుమోము, తిరువుళ్ళము.
5. సంస్కృతము + ద్రావిడము :- రామానుజ పొన్నడి.
6. ద్రావిడము + ద్రావిడము :- పెరియనంబి, పెరియ పెరుమాళ్, పొన్నడి, పడుగనంబి.

కారకము

కారకములలోని కొన్ని రీతులు.

1. ద్వితీయ బదులు షష్ఠి :- ఇదుములకు బొందింప; (91) దేవరకు శరణు బొందు, (95) జీవుల కర్థపంచకమున, పాపనికి, మతమునకు సాక్షాత్కరించి, గురుని యాజ్ఞకుమీరి (67)
2. పంచమికి బదులు తృతీయ :- యాదవాఖ్యునితోను విద్య యెరిగి
3. షష్ఠివిభక్తియందు నలేక పోవుట :- చెంగుకు, దండంబుకు, వర్షముకు
4. షష్ఠి బదులుగా పంచమి :- సింగరార్యులవలన ప్రియములు సేయు (340)
5. సప్తమి బదులు ద్వితీయ :- నన్ను కృప జేసితిరి.
6. సప్తమి బదులు తృతీయ :- ఆర్యులతో రోషించు.
7. సప్తమి బదులు షష్ఠి :- తిరువడిమళ్ళకు బడి, తిరువడినుళ్ళకు శరణు.

“ద్వితీయాది విభక్తి అంగమే షష్ఠీ విభక్తి సూచకంగా ఉండేది” అని తెలుగు భాషా చరిత్ర యందు¹⁰ గలదు. ద్వితీయా విభక్త్యంగ నిర్మాణం అను చోట కత్తి శర్మకు, సోడుకు¹¹ అని ఉదాహరింపబడినవి. కు ద్వితీయా విభక్తి అంగముగా పై దేవరకు శరణు అను చోటను వాడబడినది. “నీకనురక్త” సప్తమ్యర్థమున షష్ఠివాదబడుటకు ఉదాహరణము. తిరువడి మళ్ళకు శరణు అను నదిట్టిదే. “కువర్ణకము పరమగునపుడు ఉకార ఋకారములకు నగాగమంబగు” చిన్నయసూరి సూత్రము కాని “వర్ణముకు” అను చోట న లేదు. ఉపయోగము నందాధ్యాతకుంతోడ వర్ణకంబగు” అను సూరి వాక్యము ననుసరించి “యాద వాఖ్యునితోను విద్య యెరిగి” అని తృతీయ వాదబడినది.

నానుడులు-పదబంధములు మాండలికములు

పదములు వానికిగల అర్థమును విడచి అర్థాంతరమున రూఢమగును. ఆవి జన వ్యవహారమున ప్రచురములై నానుడులగును. కాకున్న పదబంధము లనబడును.

“ఒడిగట్టు (3) అగ్గిపికుగు (83) దోసిలొగ్గు, బొమ్మగట్టు (64) కొంగు బట్టు (76) నెత్తిరంపము (83) వెన్నుగుడియ, సున్న బెట్టువాడు.”

సిద్ధపడు అను సర్థమున పై ఒడిగట్టు అనుపదము రూఢమైనది. కొంగు బట్టు, దోసిలొగ్గు అను పదములు గూడా ఇందుకు సమానార్థకములందే రూఢమైనవి. చేతులు జోడించి ఆజ్ఞా నిర్వహణకు ఆయత్తపడుటయే దోసిలొగ్గుట. “బొమ్మగట్టు” ఇది ఒకనాటి సాంఘికాచారము. శత్రువును జయించిన పిదప ఆతని ప్రతిరూపమైన బొమ్మ నొకదానిని గుట్టపు కాలికి గట్టి ప్రయాణించుట అచారము. అవమానపరచు అను అర్థమున రూఢమైనది. ఇచ్చటను “యమునికి బొమ్మ గట్టితి” అని యమునంత వానిని ధిక్కరించగల్గితిని, జయించితిని, అవమానపరచితినిని తెలుపుటయే ఇందలి ఆశయము. పరాక్రమాధిక్యతకు, శూరత్వ చిహ్నముగా అగ్గిపిడుగు పదము రూఢమైనది. నెత్తిరంపము, వెన్ను గుదియ శబ్దములు కూడా ప్రమాద సాన్నిహిత్యమును సూచించునట్టివే.

ఈ తిరునామములు తెనుగుదేశమందంతటను హెచ్చుతగ్గులుగా ప్రచారమందుండుటచే పాడెడివారు విభిన్న ప్రాంతీయులగుటచే వారి వారి ప్రాంతీయ పదములు అటనట చోటు చేసుకొనినవి. **తెలంగాణము:-** దొర (5) కుశీగుంపులు, కులుకుచున్నడు. ముచ్చట, అనుకొంచు, కొల్చుకుంటము. పొందు చేయబట్టి, జన్మాలు తోటి, నమ్మికపడబోకు. తావు, సేయబడితి, ఒల్లము, సుద్దులు, ఊర్లు.

కృష్ణా:- ఇలా వచ్చు, వచ్చేవు (5) ఇచ్చేవు (5) తడవు.

పశ్చిమగోదావరి:- తట్టు, తూరి.

అన్యదేశ్యములు

ఒకటి రెండు సందర్భములందు అన్యదేశీయ పదములు కన్పించును. “సుల్తాను (87) ఫవుజు, బీబీ, దస్త. బాకు, రంజిక, సర్ద, బారు (408) ఈ పదములు రెండు సందర్భములందు మాత్రమే ఉపయోగింపబడినవి. రామానుజులు ఢిల్లీ సుల్తానువద్దకు వెళ్ళి సంపత్కుమారుల విగ్రహాన్ని తెచ్చిరి. ఆ సందర్భమున “సుల్తాను, ఫవుజు, బీబీ” అను పదములు వాడబడినవి. ఈ మత విషయమును వేటతో పోల్చి చెప్పినప్పుడు వేటాడువారి పరిభాషాపదములైన దస్త బాకు రంజిక, సర్ద, బారు, అను పదములు వాడబడినవి. ఇతరత్రా అన్యదేశీయపదములు కన్పించవు.

వ్యావహారిక భాషా ఛాయలు

సామాన్యులకై రచింపబడిన ఈ తిరునామములందు వ్యావహారిక రూపము లుండుట సహజము. కొన్ని విచిత్ర పదప్రయోగములను కూడా మనమిందు చూడవచ్చును.

ఉ బదులు ఏ = జెందేకొరకు (జెందుకొరకు) చేసే (చేయు) ఇచ్చే (ఇచ్చు).

ఎడు -- ఏ = మురియుచుండేది (మురియుచుండెడిది) ఆయ్యేది (అయ్యే డిది.)

యులోపం = చేతు (చేయుదు) శేను (చేయను).

అబ్లోపం = ఇట్ట (ఇటుల) మట్టె (మట్టిలో) చుల్క (చులక) అయ్యి (అయిన).

ఎదలోపం ఏవచ్చుట = వచ్చేవు (వచ్చెదవు) తిరిగేవు, ఇచ్చేవు, లోగేనా, మానేనా, రక్షించేము (రక్షించెదము) అనేరు.

వర్ణలోపం పూర్వదీర్ఘం = అనాలె (అనవలె) నీమము, అనుకోకు.

ములోపం = మంత్రాన (మంత్రమున) శ్లోకాన, దోషాలకు, ధైర్యాన, కూపాన, జాలాల, 'బులనలు పరంబులగునపుడు ఒకానొకచోముగా గమంబునకు లోపంబును తత్పూర్వ స్వరంబునకు దీర్ఘంబును విభాషనగు' అను బాల వ్యాకరణ సూత్రము "మంత్రాన" అను వానికి సాధకము.

అగు -- టె = టెదువా (అగుదువా)

అవు -- టె మీరొతరించిన (మీరవతరించిన) చొల (చెవుల) మధుర కౌలు (మధురకవులు).

అక్షర లోపం = విన్నాలే (విన్నానులే)

నుబదులు అనుస్వారం = అనుకొంచు (అనుకొనుచు) వింటు (వినుట)

న -- తె = వెతికితె (వెతికిన) చెప్పితి (చెప్పిన) కలిగితేను, తప్పితే వస్తే, దాటిస్తే.

అ -- ఎ = బింకెపు (బింకపు) నాలికె

ఉ -- అ = బంటను (బంటును)

ఎ—వత్తు = కొండకము (కొండము), వ్యాళ (వేశ)

ఇయ్—ఎ = విశేషే (విశేషయే), విధే పతే

పరాచ్ ద్విత్వము = గోసెయ్యపు (గోసేయపు), పొయ్యేటి.

స్వతంత్రియ (స్వాతంత్ర్య) నరపశువుడ (నరపశువును) బద్ధు - నై (బద్ధుడనై) ఇదనాడ (విడనాడ) ఊహచేసుకొని (ఊహచేసి) అడ (అక్కడ) వాత్సల్యత (వాత్సల్యము) చేసుకొ - (చేసుకొని) మలినాన (మూలినము) గోపనార్థలెల్ల (గోపనార్థములెల్ల) వచన - దెల్పిన, సంబంధ-మతినుంచుమని (సంబంధము మతినుంచుమని) ఆత్మ నాశంబుగాకు (ఆత్మను నశింపచేసుకోకు) తిరగనా (చేరుగుటకా) దీపపు, రూపపు; బలవంతము (బలము) దిమ్మరీడుపు పని వచ్చునా (పనికి వచ్చునా) సాధించ (సాధింప) అడవిలోకి (అడవిలోనికి) నందని (నందన) అన్నరని (అన్నారని) పదలినరు (పదలించినారు) ఉండేటి (ఉండెడి) మాటలాడిరి (మాటలాడిరి) పండుగా యెనే (పండుగగునా) వేదాంత మగుశాస్త్రము (వేదాంత శాస్త్రము) జాయమానము (జాయమాన కటాక్షము) హృదయా (హృదయమా) భద్ర-చే, నగువ శాయకు (నగుబాటు చేయకు) వేషణము, దోషకుడు, మూల - (మూలము) ఉదా - (ఉదార) ఉపదేశించిన వల్లన (ఉపదేశించుటవలన) ఘనతమై (ఘనమై) ఆశ్రయించుకొనుమా (ఆశ్రయింప చేసుకొనుమా).

తిరునామములు-జానపద మణిప్రవాళాది రీతులు

తిరునామముల ప్రధానోద్దేశ్యము ఆధ్యాత్మిక భావాభివ్యక్తి మాత్రమే. ఈ రచయితలు మహాకావ్య నిర్మాతలవలె ప్రత్యేక భాషాసాధన చేసిన వారు కారు. వీరిలో పండితులున్నను, పామరులున్నను వారు తమ నిత్య పరిచితమైన భాషలోనే ఈ రచనలు చేసిరి. ఐనను ఎదుటివారి ననుసరించి క్షుద్రితుగా గ్రామ్య రీతియందును రచనచేసినట్లు ఈ క్రింది ఉదాహరణ నిరూపించును. లేదా వ్యాజ స్తుత్యలంకారముగానైనను భావింపవచ్చును. విషయము నిందారూపము.

“ఎక్కడ దాపురమాయెనే యీలాటి మొగడు” (304) ఈ తిరునామ మున విషయమిది. ఒక భర్త వైష్ణవత్వమును స్వీకరించినాడు. తదనుగుణముగా

ఆతనిలో కొన్ని మార్పులేర్పడినవి. ఆ మార్పులను ఆతని భార్య అర్థము చేసు
కోక ఎకనక్కెమాడుచున్నది. ఈలాటి మొగడు ఎక్కడ దాపురమాయేనే!

తక్కిరి బిక్కిరి యాసదారులై బుట్టలట్టుక
చక్కవచ్చే వారికల్లా సాములంటా మొక్కుమంటాడు॥

శ్రీ వైష్ణవుల వేషము ఆమెకు తక్కిరిబిక్కిరి వేషముగా కన్పించినది.
తాటియాకులతో అల్లిన బుట్టలనే శ్రీవైష్ణవులు వినియోగింతురు. ఆ బుట్టలుగల
స్వాములకు మొక్కుమని భర్త చెప్పెడివాడు.

వంగసాములిడువుమంటాడే పోలేరుకు
పొంగలి పెట్టుకు మంటాడే శిశిదాని
యెంగిలిగారాదంటాడే పోతురాజంటే
తుంగలోనే తొక్కుమంటాడే మావారెట్టిన
లింగి యని పిలవనంటాడే అండాశంట
ఎంగిలిపేరు పెట్టుచు యెట్టిబొట్టు లిడుకుంటు
ముంగల పరబందమేమో ముక్కలేమో చెప్పుమంట॥

ఇదివరలో వారు పోలేరును పోతురాజును పూజించేవారు. ఆమె పేరు
లింగి. ఇప్పుడా పూజలు మానుమనినాడు. ఆమెకు అండాశని పేరిడినాడు. తాను
పట్టె వర్ధనముల ధరించి ఆమెకు గూడా తిరుమణి శ్రీచూర్ణముల ధరించమని
నాడు. దివ్యప్రబంధ పఠనము చేయమనినాడు. ఆమెకివి నచ్చలేదు.

మాటి మాటికి మొక్కుమంటాడే కూడుకూరంట
మాటలాడవలదనంటాడే పాసాదమంట
సాటుపేరు తెట్టుకుంటాడే సెప్పలేదంటే
శాటతోనే కొట్టుదునంటాడే యిల్లెల్లి పొమ్మని
పూట పూటకు సాటి యంటాడే యెన్నడులేని
సేటు శక్కరాంకనము శాయపలెనంటయేమో
సీటికి మాటికి తాను సిరు బురులాడుకుంటూ ॥

“వస్త్రేణ వపుషా వాచా” యనినట్లు మన సంస్కృతి సభ్యులను తెలియ జేయు వానిలో వస్త్రములు మొదటివైన శుభ్రమైన, శరీరము ఆవైవాగ్ధిరణి రెండు మూడు స్థానములలోనివి. శరీరమందు ధరించవలసిన నామముల ప్రసక్తిని పైన జెప్పి భాషను గూర్చి ఇందు చెప్పుచున్నాడు. కూడు కూర అనవద్దు, ప్రసాదమని పిలవాలి. శంఖచక్రాంకనములు పొందాలి అన్న భర్త మాటలు రుచింపలేదు. వాగ్యుద్ధ మారంభమైనది.

రామ సోదర శిశువు నంటాడే శీ దేవరాజు
సామి దాశిననుమంటాడే కులము పెద్దల
సోమరిపోతుంటాడే కాచేరి మొక్కు
లేమియు సెల్లించనంటాడే నుక్కబొట్టెట్టే
దేమిసిని సెరుపు మంటాడే యీసలమేమో
నోములంట గీములంట నూకలమ్మా శిగములంట
బూపెల్లెల్లా మానకుంటే బోసిశేసి యిడుతునంట ॥

కాచేరి మొక్కులుమాని దేవరాజస్వామి శిష్యుడైనాడు. తదనుగుణముగా చుక్కబొట్టు మాని ఊర్ధ్వపుండ్రము ధరించమనినాడు. ఇదివరలో జేసెడి నోములు శిగాలుమాని రామానుజ శిష్యుడై ఆమెను గూడా శిష్యురాలుగా మార మనినాడు. ఆతనిలో వచ్చిన మార్పు, ఆమెలో ఏర్పడిన పాత కొత్తలలోని అసంతృప్తి స్పష్టముగా గ్రామీణ భాషలో వివరింపబడినది. నిందాపూర్వకముగా చేసిన వైష్ణవ లక్షణముల ప్రసక్తి వైరభక్తివలె స్తుతియందే పర్యవసించినది. ఇట్టిదే మరొక తిరునామము.

ఏటికి దాపురమాయేనే ఈలాటి మొగడు

ఎక్కడ దాపురమాయేనే ఈలాటి మొగడు ॥ (298)

ఇందు భర్త స్వాముల సేవచేయుచు తన భార్యను చేయమనును. ప్రొద్దుదే లేచి ఏవేవో వల్లించుచు, మెడనిండ పూసలు ధరించియుండును. ఇదేమిటని భార్యయనిన తగవు వలదు, మన ఇద్దరి మధ్య ప్రేమ ఉండవలయునన్న భాగవత దాస్యము చేయమని భార్యతో అనును. సంసార వ్యామోహము వదలి భాష్య కారుల తలంచుచు, అవరాధినని వైష్ణవుల ఎదుట చెప్పుచు, భార్యను గూడా చెప్ప

మనును. దాసరి వేషము ధరించమనును. భగవదారాధన తప్ప ఇతరమైన నోములు వలదనును. సింగరాచార్యులను మించినవారు లేరని తలచమనును. వీడెక్కడి మొగడే అని భార్య వాపోవును ఇతర దైవతముల నామోచ్చారణ లేదా నింద ఇందు లేవు.

ద్రావిడ తిరునామములు

సామాన్యముగా తిరునామ ప్రయోజనము ద్రావిడ భాషా పరిచయములేని తెలుగు వారికి ద్రావిడ ప్రబంధములలోని మత విషయముల పరిచయము చేయుటయే. కాని అక్కడక్కడ మచ్చునకన్నట్లు ద్రావిడ భాషలో రచింపబడిన తిరునామములు కన్పించును.

భజన శేషాంకణ్ణనామం, బందమరుంతరుం

మోంపరందామనై

నినదడి పణ్ణివోమే || (21)

ఇట్టివే మరికొన్ని ద్రావిడ తిరునామములు కలవు.

సంస్కృత తిరునామములు

ఈ తిరునామములు సంస్కృత భాషలోను రచింపబడినవి కలవు.

పరమ పావన భవ విమోచన (87)

జయ కారితనయపద (88)

కాను చింతాకోవిలాసః (92)

మణిప్రవాళశైలి

సంస్కృతము తెనుగు రెంటితో మిళితమైన రచన మణిప్రవాళశైలిగా చెప్పబడును. ఏ దేశీయభాష యందైనను దేశీయ భాషతో పాటు సంస్కృత వాక్యములు మధ్యయందు చేర్చబడిన మణిప్రవాళశైలి.

“దా సురాలరా రమ్మని యడియేన్ దాసిని యనుమనిరే

సుతరాంతరా తత్తైంకర్యము నహిప్రతి సుమ్మనిరే” (315)

రెండవ చరణము సంస్కృతము. పైది తెనుగు. రెంటి మిశ్రణమే మణిప్రవాళశైలి.

అచ్చ తెనుగు తిరునామములు

సంపూర్ణమైన తిరునామము అచ్చ తెనుగులో రచింపబడినది కన్పించలేదు. కాని తిరునామ చరణములలో అక్కడక్కడ అచ్చ తెనుగు పదములు, వాక్యములు కన్పించినవి.

“శ్రీపతిపాపిననుచు నన్ను బ్రోవవా
నరహరే పాపిననుచు నన్ను బ్రోవవా॥

అగణిత ప్రభావశీలుడైన మౌనివనితరూపు
సొగసు చక్కదనము జూచి బొగులు వాంచ గలిగి
తొగలరేని మేని దొడ్డ సెగలగమికి బుగులు దగిలి
మగువనంటు వానియందు మమత గల్గుటేమయా” (4)

పెద్దక్షరాల భాగము అచ్చతెనుగునట స్పష్టము. “అడియేన్ రామా నుజ దాసుడనై కడతేరేదెన్నటికో” (388) అను తిరునామము ఇట్టి కోవలోనిదే. అక్కడక్కడ అచ్చ తెనుగు పదములు గలిగినవి తప్ప పూర్తిగా అచ్చతెనుగులో నున్న తిరునామములు కన్పించలేదు.

ప్రాచీన కావ్య ప్రభావము

ప్రాచీన కావ్యములలో వీనిని ప్రభావ మొనర్చిన వానిలో నాలయిర ప్రబంధములు తొలుత పేర్కొనదగినవి. విష్ణుతత్వమునకు, అష్టాక్షరిమంత్రమునకు ప్రావాన్యమును గానము చేసినవారు ఆళ్వారులు. వారిలోను నమ్మాళ్వారుల తిరువాయిమొడి తొలుత పేర్కొనతగినది. ఇతర ప్రబంధములందలి ఆంశములు గూడా గ్రహింపబడి, తిరునామములు రచింపబడినవి. నమ్మాళ్వారులు తమ్ము శ్రీగా భావించుకొని, భగవంతుని రాకతై ఎదిరిచూచుచు విరహము ననుభవించిరి. ఈ శ్రీ దళయందును చెలికత్తై, తల్లి, నాయిక ఆసు మూడు దళలు గలవు నాయిక దళను మాత్రమే తిరునామములందు చెప్పిరి. శ్రీగా భావించుకొనుటకు కారణములు పారతంత్ర్యము, అన్యార్థము, అనన్యార్థక్షయము, అనన్యభోగ్యము అనునవి శ్రీ పరతంత్ర, భర్తృభగవంతు డొక్కడే.

“స ఏవ వాసుదేవో సౌ సాక్షాత్పురుష ఉచ్యతే
 శ్రీ ప్రాయమితరత్సర్వం జగద్రహ్మ పురస్సరం॥”
 “స్వామిత్యాత్మత్వశేషిత్య పుంస్త్యాద్యాః స్వామినోగుణాః
 స్వేభ్యోదాసత్య దేహత్వశేషత్య శ్రీ త్వదాయినః.”

పురుషుడు భగవంతుడొక్కడే. ప్రపంచమంతయు శ్రీ ప్రాయము. అతడు స్వామి. ప్రపంచము దాసభూతము. కావున పురుషుడైన ఆ భగవంతుడే భర్త. తదధీన మీ ప్రపంచము. భార్య భర్తృధీనమైనది. భర్తకు వినా ఇతరులకు అర్హురాలు, భోగ్యభూతురాలు కాదు. (హనుమంతుడు రక్షింతునన్నను శ్రీరాముడే స్వయముగా రక్షించవలెనని కోరినది సీత). భర్తచేత తప్ప ఇతరులచే రక్షింపడునదియు కాదు. భార్యవలెనే ఈ దేహదారులందరును భగవంతునిచే రక్షింపదగినవారు. అతనికే భోగ్యభూతులు. ఆ కారణమున సమ్మాన్యారులు తమ్ము శ్రీనిగా భావించుకొనిరి. “రూపాదార్యగుణైః పుంసాం దృష్టిచిత్తా పహారిణం” ఆ భగవంతుని రూప విభవముల జూచి ముగ్ధులై తమ్ము శ్రీనిగా భావించుకొనిరి.

ఈ ప్రభావమున తిరునామములందును శ్రీత్యారోపణ కన్పించుచున్నది. నాయికా భేదములందు వీని ఉదాహరణములను చూపియుంటిమి. భగవంతునికై విరహమొందుటకు బదులు ఆచార్యునికై విరహమొందుట, ఆచార్యుని కడకు సందేశమంపుట, అతని రాకకై ఎదిరిచూచుట, అతనిని కలలో దర్శించుట, స్మరణ ఆలింగన చుంబనాదులు ఇందు కలవు. ఆచార్యునే భగవంతునిగా భావించిరి. సమ్మాన్యారుల తిరువాయిమొడి, తిరువిరుత్తం, అండాళు నాచ్చియార్ తిరుమొడి, భక్తిసారుల తిరుచ్చంద విరుత్తములయందు ఈ శ్రీత్యారోపణకలదు. ద్రావిడ గ్రంథముల ప్రభావమే తిరునామములందు ఉన్నందున ఈ విషయము నను ఆచార్యుల ప్రభావమే ఉన్నదనుట సమంజసము.

“నిన్నెట్లు బాసియుందురా నా చిన్నినమ్మ”
 “ఇంత కృపగల గురుని సన్నిధి చెంతబాయగ జాలనే”
 “సారసాక్షి నల్లాన్ తాతాచార్యులను దేవే”
 “కలికి అప్పల గురుకాంతుడు నా పయిని
 అలుగ కారణమేమొ అడిగిరావమ్మ”

“కురులుముడిచి కొమ్మరాగదే - చిన్ని

తిరుమల గురునిందు తేగదే”

“కలకంఠి నేనొక్క కలగంటినమ్మా

కలలోనే ఆచార్య కనుగొంటినమ్మా”

“కలలోనే వేంచేసినారు

ఫలము చేకొనెనమ్మ నేడు

మొలకనవ్వల ముద్దు గేరుమోవి

మరిసి ముద్దివ్వ వచ్చినారు

అలింగనము చేసినారు పుష్ప

మాలిక మెడ వేసినారు.”

శ్రీత్వారోపణ గల్గిన పై తిరునామములను (ఆయా సందర్భముల ఉదహరించిన వానిని) ఉదాహరణముగా చూడవచ్చును.

శ్రీత్వారోపణమే కాక ఇతరాంశములును నాలాయిరముల నుండి గ్రహింపబడినవి. “వణ్ పుకడ్ నారణన్” నిత్యములయిన కల్యాణ గుణములు గల నారాయణునియొక్క (1-2-10) “తిణ్ కడల్ శేర్” ఆశ్రితుల విడనాడని సర్వేశ్వరుని యొక్క పాదముల నాశ్రయింపుము. “పిరవిక్కడల్ సిన్దు వాక్కు పుణై వన్” (2-8-2) గణేంద్రుల దుఃఖముచు పోగొట్టినవాడగు నారాయణుడు, అను నారాయణ పరత్వమును బోధించిన పైవాక్యములు నమ్మాళ్వారుల తిరు వాయిమొళి లోనివి. పూదత్తాళ్వారుల ఇరందాం తిరువందాది, భక్తిసారుల నాన్మహన్ తిరువందాదియు ఇట్టివే. “అరంగనార్కు ఆళ్ శెయ్యాదే” రంగని దాస్యము చేయక “అరంగమానగరుళానే ఆరుళర్ కళై కణమ్మా” రంగా! నీవు తప్ప రక్షకులు వేరెవరు 13 అనినట్లు తిరునామముల ప్రధానాశయము కూడా నారాయణ పరత్వమును, ఆతని అర్చారూప ప్రాధాన్యమును తెలుపుటయే.

“మన్నారు రంగనికన్న రక్షకులెవ్వరు”

“పరమాత్మ మిమ్మిక విడనాడితె

వేరె ప్రాపు మాకెక్కడలేదు

శ్రీ వేంకటేశ మోక్షము జెందేకొరకు సేసలేమిజేతు” మచ్చునకు ఈ తిరునామములు ఉదాహరణములు.

“తమ్మడియారడియార్ తమక్కడి యారడియార్
తమ్మడియారడి యోంగళే” 14 భగవంతుని దాసులు, వారి దాసులు,
వారి దాసులు, వారి దాసులము.

“ముగిల్వణ్ణ నైక్కడైక్కొణ్ణ తైత్తుడుం పత్తర్గళ్
ఇరున్దవూరి లిరిక్కుమ్మానిడర్ ఎత్తవంగళ్ శెయ్దార్కొలో.”
మేమముపంటి మేనుగల వానిని సేవించు భక్తులుగల ఊరిలో ఉండు మనుష్యుల
అదృష్టమేమో.¹⁵ పై నమ్మాళ్వారుల, పెరియాళ్వారుల వాక్యములు భాగవత
భక్తిని చెప్పినవి. ఇందుకు “భాగవతార్చన కన్నను మిక్కిలిభాగ్యము లేదమ్మా”
అను తిరునామమొక ఉదాహరణము.

మధురకవుల కణ్ణినున్ శిరుత్తాంబు తిరువరంగ త్రము, దనారుల రామానుశ
నూత్తందాది ఆచార్య ప్రావణ్యమును తెల్పినది. “జ్ఞానమన్నట్టనమివై” అను
ఉపదేశ రత్నమాల¹⁶ పాశురము జ్ఞానానుష్ఠానములు గల ఆచార్య నాశ్రయించి
తరించమనుచున్నది. తిరునామములన్నియు శ్రీ రామానుజుల లేదా స్వాచార్యు
లకే ప్రాధాన్యత నిచ్చి కూర్చబడినవి.

నమ్మాళ్వారులు తమ తిరువాయి మొడియందు 95 దివ్య దేశముల
పేర్లను పేర్కొనిరి. శ్రీరంగము, తిరుపతి మొదలగునవి ప్రసిద్ధి గాంచినవి.
“కంగులుంపగలుమ్” అను 7 వ పత్తులోని 2 వ తిరువాయి మొడి శ్రీరంగ
మును, “ఉలగముండ పెరువాయా” అను 8 వ పత్తులోని 10 వ తిరువాయి
మొడి తిరుపతిని కీర్తించినట్టివి. ఈ తిరునామములందును శ్రీరంగము, తిరుపతి
శ్రీవిల్లిబుత్తూరు, శ్రీ రామానుజుల జన్మస్థలమైన శ్రీపెరుంబూదూరు ప్రశం
సింపబడినవి.

“మాలేనణ్ణైత్తుడు తెడుమినో” అను తిరువాయి మొడి 9 వ పత్తు 10 వ
తిరువాయి మొడి భక్తితో హరిపాదముల నాశ్రయించమనినది.

“నిన్నడి యిళైయడైన్దేన్ అణి పొడిర్
తిరువరంగ త్రమ్మానే” అను తిరుమంగై యాళ్వారుల పెరియ తిరు
మొడి (5-8-1) పాశురము నీ పాదములందు శరణు వేడుచున్నా ననుచున్నది.
ఈ శరణాగతి ప్రాశస్త్యమే చరమార్థ ప్రాధాన్యము. తిరునామములందును-

“తిరువడి ఘళ సేవ దొరుకు తెన్నటికో”

“పరమ పావనులైన గురుని సన్నిధిజేరి

తిరువడి ఘళకు శరణు బొందుదము

దరిజేరు వారెల్ల రండి” మొదలగుచోట్ల శరణాగతి కోరబడినది.

“ఇడికులత్తవర్గశేనుం ఎమ్మడి యార్గళాగిల్

తొడుమిసిర్” మా దాసుల, హీన కులజులనైన మీరు సేవింపుడు అను తొండరడిప్పొడియాళ్వారుల తిరుమాలైలోని (42) పాశురము కులతత్వమును నిందించినది. “బ్రాహ్మణ జాతులై, విష్ణుభక్తుల జాతి కారణముగా నిందించు వారు చండాలురు” అని (43 పాశురము) గూడా చెప్పినది. ఈ కులతత్వ నిరాసమే తిరునామముల యందలి కుల నిరసనకును మూలము.

“కణ్ణక్కడలిణె” అను (10-F-1) నమ్మాళ్వారుల తిరువాయిమొడి యందు అష్టాక్షరి ప్రాధాన్యము చెప్పబడినది. “అష్టాక్షరియందమరిన ప్రణవము ఇష్టమయ్యేదెన్నఁదో” అని తిరునామములందును కోరబడినది.

ఈ విధముగా పైన జెప్పిన నాయిక భావన, నారాయణ పరత్వము, భాగవత ప్రశస్తి, ఆచార్య ప్రాధాన్యము, శ్రేతప్రశస్తి, శరణాగతి, కులనిరసన మొదలగువానికి మూలము నాలాయిర ప్రబంధములే. పైన జెప్పిన విషయములే కాక అహంకార నిరాసము, అభిజన విద్యామద నిరాసము, దేహభిమాన నిస్సృతి, శ్రీ వ్యామోహ నిరాకరణ, బంధుప్రితి నిరాకరణ, తిరుమంత్రద్వయ చరమ ప్రాధాన్యము, శ్రీదేవి పురుషకార ప్రాధాన్యము, దాస్యభావము మొదలగు వైష్ణవ లక్షణములు ద్రావిడ ప్రబంధముల నుండియే స్వీకరింపబడినవి. పైన జూపినవి కొన్ని మచ్చుతునకలు. తిరునామముల యందలి ప్రతి విషయమునకు మూలము నాలాయిర దివ్యప్రబంధములు, అష్టాదశ రహస్యాది ద్రావిడ గ్రంథములు. కావున వీనిపై ప్రభావము చూపిన ప్రాచీన కావ్యములలో తొలుత పేర్కొనదగినవివి:

చంద్రాలోకము:-

“చింతింపనేల మనుపెంత నిర్ణయమో ఇసు

మంతైన కౌరతబడదు

పరుగెత్తి తిరుగ తన ప్రాప్తికన్నను మించ
సిరిగలదె హరునికైన
ధరణిలోపల నొకడు తాకుండ గొనిపోయి
ఉరువైన నదిముంచి విరివి సలిలము గనెన." (416)

ఇదే భావము చంద్రాలోకమున అవజ్ఞాలంకార ఉదాహరణమున గలదు:
“స్వల్ప మేవాంబు లభతే ప్రస్థః ప్రాప్యాపి సాగరం.” భర్తృహరి నీతిశతక
మందును ఇదే భావము గలిగిన శ్లోక మొకటి గలదు.

అన్నమయ్య:-

“అదుగో నమ్మాళ్వారు పాదములు మన
కాత్మానందములన్ని పాదములు” (48)

“పాదములు” మకుటముగా అన్నమయ్య కీర్తన గలదు. “బ్రహ్మ గడిగిన
పాదమూ” అనునది.

త్యాగరాజు:-

శ్రీరామ జయరామ శృంగారరామ
యని చింతింపరాదె ఓ మనస
తకుకు చెక్కుల ముద్దుబెట్టు కౌసల్య
మును తపమేమిజేసెనో తెలియరాదు.

కౌసల్య, సౌమిత్రి, విశ్వామిత్రుడు మొదలగువారు ఏమి తపముజేసి రాముని
సేవించు భాగ్యముగనిరో అనునది త్యాగరాజస్వామి కృతి. ఈ క్రింది తిరు
నామము ఇదే రీతిలో నడచినది.

“పాతకహర మీరిపుడు ధ్యాతిగ ఆవతరించిన
భూతపుర మేపుణ్ణమొందెనో.” (72)

మిముగన్న కాంతిమతి యేమి వ్రతము జేసెనో, యాదవు దేజపము జేసెనో,
పిళ్ళవెరుగాదాన రేదాస్యము జేసెనో, వారల సుకృత మెట్టిదో, ఆ సుకృతము
నకు నేను నోడుకోవై తినిని వాపోవుచున్నాను.

రామాయణము :-

“అపచారములు పెక్కు లాచరించిని యతి శిఖామణి
మీ కృపకన్న మరి వేరె ఉపమ లేదు శ్రీ యతి శిఖామణి”

నా అపచారముల మాన్పగలది మీ కృప ఒక్కటే. దానిని మించినది,
దానికి సాటియైనది మరొక్కటిలేదు. రామాయణము సుందరకాండయందలి ఈ
క్రింది శ్లోకమును గుర్తుకు తెచ్చునదీ తిరునామ వాక్యము:

“త్వాంకృత్యో పరతోమన్యో చూపకర్తా స విశ్వస్పద
నహిరూపోమాకశ్చిత్ విద్య తే త్రిదశేశ్వరి”

ముకుందమాల :-

“పుడమిని సంసృతి భోగిదష్టులకు వడిగల్గిన గారుడమంత్రజ్ఞులు”

ఈ వాక్యముచే ముకుందమాల యందలి ఈ క్రింది చరణము గుర్తుకు
వచ్చును. “భక్తాసాయ భుజంగ గారుడ మణిః”

జనార్దనాష్టకం :-

“రాజ మాయతిరాజ జియ్యరు రావె గురుకుల రత్నమా
తేజ వినుత బిడౌజ విబుధ సమాజ తానకచంద్రమా.”

ఇది దేశీయమైన 28 మాత్రల రచన. ఇది కందుకూరి రుద్రకవి జనార్దనాష్టకమును తలపించును.

“ఆనవెట్టిన రాకపోతివి అయెబో ఆటు మొన్ననూ
పూని పిలువగ వినకపోతివి పొంచిపోవుచు మొన్ననూ
నేను చూడగ, గడచిపోతివి నీటుచేసుక నిన్ననూ
కానిలేరా, దనుజమర్దన కందుకూరి జనార్దనా.”

కుమార సంభవము :-

కాళిదాసు కుమార సంభవమున పార్వతి కపటవటు సంభాషణమును
రచించెను.

వ పుర్వి రూపాక్ష మలక్ష్మజస్మతా
 దిగంబరత్వేన నివేదితం వసు
 వరేషు యద్బాల మృగాక్షి మృగ్యతే
 తదస్తి కిం వ్యస్తమపి త్రిలోచనే."

పార్వతి శివుని వివాహమాడదలచి తన వపుస్సొందర్యముచే శివుని ఆకర్షింపలేక తపమాచరించెను. తపమాచరించు ఆమెను పరీక్షింపదలచి శివుడు కపట వటు రూపమున కన్పించి, ఇంత సుకుమార శరీరముగల ఈమె ఎందుకు తపమాచరించుచున్నదని ప్రశ్నించి, శివుని వరించుచున్నదని తెలుసుకొనెను. అప్పుడు శివుడు పై మాటలననును. కన్య గోరెడి అందము, కన్య తల్లి గోరెడి ధనము, తండ్రి గోరెడి ఉత్తమ పాండిత్యము ఇవ్వేమియు శివునిలో లేవు. మూడు కన్నులతో వికారరూపుడు. తలిదండ్రులెవరో తెలియదు. వస్త్రధారణచే ఈతని ఐశ్వర్యము తెలిసిపోయినది. వరులలో ఉండదగిన ఏ ఒక్క గుణము ఈతనిలో లేదు. ఇతనిని వరింపవలదనుచు. ఈ క్రింది తిరునామమున లక్ష్మిని సంబోధించుచు విష్ణువును హీన వరునిగా నిరూపించుచు వర్ణించినారు:

"ఎట్టుగా వలచితి ఈ దాసరయ్యను ఏమమ్మకమలాలయా
 పుట్టు దరిద్రుడు బొల్లి బొల్లి మోము పిట్టనెక్కిన బిచ్చగొట్టువానిని"

ఓ లక్ష్మి ! నీవు వరించినవాడు పుట్టుదరిద్రుడు. పిట్టనెక్కిన బిచ్చగొట్టువాడు. కులగోత్రహీనుడు, ఆకారహీనుడు. ఒకనిచే తన్నులు తిన్నవాడు. ఒళ్ళంతయు నీచవాసనవాడు (మత్స్యావతారము). ఇల్లు లేదు. మఱ్ఱాకే పడక ఇన్ని అవలక్షణములుగల ఈతనినెట్లు వరించుచున్నావు అని ప్రశ్న. ఇది పై కుమారసంభవ శ్లోకమునకు ప్రతిబింబరూపమైనది.

పోతన :-

"ఘనుడా భూసురుడేగెనో నడుమ మార్గశాంతుడై చిక్కెనో
 విని కృష్ణుండిది తప్పుగాదలచెనో." ఇది పోతన భాగవతమందలి పద్యము. రుక్మిణి కృష్ణునికడకు ఒక బ్రాహ్మణుని సంపెను ఆ బ్రాహ్మణుడు కృష్ణునికడకు చేరెనో లేదో అని చింతించుచు పలికినమాట ఇది. తిరునామము గూడా ఇట్టిదే గలదు.

విధియేతీరున వ్రాసెనొకో వేదనతీరునా తీరదొకో
బుధనుత యతినాథుడాచుకొనునో అధముడ ఛీ పొమ్మనియనునో॥

పోతన అనుకరణములు మరికొన్ని గలవు.

పోతన :-

“కమలాక్షు నర్పించు కరములు కరములు శ్రీనాథు వర్ణించు జిహ్వ
జిహ్వ”

తిరునామము :-

వనజాక్షి తనమేలుగొనువారికె యెప్పుడు
పనులు సేయుటకుగదా జనన ఫలము.

పోతన :-

“కంజాక్షునకుగాని కాయంబు కాయమే”

“ప్రాణేశ నీ మంజుభాషలు వినలేని కర్ణరంధ్రంబుల కలిమి యేల”

తిరునామము :-

“అనిశమును వారికై వినియోగపడని
తనువేల మరియు జీవనము ధనమేలా
భామరో శ్రీకృస్తుభాచార్య వరదుడు
కామించి నవరతుల గలియు వేశ
ప్రేమచే విభుని సన్నిధికయిగానట్టి
కామినీమణికి శృంగారమేలా॥”

“ఈ మహిలో వాసుదేవునెరుగని దేవత్వమయ్యి మేమొల్లము
ఏమరితనమున మాధవు గొలువని బ్రహ్మపట్నమయ్యి పోల్లము”

“శ్రీమతే రామానుజా యని పలుకని జిహ్వ యేలనే”

“భాగవతానుభవము మడిగానక వారి మార్గము లెంచెటివారు
మానవ రాక్షసులమ్మా అనుమానము లేదు వో కొమ్మా.”

పోతన:-

“హరి యని సంభావించును హరి యని దర్శించునంటు”

"అతనికిహమానెహరులందు కరులందు
ధనములందు కేళివనములందు."

తిరునామము:-

"శ్రీరామానుజ మంత్రాక్షర రససేవ మానదుర నా జిహ్వ
దారుణి నన్మరసావళికూవిళు లూరబోదురా నా జిహ్వ."

పై చరణములు పూర్తిగా యథాతథానువాదములు గావు. భావద్వాయలు
గోచరించును. వ్యక్తీకరణ రీతి పోతన కవితను గుర్తుకు తెచ్చును.

క్షేత్రయ్య:-

కల్్యాణి-చాపుతాళమున క్షేత్రయ్య కీర్తనమొకటి గలదు.

అతడు:- మంచిదానవే చెలియ మాటలకును

ఆమె:- పంచనగల సఖి యని వార్త చెప్పుకోవస్తి

అతడు:- చెలియ నీ నెమ్మొము చంద్రుడందురుగాని
చంద్రుడైతే చంద్రకళ గావా

కమ్మని నీ ముంగురులు తుమ్మెదలందురుగాని
తుమ్మెదలైతే ఎగరవా॥

తిరునామము ఈ క్రింద ఉదహరించుచున్నాను :

సరసురాలవె చెలియ చతురతకు నీవు

అరసి చూచితే జగతి అంబుజాక్షులలోన॥

పంకజాక్షి నీ మోము పంకజ మందురుగాని

పంకజమైతే దాని పత్రములు యేవే

పొంకమైన చెక్కిళ్ళ పొంతదిద్దిన ఘుస్పణ

పంకరచనంబులవి పత్రములుగావా." అనుకరణ స్పష్టము. ఈ విధముగా

ప్రాచీన సాహిత్య ప్రభావమును ఈ తిరునామములందు గమనింపగలము.

ఇందలి సాంఘిక విషయములు

సొగటాలాట : ఈ తిరునామములందుగల సాంఘిక విషయములలో సొగటాలాట ఒకటి. ఇది నేడు ప్రచారములో లేకున్నను, ఇరుపది సంవత్సరముల క్రితము వరకును ప్రచారములో నుండినది. ఈ ఆట రూపకాలంకారమున చెప్పబడినది. ఈ తిరునామములందు ఏ విషయమైతినను మతము ప్రధాన విషయముగా, ఇతర విషయములు అనుషంగికముగా చెప్పబడును. లోకులకు పరిచితమైన ఒక విషయముతో, తాను చెప్పదలచిన విషయమును పోల్చి చెప్పినపుడు లోకులు సులభముగా గ్రహింతురు. ఆ కారణముననే ఇదట సొగటాలాటతో విశిష్టాద్వైత తత్వము జోడించి చెప్పబడినది.

సొగటాలాడిరే నంబెరుమాళ్ళు సొగటాలాడిరే

సొగటాలాడెనమ్మ చూడరే శ్రీదేవి

ప్రకటితముగ చెంతపై యెత్తు జూడంగ ॥

గురుపరంపరయే మక్కువమీరపాళిగ

సరవి చేతనురెల్ల సారెలుగాను

నెరనమ్మయ్యాళ్ళారు నెత్తంపు భరణిగా

పరుగుపాచికలే శ్రీభాష్యకారులుగాను॥

సొగటాలాడెడివారు శ్రీయఃపతి మరియు శ్రీదేవి రంగనాథుడు వేసెడి ఎత్తులకు పైయెత్తులను ఆలోచించుచు శ్రీదేవి ఆడుచున్నది. ఆటకు ప్రధాన అంగములు ఇందు చెప్పబడినవి. ఒకటి జూడమాడెడి పలక. కాయలు రెండవ భాగము. కాయలందెడి పాత్ర మూడవది. పాచికలు నాల్గవ భాగము. గురు పరం పరయే ఆడెడి పలక. ప్రాణికోటి కాయలవంటి వారు. నమ్మాళ్ళారు ఈ ప్రాణికోటికి రక్షకము శ్రీ రామానుజులు పాచికలు. ఈ పాచికలు రెండుండును. ప్రతిదానికి ఒకవైపు ఒక చుక్క, రెండవవైపు 3 చుక్కలు, మూడవవైపు 4 చుక్కలు, నాల్గవవైపు 5 చుక్కలుండును. 1-3, 4-5 ఎదురెదురుగా నుండును. పందెమున ఈ రెండు పాచికలు వేసినపుడు పైకి కన్పించెడి చుక్కల ననుసరించి కాయలు గళ్ళయందు నడిపించబడును. ఈ పాచికల ననుసరించి పదిరకముల పందెములు పడునవకాళమున్నది. ఆ పది విధములివి:

$1 + 1 = 2$	$6 + 3 = 9$	$3 + 4 = 7$	$4 + 4 = 8$
$1 + 6 = 7$	$6 + 4 = 10$	$3 + 3 = 6$	
$1 + 3 = 4$	$6 + 6 = 12$	— — —	
$1 + 4 = 5$	— — — —		
— — —			

పంచస్కారములు చొపంచ (5), అష్టాక్షరిదచ్చి (8), ద్వయమంత్రము దుగ (2), ద్రావిడవేదములు తీవంచ (4), యతిపతి వాక్యంబు పది (10), ఆళ్వార్లు బార (12), వరదరాజస్వామి వార్తలు భేత్తి (8), చతుర్వర్ణమంత్రము సత్త (7), మకారార్థక్రమము ఆరొక్కటి (7), నవవిధ సంబంధము తొమ్మిది (9).

పైన నుడి వినట్లు 10 రకములుగా పాచికలు పడుట కవకాశమున్నది. పైన ఆ పది రకములు నుడువబడినవి. వైష్ణవునకు పంచ సంస్కారములు, అష్టాక్షరి, ద్వయమంత్రము, నాలాయిత ప్రబంధములు, యతిపతి వాక్యము సరణము, పన్నిద్రాళ్వారుల సేవ, కరిగిరి వరదుడు వివరించిన జీవేశ్వరభేదము, రామానుజ అను చతురక్షరి (ఓంకారనమః పదములతో కూడినది), నవ విధ సంబంధము, ఇవన్నియు తెలుసుకోదగినవి. ఈ సంసారమను అట ఈశ్వరునకు లీలారూపము. ఆతడు ఆడువాడు. మనమందరము ఆతనిచేతి పావులము. శ్రీదేవి మనలను పై పైకి భగవంతునివైపు మరల్చగలిగినది.

భాగవత గోష్ఠి

ప్రథమశేషికి

మంగళాశాసనము చేసి... ప్రసాపడి

శేషమొసగి దాసుని దయంగనుచుండగ

ముందు చిత్రకంఠశమునందు వేంచేసి దివ్య

చందనమలది మేనులందు

సుందరతరమగు సుమమాలికలిం

పొందదాల్చి తాంబూలము వేయగ॥

భగవదర్చన పిదప భాగవతార్చన జరుగును. ఆ క్రమము ఈ తిరునామ మందు గలదు. సర్వశేషియైన భగవంతునకు ఆరగింపు, మంగళాశాసనము చేసిన

పిదప భాగవతుల సాపాటు. ఆ పిదప శిష్యుడు ఆచార్యుడిచ్చిన అన్న శేషమును భుజించును. ఆ తరువాత కంబళము వేసి భాగవతులనందరిని ఆచట కూర్చుండ చేయుదురు. వారికి చందనము, సుమములు తాంబూలము సమర్పింతురు. ఆ తరువాత ఈ తిరునామ సంకీర్తనము జరిగెడిది. ఆ విధము ఇట వివరింపబడినది. ఎక్కడ భాగవత, తదీయారాధన జరిగినను, లేదా భగవదుత్సవము జరిగినను ఆచట భాగవత గోష్ఠి, తిరునామ కాలక్షేపము తప్పదు. అనాటి వైష్ణవ సంప్రదాయమిందు గలదు.

సేవ వర్ణనము

ఆయా ఉత్సవముల సందర్భమున శ్రీ శ్రీయఃపతులసేవ ఊరేగింపుగా బయలుదేరుట ఈనాటికి కలదు. కాని ఈ తిరునామముందున్న రీతిగా మాత్రము సేవ ఈనాడు ఎక్కడో ఒకచోట తప్ప సర్వత్ర చూడలేము.

చూడగంటి వరదుని వేడుకొంటి చూడగంటి మనుసు రంజిల్ల॥

కరిగిరిమంచి హూయలుగ వేడుకలలర చూడగంటి॥

మల్లె, మొల్లె, పొన్న, మరువము మొదలగు పూలతో అలంకరింపబడిన దివ్య విమానమున వీరశైవ్యరాయని దర్శనము. భాగవతులు, యతిపతులు, సన్నిధిపరిజనంబులు వరదుని సేవించుచున్నారు. వీనుగులు, ఆశ్వములు, రథములు, వీరవరులు ముందు నడచుచున్నారు. భేరికాహళాది వాద్యముల మ్రోగించుచున్నారు. దివిటిల వరుసలు ఇరుగడల ముందుకు సాగుచున్నవి. వరదుని శిరస్సుపై అనేకములైన ఛత్రముల నమర్చినారు. ఈ విధముగా వరదుని సేవను చూడగలిగానని భక్తుని ఆనందము. మరొక తిరునామమున ఈ సేవ వర్ణన ఇటులున్నది:

స్వాంతి వెడలె నిదుగో గోదానాంచారు

కల్లగాదు భాగవతాశిరుదెస పల్లాండు పల్లాండు బాడగ॥

గోదాదేవి సేవ ఆరంభమైనది. భాగవతు లిరుదెసల తిరుప్పల్లాండు చదువుచున్నారు. దుందుభులు ముందువై పు మ్రోగించుచున్నారు. దాసులు చేతు

లతో తాళములు వాయించుచున్నారు. మృందగ వాద్యములొకవైపు మ్రోగుచున్నవి. మరొక ప్రక్క నాట్యకత్తెల నాట్యము జరుగుచున్నది. ఇవన్నియు సేవ బయలుదేరినప్పటి సన్నాహములు దేహాలయములందలి ఒక విశేషమునకు ఈ తిరునామములు చిహ్నములు.

కుల నిరసనము

కుల నిరసనమును గూర్చిన తిరునామములు చాలా కన్పించును. భగవద్భక్తుడు శ్వపచుడైనను ఉత్తముడనియు బ్రాహ్మణుడైనను భక్తిహీనుడైన, శ్వపచుని కన్న అభముడనియు భాగవతము నుడివినది. కుల నిరాసచేసి భగవద్భాగవత భక్తిని మాత్రమే బోధించినది శ్రీవైష్ణవము. పల్నాటి వీరచరిత్ర నాటి చాప కూడు గూడా కుల నిరసనను తెలియజేయును. ఆ కారణముననే శ్రీవైష్ణవము నందు చేరినవారు విభిన్న కులములకు చెందినవారు కన్పించురు. మాలదాసరులు నిర్మలనిపింపబడు హరిజన వైష్ణవులు. సాతానివారనుబడు వారును వైష్ణవమును స్వీకరించిన బ్రాహ్మణేతర జాతివారు. శ్రీవైష్ణవ ప్రచారము ప్రధానముగాయెంచి, భక్తిని మాత్రమే కొలతగా భావించి, అన్ని కులములవారికి పంచనంస్కార రూప పారిశుధ్యము కల్పించి శ్రీవైష్ణవుల నొసర్చినారు భగవద్భక్తి, శరణాగతి మాత్రమే వీరి కుండవలసిన ప్రధాన ధర్మములు. అట్టి యెడ కుల నిరసనను వీనిలో ప్రతిపాదించుట ఆశ్చర్యము కాదు. కుల నిరసనను విశదీకరించు కొన్ని తిరునామములు:

కులము కారణమేమి గుణమే ప్రధానము కులములొ నేమున్నది

పలుక నేటికి విష్ణుభక్తులై యుండెటి పావన మగుచున్నది ॥

కాకులవంటి లోకుల తోడంత కారణమేమున్నది

ఏ కులమైతేమి ఈడేరె దానికి యెక్కడ నేమున్నది ॥

వ్యాసు లేకులమందు వాసిగ జన్మించె వారిని జూడరాదా

పుసారవెల్లి నెదిలి నేకులమని పూపించి చూడరాదా ॥

వాసి యిహ మందు పరాశరవంశము వాసికెక్కగలేదా

దాసి దేకులము వింతగ నారదుడుబుట్టి ధన్యుడై యుండరాదా ॥

ఉడత యేకుల మందు ఉద్భవించెను దాన్ని కడతేర్చగలేదా ॥

పుదమి జటాయువు బుట్టి నేకులమని బ్రోచిన సాక్షి లేదా ॥

విదురు దేకులమని విందారగించెను విధమె తెలియరాదా

విదేహాధాముడు యేవిందారగించెను విధముతెలియరాదా ॥

“గుణాః పూజా స్థానం గుణిషు సచలింగం సచవయః” అనినట్లే కులము గూడా ప్రధానము కాదు, గుణమే ప్రధానము. వ్యాసుని దేకులము, పరాశర వంశము కీర్తి నందలేదా, దానికి జన్మించిన నారదుడు వాసికెక్కినాడు. ఉడుత, జటాముపు వంటివి గూడా బుద్ధి జీవులు కాకున్న తరించలేదా, విదురు నింటనే కృష్ణుడు పిందారగించినాడు. ఇవన్నియు కులము కన్నకు భగవద్భక్తి ముఖ్యమని చాటుచుండగా కులముతో నిరుత్తమేమి అని ప్రశ్నించినారు. మరికొన్ని ఉదాహరణము లిట్టివే :

“కులగోత్రములను గోతులలోబడికూలలేనే”

“కులము కారణమని నెక్కకు”

“చదువులు చదువగనేమి విప్రజాతిని పుట్టగనేమి మదమత్సరములన్ని వదలి దాసుల దాసిగావలెను”

“కుల గోత్రములు లేక గుణహీనుడై యెంతో

ఖలుడైనగాని రక్షకుడనలేక

బలివంపు వాగాడంబరముల దూషింప

కులజుడైనను భండాలునికి నధముడు”

“కులము కలిమియ తనకు గలదనుచు నాత్మ లో

పల సంతసింపనేలా

పలనొప్పగా చక్రవర్తియో రాజాజు

కులహీను గొల్వడా బలిమి చెడితామున్ను ॥”

“కుల గోత్రములు విద్య కలదని గర్వించి

తెలివిమాలి భ్రమసి తిరుగకను

ఇలలోన సూతుండు ఏ జాతి వాడౌట

తలపోసి భాగవత దాసదాసిననుచు ॥”

హరిశ్చంద్రుని యంతటివాడు కాటికాపరియై ఒకరికి దాసుడైనాడు కులముపకరింప లేదు. సూతుడు సూత కులజుడయ్యు భగవద్భక్తి కలవాడైనాడు. కాన భగవద్భాగవత భక్తి ముఖ్యము కాని, కులము కాదనుట ప్రధాన విషయము. కాళహస్తి శ్వరశతకమున “ఏ వేదంబు పఠించె లూత” అను పద్యమందు నుడివినట్లు చదువులవల్ల రాదగినది కాదు భక్తిభావము. పుట్టుకవల్ల కలిగెడి కులసంబంధమును చూచి విర్రవీగుట తగదు అని కుల రూపమైన సంఘ దురాచారమును తీవ్రముగా నిరసించినారు.

స్వయంపాకము

వెనుకటి రోజులలో వైష్ణవులు ఎక్కడికి వెళ్ళినను స్వయముగా వండి సాలగ్రామమునకు నివేదించిన పిదపనే భుజించెడివారు. ఆ విషయము 'తళియాకు తీసుకొని పాకముచేసి భోంచేసె కాలమందూ' అను చరణమున చెప్పబడినది. సాహిత్య మనుపేర, వైష్ణవుడైనవానికి సంపన్నుల నుండి సామాన్యని పరకు భోజన సామగ్రి సిచ్చెడివారు. ఆ ఆచారమున కిది ఆక్షర రూపము.

వైష్ణవులు ఆలయార్చనంతో కాలము వెళ్ళబుచ్చినను అప్పుడప్పుడు పొరో పీత్యమునకై వెడలెడివారు. అక్కడక్కడ శ్రాద్ధములు చేయించి సాహిత్యమును మూటగట్టుకొనుట కలవాటుపడి ఇప్పుడు విరక్తుడైన యాతడు "శ్రాద్ధతండుల ముల మూటగట్టలేనే" అని వాపోవుచున్నాడు.

వైద్యము

బౌద్ధముల పేర్లను ఈ తిరునామములందు కన్పించును.

అవయ భవ రోగముల కౌషధములు

వివరించి ప్రజలు సేవించుకొనుడిలలో ॥

శ్రీమహాభాగవత సేవ చింతామణి ఆ మహాద్వయమే జ్వరాంకుశము

వేమారు ప్రణవమే వెలయమందూరంబు శ్రీమదష్టాక్షరి సింధూర రసము॥

చింతామణి, జ్వరాంకుశము, మందూరము, సింధూర రసము, పూర్ణ చంద్రదోదయము, రసభూపతి, ఉదయభాస్కరము, ప్రాణేశ్వరము, సింధూర భూషణము, వాతవిధ్వంసిరసము, సంజీవనంబు అనునవి బౌద్ధధర్మములు. ఇవి భాగవతసేవ, అష్టాక్షరి, ద్వయమంత్రము మొదలగు వానితో పోల్చబడినవి. ఇందలి ఆచార్య పురుషులు కొందరు వైద్యులగుట చేతను, లేదా వైద్యవృత్తి నవలంబించిన సాత్ర మొదలగు కులములవారు శిష్యులగుటచేతను ఇట్టి పోలికలు గల్గిన తిరునామము లేర్పడియుండును. "కలిదోష విదూషిత విష్ణురసాయనము" "దోషాదుల బల్లలు కరుగు" అను చోట్లను వైద్యసంబంధి అంశము లున్నవి. "సంసారాంబుధిలో బడద్రోయకు చాల నమ్మినాను" అనుదానియందు రోగము నకు మూడు విధముల బౌద్ధధర్మములు చెప్పబడినవి. మంత్రము, కషాయములు, మాత్రలు అను మువ్విధముల వైద్యము నాడు సాగెడిది.

ఆభరణ విశేషములు

అండాశును వర్ణించు సందర్భమున ఆమె ధరించిన ఆభరణములు వివరింపబడినవి.

చూడికుడుతయు నేడు వేడుక శుక్రవారము కొలువై యున్నది

చూడరమ్మా కోర్కెలు వేడరమ్మా॥

అను శుక్రవారపు వేడుకను వర్ణించు తిరునామమందు-

కెంపుల కమ్మలు, వజ్రాల భవిరెలు, ముత్యపు ముంగర, పాదములందు మద్దెలు, మొలనూలు ఈ ఆభరణములతో రత్నపు బొమ్మవలెనున్న అండాశును చూడమని తెలుపుచున్నారు. మరొక తిరునామమున మరికొన్ని ఆభరణ విశేషముల నామములున్నవి.

పాపిట బొట్టును భవిరెలు ఫోజులు కమ్మలజుంకీలు

జంపులపై పొగడగొలుసు చంద్ర సూర్యులు

అంగుళమున వుంగరములు కొంగు బంగా రొడ్డాణములు

చెంజారంగా సరిగా కొంగువల్లె వాటమరా."

ఇందులో కొన్నిటిని ఎచట ధరింతురో చెప్పబడినది.

భాష

"ప్రమేయ భాష రీతి తప్పక ఆడుచుందుము" అను మాటచే శ్రీవైష్ణవ పరిభాష ఒకటి ప్రత్యేకముగా గలదని తెలియుచున్నది.

పాడి గొల్లలు

"గొల్లవారము సద్గురు కృప కలవారము" "వినవె చెప్పెద చరమ గొల్లల విధము" అను తిరునామములందు పాలు పెరుగు వెన్న చల్ల మొదలగు ఆంశములతో విశిష్టాద్యైత తత్వము బోల్పబడినది. దీనిచే గొల్లవారు నాటి రోజులలో పాలు పెరుగుమ్మడివారనుట సృష్టము. నేటివలె గొట్టలను, మేకలను మాత్రమే కాదుకొనుట కాక పాడిగూడ వారే అందించెడివారని తెలిసినది.

వేట

"అత్మ కలుషమృగమును ద్రుంచు ఆచార్యులిటు వచ్చిరే" అను తిరునామమున వేటతో బోల్పబడినందున వేట అనునది నాడు చాలావరకు ఫరిచితమైన

అంశముగా తెలియుచున్నది. తుపాకి వాడెడి విధానము చెప్పబడినందున అదియు పరిచితమైన అంశముగా భావింపవచ్చును.

దోపిడి

“ఓయి సజ్జనులార ఇరవొంద హరిపురికి” అను తిరునామమున దారి దోపిడి-ప్రయాణమున దొంగలు గుంపులుగా చేరి మనుష్యులను దోచుకొను పద్ధతి, అందుకు మనుష్యులు ఆత్మ రక్షణ కనువైన ప్రయాణ సాధనములతో కూడి ప్రయాణించెడివారని తెలియుచున్నది.

పెరుగు-కూరలు

పెరుగును కూరగాయలను వాడ వాడల తిరుగుచు అమ్మెడి వారని ఈ క్రింది తిరునామము తెలుపుచున్నది. “పెరుగోయమ్మ పెరుగు” “చింత చిగురు గొనగదరే (అక్కారు) చింతచిగురు గొన గదరే.”

సంఘమర్యాద

చుట్టముల చూడబోవువారితో, ఇక్కడ ఉండెడివారు, అక్కడి వారి నందరిని అడిగినట్లు చెప్పమందురు. అదే సాంఘిక మర్యాద రీతికి ప్రతిరూప ముగా ఈ తిరునామమున రచన సాగినది: “దండామని చెప్పరే నా స్వామిని దయపుంచమని అడుగరే” కవిత్వము సంఘమునకు ప్రతిబింబమగుట ఇది సంఘ మర్యాదకు ప్రతిబింబమైనదని చెప్పవచ్చును. ఇవి కొన్ని ఇందలి సాంఘిక విషయములు.

చివరిమాట

తిరునామముల యొక్క ప్రయోజనమేమి? అనునది చివరగా మిగిలిన ప్రశ్న. కావ్య ప్రయోజనమును వివరించుచు “యశసే, అర్థకృతే, శివేతరక్షతయే వ్యవహారవిదే, సద్యఃపర నిర్వృతయే, కాలా సమ్మితతయా-ఉపదేశయుజే” అనినారు. ఈ తిరునామములు కీర్తికై, ధనమునకై వ్రాయబడినవి కావు. వీటి వలన కలిగెడి వ్యవహార జ్ఞానము అంతంతమాత్రము. మరివీ ప్రయోజనమేమన అమంగళ నివృత్తి, ఆపై పరనిర్వృత్తి, కొంతవరకు ఉపదేశము.

మనమొక్కసారి చరిత్రను పర్యలోకించిన క్రి. శ. 12 వ శతాబ్దినుండి విదేశీయుల దండయాత్రలు దేశమందు అధికమైనవని తెలియగలదు. భారత జాతి, సంస్కృతి కల్లోలితమైనవి. అంతఃకలహములు పెచ్చు పెరిగినవి. ఈ

జాతిని ఏకత్రితముచేసి, దేశసంస్కృతిని నిలుపవలసిన బాధ్యత నాటి పెద్దలపై గలదు. ప్రాచీన భారతీయ చరిత్రలో ఆలయములు, మతము ప్రధాన స్థానములు. ఒక ఆలయము నాశ్రయించి సర్వవర్ణములవారు జీవించుచుండిరి. ఆ కారణమున మతసంస్థలే జాతి సమైక్యతకు పూనుకొనినవి. బసవేశ్వరుని ప్రయత్నము అట్టిదే. శ్రీ రామానుజులు విశిష్టాద్వైతమును పేర ఆసేతు హిమాచలము పర్యటించి, జాతి సమైక్యతకు, సంస్కృతి పునరుద్ధరణకు పాటుపడిరి. తుకారాము మొదలగు భక్తులు చేసిన ప్రయత్నము గూడా ఇదే.

వీరి ఉద్యమములో ప్రధానముగా గమనింపతగినది భావ సమైక్యతకు పాటుపడుట కుల భేదములను, వర్ణవివక్షను నిరసించి, తద్వారా మనుష్యులందరూ ఒక్కడే అను భావనను కల్గించిరి. మనుష్యులలోని గుణములకే ప్రాధాన్య మీయ బడినది, “గుణాః పూజాస్థానం, గుణిషు నచ లింగం నచ వయః” అనునదే ఈ ఉద్యమకారుల ప్రధానాశయము. గుణవంతుడైనచో చాలును. “చండాలోస్తు సతుద్విజోస్తు గురురిత్యేషా మసీషా మమ” అనినట్లు భండాలుడు, బ్రాహ్మణుడు అను కుల వివక్షను గమనింపక గుణవంతుడైన చాలును అచార్య స్థానీయుడే అను భావనను దేశమందు వ్యాప్తి నందించిరి. సాంఘికముగా వీరు సాధించిన అత్యుత్తమ ప్రయోజనమిది.

భక్త్యుద్యమముల ద్వారా, వీరు మనుష్యులను నిస్వార్థ సేవాపరాయణులనుగా తీర్చిదిద్దిరి. దైవము పేరుతో, ఇది నా విధి అను భావనతో, నిష్కామ కర్మాచరణను ప్రేరేపించిరి. సర్వానర్థములను మూలమైన స్వార్థము పోయి నప్పుడే వ్యక్తి సహజశ్రేయస్సుకై పాటుపడును. నిస్వార్థ బుద్ధిని ప్రేరేపించుట వీరు చేసిన రెండవ పని.

వీరు సాధించిన విప్లవము భావ సమైక్యత. మతోద్యమముల ద్వారా కుల భేదము లేక అందరును ఒకే త్రాటిమీద నడవగల్గిన భావావేశమును నాటి రచనల ద్వారా కల్గించిరి. ఈ రచనలలో సాహిత్యమున పేర్కొనతగినవి పోతన్న గారి భాగవతము, అన్నమాచార్యుల కీర్తనలు, శ్లేత్రయ్య, త్యాగరాజువంటి వారి కీర్తనలు. భక్తిభావము ఆనునది సర్వులకు ఐక్యపరచినది. అన్నమాచార్యుల వరకు సాగిన రచనలలో భావము ప్రధానము, స.గీతము అనుష్ఠంగము. రామరాను భావముప్రధానమై సంగీతము ప్రధానమైనది. అన్నమాచార్యులు భావావేశమునకే ప్రాధాన్యమిచ్చిరి.

తిరునామములు గూడా పైన వివరించినట్లు కుల నిరాసను వ్యాపింపజేసి నట్టివే వీని ప్రచారకాలలో నిత్యులనబడు హరిజనులు, సాతానివారనబడు

బ్రాహ్మణేతరులు పేర్కొనబడినవారు. ఇది కులమునకు గల ప్రాధాన్యమును వివరించినది. పంచ సంస్కారములు, అష్టాక్షరి మంత్రోపదేశము సర్వవర్ణములకు సమాన ప్రతిపత్తిని కల్గించినవి అపైన వైష్ణవులందరు ఒక్కటే, మనందరిది ఒకేజాతి, ఒకేసంస్కృతి అనునట్టి భావ సమైక్యత అభివృద్ధిపరచబడినది. అందుకే తిరునామకర్తలు కర్తృత్వమునకు ప్రాధాన్యమిచ్చుకొనలేదు. తిరునామకర్తల గూర్చి మనకు తెలియకపోవుటకు కారణమిదియే. అపౌరుషేయములైన వేదములవలె ఇవియు కర్తృత్వ విచారణ లేక భావ సమైక్యతకే పాటుపడినవి. జాతిసమైక్యతకే కృషి చేసినవి.

కుల నిరాస, జాతిని ఒకే త్రాటిపై నడపుట, భావ సమైక్యత అను ప్రధాన సాంఘిక ప్రయోజనములతోపాటు పురుషార్థరూపమైన మోక్షాకాంక్ష గూడా వీనియందు గలదు. ఇది పారమార్థిక ప్రయోజనము. “పుణ్యమును పురుషార్థమును” రెంటిని సాధించినవీ తిరునామములు.

సాహిత్యపరముగా ఇవి పదకవితలకును, సంకీర్తన సాహిత్యమునకును తీసిపోనివై ఒక తత్వము నాశ్రయించి జీవించుటచే తమ ప్రత్యేకతను నిలుపుకొనినవి.

“సర్వదేశ దళాకాలే ష్యవ్యాహత పరాక్రమా
రామానుజార్య దివ్యాంజ్ఞా వర్ణతామభివర్ణతాం॥”

సూ చి క లు

- 1-2. భోజుడు-సరస్వతీ కంఠాభరణము. పే. 118, 181-182 (1894)
8. తిరువరంగ త్రముదనారు-రామానుజసూత్రందాది 88 పాశురం.
4. రజనీకాంతరావు, బాలాంత్రపు-ఆంధ్ర వాగ్గేయకార చరిత్ర, 77-78 పే.
5. నాగరత్న, టి. యస్.-హరిదాస సాహిత్యము (“అనంతరాగం”లో)
6. రజనీకాంతరావు-ఆంధ్ర వాగ్గేయకార చరిత్ర. 56, 69 పే.
7. కృష్ణమూర్తి, భద్రరాజు-తెలుగు భాషాచరిత్ర. 105, 174, 146, 145, 57, 58.
8. మణివాళ మహామునులు-ఆర్దిప్రబంధము. 13 పాశురము.
- 9-12. కృష్ణమూర్తి, భద్రరాజు-తెలుగు భాషాచరిత్ర. 112, 224-248, 73, 70, 71, 228.
13. విప్రనారాయణులు-తిరుమాలై 27, 28 పాశురములు.
14. నమ్మాళ్వారులు-తిరువాయిమొడి
15. పెరియాళ్వారులు-ముదలాయరం 4-4-7
16. మణివాళ మహామునులు-ఉపదేశరత్నమాలై 81 పాశురము.

ప రి శిష్టము

తిరునామకర్తలు

వీని కర్తలను గూర్చి స్పష్టముగా తెలియదు. అక్షణ దేశికులు వ్రాసినవి ఏక కర్తృకములైన 140 తిరునామములు. విక్రాల నృసింహాచార్యులవి కూడా ఏకకర్తృకములు 67. మిగిలినవన్నియు భిన్న కర్తృకములు. రచయిత లెవరో గూడా తెలియదు. మణవాళాచార్యులు, అక్షణదేశికుల గారి కుమారులు సజీవులై యుండి తెలిపినందున ఈ విషయము స్పష్టమైనది. విక్రాలవారి పేర పుస్తకము ప్రచురితమైనందున అవియు ఏక కర్తృకములని తెలిసినది. కాని మిగిలిన వన్నియు కర్తల పేరులే లేనందున ఏక కర్తృకములో భిన్న కర్తృకములో చెప్ప వీలులేదు.

తిరునామముల గాయకులు

నేను తిరిగిన కొంత ప్రదేశమున తిరునామముల గాయకులను చూచితిని. శ్రీవైష్ణవులు, సాతానివారు, నిత్యులు ఈ మూడు తెగలవారు వీనిని గానము చేయు చున్నారు. నాకు లభించిన తిరునామ గ్రంథములు ఎక్కువ భాగము శ్రీవైష్ణవుల గృహములందున్నవి. కోమట్లు, వెలమవారు సాతానివారు గూడా వీనిని భద్ర పరచిరి. నాకు లభించిన తిరునామ గాయకులైన దాసరివారి వృత్తాంతము నిట పొందుపరుచుచున్నాను.

వేట, బిళ్ళాటర, భాగవతము లాకుట, వ్యవసాయము ఈ వృత్తులలో జీవించు వాడు పోషయ్య. ఆతని భార్య శంకరమ్మ ఈమె వీరి, పాలి వారిచే ప్రయోగమునకు గురియై మరణించినది. ఆ పినప పోషయ్య మనస్సువారి భక్తి వైపు మొగ్గినది. ఆతనికి పుల్లూరి శ్రీనివాసాచార్యులగారు ఆచార్యులుగా లభించి నారు. వారి వద్ద అష్టాక్షరిద్వయ చరమ మంత్రముల నుపదేశమొంది, తన పేరును (పోషయ్య) పురుషోత్తమ దాసుగా మార్చుకొనెను. ఈతని అన్న నర్సింబు నర సింహదాసైనాడు. వీరి నివాసము నాచగిరి లక్ష్మీనృసింహస్వామి ఆలయము వద్ద

(మెదకుజిల్లా). వీరి ఇంటియందు అందరి పేర్లు గూడా వైష్ణవమునకనుగుణముగా మార్చబడినవి. రెండవ భార్యపేరు ఎల్లమ్మ, కాని యతిరాజమ్మగా మార్చబడినది. అట్లే సంతానము పేరు గూడా మార్చబడినది. వీరు 7 సం॥ల క్రితము నుండి నీడు (మాంసము) తినరు. రోజు ప్రొద్దున సాయంత్రము హరినామ సంకీర్తనము. తిరునామ కాలక్షేపము 1 గంట. ఏకాదశిరోజు ఉపవాసము. రాత్రి పూట భోజనము నిత్యముగూడా లేదు. బీడి, కల్లు, సారావంటి అలవాట్లు లేవు. శనివారము, ఏకాదశిరోజులలో ఆలయమువద్ద భజన చేయుదురు. మిగిలిన రోజులలో వీరు నివసించెడి వాగుబద్ధులనే భజన. అక్కడే ఒక హనుమదాలయమును ప్రతిష్ఠించిరి. పై ఆచార్యులగారి శిష్య వర్గములో వీరేకాక సాలె, తెనుగు, కాపు తెగలవారు గూడా నున్నారని వారిద్వారా తెలిసినది.

అన్నమాచార్యుల చరిత్ర ద్విపద గ్రంథమున వీని గాయకులు ఎటులుండెడివారో చెప్పబడినది.

తిపిరిదండెలు, శ్రుతుల్ తిన్నగా గూర్చి

దండిమైనెఱగాన దండెయు వాద్య దండెయు

తాన సంతానంబు జూప స్థాయి షడ్జమును

పంచమమును జేసి తాయముల్ కడు వింతఱాలుగా చూప

పాటలు పాడెడివారు. గాయకులు నిత్యము తమ తమ గృహములందు పాడెడివారే కాక తిరునామ గానమే వృత్తిగా గలిగినవారు. ఇంటింటికి తిరిగి ఆయా ఉత్సవ సందర్భములందు పాడెడివారు.

తిరునామ సంకలనకర్తలు

నాకు లభించిన తిరునామములలో ముద్రణ రూపమున లభించిన తిరునామముల సంకలనకర్తలను ఇందు పేర్కొనుచున్నాను.

1)

కర్త

విక్రమరాజు నరసింహాచార్యులు

యనమదల వకుళాభరణం వెంకటాచార్యులు

జెంగళూరు.

వాజపేయం కృష్ణశాస్త్రులు వీరలచే
వివేక కళానిధి ముద్రాక్షరశాలయందు
ముద్రించి ప్రచురించబడియె.

1883

1897 సం॥న వంకాయల కృష్ణస్వామిదెట్టివారి శ్రీరంగ విలాస ముద్రాక్షరశాల యందు “సంగీత సర్వార్థసార సంగ్రహ” మను గాన శాస్త్రము ముద్రింపబడినది. ఇది తచ్చూరు సింగరాచార్యులు, అశహ సింగరాచార్యుల చేతను పరిష్కరింపబడినది. ఇందు ‘తిరునామము’లను విషయములో విక్రాల నృసింహాచార్యుల వారి కీర్తనలు మూడు ప్రకటింపబడినవి

1934 సంవత్సరమున చెన్నపురియందలి ఆనంద భారతి పవర్ ముద్రాక్షరశాలయందు S. V. గోపాల్ & కంపని వారిచే “శ్రీ భగవద్గీత సంగీతరసలు” అను గ్రంథము ముద్రింపబడినది. 10 తిరునామముల వరకు ఇందుగలవు. ఇది సంకలన గ్రంథము. కర్తలు పలువురు. ఇతరమైన కీర్తనలు గూడా ఇందు గలవు.

1943 సంవత్సరమున కల్యాణి ముద్రాక్షరశాలయందు మంగళహారతులు- తిరునామములు అను గ్రంథము పెంజెండ్ర వాస్తవ్యుడైన బొప్పన రఘురామ దాసుచే సంకలితము చేయబడి అచ్చొత్తింపబడినది వీరి వంశ వృక్షమిది

క్రిష్టమనీడు

|

సగలయ

|

పర్వతయ్య

|

వెంకటాచలం బుచ్చయ్య—పద్మనాభుడు

|

+ ఆదెమ్మ

వెంకయ్య

|

పేపాల గోత్రము బొమ్మన పుల్లయ్య + రాజమ్మ

(కమ్మ)

|

రామదాసు (రఘురామ)

1967 వ సంవత్సరమున నరసాపురమందలి రాజ్యలక్ష్మి ప్రెస్ నందు 'తిరునామములు - మంగళ హారతులు' అను గ్రంథము ఆచ్చొత్తింపబడినది. దా॥ చింకమర్రి అప్పలాచార్యుల వారు వీనిని ప్రకటించిరి.

నేను 1983 లో 575 తిరునామములతో 'తిరునామములు' అను గ్రంథమును ప్రకటించినాను.

ఇక ఈ తిరునామములతో ఒకటి రెండు తిరునామములు తొలిసారిగా బిరుదురాజు రామరాజు "జానపదగేయ సాహిత్యము" లందు పేర్కొనబడినవి. వైష్ణవ మత సంబంధ గేయములను ప్రకరణమున వీని చర్చ గలదు. "హరి హరీ రామానుజా మీ మతమందె నమ్మి యున్నావాడనూ" (333 P.). ఇది ఒక తిరునామము, దీనిని గూర్చి వారు వివరముగా చర్చించిరి. భగవన్నామ సంకీర్తనములు అను ప్రకరణమున "కలశాంభోనిధి కన్యామణియే" అను తిరునామమును ఉదహరించిరి (310 P.) "మంగళహారతులు" అను ప్రకరణమున "తిరుమణి శ్రీమార్దం తిరుమోమునందుంచి" అను తిరునామమును మంగళహారతి యని వారు ఉదహరించిరి పై మూడు మాత్రమే వారు పేర్కొనిన తిరునామములు. వానిని వారు వైష్ణవ గేయములుగా, భక్తి కీర్తనలుగా మాత్రమే పేర్కొనిరి. ఇవి ప్రత్యేక శాఖను చెందిన వాఙ్మయమని తెలుపుటయే ఈ పరిశోధన ప్రయోజనము.

ఇంకను, నేను కోవెల సంపత్కుమారాచార్యులు (వరంగల్లు) N.Ch. క్రిష్ణమాచార్యులు (విజయవాడ), కరీంనగరమున సేకరించి ప్రకటించనివి 2 వందలపైగా తిరునామములు నావద్ద గలవు. నిత్యులు సైవాబాద్ కాలని, (హైదరాబాద్) ముడుంటై సీతారామాచార్యులు (సూర్యాపేట) మరింగంటి తిర్మలాచార్యులు (పల్లి, కరీంనగరం జిల్లా) వారివద్ద ఇంకను సేకరించవలసి ఉన్నది. నా ప్రయత్నముతో నాకు ఆచూకీ లభించి, ఉన్నవని నిర్ధారణ చేసుకొనననివి. నాకు తెలియనివి, ఇంకెన్నో తెరమరుగున ఉండియుండవచ్చును. సునిశితమైన తెనుగు దేశమును తిరిగి వీనినిన్నిటిని సేకరింపవలసియున్నది.

ఉపయుక్త గ్రంథసూచి

1. అనంతరాగం - రాళ్ళపల్లి అభినందన సమితి (1977)
2. ఆప్టబ్లోకి - పరాశరభట్టరు
3. అష్టాదశ రహస్యములు - దాశరథి వేంకటాచార్య (తెనుగుసేత)
4. ఆచార్య పరంపర - శతావధాని కృష్ణమాచార్య (కోరుట్ల)
5. ఆచార్య హృదయము - మణవాళ మహామునులు (వ్యాఖ్య) శేషాచార్య (తెనుగు)
6. ఇరామానుశసూత్రందాటి - కె. టి. యల్. యన్. ఆచార్య (తెనుగు టీక)
7. ఉపదేశ రత్నమాల - సుదర్శనాచార్య (పరిమళోల్లాస టీక)
8. కావ్యాలంకార సంగ్రహము - సన్నిధానము సూర్యనారాయణశాస్త్రి (వివరణ)
9. గానకళాబోధిని - యన్. సి. ద్వారక మరియు పార్థసారథి
10. చంద్రాలోకము - అక్కిరాజు ఉమాకాంతము (వివరణ)
11. జ్ఞానసారము - అరుణాళప్పెరుమాళ్ ఎంబెరుమానార్ (మూ) పూర్వ చార్యుల శ్లోకములు.
12. తత్వత్రయము - మణవాళ మహామునులు (వ్యాఖ్య) పరపన్న వేంకట రంగనాథస్వామి (తెనుగు)
13. తిరుప్పల్లాండు - కె. టి. యల్. యన్. ఆచార్య (తెనుగు టీక)
14. తిరువార్యయం - సమ్మళ్వారు (మూ) పెరియవాచ్చాన్పిత్తై (వ్యాఖ్య) దాశరథి వేంకటాచార్య (తెనుగు)
15. ధాటిపంచకము - శ్రీవత్సచిహ్నమిశ్రులు.
16. ద్వాదశసూరి చరిత్ర - కె. టి. యల్. నరసింహాచార్య.
17. దివ్యసూరి చరిత్ర - తిరుమల వీరరాఘవాచార్య (1926)
18. నాచ్చియార్ తిరుమొడి - కె. టి. యల్. యన్. ఆచార్య (తెనుగు టీక)

19. పరమార్థస్తుతి - వాత్స్యపరదారులు.
20. మణివాళ మహామునుల వైభవము - కందాళ (చిక్కుడుగాయల) రంగాచార్య.
21. ముకుందమాల - కులశేఖరులు.
22. యతిరాజ సప్తతి - వేదాంతదేశికులు.
23. రామానుజ అష్టోత్తరశతనామస్తోత్రము - ఆంధ్రపూర్ణులు.
24. రామానుజ చతుష్టోకి.
25. వారామాల - పిన్నదకియ పెరుమాళ్ జియ్యర్ (మూ) శేషాచార్య (అను)
26. విలక్షణమోక్షాధికారి నీర్ణయము - ఎరుంబిఅప్పా(మూ) శేషాచార్య (అను)
27. విశిష్టాద్వైత మతసంగ్రహము - కృష్ణమాచార్య శతావధాని.
28. శ్రీగుణరత్నకోశము - పరాశరభట్టరు (మూ) కె. టి. యల్. యన్. ఆచార్య (గద్యఅను)
29. శ్రీరామానుజ చరిత్ర - శ్రీవైష్ణవ పత్రిక (1924)
30. సంకేత పదకోశము - డా॥ ఆర్. శ్రీహరి
31. శ్రీపదనభూషణము - మణివాళ మహామునులు (వ్యాఖ్య) శేషాచార్య (తెనుగు)
32. స్తోత్రమాల - సంపత్కుమారాచార్య (ప్రకాశకులు-1942)

సూచికలందు వివరించిన గ్రంథములు

అచ్చ తెనుగు రామాయణముతో

భాషావిశేషములు

ఆమరకోశము (గురుబాలప్రబోధిక)

ఆర్తిప్రబంధము

ఆశ్వాసములు - చివ్విప్రబంధములు

ఆంధ్ర గీర్వాణ శతకోప సహస్రము

ఆంధ్ర నాచస్పత్యము

ఆంధ్ర సర్వస్వము

గురువరంపరాప్రభావ సంగ్రహము

చైతన్యలహరి

తాళ్ళపాక కవుల కృతులు

తాళ్ళపాక కవుల పదకవితలు

తిరువాయిమొడి

తెనుగు జానపదగేయ సాహిత్యము

తెలుగు భాషా చరిత్ర

తెలుగులో కొత్త వెలుగులు

తెలుగు విజ్ఞాన సర్వస్వము

3, 4, 6, 7 సం॥

దక్షిణ భారత సాహిత్యములు

దివ్యమునిత్రయము

నారదభక్తి సూత్రములు

నిత్యానుసంధానము

నిత్యాను సంధేయములు

భగవద్గీత

భరతకోశము

భర్గ శతకము

భాగవతము - భాగవత మాహాత్మ్యము

భారతీయ తత్వశాస్త్రము, భా-5

భారద్వాజసంహిత - పరిశిష్టముతో

మన రచయితలు - పండితులు - కవులు

ముండకోపనిషత్తు

రామానుజాచార్యులు

పంచన వాఙ్మయ విహాసము

వాగ్దేయకార చరిత్ర

వైరాగ్య సూర్యోదయము

శబ్దరత్నాకరము

శరణాగతి గద్య

సమగ్రాంధ్ర సాహిత్యము. సం. 6

సర్వసిద్ధాంత సౌరభము, సం. 7

సంప్రదాయ అకారాది

సిలహగిరి వచనములు

స్తోత్రరత్నము

రామభక్తి సాహిత్యమే మధురఉపాసన

ఎ క్రిటికల్ స్టడీ ఆఫ్ ఫిలాసఫీ ఆఫ్

రామానుజ

ఆశ్వాసాన్ ఆఫ్ సౌతిండియా

క్లాసికల్ ఏజ్ భా. 3

కల్చరల్ హెరిటేజ్ ఆఫ్ ఇండియా

భా. 4

దక్కన్ హిస్టరీ

రామానుజ

శైవిజం - అండ్ వైష్ణవిజం

వేదాంతదేశిక

సరస్వతీ కలరాభరణము

సవరణలు

పేజీ	పంక్తి	తప్పు	ఋషు	పేజీ	పంక్తి	తప్పు	ఋషు
38	28	విను	విష్ణు	214	10	3 వ సూచిక చూడాలి	
48	4	రాక్షసం	క్షప	218	11	పాంత	పాంచ
60	2	గణభక్తి	గుణ	220	17	అవయవ	అవయవ
61	18	సప్తో	సప్తో	231	3	చెతితో	చెలితో
62	28	సాయము	పాయము	235	12	గురుమంత్ర	తిరుమంత్ర
65	4వ పంక్తి	చివర	27 సూచిక	237	10	విద్యార	విద్యార్య
69	17	మస్త్రస్థు	మస్త్రస్థు	246	25	మంద	మంద్ర
80	4	దైత్య	దైత్య	247	1	దైవమా	దైవమూ
	10	లక్ష్మి	లక్ష్మి	249	28	గులే	గులే
	17	మందురు	మందురు	253	10	భీమేశ్వర	భీమేశ్వర
86	21	స్వస్థాను	స్వస్థాను	254	15	సూచిక	12
112	22	లంఘులై	లంఘులై	257	3	పరాచ్	పరహత్
113	8	వెరున	వెట్టన	„	9	చేరు	తిరు
119	25	దయజూప	జూపు	262	9	పడు	పబడు
138	27	గలగు	గలదు	263	22	13 సూచిక	
150	25	కోటి	కోటి	264	2	14 సూచిక	
165	28	భక్తి	భక్తి	„	10	తము,దనా	ముదనా
209	20	627	0067	267	8	పోమా	పోపమా

GURUKUL KANGRI LIBRARY	
Accession No.	572191
Class	
Call No.	
Tag etc.	
Checked	
Any Other	

572191

572191

